BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

RHETORES GRAECI

EDIDERVNT

L. SPENGEL — C. HAMMER

I

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

RHETORES GRAECI

EX

RECOGNITIONE

LEONARDI SPENGEL.

VOL. I.

EDIDIT

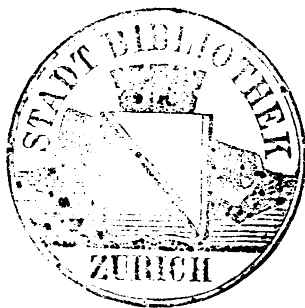
C. HAMMER.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXXIV.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Leonardus Spengelius Rhetores Graecos tribus voluminibus inde ab anno MDCCCLIII comprehendit. Qui cum ab hominibus artis rhetoricae studiosis in dies magis desiderarentur, librarius, vir honestissimus, munus primi voluminis praeter Aristotelis artem rhetoricam ab Adolfo Roemero anno MDCCCLXXXV recognitam iterum edendi ad nos detulit. Cui recte peragendo praesertim post L. Spengelii, viri de his studiis praeter ceteros optime meriti, curam etsi satis intellegebamus non fore vires nostras, tamen auctoritatem eius, ad quem maxime ea res pertinebat, secuti, si quid possemus ad haec studia propaganda conferre, hanc condicionem cunctanter accepimus. Qua in re illud praecipue nobis agendum esse statuimus, ut, quae viri docti post Spengelium in his auctoribus sanandis profecissent, colligeremus et codices optimos, quoad eius fieri posset, denuo inspiceremus. Ut vero haec viri illius vere divini merita satis elucerent, plura quam oportebat (compendio Sp) adnotavimus; est enim certe L. Spengelii iudicium etiam in iis rebus, in quibus erravisse videtur, laude et admiratione dignum.

I. *Περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως.*

Incerti rhetoris fragmentum *περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως*, commentariolum quoddam in Aristotelis Rhetoricorum caput III. 18, Rhetoribus Graecis adiecit

Spengelius, quem secuti sumus. Hoc primum ex Parisino codice 1874 saec. XIII a Seguerio editum anno 1838 emendavit Schneidewinus in Museo Rhenano 1847 p. 261—265, quocum conferas, quae ibidem a Spengelio allata sunt p. 588—595. Cobeti apographo usus est Bakius, Apsinis et Longini Rhetorica 1849, prol. L—LIII, relegit Spengelius, Aristotelis ars rhetorica cum adnotatione 1867 p. 147—152.

II. Anaximenes.

Aristotelis cum non esse librum optime scriptum constet, Anaximenem auctorem esse primus in praefatione Aristotelis Rhetoricorum Petrus Victorius ex Quintiliani I. O. III. 4 confirmavit et L. Spengelius in censura eiusdem libelli Turici et Vitoduri 1844 editi certioribus argumentis repetivit. Sed cum in libro haud pauca inveniantur praecepta, quae universae rationi scriptoris, quicumque est, repugnent, velut, id quod adnotare omisimus, epistolam ad Alexandrum subditiciam esse primus dixit Bredovius, A. Ipfelkofer (Die Rhetorik des Anaximenes unter den Werken des Aristoteles, Würzburg 1889) genuinam artem auctoris restituit quaeque essent interpolata, sagaci acumine indagavit (v. Berl. Philol. W. 1890 p. 1528—1530). Qui cum Anaximenis artem ante Aristotelem compositam esse teneret, Fr. Susemihlius (Geschichte der griechischen Litteratur in der Alexandrinerzeit 1892 II. 451) praeeunte Heitzio (O. Müller-Heitz, Geschichte der griechischen Litteratur II. 2 p. 286) totam quaestionem denuo aggressus librum, ut cuius ratio media esset inter Isocratem et Hermagoram, ineunte tertio ante Christum natum saeculo scriptum esse haud paucis nec infirmis argumentis statuit. Cum igitur causa nondum iudicata esse videatur, tamen, quoniam Spengelii recensionem iterare voluimus, Anaximenem aucto-

rem libelli retinuimus; sequitur, ut de subsidiis huius editionis disseramus.

Codices libri sunt hi:

A = Parisinus 2038 saec. XV,
B = Urbinas 47 saec. XV,
C = Parisinus 2039 saec. XV, a nobis denuo collatus,
D = Florentinus plut. LXXXVI. 19 saec. XV,
E = Florentinus plut. XXXI. 14 saec. XVI,
F = Laurentianus plut. LX. 18, manu Philelphi maioris Constantinopoli anno 1427 scriptus, quem a Furia in usum Spengelii satis accurate depictum esse auctor est amicus A. Ipfelkofer[1]),
G = Venetus 215 saec. XV,
M = Monacensis 75 scriptus anno 1550 mense Martio (*χεὶρ πέτρου καρνεάδου ἐκ μονεμβασίας*), post Spengelium a nobis exscriptus,
V = Palatinus 160 saec. XV.

His codicibus iam a Bekkero Spengelioque adhibitis subiciuntur

O = Ottobonianus 178 scriptus anno 1485 mense Maio (*γραφεῖσα παρ' ἐμοῦ ἱερομάχου Ἰωακεὶμ τῶν Κασούλων ἐν τῇ μεγάλῃ μάνδρᾳ τοῦ σωτῆρος τῆς γλώττης μεσσήνης*) et
P = Vaticanus 1580 saec. XV, quos A. Mau in nostrum usum diligentissime contulit.

Accedit Victorius, qui ad marginem exempli Aldini, quod in bibliotheca Monacensi servatur, nonnullas lectiones ex codice ignoto adnotavit.

Omnes libri recentiore aetate scripti multis mendis scatent, dividuntur autem in duas familias, quarum meliorem recensionem praebent CFMOP = a. Sed

---

1) Sed idem monet habere F p. 8. 9 *οὕτως εὕρεσιν*, in marg. m. r. *δύναμιν*, 9. 14 et 15 *αὑτῶν*, 10. 26 *μὲν* om. F[1], 11. 6 *ὑγεία*, 12. 18 *ἑαὑτὸ* (ε supra α) (sic), 14. 25 *ὄντως*, 16. 1 *δ' ἂν* etc.

horum ipsorum maior est consensio inter CMP (v. p. 39. 23, 46. 6, 60. 16, 20) et FO, ut O et altera manus codicis F eadem fere semper habeant (v. p. 31. 19, 41. 2, 42. 12, 46. 2, 48. 4, 54. 13 al.). Aldina vero editio anno 1508 mense Novembri excusa profluxit ex codicibus OP vel, quoniam nonnulla discrepant (v. p. 47. 7, 77. 2), ex eorum exemplo P simillimo, id quod plurimis locis apparet, velut p. 13. 8, 15. 9, 20. 7, 34. 14, 51. 9, 77. 5, 100. 8 al. Ceteri libri (omnes vel plerique = b) deterioris notae artissime inter se cohaerent multis locis interpolati (v. p. 32. 18). Meliorum igitur codicum auctoritatem, imprimis priorem manum codicis F, et Spengelius plerumque secutus est et nos, qui illius vestigia pressimus, paullo accuratius ita amplexi sumus, ut huius familiae minutiis neglectis omnes, alterius vero familiae quae viderentur gravissimas lectiones proponeremus. Contulerunt autem ad sanandam orationem praeter eos, quos supra diximus, Sauppius (Ep. crit. ad G. Hermannum et Philol. 1860 XV. 626—637), Finckhius (De auctore rhetoricae quae dicitur ad Alexandrum, Heilbronn. 1849, et in Jahnii Annalibus 1854 LXIX. 630—646), Usener (Quaestiones Anaximeneae, Gotting. 1856), Campius (Jahnii Annal. 1845 XLV. 59—78, Philol. 1854 IX. 106—128 et 279—310, ad quae conferendus est Spengelius Philol. 1862 XVIII. 604—646), Halmius (Philol. 1846 I. 576—581), Funckhaenelius (Philol. 1860 XV. 620—625), C. L. Kayser (Jahn. Annal. 1854 LXX. 280 sq. et Mus. Rhen. 1861 XVI. 64—70).

III. *Περὶ ὕψους.*

'Librum *περὶ ὕψους*, cuius auctor ipse saepe nimis sublimi et tumida dicendi atque interpretandi figura utitur, primus edidit Basileae per Oporinum Fr. Robortellus; dedicatio ad Cardin. Rannutium missa haec postrema verba exhibet: P a t a v i i, N o n i s A u g.

MDLIV. Eodem mense sequentis anni (*ἐξ Ἐνετίων μεταγειτνιῶνος τρίτῃ ἐπὶ δέκα*) eundem librum praefatione ad Card. Michaelem Silvium graece scripta, qua gloriam principis editionis Robortello erepturus neque eius mentionem facit et Bessarionis librum vetustate corrosum edidisse se dicit, Paullus Manutius Aldi fil. emisit: *ἐν τῇ παρ' ἡμῖν τοῦ Βησσαρίωνος βιβλιοθήκῃ κατακεκρυμμένος ἀπέκειτο, κἂν ὑπὸ σητῶν τῷ χρόνῳ, ὡς πολλαὶ καὶ ἄλλαι χρησιμώταται βίβλοι, κατεβρώθη καὶ φροῦδος ἐγένετο, εἰ μὴ παρέστη μοι τοῖς ἡμετέροις αὐτὸν ἀνανεῶσαι,* et sub finem haec addit: *οὐ μὴν ἀλλ' ὃ νῦν ἀδύνατον, ἐλπίζω δυνατὸν οὐκ εἰς μακρὰν ἐκτετυπωμένης ἤδη ἔσεσθαι, καί τι τῶν βελτιόνων ὑπάρξειν ἀντιγράφων ὃ αὐτὴν εἰς τἀρχαῖον καὶ γνήσιον σχῆμα τελείως ἀποκαταστήσει.* Haec Manutium invidia Robortelli ductum finxisse mihi certum est; codice quidem usus est (haud dubie Veneto 422 recentissimo saec. XV), sed pleraque omnia ex ingenio restituit, primumque folium ipsum haec profitetur: in quo cum alia multa praeclare sunt emendata, tum veterum poetarum versus, qui, confusi commixtique cum oratione soluta, minus intelligentem lectorem fallere poterunt, notati atque distincti, h. e. non ut in Robortelli libro, qui omnia uno tenore excudenda curavit. Veterum auctorum locos laudatos, Homeri, Herodoti, Platonis, Xenophontis, omnes ex ipsis restituit et supplevit, alia ut Sapphus carmen audacissime aggressus est omnemque provinciam ita administravit, ut ingenio et doctrina Graecarum litterarum nullo se aequalium suorum inferiorem esse luculenter ostenderet, quo factum est, ut posteriores quoque editores eius auctoritatem nimis securi sequerentur.

Codices omnes ex praestantissimo Parisino 2036 sub finem saec. X exarato, cui insunt Aristotelis problemata physica et auctor *περὶ ὕψους*, descriptos esse Boivinus primus perspexit; tacet A. E. Eggerus, qui

Weiskii editionem 1837 recudendam curavit. Nobis, qui nunquam illum librum oculis inspeximus, postquam foliorum, quae desint, et quaternionum a Rostgaardo mentionem factam esse vidimus (ap. Weiskium p. XIV, 231, 343, 382, 561) facile adhibita Robortelli editione, quae verba uno tenore comprehensa exprimit, omnia ex integro enumerare contigit; postea vero in adnotatione Boileavii nomine, quae haud dubie Boivini est [sic quidem litteris ad Boileavium anno 1701 datis codicem descripsit], gallice scripta (p. 50—52 edit. Veron. 1732) ad 9. 4 rem optime eadem ratione expositam et confirmatam vidimus. Est ille codex in forma quae dicitur quarta scriptus, cuius singula folia LVI versus et dimidium editionis principis, quae ipsa eiusdem generis est, (vel LX fere edit. Weiskianae) continent. Vid. ad IX. 4. Incipit auctor *περὶ ὕψους* fol. II verso quaternionis *KΔ*, cui cap. 2. 3 duo desunt folia IV et V. Sequens quaternio *KE* nunc integer in P desideratur, conf. ap. Weisk. p. 561; sed felici fortuna factum est, ut librarius, qui codicem describeret, eius folium I (8. 1—9. 4 *ὡς κἂν τοῖς . . . μὲν ἠρκέσθην*) et VIII (9. 4—10 *τὸ ἐπ' οὐρανὸν . . . ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι*) inveniret; quare ceteri codices praestant, quae nunc in P desunt. Desiderantur ergo illius quaternionis sex folia, II, III, IV, V, VI, VII. Quaternioni *KϚ* cap. 12. 2 deest fol. IV et V; tum in *KZ* cap. 18. 2 iterum fol. IV et V desideratur, in *KH* cap. 30. 2 desunt quattuor folia III, IV, V, VI; in *KΘ* cap. 37 deest IV et V. Postremi quaternionis *Λ* tria prima folia servata sunt, reliqua, quae *τῶν παθῶν* descriptionem continebant quorumque numerum definire non licet, omnia desecta sunt.

Quare in codice P huius libelli exstant folia XXIX et dimidium, desiderantur vero folia XX, vel cum duo folia (I et VIII quaternionis *KE*) in ceteris codicibus nobis servata sint, constat libellus foliis XXXI et dimidio, desiderantur vero XVIII, hoc est in iis,

quae supersunt, plus quarta, ne dicam fere tertia totius operis pars intercidit.

Sed ut librarii industria, qui duo illa folia descripsit, laudanda est, sic Vaticani codicis primi scriptoris taedium accusandum est; is enim adhuc integriorem invenit codicem, nulla initio lacuna turpatum, ita ut fol. IV et V quaternioni *KΔ* inserta suo ordine legerentur; inde octo descripsit versus, 2. 3 *φύσις τὴν* .. *θεωρίαν*, quibus finitis studium eius plane defecit, neque enim plura in illo codice exstant; ita solvenda est quaestio, quam movit Boivinus apud Weiskium p. XIV et 232.

[Vaticanus codex 285 saec. XV (a apud Vahlenum) et Parisinus 985 saec. XV (b apud Vahlenum), ex quo ille Martensio, De libello *περὶ ὕψους* 1877 p. 37, descriptus esse videtur, post Aristotelis Problemata initium *Διονυσίου ἢ Λογγίνου περὶ ὕψους* libri ita tradunt, ut inter p. 108. 2 *τῶν ἀγαθῶν* (c. 2, 3) et *ἐντυχεῖν δεύτερον* Aristotelis Problemata IV. 25 *ὁ ποιητὴς ἐπὶ τῷ κωλύμῳ — ἐπιθυμοῦσι δὲ* (879a. 27 — b. 35) interpolata habeant; cum autem in codice P post *ἡ μὲν* folio 179 inverso finito lacuna duorum foliorum hiet, in libris ab *φύσις τὴν τῆς εὐτυχίας — θεωρίαν* adduntur, quo in fine *τέλος τῶν φυσικῶν προβλημάτων τοῦ φιλοσοφωτάτου ἀριστοτέλους* rubro colore in codice b appicta sunt, in a tam haec quam alia, quae rubro colore erant pingenda, desiderantur (Martensius p. 38). Alii libri, velut apud Vahlenum Parisinus 2974 saec. XVI et 2960 (= d) anno 1491 scriptus, librum *περὶ ὕψους* ex codice illo archetypo sumpserunt, cum ibi folia primum et octavum quaternionis *KE* (p. 115. 3 *ὡς κἂν τοῖς* — p. 117. 13 *ἠρκέσθην* et p. 117. 15 *τὸ ἐπ' οὐρανὸν* — p. 120. 3 *ἰδέσθαι*) exstarent, quae postea aliquo casu interierunt.]

Num vero idem de postremis libri verbis iudicandum est? nam in P ultimi quod restat folii postremus versus est: *ἐπὶ δὲ τὰ συνεχῆ χωρεῖν, ἣν δὲ ταῦτα τὰ*

πάθη περὶ ὧν. At in omnibus codicibus et in ipso P a recentiore manu addita haec porro leguntur: *ἐν ἰδίῳ προηγουμένως ὑπεσχόμεθα γράψειν ὑπομνήματι ὃ τήν τε τοῦ ἄλλου λόγου καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους μοίρας ἐπεχόντων ὡς ἡμῖν.* Quaeritur enim, unde haec sint nata, et utrum ex rec. P in ceteros an ex horum aliquo in rec. P translata sint. Fateor me hoc disceptare non posse; et quamvis ficta esse a docto ex 3. 5 conicias offendatque *ἴδιον ὑπόμνημα τῶν παθῶν* dici, cum plena horum tractatio suo loco non reddita in fine exponatur, tamen verba ipsa neque integra et corrupte prolata hanc sententiam parum probabilem esse ostendunt, quare incerta latere videtur causa, quam acutioribus investigandam tradimus. Hunc codicem ex Italia Parisios translatum esse apparet, quod eundem Petr. Victorius Florentiae saec. XVI varietate lectionis principis editionis margini adscripta excussit, eiusque solius auctoritatem (P) integra varietate adiecta secuti multas doctorum interpolationes expulimus, interdum et corrupta libri verba, ne melioris coniecturae locus emendaturis deesset, restituimus, quo factum est, ut multa, quae nunc haud libenter quis ferat, ut 27. 2 *ἡνίκα ὀξὺς . . διδῷ*, 32. 5 *ἡνίκα δὲ . . παραστῇ*, vel ibidem *ὁπότ' ἐν αὐτῇ ζέσῃ* intacta relinqueremus. Locorum emendatorum aut probabiliter emendandorum auctores (nam Weiskius huic oneri prorsus impar id neglexit) in adnotatione critica, quae sequitur, indicati sunt.

Nomen inditum est in P et in omnibus (neque enim aliud in Laurentiano quondam fuisse operculi exterioris inscriptio *ἀνωνύμου* docet, conf. Eggerus p. LXVII) *ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Η ΛΟΓΓΙΝΟΥ.* Omisit mediam vocem *ἢ* Robortellus, primus editor, ut iam nemo de auctore dubitaret primusque Amatius apud Weiskium p. 213 litem de nomine moveret. Inde omnes de Longino dubii haeserunt praeter Eggerum, qui nuper (Essai sur l'histoire de la critique. 1849.

p. 529) palinodiam cecinit perculsus animo, quod Ioannes Siceliota ad Hermogenem VI. 93. 10W Longini nomen laudet, quasi is aliud in suo codice quam quod nos legimus in nostris, invenisset aut aetate Parisiensem praecederet. Neque aliter Bakius ad Apsinem p. L. Ceterum nostrae gentis philologi post Weiskium hunc librum adeo neglexerunt, ut in innumerabilibus eorum scriptis rarissime Longinum laudatum aut correctum reperias, nuper (1846) Gottl. Roeper in Philol. I. 630 docens Ammonium non philosophum, sed grammaticum a Suida laudatum esse rem promovit, et Georgius Buchenau in dissertatione de scriptoris libri *περὶ ὕψους* edita (Marburgi Cattor. 1849) apte Taciti dialogum, ut, qua vixerit aetate, ostenderet, contulit; est enim Graecus latinarum litterarum non expers, qui nobilis Romani clientela usus esse videtur; insunt vero quaedam et in rebus et in verbis, quae cum Longini arte conveniant, ut Ruhnkenium aliosque eundem esse auctorem censuisse non sit mirum'.

Haec Spengelius. Qui postquam librum *περὶ ὕψους* anno 1853 critica arte primum adhibita emisit, Jahnius exemplum eius secutus rem denuo investigavit codiceque Parisino ab Vahleno accuratissime excusso orationem multis locis integriorem edidit veterumque testimonia adiecit et virorum doctorum notas criticas diligentissime collegit. Ac fundamento ita posito alii viri docti artem sanandi scite navaverunt. Quo in numero praeter ceteros, qui suo loco laudabuntur, nominandi sunt Martensius 'De libello *περὶ ὕψους*', qui, quae ratio inter Caecilium rhetorem et huius libri auctorem intercederet, persecutus non paucos locos aut explanavit aut emendavit, Herselius 'Qua in citandis scriptorum et poetarum locis auctor libelli *περὶ ὕψους* usus sit ratione', qui auctoris studium ostendit, Rothsteinius, qui (Hermes 1887 XXII. 533—546, 1888 XXIII. 1—20) multos locos aut felici ingenio sanavit aut magno acumine retinuit. At

palmam praeripuit Ioannes Vahlenus, qui postquam Ind. lect. Berol. hib. 1880 orationem vel apte distinguendo vel docte interpretando haud paucis locis defendit, libellum de sublimitate ab Jahnio curatum iterum edidit. Itaque Vahleni nos vestigia grato animo institimus quaeque huic Teubnerianae bibliothecae editioni utilia esse putabamus, inde permissu viri egregii libero iudicio delibavimus; neque tamen minutias quasdam codicis antiquissimi, velut *ν* praeter consuetudinem tum additum tum omissum, neque omnes medelas vario successu temptatas enotare studuimus; nam haec aliaque eius generis diligentissime ut omnia, quae ad artem criticam pertinent, qui voluerit, apud Vahlenum adnotata inveniet.

Parisinus 2036 = P.

IV. Longinus.

Longini artem Apsinis libro confusam et insertam primus agnovit Ruhnkenius; inventus est codex (Parisinus 1874), qui solum Apsinem contineret, non inventus est, qui Longinum integrum redderet, quare hic Apsine multo corruptior est. Epitomen totius artis ex codice Mosquensi descriptam Ruhnkenii schedae servaverunt, unde primus Bakius, Apsinis et Longini Rhetorica, Oxonii 1849, edidit. De emendanda hac arte omnium optime meritus est C. E. Finckhius in epistula critica, Annal. Antiquit. 1837 p. 619, 1850 p. 422, 1854 p. 630, Annal. Heidelberg. 1838 p. 1088, Dissertatione Heilbronnae edita 1847; accedit C. L. Kayser Annal. Antiquit. 1854 p. 271. Codicem Parisinum 1741 (P) saec. X—XI, qui Longini artem fol. 271^v—280^v continet, fontem ceterorum codicum, velut Parisini 1656 saec. XV, Gudiani 14 saec. XV, Bodleiani saec. XV, Veneti 429 saec. XIV, Vindobonensis, hunc in usum denuo contulimus.

V. Incerti auctoris de arte rhetorica liber.

Epitomen Longini artis rhetoricae, quam ex codice Mosquensi bibl. ss. Synodi nr. 290 saec. XVI in usum Ruhnkenii descripsit Matthaeius, primus edidit Bakius in libro quem supra diximus p. 147—150 et praefatus est p. XXXXIV.

VI. Ἐκ τῶν Λογγίνου.

'Excerpta, quae verbis ἐκ τῶν Λογγίνου inscribuntur, e codice Laurentiano XXIV, plut. LVIII p. 94, primus edidit in appendice editionis Longini Eggerus. Bandinii apographo ex Ruhnkenii schedis usus est Bakius l. c. p. 169—172. Ex egregia arte haec sumpta esse apparet, at non Longini, sed alius auctoris. Titulus enim ille manu diversa et paullo recentiore praefixus est, sumptus haud dubie ex verbis διὸ λέγουσι Λογγῖνος σπανίως κεχρῆσθαι καὶ τούτῳ τῷ εἴδει, ita codex, unde Ruhnkenius λέγει correxit. Sed ne sic quidem sententia procedit et fortasse Λογγῖνον reponendum est; quod si verum est, haec Longini non esse certum adest argumentum, neque hic Aristidem laudasset. Nos non Eggerum, sed maiorem apographi Bandiniani fidem secuti sumus'. Spengelius.

VII. Apsines.

In Apsine edendo egregio codice Parisino 1874 saec. XIII (A) adiutus est Bakius, quo auctore post Walzium multas lacunas explevit corruptosque locos sanavit. Nam codex Parisinus 1741 saec. X—XI (B), fons Aristotelis artis rhetoricae et poeticae longe praestantissimus, Apsinis librum et interpolatum et depravatum habet, velut p. 225. 16, 228. 5. 11, 229. 20, 231. 8, 242. 13, 245. 16, 267. 7, neque tamen, quoniam in codice A male scripto atque servato et lacunae

exstant (v. p. 247. 4) et multa vocabulis in margine truncatis aut vetustate obsoletis vel evanuerunt vel palluerunt, ad codicem B autem, ut supra prol. nr. IV diximus, et reliqui libri manuscripti referendi sunt et editio Aldina, plane est ille abiciendus. Hos codices AB cum ad maiorem Apsinis partem denuo inspexissemus neque nisi minutias a Cobeto, qui Bakio codicem A descripserat, praetermissas esse intellexissemus, acquiescere constituimus; sed quisquis harum rerum taedii plenarum studiosus fuerit, si quae omissa erunt, facile nobis ignoscet.

Bakii editionem cognoverunt C. F. Hermannus in Annal. Gotting. 1849 p. 1025—1040, Spengelius in Annal. Monacens. 1849 p. 104—136, Finckhius in Annal. Antiquit. 1850 p. 422—443; Spengelii Rhetores Graecos vol. I Finckhius in Annal. Antiquit. 1854 LXIX. 630—646, C. L. Kayser in eisdem Annalibus 1854 LXX. 271—296. Nos scripsimus De Apsine rhetore in programmate Guntiano 1876.

VIII. Minucianus.

Minuciani, quem Gallieno imperante (260—268) artes oratorias (v. Syrianus ed. Rabe vol. II Index I), progymnasmata variasque orationes composuisse tradit Suidas, fragmentum *περὶ ἐπιχειρημάτων* iisdem codicibus Parisinis AB, qui Apsinem exhibent, continetur. Libellum ediderat post L. Norrmannum 1690 Walzius Rhet. Gr. IX. 601—613 codice A non inspecto, quem secutus est Spengelius; nos A primum contulimus et B iteravimus.

IX. Anonymi *τέχνη τοῦ πολιτικοῦ λόγου.*

Libellum incerti auctoris inscriptum verbis *τέχνη τοῦ πολιτικοῦ λόγου* primus edidit M. Seguerius de Saint Brisson in notitiis codicum Parisiensium vol.

XIV. 2 p. 183—212. Post Spengelii curam nuperrime de eo doctissime egit I. Graevenus 'Cornuti artis rhetoricae epitome' 1891 apud Weidmannos, qui et codicem Parisinum 1874 saec. XIII (= P) diligenter denuo excussit et quae rhetores Byzantini vel ex hac epitome vel ex eius fonte pleniore hauserunt, sagaciter indagavit et docte commentatus est. Sed cum libellum docendi causa (v. § 101, 124, 221) ex libris plurium rhetorum, velut Apollodori, Theodori, Neoclis, Harpocrationis imprimisque Alexandri, Numenii filii, congestum esse pateat, Cornutum auctorem huius artis esse recte negavit Fridericus Marx (Berl. Philol. W. 1892 XII. 778—782); cf. M. Schanzius, Hermes 1890 XXV. 48. Itaque nos quoque rem dubiam in incerto reliquimus et epitomen artis rhetoricae, quae invenitur in codice Parisino, non fontem eius tradere constituimus.

Seg = Seguerius,
Gr = Graevenus.

X. Rufus.

Rufum sophistam Perinthium, auditorem Herodis Attici, qui floruit Hadriano Antoninoque imperatoribus, laudat Philostratus V. S. p. 260. 15 K. Artis quam scripsit rhetoricae codex optimus est Parisinus 2918 chartaceus saec. XIV (= P) fol. 190^{r} sq., quem post Boissonadii (anno 1815) curam denuo contulimus; apud Walzium exstat libellus Rhet. Gr. III. 447—460.

INSUNT IN HOC VOLUMINE:

I.

ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΙΣΕΩΣ.

Ἐρώτα δὲ αὐτὸν τετραχῶς· τοσοῦτοι γάρ εἰσι τῶν P 145v med. ἐρωτήσεων οἱ τρόποι. πολλάκις γὰρ αὗται κατὰ καιρὸν ἢ μὴ γενόμεναι καὶ ὤνησαν καὶ ἔβλαψαν. εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι οἵδε· τὸ εἰς ἄτοπον ἀπάγειν, τὸ τὰ ὁμολογούμενα ἐρωτᾶν καὶ τὸ ἐρωτᾶν τότε, ὅταν μέλλῃς εἰς τοὐναντίον περιτρέπειν, καὶ τὸ ἀληθέσι ψευδῆ συμπλέκοντα πυνθάνεσθαι.

Εἰς μὲν οὖν τὸ ἄτοπον ἐμβαλεῖς τὸν ἀντίδικον ἐρωτήσας οὕτως, ὡς Περικλῆς Λάμπωνα ἤρετο ‘τί ταῦτά ἐστιν’, εἰπών, ‘τὰ δρώμενα ἐν τοῖς μυστηρίοις;’ εἰπόντος δὲ τοῦ Λάμπωνος ὡς οὐχ οἷόν τε ταυτὶ τοῖς ἀμυήτοις ἐξαγγέλλειν, ἀνήρετο ὁ Περικλῆς, εἰ αὐτὸς οἶδεν· συμφήσαντος δὲ τοῦ Λάμπωνος ‘καὶ πῶς’ εἶπεν ‘ἀτέλεστος ὤν;’

1. *ἐρωτᾶ* P (cod. Paris. 1874 s. XIII a nobis denuo collatus) ‖ 2. *κατὰ καιρὸν μὴ γινόμεναι* P, *ἢ* add. Seguerius, *γενόμεναι ἢ μὴ γενόμεναι* Sp ‖ 6. *ψευδῆ*] P, *ψεύδη* Sp Cobeto auctore | *συμπλέκοντος* ‘non is qui interrogat, sed qui interrogatur *ψεύδη συμπλέκει*’ Sp ‖ 8. *ἐμβάλλεις* P, corr. Sp ‖ 11. *ταῦτα* P, *ταυτὶ* Sp Cobeto auctore ‖ 13. *οὐ συμφήσαντος δὲ τοῦ Λάμπωνος ἐν τοῖς οὐχ οἷόν τε ταὐτὶ τοῖς ἀμυήτοις ἐξαγγέλλειν καὶ πῶς εἶπεν* P, corr. Schneidewinus; cf. Arist. Rhet. III. 18 (1419 a)

Ὁμολογούμενα δὲ ἐρωτήσεις, εἰ τὰ ἐξ ἀνάγκης δοθησόμενα ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων πυνθάνοιο καὶ ὧν ῥηθέντων ἐπὶ τὸ συμπέρασμα εὐθὺς [οὐ] χωρήσεις, τὰ ὁμολογούμενα [εὐθὺς] παραλιπών, ὡς Πλάτων ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ· λεγόντων γὰρ τῶν κατηγόρων, ὡς Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζει καὶ καινὰ δαιμόνια εἰσάγει, ἀνήρετο αὐτοὺς περὶ τῶν δαιμόνων, εἰ μὴ θεοὺς ἢ θεῶν παῖδας ἡγοῦνται αὐτούς· ὡς δὲ συνέφησαν, ‘ἔστι δὲ ὅστις θεοὺς οὐ νομίζει θεῶν παῖδας νομίζων;’ παρέλιπε γὰρ τὸ αὐτόθεν ὁμολογούμενον, ὅτι ὁ δαιμόνια νομίζων θεοὺς νομίζει.

Εἰς τὸ ἐναντίον δὲ περιστήσεις, ὡς Λυσίας ἐν τῷ Ἐρατοσθένους· ἐπειδὴ γὰρ ὡμολόγει μὲν ἀπαγαγεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πολέμαρχον διὰ τὸ προστάξαι τοὺς τριάκοντα, ὧν εἷς ἦν καὶ αὐτός, ἐρωτηθεὶς δέ, εἰ παρῆν καὶ αὐτὸς προτεθείσης περὶ αὐτοῦ βουλῆς, καὶ εἰ ἀντέλεγεν ἢ ἐπῄνει τὰ δοκοῦντα τοῖς ἄλλοις, ὡς [δὲ] ἔφη καὶ παρεῖναι καὶ ἀντιλέγειν τοῖς ἄλλοις, προσηρώτα, εἰ ἄδικα πάσχειν ἡγεῖτο αὐτόν, καὶ συγχωρήσαντος ἐπήγαγεν· ‘εἶτα, ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα σώσειας, συνελάμβανες δὲ ἵνα ἀποκτείνειας;’

Τελευταῖος δὲ τοῦ ἐρωτᾶν καιρός, ὅταν μὴ ἐγχωρῇ

2. *καὶ ὧν*] *καὶ* del. Finckhius, *καὶ τούτων* coni. Sp ‖ 3. *οὐ* del. Schneidewinus ‖ 4. *εὐθὺς* del. Schneidewinus ‖ 7. *δαιμόνων*] Finckhius, *δαιμονίων* P, v. Plat. Apol. p. 27 c, Arist. Rhet. III. 18. 10 ‖ 12. Lys. in Eratosth. 25 ‖ 13. *ἀπάγειν* P, corr. Schneidewinus, nam apud Lysiam est *ἀπήγαγες* ‖ 14. *τοῖς* corr. idem ‖ 18. *δὲ* P, del. idem, *ὡς δὲ* del. Sp ‖ 19. *αὐτόν*] Schneidewinus, *αὐτόθεν* P ‖ 22. *ἀποκτεῖν*[ς] P, idem in codd. Lys., corr. Kayser ‖ 23. *ἐρωτᾶν*] Schneidewinus, *ἐρωτ*[ο] P, *τῆς ἐρωτήσεως* coni. Sp

λῦσαι τὴν ἐρώτησιν, ἀλλ' ἢ σοφιστικῶς ἀποκρινάμενον· οἷον τὰ μὲν ἔστι, τὰ δὲ οὔ· ἢ πῇ μὲν ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, πῇ δὲ ψεῦδός ἐστι. | πρὸς γὰρ τοὺς οὕτως 146r *ἀποκριναμένους οἱ ἀκροώμενοι θορυβοῦσιν ὡς ἀποροῦντας καὶ οὐκ ἔχοντας ἀντειπεῖν.*

Δεῖ δὲ παρὰ ταῦτα μηδένα ἄλλον τρόπον ἐρωτήσεων τῶν πρὸς τὸν ἀντίδικον ἐπινοεῖν· ἐνστάντος γὰρ τοῦ ἐρωτωμένου πρὸς ὁτιοῦν [οὐ πρὸς ὁτιοῦν] ἡττῆσθαι δόξει. δεῖ δὲ συντόμως ἐρωτᾶν μηδὲ διὰ πολλῶν ῥημάτων περαιοῦσθαι τὰ ἐννοήματα· ἀσθενὴς γὰρ ὁ ἀκροατὴς φεύγοντος τοῦ ἐρωτωμένου τὴν ἀπόκρισιν καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν ἀποκρίνεσθαι· οἵ τε γὰρ φεύγοντες τὰς ἀποκρίσεις ἐγνωκέναι δοκοῦσι, καὶ τάχα ἂν εὕροιέν τινα διάλογον βιασθέντες ἀπαντῆσαι πρὸς τὴν ἀπόκρισιν.

Ἔστι δὲ ἄλλος τρόπος ἔξω τῶν πρὸς τὸν ἀντίδικον τοῦ ἐρωτᾶν· τοῦτο δὲ ποιεῖν δεῖ, ὅταν ἴδωμεν τοὺς δικαστὰς συμπεριφερομένους ἡμῖν, καὶ ἃ ἡμεῖς ἂν βουληθείημεν ἀποκριναμένους, πυνθάνεσθαι καὶ τούτων· τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον ἔστιν ἄνευ κινδύνου πάντα συλλογίζεσθαι. ὡς γὰρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἔχοντος τἀληθὲς οἱ ἀκούοντες καὶ τοῖς ἐξ ἐναντίας

1. *ἀλλ' ἢ*] Schneidewinus, om. P | *ἀποκρινάμενον* Sp auctore Aristotele, *ἀποκρινομένην* P ‖ 3. *οὕτως* P ex sigla, *οὕτω* Sp ‖ 8. *οὐ πρὸς ὁτιοῦν* del. Sp ‖ 9. *συντόμως*] Schneidewinus, *ὁμοίως* P, *συντόνως* Bakius | *μὴ δὲ* P | *ἐρωτημάτων περαίνεσθαι* Finckhius, v. p. 4. 12 ‖ 10. *ἐνοήματα* P recentiore ut videtur manu, erat fort. pr. m. *ἐνθυμήματα*, v. p. 4. 13 ‖ 12. *μὴ ἀνάγκαζε* Finckhius, *ὁμοίως ἐρωτῶντα μήτε . . τὰ ἐνθυμήματα . . μήτε φεύγοντος . . ἀναγκάζειν* coni. Sp ‖ 13. *ἀπεγνωκέναι* Bakius ‖ 14. *λόγον* Finckhius ‖ 17. *τοῦ — δεῖ* del. Sp ‖ 18. *συμφέρον* P, corr. Seguerius ‖ 19. *ἀποκρινουμένους* Sp ‖ 21. *πάντως* Sp

[τοῖς] ἐρωτῶσι προσομολογοῦσιν. δεῖ δὲ καὶ τὰς αἰτίας ἐπιφέρειν ταῖς ἐρωτήσεσιν [καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν], αἷς αὐτοὶ μὲν ἐρωτῶμεν, οἷον· εἰ δέ τίς σε ἔροιτο· τί δή ποτε; τοῦτο γὰρ εὔλογον ἢ φύσιν ἔχον ἐστὶ [τοῦ] ἀποκρίνασθαι ἢ τοῦ εὐνοϊκῶς ἔχοντος τῇ πόλει· καὶ γὰρ ἡδὺ καὶ ἀκριβέστερον οὕτω φαίνεται. χρήσῃ δὲ καὶ τούτῳ τῷ ὀργάνῳ πανταχοῦ.

Εἰσὶν οὖν τῶν ἐρωτήσεων οὗτοι οἱ τρόποι· τὸ τὰ ὁμολογούμενα ἐρωτᾶν, τὸ εἰς ἄτοπον ἐμβάλλειν τὸν ἐρωτώμενον, καὶ τὸ ἐρωτᾶν τότε, ὅτε εἰς τοὐναντίον μέλλεις περιστήσειν, καὶ ἀληθέσι ψευδῆ συμπλέκοντα ἐρωτᾶν, καὶ μὴ διὰ πολλῶν ἐρωτήσεων συμπεραίνειν τὸν συλλογισμόν, καὶ αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὅταν ἴδωμεν καὶ τοὺς δικαστὰς συμπεριφερομένους ἡμῖν, καὶ τὸ μετὰ προσθέσεως τῆς αἰτίας ἐρωτᾶν.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΡΙΣΕΩΣ.

Τρόποι δὲ αὐτῶν· ἢ διώσασθαι τὰς ἀποκρίσεις τέλεον, ἢ φθάσαντες αὐτοὺς ἐρωτήσομεν· εἰ ἄρα δὲ ἀποκρίνασθαι δεῖ, τὴν αἰτίαν προσθέντες ἀποκρινούμεθα, καὶ τὰ ἀμφίβολα ἐξαπλώσομεν [καὶ] τῷ λόγῳ, καὶ πρὸ τοῦ συμπεράσματος, ὅταν εἰς τοὐναντίον ἡ ἐρώτησις περιάγῃ, φέρειν δεῖ τὴν λύσιν, καὶ αὐτὸ τὸ συμπέ-

1. *τοῖς* del. Sp | *προσομολογ̃* P, corr. Schneidewinus || 2. *καὶ ταῖς ἀπ.* del. Sp || 4. *τοῦ* del. Sp || 5. *ἀποκρίνεσθαι* Sp || 6. *φαίνεται* P ex sigla, *φαίνεσθαι* Sp || 7. *καὶ* del. Sp || 9. *ἐμβάλλειν*] Sp, *ἐμβαλ̃* P || 11. *ψευδῆ*] P, *ψεύδη* Sp ut p. 1, 6 || 13. *αὐτὸν*] *αὐτοὺς* vel *αὖ τὸ* Sp || 16. *διωσόμεθα* Schneidewinus || 17. *εἰ δ᾽ ἄρα* coni. Sp, an latet adverbium? v. p. 5. 12 || 19. *καὶ* del. Sp. || 21. *περιάγοι, εἰ φέροι τὴν λύσιν* P, corr. Sp

ρασμα, αὐτὸς ἔχων λῦσαι, μὴ προσποιούμενος, ὅτι αὐτὸς ἀντερωτᾷ τὸ συμπέρασμα.

Τρόποι μὲν οὖν οὗτοι· παραδείγματος δὲ ἕνεκα ὑποτάξω καθ' ἕκαστον. ἔφην γὰρ τὰς ἀποκρίσεις ἤτοι διωσόμεθα καθάπαξ, ἂν ἔχωσί τι δυσχερές· οἷον ὡς Καλλίας ποτὲ λέγεται εἰπεῖν, ὅτι ἀποκρινεῖται, εἰ τοσοῦτον αὐτῷ δοίη χρόνον ὁ ἐρωτῶν, ὅσον αὐτὸς ἐμελέτα τὴν ἐρώτησιν· ἢ φθάσαντες ἐρωτήσομεν αὐτοὺς ἃ ῥᾴδιά ἐστιν ἀποκρίνασθαι, οἷον ἐπειδὰν ἐρωτᾷ με, τί ἂν ἐποίησα; οὐκ ἂν τόδε, ἀλλὰ τόδε, οἷον 'οὐκ ἂν ἐσυκοφάντουν τοὺς φίλους, ἀλλ' εἰργαζόμην.'

Ἐὰν δὲ ἀναγκαῖον ᾖ πάντως ἀποκρίνασθαι, αἰτίαν τινὰ χρὴ προστιθέναι τῇ ἀποκρίσει, οἷον ὡς Ὑπερίδης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Ἀριστογείτονος, εἰ ἔγραψε τοὺς δούλους ἐλευθέρους εἶναι, ἔφη 'ἵνα μὴ οἱ ἐλεύθεροι δουλεύωσι.'

Τά γε μὴν ἀμφίβολα, οἷον τὸ πῇ μὲν ἔπραξα, πῇ δὲ οὔ, ἐξαπλοῦν τῷ λόγῳ καὶ τὰς αἰτίας προστιθέναι, οἷον τόδε μὲν ἔπραξα διὰ τόδε, καὶ ὅλως τὰς βραχυλογίας καὶ συντομίας παρέχεσθαι ἐπὶ ταῖς ἀποκρίσεσι, τὰ δὲ προσδιορισμοῦ φευκτέον.

Εἰ δὲ εἰς τὸ ἐναντίον ἡ ἐρώτησις ἀπάγει, τὴν λύσιν φέρειν χρὴ ἤτοι πρὸ τοῦ ἐπιόντος ἐρωτήματος ἢ ἁπλῶς

1. *αὐτὸς*] *αὐτὸ* Sp, cui verbum imperativi vel futuri excidisse videtur, v. c. *ἐρωτήσεις* || 2. *ἀντηρωτᾶ* coni. Sp || 3. *τόποι* P, corr. Schneidewinus || 6. *ἀποκρίνεται* P, corr. Schneidewinus || 8. *ἐρωτῶμεν* P, corr. Schneidewinus || 10. *τί ἐποίησα* P, ut *ἂν* in alienum locum migrasse videatur, nam Sp fortasse recte scribendum censet *οὐ τόδε* || 11. *ἐσυκοφάντουν οὐκ ἄν* P, transposuit Bakius || 14. *ἔγραψε*] Rh. Gr. ed. Walz. VII 1204. 9, *ἔγραφε* P, *γέγραφε* Bakius || 21. *τοὺς δὲ προσδιορισμοὺς* Finckhius || 22. *εἰς ἐναντίον* P, nisi in margine conglutinato latet *τό*, v. p. 2. 12

πρὸ τοῦ συμπερανθῆναι τὸν συλλογισμὸν τῷ ἐρωτῶντι· σχεδὸν γὰρ οὐκ ἄδηλον εὐθὺς ἐρωτῶντος ὅ τι βούλεται ὁ λόγος, ὥστε φθάσαντα τὴν αἰτίαν ἐπενεγκεῖν, ἢ ἀφαιρήσει τὸν τόπον. ἔστι δὲ καὶ τῷ συμπεράσματι ὡς ἐρωτήματι χρῆσθαι μὴ προσποιούμενον, ὅτι ὁ ἐρωτῶν συμπέρασμα ἐπήγαγεν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς ἄλλας προτάσεις ἀποκρίνασθαι καὶ πρὸς τὸ συμπέρασμα ὡς ἐρωτῶντος· ἔτι ἀπομνημονεύουσι περὶ τοῦ τῆς ἐφορείας εὐθυνομένου Λάκωνος· ἑαλωκότων [ἔτι] τῶν συναρχόντων ἐρωτηθείς, εἰ [δοκήσει] δικαίως ἀπήχθησαν οἱ ἔφοροι, ἔφη· πάλιν δὲ ἀναπυνθανομένων, εἰ τῆς πράξεως κεκοινώνηκεν αὐτοῖς, 'κεκοινώνηκα.' 'οὐκοῦν' λεγόντων 'καὶ σὺ δικαίως ἂν ἀπόλοιο;' 'οὐ δῆτα' ἔφη· 'οἱ μὲν γὰρ χρήματα λαμβάνοντες ταῦτα ἔπραξαν, ἐγὼ δὲ ἀπὸ γνώμης.' μὴ προσποιηθεὶς ὅτι συμπέρασμα ἐπήγαγεν, ἔλυσε καὶ λογικῶς τὸν συλλογισμόν. ὅθεν καὶ τὸ αὐτὸ τοῖς ἐρωτῶσι παραφυλακτέον, εἰ μὴ πολλή τις τῶν πραγμάτων ἀλήθεια περιείη μάλιστα, ὡς μήτε αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ⟨ἐπερωτᾶν μήτε μετὰ τὸ συμπέ- 146ᵛ *ρασμα⟩ ἄλλα τινὰ συγχωρεῖν αὐτοὺς | συλλογισαμένους*

8. Sp post *ἔτι* supplet *οἷον*, P ante *ἔτι* habet spatium duarum fere litterarum ‖ 9. *Λάκωνος ὃς* Sp | *ἔτι* del. Sp, *ἤδη* Schneidewinus ‖ 10. *δοκήσει* del. Sp ‖ 11. ante *ἔφη* habet P spatium trium fere litterarum, ut excidisse videatur *ναί*, v. Arist. Rh. III. 18. 30 ‖ 21. *κεκοινώνηκα*] Schneidewinus, *κοινωνήσω* P ‖ 16. *ἐπήγαγον* Sp ‖ 17. Litterae codicis paene evanuerunt, ut haec fere adhuc restent: *εἰ μὴ πολύς τις τῆι τῶν πραγμάτων ἀληθεῖ*[α] *περιείη μάλιστα ὡς μήτε αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἄλλα τινὰ συγχωρεῖν ἀ* (sequitur in extrema pagina spatium duarum fere litterarum evanidarum, fort. *ἀ*[τ]*ν*) *συλλογισαμένου ἅπαξ*, infra *περιείη* est manu recentiore additum *ἴσως ἐπαθείη* (*ἐπαχθείη* Cobetus). Locum ex recensione Spengelii Aristotelem explicante constituimus.

ἅπαξ· εἰ γὰρ μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἐφόρου τουτουὶ τὴν δευτέραν ὁ συλλογισμὸς ἐπήχθη τῷ κατηγόρῳ ‘ἀφ’ οὗ δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ σὲ τεθνάναι χρή’, οὐκ ἂν ἔσχεν ἀποκρίνασθαι καὶ σωθῆναι.

3. *ἀφ’ οὗ*] Sp, *ἀφô* P, in margine eadem recentior manus supplet *ρμήν*, ut sit *ἀφορμήν*, cui cum nullus sit locus, latet nescio quid, v. c. *ἀφοριστικῶς· δῆλον τοίνυν* sq.

II.

ΑΝΑΞΙΜΕΝΟΥΣ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ.

[ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Ἐπέστειλάς μοι, ὅτι πολλάκις πολλοὺς πέπομφας πρὸς ἡμᾶς τοὺς διαλεξομένους ὑπὲρ τοῦ γραφῆναί σοι τὰς μεθόδους τῶν πολιτικῶν λόγων· ἐγὼ δὲ οὐ διὰ ῥᾳθυμίαν ὑπερεβαλλόμην ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἀλλὰ διὰ τὸ ζητεῖν οὕτως ὑπὲρ αὐτῶν γραφῆναί σοι διηκριβωμένως, ὡς οὐδεὶς ἄλλος γέγραφε τῶν περὶ ταῦτα πραγματευομένων. ταύτην δὲ εἰκότως τὴν διάνοιαν εἶχον· ὥσπερ γὰρ ἐσθῆτα σπουδάζεις τὴν εὐπρεπεστάτην τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἔχειν, οὕτω δύναμιν λόγων λαβεῖν ἐστί σοι πειρατέον τὴν εὐδοξοτάτην· πολὺ γὰρ κάλλιόν ἐστι καὶ βασιλικώτερον τὴν ψυχὴν ἔχειν εὐγνωμονοῦσαν ἢ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος ὁρᾶν εὐειματοῦσαν. καὶ γὰρ ἄτοπόν ἐστι τὸν τοῖς ἔργοις πρωτεύοντα φαίνεσθαι τῶν τυχόντων τοῖς λόγοις ὑστερίζοντα, καὶ ταῦτα εἰδότα ὅτι τοῖς μὲν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευομένοις ἡ ἀναφορὰ περὶ πάντων τῶν πραγμά-

4. *ὑπερεβαλλόμην*] P, *ὑπερεβαλόμην* CFMO det. ‖ 6. *ἄλλος οὐδεὶς* C ‖ 9. *δύναμιν*] *εὕρεσιν* C^2F, *εὕρες* C^1 ‖ 10. *ἐνδοξοτάτην* CFMP, *ἐνδοξωτάτην* O

των εἰς τὸν νόμον ἐστί, τοῖς δ' ὑπὸ τὴν τῆς βασιλείας ἡγεμονίαν τεταγμένοις πρὸς λόγον. ὥσπερ οὖν τὰς αὐτονόμους τῶν πόλεων διορθοῦν εἴωθεν ἐπὶ τὸ κάλλιστον ἄγων ὁ κοινὸς νόμος, οὕτω τοὺς ὑπὸ τὴν σὴν βασιλείαν καθεστῶτας ἄγειν δύναιτ' ἂν ἐπὶ τὸ συμφέρον ὁ σὸς λόγος. καὶ γὰρ ὁ νόμος ἐστὶν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν λόγος ὡρισμένος καθ' ὁμολογίαν κοινὴν πόλεως, μηνύων πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστα. πρὸς δὲ τούτοις οὐκ ἄδηλον ὡς οἶμαί σοι τοῦτό ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγῳ χρωμένους καὶ μετὰ τούτου πάντα πράττειν προαιρουμένους ὡς ὄντας καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐπαινοῦμεν, τοὺς δὲ ἄνευ λόγου τι ποιοῦντας ὡς ὄντας ὠμοὺς καὶ θηριώδεις μισοῦμεν. διὰ τούτου καὶ κακοὺς τὴν αὑτῶν κακίαν ἐμφανίσαντας ἐκολάσαμεν, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς δηλώσαντας αὑτῶν τὴν ἀρετὴν ἐζηλώσαμεν. τούτῳ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἀποτροπὴν εὑρήκαμεν καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ὄνησιν ἔσχομεν. καὶ διὰ τούτου καὶ τὰς ἐπιούσας δυσχερείας ἐφύγομεν καὶ τὰς μὴ προσούσας ἡμῖν ὠφελείας ἐπορισάμεθα· ὥσπερ γὰρ βίος ἄλυπος αἱρετός, οὕτω λόγος συνετὸς ἀγαπητός. εἰδέναι δέ σε δεήσει, ὅτι παραδείγματά ἐστι τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ὁ νόμος, τοῖς δὲ ὁ σὸς βίος καὶ λόγος. ὅπως οὖν διαφέρων ᾖς πάντων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πᾶσάν ἐστί σοι σπουδὴν ποιητέον, ἵνα τὴν ἐκ τούτων ἀπομίμησιν οἱ περὶ ταῦτα διατρίβοντες τοῖς τῆς ἀρετῆς στοιχείοις καλλι-

1. *νόμον*] C. F. Hermannus: *δῆμον* libri ‖ 4. *οὕτως* CM ‖ 5. *συμφέρειν* C[1], corr. C[2] ‖ 6. *σὸς* om. b ‖ 8. *δὲ*] *δὴ* CMP ‖ 9. *ὡς* om. b ‖ 13. *τοῦτο* DOV | *τοὺς κακοὺς* Sp(engelius) ‖ 14. *αὐτῶν* CMOP ‖ 15. *αὐτῶν* CMOP | *τὴν αὐτῶν* transponit Sp ‖ 16. *τούτῳ*] Sp, *οὕτω* libri ‖ 17. *ἔχομεν* C ‖ 23. *ᾖς*] Basil. ed. 1539, *ᾗ* DG, *εἶ* ceteri ‖ 25. *τούτου* BV

γραφούμενοι μὴ πρὸς τὰ φαῦλα σφᾶς αὐτοὺς ἄγωσιν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀρετῆς μετέχειν ἐπιθυμῶσιν. ἔτι δὲ τὸ βουλεύεσθαι τῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον θειότατόν ἐστιν, ὥστε οὐκ εἰς τὰ πάρεργα καὶ μηδενὸς ἄξια τὴν σπουδήν ἐστί σοι καταναλωτέον, ἀλλὰ τὴν μητρόπολιν αὐτὴν τοῦ καλῶς βουλεύεσθαι μαθεῖν βουλητέον. τίς γὰρ δὴ τοῦτ' ἂν ἀμφισβητήσειε τῶν νοῦν ἐχόντων, ὅτι τὸ μὲν πράττειν μὴ βουλευσάμενον σημεῖόν ἐστιν ἀνοίας, τὸ δὲ κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ λόγου συντελεῖν τι τῶν ὑπ' ἐκείνου παραγγελθέντων παιδείας; ἰδεῖν δέ ἐστι πάντας τοὺς ἄριστα τῶν Ἑλλήνων πολιτευομένους λόγῳ πρῶτον ἢ τοῖς ἔργοις συγγινομένους, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς μέγιστον ἀξίωμα τῶν βαρβάρων ἔχοντας τούτῳ πρὸ τῶν πραγμάτων χρωμένους, εἰδότας καλῶς ὡς ἀκρόπολίς ἐστι σωτηρίας ἡ διὰ τοῦ λόγου γινομένη τοῦ συμφέροντος θεωρία. ταύτην ἀπόρθητον οἰητέον, οὐ τὴν ἐκ τῶν οἰκοδομημάτων ἀσφαλῆ πρὸς σωτηρίαν εἶναι νομιστέον. ἀλλὰ γὰρ ὀκνῶ ἔτι πλείω γράφειν, μή ποτε καλλωπίζεσθαι δόξω περὶ τῶν ἀκριβῶς γνωριζομένων ὡς οὐχ ὁμολογουμένων πίστεις ἐπιφέρων. διόπερ ἀφήσω, ἐκεῖνα μόνον εἰπὼν περὶ ὧν ἔστι λέγειν εἰς ἅπαντα τὸν βίον, ὅτι τοῦτό ἐστιν, ᾧ διαφέρομεν τῶν λοιπῶν ζῴων. τοῦτο οὖν καὶ ἡμεῖς διαφέρον τῶν λοιπῶν ἕξομεν ἀνθρώπων οἱ μεγίστης τιμῆς ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετυχηκότες. ἐπιθυμίᾳ μὲν γὰρ καὶ θυμῷ καὶ τοῖς τοιούτοις χρῆται καὶ τὰ λοιπὰ ζῷα πάντα, λόγῳ δὲ οὐδὲν τῶν λοιπῶν

1. ἄγουσιν CF¹M ‖ 2. ἀλλὰ καὶ τῆς M | ἐπιθυμοῦσιν CF¹M ‖ 6. βούλεσθαι M ‖ 10. παραγγελμάτων P ‖ 12. λόγος C | συγγινομένοις CP ‖ 22. ἐστὶ a, ἔνεστι b Sp ‖ 26. μὲν om. F ‖ 27. καὶ περὶ τὰ M | ἅπαντα F

χωρὶς ἀνθρώπων. ἀτοπώτατον δ' ἂν εἴη πάντων, εἰ τούτῳ μόνῳ τῶν λοιπῶν ζῴων εὐδαιμονέστερον βιοῦντες τὸ αἴτιον τοῦ καλῶς εἶναι διὰ ῥᾳθυμίαν ἀφεῖμεν κατολιγωρήσαντες. διακελεύομαι δή σοι πάλαι παρακεκλημένῳ τῆς τῶν λόγων ἀντέχεσθαι φιλοσοφίας. καθάπερ γάρ ἐστι φυλακτικὸν σώματος ὑγίεια, οὕτω ψυχῆς φυλακτικὸν καθέστηκε παιδεία. ταύτης γὰρ προηγουμένης οὐ πταίειν συμβήσεταί σοι περὶ τὰς πράξεις, ἀλλὰ σῴζειν ἁπάσας ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰς ὑπαρχούσας σοι τῶν ἀγαθῶν κτήσεις. χωρὶς δὲ τῶν εἰρημένων, εἰ τὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς βλέπειν ἡδύ, τὸ τοῖς τῆς ψυχῆς ὄμμασιν ὀξυδερκεῖν ἐστι θαυμαστόν. ἔτι δὲ ὥσπερ ὁ στρατηγός ἐστι σωτὴρ στρατοπέδου, οὕτω λόγος μετὰ παιδείας ἡγεμών ἐστι βίου. ταυτὶ μὲν οὖν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια παραλιπεῖν νομίζω καλῶς ἡμῖν ἔχειν κατὰ τὸν ὑπάρχοντα καιρόν. ἔγραψας δέ μοι διακελευόμενος, ὅπως μηδεὶς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων λήψεται τὸ βιβλίον τοῦτο, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι, καθάπερ τοὺς ἐξ αὐτῶν γεννηθέντας οἱ γεννήσαντες τῶν ὑποβαλλομένων μᾶλλον φιλοῦσιν, οὕτως οἱ εὑρόντες τι τῶν μετεχόντων· ὥσπερ γὰρ ὑπὲρ τέκνων, τούτων τῶν λόγων ὑπεραποτεθνήκασιν. οἱ μὲν γὰρ Πάριοι λεγόμενοι σοφισταὶ διὰ τὸ μὴ τεκεῖν αὐτοὶ διὰ ῥᾳθυμίαν ἄμουσον οὐ στέργουσιν, ἀλλὰ χρήματα λαβόντες ἀποκηρύττουσι. διὰ τοῦτο οὖν ἐγώ σοι παρακελεύομαι

1. *δ' ἂν*] FO, *ἂν* CMP, *ἂν οὖν* B, Sp, *οὖν ἂν* V ‖ 2. *μόνον* MOP | *ζῴων* om. C ‖ 3. *ἀφεῖμεν*] Sp, *ἀφῶμεν* libri, om. C ‖ 4. *κατολιγωρίσαντες* M | *σοι*] *μοι* C ‖ 6. *ὑγεία* plerique, fort. recte, v. p. 14. 12 ‖ 11. *τὸ* post *ἡδὺ* om. a ‖ 12. *ὀξυδορκεῖν* COV ‖ 17. *λοιπῶν* om. aEG ‖ 20. *οὕτως*] a, *οὕτω καὶ* b, Sp ‖ 21. *τούτων*] *οὕτω* Sp ‖ 22. *ὑπεραποθνήσκουσιν* EG, Sp, *ὑπεραποτεθνήκασιν* ceteri ‖ 25. *γοῦν* OPAldus

διαφυλάττειν οὕτω τοὺς λόγους τούτους, ὅπως νέοι καθεστῶτες ὑπὸ μηδενὸς [χρήμασι] διαφθαρήσονται, κοσμίως δὲ μετὰ σοῦ συμβιώσαντες, εἰς ἡλικίαν ἐλθόντες δόξης ἀγηράτου τεύξονται. παρειλήφαμεν δέ, καθάπερ ἡμῖν ἐδήλωσε Νικάνωρ, καὶ τῶν λοιπῶν τεχνογράφων εἴ τίς τι γλαφυρὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν τούτων γέγραφεν ἐν ταῖς τέχναις. περιτεύξῃ δὲ δυσὶ τούτοις βιβλίοις, ὧν τὸ μέν ἐστιν ἐμὸν ἐν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ τέχναις Θεοδέκτῃ γραφείσαις, τὸ δὲ ἕτερον Κόρακος. τὰ δὲ λοιπὰ τούτοις ἰδίᾳ πάντα γέγραπται περί τε τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν δικανικῶν παραγγελμάτων· ὅθεν πρὸς ἑκάτερον αὐτῶν εὐπορήσεις ἐκ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων σοι γεγραμμένων. ἔρρωσο.]

---

1 Δύο γένη τῶν πολιτικῶν εἰσι λόγων, τὸ μὲν δημηγορικόν, [τὸ δὲ ἐπιδεικτικόν,] τὸ δὲ δικανικόν. εἴδη δὲ τούτων ἑπτά, προτρεπτικόν, ἀποτρεπτικόν, ἐγκωμιαστικόν, ψεκτικόν, κατηγορικόν, ἀπολογητικόν, καὶ ἐξεταστικὸν ἢ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἢ πρὸς ἄλλο. τὰ μὲν οὖν εἴδη τῶν λόγων τοσαῦτα ἀριθμῷ ἐστι, χρησόμεθα δὲ αὐτοῖς ἔν τε ταῖς κοιναῖς δημηγορίαις καὶ ταῖς περὶ τὰ συμβόλαια δικαιολογίαις καὶ ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις. οὕτω δ' ἂν ἑτοιμότατον λέγειν περὶ αὐτῶν δυνηθείη-

1. ὥσπερ νέοι O ‖ 2. χρήμασι om. ABDV, del. Sp ‖ 4. ἀγηράτου Ipfelkofer, ἀκηράτου libri, Sp ‖ 6. εἴ τις a, ὅστις b Sp | τῶν om. EG ‖ 9. θεοδέκτους C ‖ 12. ἐκπορήσεις O ‖ 14. δύο] Sp, τρία libri | εἰσὶ τῶν πολιτικῶν C ‖ 15. τὸ δὲ ἐπιδεικτικόν libri, del. Sp., v. Quint. I. O. III. 4. 9, Syrianus Rhet. Gr. IV. 60 W. | εἴδη] ἤδη M ‖ 17. ψεκτόν a | κατηγορητικόν libri, corr. Sp ‖ 18. αὐτῷ F, ἑαυτὸν O | ἄλλῳ Sp | τὰ μὲν οὖν — ὁμιλίαις del. Susemihlius Griech. Litt. II. 453[6] ‖ 21. δικολογίαις Sp

μεν, εἰ καθ' ἓν ἕκαστον εἶδος ἀπολαβόντες ἀπαριθμη- 1
σαίμεθα τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς χρήσεις καὶ τὰς τάξεις. καὶ πρῶτον μὲν τὰς προτροπὰς καὶ ἀποτροπάς, ἐπείπερ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις καὶ ταῖς κοιναῖς δημηγορίαις ἐν τοῖς μάλιστα αὐτῶν χρῆσίς ἐστι, διέλθωμεν.

Καθόλου μὲν οὖν εἰπεῖν, προτροπὴ μέν ἐστιν ἐπὶ προαιρέσεις ἢ λόγους ἢ πράξεις παράκλησις, ἀποτροπὴ δὲ ἀπὸ προαιρέσεων ἢ λόγων ἢ πράξεων διακώλυσις. οὕτω δὲ τούτων διωρισμένων τὸν μὲν προτρέποντα χρὴ δεικνύειν ταῦτα ἐφ' ἃ παρακαλεῖ, δίκαια ὄντα καὶ νόμιμα καὶ συμφέροντα καὶ καλὰ καὶ ἡδέα καὶ ῥᾴδια πραχθῆναι· εἰ δὲ μή, δυνατά τε δεικτέον, ὅταν ἐπὶ δυσχερῆ παρακαλῇ, καὶ ὡς ἀναγκαῖα ταῦτα ποιεῖν ἐστι. τὸν δὲ ἀποτρέποντα δεῖ διὰ τῶν ἐναντίων κώλυσιν ἐπιφέρειν, ὡς οὐ δίκαιον οὐδὲ νόμιμόν ἐστιν οὐδὲ συμφέρον οὐδὲ καλὸν οὐδὲ ἡδὺ οὐδὲ δυνατὸν πράττειν τοῦτο· εἰ δὲ μή, ὡς ἐργῶδες καὶ οὐκ ἀναγκαῖον. ἅπασαι δὲ αἱ πράξεις μετέχουσι τούτων ἀμφοτέρων, ὥστε μηδετέραν τῶν ὑποθέσεων ἔχοντα λόγων ἀπορεῖν. ὧν μὲν οὖν ὀρέγεσθαι δεῖ τοὺς προτρέποντας καὶ ἀποτρέποντας, ταῦτά ἐστιν· ὁρίσασθαι δὲ πειράσομαι τούτων ἕκαστον τί ἐστι, καὶ δεῖξαι πόθεν αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους εὐπορήσομεν. δίκαιον μὲν οὖν ἐστι τὸ τῶν ἁπάντων ἢ τὸ τῶν πλείστων ἔθος ἄγραφον, διορίζον τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρά. τοῦτο δέ ἐστι τὸ γονέας τιμᾶν καὶ φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τοῖς εὐερ-

1. εἰ καθ' ἓν] EPSp, εἰ καὶ καθ' ἓν ceteri ‖ 3. τάξεις] Sp, πράξεις libri ‖ 5. διέλθωμεν] Sp, διέλθοιμεν ἂν libri ‖ 8. προαιρέσεως OPAldus ‖ 13. ποιεῖν abesse mavult Sp ‖ 19. μηδένα τὴν ἑτέραν Kayser | ἔχοντα del. Sp ‖ 20. καὶ τοὺς O ‖ 22. δεῖξαι om. CEFMP, est in margine F ab eadem manu, δεῖξαι τε O ‖ 25. τοιοῦτο Sauppius

γέταις χάριν ἀποδιδόναι· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια οὐ προστάττουσι τοῖς ἀνθρώποις οἱ γεγραμμένοι νόμοι ποιεῖν, ἀλλ' ἔθει ἀγράφῳ καὶ κοινῷ νόμῳ νομίζεται. τὰ μὲν οὖν δίκαια ταῦτά ἐστι, νόμος δέ ἐστιν ὁμολόγημα πόλεως κοινὸν διὰ γραμμάτων προστάττον, πῶς χρὴ πράττειν ἕκαστα. συμφέρον δέ ἐστι τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν φυλακὴ ἢ τῶν μὴ προσόντων κτῆσις ἢ τῶν ὑπαρχόντων κακῶν ἀποβολὴ ἢ τῶν προσδοκωμένων γενήσεσθαι βλαβερῶν διακώλυσις. διαιρήσεις δὲ τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ τὰ ἐπίκτητα. σώματι μὲν οὖν ἐστι συμφέρον ῥώμη κάλλος ὑγίεια, ψυχῇ δὲ ἀνδρεία σοφία δικαιοσύνη, τὰ δὲ ἐπίκτητα φίλοι χρήματα κτήματα· τὰ δ' ἐναντία τούτοις ἀσύμφορα. πόλει δὲ συμφέροντα τὰ τοιαῦτά ἐστιν, ὁμόνοια, δύναμις πρὸς πόλεμον, χρήματα καὶ προσόδων εὐπορία, συμμάχων ἀρετὴ καὶ πλῆθος· καὶ συλλήβδην ἅπαντα τὰ τούτοις ὁμοιότροπα συμφέροντα νομίζομεν, τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀσύμφορα. καλὰ δέ ἐστιν, ἀφ' ὧν εὐδοξία τις καὶ τιμή τις ἔνδοξος γενήσεται τοῖς πράξασιν. ἡδέα δὲ τὰ χαρὰν ἐργαζόμενα. ῥᾴδια δὲ τὰ μετὰ ἐλαχίστου χρόνου καὶ πόνου καὶ δαπάνης ἐπιτελούμενα. δυνατὰ δὲ πάντα τὰ ἐνδεχόμενα γίνεσθαι. ἀναγκαῖα δὲ τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν ὄντα πράττειν, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης θείας ἢ ἀνθρωπίνης οὕτως ὄντα.

Τὰ μὲν οὖν δίκαια καὶ τὰ νόμιμα καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ ῥᾴδια καὶ τὰ

2. οὐκ ἐπιτάττουσι CF ‖ 3. ἔθει a, v. p. 13. 24, εὐθὺς b Sp ‖ 5. κοινὸν πόλεως F ‖ 12. ὑγεία libri fere omnes, ὑγία M, v. p. 11, 6 ‖ 19. τις om. F ‖ 23. γίνεσθαι aD, γενέσθαι ceteri, Sp ‖ 24. ὡς om. OP ‖ 25. οὕτως] ὄντως CMOP, ὅτως M ‖ 26. καὶ τὰ συμφέροντα om. CM

δυνατὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ταῦτά ἐστιν· εὐπορήσομεν δὲ **1**
περὶ τούτων λέγειν ἐξ αὐτῶν τε τῶν προειρημένων καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις καὶ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς καὶ τῶν ἤδη κεκριμένων ὑπὸ θεῶν ἢ ἀνθρώπων ἐνδόξων ἢ ὑπὸ κριτῶν ἢ ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἡμῖν.

Τὸ μὲν οὖν δίκαιον οἷόν ἐστι, πρότερον ἡμῖν δεδήλωται· τὸ δὲ ὅμοιον τῷ δικαίῳ τοιόνδε ἐστίν· ὥσπερ γὰρ δίκαιον νομίζομεν τοῖς γονεῦσι πείθεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον προσήκει τοὺς υἱεῖς μιμεῖσθαι τὰς τῶν πατέρων πράξεις· καὶ καθάπερ τοὺς εὖ ποιήσαντας ἀντευεργετεῖν δίκαιόν ἐστιν, οὕτω τοὺς μηδὲν ἡμᾶς κακὸν ἐργασαμένους δίκαιόν ἐστι μὴ βλάπτειν. τὸ μὲν οὖν ὅμοιον τῷ δικαίῳ τὸν τρόπον τοῦτον δεῖ λαμβάνειν· ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων χρὴ καταφανὲς ποιεῖν τὸ αὐτὸ παράδειγμα· καθάπερ γὰρ τοὺς κακόν τι ποιήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας προσήκει ἀντευεργετεῖν. τὸ δὲ κεκριμένον ὑπό τινων ἐνδόξων δίκαιον οὕτω λήψῃ· ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς μόνοι μισοῦμεν καὶ κακῶς ποιοῦμεν τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι δίκαιον εἶναι κρίνουσι τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.

Τὸ μὲν οὖν δίκαιον οὕτω μετιὼν πολλάκις λήψῃ· τὸ δὲ νόμιμον αὐτὸ μὲν οἷόν ἐστιν, ὥρισται ἡμῖν πρότερον, δεῖ δέ, ὅπου ἂν ᾖ χρήσιμον, αὐτόν τε τὸν ἀγορεύοντα καὶ τὸν νόμον λαμβάνειν, εἶτα τὸ ὅμοιον

1. *ἐστιν* om. a | *δὲ καὶ περὶ* MOP ‖ 6. *ἐστι*] Sp, *ἂν ᾖ* CFP, *ἂν ἦν* O det., *δικαίω οἷόν δὲ ἢ* M¹, *ἂν ᾖ* M in marg. | *πρότερον*] Sp, *τὸν τρόπον* libri, del. Finckhius ‖ 9. *μιμεῖσθαι τοὺς υἱοὺς* OPAldus ‖ 11. *οὕτως* M ‖ 13. *τοῦτον τὸν τρόπον* Sp ‖ 14. *τὸ αὐτὸ*] Sp, *αὐτὸ τὸ* libri: idem exemplum contrarii ‖ 16. *καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας οὕτω* libri, corr. Sp ‖ 19. *μόνον* BMOPAldus ‖ 22. *μετιὼν*] Sp, v. p. 16. 24 et saepe, *μελετῶν* libri | *πολλάκις*] *πολλαχῶς* Sp

1 *τῷ γεγραμμένῳ νόμῳ. εἴη δὲ ἂν τοιόνδε· ὥσπερ γὰρ ὁ νομοθέτης μεγίσταις ζημίαις τοὺς κλέπτας ἐκόλασεν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς ἐξαπατῶντας μάλιστα τιμωρεῖσθαι· καὶ γὰρ οὗτοι κλέπτουσι τὴν διάνοιαν· καὶ καθάπερ ὁ νομοθέτης κληρονόμους πεποίηκε τοὺς ἐγγυτάτω γένους ὄντας τοῖς ἄπαισιν ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ τῶν τοῦ ἀπελευθέρου χρημάτων ἐμὲ νῦν προσήκει κύριον γενέσθαι· τῶν γὰρ ἀπελευθερωσάντων αὐτὸν τετελευτηκότων ἐγγυτάτω γένους αὐτὸς ὢν καὶ τῶν ἀπελευθέρων δίκαιός εἰμι ἄρχειν. τὸ μὲν οὖν ὅμοιον τῷ νομίμῳ τοῦτον τὸν τρόπον λαμβάνεται, τὸ δὲ ἐναντίον ὧδε· εἰ γὰρ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὰ δημόσια διανέμεσθαι, δῆλον ὅτι τοὺς διαιρουμένους αὐτὰ πάντας ἀδικεῖν ὁ νομοθέτης ἔκρινεν· εἰ γὰρ τιμᾶσθαι οἱ νόμοι προστάττουσι τοὺς καλῶς καὶ δικαίως τῶν κοινῶν ἐπιστατήσαντας, δῆλον ὡς καὶ τοὺς τὰ δημόσια διαφθείραντας τιμωρίας ἀξίους νομίζουσιν. ἐκ μὲν οὖν τῶν ἐναντίων καταφανὲς οὕτω γίνεται τὸ νόμιμον, ἐκ δὲ τῶν κεκριμένων ὧδε· καὶ οὐ μόνον ἐγὼ τὸν νόμον τοῦτον ἕνεκα τούτων φημὶ τὸν νομοθέτην θεῖναι, ἀλλὰ καὶ πρότερον οἱ δικασταὶ διεξιόντος Λυσιθείδου παραπλήσια τοῖς νῦν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις ἐψηφίσαντο ταὐτὰ περὶ τοῦ νόμου τούτου.*

Τὸ μὲν οὖν νόμιμον οὕτω μετιόντες πολλαχῶς δείξομεν· τὸ δὲ συμφέρον αὐτὸ μὲν οἷόν ἐστιν, ἐν τοῖς πρότερον ὥρισται. δεῖ δὲ λαμβάνειν εἰς τοὺς λό-

3. *δεῖ*] *δὴ* MOPAldus ‖ 7. *τοῦ* om. OP ‖ 9. *ὢν τῶν ἀπελευθερωσάντων* P, *καὶ τὰ τοῦ ἀπελευθέρου — ἔχειν* Sp ‖ 10. *εἰμι*] FO, *ὢν* CP, *ὦ* M, *ἂν εἴη* ABAldus, *ἂν εἴην* Sp ‖ 14. *πάντα* MOP ‖ 16. *ἐπιστήσαντας* CMPAldus ‖ 17. *διαφθείραντας*] EGM, Sp, *διαφθείροντας* ceteri ‖ 20. *εἵνεκα* Sp ex b ut videtur ‖ 21. *λυσιθίδου* libri, corr. Sp ‖ 23. *ταῦτα* libri, corr. Sp ‖ 26. *πρώτοις* OP

γους τῶν προειρημένων καὶ ἐκ τοῦ συμφέροντος ἂν ὑπάρχῃ τι, καὶ μετιόντας τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ὑπὲρ τοῦ νομίμου καὶ τοῦ δικαίου διήλθομεν, οὕτω καὶ τὸ συμφέρον πολλαχῶς ἐμφανίζειν. εἴη δ' ἂν τὸ μὲν ὅμοιον τῷ συμφέροντι τοιόνδε· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις συμφέρει τοὺς εὐψυχοτάτους πρώτους τάττειν, οὕτως ἐν ταῖς πολιτείαις λυσιτελεῖ τοὺς φρονιμωτάτους καὶ δικαιοτάτους προεστάναι τοῦ πλήθους· καὶ καθάπερ τοῖς ἀνθρώποις ὑγιαίνουσι συμφέρει φυλάττεσθαι μὴ νοσήσωσιν, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν ὁμονοούσαις συμφέρον ἐστὶ σκοπεῖν μὴ στασιάσωσι. τὰ μὲν οὖν ὅμοια τῷ συμφέροντι τοῦτον τὸν τρόπον μετιὼν πολλὰ ποιήσεις, ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων ὧδέ σοι τὸ συμφέρον ἔσται καταφανές· εἰ γὰρ λυσιτελεῖ τοὺς ἐπιεικεῖς τῶν πολιτῶν τιμᾶν, συμφέρον ἂν εἴη καὶ τοὺς πονηροὺς κολάζειν· εἰ γὰρ οἴεσθε ἀσύμφορον τὸ μόνους ἡμᾶς πρὸς Θηβαίους πολεμεῖν, συμφέρον ἂν εἴη τὸ Λακεδαιμονίους συμμάχους ποιησαμένους ἡμᾶς οὕτω Θηβαίοις πολεμεῖν. ἐκ μὲν δὴ τῶν ἐναντίων οὕτω τὸ συμφέρον καταφανὲς ποιήσεις, τὸ δὲ κεκριμένον ὑπ' ἐνδόξων συμφέρον ὧδε χρὴ λαμβάνειν· Λακεδαιμόνιοί τε γὰρ Ἀθηναίους καταπολεμήσαντες συμφέρειν αὑτοῖς ᾠήθησαν μὴ τὴν πόλιν αὐτῶν ἀνδραποδίσασθαι, καὶ πάλιν Ἀθηναῖοι ἐξὸν αὐτοῖς ἀνοικίσαι τὴν Σπάρτην συμφέρειν σφίσιν ᾠήθησαν περιποιῆσαι Λακεδαιμονίους.

1. τοῦ om. O ‖ 2. ὑπάρχοι O | ὅπερ M ‖ 6. πολεμίοις O | ξυμφέρει aD | εὐψυχοτάτους] τολμηροτάτους Victorius ‖ 11. σκοπεῖν] προσκοπεῖν Sp ex nonnullis det. ‖ 16. τοὺς om. P | καὶ εἰ γὰρ Sp | τὸ om. O ‖ 20. συμφέρον om. O ‖ 23. αὐτοῖς libri, corr. Sp | μὴ τὴν . . . ᾠήθησαν om. M ‖ 24. ἀνοικῆσαι O ‖ 25. ποιῆσαι C ‖ 26. Λακεδαιμονίοις CMP

1 Περὶ μὲν οὖν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ νομίμου καὶ τοῦ συμφέροντος οὕτω μετιὼν εὐπορήσεις· τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ ῥᾴδιον καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ δυνατὸν καὶ τὸ ἀναγκαῖον ὁμοιοτρόπως τούτοις μέτιθι. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐντεῦθεν εὐπορήσομεν.

2 Πάλιν δὲ διορισώμεθα, καὶ περὶ πόσων καὶ ποίων καὶ τίνων ἔν τε τοῖς βουλευτηρίοις καὶ ταῖς ἐκκλησίαις συμβουλεύομεν· ἂν γὰρ τούτων ἕκαστα σαφῶς ἐπιστώμεθα, τοὺς μὲν ἰδίους λόγους αὐτὰ τὰ πράγματα καθ' ἑκάστην ἡμῖν συμβουλίαν παραδώσει· τὰς δὲ κοινὰς ἰδέας ἐκ πολλοῦ προειδότες ἐπιφέρειν ἐφ' ἑκάσταις τῶν πράξεων ῥᾳδίως δυνησόμεθα. τούτων οὖν ἕνεκα διαιρετέον ἡμῖν, περὶ ὧν κοινῇ βουλεύονται πάντες.

Ἐν κεφαλαίῳ μὲν οὖν εἰπεῖν, εἰσὶν ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν προθέσεις, περὶ ὧν δημηγορήσομεν· ἀνάγκη γάρ ἐστι καὶ βουλεύεσθαι καὶ λέγειν ἡμᾶς ἐν βουλῇ καὶ δήμῳ ἢ περὶ ἱερῶν ἢ περὶ νόμων ἢ περὶ τῆς πολιτικῆς κατασκευῆς ἢ περὶ τῶν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις συμμαχιῶν καὶ συμβολαίων ἢ περὶ πολέμων ἢ περὶ εἰρήνης ἢ περὶ πόρου χρημάτων. αἱ μὲν οὖν προθέσεις αὗται τυγχάνουσιν οὖσαι, περὶ ὧν βουλευσόμεθα καὶ δημηγορήσομεν· ἑκάστην δὲ πρόθεσιν διελώμεθα καὶ σκοπῶμεν, ἐν οἷς τρόποις περὶ τούτων ἐνδέχεται χρήσασθαι.

1. *οὖν* om. CF ‖ 4. *τούτοις* om. MOP, v. p. 21. 15 ‖ 5. *αὐτῶν* a ‖ 6. *διορισώμεθα* FPAldus, *διορισόμεθα* CMO, *ὁρισώμεθα* Sp | *περὶ ποίων* Sp ex b ‖ 7. *καὶ ἐκ τίνων* Usener ‖ 8. *συμβουλεύσομεν* PAldus | *ἐπισταίμεθα* MP, *ἐπιστάμεθα* O ‖ 9. *μὲν* om. O ‖ 10. *παραδίδωσι* P ‖ 12. *οὖν* om. a | *διατηρητέον* O ‖ 13. *βούλονται* OPAldus ‖ 14. *ἐν δὲ κ. οὖν* O | *τῶν ἀριθμῶν* P, om. O ‖ 19. *ἢ περὶ εἰρήνης* om. M ‖ 21. *καὶ συγχωρήσομεν* P ‖ 22. *διαλυσόμεθα* O ‖ 23. *ἐν* del. Sauppius | *ἐνδέχεται περὶ τούτων* b Sp | *λόγῳ χρήσασθαι* F²O b Sp, v. p. 21. 12

2 *Περὶ μὲν οὖν ἱερῶν τριττῶς ἀναγκαῖον λέγειν· ἢ γὰρ ἐροῦμεν ὡς τὰ καθεστῶτα διαφυλακτέον ἢ ὡς ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον [πως] ἢ ὡς ἐπὶ τὸ ταπεινότερον. ὅταν μὲν οὖν λέγωμεν, ὡς δεῖ τὰ καθεστῶτα διαφυλάττειν, εὑρήσομεν ἀφορμὰς ἐκ μὲν τοῦ δικαίου λέγοντες· τὰ πάτρια ἔθη παρὰ πᾶσι παραβαίνειν ἄδικόν ἐστι, καὶ ὅτι τὰ μαντεῖα πάντα τοῖς ἀνθρώποις προστάττει κατὰ τὰ πάτρια ποιεῖσθαι τὰς θυσίας, καὶ ὅτι τῶν πρώτων οἰκιζόντων τὰς πόλεις καὶ τοῖς θεοῖς ἱδρυσαμένων τὰ ἱερὰ μάλιστα δεῖ διαμένειν τὰς περὶ τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας. ἐκ δὲ τοῦ συμφέροντος, ὅτι πρὸς χρημάτων συντέλειαν ἢ τοῖς ἰδιώταις ἢ τῷ κοινῷ τῆς πόλεως συμφέρον ἔσται κατὰ τὰ πάτρια τῶν ἱερῶν θυομένων, καὶ ὅτι πρὸς εὐτολμίαν λυσιτελεῖ τοῖς πολίταις, ἐπεὶ συμπομπευόντων ὁπλιτῶν ἱππέων ψιλῶν εὐτολμότεροι γένοιντ' ἂν οἱ πολῖται φιλοτιμούμενοι περὶ ταῦτα. ἐκ δὲ τοῦ καλοῦ, εἰ οὕτω καλὰς τὰς ἑορτὰς πρὸς τὸ θεωρεῖσθαι συμβέβηκεν. ἐκ δὲ τῆς ἡδονῆς, εἰ καὶ πρὸς τὸ θεωρεῖσθαι ποικιλία τις περὶ τὰς τῶν θεῶν θυσίας. ἐκ δὲ τοῦ δυνατοῦ, εἰ μήτε ἔνδεια γεγένηται μήτε ὑπερβολὴ περὶ ταύτας. ὅταν μὲν οὖν τοῖς καθεστῶσι συνηγορῶμεν, οὕτω μετιοῦσι σκεπτέον ἐπὶ τῶν προειρημένων ἢ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων, καὶ ὡς ἐνδέχεται διδάσκειν περὶ τῶν λεγομένων· ὅταν δὲ ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον συμβουλεύωμεν μεθιστάναι τὰς ἱεροποιίας, περὶ μὲν τοῦ τὰ πάτρια κινεῖν ἀφορμὰς ἕξομεν*

1. *τριττῶς* Bekker, *περιττῶς* libri praeter C *περιττοῖς* | *λέγειν ἀναγκαῖον* O ‖ 2. *διαφ. ἱερὰ* O ‖ 3. *πως* del. Sp ‖ 6. *ὅτι τὰ* ed. Basil. ‖ 7. *διότι* Cb ‖ 9. *οἰκίζοντας* V ‖ 15. *συμπολιτευόντων* M, *συμβουλευόντων* P ‖ 16. *γένοιτ' ἂν* M ‖ 18. *θεωρῆσαι* Sp ex nonnullis det. ‖ 19. *τις*] *τῆς* CMP Aldus ‖ 20. *ἔνδια* C | *γεγένηται* Aldus, *γένηται* libri ‖ 21. *τοῖς* om. O ‖ 22. *οὕτως* CMO | *ἐπὶ*] *ἐκ* Kayser

2 εὐπρεπεῖς λέγοντες· τὸ προστιθέναι τοῖς ὑπάρχουσιν οὐ καταλύειν ἐστίν, ἀλλ' αὔξειν τὰ καθεστῶτα· ἔπειθ' ὡς καὶ τοὺς θεοὺς εἰκὸς εὐνουστέρους εἶναι τοῖς μᾶλλον αὐτοὺς τιμῶσιν· ἔπειθ' ὡς οὐδὲ οἱ πατέρες ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τὰς θυσίας ἦγον, ἀλλὰ πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς εὐπραγίας ὁρῶντες καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς θεραπείαν ἐνομοθέτουν· ἔπειθ' ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων οὕτω καὶ τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους διοικοῦμεν. λέγε δὲ καὶ εἰ τούτων κατασκευασθέντων ὠφέλειά τις ἔσται τῇ πόλει ἢ λαμπρότης ἢ ἡδονή, μετιὼν ὥσπερ ἐπὶ τῶν προτέρων εἴρηται. ὅταν δὲ ἐπὶ τὸ ταπεινότερον συστέλλωμεν, πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τὸν λόγον ἀνακτέον, τί πράττοντες χεῖρον ἔχουσι νῦν ἢ πρότερον· ἔπειθ' ὡς οὐκ εἰκὸς τοὺς θεοὺς χαίρειν ταῖς δαπάναις τῶν θυομένων, ἀλλὰ ταῖς εὐσεβείαις τῶν θυόντων· εἶθ' ὡς πολλὴν ἄνοιαν τούτων καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι κατακρίνουσιν, ὅσοι παρὰ δύναμίν τι ποιοῦσιν· ἔπειθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις καὶ κακοπραγίαις ἐστὶ τὰ περὶ τὰς πολιτικὰς δαπάνας. ἀφορμὰς μὲν οὖν ταύτας καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους ταύταις ὑπὲρ τῶν περὶ τὰς θυσίας προθέσεων ἕξομεν· ἵνα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν κρατίστην θυσίαν εἰδῶμεν εἰσηγεῖσθαι καὶ νομοθετεῖν, ὁρισώμεθα

1. ὅτι τὸ ed. Basil, v. p. 19. 6 ‖ 3. καὶ τοὺς . . . ἔπειθ' ὡς om. M ‖ 4. οὐδὲ Bekker, οὔτε libri ‖ 6. καὶ πρὸς τὰς C ‖ 7. ἐνουθέτουν OPAldus | ἔπειθ' ὡς] ἐπεὶ coni. Sp, cum praecedens argumentum exemplo confirmetur ‖ 9. λέγεται C, λέγω MP, λέγε corr. ex λέγεται ut videtur O² ‖ 11. τῶν om. O ‖ 13. μὲν om. M ‖ 14. ἔχουσι FO, om. CMP, οἱ πολῖται τυγχάνουσι b Sp ‖ 15. ἔπειτα CM ‖ 17. οἱ θεοὶ καὶ a Aldus, om. nonnulli det., del. Sp ‖ 24. εἰδῶμεν] δῶμεν PAldus, unde δοκῶμεν Victorius | ὁρισώμεθα Sp, ὁρισόμεθα EAldus, ὁριοῦμαι aV, om. alii

καὶ ταύτην· ἔστι γὰρ κρατίστη θυσία πασῶν, ἥτις ἂν 2
ἔχῃ πρὸς μὲν τοὺς θεοὺς ὁσίως [καὶ θείως], πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, πρὸς δὲ πόλεμον ὠφελίμως, πρὸς δὲ τὰς θεωρίας λαμπρῶς. ἕξει δὲ πρὸς μὲν τοὺς θεοὺς ὁσίως, ἂν τὰ πάτρια μὴ καταλύηται· πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, ἂν μὴ πάντα τὰ πεμπόμενα καταναλίσκηται· πρὸς δὲ τὰς θεωρίας λαμπρῶς, ἐὰν χρυσῷ καὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ μὴ συναναλίσκεται, δαψιλῶς τις χρήσηται· πρὸς δὲ τοὺς πολέμους ὠφελίμως, ἐὰν ἱππεῖς καὶ ὁπλῖται διεσκευασμένοι συμπομπεύωσι. τὰ μὲν δὴ περὶ τοὺς θεοὺς ἐκ τούτων κάλλιστα κατασκευάσομεν, ἐκ δὲ τῶν πρότερον εἰρημένων καθ' οὓς ἐνδέχεται τρόπους δημηγορεῖν περὶ ἑκάστης ἱεροποιίας εἰσόμεθα.

Περὶ δὲ νόμων πάλιν καὶ τῆς πολιτικῆς κατασκευῆς ὁμοιοτρόπως διέλθωμεν. εἰσὶ δὲ νόμοι συλλήβδην μὲν εἰπεῖν ὁμολογήματα κοινὰ πόλεως, ἃ διὰ γραμμάτων ὁρίζει καὶ προστάττει, πῶς χρὴ ἕκαστα πράττειν. δεῖ δὲ αὐτῶν τὴν θέσιν ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τὰς μικρὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πολλὰς κληρωτὰς ποιεῖν· ἀστασίαστον γὰρ τοῦτο· τὰς δὲ μεγίστας χειροτονητὰς ἀπὸ τοῦ πλήθους. οὕτω γὰρ ὁ μὲν δῆμος κύριος ὢν διδόναι τὰς τιμὰς οἷς ἂν ἐθέλῃ, τοῖς λαμβάνουσιν αὐτὰς οὐ φθονήσει, οἱ δ' ἐπιφανέστεροι μᾶλλον τὴν καλοκαγαθίαν ἀσκήσουσιν, εἰδότες ὅτι τὸ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκιμεῖν οὐκ ἀλυσιτελὲς αὐτοῖς ἔσται. περὶ μὲν

1. *πασῶν* om. P ‖ 2. *ἔχοι* F det. | *καὶ θείως* del. Bekker, Sp ‖ 3. *τοὺς πολέμους* Sp, totum locum idem transponit post *λαμπρῶς* ‖ 6. *ἐὰν* b Sp ‖ 8. *συναναλίσκηται* C[1], *συναλίσκηται* OP ‖ 9. *χρήσεται* C[1]MOP ‖ 10. *συμπομπεύσωσι* CP, *συμπομπεύουσι* M ‖ 11. *κατασκευάσωμεν* C ‖ 13. *ἐσόμεθα* P ‖ 16. *ἃ καὶ* C ‖ 17. *πράττειν ἕκαστα* b Sp, v. p. 9. 8, 14. 6 ‖ 20. *ἀπὸ*] *ὑπὸ* Sp ‖ 21. *οὕτως* CMO ‖ 22. *ἐθέλοι* CFMPV | *εἰδότες αὐτὰς* M ‖ 25. *αὐτοῖς* om. O

2 *οὖν τὰς ἀρχαιρεσίας ἐν τῇ δημοκρατίᾳ οὕτω δεῖ νομοθετεῖν, περὶ δὲ τὴν ἄλλην διοίκησιν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον διελθεῖν πολὺ ἂν ἔργον εἴη, συλλήβδην δὲ δεῖ παραφυλάττειν, ὅπως οἱ νόμοι τὸ μὲν πλῆθος ἀποτρέψωσι τοῖς τὰς οὐσίας ἔχουσιν ἐπιβουλεύειν, τοῖς δὲ πλουτοῦσιν εἰς τὰς κοινὰς λειτουργίας ἑκουσίαν ἅπασαν φιλοτιμίαν ἐμποιήσωσι. τοῦτο δὲ οὕτως ἂν κατασκευάσαιεν, εἰ τοῖς μὲν τὰς οὐσίας ἔχουσιν ἀντὶ τῶν εἰς τὸ κοινὸν δαπανωμένων τιμαί τινες ἀπὸ τῶν νόμων ἀφωρισμέναι τυγχάνοιεν, τῶν δὲ πενομένων τοὺς τὴν χώραν ἐργαζομένους καὶ ναυκληροῦντας τῶν ἀγοραίων μᾶλλον προτιμῷεν, ὅπως οἱ μὲν πλουτοῦντες ἑκόντες τῇ πόλει λειτουργήσωσι, τὸ δὲ πλῆθος οὐ συκοφαντίας, ἀλλ' ἐργασίας ἐπιθυμήσῃ. δεῖ δὲ πρὸς τούτοις καὶ περὶ τοῦ μήτε χώραν ποιεῖν ἀνάδαστον μήτε δημεύειν τὰς οὐσίας τῶν τελευτώντων ἰσχυροὺς κεῖσθαι νόμους, καὶ μεγάλας ἐπικεῖσθαι τιμωρίας τοῖς παραβαίνουσι ταῦτα. χρὴ δὲ τοῖς ἐν πολέμῳ τελευτῶσιν εἰς ταφήν τι χωρίον δημόσιον ἐν καλῷ πρὸ τῆς πόλεως ἀφωρίσθαι καὶ τοῖς παισὶν αὐτῶν ἕως ἥβης δημοσίαν τροφὴν δίδοσθαι. τῶν μὲν οὖν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ νόμων τὴν θέσιν τοιαύτην δεῖ ποιεῖσθαι· περὶ δὲ τὰς ὀλιγαρχίας τὰς μὲν ἀρχὰς δεῖ τοὺς νόμους ἀπονέμειν ἐξ ἴσου πᾶσι τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσι, τούτων δὲ εἶναι τὰς μὲν πλείστας κληρωτάς, τὰς δὲ μεγίστας κρυπτῇ ψήφῳ μεθ' ὅρκων καὶ πλείστης ἀκρι-*

2. *μὲν* om. CFMO, *ἓν μὲν* om. P ‖ 5. *ἀποστρέψωσι* OV ‖ 8. *κατασκευάσαιεν* Sp (sc. *οἱ νόμοι*), *κατασκευάσειεν* libri ‖ 9. *ἀπὸ τῶν νόμων* om. M ‖ 11. *ἐργαζομένων* MP ‖ 16. *τελευτώντων*] *ἰδιωτῶν* Usener ‖ 20. *ἀφωρίσθαι* a, *ἀφωρισμένον* b Sp | *αὐτῶν* om. OP ‖ 24. *τῆς* om. P ‖ 26. *καὶ μεθ'* O

βείας διαψηφιστάς. δεῖ δὲ τὰς ζημίας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ 2 μεγίστας ἐπικεῖσθαι τοῖς ὑβρίζειν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐπιχειροῦσι· τὸ γὰρ πλῆθος οὐχ οὕτω τῶν ἀρχῶν ἀγανακτεῖ στερόμενον, ὡς ἔχει βαρέως ὑβριζόμενον. χρὴ δὲ καὶ τὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν ὅτι τάχιστα διαλύειν καὶ μὴ χρονίζεσθαι, μηδὲ συνάγειν ἐκ τῆς χώρας ἐπὶ τὴν πόλιν τὸν ὄχλον· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων συνόδων συστρέφεται τὰ πλήθη καὶ καταλύει τὰς ὀλιγαρχίας. καθόλου δὲ εἰπεῖν, δεῖ τοὺς νόμους ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις κωλύειν τοὺς πολλοὺς ταῖς τῶν πλουσίων οὐσίαις ἐπιβουλεύειν, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἀποτρέπειν τοὺς τῆς πολιτείας μετέχοντας ὑβρίζειν τοὺς ἀσθενεστέρους καὶ συκοφαντεῖν τοὺς πολίτας. ὧν μὲν οὖν ὀρέγεσθαι δεῖ τοὺς νόμους καὶ τὴν πολιτικὴν κατασκευήν, ἐκ τούτων οὐκ ἀγνοήσεις· δεῖ δὲ τὸν συναγορεύειν ἐθέλοντα νόμῳ δεικνύειν τοῦτον ἴσον ὄντα τοῖς πολίταις ὁμολογούμενόν τε τοῖς ἄλλοις νόμοις καὶ συμφέροντα τῇ πόλει μάλιστα μὲν πρὸς ὁμόνοιαν, εἰ δὲ μή, πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν καλοκαγαθίαν ἢ πρὸς τὰς κοινὰς προσόδους ἢ πρὸς εὐδοξίαν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἢ πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοιούτων· ἀντιλέγοντα δὲ σκοπεῖν πρῶτον μὲν εἰ μὴ κοινὸς ὁ νόμος· ἔπειτα εἰ μὴ τοῖς ἄλλοις ὁμολογῶν, ἀλλ' ὑπεναντίος ἔσται· ἐπὶ τούτοις εἰ μὴ πρὸς μηδὲν τῶν εἰρημένων συμφέρων, ἀλλὰ τοὐναντίον βλαβερός.

Περὶ μὲν οὖν νόμων καὶ τῆς κοινῆς κατασκευῆς ἐντεῦθεν καὶ τιθέναι καὶ λέγειν εὐπορήσομεν· περὶ δὲ

4. στερούμενον b Sp ‖ 10. πολλαῖς M ‖ 12. τοὺς πολίτας μετέχοντας MP ‖ 14. οὖν om. O ‖ 22. δὲ] δεῖ a, nisi quod in F δὲ suprascriptum est ‖ 27. κοινῆς] v. p. 18. 17, 21. 14

2 συμμάχων καὶ τῶν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις συμβολαίων διελθεῖν ἐπιχειρήσομεν. τὰ μὲν οὖν συμβόλαια κατὰ τάξεις ἀναγκαῖον καὶ συνθήκας κοινὰς γίνεσθαι, συμμάχους δὲ ποιεῖσθαι κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους, ὅταν τινὲς καθ' ἑαυτοὺς ὦσιν ἀσθενεῖς ἢ πόλεμός τις ᾖ προσδόκιμος, ἢ διὰ τοῦτο ποιήσασθαι συμμαχίαν πρός τινας, ὅτι πολέμου ἀποστήσειν τινὰς νομίζουσιν. αἰτίαι μὲν οὖν αὗται καὶ παραπλήσιαι ταύταις ἄλλαι πλείους τοῦ ποιεῖσθαι συμμάχους εἰσί. δεῖ δέ, ὅταν συναγορεύειν βούλῃ τῇ γινομένῃ συμμαχίᾳ, τὸν καιρὸν τοιοῦτον ὑπάρχοντα ἐμφανίζειν, καὶ δεικνύναι τοὺς τὴν συμμαχίαν ποιουμένους μάλιστα μὲν δικαίους ὄντας καὶ πρότερόν τι τῇ πόλει ἀγαθὸν πεποιηκότας καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχοντας καὶ πλησίον τοῖς τόποις κατοικοῦντας· εἰ δὲ μή, τούτων ἅπερ ἂν ὑπάρχῃ, ταῦτα συνάγειν. ὅταν δὲ διακωλύῃς τὴν συμμαχίαν, ἐμφανίζειν ἐνδέχεται πρῶτον μὲν ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι νῦν αὐτήν, ἔπειθ' ὡς οὐ δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες, εἶθ' ὡς πρότερον ἡμᾶς κακῶς πεποιηκότες, εἰ δὲ μή, ὡς μακρὰν τοῖς τόποις ἀπέχοντες καὶ οὐχ ὑπάρχοντες δυνατοὶ κατὰ τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι καιρούς. ταῖς μὲν οὖν ἀντιλογίαις καὶ ταῖς συνηγορίαις ταῖς περὶ τῶν συμμάχων ἐκ τούτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων εὐπορήσομεν χρῆσθαι.

1. τῶν συμμαχιῶν τῶν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ συμβολαίων Sp, v. p. 18. 18, infra v. 3, 23 ‖ 2. κατὰ Sp, καὶ τὰ libri ‖ 3. καὶ Sp, κατὰ libri praeter O, qui κατὰ a recentiore manu supra καὶ scriptum habet | τὰς συνθήκας O V ‖ 5. τις ᾖ C, ᾖ τις b ‖ 6. ποιήσασθαι συμμαχίαν πρός τινας del. Usener ‖ 7. πολέμου Kayser, πολέμῳ libri, Sp ‖ 8. καὶ b Sp, καὶ αἱ a Aldus ‖ 9. τοῦ ποιεῖσθαι συμμάχους om. ABEG, del. Sp ‖ 10. βούλει M | τῶν καιρῶν τούτων τοὺς ὑπάρχοντας CMOPV ‖ 15. ἅπερ ὑπάρχει MOP ‖ 17. ἀναγκαῖον C, ἀνάγκη ceteri ‖ 19. πρότεροι M ‖ 21. παραγίνεσθαι F

2 *Περὶ εἰρήνης δὲ πάλιν καὶ πολέμου τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς μεγίστας ἰδέας ἐκλάβωμεν. προφάσεις μὲν οὖν εἰσι τοῦ πόλεμον ἐκφέρειν πρός τινας αὗται· δεῖ πρότερον ἀδικηθέντας νῦν καιρῶν παραπεπτωκότων ἀμύνασθαι τοὺς ἀδικήσαντας, ἢ νῦν ἀδικουμένους ὑπὲρ ἑαυτῶν πολεμεῖν ἢ ὑπὲρ συγγενῶν ἢ ὑπὲρ εὐεργετῶν ἢ συμμάχοις ἀδικουμένοις βοηθεῖν, ἢ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἕνεκεν ἢ εἰς εὐδοξίαν ἢ εἰς εὐπορίαν ἢ εἰς δύναμιν ἢ εἰς ἄλλο τι τῶν τοιούτων. ὅταν μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πολεμεῖν παρακαλῶμεν, τούτων τε τῶν προφάσεων ὅτι πλείστας συνακτέον καὶ μετὰ ταῦτα δεικτέον, ἐξ ὧν ἔστι περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, ὅτι τὰ πλεῖστα τούτων τοῖς παρακαλουμένοις ὑπάρχοντά ἐστι. περιγίνονται δὲ πάντες ἢ διὰ τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν, ἣν εὐτυχίαν προσαγορεύομεν, ἢ διὰ σωμάτων πλῆθος καὶ ῥώμην ἢ διὰ χρημάτων εὐπορίαν ἢ διὰ στρατηγοῦ φρόνησιν ἢ διὰ συμμάχων ἀρετὴν ἢ διὰ τόπων εὐφυΐαν. τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων τὰ τοῖς πράγμασιν οἰκειότατα λαμβάνοντες ἐμφανιοῦμεν, ὅταν ἐπὶ τὸ πολεμεῖν παρακαλῶμεν, τὰ μὲν τῶν ἐναντίων ταπεινοῦντες, τὰ δ' ἡμέτερα ταῖς αὐξήσεσι μεγάλα καθιστῶντες. ἐὰν δὲ πόλεμον μέλλοντα γίνεσθαι διακωλύειν ἐπιχειρῶμεν, πρῶτον μὲν διὰ προφάσεων δεικτέον ἢ παντελῶς οὐδεμίαν ὑπάρχουσαν ἢ μικρὰς καὶ ταπεινὰς οὔσας τὰς δυσχερείας· ἔπειθ' ὡς οὐ συμφέρει πολεμεῖν, διεξιόντας*

3. *πολέμου* O | *δεῖ* b Sp, *δεῖ δὲ* a, v. p. 23. 22 ‖ 5. *ἀδικουμένους*] *ἀδικηθέντας* a ‖ 6. *αὐτῶν* a ‖ 11. *συντακτέον* GV | *μετὰ*] *κατὰ* MOP ‖ 12. *τοῦ πολέμου* F²DV ‖ 15. *εὐψυχίαν προσαγορεύοιμεν* a D | *προσαγορεύομεν*] *ἢ δι' εὐψυχίαν* addit Usener ‖ 16. *στρατοῦ* P ‖ 17. *εὐποιίαν* M ‖ 19. *οἰκειότατα* Sp, *οἰκεῖα* D, *οἰκειότερα* ceteri ‖ 21. *ταῖς* om. F ‖ 22. *γενέσθαι* a, cf. p. 26. 4 ‖ 23. *διὰ*] *τῶν* coni. Sp, *μὲν πρόφασιν* Kayser ‖ 25. *οὐ* om. CV | *διεξιόντας* Sp, *διεξιόντα* libri

2 τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχήματα τοῖς ἀνθρώποις. πρὸς δὲ τούτοις τὰ πρὸς νίκας συντείνοντα τοῦ πολέμου τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχοντα μᾶλλον δεικτέον· ταῦτα δέ ἐστιν ἅπερ ἀρτίως κατηρίθμηται. γίνεσθαι μὲν οὖν μέλλοντα πόλεμον ἐκ τούτων ἀποτρεπτέον. ἤδη δ' ἐνεστῶτα παύειν ἐπιχειροῦντας, ἐὰν μὲν κρατῶσιν οἱ συμβουλευόμενοι, αὐτὸ τοῦτο πρῶτον λεκτέον, ὅτι δεῖ τοὺς νοῦν ἔχοντας μὴ περιμένειν, ἕως ἂν πταίσωσιν, ἀλλ' ἐν τῷ κρατεῖν ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην· ἔπειτα διότι πέφυκεν ὁ πόλεμος καὶ τῶν εὐτυχούντων ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἀπολλύναι· ἡ δ' εἰρήνη τοὺς μὲν ἡττωμένους σῴζειν, τοὺς δὲ νικῶντας ὧν ἐκ τοῦ πολέμου ἐκτήσαντο ἀπολαύειν· διεξιτέον δὲ τὰς μεταβολὰς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ, ὡς πολλαὶ καὶ παράλογοι γίνονται. τοὺς μὲν οὖν ἐν τῷ πολέμῳ κρατοῦντας ἐκ τῶν τοιούτων ἐπὶ τὴν εἰρήνην παρακλητέον, τοὺς δὲ ἐπταικότας ἐξ αὐτῶν τε τῶν συμβάντων καὶ ἐκ τοῦ μὴ παροξύνεσθαι τοῖς προαδικήσασι ταῖς συμφοραῖς πειθομένους, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων τῶν γεγενημένων τῷ μὴ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην καὶ ἐκ τοῦ κρεῖττον εἶναι τοῖς κρείττοσι μέρος τι τῶν ὑπαρχόντων προέσθαι ἢ πολέμῳ κρατηθέντας αὐτοὺς αὐτοῖς κτήμασιν ἀπολέσθαι. συλλήβδην δὲ τοῦθ' ἡμᾶς εἰδέναι δεῖ, ὅτι τότε πάντες οἱ ἄνθρωποι τοὺς πολέμους εἰώθασι διαλύεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅταν ἤτοι δίκαια ἀξιοῦν τοὺς ἐναντίους ὑπολαμβάνωσιν

4. καθηρίθμηνται CFOP ‖ 5. πόλεμον μέλλοντα CEFMPV, πόλ. μ. ο. γίν. μέλλ. O ‖ 6. ἐπιχειροῦντες FV ‖ 7. βουλευόμενοι Sp | πρῶτον om. P ‖ 8. ἂν om. CFMO | πταίσωσιν Finckhius, πέσωσιν libri ‖ 11. ἠλαττωμένους M ‖ 12. ὧν ἐκ τοῦ πολέμου ἐκτήσαντο FO, ὧν ἕνεκεν (alt. m. in spatio vacuo) ἐπολέμησαν C, Sp, ἀπολλύναι ἐνεπολέμησαν M, ἀπο (spatium quinque fere litterarum) ἐνεπολέμησαν P ‖ 15. οὖν om. C ‖ 19. τῷ Kayser, τοῦ libri, ἐκ τοῦ Halmius ‖ 23. ὑμᾶς OPV ‖ 25. ἤτοι] ἢ τὰ Sp

ἢ διενεχθῶσι τοῖς συμμάχοις ἢ τῷ πολέμῳ κάμνωσιν 2 ἢ φοβηθῶσι τοὺς ἐναντίους ἢ στασιάσωσι πρὸς σφᾶς αὐτούς· ὥστε τούτων τε πάντων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων τὰ τοῖς πράγμασιν οἰκειότατα συνάγων οὐκ ἀπορήσεις, ὅθεν χρὴ περὶ πολέμου δημηγορεῖν καὶ εἰρήνης.

Λείπεται δ' ἡμᾶς ἔτι περὶ πόρου χρημάτων διελθεῖν. πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον, εἴ τι τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἠμελημένον ἐστὶ καὶ μήτε πρόσοδον ποιεῖ μήτε τοῖς θεοῖς ἐξαίρετόν ἐστι. λέγω δ' οἷον τόπους τινὰς δημοσίους ἀμελουμένους, ἐξ ὧν τοῖς ἰδιώταις ἢ πραθέντων ἢ μισθωθέντων πρόσοδος ἄν τις τῇ πόλει γίνοιτο· κοινότατος γὰρ ὁ τοιοῦτος πόρος ἐστίν. ἂν δὲ μηδὲν ᾖ τοιοῦτον, ἀπὸ τιμημάτων ἀναγκαῖον ποιήσασθαι τὰς εἰσφοράς, ἢ τοῖς μὲν πένησι τὰ σώματα παρέχειν εἶναι προστεταγμένον εἰς τοὺς κινδύνους, τοῖς δὲ πλουτοῦσι τὰ χρήματα, τοῖς δὲ τεχνίταις ὅπλα. συλλήβδην δὲ περὶ πόρων εἰσηγούμενοι φάναι αὐτοὺς ἴσους τοῖς πολίταις καὶ πολυχρονίους καὶ μεγάλους ὄντας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία τούτοις ἔχοντας. τὰς μὲν οὖν προθέσεις, περὶ ὧν δημηγορήσομεν, καὶ τὰ μέρη τούτων, ἐξ ὧν τοὺς λόγους συστήσομεν καὶ προτρέποντες καὶ ἀποτρέποντες, ἐκ τῶν εἰρημένων ἴσμεν. προθέμενοι δὲ πάλιν ἐφεξῆς τό τε ἐγκωμιαστικὸν εἶδος καὶ τὸ ψεκτικὸν περιλάβωμεν.

1. *τοῖς πολέμω* (sic) C ‖ 2. *βοηθῶσι* V ‖ 4. *οἰκειότερα* DV, v. p. 25. 19 ‖ 9. *ποιεῖν* CF¹MP Aldus ‖ 10. *τί ἐστι* MOP ‖ 11. *ἠμελημένους* b Sp ‖ 13. *γίνοιτο* D, ut ubique fere, *γίγνοιτο* ceteri | *ἐστίν*] *ἀεὶ* a ‖ 14. *ἀναγκαίων* C ‖ 16. *παρέχει* P ‖ 17. *τὰ* del. Sp ‖ 18. *δὲ*] *δεῖ* add. Sp | *εἰσηγούμενοι* (*εἰσηγούμενον* a) *φάναι* def. Usener: infinitivo, qui pro imperativo est positus, iungitur nominativus, v. p. 29. 11, *ἀποφῆναι* Wurmius ‖ 19. *αὐτοῖς* O | *μὴ μεγάλους* coni. Sp ‖ 25. *εἶδος*] *ἤδη* M | *τὸ* om. a | *ψεκτὸν* CMP

3 Συλλήβδην μὲν οὖν ἐστιν ἐγκωμιαστικὸν εἶδος προαιρέσεων καὶ πράξεων καὶ λόγων ἐνδόξων αὔξησις καὶ μὴ προσόντων συνοικείωσις, ψεκτικὸν δὲ τὸ ἐναντίον τούτῳ, τῶν μὲν ἐνδόξων ταπείνωσις, τῶν δὲ ἀδόξων αὔξησις. ἐπαινετὰ μὲν οὖν ἐστι πράγματα τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ ῥᾴδια πραχθῆναι. ταῦτα δὲ αὐτά τε οἷά ἐστι καὶ ὅθεν αὐτὰ πολλὰ ποιήσομεν, ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἴρηται. δεῖ δὲ τὸν εὐλογοῦντα δεικνύειν τοῖς λόγοις, ὡς τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τοῖς πράγμασιν ὑπάρχει τι τοιοῦτον ὑπ' αὐτοῦ κατεργασθὲν ἢ δι' αὐτοῦ ποριςθὲν ἢ ἐκ τούτου ἐπισυμβαῖνον ἢ ἕνεκα τούτου γινόμενον ἢ οὐκ ἄνευ τούτου ἐπιτελούμενον· ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ τῷ ψέγοντι τὰ ἐναντία τούτοις δεικτέον προσόντα τῷ ψεγομένῳ. τὸ μὲν ἐκ τούτου· οἷον ἐκ τοῦ φιλογυμναστεῖν τὸ σῶμα ὑγιαίνειν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ φιλοπονεῖν ἐπ' ἀρρωστίαν ἐμπίπτειν, καὶ ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν δεινότερον εἶναι περὶ φρόνησιν, καὶ ἐκ τοῦ ἀμελεῖν ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαίων εἶναι. τὸ δ' ἕνεκα τούτου· οἷον ἕνεκα τοῦ στεφανωθῆναι ὑπὸ τῶν πολιτῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους ὑπομένουσι, καὶ ἕνεκα τοῦ χαρίσασθαι τοῖς ἐρωμένοις τῶν ἄλλων οὐδὲν φροντίζουσι. τὸ δὲ μὴ ἄνευ τούτου· οἷον οὐκ ἄνευ τῶν ναυτῶν ναυμαχιῶν νῖκαι καὶ οὐκ ἄνευ τοῦ πίνειν

1. ἐστιν om. BFG, ἐστὶ τὸ Sp ‖ 2. καὶ μὴ . . . αὔξησις om. P ‖ 3. ψεκτὸν CFM ‖ 6. καὶ καλὰ CMV | καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ ῥᾴδια πραχθῆναι del. Sp, οὐ ῥᾴδια ed. Basil. ‖ 8. ὅθεν αὐτοὶ libri, corr. Sp ‖ 11. τοιοῦτον Kayser, τούτων libri | ἢ δι' αὐτοῦ ποριςθὲν om. FG ‖ 12. ἢ ἐκ τούτου ἐπισυμβαῖνον om. M | συμβαῖνον coni. Sp | ἕνεκα CFGM, ἕνεκεν ceteri, Sp, v. 19 ‖ 14. τούτοις DV, τούτων ceteri ‖ 16. ὑγιαίνειν Halmius, αἱ νῖκαι libri ‖ 17. φιλοπονεῖν b Sp, φιλοχωρεῖν a ‖ 18. παραφρόνησιν C ‖ 20. τούτων MOP ‖ 24. αὐτῶν F

αἱ παροινίαι. τὰ τοιαῦτα δὲ τοῖς προειρημένοις ὁμοιο- **3**
τρόπως μετιὼν ἐγκωμίων καὶ ψόγων πολλῶν εὐπορήσεις. αὐξήσεις δὲ καὶ ταπεινώσεις συλλήβδην ἅπαντα τὰ τοιαῦτα τόνδε τὸν τρόπον μετιών, πρῶτον μὲν ἀποφαίνων, ὥσπερ ἀρτίως μετῆλθον, ὑπὸ τουτουὶ πολλὰ γεγενῆσθαι ἢ κακὰ ἢ ἀγαθά. εἷς μὲν οὖν τρόπος τῆς αὐξήσεως οὗτος, δεύτερος δὲ κεκριμένον μέγα φέρειν, ἂν μὲν ἐπαινῇς, ἀγαθόν, ἂν δὲ ψέγῃς, κακόν, εἶτα παριστάναι τὸ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον καὶ παραβάλλειν πρὸς ἄλληλα, τοῦ μὲν ὑπὸ σαυτοῦ λεγομένου τὰ μέγιστα διεξιών, τοῦ δὲ ἑτέρου τὰ ἐλάχιστα, καὶ οὕτω μέγα φανεῖται. τρίτος δὲ πρὸς τὸ ὑπὸ σαυτοῦ λεγόμενον ἀντιπαραβάλλειν τοὐλάχιστον τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδέαν πιπτόντων· φανεῖται γὰρ οὕτω τὸ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον μεῖζον, ὥσπερ οἱ μέτριοι τὰ μεγέθη φαίνονται μείζους, ὅταν πρὸς βραχυτέρους παραστῶσιν. ἔσται δὲ καὶ ὧδε πάντως αὔξειν· εἰ κέκριται μέγα ἀγαθὸν τοῦτο, τούτῳ τι ἐναντίον ἐὰν λέγῃς, μέγα κακὸν φανεῖται. ὡσαύτως δὲ εἰ νομίζεται μέγα κακόν, ἐὰν τούτῳ ἐναντίον λέγῃς, μέγα ἀγαθὸν φανεῖται. ἔστι δὲ καὶ ὧδε μεγάλα ποιεῖν τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ κακά, ἐὰν ἀποφαίνῃς αὐτὸν ἐκ διανοίας, συμβιβάζων ὡς ἐκ πολλοῦ προενόησεν, ὡς πολλὰ πράττειν ἐπεβάλετο, ὡς πολὺν χρόνον

3. *καὶ συλλήβδην* a ‖ 4. *πρῶτα* O ‖ 5. *ἀποφαίνων* del. Sp, hoc uno loco cum infinitivo coniunctum, nisi *γεγενῆσθαι* referendum est ad *μετῆλθον* | *τούτου δὲ* C, *τούτου δὴ* F ‖ 6. *ὁ τρόπος* OP ‖ 7. *κεκρυμμένον* O, *κεκριμμένον* C | *μέγα φέρειν* Finckhius, *μεταφέρειν* libri ‖ 11. *διεξιών*] *διεξιόντα* Sp, v. p. 27. 18 ‖ 12. *φανεῖται* Sp, *φανῆναι* libri | *δὲ* C, om. ceteri | *σοῦ* BFG ‖ 13. *ταύτην τὴν* MOP ‖ 16. *βραχύτερα* C | *παριστῶσιν* MOP ‖ 17. *καὶ* Sp ex nonnullis b ‖ 18. *τι*] *τὸ* Sp | *μέγα* … 20. *λέγῃς* om. P ‖ 22. *αὐτὸν*] *αἴτιον* Usener ‖ 23. *ἐπεβάλετο* MV, *ἐπεβάλλετο* ceteri

3 ἔπραττεν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος πρότερον τούτοις ἐνεχείρησεν, ὡς μετὰ τούτων ἔπραξε μεθ᾽ ὧν οὐδεὶς ἄλλος, ὡς ἐπὶ τούτοις μεθ᾽ οὓς οὐδεὶς ἕτερος, ὡς ἑκών, ὡς ἐκ προνοίας, ὡς εἰ πάντες τούτῳ ἴσως ποιοῖμεν, εὐδαιμονοῖμεν ἂν ἢ φαύλως πράττοιμεν. χρὴ δὲ καὶ εἰκάζοντα συμβιβάζειν καὶ ἐποικοδομοῦντα τὸ ἕτερον ὡς ἐπὶ τὸ ἕτερον αὔξειν τρόπῳ τοιῷδε· ὅστις δὲ τῶν φίλων κήδεται, τοῦτον εἰκὸς καὶ τοὺς αὐτοῦ γονεῖς τιμᾶν· ὅστις δὲ τοὺς γονέας τιμᾷ, οὗτος καὶ τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ εὖ ποιεῖν βουλήσεται. συλλήβδην δέ, ἐὰν πολλῶν αἴτιον ἀποφαίνῃς, ἐάν τε ἀγαθῶν ἐάν τε κακῶν, μεγάλα φανεῖται. σκοπεῖν δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα ὁποῖον φανεῖται κατὰ μέρη διαιρούμενον καὶ καθόλου λεγόμενον, καὶ ὁποτέρως ἂν μεῖζον ᾖ, τόνδε τὸν τρόπον αὐτὸ λέγειν. τὰς μὲν οὖν αὐξήσεις οὕτω μετιὼν πλείστας ποιήσεις καὶ μεγίστας· ταπεινώσεις δὲ τοῖς λόγοις καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τὸν ἐναντίον τρόπον μετιών, ὡς εἰρήκαμεν ἐπὶ τῶν μεγάλων, καὶ μάλιστα μὲν ἂν μηδενὸς αἴτιον ἐπιδεικνύῃς, εἰ δὲ μή, ὡς ἐλαχίστων καὶ σμικροτάτων. ὡς μὲν οὖν ἐγκωμιάζοντες καὶ ψέγοντες αὐξήσομεν καὶ ταπεινώσομεν, ἅπερ ἂν ἐθέλωμεν, ἐκ τούτων ἴσμεν. χρήσιμοι δὲ αἱ τῶν αὐξήσεων ἀφορμαί εἰσι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις εἴδεσιν, ἀλλ᾽ ἡ πλείστη δύναμις αὐτῶν ἐστιν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις καὶ ἐν τοῖς ψόγοις. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐντεῦθεν εὐπορήσομεν.

4 Διέλθωμεν δὲ πάλιν ὁμοιοτρόπως τούτοις τό τε κατηγορικὸν καὶ τὸ ἀπολογητικὸν εἶδος, ὃ περὶ τὴν

1. *ἐπεχείρησεν* EGSp, *ἐνεχείρισεν* BC, *ἐνεχείρησεν* ceteri ‖ 3. *μεθ᾽ ὧν* M ‖ 6. *ὡς* del. Sp ‖ 8. *αὐτοὺς* P ‖ 9. *ὃς* Sp ex b ‖ 12. *μέγα* Sp ‖ 14. *ὁπότερον* FO | *τὸν* om. O ‖ 15. *αὐξήσαις* M ‖ 19. *ἐπιδεικνύναι* C, *ἐπιδεικνύεις* EO ‖ 25. *οὖν* om. C ‖ 26. *διέλθωμεν* Sp, *διέλωμεν* libri | *τούτοις* om. O ‖ 27. *κατηγορητικὸν* M | *τὸ* om. O

δικανικήν ἐστι πραγματείαν, αὐτά τε ἐξ ὧν συνέστηκε 4
καὶ ὡς δεῖ αὐτοῖς χρῆσθαι. ἔστι δὲ τὸ μὲν κατηγορικὸν συλλήβδην εἰπεῖν ἀδικημάτων καὶ ἁμαρτημάτων ἐξάγγελσις, τὸ δ' ἀπολογητικὸν ἁμαρτημάτων καὶ ἀδικημάτων κατηγορηθέντων ἢ καθυποπτευθέντων διάλυσις. ἑκατέρου δὲ τῶν εἰδῶν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτὰς ἔχοντος, κατηγοροῦντα μὲν ἀναγκαῖον λέγειν, ὅταν μὲν εἰς πονηρίαν κατηγορῇ, ὡς αἱ τῶν ἐναντίων πράξεις ἄδικοι καὶ παράνομοι καὶ τῷ πλήθει τῶν πολιτῶν ἀσύμφοροι τυγχάνουσιν οὖσαι, ὅταν δὲ εἰς ἀβελτερίαν, ὡς αὐτῷ τε τῷ πράττοντι ἀσύμφοροι καὶ αἰσχραὶ καὶ ἀηδεῖς καὶ ἀδύνατοι ἐπιτελεσθῆναι. ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια κατά τε τῶν πονηρῶν καὶ τῶν ἀβελτέρων ἐπιχειρήματά ἐστι. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο παρατηρεῖν τοὺς κατηγοροῦντας, ἐπὶ ποίοις τῶν ἀδικημάτων οἱ νόμοι τὰς τιμωρίας τάττουσιν, καὶ περὶ ἃ τῶν ἀδικημάτων οἱ δικασταὶ τὰς ζημίας ὁρίζουσιν. ὅταν μὲν οὖν ᾖ νόμος διωρικώς, τοῦτο δεῖ μόνον σκοπεῖν τὸν κατήγορον, ὅπως ἐπιδείξῃ τὸ πρᾶγμα γεγενημένον. ὅτε δὲ οἱ δικασταὶ τὸ κατηγορούμενον ἴσασιν, αὐξητέον ἐστὶ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ τῶν ἐναντίων ἁμαρτήματα, καὶ μάλιστα μὲν δεικτέον, ὡς ἑκὼν καὶ ἐκ προνοίας οὐ τῆς τυχούσης, ἀλλὰ μετὰ παρασκευῆς πλείστης ἠδίκησεν· ἐὰν δὲ μὴ δυνατὸν ᾖ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ νομίζῃς δείξειν τὸν ἐναντίον, ὡς ἥμαρτε τρόπον τινά, ἢ ὅτι ταῦτα

2. *κατηγορητικὸν* M ‖ 6. *τὰς αὐτὰς*] *ταύτας* a ‖ 7. *ἐχόντων* b Aldus | *ὅταν δὲ* P ‖ 8. *κατηγορῶ* C ‖ 10. *ἀβελτηρίαν* libri, corr. Bekker ‖ 11. *αὐταὶ τῷ* vel *αὐτῷ τῷ* Sp | *τῷ* om. O P ‖ 15. *οἱ νόμοι* om. M ‖ 17. *ὁ νόμος* Sp ‖ 19. *ὅπως ἂν* F² O det. | *ὅτε* C, *ὅτε δὲ οἱ δικασταὶ τιμηταὶ καθεστήκασιν* Sauppius, *ὅταν* ceteri, Sp, v. p. 33. 18 ‖ 20. *ἴσασιν* a, *εἰδῶσιν* plerique b, *τιμῶσιν* Sp ‖ 21. *τοῦ ἐναντίου* Sp | *καὶ τὰ τ. ἐ. ἁμαρτήματα* del. Sauppius ‖ 24. *νομίζεις* F M O P Aldus | *δείξειν* C F¹, *δεῖξαι* ceteri ‖ 25. *ἢ ὅτι . . .* p. 32. 2 *συγγνώμην* om. M

4 πρᾶξαι διανοηθεὶς καλῶς ἠτύχησε, περιαιρετέον τὴν συγγνώμην λέγοντα τοῖς ἀκούουσιν, ὡς οὐ δεῖ πράξαντας ἡμαρτηκέναι φάσκειν, ἀλλὰ πρὶν πράττειν εὐλαβεῖσθαι· ἔπειθ' ὡς εἰ καὶ ἐξήμαρτεν ἢ ἠτύχησεν ἐκεῖνος, δεῖ διὰ τὰς ἀτυχίας καὶ τὰς ἁμαρτίας ζημιωθῆναι μᾶλλον αὐτὸν ἢ τὸν μηδέτερον τούτων ποιήσαντα· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ νομοθέτης οὐκ ἀφῆκε τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλ' ὑποδίκους ἐποίησεν, ἵνα μὴ πᾶσιν ἐξαμαρτάνωσι. λέγε δὲ καὶ ὡς, εἰ τὸν τὰ τοιαῦτα ἀπολογούμενον ἀποδέξονται, πολλοὺς τοὺς ἀδικεῖν προαιρουμένους ἕξουσι· κατορθώσαντες μὲν γὰρ ἅπερ ἂν ἐθέλωσι πράξουσιν· ἀποτυχόντες δὲ φάσκοντες ἠτυχηκέναι τιμωρίαν οὐχ ὑφέξουσι. τοῖς μὲν οὖν κατηγοροῦσιν ἐκ τῶν τοιούτων ἡ συγγνώμη περιαιρετέα καί, ὡς πρότερον εἴρηται, διὰ τῶν αὐξήσεων πολλῶν αἴτια κακῶν τὰ τῶν ἐναντίων ἔργα ἀποδεικτέον. τὸ μὲν οὖν κατηγορικὸν εἶδος διὰ τῶν μερῶν ἀποτελεῖται τούτων· τὸ δὲ ἀπολογητικὸν διὰ τριῶν μεθόδων συνίσταται· ἢ γὰρ ἀποδεικτέον τῷ ἀπολογουμένῳ, ὡς οὐδὲν τῶν κατηγορουμένων ἔπραξεν· ἢ ἐὰν ἀναγκάζηται ὁμολογεῖν, πειρατέον δεικνύναι ἔννομον καὶ δίκαιον καὶ καλὸν καὶ συμφέρον τῇ πόλει τὸ πεπραγμένον· ἐὰν δὲ μὴ τοῦτο δύνηται ἀποδεῖξαι, εἰς ἁμάρτημα ἢ εἰς ἀτύχημα ἄγοντα τὰς πράξεις καὶ μικρὰς τὰς βλάβας ἀπ' αὐτῶν γεγενημένας ἀποφαίνοντα συγγνώμης τυχεῖν

1. ηὐτύχησε OP ‖ 4. ὡς οὐκ ἐξήμαρτεν OP ‖ 9. πᾶσιν] a, fortasse defendi potest, πάντες b Sp, πάλιν Sauppius | λέγε] λέγει F[1]MP, λέγεται C, v. p. 20. 9 | τὰ om. MOP, τὸν C ‖ 11. ἅπερ om. MOP ‖ 16. ἀποδεικτέον] δεικτέον Sp ex b ‖ 17. κατηγορητικὸν M ‖ 18. συνίσταται] b addunt πόθεν ἄν τις ἀπολογήσαιτο; recte Victorius in margine Aldinae: οἶμαι τοῦτο εἶναι σχόλιον. ‖ 22. τὸ om. M ‖ 23. τοῦ τοῦτο δυνήσεται M ‖ 24. μικρὰς βλάβας O ‖ 25. γενομένας Sp ex b

πειρατέον. ἀδικίαν δὲ καὶ ἁμάρτημα καὶ ἀτυχίαν ὧδε 4 *διόριζε· τὸ μὲν ἐκ προνοίας κακόν τι ποιεῖν ἀδικίαν τίθει, καὶ φάθι δεῖν τιμωρίαν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τὴν μεγίστην λαμβάνειν· τὸ δὲ δι᾽ ἄγνοιαν βλαβερόν τι πράττειν ἁμαρτίαν εἶναι φατέον. τὸ δὲ μὴ δι᾽ ἑαυτόν, ἀλλὰ δι᾽ ἑτέρους τινὰς ἢ διὰ τύχην μηδὲν ἐπιτελεῖν τῶν βουλευθέντων καλῶς ἀτυχίαν τίθει, καὶ φάθι τὸ μὲν ἀδικεῖν εἶναι τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἴδιον, τὸ δὲ ἐξαμαρτεῖν καὶ περὶ τὰς πράξεις ἀτυχεῖν οὐ μόνον εἶναι ἑαυτῷ ἴδιον, ἀλλὰ καὶ κοινὸν καὶ τῶν δικαζόντων καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. ἀξίου δὲ συγγνώμην ἔχειν ἀναγκασθείς τι ὁμολογεῖν τῶν τοιούτων αἰτιῶν, κοινὸν τοῖς ἀκούουσι ποιῶν τὸ ἁμαρτάνειν καὶ τὸ ἀτυχεῖν. δεῖ δὲ τὸν ἀπολογούμενον πάντα θεωρεῖν, ἐφ᾽ οἷς τῶν ἀδικημάτων οἵ τε νόμοι τὰς τιμωρίας ἔταξαν καὶ οἱ δικασταὶ ζημίας τιμῶσι· καὶ ὅταν ὁ νόμος ὁρίζῃ τὰς τιμωρίας, δεικτέον, ὡς οὐκ ἐποίησε τὸ παράπαν, ἢ ὡς ἔννομα καὶ δίκαια ἐποίησεν· ὅτε δὲ οἱ δικασταὶ καθεστήκασι τιμηταὶ τῆς ζημίας, ὁμοίως πάλιν οὐ φατέον, ὅτι ταῦτα οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ μικρὰ βεβλαμμένον τὸν ἐναντίον καὶ ἀκούσια ἀποφαίνειν πειρατέον. ἐκ τούτων μὲν οὖν καὶ ἐκ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ἐν ταῖς ἀπολογίαις εὐπορήσομεν· λείπεται δ᾽ ἡμῖν ἔτι διεξελθεῖν τὸ ἐξεταστικὸν εἶδος.*

1. *ὧδε διόριζε* Sp, *ὧδε ὁρίζεις* CMOV, *ὧδε ὁρίζειν* P, *ὧδε ὁρίζοις* DF, *ὧδε ὅρισαι* ? ‖ 2. *μὲν οὖν* C | *ἀδικίας* CDMPV ‖ 3. *τιμωρίας . . τὰς μεγίστας* C[1], corr. alt. m. ‖ 14. *πάντα* b, *πᾶσι* a, *ἐπὶ πᾶσι* Sauppius, v. p. 32. 9, *παρατηρεῖν* Kayser ‖ 16. *ἔταξαν*] *ἔπαξαν* C, *ἐπάξουσι* b | *τὰς ζημίας* Kayser ‖ 18. *ὅταν* C, v. p. 31. 19 ‖ 23. *καὶ ἐν*] *ἐν* om. b Sp, v. p. 30. 24 ‖ 24. *ἐξελθεῖν* MOP

5 *Ἐν κεφαλαίῳ μὲν οὖν εἰπεῖν, ἡ ἐξέτασίς ἐστι προαιρέσεων ἢ πράξεων ἢ λόγων πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς τὸν ἄλλον βίον ἐναντιουμένων ἐμφάνισις. δεῖ δὲ τὸν ἐξετάζοντα ζητεῖν, εἴ που ἢ ὁ λόγος, ὃν ἐξετάζει, ἢ αἱ πράξεις τοῦ ἐξεταζομένου ἢ αἱ προαιρέσεις ἐναντιοῦνται ἀλλήλαις. ἡ δὲ μέθοδος ἥδε· σκοπεῖν ἐν τῷ παροιχομένῳ χρόνῳ, εἴ τῳ πρῶτόν τις φίλος γενόμενος πάλιν ἐχθρὸς ἐγένετο καὶ πάλιν φίλος τῷ αὐτῷ τούτῳ, ἤ τι ἄλλο ἐναντίον ἢ εἰς μοχθηρίαν φέρον ἔπραξεν ἢ ἔτι πράξει, εἰ καιροὶ παραπέσοιεν αὐτῷ, ἐναντίον τοῖς πρότερον ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένοις. ὡσαύτως δὲ ὅρα καὶ εἴ τι εἰπὼν νῦν λέγει ἐναντίον τοῖς πρότερον αὐτῷ εἰρημένοις, ἢ εἴ τι εἴποι ἐναντίον τοῖς λεγομένοις ἢ τοῖς πρότερον εἰρημένοις. ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τι προείλετο ἐναντίον τοῖς πρότερον ὑπ' αὐτοῦ προῃρημένοις, ἢ προέλοιτ' ἂν καιρῶν παραπεσόντων. ὁμοιοτρόπως δὲ τούτοις λαμβάνειν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἔνδοξα ἐπιτηδεύματα τὰς ἐν τῷ τοῦ ἐξεταζομένου βίῳ ἐναντιώσεις. τὸ μὲν οὖν ἐξεταστικὸν εἶδος οὕτω μετιὼν οὐδένα παραλείψεις τρόπον τῆς ἐξετάσεως.*

Ἁπάντων δὲ τῶν εἰδῶν ἤδη διῃρημένων δεῖ καὶ χωρὶς τούτων ἑκάστῳ, ὅταν ἁρμόττῃ, χρῆσθαι καὶ κοινῇ,

3. *ἐναντιούμενον* a, v. Syrian. ad Hermog. IV. 60 n. 4 W. || 5. *τῶν ἐξεταζομένων* M || 6. *παρῳχημένῳ* F b || 7. *τῳ* CMP, *πως* vel *πῶς* FO b | *πρῶτον*] *πρότερον* Sp | *τις* CDMOP, om. F, *τινος* ceteri | *γινόμενος* O || 8. *ἢ εἴ τι* Sauppius || 9. *ἢ εἰς*] *ἢ* del. Sp | *ἢ ἔτι*] *ἤ τι* Halmius || 10. *πράξει* libri praeter *πράξοι* M, *πράξειν* O, *πράξειεν ἂν* Halmius || 10. *εἰ* CF, *ἐὰν ὁ καιρὸς* O[1], *ἐὰν οἱ* O[2] ceteri | *παραπέσοιεν* CF, *περιπέσειεν* M, *περιπέσειεν* (*οι* supra) O, *περιπέσοιεν* ceteri || 11. *ὁρᾶν* Sp || 12. *λέγοι* DE || 13. *εἴποιεν* MOP, *εἴποι ἂν* O[2] ut videtur, *ἢ ἔτι εἴποι ἂν* Halmius || 14. *δὲ* om. MOP | *εἴ τι πάλιν* OPAldus || 15 *προῃρημένοις* Sp, *εἰρημένοις* libri || 16. *ἢ εἴ τι προέλοιτο* Sp, *ἢ ἔτι προέλοιτ' ἂν* Sauppius || 18. *ἐν τῷ ἐξεταζομένῳ βίῳ* O

συμμιγνύντα τὰς δυνάμεις αὐτῶν. ταῦτα μὲν γὰρ ἔχει 5
διαφορὰς εὐμεγέθεις, ἐπικοινωνοῦσι μέντοι κατὰ τὰς χρήσεις ἀλλήλοις, καὶ ταὐτὸ πεπόνθασι τοῖς τῶν ἀνθρώπων εἴδεσι· καὶ γὰρ οὗτοι τῇ μὲν ὅμοιοι, τῇ δὲ ἀνόμοιοι τὰς ὄψεις καὶ τὰς αἰσθήσεις εἰσίν. οὕτω δὲ τῶν εἰδῶν διωρισμένων καὶ ὧν προσδέονται κοινῇ πάλιν ἐξαριθμήσωμεν καὶ διέλθωμεν, ὡς αὐτοῖς δεῖ χρῆσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ νόμιμον 6
καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, καθάπερ ἐν ἀρχῇ διειλόμην, κοινὰ πᾶσι τοῖς εἴδεσίν ἐστι, μάλιστα δ' αὐτοῖς τὸ προτρεπτικὸν προσχρῆται. δεύτερον δὲ τὰς αὐξήσεις καὶ ταπεινώσεις χρησίμους ἀναγκαῖον εἶναι παρὰ πάντα τὰ λοιπά, μάλιστα δ' αὐτῶν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ καὶ τοῖς ψόγοις αἱ χρήσεις. τρίτον δὲ πίστεις, αἷς ἀνάγκη πρὸς πάντα τὰ μέρη τῶν λόγων χρῆσθαι, χρησιμώταται δέ εἰσιν ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ταῖς ἀπολογίαις· ταῦτα γὰρ πλείστης ἀντιλογίας δέονται. πρὸς δὲ τούτοις προκαταλήψεις καὶ αἰτήματα καὶ παλιλλογίαι καὶ ἀστειολογίαι καὶ μῆκος λόγου καὶ μετριότης μήκους καὶ βραχυλογία καὶ ἑρμηνεία· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια κοινὰς ἔχει πᾶσι τοῖς εἴδεσι τὰς χρήσεις.

Περὶ μὲν οὖν τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων καὶ 7

1. *δυνάμεις*] *δόσεις* MP | *γὰρ ἔχει μὲν* b Sp ‖ 7. *διεξέλθωμεν* b Sp, v. p. 27. 7 ‖ 12. *προτρέπειν* b, Sp addit *καὶ ἀποτρεπτικόν* ‖ 13. *προσχρῆσθαι* M | *καὶ τὰς* OP ‖ 14. *τὰ λοιπά* del. Sp, *πάντα τὸν λόγον γρ.* AB ‖ 15. *τοῖς ἐγκωμίοις* Sp ‖ 16. *μὲν πρὸς* b Sp ‖ 17. *μέρη*] *καὶ εἴδη* addit Sp | *χρῆσθαι τῶν λόγων* M ‖ 18. *ταῦτα*] *αὗται* Sp | *πλείσταις ἀντιλογίαις* MP, *πλείστης ἀντιλογίαις* (sic) C ‖ 19. *αἰτιολογίας* Halmius, *πλείσταις ἀντιλογίαις ἔχονται* Usener ‖ 20. *καὶ ἀστειολογίαι* Sp, om. libri ‖ 22. *γὰρ* om. P

7 τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων πρότερον διωρισάμην καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν διεξῆλθον, καὶ περὶ [μὲν] τῶν αὐξήσεων καὶ ταπεινώσεων εἶπον· νῦν δὲ περὶ τῶν ἄλλων δηλώσω πρῶτον ἀπὸ τῶν πίστεων ἀρξάμενος. εἰσὶ δὲ δύο τρόποι τῶν πίστεων· γίνονται γὰρ αἱ μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀνθρώπων, αἱ δ' ἐπίθετοι τοῖς λεγομένοις καὶ τοῖς πραττομένοις. τὰ μὲν γὰρ εἰκότα καὶ παραδείγματα καὶ τεκμήρια καὶ ἐνθυμήματα καὶ αἱ γνῶμαι καὶ τὰ σημεῖα καὶ οἱ ἔλεγχοι πίστεις ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων εἰσίν, ἐπίθετοι δὲ δόξα τοῦ λέγοντος μαρτυρίαι βάσανοι ὅρκοι. δεῖ δὲ τούτων ἑκάστην αὐτήν τε συνιέναι, ποία τίς ἐστι, καὶ πόθεν τῶν εἰς αὐτὴν λόγων εὐπορήσομεν, καὶ τί ἀλλήλων διαφέρουσιν.

Εἰκὸς μὲν οὖν ἐστιν, οὗ λεγομένου παραδείγματα ἐν ταῖς διανοίαις ἔχουσιν οἱ ἀκούοντες, λέγω δ' οἷον εἴ τις φαίη τὴν πατρίδα βούλεσθαι μεγάλην εἶναι καὶ τοὺς οἰκείους εὖ πράττειν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀτυχεῖν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, συλλήβδην εἰκότα δόξειεν ἄν. ἕκαστος γὰρ τῶν ἀκουόντων σύνοιδεν αὐτὸς αὑτῷ περὶ τούτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων ἔχοντι τοιαύτας ἐπιθυμίας. ὥστε τοῦτο δεῖ παρατηρεῖν ἡμᾶς ἐν τοῖς λόγοις ἀεί, εἰ τοὺς ἀκούοντας συνειδότας ληψόμεθα περὶ τοῦ πράγματος οὗ λέγομεν· τούτοις γὰρ αὐτοὺς εἰκός ἐστι μάλιστα πιστεύειν. τὸ μὲν οὖν εἰκὸς τοι-

2. μὲν del. Sp ‖ 3. ὅλων O ‖ 4. πρῶτον om. O | τῆς πίστεως O ‖ 5. τρόποι πίστεων a ‖ 6. καὶ post πράξεων del. Sp ‖ 9. αἱ Sp, om. libri ‖ 10. καὶ πίστεις aV | καὶ post λόγων del. Sp ‖ 11. δόξα τοῦ λέγοντος Sp, om. libri, v. p. 48. 5 ‖ 12. μάρτυρες ὅρκοι βάσανοι CMP(καὶ βάσανοι)FO, corr. Sp | δὲ] δὴ C ‖ 17. φαίην P ‖ 19. δόξειεν ἄν Sp, δόξειαν M, δόξειεν ceteri ‖ 21. ἔχοντα M ‖ 24. εἰκὸς αὐτοὺς MOP

7 αὔτην ἔχει φύσιν, διαιροῦμεν δὲ αὐτὸ εἰς τρεῖς ἰδέας. μία μὲν οὖν ἐστι τὸ τὰ πάθη τὰ κατὰ φύσιν ἀκολουθοῦντα τοῖς ἀνθρώποις τοῖς λόγοις συμπαραλαμβάνειν ἐν τῷ κατηγορεῖν ἢ ἀπολογεῖσθαι, οἷον ἐὰν τύχωσί τινες καταφρονήσαντές τινος ἢ δείσαντες, ἢ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα πολλάκις πεποιηκότες, ἢ πάλιν ἡσθέντες ἢ λυπηθέντες, ἢ ἐπιθυμοῦντες ἢ πεπαυμένοι τῆς ἐπιθυμίας, ἢ παροινοῦντες ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον πεπονθότες πάθος ταῖς ψυχαῖς ἢ τοῖς σώμασιν ἤ τινι τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἷς συμπάσχομεν· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια κοινὰ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὄντα πάθη γνώριμα τοῖς ἀκούουσίν ἐστι. τὰ μὲν οὖν κατὰ φύσιν τοῖς ἀνθρώποις εἰθισμένα γίνεσθαι τοιαῦτά ἐστιν, ἅ φαμεν δεῖν συμπαραλαμβάνειν ἐν τοῖς λόγοις. ἕτερον δὲ μέρος ἐστὶ τῶν εἰκότων ἔθος, ὃ κατὰ συνήθειαν ἕκαστοι ποιοῦμεν· τρίτον δὲ κέρδος· πολλάκις γὰρ διὰ τοῦτο τὴν φύσιν βιασάμενοι καὶ τὰ ἤθη προειλόμεθα πράττειν. οὕτω δὲ τούτων διωρισμένων ἐν μὲν ταῖς προτροπαῖς καὶ ταῖς ἀποτροπαῖς δεικτέον ὑπὲρ τῶν ζητουμένων, ὅτι τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ὃ ἡμεῖς παρακαλοῦμεν ἢ ᾧ ἀντιλέγομεν, οὕτως ὡς ἡμεῖς φαμεν γίνεται· εἰ δὲ μή, ὅτι τὰ τούτῳ τῷ πράγματι ὅμοια τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται ὃν ἡμεῖς φαμεν, ἢ τὰ πλεῖστα ἢ τὰ πάντα. κατὰ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων οὕτω τὸ εἰκὸς ληπτέον, κατὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων

3. *ἐν τοῖς λ.* Finckhius ‖ 5. *δήσαντες* O | *ἢ καὶ — πεποιηκότες* del. Finckhius ‖ 7. *ἐπιθυμήσαντες* M Sp | *τῆς ἐπιθυμίας* MOP, *τῶν ἐπιθυμιῶν* ceteri ‖ 8. *ἢ παροινοῦντες* Usener, v. p. 39. 19, *ἢ πλουτοῦντες* a, om. b Sp ‖ 9. *ταῖς ψυχαῖς πάθος* O ‖ 12. *γνώρισμα* C ‖ 13. *ἀνθρωπίνοις* aV ‖ 18. *τι πράττειν* Kayser ‖ 19. *μὲν* om. M ‖ 21. *οὕτω* CM, *αὐτὸ* b ‖ 22. *τούτω πράγματα* P

7 ἐν μὲν ταῖς κατηγορίαις, ἐὰν ἔχῃς, ἐπιδείκνυε τὸ αὐτὸ τοῦτο πρᾶγμα πολλάκις πεποιηκότα πρότερον· εἰ δὲ μή, ὅμοια τούτῳ. πειρῶ δὲ ἀποφαίνειν καὶ ὡς λυσιτελὲς ἦν αὐτῷ ταῦτα ποιεῖν· οἱ γὰρ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοὶ τὸ λυσιτελὲς μάλιστα προτιμῶντες καὶ τοὺς ἄλλους νομίζουσιν ἕνεκα τούτου πάντα πράττειν. ἂν μὲν οὖν ἔχῃς ἀπὸ τῶν ἀντιδίκων αὐτῶν τὸ εἰκὸς λαμβάνειν, οὕτως αὐτὸ σύναγε· εἰ δὲ μή, ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὰ εἰθισμένα φέρε. λέγω δ' οἷον νέος ἐστὶν οὗ κατηγορεῖς, ἃ οἱ περὶ τὴν ἡλικίαν ταύτην ὄντες πράττουσι, ταῦτα λέγε πεποιηκέναι αὐτόν· πιστευθήσεται γὰρ κατὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ τὰ κατὰ τούτου λεγόμενα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐὰν τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ δεικνύῃς τοιούτους ὄντας οἷον σὺ τοῦτον· καὶ γὰρ διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους συνήθειαν δόξει τὰ αὐτὰ τοῖς φίλοις ἐπιτηδεύειν. τοὺς μὲν οὖν κατηγοροῦντας οὕτω χρὴ μετιέναι τὸ εἰκός· τοῖς δὲ ἀπολογουμένοις μάλιστα δεικτέον, ὡς οὐδεπώποτε τῶν κατηγορουμένων τι πρότερον οὔτε αὐτοὶ οὔτε τῶν φίλων οὐδεὶς οὔτε τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἔπραξέ τις, οὐδ' ἐλυσιτέλησε τοιαῦτα πράττειν. ἂν δὲ φανερὸς ᾖς ταὐτὸ τοῦτο πρότερον πεποιηκώς, αἰτιατέον τὴν ἡλικίαν ἤ τινα πρόφασιν ἄλλην τοιαύτην οἰστέον, δι' ἣν εἰκότως ἐξήμαρτες τότε. λέγε δὲ καὶ ὡς οὔτε ταῦτα τότε σοι πράξαντι συνήνεγκεν οὔτε νῦν ἐλυσιτέλησεν ἄν. ἂν δὲ σοὶ μηδὲν ᾖ πεπραγμένον τοιοῦτον, τῶν δὲ φίλων σού τινες τυγχάνωσι τοιαῦτα

1. *μὲν* del. Kayser | *τὸν αὐτὸν τοῦτο τὸ* Sp || 4. *αὐτῷ ἦν* O || 5. *αὐτοὶ* Buhlius, *αὐτὸ* libri || 6. *ἕνεκεν* M || 8. *σύναγε* Halmius, *συνάγεται* M, *συνάγαγε* ceteri || 12. *τὰ* om. M || 13. *ἐάν τις — δεικνύῃ* b || 14. *τοῦτον*] *φῄς* add. b Sp || 15. *δόξῃ* M || 19. *αὐτὸς* O || 20. *πράττειν* Camotius, *πράττων* libri || 22. *τοιαύτην* om. b, del. Sp || 25. *τοιοῦτόν τι* OP Aldus || 26. *τυγχάνουσι* FO

πεποιηκότες, χρὴ λέγειν, ὡς οὐ δίκαιόν ἐστι δι᾽ ἐκείνους σαυτὸν διαβάλλεσθαι, καὶ δεικνύναι τῶν σαυτῷ συνήθων ἑτέρους ἐπιεικεῖς ὄντας· οὕτω γὰρ ἀμφίβολον ποιήσεις τὸ κατηγορούμενον. ἂν δὲ τῶν ὁμοίων δεικνύωσί τινας τὰ αὐτὰ πεποιηκότας, ἄτοπον εἶναι φάσκε, [*εἰ,*] *διότι ἕτεροί τινες ἐξαμαρτάνοντες φαίνονται, πίστιν εἶναι, ὅτι τῶν ἐγκαλουμένων τι καὶ σὺ πεποίηκας. ἂν μὲν οὖν ἔξαρνος ᾖς μὴ πεποιηκέναι τὴν κατηγορουμένην πρᾶξιν, οὕτως ἐκ τῶν εἰκότων χρή σε ἀπολογεῖσθαι· ἀπίθανον γὰρ ποιήσεις τὴν κατηγορίαν. ἂν δὲ ὁμολογεῖν ἀναγκάζῃ, τοῖς τῶν πολλῶν ἤθεσιν ἀφομοίου τὰς σαυτοῦ πράξεις ὅτι μάλιστα λέγων, ὡς οἱ πλεῖστοι ἢ οἱ πάντες τοῦτο καὶ τὰ τοιαῦτα πράττουσιν οὕτως, ὡς σοὶ τυγχάνει πεποιημένον. ἂν δὲ μὴ δυνατὸν ᾖ τοῦτο δεῖξαι, καταφευκτέον ἐπὶ τὰς ἀτυχίας ἢ τὰς ἁμαρτίας, καὶ συγγνώμης πειρατέον τυγχάνειν παραλαμβάνοντα τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων γινόμενα πάθη, δι᾽ ὧν ἐξιστάμεθα τοῦ λογισμοῦ, ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἔρως ὀργὴ μέθη φιλοτιμία καὶ τὰ τούτοις ὁμοιότροπα. τὸ μὲν οὖν εἰκὸς διὰ ταύτης τῆς μεθόδου τεχνικώτατα μέτιμεν.* 7

Παραδείγματα δ᾽ ἐστὶ πράξεις ὅμοιαι γεγενημέναι καὶ ἐναντίαι τοῖς νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν λεγομένοις. τότε δὲ χρηστέον αὐτοῖς ἐστιν, ὅτε ἄπιστον ὂν τὸ ὑπὸ σοῦ 8

2. *σαυτὸν* D, *αὐτῶν* M, *αὐτὸν* ceteri | *διαβάλεσθαι* C | *σαυτῷ* D, *αὐτῷ* ABCFP, *αὐτῶν* MO ‖ 5. *ταῦτα* b, *ταὐτὰ* Sp ‖ 6. *εἰ* del. Sp, *εἰ — πιστεύεται* Kayser ‖ 8. *ᾗ* b ‖ 9. *ἀπολογήσασθαι* P ‖ 11. *ἀναγκάζει* MO[1] | *ἔθεσιν* COP, *ἔθυσιν* (ε supra υ) i. e. *ἔθεσιν* M ‖ 13. *ἢ* Finckhius, *καὶ* libri ‖ 16. *περιλαμβάνοντα* aV, *παραλαμβάνοντα* ceteri, Sp ‖ 20. *τεχνεικώτατα μέτειμεν* O ‖ 22. *παράδειγμα* b ‖ 23. *καὶ*] *ἢ* Finckhius | *τοῖς . . . λεγομένοις* CMP, *ταῖς . . . λεγομέναις* ceteri ‖ 24. *αὐτοῖς* O ex corr., Sp, *αὐταῖς* ceteri | *ὅταν* a

8 *λεγόμενον εἶναι φανερὸν ποιῆσαι θέλεις, ἐὰν διὰ τοῦ εἰκότος μὴ πιστεύηται, ὅπως πρᾶξιν ὁμοίαν ἑτέραν τῇ ὑπὸ σοῦ λεγομένῃ καταμαθόντες οὕτω πεπραγμένην, ὡς σὺ φῂς πεπρᾶχθαι, μᾶλλον πιστεύσωσι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις. εἰσὶ δὲ τῶν παραδειγμάτων δύο τρόποι· τὰ μὲν γὰρ τῶν πραγμάτων γίνεται κατὰ λόγον, τὰ δὲ παρὰ λόγον. ποιεῖ δὲ τὰ μὲν κατὰ λόγον γινόμενα πιστεύεσθαι, τὰ δὲ μὴ κατὰ λόγον ἀπιστεῖσθαι· λέγω δ' οἷον εἴ τις φάσκοι τοὺς πλουσίους δικαιοτέρους εἶναι τῶν πενομένων καὶ φέροι τινὰς πράξεις πλουσίων ἀνδρῶν δικαίας. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν παραδειγμάτων κατὰ λόγον εἶναι δοκεῖ· τοὺς γὰρ πλείστους ἔστιν ἰδεῖν νομίζοντας τοὺς πλουτοῦντας δικαιοτέρους εἶναι τῶν πενομένων. εἰ δέ τις πάλιν ἀποφαίνοι τινὰς τῶν πλουσίων ἐπὶ χρήμασιν ἀδικήσαντας, τῷ παρὰ τὸ εἰκὸς γεγενημένῳ παραδείγματι χρώμενος ἀπίστους ἂν ποιοῖ τοὺς πλουτοῦντας. ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τις φέροι παράδειγμα τῶν κατὰ λόγον εἶναι δοκούντων, διότι Λακεδαιμόνιοί ποτε ἢ Ἀθηναῖοι πολλῷ πλήθει χρώμενοι συμμάχων κατεπολέμησαν τοὺς ἐναντίους, καὶ προτρέποι τοὺς ἀκούοντας πολλοὺς συμμάχους ποιεῖσθαι· [τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα παραδείγματα*

1. *εἶναι* del. Sp | *θέλεις* ed. Veneta 1546, *λέγῃς* DFP, *λέξῃς* O, *λέγεις* ceteri | *ἐὰν*] *ἔστ' ἂν* b | *δὲ διὰ* C, *διὰ δὲ* P || 3. *μαθόντες* P | *οὕτως* CM | *πεπραγμένα* P || 4. *πεπρᾶχθαι*] *γεγενῆσθαι* b | *πιστεύσουσι* O || 6. *πραγμάτων* libri probante Finckhio, *παραδειγμάτων* E, Sp || 9. *φάσκοι — φέροι* EG, *φάσκει — φέρει* ceteri || 11. *πλουσίων*] *δικαίων* M || 13. *ἔστιν* ed. Basil., om. libri | *ἰδεῖν*] *δεῖ* E[1]G | *εἶναι δικαιοτέρους* OPAldus || 14. *ἀποφαίνει* BOAldus, *ἀποφαίνῃ* V || 16. *γεγενημένῳ* b Sp Aldus, *γενομένῳ* ceteri, v. p. 32. 25 || 17. *ποιοῖ* Bekker, *ποιοῖτο* libri || 18. *φέρει* AF | *παραδείγματα* BO || 20. *τοῖς ἐναντίοις* MO || 21. *προτρέπει* aAB || 22. *τὰ μὲν οὖν — ἐστίν* del. Sp, fort. transpon. post *νίκην* p. 41. 2

κατὰ λόγον ἐστίν·] *ἅπαντες γὰρ νομίζουσιν ἐν τοῖς* 8
πολέμοις οὐ μικρὰν ῥοπὴν ἔχειν πρὸς τὴν νίκην. εἰ δέ τις ἀποφαίνειν ἐθέλοι μὴ τοῦτ' αἴτιον τοῦ νικᾶν, τοῖς παρὰ τὸ εἰκὸς γεγενημένοις πράγμασι χρήσαιτ' ἂν παραδείγμασι λέγων, ὡς οἱ μὲν Ἀθήνησι φυγάδες τὸ πρῶτον μετὰ πεντήκοντα ἀνδρῶν Φυλήν τε καταλαβόντες καὶ πρὸς τοὺς ἐν ἄστει πολλῷ πλείους ὄντας καὶ συμμάχοις Λακεδαιμονίοις χρωμένους πολεμήσαντες κατῆλθον εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν· Θηβαῖοι δὲ Λακεδαιμονίων καὶ σχεδὸν ἁπάντων Πελοποννησίων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντων μόνοι περὶ τὰ Λεῦκτρα παραταξάμενοι τὴν Λακεδαιμονίων δύναμιν ἐνίκησαν· Δίων δὲ ὁ Συρακούσιος μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν εἰς Συρακούσας πλεύσας Διονύσιον πολλαπλασίονα ἔχοντα δύναμιν κατεπολέμησεν· ὡσαύτως δὲ Κορίνθιοι Συρακουσίοις ἐννέα τριήρεσι βοηθήσαντες Καρχηδονίους ἑκατὸν μὲν καὶ πεντήκοντα ναυσὶν ἐπὶ τοῖς λιμέσι τῶν Συρακουσίων ἐφορμοῦντας, τὴν δὲ πόλιν ἅπασαν πλὴν τῆς ἀκροπόλεως ἔχοντας, οὐδὲν ἧττον κατεπολέμησαν. συλλήβδην δὲ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια παρὰ λόγον πραχθέντα τὰς κατὰ τὸ εἰκὸς γινομένας συμβουλὰς ἀπίστους ποιεῖν εἴωθε. τῶν μὲν οὖν παραδειγμάτων τοιαύτη τις ἡ φύσις ἐστί· χρηστέον δ' αὐτῶν ἑκατέρῳ τρόπῳ, ὅταν μὲν ἡμεῖς λέγωμεν τὰ κατὰ λόγον γινόμενα, δεικνύντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιτελουμένας τὰς πράξεις· ὅταν δὲ τὰ παρὰ λόγον

2. *πολέμοις*] *τὸ πλῆθος* add. F²Ob | *οὐ μετρίαν* b Aldus || 4. *πράγμασι*] *παραδείγμασι* O || 11. *ἐμβαλλόντων* DFO | *οὗτοι μόνοι* FO || 14. *πολλαπλάσιον* C b | *δύναμιν ἔχοντα* BOP Aldus || 17. *μὲν* om b, Sp || 18. *ἐφορμῶντας* libri, corr. E, Bekker || 24. *τῷ τρόπῳ, ὅταν μὲν οὖν* O | *τὸν λόγον* MOP || 26. *τὰ* om. M

8 γινόμενα, φέροντας ὅσα παρὰ λόγον δοκοῦντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων εὐλόγως ἀποβέβηκεν. ὅταν δ' οἱ ἐναντίοι λέγωσι, τοῦτο χρὴ δεικνύειν, ὡς εὐτυχήματα ταῦτα συνέβη, καὶ λέγειν, ὅτι αἱ τοιαῦται πράξεις ἐν τῷ σπανίῳ γεγόνασιν· οἵας δὲ σὺ λέγεις, πολλάκις. τοῖς μὲν οὖν παραδείγμασιν οὕτω χρηστέον. ὅταν γε μὴν τὰ παρὰ λόγον γινόμενα φέρωμεν, χρὴ συνάγειν αὐτῶν ὅτι πλεῖστα καὶ λέγειν, ὡς οὐδὲν μᾶλλον ἐκεῖνα τούτων εἴωθε γίνεσθαι. δεῖ δὲ χρῆσθαι τοῖς παραδείγμασι οὐ μόνον ἐκ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων· λέγω δ' οἷον ἐὰν ἀποφαίνῃς τινὰς πλεονεκτικῶς τοῖς συμμάχοις χρωμένους καὶ διὰ τοῦτο λυθεῖσαν αὐτῶν τὴν φιλίαν καὶ λέγῃς· ἡμεῖς δέ, ἂν ἴσως καὶ κοινῶς πρὸς αὐτοὺς προσφερώμεθα, πολὺν χρόνον τὴν συμμαχίαν φυλάξομεν. καὶ πάλιν, ἄν τινας ἑτέρους ἀπαρασκευάστως πολεμήσαντας καὶ διὰ τοῦτο καταλυθέντας ἀποφαίνῃς, εἶτα λέγῃς· ἂν παρασκευασάμενοι πολεμῶμεν, βελτίους ἂν περὶ τῆς νίκης τὰς ἐλπίδας ἔχοιμεν. πολλὰ δὲ λήψῃ παραδείγματα διὰ τῶν προγεγενημένων πράξεων καὶ διὰ τῶν νῦν γινομένων· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν ἔργων τῇ μὲν ὅμοια, τῇ δὲ ἀνόμοια ἀλλήλοις ἐστίν. ὥστε διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ παραδειγμάτων εὐπορήσομεν καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων λεγομένοις οὐ χαλεπῶς ἀντεροῦμεν. τῶν μὲν οὖν παραδειγμάτων τούς τε τρόπους ἴσμεν, καὶ ὡς αὐτοῖς χρησόμεθα, καὶ ὅθεν πολλὰ ληψόμεθα.

3. ἀτυχήματα FOb ‖ 8. καὶ om. CDPV | λέγειν] Finckhius, καταλέγειν libri ‖ 9. τὰ παραδείγματα a ‖ 10. μόνων P ‖ 11. ἀποφαίνεις MO[1], ἀποφαίνοις O[2]P ‖ 12. καὶ διαλυθεῖσαν ABCF[1]MP ‖ 13. λέγῃς om. Fb ‖ 14. προσφερόμεθα CF ‖ 16. ἀπαρασκευάστους MOP | καταπολεμηθέντας b Sp ‖ 17. λέγεις F ‖ 19. προσγεγενημένων OP ‖ 20. νῦν om. b ‖ 21. πῇ — πῇ O ‖ 25. χρησαίμεθα DMP

Τεκμήρια δέ ἐστιν, ὅσ' ἂν ἐναντίως ᾖ πεπραγμένα **9**
τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος, καὶ ὅσα ὁ λόγος αὐτὸς ἑαυτῷ ἐναντιοῦται· τῶν γὰρ ἀκουόντων οἱ πλεῖστοι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸν λόγον ἢ τὴν πρᾶξιν ἐναντιώμασι τεκμαίρονται μηδὲν ὑγιὲς εἶναι μήτε τῶν λεγομένων μήτε τῶν πραττομένων. πολλὰ δὲ λήψῃ τεκμήρια σκοπῶν, εἴτε ὁ λόγος τοῦ ἐναντίου αὐτὸς αὑτῷ [τῷ πράγματι] ἐναντιοῦται, εἴτε ἡ πρᾶξις αὐτὴ ἐναντία τῷ λόγῳ ἐστί. τὰ μὲν οὖν τεκμήρια τοιαῦτά ἐστι, καὶ οὕτως αὐτὰ πλεῖστα ποιήσεις.

Ἐνθυμήματα δέ ἐστιν οὐ μόνον τὰ τῷ λόγῳ καὶ τῇ **10**
πράξει ἐναντιούμενα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι· λήψῃ δὲ πολλὰ μετιών, ὡς ἐν τῷ ἐξεταστικῷ εἴδει εἴρηται, καὶ σκοπῶν, εἴ πῃ ὁ λόγος ἑαυτῷ ἐναντιοῦται ἢ τὰ πεπραγμένα τοῖς δικαίοις ἢ τῷ νόμῳ ἢ τῷ συμφέροντι ἢ τῷ καλῷ ἢ τῷ δυνατῷ ἢ τῷ ῥᾳδίῳ ἢ τῷ εἰκότι ἢ τῷ ἤθει τοῦ λέγοντος ἢ τῷ ἔθει τῶν πραγμάτων. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἐνθυμημάτων κατὰ τῶν ἐναντίων ἐκληπτέον· τὰ δ' ἐναντία τούτοις ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν δεῖ λέγειν, ἀποφαίνοντας τὰς πράξεις τὰς ἡμετέρας καὶ τοὺς λόγους ἐναντιουμένους τοῖς ἀδίκοις καὶ τοῖς ἀνόμοις καὶ τοῖς ἀσυμφόροις καὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων τῶν πονηρῶν ἤθεσι, καὶ συλλήβδην τοῖς μοχθηροῖς νομιζομένοις εἶναι. δεῖ δὲ τούτων ἑκάστοις συνηγορεῖν

1. *ὅσ' ἂν* F, *ὃς ἂν* C, *ὅσα* DMOPV, *ὅσα ἂν* ceteri ‖ 2. *τοῖς περὶ ὧν* CFO, *τῶ περὶ ὧ* MP, *τῷ περὶ οὗ* ceteri, Sp, *τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος καὶ καθ' ὅσα* Usener ‖ 7. *εἴ τις ὁ* C | *αὐτὸς* om. O[1] | *αὐτῷ τῷ πράγματι* libri, *τῷ πράγματι* del. Buhlius ‖ 8. *αὐτὴ*] *αὐτοῦ* Finckhius ‖ 15. *τῷ δικαίῳ ἢ τῷ νομίμῳ* Sp, v. p. 54. 7 ‖ 17. *ἤθει* b Aldus ‖ 18. *ἐκλειπτέον* M ‖ 20. *αὐτὰς τὰς πράξεις* MOP ‖ 23. *μοχθηροῖς*] *πονηροῖς* M ‖ 24. *ἑκάστοις* ABEG, *ἕκαστα* ceteri, unde *συναγαγεῖν* Casaubonus

10 ὡς εἰς βραχύτατα καὶ φράζειν ὅτι μάλιστα ἐν ὀλίγοις τοῖς ὀνόμασι. τὰ μὲν οὖν ἐνθυμήματα τοῦτον τὸν τρόπον πολλὰ ποιήσομεν, καὶ οὕτως αὐτοῖς ἄριστα χρησόμεθα.

11 Γνώμη δέ ἐστι μὲν ὡς ἐν κεφαλαίῳ καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων δόγματος ἰδίου δήλωσις· δύο δὲ τρόποι τῶν γνωμῶν εἰσιν, ὁ μὲν ἔνδοξος, ὁ δὲ παράδοξος. ὅταν μὲν οὖν ἔνδοξον λέγῃς, οὐδὲν δεῖ τὰς αἰτίας φέρειν· οὔτε γὰρ ἀγνοεῖται οὔτ' ἀπιστεῖται τὸ λεγόμενον· ὅταν δὲ παράδοξον λέγῃς, χρὴ φράζειν τὰς αἰτίας συντόμως, ἵνα τὴν ἀδολεσχίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν διαφύγῃς. δεῖ δὲ τὰς γνώμας οἰκείας φέρειν τῶν πραγμάτων, ἵνα μὴ σκαιὸν καὶ ἀπηρτημένον φαίνηται τὸ λεγόμενον. πολλὰς δὲ ποιήσομεν αὐτὰς ἢ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ἢ ἐξ ὑπερβολῆς ἢ ἐκ παρομοιώσεως. αἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως τοιαίδε τινές εἰσιν· οὐκ εἶναί μοι δοκεῖ δυνατὸν δεινὸν γενέσθαι στρατηγὸν πραγμάτων ἄπειρον ὄντα. ἑτέρα δέ ἐστιν ἥδε· νοῦν ἐχόντων ἀνδρῶν ἐστι τοῖς τῶν προγεγενημένων παραδείγμασι χρωμένους πειρᾶσθαι διαφυγεῖν τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἁμαρτίας. ἐκ μὲν οὖν τῆς ἰδίας φύσεως τοιαύτας ποιήσομεν γνώμας, ἐξ ὑπερβολῆς δὲ τοιάσδε· δεινότερά μοι δοκοῦσιν οἱ κλέπτοντες τῶν ληιζομένων ποιεῖν· οἱ μὲν γὰρ λαθραίως, οἱ δὲ φανερῶς τὰ χρήματα περιαιροῦνται. τὰς μὲν οὖν ἐξ ὑπερβολῆς γνώ-

1. βραχύτατα EG, βραχύτητα ceteri | ὀλίγοις τοῖς] ὀλιγίστοις Sp ‖ 2. νοήμασι b ‖ 5. καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων] καθόλου Sp ‖ 9. τὸ λεγόμενον οὔτ' ἀπιστεῖται b ‖ 12. δεῖ] ἀεὶ a | φέρειν om. O | τῷ πράγματι Sp ‖ 16. ἰδίας — ἄπειρον om. M ‖ 17. δυνατὸν om. COP ‖ 18. νῦν MP ‖ 19. τῶν om. M ‖ 22. τοιόνδε a, corr. F[2]b

μας τὸν τρόπον τοῦτον πολλὰς ποιήσομεν, αἱ δ' ἐκ 11
παρομοιώσεως τοιαίδε εἰσίν· ὁμοιότατόν μοι δοκοῦσιν
οἱ τὰ χρήματα ἀποστεροῦντες τοῖς τὰς πόλεις προδι-
δοῦσι ποιεῖν· πιστευθέντες γὰρ ἀμφότεροι τοὺς πιστεύ-
σαντας ἀδικοῦσιν. ἑτέρα δέ· παραπλήσιόν μοι δοκοῦσι
ποιεῖν οἱ ἀντίδικοι τοῖς τυράννοις· ἐκεῖνοί τε γὰρ ὧν
μὲν αὐτοὶ ἀδικοῦσιν, οὐκ ἀξιοῦσι διδόναι δίκας, ὧν δὲ
τοῖς ἄλλοις ἐγκαλοῦσιν, ἀνυπερβλήτως τιμωροῦνται,
οὗτοί τε εἰ μέν τι αὐτοὶ τῶν ἐμῶν ἔχουσιν, οὐκ ἀπο-
διδόασιν, εἰ δέ τι ἐγὼ τούτων ἔλαβον, καὶ αὐτὸ καὶ
τοὺς τόκους οἴονται δεῖν κομίσασθαι. γνώμας μὲν οὖν
τοῦτον τὸν τρόπον μετιόντες πολλὰς ποιήσομεν.

Σημεῖον δέ ἐστιν ἄλλο ἄλλου, οὐ τὸ τυχὸν τοῦ τυ- 12
χόντος οὐδ' ἅπαν παντός, ἀλλὰ τό γε εἰθισμένον γίνε-
σθαι πρὸ τοῦ πράγματος ἢ ἅμα τῷ πράγματι ἢ μετὰ
τὸ πρᾶγμα. ἔστι δὲ σημεῖον τό τε γενόμενον οὐ μόνον
τοῦ γενομένου, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ γενομένου, ὡσαύτως
δὲ καὶ τὸ μὴ γεγονὸς οὐ μόνον τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ
καὶ τοῦ ὄντος. ποιεῖ δὲ τῶν σημείων τὸ μὲν οἴεσθαι,
τὸ δ' εἰδέναι, κάλλιστον δὲ τὸ εἰδέναι ποιοῦν· δεύ-
τερον δὲ τὸ δόξαν πιθανωτάτην ἐργαζόμενον. πολλὰ
δὲ ποιήσομεν σημεῖα συλλήβδην εἰπεῖν ἐξ ἑκάστου τῶν
πεπραγμένων καὶ λεγομένων καὶ δρωμένων, καθ' ἓν
ἕκαστον λαμβάνοντες, ἔκ τε τοῦ μεγέθους καὶ τῆς σμι-
κρότητος τῶν ἀποβαινόντων κακῶν ἢ ἀγαθῶν, ἔτι δὲ
καὶ ἐκ τῶν μαρτυριῶν καὶ ἐκ τῶν μαρτυρουμένων,

1. *τοῦτον τὸν τρόπον* Sp, v. p. 15. 13 | *πολλὰς* del. Wurmius | *ποιήσωμεν* C ‖ 5. *δέ*] *γὰρ* P ‖ 6. *ἄδικοι* b Aldus | *γὰρ* om. OP ‖ 10. *καὶ αὐτὸ τοὺς* P ‖ 11. *οὖν* Sp, *οὕτω* MOP b, om. CF ‖ 12. *τοῦτον* om. DMOPV, *τὸν τρόπον τοῦτον* ceteri b ‖ 14. *ἅπαντος* Sp | *γε* del. Sp ‖ 16. *τε* del. Sp, an *γε*? | *μόνον* F ‖ 19. *καὶ* om. OP ‖ 20. *δ'* om. MOP ‖ 23. *καὶ δρωμένων* et *ἓν* om. O ‖ 26. *μαρτύρων* Sp

12 καὶ ἐκ τῶν συμπαρόντων ἡμῖν ἢ τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων καὶ ἐκ τῶν προκλήσεων καὶ ἐκ τῶν χρόνων καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν. τῶν μὲν οὖν σημείων ἐντεῦθεν εὐπορήσομεν.

13 Ἔλεγχος δέ ἐστι μέν, ὃ μὴ δυνατὸν ἄλλως ἔχειν, ἀλλ' οὕτως, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, λαμβάνεται δὲ ἐκ τῶν φύσει ἀναγκαίων ἢ ἀναγκαίων ὡς ἡμεῖς λέγομεν [ἢ ὁ ἀντιλέγων,] καὶ ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ἀδυνάτων ἢ ἀδυνάτων ὡς οἱ ἐναντίοι λέγουσι. κατὰ φύσιν μὲν οὖν ἀναγκαῖόν ἐστιν οἷον τοὺς ζῶντας σιτίων δεῖσθαι καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ὡς δ' ἡμεῖς λεγομέν ἐστιν ἀναγκαῖον τοὺς μεμαστιγωμένους ὁμολογεῖν, ἅπερ οἱ μαστιγοῦντες κελεύουσι. κατὰ φύσιν δὲ πάλιν ἀδύνατόν ἐστι παιδάριον μικρὸν κλέψαι τοσοῦτον ἀργύριον, ὅσον μὴ δυνατὸν φέρειν, καὶ οἴχεσθαι τοῦτο φέρον· ὡς δ' ἂν ὁ ἐναντίος λέγοι, ἔσται ἀδύνατον, ἂν φάσκῃ μὲν ἐν χρόνοις τισὶν Ἀθήνησι ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἡμεῖς δ' ἔχωμεν ἐπιδεῖξαι τοῖς ἀκούουσιν, ὡς κατὰ τοὺς τότε καιροὺς ἀπεδημοῦμεν ἐν ἑτέρᾳ πόλει τινί. τοὺς μὲν οὖν ἐλέγχους ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων ποιησόμεθα. συλλήβδην δὲ τὰς ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου καὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀνθρώπων πίστεις ἁπάσας διεληλύθαμεν. σκεψώμεθα δὲ καὶ τί ἀλλήλων διαφέρουσιν.

14 Τὸ μὲν τοίνυν εἰκὸς τοῦ παραδείγματος ταύτῃ διαφέρει, διότι τοῦ μὲν εἰκότος ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ ἀκούον-

2. καὶ ἐκ τῶν χρόνων om. CF^{1}MP ‖ 6. λαμβάνεται — ἀντιλέγων om. CMP ‖ 7. ἢ ἀναγκαίων Sp, om. libri | ἢ ὁ ἀντιλέγων om. F^1, del. Usener ‖ 8. φύσιν δυνατῶν libri, corr. Sp | ἢ ὡς O ‖ 13. φύσιν om. P | ἐστι om. O ‖ 14. ὅσον Bekker, οἷον libri ‖ 16. λέγει MO^1 ‖ 18. ἔχομεν FOPAldus ‖ 21. ὁμοίων τρόπων P ‖ 22. ἀνθρώπων] ἄλλων a

τες ἔννοιαν, τὰ δὲ παραδείγματα . . . καὶ ἐκ τῶν ἐναν- **14**
τίων καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων φέρειν ἔστι, τὰ δὲ τεκμήρια μόνον ἐκ τῶν περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐναντίων συντίθεται. καὶ μὴν ἐνθύμημα τεκμηρίου ταύτην τὴν διαφορὰν ἔσχηκεν, ὅτι τὸ μὲν τεκμήριον περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐναντίωσίς ἐστι, τὸ δ' ἐνθύμημα καὶ τὰς περὶ τὰς ἄλλας ἰδέας ἐναντιώσεις ἐξείληφεν· ἢ καὶ διότι τὸ μὲν τεκμήριον οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστι λαμβάνειν, ἂν μὴ περὶ τὰ πράγματα καὶ τοὺς λόγους ἐναντίωσίς τις ὑπάρχῃ, τὸ δ' ἐνθύμημα πολλαχόθεν οἷόν τε πορίζεσθαι τοῖς λέγουσι. γνῶμαι δ' ἐνθυμημάτων διαφέρουσιν, ᾗ τὰ μὲν ἐνθυμήματα μόνον ἐκ τῶν ἐναντιώσεων σύγκειται, τὰς δὲ γνώμας καὶ μετὰ τῶν ἐναντιώσεων καὶ ἁπλῶς αὐτὰς καθ' αὑτὰς δυνατόν ἐστιν ἐμφανίζειν. τὰ δὲ σημεῖα τῶν γνωμῶν καὶ τῶν προειρημένων ἁπάντων ταύτῃ διαφέρουσιν, ᾗ τὰ μὲν ἄλλα πάντα οἴησιν ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσι, τῶν δὲ σημείων ἔνια καὶ σαφῶς εἰδέναι ποιήσει τοὺς κρίνοντας· καὶ διότι τῶν μὲν ἑτέρων οὐκ ἔστιν αὐτοὺς πορίσασθαι τὰ πλεῖστα, τῶν δὲ σημείων πολλὰ ῥᾳδίως ἔστι ποιήσασθαι. καὶ μὴν ἔλεγχος σημείου ταύτῃ διαφέρει, διότι τῶν μὲν σημείων ἔνια μόνον οἴεσθαι ποιεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἔλεγχος δὲ πᾶς τὴν ἀλήθειαν διδάσκει τοὺς κρίνοντας.

1. *παραδείγματα*] lacunam a Sauppio indicatam Spengelius sic supplet: *παρ' ἡμῶν εἰσφέρομεν. τὰ δὲ παραδείγματα διαφέρει τῶν τεκμηρίων, ὅτι τὰ μὲν παραδείγματα* ‖ 4. *καὶ συντίθεται* M, *συντίθεσθαι* P | *ἐνθύμημα* DV, *ἐνθύμημά γε* a, *ἐνθυμήματα* ceteri | *ταύτῃ* CM ‖ 7. *ἐξήλειφεν* PAldus ‖ 8. *μὲν* om. a ‖ 10. *ὑπάρχει* C¹M ‖ 13. *σύγκεινται* MP | *καὶ* om. MP ‖ 14. *ἑαυτὰς* MOP ‖ 16. *ταῦτα* MP | *ἢ* vel *ἣ* a, *ὅτι* b Sp ‖ 18. *ὅτι* M | *τῶν μὲν ἑτέρων πολλὰ ῥᾳδίως ἔστι ποιήσασθαι, τῶν δὲ σημείων οὐκ ἔστιν αὐτοὺς πορίσασθαι τὰ πλεῖστα* Usener ‖ 19. *αὐτοῖς* C ‖ 21. *σημείων* O, *σημείων, οὐ* P | *μὲν* om. O ‖ 22. *ποιεῖν* M ‖ 23. *πᾶσαν* OP

14 ὥστε τὰς μὲν τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων πίστεις, οἷαί τέ εἰσι καὶ ὅθεν αὐτῶν εὐπορήσομεν καὶ τίνι ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἐκ τῶν προειρημένων ἴσμεν· τῶν δ' ἐπιθέτων ἑκάστην πάλιν διέλθωμεν.

Ἡ μὲν οὖν δόξα τοῦ λέγοντός ἐστι τὸ τὴν αὑτοῦ διάνοιαν ἐμφανίζειν κατὰ τῶν πραγμάτων. δεῖ δ' ἔμπειρον ἀποφαίνειν ἑαυτὸν περὶ ὧν ἂν λέγῃ, καὶ ἐπιδεικνύναι, ὡς συμφέρει [σοι] τἀληθῆ λέγειν περὶ τούτων· τὸν δ' ἀντιλέγοντα μάλιστα δεικνύναι μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τὸν ἐναντίον περὶ ὧν ἀποφαίνεται· τήν τε δόξαν ὁμοίως. ἂν δὲ τοῦτο μὴ δυνατὸν ᾖ, δεικτέον, ὡς καὶ οἱ ἔμπειροι πολλάκις ἐξαμαρτάνουσιν. ἂν δὲ τοῦτο μὴ ἐνδέχηται λέγειν, ὡς ἀσύμφορόν ἐστι τοῖς ἐναντίοις τἀληθῆ περὶ τούτων εἰπεῖν. ταῖς μὲν οὖν δόξαις τοῦ λέγοντος οὕτω χρησόμεθα καὶ αὐτοὶ ἀποφαινόμενοι καὶ ἑτέροις ἀντιλέγοντες.

15 Μαρτυρία δέ ἐστιν ὁμολογία συνειδότος ἑκόντος. ἀναγκαῖον δ' εἶναι τὸ μαρτυρούμενον ἢ πιθανὸν ἢ ἀπίθανον ἢ ἀμφίβολον πρὸς πίστιν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν μάρτυρα πιστὸν ἢ ἄπιστον ἢ ἀμφίδοξον. ὅταν μὲν οὖν τὸ μαρτυρούμενον ᾖ πιθανὸν καὶ ὁ μάρτυς ἀληθινός, οὐδὲν δέονται αἱ μαρτυρίαι ἐπιλόγων, ἐὰν μὴ βούλῃ γνώμην ἢ ἐνθύμημα συντόμως εἰπεῖν τοῦ ἀστείου ἕνεκεν· ὅταν δὲ ὑποπτεύηται ὁ μάρτυς, ἀποδεικνύειν δεῖ, ὡς οὔτε χάριτος ἕνεκεν οὔτε τιμωρίας ἢ

1. τὰς τῶν μὲν O | μὲν ἐκ Sp, v. p. 36. 10 | πράξεων] καὶ τῶν ἀνθρώπων add. Wurmius ‖ 4. ἕκαστον FO ‖ 5. τὸ] χρηστὴν add. Usener ‖ 7. λέγοι DMOPV ‖ 8. σοι om. b, del. Sp ‖ 9. μηδεμιᾶς ἐμπειρίας MP ‖ 10. τὸν ἐναντίον b Sp, τῶν ἐναντίων ceteri ‖ 11. τήν τε δόξαν ὁμοίως fort. del., ἀποφαίνεται τὴν δόξαν. ἂν Sp | τε] δὲ PV Aldus ‖ 12. καὶ ὡς οἱ F[1] ‖ 17. ἑκόντος Sp, ἑκοντὸς M, ἑκοντὴς C[1]FOP, ἑκοντὶ C[2] ceteri, v. p. 50. 8 ‖ 18. δ' εἰδέναι O ‖ 20. ἢ πιστὸν Sp ‖ 23. βούλει DMP Ald. ‖ 25. ἢ] οὔτε Sp

κέρδους ὁ τοιοῦτος ἂν τὰ ψευδῆ μαρτυρήσειε. δεῖ δὲ 15
καὶ διδάσκειν, ὅτι οὐ συμφέρει τὸ ψεῦδος μαρτυρεῖν· αἵ μὲν γὰρ ὠφέλειαι μικραί, τὸ δ' ἐξελεγχθῆναι χαλεπόν, γνωσθέντα δ' οὐ μόνον εἰς ἀργύριον οἵ νόμοι ζημιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς δόξαν καὶ εἰς ἀπιστίαν. τοὺς μὲν οὖν μάρτυρας οὕτω πιστοὺς ποιήσομεν· ἀντιλέγοντας δὲ μαρτυρίᾳ δεῖ τὸν τρόπον τοῦ μάρτυρος διαβάλλειν, ἂν ᾖ πονηρός, ἢ τὸ μαρτυρούμενον ἐξετάζειν, ἂν ἀπίθανον τυγχάνῃ, ἢ καὶ συναμφοτέροις τούτοις ἀντιλέγειν, συνάγοντας τὰ φαυλότατα τῶν ἐναντίων εἰς ταὐτό. σκεπτέον δὲ καὶ εἰ φίλος ἐστὶν ὁ μάρτυς ᾧ μαρτυρεῖ, ἢ εἰ μέτεστιν αὐτῷ ποθεν τοῦ πράγματος, ἢ ἐχθρός ἐστιν οὗ καταμαρτυρεῖ, ἢ πένης· τούτων γὰρ οἵ μὲν διὰ χάριν, οἵ δὲ διὰ τιμωρίαν, οἵ δὲ διὰ κέρδος ὑποπτεύονται τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν. καὶ τὸν τῶν ψευδομαρτυριῶν νόμον ἐπὶ τούτοις τεθεικέναι φήσομεν τὸν νομοθέτην· ἄτοπον οὖν εἶναι τοῦ νομοθέτου τοῖς μάρτυσι μὴ πιστεύσαντος τοὺς κρίνοντας πιστεύειν αὐτοῖς, κατὰ τοὺς νόμους κρινεῖν ὀμωμοκότας. τοὺς μὲν οὖν μάρτυρας οὕτως ἀπιθάνους ποιήσομεν, ἔστι δὲ καὶ κλέπτειν τὴν μαρτυρίαν τρόπῳ τοιῷδε· μαρτύρησόν μοι, ὦ Καλλίκλεις· μὰ τοὺς θεοὺς οὔκουν ἔγωγε· κωλύοντος γὰρ ἐμοῦ ταῦτ' ἔπραξεν οὗτος. καὶ διὰ τούτου ἐν ἀποφάσει ψευδομαρτυρήσας ψευδομαρτυρίου

1. κέρδους] ἕνεκεν add. MOP | ὁ τοιοῦτος] οὗτος CFO² marg. ‖ 2. οὐ om. P ‖ 3. οὐ χαλεπόν Finckhius ‖ 6. ποιήσωμεν C, v. p. 45. 1 ‖ 7. μαρτυρίαν M | δεῖ . . . ἐξετάζειν M² marg. ‖ 9. ἀπίθανον τυγχάνῃ] ᾖ πιθανὸν b, ἀπίθανον ὂν τ. Sp ‖ 10. συνάγοντας Sp, συνάγοντα libri ‖ 12. ποθὲν αὐτῷ b | 13. καταμαρτυρεῖ] κατηγορεῖ, γρ. καὶ καταμαρτυρεῖ O ‖ 15. ὑποπτεύοντες M ‖ 18. αὐτοῖς] τοὺς add. Sp ‖ 19. κρίνειν libri, corr. Sp, v. p. 53. 1 ‖ 20. ἀπιθάνως OP ‖ 22. κάλικλεῖς F, λύσικλες vel λυσικλῆς b ‖ 24. τοῦτο CMOP | ψευδομαρτυρίας Sp

15 *δίκην οὐχ ὑφέξει. τοιγαροῦν ὅταν μὲν ἡμῖν συμφέρῃ κλέπτειν τὴν μαρτυρίαν, οὕτως αὐτῇ χρησόμεθα· ἐὰν δὲ οἱ ἐναντίοι τοιοῦτόν τι ποιήσωσιν, ἐμφανιοῦμεν τὴν κακοποιίαν αὐτῶν καὶ συγγραψαμένους μαρτυρεῖν κελεύσομεν. μάρτυσι μὲν οὖν καὶ μαρτυρίαις ἐκ τούτων ἴσμεν ὡς δεῖ χρήσασθαι.*

16 *Βάσανος δέ ἐστι μὲν ὁμολογία παρὰ συνειδότος, ἄκοντος δέ. ὅταν μὲν οὖν συμφέρῃ ἡμῖν ποιεῖν αὐτὴν ἰσχυράν, λεκτέον, ὡς οἵ τε ἰδιῶται περὶ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ αἱ πόλεις περὶ τῶν μεγίστων ἐκ βασάνων τὰς πίστεις λαμβάνουσι, καὶ διότι πιστότερόν ἐστι βάσανος μαρτύρων· τοῖς μὲν γὰρ μάρτυσι συμφέρει πολλάκις ψεύσασθαι, τοῖς δὲ βασανιζομένοις λυσιτελεῖ τἀληθῆ λέγειν· οὕτω γὰρ παύσονται τάχιστα τῆς κακοπαθείας. ὅταν δὲ βούλῃ τὰς βασάνους ἀπίστους ποιεῖν, πρῶτον μὲν λεκτέον, ὡς οἱ βασανιζόμενοι τοῖς ἐκδιδοῦσι πολέμιοι γίνονται καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ τῶν δεσποτῶν καταψεύδονται· ἔπειθ᾽ ὅτι πολλάκις τοῖς βασανίζουσιν ὁμολογοῦσιν οὐ τὰς ἀληθείας, ἵν᾽ ὡς τάχιστα τῶν κακῶν παύσωνται. δεικτέον δ᾽ ὅτι καὶ τῶν ἐλευθέρων πολλοὶ ἤδη βασανιζόμενοι καθ᾽ ἑαυτῶν ἐψεύσαντο βουλόμενοι τὴν παραυτίκα κακοπάθειαν ἐκφυγεῖν, ὥστε πολὺ μᾶλλον εὔλογον τοὺς δούλους ψευσαμένους κατὰ τῶν δεσποτῶν βούλεσθαι τὴν αὑτῶν τιμωρίαν ἐκφυγεῖν ἢ πολλὰς κακοπαθείας τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς ὑπομείναντας, ἵν᾽ ἕτεροι μηδὲν πάθωσιν, αὐτοὺς βούλεσθαι μὴ ψεῦδος εἰπεῖν. τὰς μὲν οὖν βασά-*

1. *ὅτε — συμφέρει* MOP ‖ 5. *μαρτυρήσουσι* P ‖ 6. *ὡς δεῖ* om. O ‖ 7. *περὶ* b Ald. ‖ 8. *αὐτὴν ποιεῖν* b Sp ‖ 9. *γε* libri, corr. Sp ‖ 10. *αἱ* om. b ‖ 14. *οὕτως* CM ‖ 15. *βούλει* CMP ‖ 17. *πολλοὶ* ed. Sp, v. p. 55. 1 ‖ 18. *τοῖς* om. M ‖ 20. *παύσονται* C[1]M ‖ 26. *ὑπομείναντες* MPb | *μηδὲν* om. O | *αὐτοὺς βούλεσθαι* del. Sp

νους ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων **16**
πιθανὰς καὶ ἀπιθάνους καταστήσομεν.

Ὅρκος δέ ἐστι μετὰ θείας παραλήψεως φάσις ἀν- **17**
απόδεικτος. δεῖ δ' αὐτόν, ὅταν μὲν αὔξειν ἐθέλωμεν, λέγειν οὕτως· οὐδεὶς ἂν ἐπιορκεῖν βούλοιτο φοβούμενος τήν τε παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίαν καὶ τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις αἰσχύνην, καὶ διεξιέναι, ὅτι τοὺς μὲν ἀνθρώπους λαθεῖν ἔστι, τοὺς δὲ θεοὺς οὐκ ἔστιν. ὅταν δὲ οἱ ἐναντίοι καταφύγωσιν εἰς ὅρκον καὶ βουλώμεθα ταπεινοῦν αὐτόν, δεικτέον, ὡς τῶν αὐτῶν ἐστιν ἀνθρώπων τὰ πονηρὰ πράττειν καὶ μὴ φροντίζειν ἐπιορκοῦντας· ὅστις γὰρ κακουργῶν οἴεται λανθάνειν τοὺς θεούς, οὗτος οὐδὲ ἐπιορκῶν τιμωρίας οἴεται τεύξεσθαι. καὶ περὶ μὲν τῶν ὅρκων ὁμοιοτρόπως τοῖς προειρημένοις μετιόντες λέγειν εὐπορήσομεν ὑπὲρ αὐτῶν.

Συλλήβδην δὲ τὰς πάσας πίστεις ἤδη, καθάπερ ὑπεθέμεθα, διεξεληλύθαμεν καὶ δεδηλώκαμεν οὐ μόνον ἣν ἑκάστη αὐτῶν δύναμιν ἔσχηκεν, ἀλλὰ καὶ τί ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ πῶς αὐταῖς χρηστέον. νῦν δ' ὑπὲρ τῶν ὑπολοίπων, ἃ τῶν ἑπτὰ εἰδῶν ἐστι καὶ περὶ πάντας τοὺς λόγους χρήσιμα γίνεται, διδάσκειν ἐπιχειρήσομεν.

Προκατάληψις μὲν οὖν ἐστι, δι' ἧς τά τε τῶν ἀκου- **18**
όντων ἐπιτιμήματα καὶ τοὺς τῶν ἀντιλέγειν μελλόντων λόγους προκαταλαμβάνοντες ὑπεξαιρήσομεν τὰς ἐπιφερομένας δυσχερείας. καὶ τὰς μὲν τῶν ἀκουόντων

3. *ἐναπόδεικτος* FPb Ald. ‖ 4. *ὅταν μὲν αὐτὸν* Sp | *θέλωμεν* CM ‖ 7. *καὶ*] *οὐ* M, om. O | *τοῖς μὲν ἀνθρώποις* MOP ‖ 9. *βουλόμεθα* CMOP | *ἡμεῖς* add. OPAld. ‖ 13. *τεύξασθαι* BEOP ‖ 15. *περὶ* M ‖ 17. *ὑπερεθέμεθα* M | *δεδηλώκαμεν* Sylburgius, *δεδώκαμεν* libri ‖ 20. *ἑπτὰ* Sp, *τριῶν* libri, v. p. 65. 10 | *περὶ*] *παρὰ* Sp ex nonnullis det., v. p. 56. 8, 58. 3 ‖ 25. *ὑπεραιρήσομεν* P

18 ἐπιτιμήσεις ὧδε χρὴ προκαταλαμβάνειν· ἴσως δέ τινες ὑμῶν θαυμάζουσιν, ὅτι νέος ὢν οὕτω περὶ μεγάλων πραγμάτων ἐπεχείρησα δημηγορεῖν. καὶ πάλιν· μηδεὶς ἀπαντήσῃ μοι δύσκολος, ὅτι μέλλω συμβουλεύειν ὑμῖν περὶ ὧν ὀκνοῦσί τινες ἄλλοι παρρησιάζεσθαι πρὸς ὑμᾶς. περὶ μὲν οὖν τῶν μελλόντων δυσχεραίνεσθαι τοῖς ἀκούουσιν οὕτω δεῖ προκαταλαμβάνοντα φέρειν αἰτίας, παρ' ἃς ὀρθῶς ποιεῖν δόξεις συμβουλεύων, δεικνύντα τὴν ἐρημίαν τῶν λεγόντων, τὸ μέγεθος τῶν κινδύνων, ἢ τὸ τῷ κοινῷ συμφέρον ἢ ἄλλην τοιαύτην αἰτίαν, δι' ἧς λύσεις τὴν ἐπιφερομένην δυσχέρειαν. ἂν δὲ μηδὲν ἧττον θορυβῶσιν οἱ ἀκούοντες, χρὴ λέγειν συντόμως, ἢ ὡς ἐν γνώμης ἢ ὡς ἐνθυμήματος σχήματι· διὸ πάντων ἀτοπώτατόν ἐστιν ἥκειν μὲν ὡς περὶ τῶν πραγμάτων βουλευσομένους τὰ κράτιστα, νῦν δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν τῶν λεγόντων οἴεσθαι καλῶς ἂν βουλεύσασθαι. καὶ πάλιν· ὅτι καλόν ἐστιν ἢ αὐτοὺς ἀνισταμένους συμβουλεύειν ἢ τῶν συμβουλευόντων ἀκούσαντας, ἅπερ ἂν αὐτοῖς δοκῇ, χειροτονεῖν. ἐν μὲν οὖν ταῖς δημηγορίαις οὕτω καὶ ταῖς προκαταλήψεσι χρηστέον καὶ τοῖς θορύβοις ἀπαντητέον· ἐν δὲ ταῖς δικαιολογίαις προκαταληψόμεθα μὲν ὁμοιοτρόπως τοῖς προειρημένοις, ἀπαντήσομεν δὲ τοῖς θορύβοις, ἐὰν μὲν ἐν ἀρχαῖς γίνωνται τῶν λόγων, ὧδε· πῶς οὐκ ἄλογον οὖν ἐστι τὸν μὲν νομοθέτην προστάξαι δύο λόγους ἑκάστῳ τῶν ἀντιδίκων ἀποδοῦναι, τοὺς δὲ δικάζοντας ὑμᾶς ὀμωμοκέναι κατὰ τὸν νόμον

1. *καταλαμβάνειν* M || 4. *δυσκόλως* Sp || 6. *ἡμᾶς* CM || 8. *δόξαις* MOP | *συμβουλεύειν* CMOP || 10. *ἄλλην τινὰ* OP || 13. *ἐν ἐνθυμήματος* Finckhius || 14. *διότι* Bekker, an *ὅτι?* || 19. *ἀκούσαντες* M | *δοκεῖ* MO[1] || 22. *δικολογίαις* Sp, v. p. 12. 21 || 24. *ὧδέ πως* libri, corr. Sp | *οὖν* fort. del. || 26. *τῶν ἀντιδίκων ἑκάστῳ* b Sp || 27. *κατὰ* om. OP

κρινεῖν, εἶτα μηδὲ τὸν ἕνα λόγον ἀκοῦσαι βούλεσθαι; κἀκεῖνον μὲν ὑμῶν τοσαύτην πρόνοιαν ἔχειν, ὅπως ἀκούσαντες πάντων τῶν λεγομένων εὐόρκως θῆσθε τὴν ψῆφον, ὑμᾶς δὲ περὶ τούτων οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν ὥστε μηδὲ τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ὑπομείναντας τῶν λόγων ἤδη νομίζειν ἀκριβῶς ἅπαντα γινώσκειν; καὶ ἄλλως· πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστι τὸν μὲν νομοθέτην τάξαι τῶν ψήφων ἴσων γινομένων τὸν φεύγοντα νικᾶν, ὑμᾶς δὲ οὕτως ἐναντίως γινώσκειν περὶ τούτων ὡς μηδὲ ἀπολογουμένων τῶν διαβεβλημένων ἀκούειν; κἀκεῖνον μὲν διὰ τὸ μᾶλλον κινδυνεύειν τοὺς φεύγοντας ἀπονεῖμαι ταύτην τὴν πλεονεξίαν αὐτοῖς ἐν ταῖς ψήφοις, ὑμᾶς δὲ τοῖς μὲν ἀκινδύνως κατηγοροῦσι μὴ φιλονεικεῖν, τοὺς δὲ μετὰ φόβων καὶ κινδύνων περὶ τῶν κατηγορουμένων ἀπολογουμένους θορυβοῦντας ἐκπλήττειν; 18 *ἐὰν μὲν οὖν ἐν ἀρχαῖς οἱ θόρυβοι γίνωνται, τοῦτον τὸν τρόπον αὐτοῖς ἀπαντητέον· ἐὰν δὲ προεληλυθότος τοῦ λόγου θορυβῶσιν, ἐὰν μὲν ὀλίγοι τινὲς τοῦτο ποιῶσιν, ἐπιτιμητέον τοῖς θορυβοῦσι καὶ πρὸς αὐτοὺς λεκτέον, ὅτι δίκαιον νῦν μὲν αὐτοὺς ἀκούειν ἐστίν, ἵνα μὴ κωλύσωσι τοὺς ἄλλους ὀρθῶς δικάζειν, ἐπὰν δὲ ἀκούσωσι, τότε ποιεῖν ὅ τι ἂν ἐθέλωσιν· ἐὰν δὲ τὸ πλῆθος θορυβῇ, μὴ τοῖς κρίνουσιν, ἀλλὰ σαυτῷ ἐπίπληξον· τὸ μὲν γὰρ ἐκείνοις ἐπιτιμᾶν ὀργὴν ἐργάζεται, τὸ δὲ σαυτῷ ἐπιπλῆξαι καὶ λέγειν ἐν τῷ λέγειν*

1. *κρίνειν* libri, corr. Sp, v. p. 49. 19 ‖ 2. *κἀκεῖνον* DVSp, *καὶ ἐκεῖνον* ceteri ‖ 4. *θήσεσθε* B | *οὕτως* om. CF¹MP ‖ 5. *μηδὲ* CF, *μήτε* ceteri | *ὑπομείναντας αὐτὰς* b Sp, *ὑπομείναντες* M ‖ 10. *ἀπολογουμένων τῶν διαβεβλημένων* om. M ‖ 15. *ὡς θορυβοῦντας* F²Ob ‖ 17. *αὐτοῖς* om. F¹, del. Sauppius ‖ 18. *μὲν οὖν* P ‖ 20. *μὲν νῦν* M ‖ 21. *κωλύωσι* b ‖ 23. *ἀλλ' ἑαυτῷ* MPAld. ‖ 25. *ἑαυτῷ* MP | *ἐν τῷ λέγειν* om. b Sp

18 ἡμαρτηκέναι συγγνώμης ποιήσει τυχεῖν. δεῖ δὲ καὶ δεῖσθαι τῶν κρινόντων εὐμενῶς αὐτοὺς ἀκοῦσαι τοῦ λόγου, καὶ μὴ περὶ ὧν μέλλουσι κρύβδην τὴν ψῆφον φέρειν, ἤδη τὴν διάνοιαν φανερὰν τίθεσθαι. συλλήβδην δὲ τοῖς θορύβοις ἀπαντήσομεν κεφαλαιωδῶς ἢ γνώμαις ἢ ἐνθυμήμασι, δεικνύντες τοὺς θορυβοῦντας ἢ τοῖς δικαίοις ἢ τοῖς νόμοις ἢ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως ἢ τῷ καλῷ ἐναντιουμένους· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἔστιν ὅτι μάλιστα παῦσαι τοὺς ἀκούοντας θορυβοῦντας. ταῖς μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἀκροατὰς προκαταλήψεσιν ὡς δεῖ χρῆσθαι καὶ ὅπως τοῖς θορύβοις ἀπαντητέον, ἐκ τῶν προειρημένων ἴσμεν· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἐπίδοξα λέγεσθαι πάλιν ὡς δεῖ προκαταλαμβάνειν, ἀποδείξω· ἴσως οὖν ὀδυρεῖται αὐτοῦ πενίαν, ἧς οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ τούτου τρόπος ὑπαίτιός ἐστι. καὶ πάλιν· πυνθάνομαι αὐτὸν τὸ καὶ τὸ μέλλειν λέγειν. ἐν μὲν οὖν τοῖς προτέροις λόγοις οὕτω δεῖ τὰ ἐπίδοξα λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἐναντίων προκαταλαμβάνοντα διαλύειν καὶ ἀσθενῆ ποιεῖν· καὶ γὰρ κἂν πάνυ ἰσχυρὰ ᾖ τὰ προδιαβεβλημένα, οὐχ ὁμοίως φαίνεται μεγάλα τοῖς ἤδη προακηκοόσιν· ἐὰν δὲ τοὺς ὑστέρους λόγους ἔχωμεν καὶ οἱ ἐναντίοι προκατειληφότες ὦσιν ἃ μέλλομεν λέγειν, ἀντιπροκαταληπτέον ἐστὶν αὐτὰ λύοντας τόνδε τὸν τρόπον· οὗτος δ' οὐ

2. κρινόντων γρ. F[1]Sp, κριττόνων E, κρειττόνων ceteri | εὐμενῶς κρινόντων O | τοὺς λόγους C, σαυτοῦ ἀκοῦσαι τοὺς λόγους Sauppius ‖ 3. μὴ Victorius, Sp, om. libri ‖ 13. μέλλοντα ἐπίδοξα γρ. FO ‖ 14. ἀποδείξω Sp, ὑποδείξω libri | τὴν αὐτοῦ Sp, αὐτὸν O ‖ 16. ἐστι Sp, ἔσται libri ‖ 17. πρότερον b | 18. μέλλοντα ἐπίδοξα Fmarg.O | προκαταλαμβάνοντας Funkhaenelius ‖ 20. διαβεβλημένα Sp ‖ 22. λέγωμεν Sp | οἱ om. P ‖ 23. ἀντὶ τοῦ προκαταληπτέον C ‖ 24. λύοντας Sp, λύοντα libri, v. p. 49. 10

μόνον μου κατέψευσται πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ 18 σαφῶς εἰδώς, ὅτι ἐξελέγξω αὐτόν, προκατέλαβέ μου τὸν λόγον καὶ διέβαλεν, ἵν' ὑμεῖς μὴ ὁμοίως αὐτῷ προσέχητε, ἢ ἐγὼ μὴ εἴπω πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν διὰ τὸ διασεσύρθαι πρότερον ὑπὸ τούτου· ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν τοὺς ἐμοὺς λόγους παρ' ἐμοῦ πυνθάνεσθαι ὑμᾶς, ἀλλὰ μὴ παρὰ τούτου, εἰ καὶ ταῦθ' οὗτος διέσυρε λέγων, ἅ φημι οὐ μικρὰ σημεῖα εἶναι τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοῦτον λέγειν. κέχρηται δὲ καὶ Εὐριπίδης ἐν Φιλοκτήτῃ τεχνικῶς τούτῳ τῷ εἴδει διὰ τοῦδε·

λέξω δ' ἐγώ, κἄν μου διαφθείρας δοκῇ
λόγους ὑποστὰς αὐτὸς ἠδικηκέναι·
ἀλλ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ τἀμὰ μαθήσῃ κλύων,
ὁ δ' αὐτὸς αὑτὸν ἐμφανιζέτω λέγων.

ταῖς μὲν οὖν προκαταλήψεσιν ὡς δεῖ χρῆσθαι καὶ πρὸς τοὺς κριτὰς καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἴσμεν διὰ τούτων.

Αἰτήματα δέ ἐστιν ἐν τοῖς λόγοις, ἃ παρὰ τῶν 19 ἀκουόντων οἱ λέγοντες αἰτοῦνται. τούτων δ' ἐστὶ τὰ μὲν ἄδικα, τὰ δὲ δίκαια. δίκαιον μὲν οὖν ἐστι τό τε προσέχειν τοῖς λεγομένοις αἰτεῖσθαι καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούειν, δίκαιον δὲ καὶ τὸ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῷ βοηθῆσαι καὶ τὸ μηδὲν παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι καὶ τὸ τοῖς ἀτυχήμασι συγγνώμην ἔχειν. ἐὰν δὲ ᾖ

2. σαφῶς γρ. F, ἀφειδῶς F¹, unde Sauppius σάφ' εἰδώς ‖ 3. προδιέβαλεν Sp ‖ 4. an αὐτὸς? | σεσύρθαι CMO ‖ 7. εἰ δὲ b, ὥστ' εἰ καὶ ταῦθ' οὗτος διέσυρε, λέξω Sauppius | προδιέσυρε b Sp, v. p. 76. 14 ‖ 9. Eurip. Phil. (Nauckius, fragm. trag.² p. 619) ‖ 12. ὑποστὰς] ὑφιστὰς Ribbeckius ‖ 13. πράγματ' αὔτ' εἴσῃ κλύων Weckleinius | κλύω M ‖ 14. ἐμφανιζέτω Pflugkius, ἐμφανιεῖ σοι libri, ἐμφανίζει σοι Finckhius ‖ 16. κριτὰς] ἀκροατὰς Sp ‖ 19. δίκαιον] ἄδικον FOP | τε om. O ‖ 21. δὲ καὶ] καὶ om. MOP | τοὺς om. P ‖ 23. δὲ CF¹MP, μὲν ceteri

19 παρὰ τοὺς νόμους, ἄδικον [ἐὰν δὲ μή, δίκαιον]. τὰ μὲν οὖν αἰτήματα ταῦτά ἐστι, διειλόμεθα δ' αὐτῶν τὰς διαφοράς, ἵν' εἰδότες τό τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον χρώμεθα κατὰ τὸν καιρόν, καὶ μὴ λανθάνωσιν ἡμᾶς οἱ ἐναντίοι ἄδικόν τι αἰτοῦντες τοὺς δικάζοντας. καὶ περὶ μὲν τούτων ἐκ τῶν εἰρημένων οὐκ ἀγνοήσομεν.

20 Παλιλλογία δέ ἐστι μὲν σύντομος ἀνάμνησις, δεῖ δ' αὐτῇ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς τελευτάς. παλιλλογήσομεν δὲ ἐν κεφαλαίοις ἢ διαλογιζόμενοι ἢ προαιρούμενοι ἢ προσερωτῶντες ἢ ἀπολογιζόμενοι. δείξω δ' αὐτῶν οἷον ἕκαστόν ἐστι. τὸ μὲν οὖν διαλογίζεσθαι τοιόνδε τί ἐστιν· ἀπορῶ δ' ἔγωγε, τί ἂν ἐποίησαν οὗτοι, εἰ μὴ φανεροὶ μὲν ἦσαν ἡμᾶς πρότερον ἐγκαταλελοιπότες, ἐξηλέγχοντο δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν στρατεύσαντες, οὐδὲν δὲ πώποτε ὧν ὡμολογήκασι ποιήσαντες. τὸ μὲν οὖν διαλογίζεσθαι τοιοῦτόν ἐστι, τὸ δὲ ἀπολογίζεσθαι τοιόνδε· ἀπέδειξα δ' αὐτοὺς διαλύσαντας προτέρους τὴν συμμαχίαν καὶ πρῶτον ἐπιθεμένους ἡμῖν, ὅτε πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπολεμοῦμεν, καὶ μάλιστα σπουδάσαντας ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν ἡμῶν. τὸ μὲν οὖν ἀπολογίζεσθαι τοιοῦτόν ἐστι, τὸ δ' ἐκ προαιρέσεως ἀναμιμνήσκειν τοιόνδε· ἐνθυμεῖσθαι δὲ δεῖ, ὅ τι συμβέβηκεν ἡμῖν, ἐξ ὅτου τὴν φιλίαν πρὸς τούτους ἐποιησάμεθα, μηδέποτε

1. *ἐὰν δὲ μή, δίκαιον* del. Sp ‖ 2. *ταῦτα*] *τοιαῦτα* Sp, v. p. 15. 1 ‖ 6. *μὲν οὖν* P ‖ 7. *μὲν* om. MOP, del. Sp ‖ 8. *περὶ*] *παρὰ* Sp bis, idem p. 51. 20 ‖ 10. *ἢ προαιρούμενοι* om. aA¹DV: *ἢ διαλογιζόμενοι ἢ ἀπολογιζόμενοι ἢ ἐκ προαιρέσεως ἢ ἐξ ἐπερωτήσεως ἢ ἐξ εἰρωνείας* Sp ‖ 11. *ἀπολογιζόμενοι*] *ἢ ἐκ προαιρέσεως* addunt DF²OV | *δ'*] *δι'* EF ‖ 12. *τι* om. MO¹ ‖ 13. *μὴ*] lacunam indicat Sp: *φίλοι ἀλλ' ἐχθροὶ ἡμῖν ἐγένοντο, οἳ* ‖ 17. *τοιόνδε* Sp, *τοιοῦτον* libri | *ἐπέδειξα* CMOP ‖ 19. *ὑμῖν* CP ‖ 22. *τοιοῦτον* Sp, *τοιόνδε* libri | *προαιρέσεων* M ‖ 23 *δὲ* om. F ‖ 24. *τούτοις* P

κακὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων παθεῖν· βοηθήσαντες γὰρ 20
ἡμῖν πολλάκις ἐκώλυσαν Λακεδαιμονίους τὴν χώραν ἡμῶν διαφθεῖραι, χρήματα δὲ πολλὰ καὶ νῦν φέροντες διατελοῦσιν. ἐκ προαιρέσεως μὲν οὖν οὕτως ἀναμνήσομεν, ἐξ ἐπερωτήσεως δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ἡδέως δ' ἂν αὐτῶν πυθοίμην, διὰ τί τὰς συντάξεις ἡμῖν οὐκ ἀποδιδόασιν; οὐ γὰρ ὡς ἀποροῦσιν εἰπεῖν ἂν τολμήσαιεν, οἵ τοσαῦτα χρήματα καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐκ τῆς χώρας ἐπιδεικνύονται λαμβάνοντες, οὐδ' αὖ φήσουσιν εἰς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν πολλὰ δαπανᾶν· παντελῶς γὰρ ἐλάχιστα τῶν νησιωτῶν ἀναλίσκοντες φαίνονται. ἐκ μὲν οὖν ἐπερωτήσεως οὕτω παλιλλογήσομεν.

Εἰρωνεία δέ ἐστι λέγειν τι μὴ προσποιούμενον 21
λέγειν ἢ [ἐν] τοῖς ἐναντίοις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσαγορεύειν. εἴη δ' ἂν αὐτῆς τὸ σχῆμα τοιοῦτον ἐν τῷ περὶ τῶν εἰρημένων συντόμως ἀναμιμνήσκειν· οὐδὲν δ' οἶμαι δεῖν λέγειν, ὅτι οὗτοι μὲν οἱ φάσκοντες πολλὰ ἀγαθὰ πεποιηκέναι πλεῖστα φαίνονται τὴν πόλιν κεκακουργηκότες· ἡμεῖς δ' οὓς οὗτοί φασιν ἀχαρίστους εἶναι, τούτοις τε πολλάκις βοηθήσαντες καὶ τοὺς ἄλλους οὐδὲν ἀδικοῦντες. τὸ μὲν οὖν ἐν προσποιήσει παραλείψεως λέγοντα συντόμως ἀναμιμνήσκειν τοιοῦτόν ἐστι, τὸ δὲ τοῖς ἐναντίοις ὀνόμασι προσαγορεύειν τὰ πράγματα πάλιν τοιοῦτόν ἐστιν· οὗτοι μὲν οἱ χρηστοὶ πολλὰ φαίνονται τοὺς συμμάχους κακὰ

4. οὖν Sp, om. libri ‖ 5. τόνδε om. M[2], τόνδε τρόπον M[1] ‖ 6. αὐτὸν C ‖ 7. οὐ] οὐδὲ aV ‖ 9. λαμβάνειν b | αὖ Bekker, ἂν libri | φήσωσιν a ‖ 11. γὰρ καὶ M | ἐλάχιστοι P ‖ 12. ἐπερωτήσεων a ‖ 15. ἐν del. Finckhius ‖ 16. εἰ δ' M | αὐτοῖς C M ‖ 20. ἐκκεκακουργηκότες libri praeter OP ut videtur, corr. Bekker | ἀχρηστούς O ‖ 24. δ' ἐν PAld. ‖ 25. fort. τοιόνδε | ἐστιν om. b Sp

21 πεποιηκότες, ἡμεῖς δ' οἱ φαῦλοι πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι καταστάντες. διὰ τούτων μὲν οὖν συντόμως ἀναμιμνήσκοντες ταῖς παλιλλογίαις χρησόμεθα καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς τελευτάς.

22 Ὅθεν δέ ἐστιν ἀστεῖα λέγειν καὶ τὰ μήκη τῶν λόγων ποιεῖν, ὅπως ἄν τις ἐθέλῃ, τοῦτο διέξιμεν πάλιν. ἀστεῖα μὲν οὖν λέγειν ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἔστιν, οἷον τὰ ἐνθυμήματα λέγοντας ὅλα ἢ ἡμίση ὥστε τὸ ἥμισυ αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν τοὺς ἀκούοντας. δεῖ δὲ καὶ γνώμας συμπαραλαμβάνειν. χρὴ δὲ τούτων κατὰ πάντα τὰ μέρη συγκαταλέγειν διαλλάττοντα τοὺς λόγους καὶ μηδέποτε ὅμοια εἰς τὸ αὐτὸ πολλὰ τιθέντα· καὶ οὕτως ἀστεῖος ὁ λόγος φανεῖται.

Μηκύνειν δὲ τοὺς λόγους βουλόμενον δεῖ μερίζειν τὸ πρᾶγμα καὶ ἐν ἑκάστῳ μέρει τὰ ἐνόντα οἷά τέ ἐστι τὴν φύσιν διδάσκειν, καὶ τὴν χρῆσιν καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ καὶ τὰς προφάσεις αὐτῶν ἐκδιηγεῖσθαι. ἂν δὲ καὶ ἔτι μακρότερον ἐθελήσωμεν τὸν λόγον ποιεῖν, δεῖ πολλοῖς ὀνόμασι περὶ ἑκάστου χρῆσθαι. χρὴ δὲ καὶ παρὰ μέρος ἕκαστον τοῦ λόγου παλιλλογεῖν καὶ τὴν παλιλλογίαν σύντομον ποιεῖσθαι, ἐν δὲ τῇ τελευτῇ τοῦ λόγου ταῦτα, περὶ ὧν καθ' ἓν ἕκαστον εἴρηκας, ἀθρόα συντιθέναι καὶ περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων λέγειν. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον μῆκος ἕξουσιν οἱ λόγοι.

1. πολλῶν om. b | ἀγαθῶν] αὐτοῖς add. b, del. Sp ‖ 3. ταῖς om. MP | καὶ περὶ τῶν λόγων καὶ περὶ τῶν μερῶν τελευτάς P, τῶν μερῶν — μήκη om. O ‖ 5. τὰ om. M ‖ 6. ἐθέλοι MOP, θέλῃ b Sp ‖ 7. τόπου CFbAld. ‖ 8. ὅλα ἢ del. Sp | ἢ ἥμισυ Ob, ὅλα ἢ μίση M ‖ 10. γνώμαις CFM | παραλαμβάνειν M ‖ 11. συχνὰ ἐκλέγειν Kayser ‖ 12. ὅμοιον MPAldus ‖ 13. οὗτος ὁ λόγος ἀστεῖος φανεῖται OP ‖ 18. ἔτι del. Sp | θελήσωμεν b Sp ‖ 19. καὶ om. b ‖ 20. ἕκαστα C | παλιλλογεῖν καὶ τὴν om. M ‖ 22. ἀθρόω C[1]M, ἀθρόως Victorii codex

Βραχυλογεῖν δὲ βουλόμενος ὅλον τὸ πρᾶγμα ἑνὶ 22 ὀνόματι περιλαμβάνειν, καὶ τούτῳ ὃ ἂν ὑπάρχῃ βραχύτατον τῷ πράγματι. χρὴ δὲ καὶ συνδέσμους ὀλίγους ποιεῖν, τὰ πλεῖστα δὲ ζευγνύναι· ὀνομάζειν μὲν οὕτω, τῇ δὲ λέξει εἰς δύο χρῆσθαι καὶ παλιλλογίαν τὴν σύντομον ἐκ τῶν μερῶν ἀφαιρεῖν, ἐν δὲ ταῖς τελευταῖς μόνον παλιλλογεῖν. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον βραχεῖς τοὺς λόγους ποιήσομεν.

Ἐὰν δὲ βούλῃ μέσως λέγειν, τὰ μέγιστα τῶν μερῶν ἐκλέγων περὶ τούτων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. χρὴ δὲ καὶ τοῖς ὀνόμασι τοῖς μέσοις χρῆσθαι, καὶ μήτε τοῖς μακροτάτοις μήτε τοῖς βραχυτάτοις μήτε πολλοῖς περί γε ἑνός, ἀλλὰ μετρίοις. χρὴ δὲ καὶ τοὺς ἐπιλόγους ἐκ τῶν ἀνὰ μέσον μερῶν μήτε παντελῶς ἐξαιρεῖν μήτε πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἐπιφέρειν, ἀλλ' ἅπερ ἂν μάλιστα βούλῃ κατανοῆσαι τοὺς ἀκούοντας, ἐπὶ τούτων μάλιστα παλιλλογεῖν ἐπὶ τῇ τελευτῇ. τὰ μὲν οὖν μήκη τῶν λόγων ἐκ τούτων ποιήσομεν, ἡνίκα ἂν θέλωμεν· ἂν δὲ ἀστεῖον γράφειν θέλῃς λόγον, παραφύλαττε ὡς μάλιστα, ὅπως τὰ ἤθη τῶν λόγων ὁμοιοῦν τοῖς ἀνθρώποις δυνήσῃ. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν ἐπιθεωρῇς τὰ μεγάλα τῶν ἠθῶν καὶ τὰ ἀκριβῆ καὶ τὰ μέτρια. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐντεῦθεν οὐκ ἀγνοήσεις, περὶ δὲ ὀνομάτων συνθέσεως δηλώσομεν· καὶ γὰρ τοῦτο τῶν ἀναγκαίων ἐστίν.

Πρῶτον μὲν οὖν τρόποι ὀνομάτων εἰσὶ τρεῖς, 23

1. βουλόμενος Usener, v. infra v. 10 et p. 27. 18, βουλομένου libri, Sp ‖ 2. ὑπάρχει M, ὑπάρχοι CF ‖ 4. καὶ ὀνομάζειν et 5. μὴ χρῆσθαι Kayser ‖ 7. μόναις a ‖ 10. ἐκλέγοντα Sp ‖ 13. μετρίοις b Sp, μετρίας a ‖ 14. ἐξαίρειν plerique ‖ 16. βούλει M ‖ 17. ἐπὶ τῇ τελευτῇ del. Kayser ‖ 18. ἐθέλωμεν P b ‖ 21. ἐὰν OP ‖ 24. ὀνομάτων συνθέσεως interpolata putat Usener pro ἑρμηνείας

23 *ἁπλοῦς ἢ σύνθετος ἢ μεταφέρων. ὡσαύτως δὲ καὶ συνθέσεις τρεῖς, μία μὲν εἰς φωνήεντα τελευτᾶν ταῖς συλλαβαῖς καὶ ἀπὸ φωνήεντος ἄρχεσθαι, δευτέρα δὲ ἀπὸ ἀφώνου ἀρξάμενον εἰς ἄφωνον τελευτᾶν, τρίτη δὲ τὰ ἄφωνα πρὸς τὰ φωνήεντα συνδεῖν. τάξεις δὲ τέτταρες, μία μὲν τὰ ὅμοια τῶν ὀνομάτων ἢ παράλληλα τιθέναι ἢ διασπείρειν, ἄλλη δὲ τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι ἢ μεταβάλλειν εἰς ἕτερα, τρίτη δὲ ἑνὶ ἢ πολλοῖς ὀνόμασι τὸ πρᾶγμα προσαγορεύειν, τετάρτη δὲ ἑξῆς τὰ πραγματευθέντα ὀνομάζειν ἢ ὑπερβιβάζειν. ὅπως δὲ καλλίστην ποιήσεις τὴν ἑρμηνείαν, νῦν δηλώσομεν.*

24 *Πρῶτον μὲν οὖν εἰς δύο ἑρμηνεύειν, εἶτα σαφῶς δεῖ λέγειν. σχήματα δέ ἐστι τοῦ εἰς δύο λέγειν τάδε· ἓν μὲν ὅτι αὐτὸς δύναται καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον, δεύτερον δὲ ὅτι οὗτος οὐ δύναται, ἕτερος δὲ δύναται, τρίτον δὲ ὅτι οὗτος καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον δύναται, τέταρτον δὲ ὅτι οὔτ' αὐτὸς οὔθ' ἕτερος δύναται, πέμπτον δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν δύναται, ἕτερος δὲ οὐ δύναται, ἕκτον δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν ἕτερον δύναται, ἐκεῖνος δὲ οὐ δύναται ἕτερον. ἕκαστον δὲ τούτων ἐπὶ τῶνδε θεω-*

2. *συνθέσεις* b Sp, *θέσεις* a | *τελευτῶς* C ‖ 3. *συλλαβαῖς* Sp ex nonnullis det., *συμβολαῖς* plerique | *δεύτερον* MOPV ‖ 4. *ἀρξόμενον* Usener | *τρίτον* OV ‖ 5. *τέτταρες* CFM, *τέσσαρες* ceteri Sp ‖ 8. *ἕτερα* b Sp, *ἄλληλα* a | *ἑνὶ ἢ* del. Kayser ‖ 10. *πραγματευθέντα* CFO prob. Finckhio, *πράγματα θέντα* MP, *πραχθέντα* b Sp ‖ 11. *καλλίστην* b Sp, *κάλλιστα* a | *ποιήσῃς* FV ‖ 13. *ὅπως* ante *εἰς* et ante *σαφῶς* addit et coniungit cum antecedentibus Usener | *εἰς δευτέραν ἑρμηνείαν*, marg. m. 2 *γρ. εἰς δύο ἑρμηνεύειν* O ‖ 16. *οὐ δύναται — οὗτος* om. CM, *οὗτος — τρίτον δὲ* om. P | *οὗτος μὲν οὐ* F ‖ 19. *ὅτι ἐκεῖνος μὲν δύναται, αὐτὸς δὲ οὐ δύναται* Sp ‖ 20. *ἕκτον — δύναται ἕτερον* om. CF[1]MP ‖ 21. *ἑκάστου* P

24 ῥήσεις. ὅτι μὲν γὰρ αὐτὸς δύναται καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον, τοιόνδε ἐστίν· ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τούτων αἴτιος ὑμῖν κατέστην, ἀλλὰ καὶ Τιμόθεον μέλλοντα στρατεύειν ἐφ' ὑμᾶς διεκώλυσα. ὅτι δὲ οὗτος μὲν οὐ δύναται, ἕτερος δὲ δύναται, τοιόνδε· αὐτὸς μὲν ἀδυνάτως ἔχει πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν, οὗτος δὲ φίλος ἐστὶ τῇ πόλει τῶν Σπαρτιατῶν καὶ μάλιστ' ἂν δυνηθείη πρᾶξαι, ἃ βούλεσθε. τὸ δὲ ὅτι οὗτος καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον δύναται, τοιόνδε· οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς πολέμοις εὔρωστον αὐτὸν παρέσχεν, ἀλλὰ καὶ βουλεύσασθαι τῶν πολιτῶν οὐχ ἥκιστα δύναται. τὸ δὲ ὅτι οὔτ' αὐτὸς οὔθ' ἕτερος δύναται, τοιόνδε· οὔτ' ἂν αὐτὸς δυνηθείη ὀλίγην δύναμιν ἔχων καταπολεμῆσαι τοὺς ἐναντίους οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν πολιτῶν. τὸ δὲ ὅτι ἐκεῖνος μὲν δύναται, αὐτὸς δὲ οὐ δύναται, τοιόνδε· οὗτος μὲν γὰρ ἔρρωται τῷ σώματι, ἐγὼ δ' ἀρρωστῶν τυγχάνω. τὸ δὲ ὅτι αὐτὸς μὲν ἕτερον δύναται, ἐκεῖνος δὲ οὐ δύναται ἕτερον, τοιόνδε· ἐγὼ μὲν γὰρ κυβερνῆσαι δυνατός εἰμι, οὗτος δὲ οὐδὲ κωπηλατῆσαι δύναται. σχήματα μὲν οὖν τοῦ εἰς δύο ἑρμηνεύειν ὧδε ποιήσεις, ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἁπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον μετιών. σαφῶς δὲ ὅθεν δηλώσεις, τοῦτο πάλιν σκεπτέον.

25 Πρῶτον μὲν οὖν ὀνόμαζε τοῖς οἰκείοις ὀνόμασιν, ὅ τι ἂν λέγῃς, διαφεύγων τὸ ἀμφίβολον. εὐλαβοῦ δὲ περὶ τὰ φωνήεντα τῶν γραμμάτων, ὅπως μὴ ἑξῆς

1. καὶ τοῦτο καὶ ἕτερον om. CF¹MP ‖ 3. κατέστην a, ἐγενόμην b Sp ‖ 4. ἡμᾶς CP ‖ 5. μὲν] οὖν add. b | ἀδύνατος F, ἀδύνατον M ‖ 6. τῶν om. b, del. Sp ‖ 7. ἂν] εἰ CMP, om. O | δυνηθείη] βουληθείη C | βούλεσθαι M ‖ 11. τὸ δὲ — δύναται om. M | ὅτι OPAldus, om. ceteri ‖ 12. ἂν om. CMOPV | δυνηθείην Sp ‖ 15. γὰρ om. F ‖ 16. ὅτι om. F ‖ 21. τοῦτον τὸν τρόπον Sp ‖ 22. τοῦτο om. P ‖ 24. λέγοις CM ‖ 25. πραμμάτων (sic) M

τεθήσονται. πρόσεχε δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις ἄρθροις, ὅπως ἐν τῷ δέοντι προστιθῆται. σκόπει δὲ καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων, ὅπως μήτε συγκεχυμένη μήθ' ὑπερβατὴ ἔσται· τὰ γὰρ οὕτω λεγόμενα δύσγνωστα συμβαίνει. μετὰ δὲ συνδέσμους, οὓς ἂν προείπῃς, ἀποδίδου τοὺς ἀκολουθοῦντας. τὸ μὲν οὖν τοὺς συνδέσμους ἀποδιδόναι τοὺς ἀκολουθοῦντας τοιόνδε ἐστίν· ἐγὼ μὲν παρεγενόμην οὗ ἔφην, σὺ δὲ φάσκων ἥξειν οὐκ ἦλθες. πάλιν ὅταν ὁ αὐτὸς σύνδεσμος ἀκόλουθος ᾖ, οἷον· σὺ γὰρ κἀκείνων αἴτιος ἐγένου, καὶ τούτων αἴτιος σύ. περὶ μὲν οὖν τῶν συνδέσμων εἴρηται, καὶ ἀπὸ τούτων τεκμαίρεσθαι δεῖ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. δεῖ δὲ καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων μήτε συγκεχυμένην μήτε ὑπερβατὴν ποιεῖν· τὸ μὲν γὰρ συγκεχυμένον τοιόνδε ἐστίν, ὡς ὅταν εἴπῃς· δεινόν ἐστι τοῦτον τοῦτον τύπτειν· ἄδηλον γὰρ ἦν, ὁπότερος [ἂν] ἦν ὁ τύπτων. ἐὰν δὲ εἴπῃς οὕτως, δῆλον ποιήσεις· δεινόν ἐστι τοῦτον ὑπὸ τούτου τύπτεσθαι. τὸ μὲν οὖν συγχεῖν τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων τοιοῦτόν ἐστι· τὸ δὲ προσέχειν τοῖς ἄρθροις, ὅπως ἐν τῷ δέοντι προστιθῆται, ἐπὶ τῶνδε ὅρα· οὗτος ὁ ἄνθρωπος τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἀδικεῖ. νῦν μὲν ἐγγενόμενα τὰ ἄρθρα σαφῆ ποιεῖ τὴν λέξιν, ἐξαιρεθέντα δὲ ἀσαφῆ ποιήσει. ἔσθ' ὅτε δὲ συμβαίνει καὶ τὸ ἀνάπαλιν. τὰ μὲν οὖν

1. τεθήσεται Funkhaenelius ‖ 2. προστίθεται MP, προστεθῆται O ‖ 4. ἔσται b Sp, ἐστι a | οὕτως C ‖ 5. οὓς om. P | προείποις MP ‖ 6. τοὺς συνδέσμους] τοὺς del. Sp ex nonnullis det. ‖ 9. σύνδεσμος om. b Sp | συνακόλουθος b Sp ‖ 10. οἷον om. a ‖ 11. σύ] εἶ O | 14. ποιεῖν] εἶναι b Sp | συγκεχυμένως b ‖ 15. ὅτε F | εἴποις FMP ‖ 16. τοῦτον semel AMP, τύπτειν τοῦτον CDEO | ἦν del. Sp | ἂν om. FM, del. Sp ‖ 17. εἴποις M | οὗτος PAld. ‖ 18. ὑπὸ τούτοις MP ‖ 19. τοιοῦτον Sp, τοιόνδε libri: deest exemplum hyperbati ‖ 22. μὲν οὖν b | ἐγγινόμενα b Sp

ἐν τοῖς ἄρθροις τοιαῦτά ἐστι. τὰ φωνήεντα δὲ μὴ 25
τίθει παράλληλα, ἂν μή ποτε ἄλλως ἀδύνατον ᾖ δηλῶσαι, ἢ ἀνάπτυξις ᾖ τις ἢ ἄλλη διαίρεσις. τὸ δὲ τὰ ἀμφίβολα διαφεύγειν τοιόνδε ἐστίν· ἔνια τῶν ὀνομάτων ταὐτὰ ἐπὶ πλείοσι πράγμασι κεῖται, οἷον ὁδὸς τῶν θυρῶν καὶ ὁδὸς ἣν βαδίζουσι. δεῖ δ' ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τὸ ἴδιον ἀεὶ συμπαραλαμβάνειν. καὶ σαφῶς μὲν [ἐν] τοῖς ὀνόμασιν, ἂν ταῦτα ποιῶμεν, διαλεξόμεθα, εἰς δύο δ' ἑρμηνεύσομεν διὰ τῆς προτέρας μεθόδου.

Περὶ δὲ ἀντιθέτων καὶ παρισώσεων καὶ ὁμοιοτήτων 26
λέγωμεν ἤδη· δεησόμεθα γὰρ καὶ τούτων. ἀντίθετον μὲν οὖν ἐστι τὸ ἐναντίαν τὴν ὀνομασίαν ἅμα καὶ τὴν δύναμιν τοῖς ἀντικειμένοις ἔχον, ἢ τὸ ἕτερον τούτων. τοῖς μὲν οὖν ὀνόμασιν εἴη ἂν ἐναντίον ἅμα καὶ τῇ δυνάμει τόδε· οὐ γὰρ δίκαιον τοῦτον μὲν τὰ ἐμὰ ἔχοντα πλουτεῖν, ἐμὲ δὲ τὰ ὄντα προϊέμενον οὕτω πτωχεύειν. τοῖς δ' ὀνόμασι μόνοις· διδότω γὰρ ὁ πλούσιος καὶ εὐδαίμων τῷ πένητι καὶ ἐνδεεῖ. τῇ δὲ δυνάμει· ἐγὼ μὲν τοῦτον νοσοῦντα ἐθεράπευσα, οὗτος δ' ἐμοὶ μεγίστων κακῶν αἴτιος γέγονεν. ἐνταῦθα μὲν γὰρ τὰ ὀνόματα οὐκ ἐναντία, αἱ δὲ πράξεις ἐναντίαι. κάλλιστον μὲν οὖν εἴη ἂν τὸ κατ' ἀμφότερα ἀντίθετον, καὶ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν. ἔστι
δὲ καὶ τὰ λοιπὰ δύο ἀντίθετα. 27

Παρίσωσις δέ ἐστι μέν, ὅταν δύο ἴσα λέγηται κῶλα· 26

1. ἐν om. C | δὲ φωνήεντα b Sp ‖ 2. τίθη C | ἂν om. M | δυνατὸν b ‖ 5. ταῦτα MOP | πλείστοις F | κεῖνται P | ὁδὸς CMO ‖ 6. δ'] δὴ C, δὲ καὶ OP ‖ 7. συμπαραλαμβάνειν OPV Bekker, συμπεριλαμβάνειν ceteri ‖ 8. ἐν del. Finckhius ‖ 12. λέγομεν MOP ‖ 13. ἐναντίον MOP ‖ 17. προέμενον P ‖ 21. δέ μοι libri, corr. Bekker ‖ 24. κατὰ δύναμιν CMV ‖ 26. λέγεται O, om. P

27 εἴη δ' ἂν ἴσα καὶ πολλὰ μικρὰ ὀλίγοις μεγάλοις, καὶ ἴσα τὸ μέγεθος ἴσοις τὸν ἀριθμόν. ἔχει δὲ τόδε τὸ σχῆμα ἡ παρίσωσις ἢ διὰ χρημάτων ἀπορίαν ἢ διὰ πολέμου μέγεθος. ταῦτα γὰρ οὔτε ὅμοια οὔτε ἐναντία, ἀλλ' ἴσα μόνον ἀλλήλοις.

28 Παρομοίωσις δέ ἐστιν ἡ μείζων τῆς παρισώσεως· οὐ γὰρ μόνον ἴσα τὰ κῶλα ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ὅμοια ἐξ ὁμοίων ὀνομάτων, οἷον· δεῖ σε λόγου μίμημα, φέρε πόθου τέχνασμα. μάλιστα δὲ ποιεῖν ὅμοια τὰ τελευταῖα τῶν ὀνομάτων· ταῦτα γὰρ μάλιστα ποιεῖ τὴν ὁμοίωσιν. ὅμοια δ' ἐστὶν ὀνόματα τὰ ἐξ ὁμοίων συλλαβῶν, ἐν αἷς πλεῖστα γράμματα τὰ αὐτά ἐστιν, οἷον πλήθει μὲν ἐνδεῶς, δυνάμει δὲ ἐντελῶς.

Ὅσα δὲ ἔξω τέχνης κεῖται, τὸ αὐτόματον αὐτὸ δείξει. περὶ μὲν οὖν τούτων ἀπόχρη· καὶ γὰρ τὸ δίκαιον καὶ τὸ νόμιμον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὰ λοιπὰ αὐτά τε ἴσμεν, ἅ ἐστι καὶ ὅθεν αὐτὰ πολλὰ ποιήσομεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς αὐξήσεις καὶ τὰς ταπεινώσεις γινώσκομεν, αἵ τινές τέ εἰσι καὶ ὅθεν αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους εὐπορήσομεν. ὁμοιοτρόπως δὲ τούτοις τάς τε προκαταλήψεις καὶ τὰ παρὰ τῶν ἀκουόντων αἰτήματα καὶ τὰς παλιλλογίας καὶ τὰς ἀστειολογίας καὶ τὰ μήκη τῶν λόγων καὶ τῆς ἑρμηνείας τὴν σύνθεσιν ἅπασαν ἴσμεν. ὥστε τὰς κοινὰς δυνάμεις

2. ἴσοις DVBekker, ἴσα [οις] F, ἴσα ceteri | τοιόνδε b Sp || 6. ἐστιν ἡ] ἐστι Sp || 7. ποιεῖ — μάλιστα δὲ om. M, ποιεῖν O || 8. οἷον Sp, ὅσον libri | σε del. et 9. πόνου τέχνημα em. Usener || 9. ποιεῖν libri, v. p. 27. 18, ποίει BuhliusSp, ποιεῖ ed. Basil., δεῖ ποιεῖν coni. Sp || 10. ποιεῖν O || 14. ante ὅσα supplet Kayser: ὅσα μὲν οὖν ἡ τέχνη παρασκευάζει, ταῦτ' ἔστιν· || 15. οὖν om. BC || 16. καὶ τὸ νόμιμον add. Sp, om. libri || 17. οἷά Sp || 19. τὰς om. O | γινώσκομεν] mentionem πίστεων desiderat Sp | τε om. P || 20. τοὺς om. O

ἁπάντων τῶν εἰδῶν καὶ τὰς χρήσεις αὐτῶν ἐκ τῶν 28
προειρημένων εἰδότες, ἂν ἐθίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ γυμνάσωμεν ἀναλαμβάνειν αὐτὰς κατὰ τὰ προγυμνάσματα, πολλὴν εὐπορίαν καὶ λέγοντες καὶ γράφοντες ἐξ αὐτῶν ἕξομεν. κατὰ μέρη μὲν οὖν οὕτως ἀκριβέστατα ἂν διέλοις τὰς τῶν λόγων μεθόδους. ὡς δ' ἐπὶ τοῖς εἴδεσι χρὴ τάττειν τοὺς λόγους σωματοειδῶς, τίσι τε πρώτοις τῶν μερῶν χρῆσθαι καὶ πῶς τούτοις αὐτοῖς, πάλιν δηλώσω. προοίμια μὲν οὖν προτάττω· κοινὸν δ' ἐστὶ τῶν ἑπτὰ εἰδῶν καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς πράγμασιν ἁρμόσει λεγόμενον.

Ἔστι δὲ προοίμιον καθόλου μὲν εἰπεῖν ἀκροατῶν 29
παρασκευὴ καὶ τοῦ πράγματος ἐν κεφαλαίῳ μὴ εἰδόσι δήλωσις, ἵνα γινώσκωσι, περὶ ὧν ὁ λόγος, παρακολουθῶσί τε τῇ ὑποθέσει, καὶ ἐπὶ τὸ προσέχειν παρακαλέσαι καὶ καθ' ὅσον τῷ λόγῳ δυνατὸν εὔνους ἡμῖν αὐτοὺς ποιῆσαι. τούτων μὲν οὖν εἶναι δεῖ τὸ προοίμιον παρασκευαστικόν. ὡς δὲ αὐτῷ χρησόμεθα, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν δημηγοριῶν καὶ προτρεπτικῶν, τοῦτο δείξω.

Τὸ μὲν οὖν προεκτιθέναι τὸ πρᾶγμα τοῖς ἀκούουσι καὶ φανερὸν ποιεῖν τοιόνδε ἐστίν· ἀνέστην συμβουλεύσων, ὡς χρὴ πολεμεῖν ἡμᾶς ὑπὲρ Συρακουσίων· ἀνέστην ἀποφανούμενος, ὡς οὐ χρὴ βοηθεῖν ἡμᾶς Συρα-

1. εἰδῶν] καὶ τὰς διαφορὰς addunt F²Ob, del. Sp ‖ 3. προστάγματα Usener ‖ 4. καὶ πολλὴν a | γράφοντες καὶ λέγοντες b, πράττοντες O¹P ‖ 5. κατὰ τὰ nonnulli b ‖ 6. διέλθοις Aldus, v. p. 30. 26, at 37. 1 ‖ 7. πράττειν PAld. ‖ 9. ταῦτα πάλιν b | προοίμιον Sp | προστάττω P ‖ 10. δ'] γὰρ Sp ‖ 12. μὲν om. M ‖ 15. ἐπὶ] ἔτι CDFOP, ἔστι M, τὸ Sp ex nonnullis b ‖ 17. ποιήσω M ‖ 19. μὲν οὖν a | δημηγοριῶν Sp, δημηγορικῶν libri | προτρεπτικῶν καὶ ἀποτρεπτικῶν Sp, καὶ fort. del., v. p. 71. 6, 77. 22 ‖ 22. ἀνέστη M ‖ 24. ἀποφαινόμενος b | οὐ om. O

29 κουσίοις. τὸ μὲν οὖν φράζειν ἐν κεφαλαίῳ τὸ πρᾶγμα τοιοῦτόν ἐστιν.

Προσέχειν δὲ παρακαλεῖν ἐκ τούτων ἂν εἰδείημεν, εἰ κατανοήσαιμεν αὐτοί, ποίοις μάλιστα καὶ λόγοις καὶ πράγμασι βουλευόμενοι προσέχομεν. ἆρ' οὖν οὐ τούτοις, ὅταν ἢ ὑπὲρ μεγάλων ἢ φοβερῶν ἢ τῶν ἡμῖν οἰκείων βουλευώμεθα; ἢ φάσκωσιν [ἐπιδείξειν] οἱ λέγοντες, ὡς δίκαια καὶ καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ ῥᾴδια καὶ ἀληθῆ ἐπιδείξουσιν ἡμῖν, ἐφ' ἃ πράττειν παρακαλοῦσιν; ἢ δεηθῶσιν ἡμῶν ἀκοῦσαι αὐτῶν προσέχοντας τὸν νοῦν; ὥσπερ οὖν αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ οἰκειότατα τῶν προειρημένων τοῖς ὑφ' ἡμῶν πράγμασι λεγομένοις λαμβάνοντες καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενοι προσέχειν αὐτοὺς ποιήσομεν. ἐπὶ μὲν οὖν τὸ προσέχειν διὰ τούτων παρακαλοῦμεν.

Τὴν εὔνοιαν δὲ παρασκευασόμεθα διασκεψάμενοι πρῶτον, πῶς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἔχοντες, εὐνοϊκῶς ἢ δυσμενῶς ἢ μήτε εὖ μήτε κακῶς. ἐὰν μὲν οὖν εὖνοι τυγχάνωσιν ὄντες, περίεργον λέγειν περὶ εὐνοίας, ἂν δὲ πάντως βουλώμεθα, χρὴ συντόμως μετ' εἰρωνείας εἰπεῖν τοῦτον τὸν τρόπον· ὅτι μὲν οὖν εὔνους εἰμὶ τῇ πόλει καὶ πολλάκις μοι πεισθέντες συμφερόντως ἐπράξατε, καὶ διότι πρὸς τὰ κοινὰ δίκαιον ἐμαυτὸν παρέχω καὶ μᾶλλόν τι τῶν ἰδίων προϊέμενον ἢ ἀπὸ τῶν δημοσίων ὠφελούμενον, περίεργον εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς τοῦτό γε σαφῶς εἰδότας λέγειν· ὡς

1. κεφαλαίοις P ‖ 2. τοιόνδε libri ‖ 3. εἰδοίημεν CMOP ‖ 6. ἢ τῶν] καὶ τῶν M ‖ 7. ἐπιδείξειν del. Bekker, ἐπίδειξιν OP ‖ 9. καὶ ἀληθῆ — ἐπιδείξουσιν ἡμῖν del. Finckhius, πράττειν ἐφ' ἃ transponit idem ‖ 10. ἢ] καὶ Kayser ‖ 13. λεγομένας C ex sigla | ἀκούουσι μὲν δ. M ‖ 14. αὐτοὺς Finckhius, αὐτοῖς libri ‖ 17. αὐτοὶ V, αὐτοὺς ceteri ‖ 19. τυγχάνουσιν C ‖ 21. τὸν om. C ‖ 22. μὴ πεισθέντες P Aldus

δὲ εἰ καὶ νῦν μοι πεισθῆτε, καλῶς βουλεύσεσθε, τοῦτο 29 *πειράσομαι διδάσκειν. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῖς εὖ διακειμένοις ἐν ταῖς δημηγορίαις τῆς εὐμενείας ὑπομνηστέον. τοῖς δὲ μήτε διαβεβλημένοις μήτε εὖ διακειμένοις ῥητέον, ὡς δίκαιόν ἐστι καὶ συμφέρον τοῖς μὴ πεῖραν δεδωκόσι τῶν πολιτῶν εὔνους ἀκροατὰς γενέσθαι. ἔπειτα τοὺς ἀκούοντας ἐπαίνῳ θεραπευτέον, δικαίως καὶ νουνεχῶς τοὺς λόγους, ὡς εἰώθασι, δοκιμάζειν. ἔτι δὲ τὰς ἐλαττώσεις οἰστέον λέγοντας, ὡς οὐ δεινότητι πιστεύων ἀνέστην, ἀλλὰ νομίζων τῷ κοινῷ τὸ συμφέρον εἰσηγήσεσθαι. καὶ τοῖς μὲν μήτε εὖ μήτε κακῶς διακειμένοις ἐκ τῶν τοιούτων τὴν εὔνοιαν ποριστέον, τοὺς δὲ διαβεβλημένους ἀναγκαῖον τὰς διαβολὰς ἢ αὐτοὺς ἔχειν ἢ τὰ πράγματα, ὑπὲρ ὧν λέγουσιν, ἢ τὸν λόγον. αὗται δὲ αἱ διαβολαὶ γίνονται ἢ ἐκ τοῦ παρόντος ἢ ἐκ τοῦ παρῳχημένου χρόνου. ἐκ μὲν οὖν τοῦ παρῳχημένου χρόνου ἐάν τις ὑποπτεύηται εἰς πονηρίαν τινά, πρῶτον μὴ τῇ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς προκαταλήψει χρῆσθαι καὶ λέγειν, ὡς οὐδ' αὐτὸς ἀγνοῶ διαβεβλημένος, ἀλλ' ἐπιδείξω ψευδεῖς οὔσας τὰς διαβολάς. ἔπειτα κεφαλαιωδῶς ἐν τοῖς προοιμίοις ἀπολογητέον, ἂν ἔχῃς τι λέγειν ὑπὲρ σαυτοῦ, ἢ τὰς κρίσεις ψεκτέον. ἀναγκαῖον γάρ, ἄν τε πρὸς τὸ δημόσιον ᾖ τις διαβεβλημένος, ἄν τε πρὸς τοὺς ἰδιώτας, ἢ γεγενῆσθαι κρίσιν ἢ μέλλειν γενήσεσθαι ἢ μὴ βούλεσθαι*

1. *πεισθῆτε*] an *πεισθείητε* vel *πεισθεῖτε*? ‖ 6. *πεῖραν μὴ* b Sp ‖ 7. *ἐπαίνων* C, *ἐπάνω* O ‖ 9. *ἰστέον* M | *λέγοντα* Halmius | *ὡς* om. M ‖ 11. *εἰσηγήσεσθαι* G, *εἰσηγήσασθαι* ceteri ‖ 15. *αὗται*] *αὐτῶν* Sp ‖ 17. *οὖν* om. M ‖ 18. *τῇ*] *δεῖ* Halmius | *τοὺς* om. OP ‖ 19. *ὡς*] fort. *οὕτως·* ‖ 22. *σεαυτοῦ* DV, *ἑαυτοῦ* a, v. p. 39. 2 | *ἢ* Sp, *καὶ* b, *καὶ ἢ* CFMP, *καὶ εἰ* O ‖ 24. *γενέσθαι* CFM, *γίνεσθαι* P, *γίνεται* O ‖ 25. *μέλλει* CMOP Aldus

29 τοὺς τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντας λαβεῖν κρίσιν, καὶ ῥητέον, ὡς ἀδίκως ἡ κρίσις ἐγένετο, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατεστασιάσθημεν. ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ἐνδέχηται, λέγειν, ὡς ἱκανὸν ἡμῖν ἀτυχήσασι τότε, καὶ ὡς δίκαιόν ἐστιν ἤδη τῶν πραγμάτων κεκριμένων μὴ περὶ τῶν αὐτῶν ἔτι διαβολὰς ἔχειν. ἂν δ' ἐπίδοξος ἡ κρίσις ᾖ γενέσθαι, λεκτέον, ὡς ἕτοιμος εἶ περὶ τῶν διαβολῶν ἐν τοῖς καθημένοις ἤδη κρίνεσθαι, κἂν ἐλεγχθῇς τι τὴν πόλιν ἀδικῶν, ἀποθνήσκειν ὑποτιμᾷ. ἐὰν δὲ ἐγκαλέσαντες μὴ ἐπεξίωσιν, αὐτὸ τοῦτο χρὴ σημεῖον ποιεῖσθαι, διότι τὴν διαβολὴν ψευδῶς ἡμῶν κατήνεγκαν· οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι δόξει τοὺς ἀληθῶς ἐγκαλοῦντας μὴ βούλεσθαι κρίσιν λαβεῖν. ἀεὶ δὲ κατηγορεῖν χρὴ διαβολῆς καὶ λέγειν, ὡς δεινὸν καὶ κοινὸν καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον. ἐμφανιστέον δ' ὅτι καὶ πολλοὶ ἤδη διεφθάρησαν ἀδίκως διαβληθέντες. χρὴ δὲ καὶ διδάσκειν, ὡς εὔηθές ἐστιν ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευομένους μὴ παρὰ πάντων τοὺς λόγους ἀκούοντας τὸ συμφέρον σκοπεῖν, ἀλλὰ ταῖς ἐνίων διαβολαῖς δυσχεραίνειν. δεῖ δὲ καὶ ἐπαγγέλλεσθαι δίκαια καὶ συμφέροντα ἐπιδείξειν, ἃ ὑπέσχου συμβουλεύειν. τοὺς μὲν οὖν ἐκ τοῦ παροιχομένου χρόνου διαβεβλημένους τοῦτον τὸν τρόπον ἐν ταῖς δημηγορίαις τὰς διαβολὰς λυτέον· ἐκ δὲ τοῦ παρόντος χρόνου διαβάλλει τοὺς λέγοντας πρῶτον

1. καὶ] εἰ ἐγένετο supplet Kayser ‖ 3. λέγε F² b Sp, v. p. 27. 18 ‖ 5. τῶν πραγμάτων ἤδη b | μὴ] μήτε OP ‖ 6. διαβολὴν b | ἐπίδειξος C ‖ 9. ὑποτιμᾷ Finckhius, ὑποτιμᾶ P¹, ὑποτιμῶ ceteri | δὲ οἱ b ‖ 12. εἰκὸς om. b ‖ 14. κοινὸν] κενὸν Kayser ‖ 17. βουλευομένοις M, βουλευομένων O ‖ 20. ἐπαγγέλλεσθαι] καὶ ὑπισχνεῖσθαι add. F²O b, del. Sp | συμφέροντα] καὶ καλὰ add. F²O Sp, συμφέροντα καλὰ B, καλὰ καὶ συμφέροντα V ‖ 21. ὑπέσχοντο C² b | οὖν om. C ‖ 22. χρόνου om. O | τόπον M ‖ 24. διαβάλλειν DMV

μὲν ἡλικία. ἐάν τε γὰρ νέος παντελῶς, ἐάν τε πρε- 29
σβύτης δημηγορῇ, δυσχεραίνεται· τῷ μὲν γὰρ οὔπω ἦρχθαι, τῷ δὲ ἤδη πεπαῦσθαι προσήκειν οἴονται. ἔπειτα ἐὰν συνεχῶς εἰώθῃ λέγειν· πολυπράγμων γὰρ εἶναι δοκεῖ οὗτος. καὶ ἐὰν μηδέποτε πρότερον εἰρήκῃ· καὶ γὰρ οὗτος ἕνεκά τινος ἰδίου δοκεῖ παρὰ τὸ ἔθος δημηγορεῖν. ἐκ μὲν οὖν τοῦ παρόντος χρόνου διαβολαὶ περὶ τὸν δημηγοροῦντα τοιαῦται γενήσονται. προφασίζεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν δεῖ τὸν μὲν νεώτερον ἐκ τῆς ἐρημίας τῶν συμβουλευόντων καὶ ἐκ τοῦ προσήκοντος τούτῳ, λέγω δ' οἷον ὑπὲρ λαμπαδαρχίας ἢ ὑπὲρ γυμνασίου ἢ ὑπὲρ ὅπλων ἢ ἵππων ἢ πολέμου· τούτων γὰρ οὐκ ἐλάχιστον μέρος τῷ νέῳ μέτεστι. ῥητέον δὲ καὶ ὡς εἰ μήπω καθ' ἡλικίαν τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν καὶ ἐπιμέλειαν. ἐμφανιστέον δὲ καὶ ὡς ἁμαρτόντι μὲν ἴδιον τὸ ἀτύχημα, κατορθώσαντι δὲ κοινὴ ἡ ὠφέλεια. τῷ μὲν οὖν νέῳ ἐκ τῶν τοιούτων προφασιστέον· γέροντι δὲ προφασιστέον λέγοντι ἔκ τε τῆς ἐρημίας τῶν συμβουλευόντων καὶ ἐκ τῆς εὐπορίας αὐτοῦ· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ ἐκ τῆς καινότητος τῶν κινδύνων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. τῷ δὲ λίαν εἰθισμένῳ ἐκ τῆς ἐμπειρίας καὶ ἐκ τοῦ αἰσχρὸν εἶναι πρότερον ἀεὶ λέγοντα νῦν μὴ ἀποφαίνεσθαι γνώμας· τῷ δὲ μὴ εἰθισμένῳ ἔκ τε τοῦ μεγέθους τῶν κινδύνων καὶ ἐκ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι,

2. *δημηγορεῖν* M ‖ 3. *πεπαῦθαι* AMP, *προσήκειν* ante *πεπαῦσθαι* CMOP ‖ 4. *εἰώθει* aDV | *γὰρ εἶναι* om. CF[1]MP ‖ 5. *μηδέπω* b Sp | *εἰρήκει* libri ‖ 12. *περὶ πολέμου* b Sp ‖ 13. *τοῦτον* P ‖ 14. *δ' ὡς* O ‖ 15. *φύσεως καὶ ἐπιμελείας* C ‖ 16. *ὡς καὶ* et *ἴδιον διὰ τὸ* OP | *μὲν* om. a ‖ 18. *γέροντι δὲ προφασιστέον* om. CDFMPV, *τῷ γέροντι δὲ ἔκ τε τῆς* O ‖ 19. *ἐμπειρίας* Kayser ‖ 23. *ἐκ* om. OP | *τῶν αἰσχρῶν* MOP | *ἀεὶ* Sp, *δεῖ* M, *δὴ* ceteri | *μὴ* om. CDFMPV

29 πάντα τινά, ᾧ τῆς πόλεως μέτεστιν, ὑπὲρ τῶν νῦν προκειμένων ἀποφαίνεσθαι γνώμην. τὰς μὲν οὖν περὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον διαβολὰς ἐν ταῖς δημηγορίαις ἐκ τῶν τοιούτων λύειν ἐπιχειρήσομεν. αἱ δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα γίνονται μέν, ὅταν τις ἡσυχίαν πρὸς τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας ἢ τοὺς κρείττονας συμβουλεύῃ ἢ εἰρήνην ποιεῖσθαι αἰσχράν, ἢ παραινῇ περὶ τὰς θυσίας μικρὰ συντελεῖν, ἤ τι τοιοῦτον εἰσηγῆται. δεῖ δὲ περὶ τῶν τοιούτων πρότερον μὲν πρὸς τοὺς ἀκροατὰς προκαταλήψει χρῆσθαι, ἔπειτα τὴν αἰτίαν εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν τύχην καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τὸ συμφέρον ἀναφέρειν καὶ λέγειν, ὡς οὐχ οἱ συμβουλεύοντες τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τὰ πράγματά ἐστιν αἴτια. καὶ τὰς μὲν περὶ τὸ πρᾶγμα διαβολὰς ἐκ τῶν τοιούτων ἀπὸ τῶν συμβουλευόντων ἀπάξομεν. ὁ δὲ λόγος ἐν ταῖς δημηγορίαις διαβάλλεται, ὅταν ἢ μακρὸς ἢ ἀρχαῖος ἢ ἄπιστος λέγηται. ἐὰν μὲν οὖν μακρὸς ᾖ, τὸ πλῆθος αἰτιατέον τῶν πραγμάτων, ἐὰν δὲ ἀρχαῖος, διδακτέον, ὅτι νῦν καιρὸς αὐτοῦ εἴη, εἰ δὲ ἀπίθανος, ὑπισχνεῖσθαι δεῖ, ὡς ἀληθῆ ἐπιδείξεις ἐπὶ τοῦ λόγου. τὰς μὲν οὖν δημηγορίας ἐκ τούτων καταστησόμεθα. τάξομεν δὲ πῶς; ἐὰν μὲν μηδεμίαν διαβολὴν ἔχωμεν μήτε αὐτοὶ μήτε ὁ λόγος μήτε τὸ πρᾶγμα, τὴν πρόθεσιν ἐν ἀρχῇ εὐθέως ἐκθήσομεν, ἐπὶ δὲ τὸ προσέχειν καὶ τοῦ λόγου εὐμενῶς ἀκούειν ὕστερον παρακαλέσομεν. ἐὰν δὲ δια-

4. ἐπιχειρήσομεν λύειν b, ἐπιχειρήσομαι O ‖ 5. ἡσυχίαν] πολεμεῖν Usener ‖ 6. μηδὲν del. Sp | ἢ del. Sp | ἢ πρὸς F[2]O b | κρείττους P, ἥττονας Kayser | συμβουλεύειν CMOP ‖ 7. παραινεῖν OP | παραινῇ ἢ transponit Sauppius ‖ 8. μακρὰ M | εἰσηγήσασθαι O[1], εἰσηγῆσαι P ‖ 9. προκαταλήψεις C ‖ 15. ἀπάρξομεν O ‖ 16. ὅταν ᾖ CM ‖ 19. αὐτῷ O | ἂν εἴη Funkhaenelius ‖ 22. πῶς] οὕτως Sp | ἔχοιμεν CF b ‖ 24. δὲ om. M ‖ 25. ἥστερον P, ἕτερον CM

βολή τις ᾖ τῶν προειρημένων περὶ ἡμᾶς, προκαταλα- 29
βόντες τοὺς ἀκροατὰς καὶ περὶ τῶν διαβολῶν τὰς ἀπολογίας καὶ τὰς προφάσεις συντόμως ἐνεγκόντες, οὕτω προθήσομεν καὶ τοὺς ἀκροατὰς ἐπὶ τὸ προσέχειν παρακαλέσομεν. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον τὰς καταστάσεις τῶν δημηγοριῶν ποιητέον.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἐστιν ἢ τὰς προ- 30
γεγενημένας πράξεις ἀπαγγέλλειν ἢ ἀναμιμνήσκειν, ἢ τὰς νῦν οὔσας μερίζοντας δηλοῦν, ἢ τὰς μελλούσας γενήσεσθαι προλέγειν. ὅταν μὲν οὖν πρεσβείαν ἀπαγγέλλωμεν, πάντα δεῖ τὰ ῥηθέντα καθαρῶς διεξελθεῖν, ἵνα πρῶτον μὲν μέγεθος ὁ λόγος ἔχῃ· ἀπαγγελία γὰρ μόνον ἔσται ἡ τοιαύτη καὶ οὐδὲν ἄλλο λόγου σχῆμα παρεμπεσεῖται. ἔπειθ' ὅπως, ἂν μὲν ἀποτετυχηκότες ὦμεν, μὴ διὰ τὴν ἡμετέραν ῥᾳθυμίαν οἱ ἀκούοντες οἴωνται διαμαρτάνειν τῆς πράξεως, ἀλλὰ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν· ἂν δὲ ἐπιτύχωμεν, μὴ διὰ τύχην ὑπολάβωσι τοῦτο γεγενῆσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν προθυμίαν. ταῦτα δὲ πιστεύουσιν, ἐπειδὴ τοῖς πράγμασιν οὐ παρεγένοντο πραττομένοις, ἐὰν ἐπὶ τοῦ λόγου τὴν προθυμίαν ἡμῶν θεωρῶσι μηδὲν παραλειπόντων, ἀλλ' ἀκριβῶς ἕκαστα ἀπαγγελλόντων. ὅταν μὲν οὖν πρεσβείαν ἀπαγγέλλωμεν, διὰ τὰς αἰτίας ταύτας ἕκαστα ὃν τρόπον ἐγένετο, ἀπαγγελτέον. ὅταν δὲ αὐτοὶ δημηγοροῦντες τῶν παρεληλυθότων τι διεξίωμεν ἢ [καὶ]

3. ἐνεγκόντας MP ‖ 4. παρακαλέσωμεν M ‖ 5. οὖν b Sp, om. a ‖ 6. δημηγορικῶν FO, v. p. 65. 19 ‖ 9. μερίζοντας GOP, μερίζοντα ceteri, del. Sp ‖ 10. ἀπαγγέλομεν C ‖ 11. δὴ CPAldus ‖ 14. παραπεσεῖται CF | ἔπειτα CMOP ‖ 16. οἴονται CMOP ‖ 17. αἰτίαν τινὰ CMOPAldus ‖ 19. πιστεύσουσιν Sp ‖ 20. ἐὰν δὲ MPAldus ‖ 21. παραλιπόντων C ‖ 22. ἀπαγγελόντων CO ‖ 23. ἀπαγγέλωμεν COP ‖ 24. ἐγένοντο P ‖ 25. διέξιμεν aDV | ἢ om. M | καὶ del. Sp

τὰ παρόντα δηλῶμεν ἢ τὰ μέλλοντα προλέγωμεν, δεῖ τούτων ἕκαστον ποιεῖν βραχέως καὶ σαφῶς καὶ μὴ ἀπίστως. σαφῶς μέν, ὅπως καταμάθωσι τὰ λεγόμενα πράγματα, συντόμως δέ, ἵνα μνημονεύσωσι τὰ ῥηθέντα, πιστῶς δέ, ὅπως μὴ πρὸ τοῦ ταῖς πίστεσι καὶ ταῖς δικαιολογίαις βεβαιῶσαι τὸν λόγον ἡμᾶς τὰς ἐξηγήσεις ἡμῶν οἱ ἀκούοντες ἀποδοκιμάσωσι. σαφῶς μὲν οὖν δηλώσομεν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων, ἐὰν μὴ ὑπερβατῶς αὐτὰ δηλῶμεν, ἀλλὰ τὰ πρῶτα πραχθέντα ἢ πραττόμενα ἢ πραχθησόμενα πρῶτα λέγωμεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφεξῆς τάττωμεν, καὶ ἐὰν μὴ προαπολιπόντες τὴν πρᾶξιν, περὶ ἧς ἂν ἐγχειρήσωμεν λέγειν, πάλιν ἑτέραν ἐξαγγείλωμεν. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων σαφῶς οὕτως ἐροῦμεν· ἀπὸ δὲ τῶν ὀνομάτων, ἐὰν ὅτι μάλιστα τοῖς οἰκείοις τῶν πραγμάτων ὀνόμασι τὰς πράξεις προσαγορεύωμεν, καὶ ἐὰν τοῖς κοινοῖς καὶ μὴ ὑπερβατῶς αὐτὰ τιθῶμεν, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ἐχόμενα ἑξῆς τάττωμεν. σαφῶς μὲν οὖν δηλώσομεν ταῦτα διαφυλάττοντες· συντόμως δέ, ἐὰν ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὀνομάτων περιαιρῶμεν τὰ μὴ ἀναγκαῖα ῥηθῆναι, ταῦτα μόνα καταλείποντες, ὧν ἀφαιρεθέντων ἀσαφὴς ἔσται ὁ λόγος. καὶ συντόμως μὲν τοῦτον τὸν τρόπον δηλώσομεν· οὐκ ἀπίστως δέ, ἂν περὶ τὰς ἀπιθάνους πράξεις αἰτίας φέρωμεν,

2. *σαφῶς καὶ βραχέως* Sp ‖ 3. *καταμάθωσι* b Ald., *καταλαμβάνηται* CFOP Victorius, *καταλαμβάνεται* M ‖ 4. *μνημονεύωσι* Fb ‖ 6. *δικαιολογίαις* v. p. 12. 21 et 52. 22 ‖ 7. *οἱ* om. M ‖ 9. *ἀπὸ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων* BEG, om. ceteri ‖ 12. *τάξιν* b Aldus ‖ 13. *ἂν χειρίσωμεν* C | *πάλιν ἑτέραν*] *δι' ἑτέρων* b Aldus, *πρᾶξιν* pro *πάλιν* Victorii codex ad marginem Aldinae ‖ 16. *τῷ πράγματι* Sp, v. p. 44. 12 ‖ 17. *ἐὰν μὴ* OP | *μὴ* et *αὐτὰ* om. OP ‖ 19. *δηλώσωμεν* C ut v. 23 et ubique fere ‖ 24. *φέρομεν* CO

παρ' ἃς εἰκότως τὰ λεγόμενα δόξει πραχθῆναι. ὅσα 30 δ' ἂν λίαν ἄπιστα συμβαίνῃ, δεῖ παραλείπειν. ἐὰν δὲ ἀναγκαῖον ᾖ λέγειν, εἰδότα δεῖ φαίνεσθαι καὶ ἐπιπλέξαντα αὐτὰ τῷ τῆς παραλείψεως σχήματι ὑπερβάλλεσθαι καὶ προϊόντος τοῦ λόγου ἐπιδείξειν ἀληθῆ ὑπισχνεῖσθαι προφασισάμενον, ὅτι τὰ προειρημένα πρῶτον βούλει ἀποδεῖξαι ἀληθῆ ὄντα καὶ δίκαια ἤ τι τῶν τοιούτων. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον τὰς ἀπιστίας ἰασόμεθα. συλλήβδην δὲ τὰς ἀπαγγελίας καὶ τὰς δηλώσεις καὶ τὰς προρρήσεις ἐξ ἁπάντων τῶν εἰρημένων σαφεῖς καὶ βραχείας καὶ οὐκ ἀπίστους ποιήσομεν.

Τάξομεν δὲ αὐτὰς διὰ τριῶν τρόπων. ὅταν μὲν 31 γὰρ ὦσιν ὀλίγα τὰ πράγματα, περὶ ὧν λέγομεν, καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσι, τῷ προοιμίῳ συνάψομεν, ἵνα μὴ βραχὺ τοῦτο τὸ μέρος καθ' ἑαυτὸ τεθὲν γένηται. ὅταν δὲ λίαν ὦσιν αἱ πράξεις πολλαὶ καὶ μὴ γνώριμοι, παρ' ἕκαστον συναπτὰς ποιήσομεν καὶ δικαίας καὶ συμφερούσας καὶ καλὰς ἀποφανοῦμεν, ἵνα μὴ μόνον πραγματολογοῦντες ἁπλοῦν τὸν λόγον καὶ μὴ ποικίλον ποιῶμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκουόντων τὰς διανοίας ἀναλαμβάνωμεν. ἂν δ' ὦσιν αἱ πράξεις μέτριαι καὶ ἀγνοούμεναι, τὴν ἀπαγγελίαν ἢ τὴν δήλωσιν ἢ τὴν πρόρρησιν ἐπὶ τῷ φροιμίῳ δεῖ σωματοειδῆ τάττειν. τοῦτο δὲ ποιήσομεν, ἐὰν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ τέλος διέλθωμεν, μηδὲν ἄλλο συμπαραλαμβάνοντες,

2. λίαν] λέγειν M, λέξῃ O, λέξει P | συμβαίνοι b | δὲ om. P ‖ 4. παραλήψεως BCM | ὑπερβάλλεσθαι P, ὑπερβαλλέσθαι (sic) M, ὑπερβαλέσθαι ceteri ‖ 5. ἀληθῆ Sp, ἀληθὲς libri ‖ 7. καὶ] ἢ b ‖ 9. ἰασάμεθα CMOP ‖ 11. οὐκ om. M ‖ 13. τὰ πράγματα] δράματα b Aldus ‖ 14. συνάψωμεν C ‖ 15. ἑαυτῷ DO ‖ 16. μὴ om. b ‖ 20. ποιοῦμεν M ‖ 23. δὴ C ‖ 25. συμπαραλαμβάνοντες OP, συμπεριλαμβάνοντες ceteri

31 *ἀλλὰ τὰς πράξεις αὐτὰς ψιλὰς φράζοντες. καὶ τὰς μὲν διηγήσεις ἐπὶ τοῖς προοιμίοις ὡς δεῖ τάττειν, οὕτως εἰσόμεθα.*

32 *Μετὰ δὲ ταύτας ἐστὶ βεβαίωσις, δι' ἧς τὰς προειρημένας πράξεις ἐκ τῶν πίστεων καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν συμφερόντων, οἵας ὑπεθέμεθα δείξειν, βεβαιώσομεν. ὅταν μὲν οὖν συναπτὰς ποιῇς, οἰκειόταται ταῖς δημηγορίαις εἰσὶ πίστεις τά τε τῶν πραγμάτων ἔθη καὶ τὰ παραδείγματα καὶ τὰ ἐπενθυμήματα καὶ ἡ δόξα τοῦ λέγοντος. χρηστέον δὲ καὶ ἄν τις τῶν ἄλλων πίστεων παρεμπέσῃ. τάττειν δὲ αὐτὰς ὧδε δεῖ· πρῶτον μὲν τὴν τοῦ λέγοντος δόξαν, εἰ δὲ μή, τὰ τῶν πραγμάτων ἔθη, ὅτι ταῦθ' ἃ λέγομεν ἢ τὰ τούτοις ὅμοια οὕτως εἴθισται γίνεσθαι. ἐπὶ δὲ τούτοις παραδείγματα οἰστέον, καὶ εἰ ὁμοιότης τίς ἐστι, πρὸς τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα προσακτέον. λαμβάνειν δὲ δεῖ τὰ παραδείγματα οἰκεῖα τῷ πράγματι καὶ τὰ ἐγγύτατα τοῖς ἀκούουσι χρόνῳ ἢ τόπῳ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τοιαῦτα, τῶν ἄλλων τὰ μέγιστα καὶ γνωριμώτατα· μετὰ δὲ ταῦτα γνωμολογητέον. δεῖ δὲ καὶ περὶ τὰ μέρη τῶν εἰκότων καὶ τῶν παραδειγμάτων ἐπὶ τελευτῆς ἐνθυμηματώδεις καὶ γνωμολογικὰς τὰς τελευτὰς ποιεῖσθαι. καὶ τὰς μὲν πίστεις οὕτως ἐπὶ ταῖς πράξεσι προσακτέον· ἐὰν δὲ πιστεύηται τὰ πράγματα εὐ-*

1. *ἀλλὰ*] *ἀλλ' ἢ* b Sp ‖ 4. *ταῦτα* b | *ἐστὶ* om. F, *ἔσται* Sp, *ἐπὶ βεβαιώσει* DV, *ἐπιβεβαιώσεις* ceteri | *δι' ὧν* b, *δι' ἧς εἰς τὰς* M ‖ 7. *ποιῇς*] *ποιεῖς* Aldus, *ποιεῖν δεῖ* P, *δεῖ ποιεῖν* CFMO Victorius ‖ 9. *ἐνθυμήματα* Sp ‖ 11. *παρεμπέσει* M | *ὧδε*] *ὡς* aV, fort. *οὕτως* ‖ 12. *μὲν οὖν* OP Victorius ‖ 13. *ὅτι*] *δεικνύντας ὅτι* F[2]O b ‖ 14. *οὕτως*] *τούτοις* CF[1]MOP ‖ 15. *εἰ* om. M | *ὁμοιότης τις*] *ὁμοιότατα* CF[1]OP, *ὁμοιότητα* M, unde Sp *καὶ ὁμοιότητα πρὸς* ‖ 17. *τὰ οἰκεῖα* Halmius | *ἐγγυτάτω* Sp ‖ 21. *ἐπὶ τελευτῆς* del. Kayser | 24. *πιστεύσεται* O, *πιστεύσηται* P

θέως ῥηθέντα, τὰς μὲν πίστεις παραλειπτέον, τῷ δὲ 32
δικαίῳ καὶ τῷ νομίμῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ καλῷ καὶ τῷ ἡδεῖ καὶ τῷ ῥᾳδίῳ καὶ τῷ δυνατῷ καὶ τῷ ἀναγκαίῳ τὰς προειρημένας πράξεις βεβαιωτέον. καὶ εἰ μὲν ὑπάρχει, πρῶτον τὸ δίκαιον τακτέον, διεξιόντας διὰ τούτου τε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ὁμοίου τῷ δικαίῳ καὶ τοῦ ἐναντίου καὶ τοῦ κεκριμένου δικαίου. δεῖ δὲ καὶ τὰ παραδείγματα τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις δικαίοις ὅμοια φέρειν. πολλὰ δὲ ἕξεις λέγειν ἔκ τε τῶν ἰδίᾳ παρ' ἑκάστοις δικαίων ὑπολαμβανομένων καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ἐν ᾗ λέγεις, καὶ ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ὅταν δὲ ἅπαντα τοῦτον τὸν τρόπον μετιόντες διέλθωμεν, ἐπὶ τελευτῆς αὐτοῦ γνώμας καὶ ἐνθυμήματα μέτρια καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια ἐνεγκόντες, ἂν μὲν μακρὸν ᾖ τὸ μέρος καὶ βουλώμεθα μνημονεύεσθαι, συντόμως παλιλλογήσομεν· ἐὰν δὲ μέτριον ᾖ καὶ μνημονεύηται, αὐτὸ τὸ μέρος ὁρισάμενοι πάλιν ἕτερον προθησόμεθα. ἔστι δὲ ὃ λέγω τοιόνδε· ὡς μὲν δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς βοηθεῖν Συρακουσίοις, ἐκ τῶν εἰρημένων ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω· ὡς δὲ καὶ συμφέρει ταῦτα πράττειν, ἐπιχειρήσω διδάσκειν. πάλιν δὲ περὶ τοῦ συμφέροντος ὁμοιοτρόπως τοῖς προειρημένοις ἐπὶ τοῦ δικαίου μετιὼν καὶ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μέρους ἢ παλιλλογίαν ἢ ὁρισμὸν ἐπιθεὶς πάλιν ἕτερον, ὅ τι ἂν ὑπάρχῃ σοι, προτίθει. τοῦτον δὲ δεῖ

2. καὶ τῷ νομίμῳ — καλῷ om. CF[1]MOP | 6. αὐτοῦ Finckhius | τοῦ τε O ‖ 8. τὰ τοῖς Finckhius ‖ 9. λέγειν b Sp, om. ceteri ‖ 13. αὐτοῖς C ‖ 15. βουλόμεθα CM, βουλευόμεθα O, βουλευώμεθα P ‖ 16. παλιλλογήσωμεν CFO ‖ 18. πορισόμεθα C ‖ 20. ἱκανῶς] ἴσμεν ὡς b | ἐπιδεδεῖχθαι a ‖ 24. τούτου τοῦ μέρους sc. τοῦ συμφέροντος Sp | μέρους καὶ π. M ‖ 25. ὅτι et σοι om. M | ὑπάρχει CMO | σοι del. Sp | προστίθει OP | τοῦτον δὲ δεῖ] τόνδε CF[1]M, τῷ δὲ τρόπῳ OP, τοῦτον δὲ τ. τ. γρ O[2] ceteri, τοῦτον δεῖ Halmius

32 τὸν τρόπον ἄλλο ἄλλῳ συνάπτειν μέρει καὶ συνυφαίνειν τὸν λόγον. ὅταν δὲ πάντα διέλθῃς, ἐξ ὧν ἐνδέχεταί σοι βεβαιῶσαι τὴν προτροπήν, ἐπὶ τούτοις ἅπασι κεφαλαιωδῶς μετὰ ἐνθυμημάτων καὶ γνωμῶν ἢ σχημάτων δείκνυε, ὡς ἄδικον καὶ ἀσύμφορον καὶ αἰσχρὸν καὶ ἀηδὲς μὴ ποιεῖν ταῦτα, καὶ ἀντιτίθει κεφαλαιωδῶς, ὡς δίκαιον καὶ συμφέρον καὶ καλὸν καὶ ἡδὺ πράττειν, ἐφ' ἃ παρακαλεῖς. ὅταν δὲ ἱκανῶς ἤδη ᾖς ἐγνωμολογηκώς, τὴν προτροπὴν πέρατι ὅρισαι. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον βεβαιώσομεν τὰ προτεθέντα, μετὰ δὲ τοῦτο τὸ μέρος λέξομεν τὴν προκατάληψιν.

33 Αὕτη δέ ἐστι, δι' ἧς τὰς ἐνδεχομένας ἀντιλογίας ῥηθῆναι τοῖς ὑπὸ σοῦ εἰρημένοις προκαταλαμβάνων διασύρεις. δεῖ δὲ τὰ μὲν ἐκείνων μικρὰ ποιεῖν, τὰ δὲ σαυτοῦ αὔξειν, ὡς ἐν ταῖς αὐξήσεσι προακήκοας. χρὴ δὲ παρατιθέναι καὶ ἓν πρὸς ἕν, ὅταν τὸ σὸν μεῖζον ᾖ, καὶ πρὸς πλείω πλείω καὶ ἓν πρὸς πολλὰ καὶ πολλὰ πρὸς ἕν, διαλλάττοντα κατὰ πάντας τοὺς τρόπους, τὰ μὲν σαυτοῦ αὔξοντα, τὰ δὲ τῶν ἐναντίων ἀσθενῆ καὶ μικρὰ ποιοῦντα. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ταῖς προκαταλήψεσι χρησόμεθα. ταῦτα δὲ διελθόντες ἐπὶ τελευτῇ παλιλλογήσομεν τὰ προειρημένα σχήματα διαλογισμοῦ λαβόντες ἢ ἀπολογισμοῦ ἢ προαιρέσεως ἢ ἐξ ἐπερωτήσεως ἢ εἰρωνείας.

34 Ἐὰν δὲ ἐπὶ τὸ βοηθεῖν τισι προτρέπωμεν ἢ ἰδιώταις ἢ πόλεσιν, ἁρμόσει συντόμως εἰπεῖν, καὶ εἴ τις προϋπάρχει τούτοις πρὸς τοὺς ἐκκλησιάζοντας φιλία ἢ

2. διέλθῃς DOPAldus, διέλθοις CFM, διεξέλθῃς ceteri, Sp ‖ 9. ὁρίσαι CMOPV | 12. αὐτὸ M ‖ 15. προσακήκοας OP ‖ 17. πλείω καὶ om. P ‖ 19. τὰ μὲν σαυτοῦ] καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα aDV ‖ 21. δὲ om. FOP ‖ 23. σχῆμα Sp | διὰ λογισμοῦ — ἀπὸ λογισμοῦ CMP | ἢ ἐκ προαιρέσεως Sp ‖ 27. ὑπάρχει Sp

χάρις ἢ ἔλεος· μάλιστα γὰρ τοῖς οὕτω διακειμένοις 34 ἐθέλουσιν ἐπαμύνειν. φιλοῦσι μὲν οὖν πάντες, ὑφ' ὧν οἴονται κατὰ τὸ προσῆκον εὖ πεπονθέναι ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι ἢ ὑπ' αὐτῶν ἢ τῶν φίλων, ἢ αὐτοὶ ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσι. χάριν δ' ἔχουσι τούτοις, ὑφ' ὧν οἴονται παρὰ τὸ προσῆκον ἀγαθόν τι πεπονθέναι ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι, ἢ ὑπ' αὐτῶν ἢ τῶν φίλων, ἢ αὐτοὶ ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσι. τούτων μὲν οὖν ἄν τι ἐνῇ, χρὴ συντόμως διδάσκειν καὶ ἐπὶ τὸν ἔλεον ἄγειν. εὐπορήσομεν δὲ ἐλεεινὰ ποιεῖν, ἅπερ ἂν ἐθέλωμεν, ἐὰν συνειδῶμεν, ὅτι πάντες ἐλεοῦσι τούτους, οὓς οἰκείως ἔχειν αὐτοῖς ὑπειλήφασιν ἢ οἴονται ἀναξίους εἶναι δυστυχεῖν. δεῖ δὲ ταῦτα ἀποφαίνειν ἔχοντας, οὓς ἐθέλεις ἐλεεινοὺς ποιεῖν, καὶ ἐπιδεικνύειν αὐτοὺς ἢ κακῶς πεπονθότας ἢ πάσχοντας ἢ πεισομένους, ἐὰν μὴ οἱ ἀκούοντες αὐτοῖς βοηθῶσιν. ἐὰν δὲ ταῦτα μὴ ἐνῇ, δεικτέον ὑπὲρ ὧν λέγεις ἀγαθῶν ἐστερημένους, ὧν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἢ τοῖς πλείστοις μέτεστιν, ἢ ἀγαθοῦ μηδέποτε τετυχηκότας ἢ μὴ τυγχάνοντας ἢ μὴ τευξομένους, ἐὰν μὴ νῦν οἱ ἀκούοντες οἰκτείρωσιν. ἐκ τούτων μὲν οὖν ἐπὶ τὸν ἔλεον ἄξομεν.

Τὰς δὲ ἀποτροπὰς ἐκ τῶν ἐναντίων τούτοις ποιήσομεν, τὸν αὐτὸν τρόπον φροιμιαζόμενοι καὶ τὰ πράγματα διεξιόντες, ταῖς τε πίστεσι χρώμενοι καὶ τοῖς ἀκούουσι δεικνύντες, ὡς ἔστιν, ἃ πράττειν ἐπιχειροῦσιν, ἄνομα καὶ ἄδικα καὶ ἀσύμφορα καὶ αἰσχρὰ καὶ ἀηδῆ

2. ἀναμένειν F[1] | φιλοῦσι — 5. τυγχάνουσι om. O, habet post v. 8. κηδόμενοι τυγχάνουσι | οὖν om. CMP | πάντες] τούτους add. Sp ‖ 4. ἢ αὐτοὶ ὧν P ‖ 5. χάριν — τυγχάνουσι om. EGPAldus ‖ 9. ἐνῇ Sp, ἐν ἡ C, ἓν ᾗ FMOP ‖ 11. ἐὰν δὲ M | συνείδομεν C ‖ 13. δὲ] δὴ b Sp ‖ 14. ἐπιδεικνύναι PAld. ‖ 17. ἐνῇ Bekker, ἔνι libri | ἀγαθῶν] δεῖσθαι P, om. O ‖ 21. οὖν om. P ‖ 22. προτροπὰς CFMP | τούτοις om. aDV ‖ 24. τε om. M ‖ 25. δεικνύοντες MP

34 καὶ ἀδύνατα καὶ ἐργώδη καὶ οὐκ ἀναγκαῖα. ἡ δὲ τάξις ὁμοιότροπος ἔσται, οἵα καὶ τῷ προτρέποντι.

Τοῖς μὲν οὖν καθ' αὐτοὺς ἀποτρέπουσιν οὕτω τὰς τάξεις ποιητέον, τοὺς δὲ πρὸς τὰς ὑφ' ἑτέρων εἰρημένας προτροπὰς ἀντιλέγοντας πρῶτον μὲν ἐν τῷ προοιμίῳ δεῖ, οἷς μέλλουσιν ἀντιλέγειν, προθέσθαι, τὰ δ' ἄλλα καθ' αὐτὰ προοιμιάζεσθαι. μετὰ δὲ τὰ προοίμια μάλιστα μὲν ἕκαστα τῶν προειρημένων καθ' ἓν ἕκαστον προτιθέμενον ἐπιδεικνύειν, ὡς οὐκ ἔστι δίκαια οὐδὲ νόμιμα οὐδὲ συμφέροντα οὐδὲ τούτοις ἀκόλουθα, ἐφ' ἃ παρακαλεῖ ὁ ἐναντίος. τοῦτο δὲ ποιήσεις ἀποφαίνων ἢ ἄδικα ὄντα, ἃ λέγει, ἢ ἀσύμφορα ἢ τούτοις ὅμοια ἢ ἐναντία τοῖς δικαίοις καὶ τοῖς συμφέρουσι καὶ τοῖς κεκριμένοις εἶναι τοιούτοις. ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τὰ ὑπάρχοντα μέτιθι. κράτιστος μὲν οὖν ὁ τρόπος τῆς ἀποτροπῆς οὗτός ἐστιν· ἐὰν δὲ μὴ ἐνδέχηται τοῦτο ποιεῖν, ἐκ τοῦ παραλελειμμένου τόπου ἀπότρεπε λέγων, οἷον ἐὰν ὁ ἐναντίος δίκαιον ἀποφήνῃ, σὺ ἐπιχείρει δεικνύναι, ὡς ἔστιν αἰσχρὸν ἢ ἀσύμφορον ἢ ἐργῶδες ἢ ἀδύνατον ἢ ὅ τι ἂν ἔχῃς τοιοῦτον. ἐὰν δὲ ἐκεῖνος ἔχῃ τὸ συμφέρον, σὺ ἐπιδείκνυε, ὡς ἄδικον κἄν τι ἄλλο ἔχῃς πρὸς τούτῳ. δεῖ δὲ καὶ τὰ μὲν σαυτοῦ αὔξειν, τὰ δὲ τοῦ ἐναντίου ταπεινοῦν ποιοῦντα, ὡς ἐν τῷ προτρεπτικῷ εἴρηται. χρὴ δὲ καὶ γνώμας φέρειν καὶ ἐνθυμήματα καθάπερ ἐκεῖσε, καὶ τὰς προκαταλήψεις λύειν καὶ ἐπὶ τῇ τελευτῇ παλιλλογεῖν. πρὸς δὲ τούτοις ἐν μὲν ταῖς προτροπαῖς ἀποφαί-

2. ὁμοιοτρόπως libri, corr. Sp ‖ 9. προτιθεμένους Sp ‖ 14. εἶναι om. b ‖ 17. τόπου Finckhius, τρόπου libri ‖ 19. δεικνύειν F, ἐπιδεικνύειν O ‖ 23. σαυτοῦ Sp, αὐτοῦ vel αὑτοῦ libri | τοὐναντίου V Sp ‖ 25. ἐκεῖ Sp

νειν ἢ φιλίαν ὑπάρχουσαν, οἷς βοηθεῖν προτρέπομεν 34
[πρὸς τοὺς προτρεπομένους], ἢ χάριν τοὺς προτρεπομένους ὀφείλοντας ἔχειν τοῖς δεομένοις· οἷς δ' οὐκ ἐῶμεν βοηθεῖν, ἢ ὀργῆς ἢ φθόνου ἢ ἔχθρας ἀξίους ὑπάρχοντας. ἔχθραν μὲν οὖν ἐμποιήσομεν, ὑπ' ἐκείνων οὐ προσηκόντως τοὺς ἀποτρεπομένους ἀποφαίνοντες κακῶς πεπονθότας ἢ τῶν φίλων, ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν. ὀργὴν δέ, ἐὰν ἐπιδεικνύωμεν παρὰ τὸ προσῆκον ὠλιγωρημένους ἢ ἠδικημένους ἢ τῶν φίλων ἐκείνοις, ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν αὐτοί. φθόνον δὲ παρασκευάσομεν συλλήβδην πρὸς τούτους, οὓς ἀποφαίνομεν ἀναξίως εὖ πεπραχότας ἢ πράττοντας ἢ πράξοντας, ἢ ἀγαθοῦ μηδέποτε ἐστερημένους ἢ μὴ στερουμένους ἢ μὴ στερησομένους, ἢ κακοῦ μηδέποτε τετυχηκότας ἢ μὴ τυγχάνοντας ἢ μὴ τευξομένους. φθόνον μὲν οὖν καὶ ἔχθραν καὶ ὀργὴν τοῦτον τὸν τρόπον ἐμποιήσομεν, φιλίαν δὲ καὶ χάριν καὶ ἔλεον ἐκ τῶν ἐν ταῖς προτροπαῖς· συνθήσομεν δὲ καὶ τάξομεν ἐξ ἁπάντων τῶν προειρημένων αὐτὰς τόνδε τὸν τρόπον. τὸ μὲν οὖν προτρεπτικὸν εἶδος αὐτό τε ἴσμεν, οἷόν ἐστι καὶ ἐξ ὧν συνέστηκε καὶ ὡς αὐτῷ χρηστέον.

Τὸ δὲ ἐγκωμιαστικὸν καὶ τὸ κακολογικὸν πάλιν 35

1. *ὑπάρχουσαν* Sp, *ὑπάρχειν* libri, ad p. 29. 5 | *προτρέπεται* M ‖ 2. *πρὸς τοὺς προτρεπομένους* del. Sp, om. F[1] | *ἢ χάριν τοὺς προτρεπομένους* om. M, *καὶ ὀφείλοντας χάριν* b ‖ 6. *κακῶς ἀποφαίνοντες* CF ‖ 7. *ἢ ὑπ' αὐτῶν ἢ τῶν* Sp ‖ 8. *τυγχάνομεν* CFOP, *τυγχάνωμεν* M ‖ 9. *ἀδικημένους* M ‖ 10. *ἐκείνοις* a, *ἐκείνων* b, fort. *ὑπ' ἐκείνων ἢ τῶν φίλων* ‖ 11. *αὐτοὶ* del. Sp ‖ 13. *ἐστερ. — μηδ.* om. C ‖ 14. prius *μὴ* om. MOP ‖ 15. *κακῶν* OP | *ἢ μὴ δὲ τευξομένους* M ‖ 19. *αὐτὰς τ. τ. τρόπον* del. Sp ‖ 20. *προτρ. καὶ τὸ ἀποτρεπτικὸν* Sp ‖ 21. *συνεστήκει* CFOPAld. ‖ 23. *κακολογικὸν*] *καταλογικὸν* aDV

προθέμενοι σκοπῶμεν. φροιμιαστέον οὖν καὶ ἐπὶ τούτων πρῶτον προθεμένους τὰς προθέσεις καὶ τὰς διαβολὰς ἀπολυομένους ὁμοίως, ὥσπερ ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς. ἐπὶ τὸ προσέχειν δὲ παρακαλοῦμεν ἔκ τε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς δημηγορίαις εἰρημένων καὶ ἐκ τοῦ θαυμαστὰ καὶ διαφανῆ φάσκειν καὶ αὐτοὺς ἴσον καὶ τοὺς ἐγκωμιαζομένους καὶ τοὺς ψεγομένους ἀποφαίνειν πεπραγότας· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν τοιούτων εἰδῶν οὐκ ἀγῶνος, ἀλλ' ἐπιδείξεως ἕνεκα λέγομεν. τάξομεν δὲ πρῶτον τὰ προοίμια τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐπὶ τῶν προτροπῶν καὶ ἀποτροπῶν. μετὰ δὲ τὸ προοίμιον δεῖ διελόμενον τὰ ἔξω τῆς ἀρετῆς ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρετῇ ὄντα ποιεῖν οὕτως· τὰ μὲν ἔξω τῆς ἀρετῆς εἰς εὐγένειαν καὶ ῥώμην καὶ κάλλος καὶ πλοῦτον, τὴν δ' ἀρετὴν εἰς σοφίαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ ἐπιτηδεύματα ἔνδοξα. τούτων δὲ τὰ μὲν τῆς ἀρετῆς δικαίως ἐγκωμιάζεται, τὰ δ' ἔξω κλέπτεται· τοὺς γὰρ ἰσχυροὺς καὶ τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς πλουσίους οὐκ ἐπαινεῖν, ἀλλὰ μακαρίζειν προσήκει. ταῦτα δὴ διαλογισάμενοι μετὰ τὰ προοίμια πρῶτον τὴν γενεαλογίαν τάξομεν· πρῶτον γὰρ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις τοῦθ' ὑπάρχει ἔνδοξον ἢ ἄδοξον. τοι-

1. *προθέμενοι* b Sp, *προιέμενοι* a | *ἐπὶ* Sauppius, *περὶ* libri ‖ 2. *προθεμένους* b, *προθέμενοι* a | *καὶ*] *εἰ* M ‖ 3. *ἀπολυομένους* Finckhius, *ἀπολύομεν* libri ‖ 6. *περιφανῆ* b Sp | *φάσκειν*] *εἶναι* add. Wurmius | *αὐτοὺς* Sp, *αὐτὸν* libri | *ἴσα* b Sp, *κατ' ἴσον* Sauppius ‖ 7. *ἀποφανεῖν* Kayser ‖ 8. *τῷ τοιούτῳ εἴδει* Finckhius, *ἐπὶ τούτων τῶν εἰδῶν* Sp ‖ 9. *ἀλλ'* om. M ‖ 11. *μετὰ* — 20. *διαλογισάμενοι* ut secundum Aristotelem (Rh. II. 9) interpolata includit Ipfelkofer | *προοίμιον διελόμενοι . . ὄντα* (*τὰ μὲν ἔξω . . προσήκει*) *ταῦτα δὴ διελόμενοι μετὰ* Finckhius ‖ 13. *ποιεῖν*] *ἐπαινεῖν* Kayser | *μὲν οὖν* b ‖ 14. *εὐσθένειαν* a D V ‖ 16. *δὲ καὶ τὰ* M ‖ 20. *λογισάμενοι* P Aldus, *διελόμενοι* Sp ‖ 21. *πρώτην* A B E G Sp | *καὶ*] *ἢ* M ‖ 22. *ὑπάρχειν* M

γαροῦν τὸν μὲν ἄνθρωπον ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ζῷον εὐλόγως γενεαλογήσομεν. ὅταν δὲ πάθος ἢ πρᾶγμα ἢ λόγον ἢ κτῆμα, ἀπ' αὐτῶν εὐθὺς τῶν προσόντων ἐνδόξων ἐπαινέσομεν. γενεαλογεῖν δὲ ὧδε δεῖ· ἐὰν μὲν ὦσιν οἱ πρόγονοι σπουδαῖοι, πάντας ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβόντες μέχρι πρὸς τὸν ἐγκωμιαζόμενον ἐφ' ἑκάστῳ τῶν προγόνων κεφαλαιωδῶς ἔνδοξόν τι παρατιθέναι. ἐὰν δὲ οἱ πρῶτοι μὲν ὦσι σπουδαῖοι, τοὺς δὲ λοιποὺς συμβεβήκῃ μηδὲν ἀξιόλογον πρᾶξαι, τοὺς μὲν πρώτους τὸν αὐτὸν τρόπον διελθεῖν, τοὺς δὲ φαύλους παραλιπεῖν προφασισάμενος, ὅτι διὰ πλῆθος τῶν προγόνων οὐ θέλεις λέγων αὐτοὺς μακρολογεῖν, ἔτι δὲ οὐκ ἄδηλον εἶναι πᾶσιν, ὅτι τοὺς ἐξ ἀγαθῶν γενομένους εἰκός ἐστι τοῖς προγόνοις ὁμοιοῦσθαι. ἐὰν δὲ οἱ παλαιοὶ πρόγονοι φαῦλοι τυγχάνωσιν ὄντες, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔνδοξοι, τούτοις δεῖ γενεαλογεῖν καὶ λέγειν, ὅτι περὶ μὲν ἐκείνων περίεργον ἂν εἴη μακρολογεῖν, τοὺς δὲ πλησίον γεγονότας τῶν ἐπαινουμένων τούτους ὄντας ἀγαθοὺς ἐπιδείξεις· καὶ δῆλον, ὡς οἵ γε τούτων πρόγονοι σπουδαῖοί τινες ἦσαν· οὐ γὰρ εἰκὸς φανῆναι τοὺς τοιούτους καλοὺς ἢ ἀγαθοὺς εἶναι ἐκ μοχθηρῶν προγόνων γεγονότας. ἐὰν δὲ μηδὲν ἀπὸ τῶν προγόνων ἔνδοξον ὑπάρχῃ, λέγε, ὡς αὐτός ἐστι γενναῖος,

2. *ὅταν*] *τὸ* Sp ‖ 3. *κτῆμα*] deest verbum, nisi supples praecedens | *εὐθὺ* CFP | *ἐνδόξων*] *εὐλόγως* add. OPAldus ‖ 5. *πάντες* Sauppius | *ἀναλαβόντας* Sp, v. p. 27. 18 ‖ 6. *ἑκάστοις* O, *ἑκάστης* P ‖ 7. *παρατιθέναι* Finckhius, *περιτιθέναι* libri ‖ 9. *συμβέβηκε* libri, corr. Sp ‖ 10. *δεῖ διεξελθεῖν* Sp ‖ 11. *προφασιζόμενος* Usener, *προφασισάμενον* libri ‖ 12. *λέγειν* CMP ‖ 13. *γινομένους* M | *εἰκός ἐστι*] *οὐκ ἔστι* C ‖ 19. *ἐπιδείξεις* Sp, *ἐπιδείξειν* libri ‖ 21. *ἢ ἀγαθοὺς εἶναι*] *κἀγαθοὺς* Sp, *καλοὺς ἢ ἀγαθοὺς εἶναι* del. Kayser ‖ 22. *προγόνων γεγονότας* Sp, *προγεγονότας* libri

35 *συμβιβάζων, ὡς εὖ γεγόνασι πάντες οἱ πρὸς τὴν ἀρετὴν εὖ πεφυκότες. ἐπιτιμᾶν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τοὺς προγόνους ἐπαινοῦσι, λέγων, ὅτι πολλοὶ προγόνων ἐνδόξων τυχόντες ἀνάξιοι γεγόνασι. λέγε δὲ καὶ ὅτι τοῦτον, οὐ τοὺς προγόνους πρόκειται νῦν ἐγκωμιάζειν. ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ κακολογοῦντα ἐπὶ τῶν μοχθηρῶν προγόνων ποιητέον τὴν γενεαλογίαν. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ἐν τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς κακολογίαις τὰς γενεαλογίας τακτέον. εἴ τι δὲ ἔνδοξον αὐτῷ διὰ τὴν ψυχὴν ὑπῆρξε, τοῦτο μόνον δεῖ φυλάττειν, ὅπως [τὰ] πρέποντα ταῖς ἡλικίαις ἐρεῖς καὶ μὴ μακρά· τοὺς γὰρ παῖδας οὐχ οὕτω δι' αὐτοὺς ὡς διὰ τοὺς ἐφεστῶτας οἴονται κοσμίους εἶναι καὶ σώφρονας· διὸ βραχυλογητέον περὶ αὐτῶν. ὅταν δὲ τοῦτον τὸν τρόπον διέλθῃς, ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μέρους ἐνθύμημα καὶ γνώμην εἰπὼν ὅρισαι τοῦτο τὸ μέρος, ἐπὶ τῇ τοῦ νεανίσκου ἡλικίᾳ καὶ τὴν πρόθεσιν ποιήσας καὶ προτιθέμενος ἢ τὰ ἔργα τοῦ ἐπαινουμένου ἢ τὸν τρόπον ἢ τὰ ἐπιτηδεύματα αὔξειν, καθάπερ εἴπομεν πρότερον ἐν ἀρχαῖς ἐπὶ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ εἴδους, διεξιὼν ὅτι ὑπὸ τούτου τοῦ ἐπαινουμένου ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ ὄντος τὸ καὶ τὸ γέγονεν ἔνδοξον ἢ ὅτι διὰ τούτου ἢ ὅτι διὰ τοῦ ἐπι-*

1. *τὴν* om. P ‖ 2. *ἐπιτίμα* Sp ‖ 5. *τούτοις* C ‖ 6. *δὲ* om. OP ‖ 9. *εἴτε δὲ* a, fort. *εἰ δέ τι* ‖ 10. *ψυχὴν* Sp, *τύχην* libri: Sauppius post *τύχην* excidisse putat, quomodo dici posset de donis fortunae, robore pulchritudine divitiis, v. p. 80. 13 | *δεῖ φυλάττειν* Sp, *διαφυλάττοντα* libri | *ὅπως* Bekker, *πῶς* aV, *πως* D, *ἔπειτα* ceteri Ald. | *τὰ* om. CF¹MP, del. Sp ‖ 11. *καὶ μικρὰ* b Ald. ‖ 14. *περὶ*] *εἶναι περὶ* a | *τὸν τρόπον τοῦτον* C, *εἶναι* add. P ‖ 15. *τῇ* om. b ‖ 16. *ὁρίσας* a | *ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ νεανίσκου ἡλικίας* Kayser ‖ 17. *προθέμενος* Sp ‖ 19. *αὖξε* Sp ‖ 20. *τούτου* om. OP ‖ 22. *τοῦτον* aV | *ἢ ὅτι διὰ τοῦ ἐπιτηδεύματος* spuria videntur Spengelio

τηδεύματος ἢ ἐκ τούτου ἢ ἕνεκα τούτου. δεῖ δὲ καὶ ἑτέρων νέων ἐνδόξους πράξεις παριστάναι καὶ ὑπερβάλλειν ταύτας ἐκείνων, τοῦ μὲν ἑτέρου τἀλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων λέγοντα, τοῦ δ' ὑπὸ σοῦ ἐπαινουμένου τὰ μέγιστα. χρὴ δὲ καὶ παρ' ἄλλα σμικρὰ ἔνδοξα πράγματα παριστάμενα ὑπὸ σοῦ λεγόμενα οὕτω μεγάλα φαίνεσθαι. δεῖ δὲ καὶ εἰκάζοντα τὰς πράξεις αὔξειν ὧδε· καίτοι ὅστις νέος οὕτω φιλόσοφος ἐγένετο, [ὃς] πρεσβύτερος γενόμενος μεγάλην ἂν ἐπίδοσιν ἔσχε· καίτοι ὅστις ἐρρωμένως τοὺς ἐν τοῖς γυμνασίοις ὑπομένει πόνους, σφόδρα τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ φιλοπονίαν ἀγαπήσει. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον εἰκάζοντες αὐξήσομεν. ὅταν δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ νεανίσκου διέλθωμεν, καὶ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τούτου τοῦ μέρους γνώμας καὶ ἐνθυμήματα τάξομεν, ἢ παλιλλογήσαντες συντόμως τὰ προειρημένα ἢ πέρατι τὸ μέρος τελευταῖον ὁρισάμενοι, πάλιν ἃ διεπράξατο ὁ ὑφ' ἡμῶν ἐγκωμιαζόμενος ἀνήρ, προθέμενοι τὴν δικαιοσύνην πρῶτον καὶ ὁμοιοτρόπως τοῖς προειρημένοις αὐξήσαντες ἥξομεν ἐπὶ τὴν σοφίαν, ἐὰν ὑπάρχῃ· καὶ ταύτην τὸν αὐτὸν τρόπον διελθόντες, προθέμενοι τὴν ἀνδρείαν, ἐὰν ᾖ, καὶ τὴν αὔξησιν ταύτης πάλιν διαδραμόντες,

3. τάχιστα, marg. γρ. τὰ ἐλάχιστα F ‖ 5. ἄλλοις μικρὰ libri, corr. Finckhius ‖ 6. τὰ ὑπὸ Sp ‖ 7. δεῖ Sp, ἀεὶ libri ‖ 8. καίτοι ὅστις Finckhius, καὶ ποῖός τις CF[1], καὶ ποῖ τις MP, καὶ ποῖ καὶ ποῖός τις F[2]Ob ‖ 9. ὃς del. Finckhius, ἧς CMP, fort. οὗτος | ἔσχες P, σχοίη ἢ ὅστις Sauppius ‖ 10. καίτοι ὅστις Sp, καὶ τοιοῦτός τις vel καὶ οὕτως (οὕτω) τις libri ‖ 11. πόνοις M | φιλοσοφίᾳ] φιλοπονίᾳ M ‖ 12. οὖν om. a ‖ 13. ὅτε aD | καὶ om. M | τὰ om. a ‖ 14. διέλθομεν P ‖ 15. τάξωμεν b Ald. Sp | ἢ] καὶ Sauppius ‖ 16. πέρατι Finckhius, παρὰ vel περὶ libri ‖ 17. τελευταῖον om. M | πάλιν] διέξιμεν add. Sauppius ‖ 18. ἀνήρ] καὶ add. Sauppius ‖ 19. τάξομεν πρῶτον EG | εἰρημένοις P ‖ 21. ἀνδρίαν plerique ‖ 22. ταύτης om. OP

35 *ὅταν ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ μέρους γενώμεθα καὶ πάντα τὰ εἴδη διεξεληλυθότες ὦμεν, παλιλλογήσαντες ἐν κεφαλαίῳ τὰ προειρημένα, τελευτὴν ἤτοι γνώμην ἢ ἐνθύμημα παντὶ τῷ λόγῳ ἐπιθήσομεν. ἁρμόσει δὲ ἐν τοῖς ἐπαίνοις καὶ πολλοῖς ὀνόμασι περὶ ἕκαστον χρησάμενον μεγαλοπρεπῆ τὴν λέξιν ποιῆσαι. τὸν δ' αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τῶν μοχθηρῶν πραγματολογοῦντες τὰς κατηγορίας συστήσομεν. δεῖ δὲ μὴ σκώπτειν, ὃν ἂν κακολογῶμεν, ἀλλὰ διεξιέναι τὸν βίον αὐτοῦ· μᾶλλον γὰρ οἱ λόγοι τῶν σκωμμάτων καὶ τοὺς ἀκούοντας πείθουσι καὶ τοὺς κακολογουμένους λυποῦσι. τὰ μὲν γὰρ σκώμματα στοχάζεται τῆς ἰδέας ἢ τῆς οὐσίας· οἱ δὲ λόγοι τῶν ἠθῶν καὶ τῶν τρόπων εἰσὶν οἷον εἰκόνες. φυλάττου δὲ καὶ τὰς αἰσχρὰς πράξεις μὴ αἰσχροῖς ὀνόμασι λέγειν, ἵνα μὴ διαβάλῃς τὸ ἦθος, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα αἰνιγματωδῶς ἑρμηνεύειν καὶ ἑτέρων πραγμάτων ὀνόμασι χρωμένους δηλοῦν τὸ πρᾶγμα. χρὴ δὲ καὶ ἐν ταῖς κακολογίαις εἰρωνεύεσθαι καὶ καταγελᾶν τοῦ ἐναντίου, ἐφ' οἷς σεμνύνεται, καὶ ἰδίᾳ μὲν καὶ ὀλίγων παρόντων ἀτιμάζειν αὐτόν, ἐν δὲ τοῖς ὄχλοις κοινὰς μάλιστα κατηγορίας λοιδορεῖν· αὔξειν δὲ καὶ ταπεινοῦν τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς κακολογίας, ὅνπερ καὶ τὰ ἐγκώμια. περὶ μὲν οὖν τούτων τῶν εἰδῶν ἐντεῦθεν εἰδήσομεν τὴν χρῆσιν.*

36 *Λοιπὸν δέ ἐστιν ἡμῖν εἶδος τό τε κατηγορικὸν καὶ*

1. *μέρους*] *τούτου* add. AB, unde Sp *τούτου τοῦ μέρους*, v. p. 82. 15 ‖ 3. *τελευταῖον ἤδη γνώμην* Wurmius | *ἐνθυμήματα* P ‖ 4. *ἁρμόσει — ποιῆσαι* del. Ipfelkofer ‖ 5. *ἑκάστων* Usener | *χρησάμενοι* a ‖ 7. *πραγματολογοῦντες* CFM²OP, prob. Finckhio, v. p. 73. 19, *πραγμάτων κακολογοῦντες* b Sp ‖ 8. *στήσομεν* b ‖ 13. *φυλάττουσι* M ‖ 15. *διαβάλλῃς* BCOP | *τοιαῦτα*] *δεῖ* add. Sp ‖ 17. *καὶ* DV, om. ceteri ‖ 18. *τοὺς ἐναντίους* P ‖ 25. *κατηγορητικὸν* M | *καὶ τὸ ἀπολογητικὸν* Sp, om. libri

τὸ ἀπολογητικὸν καὶ τὸ ἐξεταστικόν. ταῦτα πάλιν ὡς 36 ἐν τῷ δικανικῷ γένει συνθήσομεν καὶ τάξομεν, [καὶ] διέλθωμεν.

Πρῶτον μὲν οὖν ἐν τοῖς προοιμίοις προθήσομεν τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ κατηγορήσομεν ἢ ἀπολογησόμεθα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν. προσέχειν δὲ παρακαλέσομεν ἐκ τῶν αὐτῶν ὧν ἐν τῷ προτρεπτικῷ καὶ ἐν τῷ ἀπολογητικῷ. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς εὐμενείας, τῷ μὲν εὖ διακειμένῳ [ἐκ τοῦ παροιχομένου χρόνου ἢ τοῦ παρόντος καὶ] μηδὲ διαβεβλημένῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς τὸν λόγον τοὺς ἀκούοντας δυσχεραίνειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς περὶ ἐκείνων εἴρηται, τὴν εὐμένειαν ποριστέον· τῷ δὲ μήτε εὖ μήτε κακῶς διακειμένῳ ἢ ἐκ τοῦ παροιχομένου χρόνου ἢ ἐκ τοῦ παρόντος ἢ δι' ἑαυτὸν ἢ τὸ πρᾶγμα ἢ τὸν λόγον διαβεβλημένῳ ἔνια μὲν μεμιγμένως, ἔνια δ' ἰδίως. οὗτος μὲν οὖν ὁ τρόπος ἔσται, δι' οὗ τὴν εὐμένειαν παρασκευαστέον. τοὺς μὲν γὰρ μήτε εὖ μήτε κακῶς διακειμένους αὐτοὺς μὲν συντόμως ἐπαινετέον καὶ τοὺς ἐναντίους κακολογητέον. δεῖ δὲ αὐτοὺς ἐκ τούτων ἐπαινεῖν, ὧν μάλιστα μέτεστι τοῖς ἀκούουσι, λέγω δὲ φιλόπολιν φιλέταιρον εὐχάριστον ἐλεήμονα τὰ τοιαῦτα, τὸν δ' ἐναντίον κακολογεῖν ἐκ τούτων, ἐφ' οἷς οἱ ἀκού-

2. *καὶ* del. Sp ‖ 7. *ὧν*] *ὡς* O ‖ 8. *ἀπολογητικῷ*] *ἀποτρεπτικῷ* Sp | *καὶ* om. M ‖ 9. *ἐκ τοῦ* — *καὶ* del. Sp ‖ 10. *μηδὲ* Sp, *μήτε* libri ‖ 12. *ὡς περὶ*] *ὅνπερ ἐπ'* Sp ‖ 14. *διακειμένῳ*] *τὴν εὐμένειαν παρασκευαστέον* add. b praeter A[1]DV | *ἢ ἐκ* — *παρόντος* del. Sp, v. infra p. 86. 11, fort. *καὶ τῷ ἤ*, nisi gravius subest mendum ‖ 15. *ἢ δι'*] *καὶ τῷ ἢ δι'* Sp | *λόγον*] *τῷ δὲ* add. b praeter A[1]DV ‖ 16. *ἰδίως*] *πρὸς εὐμένειαν ποριστέον* add. b praeter A[1]DV ‖ 20. *καλλολογητέον* M ‖ 22. *εὐχάριστον* O, om. ceteri | *καὶ τὰ* V ‖ 23. *καλολογεῖν* M | *τούτου* CFMP

36 *οντες ὀργιοῦνται, ταῦτα δέ ἐστι μισόπολιν μισόφιλον ἀχάριστον ἀνελεήμονα τὰ τοιαῦτα. χρὴ δὲ καὶ τοὺς δικαστὰς ἐπαίνῳ θεραπεῦσαι, ὡς δικασταὶ δίκαιοι καὶ δεινοί εἰσι. συμπαραληπτέον δὲ καὶ τὰς ἐλαττώσεις, εἴ που τῶν ἀντιδίκων καταδεεστέρως ἔχει πρὸς τὸ λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ τὸν ἀγῶνα. πρὸς δὲ τούτοις ἐμβλητέον τό τε δίκαιον καὶ τὸ νόμιμον καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα. τῷ μὲν οὖν μήτε εὖ μήτε κακῶς διακειμένῳ ἐκ τούτων ἐν τοῖς δικασταῖς τὴν εὔνοιαν ποριστέον, τῷ δὲ διαβεβλημένῳ, ἐὰν μὲν ἐκ τοῦ παροιχομένου χρόνου αἱ διαβολαὶ ὦσι περὶ τὸν λόγον, ἴσμεν ὡς δεῖ ταῦτα λύειν ἐκ τῶν προτέρων. ἐὰν δὲ ἐκ τοῦ παρόντος χρόνου περὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἀναγκαῖον διαβεβλῆσθαι, ἐὰν ἀπρεπὴς ᾖ τῷ παρόντι ἀγῶνι ἢ ὑπεναντίος τοῖς ἐγκλήμασιν ἢ ὁμολογούμενος τῇ κατηγορίᾳ. ἀπρεπὴς μὲν οὖν γένοιτ' ἄν, ἐὰν ἀγωνίζηται νεώτερος ἢ πρεσβύτερος ὑπὲρ ἄλλου, ὑπεναντίος δέ, ἐάν τις ἰσχυρὸς ὢν ἀσθενεῖ δικάζηται αἰκίας, ἢ ἐάν τις ὑβριστὴς ὢν ὕβριν ἐγκαλῇ σώφρονι, ἢ ἐάν τις πάνυ πλουσίῳ δικάζηται πάνυ πένης χρημάτων ἐγκαλῶν. οἱ μὲν οὖν τοιοῦτοι ὑπεναντίοι εἰσὶ τοῖς ἐγκλήμασιν, ὁμολογούμενος δ' ἔσται, ἐάν τις ἰσχυρὸς ὢν ὑπὸ ἀσθενοῦς αἰκίας διώκηται, ἢ ἐάν τις κλέπτης δοκῶν εἶναι κλοπῆς δίκην φεύγῃ. ὅλως δὲ οἱ τὰς περὶ αὐτῶν δόξας ὁμοιοτρόπους αὐτοῖς ἔχοντες ὁμολογούμενοι τοῖς ἐγκλήμασι*

2. *καὶ τὰ* b ‖ 3. *ἐπαίνοις* O ‖ 5. *καταδεεστέρως* ed. Basil., *καταδὲ ἑτέρους* (sic) M, *καταδεεστέρους* ceteri ‖ 11. *ἐκ τοῦ παροιχομένου χρόνου* del. Sp ‖ 12. *περὶ τὸν λόγον* del. Sp | *τὰ τοιαῦτα* b, *ταύτας* Sp ‖ 14. *ἄνθρωπον*] *χρόνον* P ‖ 15. *ἐὰν μὲν* O ‖ 17. *ἢ πρεσβύτερος* del. Sp ‖ 19. *ἀσθενῆ* M, *ἰσχυρῷ* O ‖ 20. *ἐγκαλεῖ* CFOP, *ἐγκαλῇ* M ‖ 22. *ὁμολογούμενον* M ‖ 24. *ἢ* om. P | *δοκῶν εἶναι*] *ὢν* b

δόξουσιν εἶναι. περὶ μὲν οὖν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον 36 ἐκ τοῦ παρόντος χρόνου τοιαῦται γενήσονται διαβολαί. αἱ δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα συμβαίνουσαι, ἐάν τις πραγματεύηται πρὸς οἰκείους φίλους ἢ ξένους ἢ ἰδίους, ἢ περὶ μικρῶν ἢ αἰσχρῶν· ταῦτα γὰρ ἀδοξίαν τοῖς δικαζομένοις ποιεῖ. πῶς οὖν τὰς διαβολὰς τὰς προειρημένας ἀπολύσομεν, τοῦτο δηλώσω. δύο μὲν δὴ στοιχεῖα λέγω κοινὰ κατὰ πάντων, τὸ μέν, οἷς ἂν νομίζῃς τοὺς κριτὰς ἐπιπλήξειν, προκαταλάμβανε αὐτοὺς καὶ ἐπίπληττε, τὸ δὲ ἕτερον, εἰ τὰς πράξεις μάλιστα μὲν εἰς τοὺς ἀντιδίκους ἀποτρέψεις, εἰ δὲ μή, εἰς ἄλλους τινάς, προφάσει χρώμενος, ὅτι οὐχ ἑκών, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἀναγκαζόμενος εἰς τὸν ἀγῶνα κατέστης. καθ' ἑκάστην δὲ τὴν διαβολὴν τάδε χρὴ προφασίζεσθαι· τὸν μὲν νεώτερον πρεσβυτέρων φίλων ἀπορίαν τῶν ἀγωνιουμένων ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ μέγεθος ἀδικημάτων ἢ προθεσμίαν χρόνου ἢ πλῆθος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. ἐὰν δὲ ὑπὲρ ἄλλου λέγῃς, ῥητέον, ὡς διὰ φιλίαν συνηγορεῖς ἢ δι' ἔχθραν τοῦ ἀντιδίκου ἢ διὰ τὸ τοῖς πράγμασι παραγενέσθαι ἢ διὰ τὸ τῷ κοινῷ συμφέρον ἢ διὰ τὸ ἔρημον εἶναι καὶ ἀδικεῖσθαι, ᾧ συνηγορεῖς. ἐὰν δὲ ὁμολογούμενος τῷ ἐγκλήματι ἢ ὑπεναντίος τῇ κατηγορίᾳ γένηται, τῇ τε προκαταλήψει χρῆσθαι καὶ λέγειν, ὡς οὐ δίκαιον καὶ νόμιμον οὐδὲ συμφέρον ἐκ τῆς ὑπολήψεως ἢ τῆς ὑποψίας προκατακρίνειν πρὶν

3. *συμβαίνουσιν* Sp, exspectes futuram notionem ‖ 4. *πρὸς*] *τοὺς* P | *ἢ ἰδίους* del. Kayser ‖ 10. *ἐπίπλησσε* M | *εἰ* CFM, *εἰς* ceteri ‖ 11. *ἀποτρέψεις* Sp, *ἀποστρέψεις* DV, *ἀποτρέπεις* CMOP, *ἀποτρέπειν* F ‖ 15. *ἀπορίᾳ τῶν ἀγωνισμένων* O ‖ 17. *προσθεμίαν* M, *προσθεσμίαν* C | *ἢ πλῆθος* post *ἀδικημάτων* collocandum censet Sp ‖ 18. *ἄλλους* M ‖ 19. *δι'* om. P ‖ 21. *διακεῖσθαι* M ‖ 23. *γένηται*] *γένῃ, δεῖ* Sp ‖ 25. *κατακρίνειν* Sp ex nonnullis b

36 τοῦ πράγματος ἀκοῦσαι. τὰς μὲν οὖν περὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν διαβολὰς οὕτω λύσομεν. τὰς δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα οὕτως ἀπωσόμεθα, τὴν αἰτίαν εἰς τὸν ἐναντίον τρέποντες ἢ λοιδορίαν ἐγκαλοῦντες αὐτῷ ἢ ἀδικίαν ἢ πλεονεξίαν ἢ φιλονεικίαν ἢ ὀργήν, προφασιζόμενοι ὅτι τοῦ δικαίου δι' ἄλλου τρόπου τυχεῖν ἀδύνατον. τὰς μὲν οὖν ἰδίας διαβολὰς ἐπὶ τῶν δικαστῶν οὕτω λύσομεν, τὰς δὲ κοινὰς πᾶσι τοῖς εἴδεσιν, ὡς ἐπὶ τῶν προτέρων εἰδῶν εἴρηται. τάξομεν δὲ τὰ δικανικὰ προοίμια τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ τὰ δημηγορικά. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τὰς ἀπαγγελίας συνάψομεν τῷ προοιμίῳ, καὶ ἢ παρὰ τὰ μέρη πιστὰς καὶ δικαίας ἀποφανοῦμεν ἢ αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν σωματοειδεῖς ποιησόμεθα.

Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἔσται βεβαίωσις, ἂν μὲν ἀντιλέγηται τὰ πράγματα ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων, ἐκ τῶν πίστεων· ἂν δὲ ὁμολογῆται, ἐκ τῶν δικαίων καὶ τῶν συμφερόντων καὶ ἐκ τῶν τούτοις ἀκολουθούντων. τάττειν δὲ δεῖ τῶν μὲν πίστεων πρώτας τὰς μαρτυρίας καὶ τὰ ἐκ τῶν βασάνων ἡμῖν ὁμολογηθέντα, ἂν ὑπάρχῃ. ἔπειτα βεβαιοῦν, ἂν μὲν πιθανὰ ᾖ, γνώμαις καὶ ἐνθυμήμασιν· ἐὰν δὲ μὴ παντελῶς πιθανὰ ᾖ, τῷ εἰκότι,

1. eadem quaestio sequitur atque p. 87. 2, ut ampliorem interpositam esse et locum *περὶ τὸν λόγον* excidisse putet Sp; an illud est excerptum, ut videtur Kaysero? ‖ 3. *τὸ ἐναντίον* libri praeter DV, *τοὺς ἐναντίους* Sp ‖ 4. *αὐτῷ* Sylburgius, *αὐτοῖς* libri ‖ 5. *καὶ ὀργὴν* b ‖ 7. *διαβολαὶ περὶ τὸν λόγον* desiderat Kayser | *δικαστῶν* FMOP, *δικαστηρίων* ceteri ‖ 10. *καὶ* om. P ‖ 11. *δὲ* om. b | *λόγον*] *τρόπον* Sp | *καὶ κατὰ τὰς* P | *ἐπαγγελίας* aDV ‖ 12. *συνάψωμεν* MO¹, *ἢ συνάψομεν τῷ προοιμίῳ ἢ παρὰ* Finckhius ‖ 13. *ἐφ'* Pacius, *ὑφ'* libri ‖ 17. *ὁμολογῆται* CMO, *ὁμολογῆσαι* P, *ὡμολόγηται* ceteri | *καὶ ἐκ* PAld. ‖ 18. *ἀκολούθων* b Sp ‖ 21. *ἀπίθανα* a

ἔπειτα τοῖς παραδείγμασι καὶ τοῖς τεκμηρίοις καὶ τοῖς 36 *σημείοις καὶ τοῖς ἐλέγχοις, τελευταῖον δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ ταῖς γνωμολογίαις. ἐὰν δὲ ὁμολογῆται τὰ πράγματα, τὰς μὲν πίστεις ἐατέον, τῇ δὲ δικαιολογίᾳ ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρηστέον. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον βεβαιώσομεν.*

Μετὰ δὲ τὴν βεβαίωσιν τὰ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους τάττοντες προκαταληψόμεθα αὐτῶν τὰ ἐπίδοξα λέγεσθαι. ἐὰν μὲν οὖν ἐξαρνῶνται τὸ πρᾶγμα, τὰς μὲν ὑφ' ἡμῶν πίστεις εἰρημένας αὐξητέον, τὰς δ' ὑπ' ἐκείνων μελλούσας λέγεσθαι διασυρτέον καὶ ταπεινωτέον. ἐὰν δὲ ὁμολογοῦντες μέλλωσιν ἔννομα καὶ δίκαια ἀποφαίνειν κατὰ τοὺς γεγραμμένους νόμους, οὓς ἡμεῖς παρεχόμεθα καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις δικαίους καὶ καλοὺς καὶ συμφέροντας τῷ κοινῷ τῆς πόλεως καὶ κεκριμένους ὑπὸ τῶν πολλῶν τοιούτους εἶναι πειρατέον ἐπιδεικνύειν· τοὺς δὲ τῶν ἀντιδίκων τὰ ἐναντία. ἐὰν δὲ μὴ ἐνδέχηται ταῦτα λέγειν, ὑπομίμνησκε τοὺς δικαστάς, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τοῦ νόμου, ἀλλὰ τοῦ πράγματος δικάζουσιν, ὀμόσαντες κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους τὴν ψῆφον οἴσειν, καὶ δίδασκε, ὅτι οὐ νῦν νομοθετεῖν προσήκει, ἀλλ' ἐν ταῖς περὶ τούτων κυρίαις ἡμέραις. ἂν δ' ἡμῖν συμβαίνῃ τὸ παρὰ μοχθηροῖς δοκοῦσιν εἶναι τὸ πρᾶγμα πεπρᾶχθαι, ῥητέον, ὡς οὐ νόμος, ἀλλ' ἀνο-

1. *τεκμηρίοις*] *καὶ ταῖς γνωμολογίαις* add. M ‖ 3. *ἐὰν δὲ — χρηστέον* del. Kayser, v. supra p. 88. 17 | *ὡμολόγηται* Cb ‖ 7. *πρὸς*] *ἐπὶ* F O marg. | *τοὺς* om. P ‖ 11. *διασυστέον* C, *διασειστέον* MP ‖ 12. *μέλλωσιν* Sp, *ὦσιν* libri ‖ 13. *οὓς μὲν* b | *παρεχόμεθα* MOP, *παρεσχόμεθα* ceteri ‖ 14. *καὶ καλοὺς* om. O | *καὶ* post *καλοὺς* om. P ‖ 15. *καὶ* Bekker, om. libri ‖ 16. *τῶν* om. aDV ‖ 17. *τἀναντία* O ‖ 18. *ὑπομιμνήσκειν* C ‖ 23. *παρὰ*] *παρανόμοις καὶ?* | *μοχθηροὺς δοκοῦντας εἶναι νόμους* EG Sp, *νόμοις* cet. det. F² O

36 μία τὸ τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ νόμος ἐπὶ τῷ ὠφελεῖν τίθεται, οὗτος δὲ βλάπτει τὴν πόλιν. ῥητέον δὲ καὶ ὡς οὐ παρανομήσουσιν, ἂν τούτῳ τῷ νόμῳ ἐναντίαν ψῆφον θῶνται, ἀλλὰ νομοθετήσουσιν, ὥστε μὴ χρῆσθαι δόγμασι πονηροῖς καὶ παρανόμοις. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο συμβιβάζειν, ὡς οὐδεὶς νόμος κωλύει τὸ κοινὸν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ φαύλους νόμους ἀκύρους ποιεῖν εὐεργετεῖν τὴν πόλιν ἐστί. περὶ μὲν οὖν τῶν σαφῶς εἰρημένων νόμων ὁποίους ἂν αὐτῶν ἔχωμεν, ἐκ τῶν τοιούτων προκαταλαμβάνοντες ἀντιλέγειν εὐπορήσομεν. περὶ δὲ τῶν ἀμφιβόλων ἐὰν οὕτως ὑπολαμβάνωσιν, ὡς σοὶ συμφέρει, δεῖ ταῦτα ὑποδεικνύειν· ἂν δ' ὡς ὁ ἐναντίος λέγει, χρὴ διδάσκειν, ὡς ὁ νομοθέτης οὐ τοῦτο διενοεῖτο, ὃ σὺ λέγεις, καὶ ὅτι συμφέρει αὐτοῖς οὕτω λέγειν τὸν νόμον. ἐὰν δὲ μὴ δυνατὸς ᾖς ἐπὶ τὸ ἐναντίον μεθιστάναι, δείκνυε, ὡς οὐδὲν ἄλλο λέγειν ὁ ἐναντίος δύναται νόμος ἢ ὃ σύ. καὶ περὶ μὲν νόμων, ὡς δεῖ χρῆσθαι, τοῦτον τὸν τρόπον μετιὼν εὐπορήσεις. καθόλου δὲ ἂν ὁμολογήσαντες ἐκ τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων τὴν ἀπολογίαν ποιεῖσθαι μέλλωσιν, ἐκ τούτων τὰ ἐπίδοξα ῥηθήσεσθαι προκαταληπτέον. ἐὰν δὲ ὁμολογήσαντες συγγνώμης ἀξιῶσι τυχεῖν, ὧδε χρὴ περιαιρεῖσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀντιδίκων. πρῶτον μὲν λεκτέον, ὡς κακοηθέστερον ἦν, καὶ ὡς τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν φασίν, ὅταν γνωσθῶσιν, ὥστε, εἰ τούτῳ συγγνώμην ἔχετε, καὶ τοὺς ἄλλους

1. τῷ] τὸ PAld. ‖ 4. νομοθετοῦσιν a ‖ 9. αὐτοὺς Kayser ‖ 13. οἱ ἐναντίοι a | λέγει Bekker, λέγῃ libri ‖ 14. οὐ] αὐτὸ Halmius | ἀλλ' ὃ Sp ‖ 15. δυνατοῖς M ‖ 17. λέγειν δύναται ὁ νόμος Kayser ‖ 18. τῶν νόμων OPAld. ‖ 19. εὐπορήσεις — νομίμων om. M ‖ 21. μέλλουσιν CF^1M | ῥηθήσεται M ‖ 22. συγγνώμης om. M ‖ 23. τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν τῶν M ‖ 25. καὶ] ἢ CMP

πάντας τῶν τιμωριῶν ἀφήσετε. ἔτι δὲ λέγε ὡς, εἰ τῶν 36 ὁμολογούντων ἐξαμαρτάνειν ἀποψηφιεῖσθε, πῶς τῶν μὴ ὁμολογούντων καταψηφιεῖσθε; λεκτέον δὲ ὅτι, εἰ καὶ ἐξήμαρτεν, οὐκ ἐμὲ δεῖ διὰ τὴν τούτου ἁμαρτίαν ζημιοῦσθαι. πρὸς δὲ τούτοις ῥητέον, ὡς οὐδὲ ὁ νομοθέτης τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνώμην ἔχει· οὐκοῦν δίκαιον οὐδὲ τοὺς δικαστὰς κατὰ τοὺς νόμους κρίνοντας. ἐκ μὲν οὖν τῶν τοιούτων τὰς συγγνώμας περιαιρησόμεθα, καθάπερ ἐν ἀρχαῖς δεδηλώκαμεν. συλλήβδην δὲ τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων μέλλοντα λέγεσθαι καὶ πρὸς πίστιν καὶ δικαιολογίαν καὶ συγγνώμην ἐκ τῶν προειρημένων προκαταληψόμεθα.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν αἰτίαν ἀναλογητέον ἐν κεφαλαίῳ τὸν λόγον ὅλον, καὶ συντόμως ἐὰν ἐνδέχηται πρὸς μὲν τοὺς ἐναντίους ἔχθραν ἢ ὀργὴν ἢ φθόνον τοῖς δικασταῖς ἐμποιητέον, πρὸς δ' ἡμᾶς φιλίαν ἢ χάριν ἢ ἔλεον. ὅθεν δὲ ταῦτα γίνεται, ἐν τῷ δημηγορικῷ καὶ ἐπὶ τῶν προτροπῶν καὶ ἀποτροπῶν εἰρήκαμεν, καὶ ἐν τῷ ἀπολογητικῷ εἴδει πάλιν ἐπὶ τελευτῆς διέξιμεν.

Τὸν μὲν οὖν πρῶτον λόγον, ἐὰν κατηγορῶμεν, ἐν τοῖς δικανικοῖς οὕτω συνθήσομεν καὶ τάξομεν. ἐὰν δὲ ἀπολογώμεθα, τὸ μὲν προοίμιον ὁμοιοτρόπως τῷ κατηγοροῦντι συστήσομεν, τῶν δὲ κατηγορουμένων ἃ

3. δὲ ὡς καὶ O, δὲ ὡς εἰ καὶ P ‖ 4. διὰ et 6. τοῖς om. O ‖ 9. καὶ ἐν b | ἐδηλώσαμεν O ‖ 13. ταῦτα DV, ταύτην ceteri | τὴν αἰτίαν ἀναλογητέον] παλιλλογητέον Sp | ἀναλογιτέον M, ἀναλογιστέον CFOP, τὸν λόγον ὅλον ἐν κεφαλαίῳ F; fort. scrib. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν αἰτιολογίαν παλιλλογητέον ἐν κεφαλαίῳ τοῦ λόγου ὅλου ‖ 14. δέχηται OP ‖ 17. τοῦτο F ‖ 18. καὶ ἐπὶ] ἐπὶ CFMP | τροπῶν CFM | καὶ ἀποτροπῶν om. b ‖ 21. πρότερον Sp ‖ 22. οὕτω καὶ OPAld. ‖ 24. κατηγορικῷ Kayser

36 *μὲν εἰδέναι τοὺς ἀκούοντας ἐποίησε, παραλείψομεν· ἃ δὲ δοξάζειν, ταῦτα προθέμενοι μετὰ τὸ προοίμιον διαλύσομεν, τούς τε μάρτυρας καὶ τὰς βασάνους καὶ τοὺς ὅρκους ἀπίστους ποιήσομεν, ὡς προακήκοας, εἰ μὲν τὰ πράγματα πιστὰ εἴη, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίαν ἐπὶ τὸν ἐκ τοῦ παραλειπομένου τόπον μεταβιβάζοντες, εἰ δ' εἶεν οἱ μάρτυρες οἱ βασανισθέντες πιστοί, ἐπὶ τὸν λόγον ἢ τὴν πρᾶξιν ἢ ὅ τι ἂν ἄλλο ἔχῃς [ἐπὶ] τῶν ἐναντίων πιστότατον. ἂν δὲ τὸ λυσιτελὲς ἢ τὸ ἔθος ἐπιφέρων σοῦ κατηγορήσῃ, ἀπολογοῦ μάλιστα μέν, ὡς ἀλυσιτελές ἐστι τὸ κατηγορούμενον, εἰ δὲ μή, ὅτι οὐκ εἴθισαι τὰ τοιαῦτα πράττειν οὔτε σὺ οὔτε οἱ σοὶ ὅμοιοι, ἢ ὅτι οὐ τοῦτον τὸν τρόπον. τὸ μὲν οὖν εἰκὸς οὕτω λύσεις· τὸ δὲ παράδειγμα πρῶτον μέν, ἂν δύνῃ, δείκνυε, ὡς οὐχ ὅμοιόν ἐστι τῷ ἐγκαλουμένῳ, εἰ δὲ μή, ἕτερον φέρε αὐτὸς παράδειγμα ἐκ τῶν ἐναντίων παρὰ τὸ εἰκὸς γενόμενον. τὸ δὲ τεκμήριον λύε φράζων, παρ' ἃς αἰτίας ἐναντιωθῆναι συνέβη· τὰς δὲ γνώμας καὶ τὰ ἐνθυμήματα ἢ παράδοξα ἀπόφαινε ἢ ἀμφίβολα. τὰ δὲ σημεῖα πλειόνων ὄντα ἀπόφαινε σημεῖα καὶ μὴ μόνου τοῦ σοὶ ἐγκαλουμένου. καὶ τὰ μὲν τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὸ ἐναντίον ἄγοντες ἢ ἐπὶ τὸ ἀμφίβολον ἀπίθανα τοῦτον τὸν τρόπον καταστήσομεν. ἂν δὲ ὁμολογῶμεν τὰ ἐγκαλούμενα πεποιηκέναι, ἐκ τῶν δικαίων καὶ νομίμων μετιόντες ἐννομώτερα καὶ δικαιό-*

2. *προεκθέμενοι* MPAld. ‖ 5. *εἴη* Sp, *ᾖ* libri | *ἐπὶ τῶν* O ‖ 6. *τόπου* MO | *εἰ — βασανισθέντες* om. O ‖ 7. *μάρτυρες ἢ οἱ* Sp, an *μάρτυρες καὶ οἱ ὅρκοι καὶ οἱ β.*? ‖ 8. *ἔχεις* M | *ἐπὶ* del. Sp ‖ 11. *ἀλυσιτελές* Bekker, *λυσιτελές* libri | *σοί ἐστι* Kayser ‖ 12. *εἴθισται* OP | *οὔτε σοὶ οὔτε τοῖς σοι ὁμοίοις* OP ‖ 13. *ὅτι οὐ* om. F[1], *οὐ* om. O ‖ 17. *γινόμενον* F ‖ 20. *ὄντα* Sp, *ὄντων* libri ‖ 21. *μόνον* a ‖ 23. *ἀπίθανον* OP ‖ 25. *ἐννομώτερον καὶ δικαιότερον* MP

τερα τὰ ἡμέτερα ἀποδεικνύναι πειρασόμεθα· ἐὰν δὲ μὴ 36
τοῦτο ἐνδέχηται, εἰς ἁμάρτημα ἢ ἀτύχημα καταφεύγοντας καὶ σμικρὰς τὰς βλάβας ἀποφαίνοντας συγγνώμης τυγχάνειν πειρατέον, τὸ μὲν ἁμαρτάνειν κοινὸν πάντων ἀνθρώπων ἐπιδεικνύοντας, τὸ δ' ἀδικεῖν ἴδιον τῶν πονηρῶν. λέγε δέ, ὅτι ἐπιεικὲς καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον ἐστὶ συγγνώμην ἔχειν ταῖς ἁμαρτίαις· οὐδεὶς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων, εἴ τι τοιοῦτον αὐτῷ συνεμπέσοι. ἀπόφαινε καὶ τὸν ἐναντίον, εἴ τι ἐξήμαρτε, συγγνώμης τυχεῖν ἀξιώσαντα.

Μετὰ δὲ ταῦτα αἱ προκαταλήψεις αἱ ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰρημέναι. τὰς μὲν οὖν ἄλλας ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων εὐπορήσομεν λύειν· ἐὰν δὲ διαβάλλωσιν ἡμᾶς, ὡς γεγραμμένους λόγους λέγομεν ἢ λέγειν μελετῶμεν ἢ ὡς ἐπὶ μισθῷ τινι συνηγοροῦμεν, χρὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα ὁμόσε βαδίζοντας εἰρωνεύεσθαι καὶ περὶ μὲν τῆς γραφῆς λέγειν, μὴ κωλύειν τὸν νόμον ἢ αὐτὸν γεγραμμένα λέγειν ἢ ἐκεῖνον ἄγραφα· τὸν γὰρ νόμον οὐκ ἐᾶν τοιαῦτα πράττειν, λέγειν δὲ ὅπως ἄν τις βούληται συγχωρεῖν. ῥητέον δὲ καὶ ὅτι οὕτως ὁ ἐναντίος οἴεται μεγάλα ἠδικηκέναι, ὥστ' οὐ νομίζει με κατ' ἀξίαν κατηγορῆσαι, εἰ μὴ γράφοιμι καὶ πολὺν χρόνον σκεψαίμην. περὶ μὲν οὖν τὰς τῶν γεγραμμένων λόγων διαβολὰς οὕτως ἀναντητέον. ἂν δὲ φάσκωσιν ἡμᾶς λέγειν μανθάνειν καὶ μελετᾶν, ὁμολογήσαντες ἐροῦμεν· ἡμεῖς μὲν οἱ μανθάνοντες, ὡς φής, οὐ φιλόδικοί ἐσμεν,

3. μικρὰς V Sp ‖ 6. ὅτι καὶ b Sp ‖ 7. ἔχει C ‖ 8. ἄνθρωπον εἰ τὸ M | τοιοῦτο CF[1] | συνεμπέσῃ libri praeter DV ‖ 11. δὲ Aldus, om. libri ‖ 13. ἐὰν δὲ] ὅταν δὲ F, ὅταν CMOP ‖ 20. οὗτος M ‖ 21. μεγάλη F | νομίζει με] νομίζοιμι a ‖ 22. ἂν κατηγορῆσαι Halmius ‖ 23. περὶ] πρὸς Sp ‖ 24. δὲ om. O ‖ 25. λέγειν καὶ OP

36 σὺ δὲ ὁ λέγειν μὴ ἐπιστάμενος καὶ νῦν ἡμᾶς καὶ πρότερον ἑάλως συκοφαντῶν· ὥστε λυσιτελὲς φανεῖται τοῖς πολίταις κἀκεῖνον μανθάνειν ῥητορεύειν· οὐ γὰρ οὕτω πονηρὸν οὐδὲ συκοφάντην αὐτὸν εἶναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον κἂν ἡμᾶς ἐπὶ μισθῷ συνηγορεῖν λέγῃ τις, ὁμολογήσαντες εἰρωνευσόμεθα καὶ τὸν αἰτιώμενον ἡμᾶς ἐπιδείξομεν τοῦτο ποιοῦντα καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. τῶν δὲ μισθῶν διαιροῦ τὰ εἴδη καὶ λέγε, ὡς οἱ μὲν ἐπὶ χρήμασιν, οἱ δ' ἐπὶ χάρισιν, οἱ δ' ἐπὶ τιμωρίαις, οἱ δ' ἐπὶ τιμαῖς συνηγοροῦσιν· αὐτὸν μὲν οὖν ἀπόφαινε διὰ χάριν συνηγοροῦντα, τὸν δ' ἐναντίον λέγε οὐδὲ ἐπὶ μικρῷ μισθῷ συνηγορεῖν· ὅπως γὰρ λάβῃ ἀργύριον ἀδίκως, οὐχ ὅπως μὴ ἐκτίσῃ, δικάζεται. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ ἐάν τις ἡμᾶς δικάζεσθαί τινας λέγῃ διδάσκειν ἢ λόγους δικανικοὺς συγγράφειν· ἀπόφαινε γὰρ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, καθ' ὅσον δύνανται, τοὺς φίλους ὠφελεῖν καὶ διδάσκοντας καὶ συμβουλεύοντας. καὶ οὕτως ἐντέχνως περὶ τῶν τοιούτων ἀπαντήσεις.

Χρὴ δὲ καὶ περὶ τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις, ὁπόσαι πίπτουσιν εἰς τὰ τοιαῦτα εἴδη, μὴ ῥαθύμως ἔχειν, ἀλλὰ διακρίνειν τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς ἀρνήσεις ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν. ὁμολογίαι μὲν οὖν εἰσιν αἱ τοιαίδε· ἀπέκτεινάς μου τὸν υἱόν· ἀπέκτεινα πρότερον

1. μὴ om. F ‖ 3. γὰρ ἂν Halmius ‖ 4. σαυτὸν Sp ‖ 7. τοῦτο] ταὐτὸ Finckhius ‖ 8. τὸν δὲ μισθὸν M | διαιροῦ τὰ C, διαιροῦντα DMV, διαιροῦν τὰ P, διαιρεῖν τὰ ceteri, unde διαίρει τὰ Sp | εἴδει M | λέγε CMP, λέγειν ceteri ‖ 10. αὐτὸν] σαυτὸν Sp | οὖν om. CF¹MP ‖ 12. ἐπὶ μισθῷ μικρῷ CFOP, ἐπισθῷ μικρῷ M ‖ 13. ἀδίκως om. O | δὴ CMP ‖ 14. τρόπῳ] δεῖ χρῆσθαι supplet Sp, v. p. 30. 7 | λέγειν DPV ‖ 15. γράφειν M | συγγράφειν, ἀποφανοῦμεν καὶ τοὺς Sauppius | γὰρ del. Sp ‖ 16. καθόσον OP ‖ 19. χρὴ — p. 95. 10. συνάξεις ab auctore libelli abiudicat Ipfelkofer

ἐπ' ἐμὲ σίδηρον αἰρόμενον. συνέκοψάς μου τὸν υἱόν· 36
ἔγωγε ἀδίκων χειρῶν ἄρχοντα. κατέαξάς μου τὴν κεφαλήν· ἐγὼ βιαζομένου σου νύκτωρ εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν εἰσιέναι. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται ὁμολογίαι τῷ νόμῳ πιστεύουσαι ὁμολογοῦνται. αἱ δὲ τοιαίδε ἀρνήσεις παρεγκλίνουσι τὸν νόμον· ἀπέκτεινάς μου τὸν υἱόν· οὐκ ἔγωγε, ἀλλ' ὁ νόμος. τὰ δὲ τοιαῦτα πάντα οὕτω δεῖ ἀποκρίνεσθαι, ὅταν τῶν νόμων ὁ μὲν κελεύῃ τοῦτο ποιεῖν, ὁ δὲ κωλύῃ. τὰ μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων ἁπάντων συνάξεις.

Μετὰ δὲ ταῦτα παλιλλογία τῶν εἰρημένων ἤδη σύντομος ἀνάμνησις. χρήσιμος δέ ἐστι παρὰ πάντας τοὺς καιρούς, ὥστε καὶ παρὰ μέρος καὶ παρὰ εἶδος τῇ παλιλλογίᾳ χρηστέον, μάλιστα δ' ἁρμόττει πρὸς τὰς κατηγορίας καὶ τὰς ἀπολογίας· ἔτι δὲ παρὰ τὰς προτροπὰς καὶ ἀποτροπάς· οὐ γὰρ μόνον ἀναμνῆσαι δεῖν φαμεν περὶ τῶν εἰρημένων ἐνταῦθα, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν κακολογιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς κριτὰς εὖ διαθεῖναι καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους κακῶς. τελευταῖον δὲ τοῦτο τῶν ἐν τῷ λόγῳ μερῶν τάττομεν. ἔστι δὲ μνημονικὸν ποιεῖν ἐν κεφαλαίῳ ἀπολογιζόμενον περὶ τῶν εἰρημένων [ἢ διαλογιζόμενον] ἢ προσερωτῶντα τῶν μὲν σαυτοῦ τὰ βέλτιστα, τῶν δ'

1. *αἰρόμενον* BV, *αἱρόμενον* D, *αἱρούμενον* ceteri ‖ 5. *νομίμῳ* b Sp ‖ 6. *παρακλίνουσι* b ‖ 8. *ἀποκρίνεσθαι* O Sp, *ὑποκρίνεσθαι* ceteri ‖ 10. *συντάξεις* P ‖ 11. *ἤδη* del. Sp, fort. *ἢ καὶ* | *συντόμως* O ‖ 15. *παρὰ* del. Sp | *τροπὰς* C^1MP ‖ 18. *ἀλλὰ καὶ*] *καὶ* om. aDV ‖ 19. *κριτὰς* v. p. 55. 16 ‖ 20. *τελευταῖον δὲ* a, *διὸ καὶ τελευταῖον* BSp, *διὸ τελευταῖον* EG, *τελευταῖον* ADV ‖ 22. *ἢ διαλογιζόμενον* F^2Ob, om. CF^1MP prob. Ipfelkofero, *διαλογιζόμενον ἢ ἀπολογιζόμενον περὶ τῶν εἰρημένων ἢ προαιρούμενον ἢ προσερωτῶντα* Sp ‖ 23. *προσερωτῶντα*] *προαιρούμενον* Ipfelkofer

36 *ἐναντίων τὰ φαυλότατα· εἰ δὲ βούλει, ἐρωτήσεως σχῆμα ποιησάμενον. οἷον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστιν, ἐκ τῶν προτέρων ἴσμεν. εὖ δὲ διαθήσομεν ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐναντίους κακῶς, ὥσπερ ἐπὶ τῶν προτροπῶν καὶ ἀποτροπῶν, ἀποφαίνοντες κεφαλαιωδῶς, ἐφ' οἷς εὖ πεποιήκαμεν τοὺς ἀδικοῦντας ἢ ποιοῦμεν ἢ ποιήσομεν, ἢ αὐτοὶ ἢ ἡμέτεροι φίλοι, ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν, ἢ πάλιν τοὺς κρίνοντας αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσι, καὶ διεξιόντες αὐτοῖς, ὡς νῦν καιρὸς χάριτας ἡμῖν τῶν ὑπηργμένων ἀποδοῦναι, καὶ πρὸς τούτοις ἐλεεινοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς καθιστάντες, ἐὰν ἐνδέχηται. τοῦτο δὲ ποιήσομεν ἐπιδεικνύντες, ὡς πρὸς τοὺς ἀκούοντας οἰκείως ἔχομεν καὶ ἀναξίως δυστυχοῦμεν κακῶς πρότερον πεπονθότες ἢ νῦν πάσχοντες ἢ πεισόμενοι, ἐὰν μὴ βοηθῶσιν ἡμῖν οὗτοι. ἐὰν δὲ μὴ τοιαῦτα ὑπάρχῃ, διεξιόντες, τίνων ἀγαθῶν ἐστερήμεθα ἢ στερισκόμεθα ἢ στερησόμεθα ὀλιγωρηθέντες ὑπὸ τῶν κρινόντων, ἢ ὡς ἀγαθοῦ μηδέποτε ἐτύχομεν ἢ μὴ ἐπιτυγχάνομεν ἢ μὴ ἐπιτευξόμεθα μὴ τούτων ἡμῖν συμβοηθησάντων. ἐκ γὰρ τούτων ἐλεεινοὺς καταστήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀκούοντας εὖ διαθήσομεν. διαβαλοῦμεν δὲ τοὺς ἀντιδίκους καὶ φθονεῖσθαι ποιήσομεν ἐκ τῶν ἐναντίων τούτοις, ἀποφαίνοντες ὑπὸ τούτων ἢ τῶν τούτοις φίλων τοὺς ἀκούοντας ἢ*

1. *ἐναντίου* Sp | *ἐρωτήσεως*] *ἐπερωτήσεως* Ipfelkofer, *εἰρωνείας* Sp, Sauppius ‖ 3. *πρότερον* BC^{2}OV ‖ 4. *τροπῶν καὶ* MP ‖ 5. *ἀποφαίνοντες* D, *ὑποφαίνοντες* ceteri ‖ 6. *ἀδικοῦντας*] *ἀκούοντας* Usener | 7. *αὐτὸς* P | *οἱ ἡμέτεροι* DEG ‖ 8. *ἢ αὐτοὺς* Sp ‖ 9. *αὐτῶν* CF^{1}M, *αὐτῷ* P ‖ 11. *αὐτοὺς ἡμᾶς* F ‖ 12. *δέχηται* OPV | *ἐπιδεικνύοντες* O ‖ 16. *διεξιόντες* om. AEGV ‖ 18. *ἐτύχομεν*] fort. *ἐπιτετυχήκαμεν*, v. p. 97. 12, *ἐπετύχομεν* Finckhius ‖ 19. *τυγχάνομεν ἢ μὴ τευξόμεθα* Sp ‖ 24. *ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν* Sp

ὧν αὐτοὶ κήδονται, κακῶς πεπονθότας ἢ πάσχοντας ἢ 36
πεισομένους παρὰ τὸ προσῆκον. ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων καὶ μῖσος καὶ ὀργὴν πρὸς αὐτοὺς ἕξουσιν. ἂν δὲ μὴ ταῦτα ἐνδέχηται, συνάξομεν, ἐξ ὧν φθόνον τοῖς ἀκούουσι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐργασόμεθα· τὸ γὰρ φθονεῖν πλησίον τοῦ μισεῖν ἐστι. φθονήσονται δὲ συλλήβδην, ἐὰν ἀναξίως αὐτοὺς εὖ πράττοντας ἀποφαίνωμεν καὶ πρὸς τοὺς ἀκούοντας ἀλλοτρίως ἔχοντας, διεξιόντες ὡς ἀγαθὰ πολλὰ πεπόνθασιν ἀδίκως ἢ πάσχουσιν ἢ μέλλουσι πείσεσθαι, ἢ ἀγαθοῦ οὐδέπω πρότερον ἐστερήθησαν ἢ νῦν οὐ στερίσκονται ἢ οὐ στερήσονται, ἢ κακοῦ οὐδέπω τετυχηκότες ἢ νῦν οὐ τυγχάνοντες ἢ οὐ τευξόμενοι, ἐὰν μὴ νῦν αὐτοὺς οἱ κριταὶ κολάσωσιν. ἐκ τούτων μὲν οὖν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις εὐμενῶς μὲν αὐτούς, κακῶς δὲ τοὺς ἐναντίους διαθήσομεν· ἐκ δὲ τῶν προειρημένων ἁπάντων ἐντέχνως καὶ τὰς κατηγορίας καὶ τὰς ἀπολογίας τάξομεν.

Τὸ δ' ἐξεταστικὸν εἶδος αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐ 37
πολλάκις συνίσταται, τοῖς δὲ ἄλλοις εἴδεσι μίγνυται καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ἀντιλογίας χρήσιμόν ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλ' ὅπως μηδὲ τούτου τὴν τάξιν ἀγνοῶμεν, ἄν ποθ' ἡμῖν λόγον ἢ βίον ἢ πρᾶξιν ἀνθρώπων ἢ διοίκησιν πόλεως ἐξετάζειν συμβῇ, διέξειμι καὶ περὶ τούτου κεφαλαιωδῶς. φροιμιαστέον μὲν οὖν σχεδὸν ὁμοιοτρόπως τοῖς διαβεβλημένοις καὶ τοῖς ἐξετάζουσι ταῦτα, ὥστε προφάσεις ἐν ἀρχαῖς εὐλόγους ἐνεγκόντες,

3. δὲ μὴ δὲ OP ‖ 7. ἀναξίους aEGV | ἀποφαίνομεν CM | 8. ἀλλοτρίους P ‖ 10. οὐδέποτε M ‖ 11. στερίσκοντες M | ἢ κακοῦ] κακοῦ aD ‖ 12. οὐδέποτε FM | ἢ] εἰσὶν ἢ Halmius ‖ 13. κολάσουσιν O ‖ 15. κακῶς δὲ τοὺς om. MP ‖ 18. οὐ] om. P, καὶ O | 23. fort. διέξιμεν ‖ 26. ταύτῃ a | προφάσει M

37 *δι' ἃς δόξομεν εἰκότως τοῦτο ποιεῖν, οὕτως ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν ἥξομεν. αἱ τοιαίδε δὲ ἁρμόζουσιν ἐν μὲν τοῖς πολιτικοῖς συλλόγοις, ὡς οὐ φιλονεικίᾳ τὸ τοιοῦτον ποιοῦμεν, ἀλλ' ὅπως μὴ λάθῃ τοὺς ἀκούοντας, εἶτα ὅτι ἡμᾶς οὗτοι πρότεροι ἠνώχλησαν· ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις ἢ ἔχθραν ἢ τὰ ἔθη τῶν ἐξεταζομένων φαῦλα ὄντα ἢ φιλίαν πρὸς τοὺς ἐξεταζομένους, ἢ ὅπως συνέντες, ἃ πράττουσι, μηκέτι ταῦτα ποιήσωσιν· ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις τὸ νόμιμον, τὸ δίκαιον, τὸ τῷ κοινῷ συμφέρον. φροιμιασάμενοι δ' ἐκ τούτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοιοτρόπων ἐφεξῆς ἕκαστον προτιθέμενοι τῶν ῥηθέντων ἢ πραχθέντων ἢ διανοηθέντων ἐξετάσομεν, ἐνδεικνύντες αὐτὰ καὶ τοῖς δικαίοις καὶ τοῖς νομίμοις καὶ τοῖς ἰδίᾳ καὶ κοινῇ συμφέρουσιν ἐναντιούμενα, καὶ πάντα σκοποῦντες, εἴ που αὐτὰ αὑτοῖς ἐστιν ἐναντία ἢ τοῖς ἤθεσι τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων ἢ τοῖς εἰκόσιν. ἵνα δὲ μὴ μηκύνωμεν καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντες, ὅσῳ ἂν πλείοσι τῶν ἐνδόξων ἐπιτηδευμάτων ἢ πραγμάτων ἢ λόγων ἢ ἐθῶν ἐναντιούμενα τὰ τῶν ἐξεταζομένων ἀποφαίνωμεν τοῖς ἀκούουσι, τοσούτῳ μᾶλλον οἱ ἐξεταζόμενοι ἀδοξήσουσι. δεῖ δὲ πικρῷ τῷ ἤθει μὴ ἐξετάζειν, ἀλλὰ πρᾳεῖ· τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον οἱ λόγοι γινόμενοι πιθανώτεροι φανήσονται τοῖς ἀκούουσιν, οἱ δὲ λέ-*

2. *ἥξωμεν* M | *αἱ τοιαίδε* DV, *αἰτίαι* a | *ἁρμόζουσιν* DMOP, *ἁρμόσουσιν* CFV, *ἁρμόσουσι δὲ αἱ τοιαίδε* ceteri ‖ 3. *φιλονεικίᾳ τοῦτο ποιοῦμεν* F | *τὸ* om. P, *τοῦτο* O ‖ 5. *πρότεροι* D, *πρότερον* aV, *πρώτως* ceteri ‖ 6. *ἔχθρα* Sp | *ἤθη* OSylburgius ‖ 7. *φιλία* Sp | *ἢ ὅπως*] *ὅπως* Sp | *συνέντες* Finckhius, *ἀνέντες* libri ‖ 9. *τὸ τῷ*] *καὶ τὸ τῷ* CO, *καὶ τῷ* M, *καὶ τὸ τὸ κοινῇ* P ‖ 14. *πᾶσι* CF¹MP, ad p. 32. 9, 33. 14 ‖ 16. *ἵνα μὴ δὲ* MP ‖ 17. *μηκύνω* DF²Sp, *κύνω* V, *μηκύνωμέν* ceteri, *τὸν λόγον* add. ABEG | *λέγοντες* ABEGOP, *λέγων* CDFMVSp ‖ 19. *τὰ* om. b | *ἀποφαίνομεν* CFM ‖ 21. *ἀδοξοῦσι* b | *μικρῷ* M ‖ 22. *γινόμενοι* EMOP, *γιγνόμενοι* ceteriSp

γοντες αὐτοὺς ἥκιστα διαβαλοῦσιν. ὅταν δὲ πάντα 37 *ἀκριβῶς ἐξητακὼς αὐξήσῃς αὐτά, παλιλλογίαν ἐπὶ τῇ τελευτῇ σύντομον ποίησον καὶ τοὺς ἀκροατὰς περὶ τῶν εἰρημένων ἀνάμνησον. τὰ μὲν οὖν εἴδη πάντα τοῦτον τὸν τρόπον τάττοντες ἐντέχνως αὐτοῖς χρησόμεθα.*

Δεῖ δὲ καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας ὅτι μάλιστα 38 *πειρᾶσθαι κατὰ τὰ προειρημένα τοὺς λόγους ἀποδιδόναι καὶ συνεθίζειν αὐτοὺς τούτοις ἅπασιν ἐξ ἑτοίμου χρῆσθαι. καὶ περὶ μὲν τοῦ λέγειν ἐντέχνως καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς ἀγῶσι κἀν ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμιλίαις ἐντεῦθεν πλείστας καὶ τεχνικωτάτας ἀφορμὰς ἕξομεν· χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι μὴ μόνον περὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν βίον τὸν αὐτοῦ, διακοσμοῦντα ταῖς ἰδέαις ταῖς εἰρημέναις· συμβάλλεται γὰρ ἡ περὶ τὸν βίον παρασκευὴ καὶ πρὸς τὸ πείθειν καὶ πρὸς τὸ δόξης ἐπιεικοῦς τυγχάνειν.*

Πρῶτον μὲν οὖν διελέσθαι χρὴ τὰ πράγματα κατὰ τὴν ὅλην τοῦ παιδεύματος διαίρεσιν, ὅτι πρῶτον ἢ δεύτερον ἢ τρίτον ἢ τέταρτον μεταχειριστέον, εἶτα σαυτοῦ ποιεῖσθαι παρασκευήν, ὥσπερ ἐν τοῖς προοιμίοις διήλθομεν τὰ περὶ τῶν ἀκροατῶν. εὐμενῆ μὲν οὖν τὰ περὶ σεαυτὸν ποιήσεις, ἐὰν οἷς ὁμολογεῖς ἐμμένῃς καὶ διαφυλάττῃς φίλους τοὺς αὐτοὺς διὰ παντὸς τοῦ βίου καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων φαίνῃ

1. *αὐτοὺς* EGBuhlius | *διαβαλλοῦσιν* M, *διαβάλλουσιν* b || 2. *αὐξήσεις* CM || 3. *ποιῆσαι* Sp || 8. *κατὰ* om. O | *προειρημένα* Sp, *πεπραγμένα* libri || 10. *μὲν οὖν* AFP || 11. *κἂν* ABDV, *καὶ* ceteri || 12. *τοὺς* om. O || 13. *ἀρετὰς* ante *ἀφορμὰς* add. P || 14. *μὴ*] *οὐ* F || 16. *προειρημέναις* OPAld. || 17. *πείθειν καὶ τὸ* O | *ἐπιεικῆ* C || 23. *εὐμενεῖς* Finckhius || 24. *ὁμολογῇς* CM

38 *μὴ μεθιστάμενος, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενος. προσέξουσι δέ σοι, ἐὰν μεγάλας καὶ καλὰς μεταχειρίζῃ τὰς πράξεις καὶ τοῖς πολλοῖς συμφερούσας.*

Εὐμενεῖς δὲ γενόμενοι, ὅταν ἐπὶ τῶν πράξεων γένῃ, ὅσαι τῶν κακῶν ἀποτροπὴν ἔχουσι, τῶν δ' ἀγαθῶν παρουσίαν, ταύτας μὲν ὡς συμφερούσας αὐτοῖς ἀποδέξονται, ὅσαι δὲ τἀναντία παρασκευάζουσιν αὐτοῖς, ταύτας ἀποδοκιμάσουσιν. ἀντὶ δὲ τοῦ ταχεῖαν καὶ σαφῆ καὶ μὴ ἄπιστον τὴν διήγησιν λέγεσθαι τὰς πράξεις δεῖ τοιαύτας ποιεῖσθαι. ταχέως μὲν οὖν ἐπιτελέσεις, ἂν μὴ πάντα πράττειν ἅμα βούλῃ, ἀλλὰ πρότερον τὸ πρῶτον, ἔπειτα τὸ ἑξῆς. καθαρῶς δέ, ἂν μὴ ταχὺ τῆς πράξεως παυόμενος ἄλλα πράγματα μεταχειρίζῃ, πρὶν ταύτην ἐπιτελέσαι. μὴ ἀπίστως δέ, ἂν μὴ παρὰ τὸ ἦθος τὸ σαυτοῦ πράττῃς· πρὸς δὲ τούτοις, ἂν μὴ προσποιῇ τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους εἶναί σοι.

Ἐκ δὲ τῶν πίστεων ληψόμεθα, περὶ ὧν μὲν ἐπιστήμην ἔχομεν, κατὰ τὴν ταύτης ἐξήγησιν τὰς πράξεις ἐπιτελεῖν· περὶ ὧν δὲ τυγχάνομεν ἀγνοοῦντες, κατὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαῖνον· ἀσφαλέστατον γὰρ πράττειν περὶ τῶν οὕτως ἐχόντων πρὸς τὸ εἰωθὸς ἀποβλέποντας.

Εἰς δὲ τὸν πρὸς τοὺς ἀντιδίκους ἀγῶνα ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἐκ τῶν λελεγμένων ποιήσομεν βεβαιότητα

2. *σοι* om. P | *τὰς* om. EG, del. Sp ‖ 5. *ἔχωσι* M | *δ'*] *δι'* MPAld. ‖ 7. *δὴ* OP ‖ 8. *ἀποδοκιμάζουσιν* MPAld. ‖ 9. *μὴ* om. MP | *δεῖ*] *δὴ* M ‖ 10. *τοιαύτας* Sp, *ταῦτα* O, *ταύτας* ceteri | *ἂν μὴ*] post haec ea quibus *αἱ πράξεις ταχεῖαι* fiunt ita excidisse censet Finckhius, ut sequeretur *σαφῶς δὲ ἂν μὴ πάντα πράττειν* ‖ 11. *μὴ πράττειν ἅμα πάντα* F | *βούλει* DM ‖ 13. *ἀλλὰ* MP ‖ 14. *ἀπίστως* OSp, *ἄπιστος* ceteri ‖ 18. *κατὰ*] *καὶ* aV ‖ 22. *ἀποβλέποντας* GSp, *ἀποβλέποντες* b, *ἀποβλέποντα* a ‖ 24. *λεγομένων* Pb | *βεβαιότατον* C

περὶ ἡμῶν· ἐν δὲ τοῖς συμβολαίοις τοῦτο ποιήσομεν, 38 ἐὰν κατὰ τοὺς νόμους αὐτὰ μεταχειριζώμεθα τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γεγραμμένους μετὰ μαρτύρων ὡς βελτίστων ὁριζομένοις χρόνοις.

Ἐκ δὲ τοῦ ἐπιλόγου περὶ μὲν τῶν λελεγμένων μνημονικοὺς ποιήσομεν ἐκ τοῦ πάλιν λέγειν κεφαλαιωδῶς, περὶ δὲ τῶν πεπραγμένων ἐξ ὧν πράττομεν ἀναμνήσομεν οὕτως, ἐπειδὰν τὰς αὐτὰς πράξεις ἢ τὰς ὁμοίας μεταχειριζώμεθα ταῖς προτέραις. φιλικῶς δὲ διακείσονται πρὸς ἡμᾶς, ἐὰν πράττωμεν, ἐξ ὧν εὖ πεπονθέναι δόξουσιν ἢ πάσχειν ἢ πείσεσθαι. μεγάλα δὲ πράξομεν, ἐὰν πολλῶν αἰτίας καλῶν τὰς πράξεις μεταχειριζώμεθα. καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον χρὴ τὰ κατὰ τὸν βίον παρασκευάζειν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας συντάξεως περὶ τοὺς λόγους γυμνάζεσθαι.

[Τὰς δὲ θυσίας δεῖ ποιεῖν ὡς προείρηται, πρὸς μὲν θεοὺς ὁσίως, πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως, πρὸς δὲ τὰς θεωρίας λαμπρῶς, πρὸς δὲ τοὺς πολίτας ὠφελίμως. καὶ πρὸς μὲν τοὺς θεοὺς ὁσίως ἕξουσιν, ἐὰν κατὰ τὰ πάτρια θύωμεν· πρὸς δὲ τὰς δαπάνας μετρίως,

1. περὶ b praeter DV, παρ' ceteri ‖ 2. ἐὰν — 6. ποιήσομεν om. P | μεταχειριζόμεθα CAld. ut v. 9 et 12 ‖ 4. ὁριζόμενοι aDV ‖ 5. λελεγμένων F ut videtur Sp, λεγομένων CMOb | (λελεγμένων) ἀναμνήσομεν τοὺς ἀκροατὰς τὰ πραχθέντα ἐν κεφαλαίῳ αὖθις εἰπόντες (ἐξ ὧν) b praeter A¹DV, qui omittunt ‖ 7. περὶ] ἐπὶ C | δὲ Finckhius add., libri post ὧν ponunt, om. DV ‖ 12. αἰτίους καὶ et om. τὰς ABEG ‖ 13. τὰ om. BV, τὸν O | βίον] αὐτοῦ add. BOP ‖ 15. τοὺς λόγους b Sp, τὸν. λόγον a ‖ 16. Haec ex primo libelli capite excerpta et paucis mutata esse confirmavit Sp; adde, quod marg. AB habet: ἀνακεφαλαιοῖ τὰ εἰρημένα ἐν τῷ α τμήματι | δεῖ b, om. a ‖ 17. μετρίως] ὁσίως C ‖ 20. τὰ om. M

ἐὰν μὴ τὰ πεμπόμενα πάντα τοῖς δαπανωμένοις συναναλίσκηται· πρὸς δὲ τὰς θεωρίας λαμπρῶς, ἐὰν μεγαλοπρεπῶς ὦσι κατεσκευασμένα· πρὸς δὲ τοὺς πολίτας ὠφελίμως, ἐὰν ἱππεῖς καὶ ὁπλῖται διεσκευασμένοι συμπομπεύωσι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τοὺς θεοὺς οὕτω γινόμενα ὁσίως ἂν ἔχοι. φιλίαν δὲ συστησόμεθα πρὸς τοὺς ὁμοιοτρόπους ἡμῖν καὶ οἷς ταὐτὰ συμφέρει καὶ οἷς περὶ τὰ μέγιστα ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν κοινωνεῖν· ἡ γὰρ τοιαύτη μάλιστα συμμένει φιλία. συμμάχους δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τοὺς δικαιοτάτους καὶ τοὺς δύναμιν πολλὴν ἔχοντας καὶ τοὺς πλησίον κατοικοῦντας, ἐχθροὺς δὲ τοὺς ἐναντίους τούτοις. πόλεμον δὲ δεῖ αἱρεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντας τὴν πόλιν ἢ τοὺς φίλους ἢ τοὺς συμμάχους αὐτῆς. τὰς δὲ φυλακὰς ἀναγκαῖον ἔχειν ἢ δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ τῶν συμμάχων ἢ διὰ ξένων, καὶ κράτιστον μὲν δι' ἑαυτῶν, δεύτερον δὲ διὰ τῶν συμμάχων, τρίτον δὲ διὰ ξένων. περὶ πόρου δὲ χρημάτων κράτιστον μὲν ἀπὸ τῶν ἰδίων προσόδων ἢ κτημάτων, δεύτερον δὲ ἀπὸ τῶν τιμημάτων, τρίτον δὲ τῶν πενήτων τὰ σώματα παρεχόντων λειτουργεῖν, τῶν δὲ τεχνιτῶν ὅπλα, τῶν δὲ πλουσίων χρήματα. περὶ πολιτείας δὲ δημοκρατία μὲν ἀρίστη, ἐν ᾗ οἱ νόμοι τοῖς ἀρίστοις τὰς τιμὰς ἀπονέμουσι, τὸ δὲ πλῆθος μήτε χειροτονίας μήτε ψηφοφορίας ἐστέρηται, κακίστη δέ, ἐν ᾗ τῷ πλήθει παραδιδόασιν οἱ νόμοι τοὺς πλουτοῦντας

3. *κατεσκευασμέναι* FO, *κατασκευασμέναι* C ‖ 4. *διεσκευασμέναι* P | *συμπέμπωσι* EFG, *συμπέσωσι* D γρ. FOP, *συμπέρωσι* M ‖ 5. *οὕτως ἂν* a ‖ 6. *ἐὰν ἔχοι* O ‖ 7. *ταῦτα* MO | *συμφέρειν* MP ‖ 9. *συμβαίνει* b ‖ 10. *δεῖ* om. PAld. ‖ 12. *δεῖ* om. MPAld. ‖ 14 *αὐτοῖς* M, *αὐτοὺς* P ‖ 15. *ἢ δι' ἑαυτῶν* om. P ‖ 16. *κράτιστον*] *πρῶτον* b ‖ 17. *τῶν* om. CFVSp | *δὲ πόρου* b Sp ‖ 19. *τιμημάτων*] *κτημάτων* O ‖ 23. *νέμουσι* O ‖ 24. *ψηφιφορίας* plerique | *κακίστους* MP

ὑβρίζειν. ὀλιγαρχιῶν δέ εἰσι δύο τρόποι· ἢ γὰρ ἐξ ἑταιρείας ἢ ἀπὸ τιμημάτων. ποιεῖσθαι δὲ συμμάχους ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὅταν οἱ πολῖται μὴ τυγχάνωσι δι' ἑαυτῶν δυνατοὶ τὴν χώραν καὶ τὰ φρούρια φυλάττειν ἢ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι· παρίεσθαι δὲ δεῖ συμμαχίαν, ὅταν μὴ ἀνάγκη τις ᾖ ποιεῖσθαι αὐτὴν ἢ μακρὰν τοῖς τόποις ἀπέχωσι καὶ ἀδύνατοι ὦσι κατὰ τοὺς προσήκοντας παραγίνεσθαι καιρούς. πολίτης δὲ ἀγαθός ἐστιν, ὅστις φίλους μὲν χρησιμωτάτους τῇ πόλει παρασκευάζει, ἐχθροὺς δὲ ἐλαχίστους καὶ ἀσθενεστάτους, καὶ ὅστις πλείστας προσόδους παρασκευάζει τῶν ἰδιωτῶν μηδένα δημεύων, καὶ ὅστις ἑαυτὸν δίκαιον παρέχων τοὺς ἀδικοῦντάς τι τῶν κοινῶν ἐξετάζει. δωροῦνται δὲ πάντες ἐλπίζοντες ὠφεληθήσεσθαι ἢ τῶν προτέρων εὐεργεσιῶν χάριν ἀποδιδόντες· ὑπηρετοῦσι δὲ πάντες κέρδους ἕνεκεν ἢ τιμῆς ἢ ἡδονῆς ἢ φόβου. συναλλάττουσι δὲ πάντες ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ ἀκουσίως· αἱ γὰρ πράξεις ἐπιτελοῦνται πᾶσαι ἢ διὰ βίας ἢ διὰ πειθοῦς ἢ δι' ἀπάτης ἢ διὰ προφάσεως. ἐν δὲ πολέμῳ περιγίνονται πολεμοῦντες ἢ διὰ τύχην ἢ διὰ σωμάτων πλῆθος ἢ ῥώμην ἢ διὰ χρημάτων εὐπορίαν ἢ διὰ τόπων εὐφυΐαν ἢ δι' ἀρετὴν συμμάχων ἢ διὰ στρατηγοῦ γνώμην. ἐγκαταλιπεῖν δὲ τοὺς συμμάχους ὑπολαμβάνουσι δεῖν ἢ διὰ τὸ μᾶλλον συμφέρειν τοῦτο ἢ διὰ τὸ καταλύσασθαι τὸν πόλεμον. δίκαια δὲ πράττειν ἐστὶ τὸ τοῖς κοινοῖς τῆς πόλεως ἤθεσιν ἕπεσθαι, τοῖς

1. δέ om. O ‖ 2. ἑταιρείας AVSp, ἑταιρίας ceteri | ἀπὸ τῶν b Sp ‖ 8. καιρῷ C ‖ 10. κατασκευάζει O | ἢ ἀσθενεστάτους OP ‖ 13. τι om. P | δωριοῦνται P ‖ 16. ἕνεκα M ‖ 18. βίαν b ‖ 19. πειθὼ b | ἐν πολέμῳ δὲ P ‖ 24. τοῦτο om. CF[1]MP ‖ 26. ἔθεσιν a

νόμοις πείθεσθαι καὶ ταῖς ἰδίαις ὁμολογίαις ἐμμένειν. συμφέρει δὲ σώματι μὲν εὐεξία καὶ κάλλος καὶ ῥώμη καὶ ὑγίεια, ψυχῇ δὲ σοφία φρόνησις ἀνδρεία σωφροσύνη δικαιοσύνη, συναμφοτέροις δὲ τούτοις χρήματα καὶ φίλοι· ἀσύμφορα δὲ τἀναντία τούτων. πόλει δὲ συμφέρον πλῆθος πολιτῶν ἀγαθῶν.]

1. *ἰδέαις* M | *ὁμολογίαις* om. MP ‖ 2. *συμφέρει*] *σεμνύνεσθαι* DV | *καὶ* ante *κάλλος* om. M ‖ 3. *ὑγίεια* Bekker, *ὑγεία* libri, v. p. 11. 6 | *ἀνδρεία* COP, *ἀνδρία* ceteri Sp ‖ 4. *καὶ δικαιοσύνη* a ‖ 5. *καὶ* BFOV, om. ceteri ‖ 6. *ἀγαθῶν* om. b

III.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Η ΛΟΓΓΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΥΨΟΥΣ.

Τὸ μὲν τοῦ Καικιλίου συγγραμμάτιον, ὃ περὶ ὕψους P.178v *συνετάξατο, ἀνασκοπουμένοις ἡμῖν ὡς οἶσθα κοινῇ, Ποστούμιε Τερεντιανὲ φίλτατε, ταπεινότερον ἐφάνη τῆς ὅλης ὑποθέσεως καὶ ἥκιστα τῶν καιρίων ἐφαπτόμενον, οὐ πολλήν τε ὠφέλειαν, ἧς μάλιστα δεῖ στοχάζεσθαι τὸν γράφοντα, περιποιοῦν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, εἴγ' ἐπὶ πάσης τεχνολογίας δυεῖν ἀπαιτουμένων, προτέρου μὲν τοῦ δεῖξαι, τί τὸ ὑποκείμενον, δευτέρου δὲ τῇ τάξει, τῇ δυνάμει δὲ κυριωτέρου, πῶς ἂν ἡμῖν αὐτὸ τοῦτο καὶ δι' ὧν τινων μεθόδων κτητὸν γένοιτο, ὅμως ὁ Καικίλιος, ποῖον μέν τι ὑπάρχει τὸ ὑψηλόν, διὰ μυρίων ὅσων ὡς ἀγνοοῦσι πειρᾶται δεικνύναι, τὸ δὲ δι' ὅτου τρόπου τὰς ἑαυτῶν φύσεις προάγειν ἰσχύοιμεν ἂν εἰς ποσὴν μεγέθους ἐπίδοσιν, οὐκ οἶδ' ὅπως ὡς οὐκ ἀναγκαῖον παρέλιπεν· 2. πλὴν ἴσως τουτονὶ*

1. *Κεκιλίου* P, sic ubique; Spengelii scripturam ut nostra aetate usitatissimam retinuimus ‖ 3. *Τερεντιανὲ*] Manutius, *φλωρεντιανὲ* P, unde *Ποστοῦμε Φλ. Τερ.* Schurzfleischius, *Ποστούμιε Φλῶρε Τερ.* Reifferscheidius ‖ 4. *τῆς ὕλης καὶ* Pearcius ‖ 5. *τε* del. Toupius, *γε* Reiskius ‖ 6. *περιποιεῖν* Toupius ‖ 7. *εἴτ'* P, corr. Sp, *εἶτ'* Manutius

μὲν τὸν ἄνδρα οὐχ οὕτως αἰτιᾶσθαι τῶν ἐκλελειμμένων, ὡς αὐτῆς τῆς ἐπινοίας καὶ σπουδῆς ἄξιον ἐπαινεῖν. 179ʳ *ἐπεὶ δὲ ἐνεκελεύσω καὶ ἡμᾶς τι πε|ρὶ ὕψους πάντως εἰς σὴν ὑπομνηματίσασθαι χάριν, φέρε, εἴ τι δὴ δοκοῦμεν ἀνδράσι πολιτικοῖς τεθεωρηκέναι χρήσιμον, ἐπισκεψώμεθα· αὐτὸς δ' ἡμῖν, ἑταῖρε, τὰ ἐπὶ μέρους, ὡς πέφυκας καὶ καθήκει, συνεπικρινεῖς ἀληθέστατα· εὖ γὰρ δὴ ὁ ἀποφηνάμενος, τί θεοῖς ὅμοιον ἔχομεν, ‘εὐεργεσίαν’ εἴπας ‘καὶ ἀλήθειαν’.* 3. *γράφων δὲ πρὸς σέ, φίλτατε, τὸν παιδείας ἐπιστήμονα, σχεδὸν ἀπήλλαγμαι καὶ τοῦ διὰ πλειόνων προϋποτίθεσθαι, ὡς ἀκρότης καὶ ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη, καὶ ποιητῶν τε οἱ μέγιστοι καὶ συγγραφέων οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐνθένδε ποθὲν ἐπρώτευσαν καὶ ταῖς ἑαυτῶν περιέβαλον εὐκλείαις τὸν αἰῶνα.* 4. *οὐ γὰρ εἰς πειθὼ τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' εἰς ἔκστασιν ἄγει τὰ ὑπερφυᾶ· πάντη δέ γε σὺν ἐκπλήξει τοῦ πιθανοῦ καὶ τοῦ πρὸς χάριν ἀεὶ κρατεῖ τὸ θαυμάσιον, εἴγε τὸ μὲν πιθανὸν ὡς τὰ πολλὰ ἐφ' ἡμῖν, ταῦτα δὲ δυναστείαν καὶ βίαν ἄμαχον προσφέροντα παντὸς ἐπάνω τοῦ ἀκροωμένου καθίσταται. καὶ τὴν μὲν ἐμπειρίαν τῆς εὑρέσεως καὶ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν καὶ οἰκονομίαν οὐκ ἐξ ἑνὸς οὐδ' ἐκ δυεῖν, ἐκ δὲ τοῦ ὅλου τῶν λόγων ὕφους μόλις ἐκφαινομένην ὁρῶμεν, ὕψος δέ που καιρίως ἐξενεχθὲν τά τε πράγματα δίκην σκηπτοῦ πάντα διεφόρησεν καὶ τὴν τοῦ ῥήτορος εὐθὺς ἀθρόαν ἐνεδείξατο δύναμιν. ταῦτα γάρ,*

1. *μὲν* del. Toupius ‖ 13. *ἄλλοθέν ποθεν ἢ ἐνθένδε* Weiskius ‖ 14. *περιέβαλον*] P, sed *ον* in rasura, *περιεβάλοντο* Weiskius, v. c. 40. 2, *ὑπερέβαλον* Jahnius ‖ 18. *εἴγε*] P, *ἔστι γε* Pearcius, *ἔτι γε* Koenius ‖ 20 *παντὸς*] P, *πάντως* Faber ‖ 21. *εὐπορίαν* Taylorus ‖ 25. *πάντη* Tollius | *διεφώτισεν* Rohdius ‖ 26. *ταῦτα δὲ* Faber

οἶμαι, καὶ τὰ παραπλήσια, Τερεντιανὲ | ἥδιστε, κἂν 1 179ᵛ
αὐτὸς ἐκ πείρας ὑφηγήσαιο.

Ἡμῖν δ' ἐκεῖνο διαπορητέον ἐν ἀρχῇ, εἰ ἔστιν 2
ὕψους τις ἢ βάθους τέχνη, ἐπεί τινες ὅλως οἴονται διηπατῆσθαι τοὺς τὰ τοιαῦτα ἄγοντας εἰς τεχνικὰ παραγγέλματα. γεννᾶται γάρ, φησί, τὰ μεγαλοφυῆ καὶ οὐ διδακτὰ παραγίνεται, καὶ μία τέχνη πρὸς αὐτὰ τὸ πεφυκέναι· χείρω τε τὰ φυσικὰ ἔργα, ὡς οἴονται, καὶ τῷ παντὶ δειλότερα καθίσταται ταῖς τεχνολογίαις κατασκελετευόμενα. 2. ἐγὼ δὲ ἐλεγχθήσεσθαι τοῦθ' ἑτέρως ἔχον φημί, εἰ ἐπισκέψαιτό τις, ὅτι ἡ φύσις, ὥσπερ τὰ πολλὰ ἐν τοῖς παθητικοῖς καὶ διηρμένοις αὐτόνομον, οὕτως οὐκ εἰκαῖόν τι κἀκ παντὸς ἀμέθοδον εἶναι φιλεῖ, καὶ ὅτι αὕτη μὲν πρῶτόν τε καὶ ἀρχέτυπον γενέσεως στοιχεῖον ἐπὶ πάντων ὑφέστηκεν, τὰς δὲ ποσότητας καὶ τὸν ἐφ' ἑκάστου καιρόν, ἔτι δὲ τὴν ἀπλανεστάτην ἄσκησίν τε καὶ χρῆσιν ἱκανὴ παρορίσαι καὶ συνενεγκεῖν ἡ μέθοδος, καὶ ὡς ἐπικινδυνότερα, αὐτὰ ἐφ' αὑτῶν δίχα ἐπιστήμης, ἀστήρικτα καὶ ἀνερμάτιστα ἐαθέντα, τὰ μεγάλα, ἐπὶ μόνῃ τῇ φορᾷ καὶ ἀμαθεῖ τόλμῃ λειπόμενα· δεῖ γὰρ αὐτοῖς ὡς κέντρου πολλάκις, οὕτω δὲ καὶ χαλινοῦ. 3. ὅπερ γὰρ ὁ Δημοσθένης ἐπὶ τοῦ

4. ἢ βάθους del. Jahnius, ἢ μεγέθους Dielsius, v. p. 109. 19 al. ‖ 6. φησί] P sc. Καικίλιος, v. c. 29. 1, φασι Manutius ‖ 11. ὅτι ὥσπερ ἡ φύσις τὰ πολλὰ Faber ‖ 14. πρῶτόν τε] Sp, πρῶτόν τι P Vahlenus ‖ 17. παρορίσαι] P, in marg. γρ. πορίσαι, quod deteriores libri habent, προσορίσαι Faber, περιορίσαι Pearcius ‖ 19. ἐαθέντα, τὰ] P, ἐαθέντα τὰ πλοῖα, οὕτω καὶ τὰ Dobraeus non male, sed Spengelio nihil deesse videtur, si scripseris καί πως ἐπικινδυνότερα coll. c. 9. 11, 22. 2; alii alia temptaverunt, velut τὰ πλοῖα τὰ pro αὐτὰ Tollius, τὰ πλοῖα αὐτὰ Toupius, οὕτω τὰ μεγάλα Manutius, ἀστήρικτα καὶ del. Jahnius; oratio, quam distinxit Vahlenus, satis apte procedit ‖ 21. λειπόμενα del. Morus ‖ 22. δὴ Robortellus

2 κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀποφαίνεται βίου, μέγιστον μὲν εἶναι τῶν ἀγαθῶν τὸ εὐτυχεῖν, δεύτερον δὲ καὶ οὐκ ἔλαττον τὸ εὖ βουλεύεσθαι, ὅπερ οἷς ἂν μὴ παρῇ, συναναιρεῖ πάντως καὶ θάτερον, τοῦτ' ἂν καὶ ἐπὶ τῶν λόγων εἴποιμεν, ὡς ἡ μὲν φύσις τὴν τῆς εὐτυχίας τάξιν ἐπέχει, ἡ τέχνη δὲ τὴν τῆς εὐβουλίας. τὸ δὲ κυριώτατον, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ εἶναί τινα τῶν ἐν λόγοις ἐπὶ μόνῃ τῇ φύσει οὐκ ἄλλοθεν ἡμᾶς ἢ παρὰ τῆς τέχνης ἐκμαθεῖν δεῖ. εἰ ταῦθ', ὡς ἔφην, ἐπιλογίσαιτο καθ' ἑαυτὸν ὁ τοῖς χρηστομαθοῦσιν ἐπιτιμῶν, οὐκ ἂν ἔτι, ἐμοὶ δοκεῖ, περιττὴν καὶ ἄχρηστον τὴν ἐπὶ τῶν προκειμένων ἡγήσαιτο θεωρίαν. . . . .

DESUNT DUO FOLIA.

180ʳ 3 * * | καὶ καμίνου σχῶσι μάκιστον σέλας.
εἰ γάρ τιν' ἑστιοῦχον ὄψομαι μόνον,
μίαν παρείρας πλεκτάνην χειμάρροον,
στέγην πυρώσω καὶ κατανθρακώσομαι·
νῦν δ' οὐ κέκραγά πω τὸ γενναῖον μέλος.

οὐ τραγικὰ ἔτι ταῦτα, ἀλλὰ παρατράγῳδα, αἱ πλεκτάναι, καὶ τὸ πρὸς οὐρανὸν ἐξεμεῖν, καὶ τὸ τὸν Βορέαν

5. ὡς ἡ μὲν] his verbis desinit folium versum III quaternionis ΚΔ (179ᵛ), postea exciderunt duo folia, IV et V. Quae sequuntur verba φύσις — θεωρίαν Vaticanus cod. Gr. 285 saec. XV (a apud Vahlenum) servavit (primus edidit Tollius), qui his ipsis verbis desinit nec plura exhibet; eadem leguntur in Parisino libro 985 (olim 3171) saec. XV (b apud V.), ex quo Vaticanum descriptum esse putat Martensius 'De libello περὶ ὕψους' p. 37 ‖ 7. κυριώτατον ὅτι] Pearcius, κυριώτατόν τε ab ‖ 8. ἄλλοθέν ποθεν Toupius, v. p. 113. 19 ‖ 10. καθ' ἑαυτὸν] ab, καθ' ἕκαστον Weiskius ‖ 11. ἐμοὶ δοκεῖ] Sp, v. p. 127. 25, μοι δοκῶ ab, an μοι δοκεῖν? ‖ 12. ἡγήσαιτο] Boivinus: . . . σαιτο (m. s. κομίσαιτο) b, κομίσαιτο a, νομίσαιτο Pearcius ‖ 14. καὶ μὴ Tollius; Aeschyl. Orithyia ‖ 15. δόμον Gennadius ‖ 16. βίᾳ Ruhnkenius

αὐλητὴν ποιεῖν, καὶ τὰ ἄλλα ἑξῆς· τεθόλωται γὰρ τῇ φράσει καὶ τεθορύβηται ταῖς φαντασίαις μᾶλλον ἢ δεδείνωται, κἂν ἕκαστον αὐτῶν πρὸς αὐγὰς ἀνασκοπῇς, ἐκ τοῦ φοβεροῦ κατ' ὀλίγον ὑπονοστεῖ πρὸς τὸ εὐκαταφρόνητον. ὅπου δ' ἐν τραγῳδίᾳ, πράγματι ὀγκηρῷ φύσει καὶ ἐπιδεχομένῳ στόμφον, ὅμως τὸ παρὰ μέλος οἰδεῖν ἀσύγγνωστον, σχολῇ γ' ἂν οἶμαι λόγοις ἀληθινοῖς ἁρμόσειεν. 2. ταύτῃ καὶ τὰ τοῦ Λεοντίνου Γοργίου γελᾶται γράφοντος 'Ξέρξης ὁ τῶν Περσῶν Ζεύς', καὶ 'γύπες ἔμψυχοι τάφοι', καί τινα τῶν Καλλισθένους ὄντα οὐχ ὑψηλά, ἀλλὰ μετέωρα, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ Κλειτάρχου· φλοιώδης γὰρ ἀνὴρ καὶ φυσῶν κατὰ τὸν Σοφοκλέα, 3

μικροῖς μὲν αὐλίσκοισι, φορβειᾶς δ' ἄτερ.

τά γε μὴν Ἀμφικράτους τοιαῦτα καὶ Ἡγησίου καὶ Μάτριδος· πολλαχοῦ γὰρ ἐνθουσιᾶν ἑαυτοῖς δοκοῦντες οὐ βακχεύουσιν, ἀλλὰ παίζουσιν. 3. ὅλως δ' ἔοικεν εἶναι τὸ οἰδεῖν ἐν τοῖς μάλιστα δυσφυλακτότατον. φύσει γὰρ ἅπαντες οἱ μεγέθους ἐφιέμενοι, φεύγοντες ἀσθενείας καὶ ξηρότητος κατάγνωσιν, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπὶ τοῦθ' ὑποφέρονται, πειθόμενοι τῷ 'μεγάλων ἀπολισθαίνειν ὅμως εὐγενὲς ἁ|μάρτημα'. 4. κακοὶ δὲ ὄγκοι 180v
καὶ ἐπὶ σωμάτων καὶ λόγων οἱ χαῦνοι καὶ ἀναλήθεις καὶ μήποτε περιιστάντες ἡμᾶς εἰς τοὐναντίον· οὐδὲν γάρ φασι ξηρότερον ὑδρωπικοῦ. ἀλλὰ τὸ μὲν οἰδοῦν

7. σχολὴ P ‖ 12. ἀνὴρ P ‖ 14. οὐ σμικροῖς Tollius, v. Cic. Att. 2. 16. 2. Soph. Orithyia Buechelero auctore; v. Rh. Gr. VI. 225 W. ‖ 21. μεγάλων] μεγάλω P | ἀπολισθάνειν Ruhnkenius, μεγάλως ἀπολισθαίνειν ἁμάρτημ' εὐγενές Manutius ‖ 23. ἐπὶ λόγων Wilamowitzius ‖ 24. δήποτε Manutius, ἤδη ποτὲ Reiskius, ἐνίοτε Cobetus, μήποτε defendit Vahlenus coll. c. 40. 2

3 ὑπεραίρειν βούλεται τὰ ὕψη, τὸ δὲ μειρακιῶδες ἄντικρυς ὑπεναντίον τοῖς μεγέθεσι· ταπεινὸν γὰρ ἐξ ὅλου καὶ μικρόψυχον καὶ τῷ ὄντι κακὸν ἀγεννέστατον. τί ποτ' οὖν τὸ μειρακιῶδές ἐστιν; ἢ δῆλον ὡς σχολαστικὴ νόησις, ὑπὸ περιεργασίας λήγουσα εἰς ψυχρότητα; ὀλισθαίνουσι δ' εἰς τοῦτο τὸ γένος ὀρεγόμενοι μὲν τοῦ περιττοῦ καὶ πεποιημένου καὶ μάλιστα τοῦ ἡδέος, ἐποκέλλοντες δὲ εἰς τὸ ῥωπικὸν καὶ κακόζηλον. 5. τούτῳ παράκειται τρίτον τι κακίας εἶδος ἐν τοῖς παθητικοῖς, ὅπερ ὁ Θεόδωρος παρένθυρσον ἐκάλει. ἔστι δὲ πάθος ἄκαιρον καὶ κενόν, ἔνθα μὴ δεῖ πάθους, ἢ ἄμετρον, ἔνθα μετρίου δεῖ. πολλὰ γὰρ ὥσπερ ἐκ μέθης τινὲς εἰς τὰ μηκέτι τοῦ πράγματος, ἴδια ἑαυτῶν καὶ σχολικὰ παραφέρονται πάθη· εἶτα πρὸς οὐδὲν πεπονθότας ἀκροατὰς ἀσχημονοῦσιν, εἰκότως, ἐξεστηκότες πρὸς οὐκ ἐξεστηκότας· πλὴν περὶ μὲν τῶν παθητικῶν ἄλλος ἡμῖν ἀπόκειται τόπος.

4 Θατέρου δὲ ὧν εἴπομεν, λέγω δὲ τοῦ ψυχροῦ, πλήρης ὁ Τίμαιος, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα ἱκανὸς καὶ πρὸς λόγων ἐνίοτε μέγεθος οὐκ ἄφορος, πολυΐστωρ, ἐπινοητικός· πλὴν ἀλλοτρίων μὲν ἐλεγκτικώτατος ἁμαρτημάτων, ἀνεπαίσθητος δὲ ἰδίων, ὑπὸ δὲ ἔρωτος τοῦ
181r ξένας νοήσεις ἀ|εὶ κινεῖν πολλάκις ἐκπίπτων εἰς τὸ παιδαριωδέστατον. 2. παραθήσομαι δὲ τἀνδρὸς ἓν ἢ δύο, ἐπειδὴ τὰ πλείω προέλαβεν ὁ Καικίλιος. ἐπαινῶν

1. ἄντικρύς ἐστιν ἐναντίον Faber ‖ 4. ἢ Faber ‖ 5. περιεργασίας] P pr. m., Sp, περιεργίας P (superscr. γι) eadem manu, Vahlenus ‖ 7. ὑποκέλλοντες Robortellus ‖ 8. ῥωπικὸν Is. Vossius, ῥοπικὸν P ‖ 11. ἄκαιρον κείμενον Wilamowitzius ‖ 12. μέτρου Faber, idem πολλάκις γάρ τινες ὥσπερ ἐν μέθαις | πολλοὶ — τινὸς Jahnius ‖ 13. ἴδια δ' Faber probante Vahleno, ἀλλ' ἴδια Reiskius ‖ 15. εἰκότως, ὡς Weiskius

Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν, ‘ὃς τὴν Ἀσίαν ὅλην’ φησίν ‘ἐν ἐλάττοσιν ἔτεσι παρέλαβεν, ἢ ὅσοις τὸν ὑπὲρ τοῦ πρὸς Πέρσας πολέμου πανηγυρικὸν λόγον Ἰσοκράτης ἔγραψεν’. θαυμαστή γε τοῦ Μακεδόνος ἡ πρὸς τὸν σοφιστὴν σύγκρισις· δῆλον γάρ, ὦ Τίμαιε, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο πολὺ τοῦ Ἰσοκράτους κατ’ ἀνδρίαν ἐλείποντο, ἐπειδὴ οἱ μὲν τριάκοντα ἔτεσι Μεσσήνην παρέλαβον, ὁ δὲ τὸν πανηγυρικὸν ἐν μόνοις δέκα συνετάξατο. 3. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἁλοῦσι περὶ Σικελίαν τίνα τρόπον ἐπιφωνεῖ; ὅτι ‘εἰς τὸν Ἑρμῆν ἀσεβήσαντες καὶ περικόψαντες αὐτοῦ τὰ ἀγάλματα, διὰ τοῦτ’ ἔδωκαν δίκην, οὐχ ἥκιστα δι’ ἕνα ἄνδρα, ὃς ἀπὸ τοῦ παρανομηθέντος διὰ πατέρων ἦν, Ἑρμοκράτην τὸν Ἕρμωνος’. ὥστε θαυμάζειν με, Τερεντιανὲ ἥδιστε, πῶς οὐ καὶ εἰς Διονύσιον γράφει τὸν τύραννον· ‘ἐπεὶ γὰρ εἰς τὸν Δία καὶ τὸν Ἡρακλέα δυσσεβὴς ἐγένετο, διὰ τοῦτ’ αὐτὸν Δίων καὶ Ἡρακλείδης τῆς τυραννίδος ἀφείλοντο’. 4

4. τί δὲ δεῖ περὶ Τιμαίου λέγειν, ὅπου γε καὶ οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι, Ξενοφῶντα λέγω καὶ Πλάτωνα, καίτοιγε ἐκ τῆς Σωκράτους ὄντες παλαίστρας, ὅμως διὰ τὰ οὕτως μικροχαρῆ ἑαυτῶν ποτε ἐπιλανθάνονται; ὁ μέν γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων γράφει πολιτείᾳ· ‘ἐκείνων γοῦν ἧττον μὲν ἂν φωνὴν ἀκούσαις ἢ τῶν λιθίνων, ἧττον δ’ ἂν ὄμματα στρέψαις ἢ τῶν χαλκῶν, αἰ|δημονεστέρους 181v δ’ ἂν αὐτοὺς ἡγήσαιο καὶ αὐτῶν τῶν ἐν

2. ἔτεσι Sp, om. P ‖ 4. τοῦ ἡγεμόνος Faber ‖ 6. ἀνδρείαν Vahlenus ‖ 7. μὲν ἐν Cobetus | εἴκοσιν Faber ‖ 12. δὲ δι’ Faber ‖ 13. ἦν] Manutius, ἂν P | Ἑρμοκράτην] Manutius Sp, Ἑρμοκράτη P Vahlenus ‖ 15. γὰρ del. Morus ‖ 18. δὲ] Schurzfleischius Sp, om. P ‖ 22. ἑαυτῶν ποτε] Manutius, ποτὲ ἑαυτῶν P ‖ 23. γοῦν] Sp, cf. Xen. de rep. Lac. 3. 5, μὲν γοῦν P; magis reliqua distant

4 *τοῖς ὀφθαλμοῖς παρθένων'. Ἀμφικράτει καὶ οὐ Ξενοφῶντι ἔπρεπε τὰς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν κόρας λέγειν παρθένους αἰδήμονας· οἷον δὲ Ἡράκλεις τὸ τὰς ἁπάντων ἑξῆς κόρας αἰσχυντηλὰς εἶναι πεπεῖσθαι, ὅπου φασὶν οὐδενὶ οὕτως ἐνσημαίνεσθαι τήν τινων ἀναίδειαν ὡς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἰταμὸν 'οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων' φησίν.* 5. *ὁ μέντοι Τίμαιος, ὡς φὼρ ἰοῦ τινος ἐφαπτόμενος, οὐδὲ τοῦτο Ξενοφῶντι τὸ ψυχρὸν κατέλιπεν. φησὶ γοῦν ἐπὶ τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ τὸ 'τὴν ἀνεψιὰν ἑτέρῳ δεδομένην ἐκ τῶν ἀνακαλυπτηρίων ἁρπάσαντα ἀπελθεῖν· ὃ τίς ἂν ἐποίησεν ἐν ὀφθαλμοῖς κόρας, μὴ πόρνας ἔχων;'* 6. *τί δέ; ὁ τἆλλα θεῖος Πλάτων τὰς δέλτους θέλων εἰπεῖν 'γράψαντες' φησίν 'ἐν τοῖς ἱεροῖς θήσουσι κυπαριττίνας μνήμας'· καὶ πάλιν 'περὶ δὲ τειχῶν, ὦ Μέγιλλε, ἐγὼ ξυμφεροίμην ἂν τῇ Σπάρτῃ τὸ καθεύδειν ἐᾶν ἐν τῇ γῇ κατακείμενα τὰ τείχη καὶ μὴ ἐπανίστασθαι'.* 7. *καὶ τὸ Ἡροδότειον οὐ πόρρω, τὸ φάναι τὰς καλὰς γυναῖκας 'ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν'. καίτοιγε ἔχει τινὰ παραμυθίαν, οἱ γὰρ παρ' αὐτῷ ταυτὶ λέγοντές εἰσιν οἱ βάρβαροι καὶ ἐν μέθῃ, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοιούτων προσώπων διὰ μικροψυχίαν καλὸν ἀσχημονεῖν πρὸς τὸν αἰῶνα.*

5 *Ἅπαντα μέντοι τὰ οὕτως ἄσεμνα διὰ μίαν ἐμφύε-*

3. *αἰδήμονας* del. Wilamowitzius, fort. recte ‖ 5. *τήν τινων*] P, *τὴν κυνῶν* Jahnius | *τῶν — ἰταμῶν* scribendum putat pro *τινων — ἰταμόν* Sp ‖ 6. *ὀφθαλμοῖς*] Cobetus supplet ⟨*ὁ δ' Ἀχιλλεὺς τῷ Ἀγαμέμνονι ὀνειδίζων τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς*⟩ *ἰταμόν*. Hom. *A* 225 ‖ 7. *φὼρ ἰοῦ τινος*] Rohdius, *φωρίου τινὸς* P Sp ‖ 10. *καὶ τοῦ* Reiskius, ut verba Timaei incipiant ab *ὃ τίς* ‖ 12. *τί δὲ ὁ* Sp, correxit cum Moro Vahlenus ‖ 13. *Πλάτων* Leg. V 741 C, VI 778 D ‖ 17. *ἐπανιστάναι* libri Plat. ‖ 18. *Ἡροδότειον* V 18 ‖ 20. *οἱ* del. Wilamowitzio auctore Vahlenus ‖ 21. *μέθει* P ‖ 22. *αἰῶνα ἅπαντα. ταῦτα* Stephanus

ται τοῖς λόγοις αἰτίαν, διὰ τὸ περὶ τὰς νοήσεις καινόσπουδον, περὶ ὃ δὴ μάλιστα κορυβαντῶσιν οἱ νῦν· ἀφ᾽ ὧν γὰρ ἡμῖν τἀγα|θά, σχεδὸν ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων καὶ τὰ κακὰ γεννᾶσθαι φιλεῖ. ὅθεν ἐπίφορον εἰς συνταγμάτων κατόρθωσιν τά τε κάλλη τῆς ἑρμηνείας καὶ τὰ ὕψη καὶ πρὸς τούτοις αἱ ἡδοναί· καὶ αὐτὰ ταῦτα καθάπερ τῆς ἐπιτυχίας, οὕτως ἀρχαὶ καὶ ὑποθέσεις καὶ τῶν ἐναντίων καθίστανται. τοιοῦτόν πως καὶ αἱ μεταβολαὶ καὶ αἱ ὑπερβολαὶ καὶ τὰ πληθυντικά· δείξομεν δ᾽ ἐν τοῖς ἔπειτα τὸν κίνδυνον, ὃν ἔχειν ἐοίκασι. διόπερ ἀναγκαῖον ἤδη διαπορεῖν καὶ ὑποτίθεσθαι, δι᾽ ὅτου τρόπου τὰς ἀνακεκραμένας κακίας τοῖς ὑψηλοῖς ἐκφεύγειν δυνάμεθα. 5 182r

Ἔστι δέ, ὦ φίλος, εἴ τινα περιποιησαίμεθ᾽ ἐν πρώτοις καθαρὰν τοῦ κατ᾽ ἀλήθειαν ὕψους ἐπιστήμην καὶ ἐπίκρισιν. καίτοι τὸ πρᾶγμα δύσληπτον· ἡ γὰρ τῶν λόγων κρίσις πολλῆς ἐστι πείρας τελευταῖον ἐπιγέννημα· οὐ μὴν ἀλλ᾽, ὡς εἰπεῖν ἐν παραγγέλματι, ἐντεῦθέν ποθεν ἴσως τὴν διάγνωσιν αὐτῶν οὐκ ἀδύνατον πορίζεσθαι. 6

Εἰδέναι χρή, φίλτατε, διότι, καθάπερ κἂν τῷ κοινῷ βίῳ οὐδὲν ὑπάρχει μέγα, οὗ τὸ καταφρονεῖν ἐστι μέγα, οἷον πλοῦτοι τιμαὶ δόξαι τυραννίδες, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα ἔχει πολὺ τὸ ἔξωθεν προστραγῳδούμενον, οὐκ ἂν τῷ γε φρονίμῳ δόξαιεν ἀγαθὰ ὑπερβάλλοντα, ὧν αὐτὸ τὸ περιφρονεῖν ἀγαθὸν οὐ μέτριον· θαυμάζουσι γοῦν τῶν ἐχόντων αὐτὰ μᾶλλον τοὺς δυναμένους ἔχειν καὶ διὰ μεγαλοψυχίαν ὑπερορῶντας· τῇδέ που 7

1. *κενόσπουδον* Vaucherus ‖ 4. *ὅθεν*] P, *τὸ γοῦν* Faber, *οἷον* Weiskius ‖ 7. *καὶ* ante *τῶν* del. Faber ‖ 9. *αἱ ὑπερβολαὶ*] Morus, *αἱ* om. P Sp ‖ 25. *δόξαιεν*] Sp, *δόξειεν* P

7 καὶ ἐπὶ τῶν διηρμένων ἐν ποιήμασι καὶ λόγοις ἐπισκεπτέον, μή τινα μεγέθους φαντασίαν ἔχοι τοιαύτην, 182ᵛ ᾗ πο|λὺ πρόσκειται τὸ εἰκῇ προσαναπλαττόμενον, ἀναπτυττόμενα δὲ ἄλλως εὑρίσκοιτο χαῦνα, ὧν τοῦ θαυμάζειν τὸ περιφρονεῖν εὐγενέστερον. 2. φύσει γάρ πως ὑπὸ τἀληθοῦς ὕψους ἐπαίρεταί τε ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ γαῦρόν τι ἀνάστημα λαμβάνουσα πληροῦται χαρᾶς καὶ μεγαλαυχίας, ὡς αὐτὴ γεννήσασα ὅπερ ἤκουσεν. 3. ὅταν οὖν ὑπ' ἀνδρὸς ἔμφρονος καὶ ἐμπείρου λόγων πολλάκις ἀκουόμενόν τι πρὸς μεγαλοφροσύνην τὴν ψυχὴν μὴ συνδιατιθῇ μηδ' ἐγκαταλείπῃ τῇ διανοίᾳ πλεῖον τοῦ λεγομένου τὸ ἀναθεωρούμενον, πίπτῃ δέ, ἂν εὖ τὸ συνεχὲς ἐπισκοπῇ, εἰς ἀπαύξησιν, οὐκ ἂν ἔτ' ἀληθὲς ὕψος εἴη μέχρι μόνης τῆς ἀκοῆς σῳζόμενον. τοῦτο γὰρ τῷ ὄντι μέγα, οὗ πολλὴ μὲν ἡ ἀναθεώρησις, δύσκολος δέ, μᾶλλον δ' ἀδύνατος ἡ κατεξανάστασις, ἰσχυρὰ δὲ ἡ μνήμη καὶ δυσεξάλειπτος. 4. ὅλως δὲ καλὰ νόμιζε ὕψη καὶ ἀληθινὰ τὰ διὰ παντὸς ἀρέσκοντα καὶ πᾶσιν. ὅταν γὰρ τοῖς ἀπὸ διαφόρων ἐπιτηδευμάτων βίων ζήλων ἡλικιῶν λόγων ἕν τι καὶ ταὐτὸν ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν ἅπασι δοκῇ, τόθ' ἡ ἐξ ἀσυμφώνων ὡς κρίσις καὶ συγκατάθεσις τὴν ἐπὶ τῷ θαυμαζομένῳ πίστιν ἰσχυρὰν λαμβάνει καὶ ἀναμφίλεκτον.

8 Ἐπεὶ δὲ πέντε, ὡς ἂν εἴποι τις, πηγαί τινές εἰσιν αἱ τῆς ὑψηγορίας γονιμώταται, προϋποκειμένης ὥσπερ ἐδάφους τινὸς κοινοῦ ταῖς πέντε ταύταις ἰδέαις τῆς ἐν

2. ἔχοι] P, ἔχει Kayser | τοαύτη P, corr. s. m. ‖ 4. ἄλλως] P, ὅλως Schurzfleischius, μᾶλλον Morus ‖ 7. ἀνάστημα] libri deteriores Sp, ἀνάθημα P ‖ 13. ἄνευ τὸ P, corr. Reiskius | ἐπισκοπῇ] Toupius Sp, ἐπισκοπῆς P ‖ 20. λόγων] P, τρόπων Morus ‖ 21. ὡς] P, οὕτως Rohdius, σύμφωνος Jannarakis, fort. πως

τῷ λέγειν δυνάμεως, ἧς ὅλως χωρὶς οὐδέν, πρῶτον 8 *μὲν καὶ κράτιστον τὸ περὶ τὰς νοήσεις ἁδρεπήβολον, ὡς κἀν τοῖς περὶ Ξενοφῶντος ὡρισάμεθα· δεύτερον δὲ τὸ σφοδρὸν καὶ ἐνθουσιαστικὸν πάθος· ἀλλ' αἱ μὲν δύο αὗται τοῦ ὕψους κατὰ τὸ πλέον αὐθιγενεῖς συστάσεις, αἱ λοιπαὶ δ' ἤδη καὶ διὰ τέχνης, ἥ τε ποιὰ τῶν σχημάτων πλάσις (δισσὰ δέ που ταῦτα τὰ μὲν νοήσεως, θάτερα δὲ λέξεως), ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ γενναία φράσις, ἧς μέρη πάλιν ὀνομάτων τε ἐκλογὴ καὶ ἡ τροπικὴ καὶ πεποιημένη λέξις· πέμπτη δὲ μεγέθους αἰτία καὶ συγκλείουσα τὰ πρὸ αὐτῆς ἅπαντα, ἡ ἐν ἀξιώματι καὶ διάρσει σύνθεσις· φέρε δὴ τὰ ἐμπεριεχόμενα καθ' ἑκάστην ἰδέαν τούτων ἐπισκεψώμεθα, τοσοῦτον προειπόντες, ὅτι τῶν πέντε μορίων ὁ Καικίλιος ἔστιν ἃ παρέλιπεν, ὡς καὶ τὸ πάθος ἀμέλει.* 2. *ἀλλ' εἰ μὲν ὡς ἕν τι ταῦτ' ἄμφω, τό τε ὕψος καὶ τὸ παθητικόν, καὶ ἔδοξεν αὐτῷ πάντη συνυπάρχειν τε ἀλλήλοις καὶ συμπεφυκέναι, διαμαρτάνει· καὶ γὰρ πάθη τινὰ διεστῶτα ὕψους καὶ ταπεινὰ εὑρίσκεται, καθάπερ οἶκτοι λῦπαι φόβοι, καὶ ἔμπαλιν πολλὰ ὕψη δίχα πάθους,*

1. *ὅλως*] P, *ὄφελος* Toupius ‖ 2. *ἁδρὸν καὶ ἐπήβολον* Stephanus. Cum hac voce desinit fol. 182v; in margine imo codicis P adscriptum est a manu recentiore '*λείπει* desunt octo folia seu quaternio *ΚΕ*'; sed duo folia, primum et octavum, quaternionis (*ὡς κἂν τοῖς — ἠρκέσθην* et *τὸ ἐπ' οὐρανὸν — ἰδέσθαι* p. 120. 3), cum ceteri ex eo codices saec. XV. describerentur, integra etiam tum in P servata, paulo post in P iam Victorii aetate (anno 1568) deerant ‖ 6. *καὶ* del. Sp ‖ 7. *δισσὰ — λέξεως*] auctoris verba Spengelio esse non videntur, qui solas verborum figuras agnoscat; v. Martens. l. c. p. 14 ‖ 11. *πρὸ αὐτῆς*] Sp, *πρὸς αὐτῆς* Paris. 2960 (d apud Vahl.), *πρὸ ἑαυτῆς* alii, Vahlenus ‖ 15. *ἀμέλει*] P, transponi vult Sp vel post *ὡς* vel ante *ὡς ἕν τι*, alii alia. Vahlenus recte et *ἀμέλει* defendit laudatis locis c. 34. 2, 44. 1 et *ἀλλ' εἰ μὲν* interpretatus est sc. *παρέλιπεν*

8 ὡς πρὸς μυρίοις ἄλλοις καὶ τὰ περὶ τοὺς Ἀλωάδας τῷ ποιητῇ παρατετολμημένα,

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν· αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἵν' οὐρανὸς ἄμβατος εἴη·

καὶ τὸ τούτοις ἔτι μεῖζον ἐπιφερόμενον,

καί νύ κεν ἐξετέλεσσαν.

3. παρά γε μὴν τοῖς ῥήτορσι τὰ ἐγκώμια καὶ τὰ πομπικὰ καὶ ἐπιδεικτικὰ τὸν μὲν ὄγκον καὶ τὸ ὑψηλὸν ἐξ ἅπαντος περιέχει, πάθους δὲ χηρεύει κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅθεν ἥκιστα τῶν ῥητόρων οἱ περιπαθεῖς ἐγκωμιαστικοὶ ἢ ἔμπαλιν οἱ ἐπαινετικοὶ περιπαθεῖς. 4. εἰ δ' αὖ πάλιν ἐξ ὅλου μὴ ἐνόμισεν ὁ Καικίλιος τὸ ἐμπαθὲς ἐς τὰ ὕψη ποτὲ συντελεῖν καὶ διὰ τοῦτ' οὐχ ἡγήσατο μνήμης ἄξιον, πάνυ διηπάτηται· θαρρῶν γὰρ ἀφορισαίμην ἄν, ὡς οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ γενναῖον πάθος, ἔνθα χρή, μεγαλήγορόν ἐστι, ὥσπερ ὑπὸ μανίας τινὸς καὶ πνεύματος ἐνθουσιαστικοῦ ἐκπνέον καὶ οἱονεὶ φοιβάζον τοὺς λόγους.

9 Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ τὴν κρατίστην μοῖραν ἐπέχει τῶν ἄλλων τὸ πρῶτον, λέγω δὲ τὸ μεγαλοφυές, χρὴ κἀνταῦθα, καὶ εἰ δωρητὸν τὸ πρᾶγμα μᾶλλον ἢ κτητόν, ὅμως καθ' ὅσον οἷόν τε τὰς ψυχὰς ἀνατρέφειν πρὸς τὰ μεγέθη καὶ ὥσπερ ἐγκύμονας ἀεὶ ποιεῖν γενναίου παραστήματος. 2. τίνα, φήσεις, τρόπον; γέγραφά που καὶ ἑτέρωθι τὸ τοιοῦτον· ὕψος μεγαλοφροσύνης ἀπή-

3. Hom. λ 314 ‖ 12. ἐς] Faber, Vahlenus, om. libri, Sp ‖ 16. μεγαλήγορόν ἐστι] Robortellus, μεγαλήτορον libri, ἐστι om. Vahlenus ‖ 17. καὶ πνεύματος del. Rohdenus | ἐνθουσιαστικῶς libri, Vahlenus, corr. Faber, Sp ‖ 24. τρόπον; ὃν Rohdius ‖ 25. ὅτι τὸ τοιοῦτον Tollius, at recte interpunxit Vahlenus

χημα. ὅθεν καὶ φωνῆς δίχα θαυμάζεταί ποτε ψιλὴ 9
καθ' ἑαυτὴν ἡ ἔννοια δι' αὐτὸ τὸ μεγαλόφρον, ὡς ἡ τοῦ Αἴαντος ἐν Νεκυίᾳ σιωπὴ μέγα καὶ παντὸς ὑψηλότερον λόγου. 3. *πρῶτον οὖν τὸ ἐξ οὗ γίνεται προυποτίθεσθαι πάντως ἀναγκαῖον, ὡς ἔχειν δεῖ τὸν ἀληθῆ ῥήτορα μὴ ταπεινὸν φρόνημα καὶ ἀγεννές. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονοῦντας καὶ ἐπιτηδεύοντας παρ' ὅλον τὸν βίον θαυμαστόν τι καὶ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐξενεγκεῖν ἄξιον· μεγάλοι δὲ οἱ λόγοι τούτων, κατὰ τὸ εἰκός, ὧν ἂν ἐμβριθεῖς ὦσιν αἱ ἔννοιαι.* 4. *ταύτῃ καὶ εἰς τοὺς μάλιστα φρονηματίας ἐμπίπτει τὰ ὑπερφυᾶ· ὁ γὰρ τῷ Παρμενίωνι φήσαντι 'ἐγὼ μὲν ἠρκέσθην . . . .*

DESUNT SEX FOLIA.

. . . . *τὸ ἐπ' οὐρανὸν ἀπὸ γῆς διάστημα· καὶ τοῦτ' ἂν εἴποι τις οὐ μᾶλλον τῆς Ἔριδος ἢ Ὁμήρου μέτρον.* 5. *ὦ ἀνόμοιόν γε τὸ Ἡσιόδειον ἐπὶ τῆς Ἀχλύος, εἴγε Ἡσιόδου καὶ τὴν Ἀσπίδα θετέον·*

τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον·

οὐ γὰρ δεινὸν ἐποίησε τὸ εἴδωλον, ἀλλὰ μισητόν. ὁ δὲ πῶς μεγεθύνει τὰ δαιμόνια;

ὅσσον δ' ἠεροειδὲς ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν,
ἥμενος ἐν σκοπιῇ, λεύσσων ἐπὶ οἴνοπα πόντον·
τόσσον ἐπιθρώσκουσι θεῶν ὑψηχέες ἵπποι.

3. Hom. *λ* 543 | *ἐν τῇ νεκυίᾳ* Martensius, *ἐν νεκύα τῇ νεκύα* d ‖ 10. *εἰκῶς* d | *ἐμβριθεὶς* d ‖ 13. *ἀνηρκέ* d pr. m., supplet secunda manus *σθην*, v. ad p. 115. 2 ‖ 16. *εἴποι*] Manutius, *εἰπεῖν* libri ‖ 17. Hesiod. Scut. 267 ‖ 20. *ἐποιήσθη* d, *ἐποιήθη* Martensius ‖ 22. Hom. *E* 770

9 τὴν ὁρμὴν αὐτῶν κοσμικῷ διαστήματι καταμετρεῖ. τίς οὖν οὐκ ἂν εἰκότως διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους ἐπιφθέγξαιτο, ὅτι ἂν δὶς ἑξῆς ἐφορμήσωσιν οἱ τῶν θεῶν ἵπποι, οὐκέθ' εὑρήσουσιν ἐν κόσμῳ τόπον; 6. ὑπερφυᾶ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς θεομαχίας φαντάσματα·

ἀμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν μέγας οὐρανὸς Οὔλυμπός τε.
ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεύς,
δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο καὶ ἴαχε, μή οἱ ἔπειτα
γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη,
σμερδαλέ' εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.

ἐπιβλέπεις, ἑταῖρε, ὡς ἀναρρηγνυμένης μὲν ἐκ βάθρων γῆς, αὐτοῦ δὲ γυμνουμένου ταρτάρου, ἀνατροπὴν δὲ ὅλου καὶ διάστασιν τοῦ κόσμου λαμβάνοντος, πάνθ' ἅμα, οὐρανὸς ᾅδης, τὰ θνητὰ τὰ ἀθάνατα, ἅμα τῇ τότε συμπολεμεῖ καὶ συγκινδυνεύει μάχῃ; 7. ἀλλὰ ταῦτα φοβερὰ μέν, πλὴν ἄλλως, εἰ μὴ κατ' ἀλληγορίαν λαμβάνοιτο, παντάπασιν ἄθεα καὶ οὐ σῴζοντα τὸ πρέπον. Ὅμηρος γάρ μοι δοκεῖ παραδιδοὺς τραύματα θεῶν στάσεις τιμωρίας δάκρυα δεσμὰ πάθη πάμφυρτα τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν ἀνθρώπους, ὅσον ἐπὶ τῇ δυνάμει, θεοὺς πεποιηκέναι, τοὺς θεοὺς δὲ ἀνθρώπους. ἀλλ' ἡμῖν μὲν δυσδαιμονοῦσιν ἀπόκειται λιμὴν κακῶν ὁ θάνατος, τῶν θεῶν δ' οὐ τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἀτυχίαν ἐποίησεν αἰώνιον. 8. πολὺ δὲ τῶν περὶ

5. καὶ τὰ] Manutius, τὰ vel καὶ om. libri ‖ 6. Hom. Φ 388, cf. Herselius l. c. p. 60 ‖ 13. αὐτοῦ τε Jahnius ‖ 14. δι' ὅλου Ruhnkenius, idem delet v. 15 ἅμα ‖ 17. ἄλλως] defendit Vahlenus, delet Jahnius, πλὴν ἀλλ' εἰ Manutius, fort. recte compendio a scriba male intellecto ‖ 23. μὲν] fort. μὲν τοῖς

τὴν θεομαχίαν ἀμείνω τὰ ὅσα ἄχραντόν τι καὶ μέγα 9 τὸ δαιμόνιον ὡς ἀληθῶς καὶ ἄκρατον παρίστησιν, οἷα (πολλοῖς δὲ πρὸ ἡμῶν ὁ τόπος ἐξείργασται) τὰ ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος,

τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλη
καὶ κορυφαὶ Τρώων τε πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν
ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κύματ', ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτοῦ
πάντοθεν ἐκ κευθμῶν, οὐδ' ἠγνοίησεν ἄνακτα.
γηθοσύνῃ δὲ θάλασσα διΐστατο, τοὶ δὲ πέτοντο.

9. ταύτῃ καὶ ὁ τῶν Ἰουδαίων θεσμοθέτης, οὐχ ὁ τυχὼν ἀνήρ, ἐπειδὴ τὴν τοῦ θείου δύναμιν κατὰ τὴν ἀξίαν ἐχώρησε κἀξέφηνεν, εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ γράψας τῶν νόμων 'εἶπεν ὁ Θεός' φησί· τί; 'γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο· γενέσθω γῆ, καὶ ἐγένετο'. 10. οὐκ ὀχληρὸς ἂν ἴσως, ἑταῖρε, δόξαιμι, ἓν ἔτι τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραθέμενος τοῦ μαθεῖν χάριν, ὡς εἰς τὰ ἡρωϊκὰ μεγέθη συνεμβαίνειν ἐθίζει. ἀχλὺς ἄφνω καὶ νὺξ ἄπορος αὐτῷ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπέχει μάχην· ἔνθα δὴ ὁ Αἴας ἀμηχανῶν

1. τὰ] libri, del. Portus, ταῦτα Rothsteinius, v. p. 136. 4 || 2. ἀκήρατον Portus || 5. Hom. *Ν* 18, *Υ* 60, *Ν* 19, *Ν* 27, cf. Hersel. l. c. p. 64 || 11. ταύτῃ — 15 ἐγένετο delet Sp: 'male inserta legi, inquit, alii iam senserunt; Homeri magnitudo et sublimitas qualis in Iliade, non qualis in Odyssea appareat, describitur, unde ne Graeci quidem poetae mentio fieri potuit; adscripta videntur Aiacis exemplo propter similitudinem; vid. specimen nostrum emendationum in C. Tacitum p. 7'. At recte defendit locum Bernaysius, Monatsber. d. Berl. Acad. 1876 p. 62 | θεσμοθέτης] libri, θεσμοδότης Robortellus Sp; v. ad locum Martens. l. c. p. 18 || 13. ἐχώρησε] libri, recte: 'recepit'; ἐγνώρισε Manutius, ἐχορήγησε Rohdius || 16. τοῦ] libri auctore Vahleno, om. Sp || 17. καὶ] libri Sp, κατὰ Tollius, κἀκ Wilamowitzius, puto κἀπί, v. p. 131. 12 || 19. ἄπειρος Manutius

9 *Ζεῦ πάτερ, φησίν, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Ἀχαιῶν,*
ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι |
183r *ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον.*

ἔστιν ὡς ἀληθῶς τὸ πάθος Αἴαντος, οὐ γὰρ ζῆν εὔχεται (ἦν γὰρ τὸ αἴτημα τοῦ ἥρωος ταπεινότερον), ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ἀπράκτῳ σκότει τὴν ἀνδρίαν εἰς οὐδὲν γενναῖον εἶχε διαθέσθαι, διὰ ταῦτ' ἀγανακτῶν, ὅτι πρὸς τὴν μάχην ἀργεῖ, φῶς ὅτι τάχιστα αἰτεῖται, ὡς πάντως τῆς ἀρετῆς εὑρήσων ἐντάφιον ἄξιον, κἂν αὐτῷ Ζεὺς ἀντιτάττηται. 11. *ἀλλὰ γὰρ Ὅμηρος μὲν ἐνθάδε οὔριος συνεμπνεῖ τοῖς ἀγῶσιν, καὶ οὐκ ἄλλο τι αὐτὸς πέπονθεν ἢ*

μαίνεται, ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος ἢ ὀλοὸν πῦρ
οὔρεσι μαίνηται, βαθέης ἐν τάρφεσιν ὕλης,
ἀφλοισμὸς δὲ περὶ στόμα γίγνεται·

δείκνυσι δ' ὅμως διὰ τῆς Ὀδυσσείας (καὶ γὰρ ταῦτα πολλῶν ἕνεκα προσεπιθεωρητέον), ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφερομένης ἤδη ἴδιόν ἐστιν ἐν γήρᾳ τὸ φιλόμυθον. 12. *δῆλος γὰρ ἐκ πολλῶν τε ἄλλων συντεθεικὼς ταύτην δευτέραν τὴν ὑπόθεσιν, ἀτὰρ δὴ κἀκ τοῦ λείψανα τῶν Ἰλιακῶν παθημάτων διὰ τῆς Ὀδυσσείας ὡς ἐπεισόδιά τινα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου προσεπεισφέρειν, καὶ νὴ Δί' ἐκ τοῦ τὰς ὀλοφύρσεις καὶ τοὺς οἴκτους ὡς πάλαι που προεγνωσμένους τοῖς ἥρωσιν ἐνταῦθα προσαπο-*

1. Hom. *P* 645 ‖ 7. *ἀνδρείαν* Vahlenus ‖ 8. *ὅτι — ἀργεῖ* del. Ruhnkenius, defendit Vahlenus distinguendo: *διὰ ταῦτ', ἀγανακτῶν ὅτι π. τ. μ. ἀργεῖ, φῶς.* nec inepte *γενναῖον* explicatur ‖ 11. *ἐνθάδε*] libri, *ἐν Ἰλιάδι* Wilamowitzius ‖ 14. Hom. *O* 605 ‖ 15. *ἐνὶ* Manutius ‖ 19. *ἤδη* del. Rohdenus ‖ 23. *τινὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου* del. Wilamowitzius, item p. 121. 1/2 *ἡ Ὀδύσσεια*

διδόναι. οὐ γὰρ ἄλλ' ἢ τῆς Ἰλιάδος ἐπίλογός ἐστιν ἡ Ὀδύσσεια· 9

ἔνθα μὲν Αἴας κεῖται ἀρήϊος, ἔνθα δ' Ἀχιλλεύς,
ἔνθα δὲ Πάτροκλος, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος·
ἔνθα δ' ἐμὸς φίλος υἱός.

13. *ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τῆς μὲν Ἰλιάδος γραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματος ὅλον τὸ σωμάτιον δραματικὸν ὑπεστήσατο | καὶ ἐναγώνιον, τῆς δὲ Ὀδυσ-* 183v *σείας τὸ πλέον διηγηματικόν, ὅπερ ἴδιον γήρως. ὅθεν ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ παρεικάσαι τις ἂν καταδυομένῳ τὸν Ὅμηρον ἡλίῳ, οὗ δίχα τῆς σφοδρότητος παραμένει τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἔτι τοῖς Ἰλιακοῖς ἐκείνοις ποιήμασιν ἴσον ἐνταῦθα σῴζει τὸν τόνον, οὐδ' ἐξωμαλισμένα τὰ ὕψη καὶ ἱζήματα μηδαμοῦ λαμβάνοντα, οὐδὲ τὴν πρόχυσιν ὁμοίαν τῶν ἐπαλλήλων παθῶν, οὐδὲ τὸ ἀγχίστροφον καὶ πολιτικὸν καὶ ταῖς ἐκ τῆς ἀληθείας φαντασίαις καταπεπυκνωμένον· ἀλλ' οἷον ὑποχωροῦντος εἰς ἑαυτὸν Ὠκεανοῦ καὶ περὶ τὰ ἴδια μέτρα ἐρημουμένου, τὸ λοιπὸν φαίνονται τοῦ μεγέθους ἀμπώτιδες κἀν τοῖς μυθώδεσι καὶ ἀπίστοις πλάνος.* 14. *λέγων δὲ ταῦτ' οὐκ ἐπιλέλησμαι τῶν ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ χειμώνων καὶ τῶν περὶ τὸν Κύκλωπα καί τινων ἄλλων, ἀλλὰ γῆρας*

3. Hom. γ 109 ‖ 12. *παθήμασιν* Wilamowitzius, v. p. 120. 22 ‖ 18. *μέτρα* corruptum videbatur Jahnio, defendit Vahlenus coll. Verg. Aen. XI. 624 seq.; *περὶ τὰ ἴδια τέρματα ἡμερουμένου* Ruhnkenius, *περὶ τὰς ἰδίας πέτρας ἡμερουμένου* Hauptius ‖ 19. *ἀμπώτιδες, οὕτω παρ' Ὁμήρῳ ὁ ἐν τοῖς* Faber ‖ 20. *πλάνοις* Ruhnkenius Sp, *πλάνος* del. Wilamowitzius, defendit Vahlenus interpretando: 'non illum Iliacorum carminum impetum et altitudinem et affectus Homerus retinet in Odyssea, sed in ea, velut cum Oceanus in se recedit et circa sua litora nudatur, quod superest apparent magnitudinis recessus, id est in fabulosis et incredibilibus erratio'. ‖ 21. *τῶν* add. P s. m.

9 διηγοῦμαι, γῆρας δ' ὅμως Ὁμήρου· πλὴν ἐν ἅπασι τούτοις ἑξῆς τοῦ πρακτικοῦ κρατεῖ τὸ μυθικόν. παρεξέβην δ' εἰς ταῦθ', ὡς ἔφην, ἵνα δείξαιμι, ὡς εἰς λῆρον ἐνίοτε ῥᾷστον κατὰ τὴν ἀπακμὴν τὰ μεγαλοφυῆ παρατρέπεται, οἷα τὰ περὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τοὺς ἐκ Κίρκης συοφορβουμένους, οὓς ὁ Ζωΐλος ἔφη χοιρίδια κλαίοντα, καὶ τὸν ὑπὸ τῶν πελειάδων ὡς νεοσσὸν παρατρεφόμενον Δία καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ ναυαγίου δέχ' ἡμέρας ἄσιτον τά τε περὶ τὴν μνηστηροφονίαν ἀπίθανα. τί γὰρ ἂν ἄλλο φήσαιμεν ταῦτα ἢ τῷ ὄντι τοῦ Διὸς ἐνύπνια;

15. δευτέρου δὲ εἵνεκα προσιστορείσθω τὰ κατὰ τὴν
184r Ὀδύσσειαν, ὅπως ᾖ σοι γνώριμον, ὡς ἡ ἀπα|κμὴ τοῦ πάθους ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς εἰς ἦθος ἐκλύεται. τοιαῦτα γάρ που τὰ περὶ τὴν τοῦ Ὀδυσσέως ἠθικῶς αὐτῷ βιολογούμενα οἰκίαν, οἱονεὶ κωμῳδία τίς ἐστιν ἠθολογουμένη.

10 Φέρε νῦν, εἴ τι καὶ ἕτερον ἔχοιμεν ὑψηλοὺς ποιεῖν τοὺς λόγους δυνάμενον, ἐπισκεψώμεθα. οὐκοῦν ἐπειδὴ πᾶσι τοῖς πράγμασι φύσει συνεδρεύει τινὰ μόρια ταῖς ὕλαις συνυπάρχοντα, ἐξ ἀνάγκης γένοιτ' ἂν ἡμῖν ὕψους αἴτιον τὸ τῶν ἐμφερομένων ἐκλέγειν ἀεὶ τὰ καιριώτατα καὶ ταῦτα τῇ πρὸς ἄλληλα ἐπισυνθέσει καθάπερ ἕν τι σῶμα ποιεῖν δύνασθαι· ὃ μὲν γὰρ τῇ ἐκλογῇ τὸν ἀκροατὴν τῶν λημμάτων, ὃ δὲ τῇ πυκνώσει τῶν ἐκλε-

1. ὅμως del. Cobetus ‖ 4. ἀπακμὴν] Manutius Sp, ἀκμὴν P ‖ 6. συομορφουμένους Vahlenus auctore Valckenario ‖ 8. τὴν — ἀσιτίαν Dobraeus, Ὀδυσσέα addit Tollius ad ἄσιτον ‖ 10. τοῦ Διὸς] P, οὐχ ὑγιοῦς Hauptius, τοῦ νεοττοῦ Διὸς Vahlenus, v. 7 ‖ 17. ἔχομεν Manutius ‖ 21. ἐμφερομένων] Tollius Sp, ἐκφερομένων P ‖ 23. ὃ μὲν — ὃ δὲ] Pearcius Sp, ὁ μὲν — ὁ δὲ P | τὸν ἀκροατὴν] P Sp, del. Tollius; malim mutari ἄκρων: τῇ ἐκλογῇ τῶν ἄκρων λημμάτων, v. p. 124. 13, 126. 23, τὸν ἀκροατὴν τῶν ἄκρων λημμάτων Faber, τῶν ἀκροτάτων addit Tollius

λεγμένων προσάγεται. οἷον ἡ Σαπφὼ τὰ συμβαίνοντα **10** ταῖς ἐρωτικαῖς μανίαις παθήματα ἐκ τῶν παρεπομένων καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἑκάστοτε λαμβάνει. ποῦ δὲ τὴν ἀρετὴν ἀποδείκνυται; ὅτε τὰ ἄκρα αὐτῶν καὶ ὑπερτεταμένα δεινὴ καὶ ἐκλέξαι καὶ εἰς ἄλληλα συνδῆσαι.

2. φαίνεταί μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν
ἔμμεν' ὠνήρ, ὅστις ἐναντίος τοι
ἰζάνει καὶ πλησίον ἀδὺ φωνεύ-
σας ὑπακούει

καὶ γελώσας ἱμερόεν, τό μοι μὰν
καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν.
ὡς σε γὰρ ἴδω, βροχέως με φωνᾶς
οὐδὲν ἔθ' ἥκει·

ἀλλὰ κὰμ μὲν γλῶσσα ἔαγε· λεπτὸν δ'
αὐτίκα χρῷ πῦρ ὑπαδεδρόμακεν·
ὀππάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρημ', ἐπιρρόμ-
βεισι δ' ἄκουαι·

4. ταύτην τὴν Faber ‖ 7. Totum Sapphus carmen, de quo vid. Bergkius poet. lyr. III⁴ 88 (Catull. 51), in P continuo ita scriptum est: φαίνεταί μοι | κῆνοσ ἴσοσ θεοῖσιν ἔμμενων ἥροστισ ἐναντίοσ τοιζά|νει καὶ πλησίον ἀδῦφων· σαῖσ ὑπακούει καὶ γελᾶισ ἰ|μερόεν τὸ μὴ ἐμὰν καρδίᾱν ἐν στήθεσ͠ιν ἐπτόᾱσεν ὡσ| γὰρ σἴδω βρόχεώσ με φωνὰσ οὐδὲν ἔτ' εἴκει ἀλλὰ κᾶν | μὲν γλῶσσα ἔαγε λεπτὸν δ' αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑπαδεδρό|μακεν ὀππάτεσι δ' οὐδὲν ὀρῆι μὴ ἐπιρομβεῖσι δ' ἄκουε· | ἐκαδε μ' ἱδρῶσ ψυχρὸσ κ' ἀκχέεται τρόμοσ δὲ πᾶσ ἀ|ν ἀγρεῖ χλωροτέρα δὲ ποίασ ἔμμι τεθνάκην δ' ὀλίγω | πιδεύσην φαίνομαι ἀλλὰ παντόλματον ἐπεὶ καὶ πέ|νητα οὐ θαυμάζοις ‖ 11. γελώσας] Muretus, γελαίσας Buttmannus | μοι μὰν Schneidewinus ‖ 13. ὥς σε γὰρ ἴδω] Ahrensius | φωνᾶς] Robortellus, φώνας Ahrensius ‖ 14. ἔθ' ἥκει] Robortellus

ἀ δέ μ' ἴδρὼς [ψυχρὸς] κακχέεται, τρόμος δὲ
πᾶσαν ἀγρεῖ, χλωροτέρα δὲ ποίας
184ᵛ *ἐμμί· τεθνάκην δ' ὀλίγω | 'πιδεύην*
φαίνομαι.

ἀλλὰ πᾶν τολματόν, ἐπεὶ καὶ πένητα

3. *οὐ θαυμάζεις, ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα τὰς ἀκοὰς τὴν γλῶσσαν τὰς ὄψεις τὴν χρόαν, πάντως ἀλλότρια διοιχόμενα ἐπιζητεῖ καὶ καθ' ὑπεναντιώσεις ἅμα ψύχεται κάεται, ἀλογιστεῖ φρονεῖ; ἢ γὰρ φοβεῖται ἢ παρ' ὀλίγον τέθνηκεν· ἵνα μὴ ἕν τι περὶ αὐτὴν πάθος φαίνηται, παθῶν δὲ σύνοδος. πάντα μὲν τὰ τοιαῦτα γίνεται περὶ τοὺς ἐρῶντας, ἡ λῆψις δ' ὡς ἔφην τῶν ἄκρων καὶ ἡ εἰς ταὐτὸ συναίρεσις ἀπειργάσατο τὴν ἐξοχήν· ὅνπερ οἶμαι καὶ ἐπὶ τῶν χειμώνων τρόπον ὁ ποιητὴς ἐκλαμβάνει τῶν παρακολουθούντων τὰ χαλεπώτατα.* 4. *ὁ μὲν γὰρ τὰ Ἀριμάσπεια ποιήσας ἐκεῖνα οἴεται δεινά·*

θαῦμ' ἡμῖν καὶ τοῦτο μέγα φρεσὶν ἡμετέρῃσιν.
ἄνδρες ὕδωρ ναίουσιν ἀπὸ χθονὸς ἐν πελάγεσσι·
δύστηνοί τινές εἰσιν, ἔχουσι γὰρ ἔργα πονηρά,
ὄμματ' ἐν ἄστροισι, ψυχὴν δ' ἐνὶ πόντῳ ἔχουσιν,

1. *ἀ δέ μ'*] Bergkius, *καδδέ μ'* Ahrensius | *ψυχρὸς* del. Sp || 2. *παῖσαν* Ahrensius || 3. *'πιδεύην* Ahrensius || 4. *φαίνομαι ἄλλα* Is. Vossius Bergkius || 5. *ἀλλὰ πᾶν*] Bergkius Sapphus esse verba postrema censet *φαίνομαι ἄλλα*, Longini quae sequuntur: *πᾶν τὸ ᾀσμάτιον ἐπεῖπον* (*ὡς ἔπος εἰπεῖν* Ahrens.)· *εἶτα οὐ* (*ἦ γὰρ οὔ;* Ahrens.) *θαυμάζεις* || 6. *ὑπὸ τὸ*] Sp, *ὑπ'* P || 7. *πάντως*] Sp, *πάνθ' ὡς* P || 9. *ἀλογιστὶ* P, corr. Manutius | *φρονεῖ πτοεῖται ἢ παρ'* Ruhnkenius, *ἢ γὰρ φοιβᾶται* Rothsteinius || 11. *τὰ*] Manutius, om. P Sp || 14. *ὅνπερ*] Manutius, *ὅπερ* P || 15. *τῶν* superscr. *τὸν* P, *τὸν τῶν* Robortellus

ἦ που πολλὰ θεοῖσι φίλας ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες
εὔχονται σπλάγχνοισι κακῶς ἀναβαλλομένοισι.

παντὶ μὴν οἶμαι δῆλον, ὡς πλέον ἄνθος ἔχει τὰ λεγόμενα ἢ δέος. 5. *ὁ δὲ Ὅμηρος πῶς; ἓν γὰρ ἀπὸ πολλῶν λεγέσθω·*

ἐν δ' ἔπεσ', ὡς ὅτε κῦμα θοῇ ἐν νηῒ πέσῃσι
λάβρον ὑπαὶ νεφέων ἀνεμοτρεφές, ἡ δέ τε πᾶσα
ἄχνῃ ὑπεκρύφθη, ἀνέμοιο δὲ δεινὸς ἀήτης
ἱστίῳ ἐμβρέμεται, τρομέουσι δέ τε φρένα ναῦται
δειδιότες· τυτθὸν γὰρ ὑπὲκ θανάτοιο φέρονται.

6. *ἐπεχείρησε καὶ ὁ Ἄρατος τὸ αὐτὸ τοῦτο μετενεγκεῖν,*

ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον ἄϊδ' ἐ|ρύκει· 185r

πλὴν μικρὸν αὐτὸ καὶ γλαφυρὸν ἐποίησεν ἀντὶ φοβεροῦ· ἔτι δὲ παρώρισε τὸν κίνδυνον εἰπὼν 'ξύλον ἄϊδ' ἐρύκει'. οὐκοῦν ἀπείργει. ὁ δὲ ποιητὴς οὐκ εἰς ἅπαξ παρορίζει τὸ δεινόν, ἀλλὰ τοὺς ἀεὶ καὶ μόνον οὐχὶ κατὰ πᾶν κῦμα πολλάκις ἀπολλυμένους εἰκονογραφεῖ. καὶ μὴν τὰς προθέσεις ἀσυνθέτους οὔσας συναναγκάσας παρὰ φύσιν καὶ εἰς ἀλλήλας συμβιασάμενος 'ὑπὲκ θανάτοιο' τῷ μὲν συνεμπίπτοντι πάθει τὸ ἔπος ὁμοίως ἐβασάνισε, τῇ δὲ τοῦ ἔπους συνθλίψει τὸ πάθος ἄκρως ἀπεπλάσατο καὶ μόνον οὐκ ἐνετύπωσε τῇ λέξει τοῦ κινδύνου τὸ ἰδίωμα 'ὑπὲκ θανάτοιο

1. *ἤπου* P, corr. Manutius ‖ 2. *εὔχοντ' ἀσπλάγχνοισι* Morus | *ἀναπαλλομένοισιν* Wilamowitzius ‖ 3. *μὴν*] add. Manutius, *παντί γ'* Rohdenus | *ἄνθος*] P, *θάμβος* Dielsius ‖ 4. *ηδέως* P, corr. Victorius, *ἄνθους — ἢ δέους* Tollius, *ἄνθους — καὶ ἡδέος* Manutius | 6. Hom. *O* 624 ‖ 10. *δεδιότες* P ‖ 12. *ἀπείργει* Robortellus; Arat. Phaen. 299 ‖ 15. *ἐρύκει. οὐκοῦν*] Manutius, *ἀπείργει οὐκ οὖν* P | *οὐκ*] *οὐχ ὅπως* Capperonerius

10 *φέρονται'. 7. οὐκ ἄλλως ὁ Ἀρχίλοχος ἐπὶ τοῦ ναυαγίου, καὶ ἐπὶ τῇ προσαγγελίᾳ ὁ Δημοσθένης· 'ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν' φησίν. ἀλλὰ τὰς ἐξοχάς, ὡς ἂν εἴποι τις, ἀριστίνδην ἐκκαθήραντες ἐπισυνέθηκαν, οὐδὲν φλοιῶδες ἢ ἄσεμνον ἢ σχολικὸν ἐγκατατάττοντες διὰ μέσου. λυμαίνεται γὰρ ταῦτα τὸ ὅλον, ὡσανεὶ ψήγματα ἢ ἀραιώματα ἐμποιοῦν τὰ μεγέθη συνοικονομούμενα τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει συντετειχισμένα.*

11 *Σύνεδρός ἐστι ταῖς προεκκειμέναις ἀρετὴ [καὶ] ἣν καλοῦσιν αὔξησιν, ὅταν δεχομένων τῶν πραγμάτων καὶ ἀγώνων κατὰ περιόδους ἀρχάς τε πολλὰς καὶ ἀναπαύλας ἕτερα ἑτέροις ἐπεισκυκλούμενα μεγέθη συνεχῶς ἐπεισάγηται κατ' ἐπίβασιν. 2. τοῦτο δὲ εἴτε διὰ τοπηγορίαν, εἴτε δείνωσιν ἢ πραγμάτων ἢ κατασκευῶν,*
185v *εἴτ' ἐπίρρωσιν, εἴτ' οἰκονομίαν ἔργων ἢ παθῶν | (μυρίαι γὰρ ἰδέαι τῶν αὐξήσεων) γίνοιτο, χρὴ γινώσκειν ὅμως τὸν ῥήτορα, ὡς οὐδὲν ἂν τούτων καθ' αὑτὸ συσταίη χωρὶς ὕψους τέλειον, πλὴν εἰ μὴ ἐν οἴκτοις ἄρα, νὴ Δία, ἢ ἐν εὐτελισμοῖς, τῶν δ' ἄλλων αὐξητικῶν ὅτου περ ἂν τὸ ὑψηλὸν ἀφέλῃς, ὡς ψυχὴν ἐξαιρήσεις σώματος· εὐθὺς γὰρ ἀτονεῖ καὶ κενοῦται τὸ ἔμπρακτον αὐτῶν μὴ τοῖς ὕψεσι συνεπιρρωννύμενον. 3. ᾗ μέντοι διαφέρει τοῦ ἀρτίως εἰρημένου τὰ νῦν παραγγελλόμενα, (περιγραφὴ γάρ τις ἦν ἐκεῖνο τῶν ἄκρων λημμάτων*

1. *φέροντα* P, corr. Manutius ‖ 2. Dem. Ctes. 169 ‖ 3. *ἂν* add. Ruhnkenius ‖ 4. *ἐπικρίναντες* Ruhnkenius ‖ 6. *ψήγματα*] Manutius Sp, *ψύγματα* P Rohdio probante ‖ 7. *ἐμποιοῦν τὰ*] sc. *λυμαίνεται* Vahlenus, *ἐμποιοῦντα* P Sp | *συνοικοδομούμενα* Manutius ‖ 8. *σχέσει καὶ* Rohdius ‖ 9. *ἀρετή τις* Rohdenus | *καὶ* del. Tollius ‖ 11. *ἀργίας* Rothsteinius ‖ 13. *κατ' ἐπίτασιν* Wilamowitzius, *κατ' ἐπίστασιν* Rothsteinius ‖ 14. *κατασκευῶν ἐπίρρωσιν εἴτ' ἐποικονομίαν* P, corr. Sp ‖ 16. *γίνοιτο*] Morus, *γίνοιντο* P ‖ 21. *κενοῦται*] P, *σβέννυται* Ruhnkenius

11 καὶ εἰς ἑνότητα σύνταξις) καὶ τίνι καθόλου τῶν αὐξήσεων παραλλάττει τὰ ὕψη, τῆς σαφηνείας αὐτῆς ἕνεκα συντόμως διοριστέον.

12 Ὁ μὲν οὖν τῶν τεχνογράφων ὅρος ἔμοιγ' οὐκ ἀρεστός. αὔξησίς ἐστι, φασί, λόγος μέγεθος περιτιθεὶς τοῖς ὑποκειμένοις· δύναται γὰρ ἀμέλει καὶ ὕψους καὶ πάθους καὶ τρόπων εἶναι κοινὸς οὗτος ὁ ὅρος, ἐπειδὴ κἀκεῖνα τῷ λόγῳ περιτίθησι ποιόν τι μέγεθος. ἐμοὶ δὲ φαίνεται ταῦτα ἀλλήλων παραλλάττειν, ᾗ κεῖται τὸ μὲν ὕψος ἐν διάρματι, ἡ δ' αὔξησις καὶ ἐν πλήθει· διόπερ ἐκεῖνο μὲν κἂν νοήματι ἑνὶ πολλάκις, ἡ δὲ πάντως μετὰ ποσότητος καὶ περιουσίας τινὸς ὑφίσταται. 2. καὶ ἔστιν ἡ αὔξησις, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, συμπλήρωσις ἀπὸ πάντων τῶν ἐμφερομένων τοῖς πράγμασι μορίων καὶ τόπων, ἰσχυροποιοῦσα τῇ ἐπιμονῇ τὸ κατεσκευασμένον, ταύτῃ τῆς πίστεως διεστῶσα, ὅτι ἡ μὲν τὸ ζητούμενον ἀποδεί[κνυσιν . . . .

DESUNT DUO FOLIA.

. . . . . | πλουσιώτατα, καθάπερ τι πέλαγος, εἰς ἀναπε- 186r
πταμένον κέχυται πολλαχῇ μέγεθος. 3. ὅθεν, οἶμαι, κατὰ λόγον ὁ μὲν ῥήτωρ ἅτε παθητικώτερος πολὺ τὸ διάπυρον ἔχει καὶ θυμικῶς ἐκφλεγόμενον, ὁ δὲ καθεστὼς ἐν ὄγκῳ καὶ μεγαλοπρεπεῖ σεμνότητι, οὐκ ἔψυκται μέν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἀπαστράπτει. 4. οὐ κατ' ἄλλα δέ τινα ἢ ταῦτα, ἐμοὶ δοκεῖ, φίλτατε Τερεντιανέ, (λέγω δέ,

2. αὖθις Schurzfleischius ‖ 7. ὁ add. Manutius ‖ 11. διόπερ] Manutius, διὸ P | ἐκεῖνο] Robortellus, κεῖνο P probante Rohdeno, v. p. 129. 24 ‖ 14. πράγμασι μορίων] Portus, πράγμασιν ὁρίων P ‖ 17. ἀποδείκνυσιν Manutius, ἀποδεί P: deest folium quartum et quintum quaternionis ΚϚ ‖ 24. ἀπαστράπτει] Bentleius, ἐπέστραπται P probante Rothsteinio Sp

12 *εἰ καὶ ἡμῖν ὡς Ἕλλησιν ἐφεῖταί τι γινώσκειν) καὶ ὁ Κικέρων τοῦ Δημοσθένους ἐν τοῖς μεγέθεσι παραλλάττει. ὁ μὲν γὰρ ἐν ὕψει τὸ πλέον ἀποτόμῳ, ὁ δὲ Κικέρων ἐν χύσει, καὶ ὁ μὲν ἡμέτερος διὰ τὸ μετὰ βίας ἕκαστα, ἔτι δὲ τάχους ῥώμης δεινότητος οἷον καίειν τε ἅμα καὶ διαρπάζειν σκηπτῷ τινι παρεικάζοιτ' ἂν ἢ κεραυνῷ, ὁ δὲ Κικέρων ὡς ἀμφιλαφής τις ἐμπρησμὸς οἶμαι πάντῃ νέμεται καὶ ἀνειλεῖται, πολὺ ἔχων καὶ ἐπίμονον ἀεὶ τὸ καῖον καὶ διακληρονομούμενον ἄλλοτ' ἀλλοίως ἐν αὐτῷ καὶ κατὰ διαδοχὰς ἀνατρεφόμενον. 5. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμεῖς ἂν ἄμεινον ἐπικρίνοιτε, καιρὸς δὲ τοῦ Δημοσθενικοῦ μὲν ὕψους καὶ ὑπερτεταμένου ἔν τε ταῖς δεινώσεσι καὶ τοῖς σφοδροῖς πάθεσι, καὶ ἔνθα δεῖ τὸν ἀκροατὴν τὸ σύνολον ἐκπλῆξαι, τῆς δὲ χύσεως, ὅπου χρὴ καταντλῆσαι· τοπηγορίαις τε γὰρ καὶ ἐπιλόγοις κατὰ τὸ πλέον καὶ παραβάσεσι καὶ τοῖς φραστικοῖς ἅπασι καὶ ἐπιδεικτικοῖς, ἱστορίαις τε καὶ φυσιολογίαις, καὶ οὐκ ὀλίγοις ἄλλοις μέρεσιν ἁρμόδιος.*

13 *Ὅτι μέντοι ὁ Πλάτων (ἐπάνειμι γάρ) τοιούτῳ τινὶ*
186ᵛ *χεύματι ἀψοφητὶ ῥέων | οὐδὲν ἧττον μεγεθύνεται, ἀνεγνωκὼς τὰ ἐν τῇ Πολιτείᾳ τὸν τύπον οὐκ ἀγνοεῖς. 'οἱ ἄρα φρονήσεως' φησί 'καὶ ἀρετῆς ἄπειροι, εὐωχίαις δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ συνόντες κάτω ὡς ἔοικε φέρονται καὶ ταύτῃ πλανῶνται διὰ βίου, πρὸς δὲ τὸ ἀληθὲς ἄνω οὔτ' ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτ' ἀνηνέχθησαν*

1. *εἰ* add. Manutius ‖ 7. *ἢ κεραυνῷ* del. Valckenarius, *ἢ χειμάρρῳ* Ruhnkenius ‖ 13. *καὶ ὑπερτεταμένου* del. Rohdenus ‖ 16. *τε*] P, *αὔτη* Tollius ‖ 17. *ἐκφραστικοῖς* Portus ‖ 21. *ῥεύματι* Gennadius, v. Plat. Theaet. 144 b ‖ 22. Plat. Rep. IX 586 a *τὸν τύπον* del. Faber ‖ 24. Oratio librorum Platonis diversa est

οὐδὲ βεβαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ 13
βοσκημάτων δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα τῆς τούτων πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλήλους σιδηροῖς κέρασι καὶ ὁπλαῖς ἀποκτιννύουσι δι' ἀπληστίαν'.

2. Ἐνδείκνυται δ' ἡμῖν οὗτος ἀνήρ, εἰ βουλοίμεθα μὴ κατολιγωρεῖν, ὡς καὶ ἄλλη τις παρὰ τὰ εἰρημένα ὁδὸς ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τείνει. ποία δὲ καὶ τίς αὕτη; ἡ τῶν ἔμπροσθεν μεγάλων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μίμησίς τε καὶ ζήλωσις. καί γε τούτου, φίλτατε, ἀπρὶξ ἐχώμεθα τοῦ σκοποῦ· πολλοὶ γὰρ ἀλλοτρίῳ θεοφοροῦνται πνεύματι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν καὶ τὴν Πυθίαν λόγος ἔχει τρίποδι πλησιάζουσαν, ἔνθα ῥῆγμά ἐστι γῆς ἀναπνεῖν, ὥς φασιν, ἀτμὸν ἔνθεον, αὐτόθεν ἐγκύμονα τῆς δαιμονίου καθισταμένην δυνάμεως παραυτίκα χρησμῳδεῖν κατ' ἐπίπνοιαν· οὕτως ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων ἀπόρροιαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπι|πνεόμενοι καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ 187r
τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει. 3. μόνος Ἡρόδοτος Ὁμηρικώτατος ἐγένετο; Στησίχορος ἔτι πρότερον ὅ τε Ἀρχίλοχος, πάντων δὲ τούτων μάλιστα ὁ Πλάτων ἀπὸ τοῦ Ὁμηρικοῦ κείνου νάματος εἰς αὐτὸν μυρίας ὅσας παρατροπὰς ἀποχετευσάμενος. καὶ ἴσως ἡμῖν ἀποδείξεων ἔδει, εἰ μὴ τὰ ἐπ' εἴδους καὶ οἱ περὶ Ἀμμώνιον

5. *ἀλλήλους*] codices Platonis, *ἀλλήλοις* P ‖ 7. *ἀνὴρ* P ‖ 9. *ἡ*] Manutius, om. P ‖ 11. *καὶ τούτου γε* Manutius ‖ 15. *ἀναπνέον* Manutius | *αὐτόθεν καὶ* Manutius ‖ 17. *κατ' ἐπίπνοιαν* del. Wilamowitzius ‖ 21. *μόνος*] P, *ἦ μόνος* Morus, *οὐ γὰρ μόνος* Tollius ‖ 22. *ὅ τε*] Manutius, *ὅ γε* P ‖ 24. *αὐτὸν* P, corr. Faber ‖ 26. *ἐπ' εἴδους*] Faber, *ἐπ' ἰνδοὺς* P, item c. 43. 6 *ἐπιδούς*

13 ἐκλέξαντες ἀνέγραψαν. 4. ἔστι δ' οὐ κλοπὴ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς ἀπὸ καλῶν ἠθῶν ἢ πλασμάτων ἢ δημιουργημάτων ἀποτύπωσις. καὶ οὐδ' ἂν ἐπακμάσαι μοι δοκεῖ τηλικαῦτά τινα τοῖς τῆς φιλοσοφίας δόγμασι καὶ εἰς ποιητικὰς ὕλας πολλαχοῦ συνεμβῆναι καὶ φράσεις, εἰ μὴ περὶ πρωτείων νὴ Δία παντὶ θυμῷ πρὸς Ὅμηρον, ὡς ἀνταγωνιστὴς νέος πρὸς ἤδη τεθαυμασμένον, ἴσως μὲν φιλονεικότερον καὶ οἱονεὶ διαδορατιζόμενος, οὐκ ἀνωφελῶς δ' ὅμως διηριστεύετο· 'ἀγαθὴ' γὰρ κατὰ τὸν Ἡσίοδον 'ἔρις ἥδε βροτοῖσι'. καὶ τῷ ὄντι καλὸς οὗτος καὶ ἀξιονικότατος εὐκλείας ἀγών τε καὶ στέφανος, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι τῶν προγενεστέρων οὐκ ἄδοξον.

14 Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς, ἡνίκ' ἂν διαπονῶμεν ὑψηγορίας τι καὶ μεγαλοφροσύνης δεόμενον, καλὸν ἀναπλάττεσθαι ταῖς ψυχαῖς, πῶς ἄν, εἰ τύχοι, ταὐτὸ τοῦθ' Ὅμηρος εἶπεν, πῶς δ' ἂν Πλάτων ἢ Δημοσθένης ὕψωσαν ἢ ἐν ἱστορίᾳ Θουκυδίδης. προσπίπτοντα γὰρ ἡμῖν κατὰ
187ᵛ ζῆλον ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα καὶ οἷον | διαπρέποντα τὰς ψυχὰς ἀνοίσει πως πρὸς τὰ ἀνειδωλοποιούμενα μέτρα· 2. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ κἀκεῖνο τῇ διανοίᾳ προσυπογράφοιμεν, πῶς ἂν τόδε τι ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον παρὼν Ὅμηρος ἤκουσεν ἢ Δημοσθένης, ἢ πῶς ἂν ἐπὶ τούτῳ διετέθησαν· τῷ γὰρ ὄντι μέγα τὸ ἀγώνισμα, τοιοῦτον ὑποτίθεσθαι τῶν ἰδίων λόγων δικαστήριον καὶ θέατρον, καὶ ἐν τηλικούτοις ἥρωσι κριταῖς τε καὶ μάρτυσιν ὑπέχειν τῶν γραφομένων εὐθύνας [πεπαῖχθαι]. 3. πλέον

2. *εἰδῶν* Tollius Vahlenus, *λίθων* Dielsius ‖ 3. *ἐπιβιβάσαι* Manutius ‖ 9. Hesiod. opp. 24 ‖ 17. *ὕψωσεν* Pearcius ‖ 27. *πεπαῖχθαι*] P, del. Sp, Wilamowitzius ut 'ab interpolatore adscriptum, qui illa 'lusus' esse iudicaret'. Verum vidit Vahlenus, qui tale quid excidisse censet: *εὐθύνας· ⟨καὶ οὐδεὶς ἂν οἶμαι πειραθεὶς*

δὲ τούτων παρορμητικόν, εἰ προστιθείης, πῶς ἂν ἐμοῦ ταῦτα γράψαντος ὁ μετ' ἐμὲ πᾶς ἀκούσειεν αἰών; εἰ δέ τις αὐτόθεν φοβοῖτο, μὴ τοῦ ἰδίου βίου καὶ χρόνου φθέγξαιτό τι ὑπερήμερον, ἀνάγκη καὶ τὰ συλλαμβανόμενα ὑπὸ τῆς τούτου ψυχῆς ἀτελῆ καὶ τυφλὰ ὥσπερ ἀμβλοῦσθαι, πρὸς τὸν τῆς ὑστεροφημίας ὅλως μὴ τελεσφορούμενα χρόνον. 14

Ὄγκου καὶ μεγαληγορίας καὶ ἀγῶνος ἐπὶ τούτοις, ὦ Τερεντιανέ, καὶ αἱ φαντασίαι παρασκευαστικώταται· οὕτω γοῦν εἰδωλοποιΐας αὐτὰς ἔνιοι λέγουσι· καλεῖται μὲν γὰρ κοινῶς φαντασία πᾶν τὸ ὁπωσοῦν ἐννόημα γεννητικὸν λόγου παριστάμενον· ἤδη δ' ἐπὶ τούτων κεκράτηκε τοὔνομα, ὅταν ἃ λέγεις ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ πάθους βλέπειν δοκῇς καὶ ὑπ' ὄψιν τιθῇς τοῖς ἀκούουσιν. 2. *ὡς δ' ἕτερόν τι ἡ ῥητορικὴ φαντασία βούλεται καὶ ἕτερον ἡ παρὰ ποιηταῖς, οὐκ ἂν λάθοι σε, οὐδ' ὅτι τῆς | μὲν ἐν ποιήσει τέλος ἐστὶν ἔκπληξις,* 188r *τῆς δ' ἐν λόγοις ἐνάργεια, ἀμφότεραι δ' ὅμως τότε ἐπιζητοῦσι καὶ τὸ συγκεκινημένον.* 15

ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ 'πίσειέ μοι
τὰς αἱματωποὺς καὶ δρακοντώδεις κόρας·
αὗται γάρ, αὗται πλησίον θρώσκουσί μου.

φήσειεν ἂν ἄλλως τὰς τοιαύτας εὐθύνας〉 πεπαῖχθαι. Vix enim solebant interpretari infinitivo.

4. *ὑπερηρμένον* Wilamowitzius improbante Martensio ‖ 6. *ὅλης* Manutius ‖ 9. *Τερεντιανέ*] Schurzfleischius, *νεανία* P Sp prob. Rothsteinio, contra morem auctoris ‖ 10. *οὕτω*] P, *οὐκ εὖ* Rohdius | Martensius post *γοῦν* excidisse putat *ἐγώ φημι καίτοι γε εἰδὼς ὅτι.* nihil desidero, si *οὕτω* temere intellegitur | *γοῦν τὰς* Dobraeus | *αὐτὰς* del. Morus ‖ 11. *ἐννοήματι* Sp ‖ 12. *ἰδίως δ'* Manutius ‖ 13. *λέγῃς* P, corr. Sp ‖ 16. *ἢ παρὰ* P ‖ 17. *ἐμποιήσει* P ‖ 18. *δ' ὁμοίως* Rothsteinius, qui etiam *τό τε 〈ἐνθουσιαστικὸν〉* supplet; melius Kayser *παθητικόν*, v. c. 29. 2 ‖ 20. Eurip. Orest. 255

15 *καὶ*

οἴμοι, κτανεῖ με· ποῖ φύγω;

ἐνταῦθ' ὁ ποιητὴς αὐτὸς εἶδεν Ἐρινύας· ὃ δ' ἐφαντάσθη, μικροῦ δεῖν θεάσασθαι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἠνάγκασεν. 3. *ἔστι μὲν οὖν φιλοπονώτατος ὁ Εὐριπίδης δύο ταυτὶ πάθη, μανίας τε καὶ ἔρωτας, ἐκτραγῳδῆσαι, κἀν τούτοις, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τισιν ἑτέροις, ἐπιτυχέστατος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιτίθεσθαι φαντασίαις οὐκ ἄτολμος. ἥκιστά γέ τοι μεγαλοφυὴς ὢν ὅμως τὴν αὐτὸς αὑτοῦ φύσιν ἐν πολλοῖς γενέσθαι τραγικὴν προσηνάγκασε καὶ παρ' ἕκαστα ἐπὶ τῶν μεγεθῶν, ὡς ὁ ποιητής,*

οὐρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχίον ἀμφοτέρωθεν
μαστίεται, ἓε δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι.

4. *τῷ γοῦν Φαέθοντι παραδιδοὺς τὰς ἡνίας ὁ Ἥλιος,*

ἔλα δὲ μήτε Λιβυκὸν αἰθέρ' εἰσβαλών·
κρᾶσιν γὰρ ὑγρὰν οὐκ ἔχων, ἁψῖδα σὴν
κάτω διήσει,

φησίν, εἶθ' ἑξῆς,

ἵει δ' ἐφ' ἑπτὰ Πλειάδων ἔχων δρόμον.
τοσαῦτ' ἀκούσας εἶτ' ἔμαρψεν ἡνίας·
κρούσας δὲ πλευρὰ πτεροφόρων ὀχημάτων
μεθῆκεν, αἱ δ' ἔπταντ' ἐπ' αἰθέρος πτύχας.

2 *κτενεῖ* apud Eurip. Iphig. Taur. 291 ‖ 3. *οὐκ εἶδεν* Manutius | *ὁ* P, corr. Manutius ‖ 7. *εἴ τις ἕτερος* Stanleius ad Aeschylum p. 706 ‖ 11. *ἐπὶ* del. Morus ‖ 13. Homer. *Υ* 170 ‖ 14. *ἓ* P | *μάχεσθαι* P ‖ 16. Eurip. Phaet. ‖ 17. *ἀψίδας ἣν* P, corr. Faber ‖ 18. *δίεισι* P, corr. Faber ‖ 21. *εἶτ'*] Manutius Sp, *τις* P, *παῖς* Grotio auctore Vahlenus ‖ 22. *πλευρὰν* Robortellus ‖ 23. *ἔπταντο* P

πατὴρ δ' ὄπισθε νῶτα σειραίου βεβὼς
ἵππευε παῖδα νουθετῶν· ἐκεῖσ' ἔλα,
τῇδε στρέφ' ἅρμα, τῇδε.

ἆρ' οὐκ ἂν εἴποις, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ γράφοντος συνε|πι- 188v
βαίνει τοῦ ἅρματος καὶ συγκινδυνεύουσα τοῖς ἵπποις συνεπτέρωται; οὐ γὰρ ἄν, εἰ μὴ τοῖς οὐρανίοις ἐκείνοις ἔργοις ἰσοδρομοῦσα ἐφέρετο, τοιαῦτ' ἄν ποτε ἐφαντάσθη. ὅμοια καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Κασσάνδρας αὐτῷ,

ἀλλ', ὦ φίλιπποι Τρῶες.

5. *τοῦ δ' Αἰσχύλου φαντασίαις ἐπιτολμῶντος ἡρωϊκωτάταις, ὥσπερ καὶ οἱ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας παρ' αὐτῷ,*

ἄνδρες (φησὶν) ἑπτὰ θούριοι λοχαγέται,
ταυροσφαγοῦντες εἰς μελάνδετον σάκος,
καὶ θιγγάνοντες χερσὶ ταυρείου φόνου,
Ἄρη τ' Ἐνυὼ καὶ φιλαίματον Φόβον
δρκωμότησαν,

τὸν ἴδιον αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους δίχα οἴκτου συνομνύμενοι θάνατον, ἐνίοτε μέντοι ἀκατεργάστους καὶ οἱονεὶ ποκοειδεῖς τὰς ἐννοίας καὶ ἀμαλάκτους φέροντος, ὅμως ἑαυτὸν ὁ Εὐριπίδης κἀκείνοις ὑπὸ φιλοτιμίας τοῖς κινδύνοις προσβιβάζει. 6. *καὶ παρὰ μὲν Αἰσχύλῳ παραδόξως τὰ τοῦ Λυκούργου βασίλεια κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Διονύσου θεοφορεῖται,*

1. *ὄπισθεν ὦτα* P, corr. Manutius | *σειρίου* P, *σειραίου* Rutgersius ‖ 3. *τῇδε στρέφ'*] Portus, *ἐκεῖσε ἐλατῆρα ἔστρεφ'* P ‖ 6. *ἀνεπτέρωται* Schaefer ‖ 9. Nauckius[2] fr. 935 ‖ 11. *οἱ*] Morus, om. P Sp; Aeschyl. Sept. 42 sq. ‖ 14. *θιγγάνοντες*] Robortellus, *θιγγάνοντισχερσὶ* P ‖ 15. *ἄρη*] P, *ἄρην* Manutius Sp ‖ 17. *αὐτῶν* P ‖ 19. *ἀμαλάκτους φέροντος*] Manutius, *ἀναλάκτους φέροντας* P (λ written above)

15 ἐνθουσιᾷ δὴ δῶμα, βακχεύει στέγη·

ὁ δὲ Εὐριπίδης τὸ αὐτὸ τοῦθ' ἑτέρως ἐφηδύνας ἐξεφώνησε,

πᾶν δὲ συνεβάκχευ' ὄρος.

7. ἄκρως δὲ καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐπὶ τοῦ θνήσκοντος Οἰδίπου καὶ ἑαυτὸν μετὰ διοσημείας τινὸς θάπτοντος πεφάντασται, καὶ κατὰ τὸν ἀπόπλουν τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ τ'Ἀχιλλέως προφαινομένου τοῖς ἀναγομένοις ὑπὲρ τοῦ τάφου, ἣν οὐκ οἶδ' εἴ τις ὄψιν ἐναργέστερον εἰδωλοποίησε Σιμωνίδου· πάντα δ' ἀμήχανον παρατίθεσθαι. 8. οὐ μὴν ἀλλὰ τὰ μὲν παρὰ τοῖς ποιηταῖς μυθικωτέ|ραν
189r ἔχει τὴν ὑπερέκπτωσιν, ὡς ἔφην, καὶ πάντη τὸ πιστὸν ὑπεραίρουσαν, τῆς δὲ ῥητορικῆς φαντασίας κάλλιστον ἀεὶ τὸ ἔμπρακτον καὶ ἐνάληθες. δειναὶ δὲ καὶ ἔκφυλοι αἱ παραβάσεις, ἡνίκ' ἂν ᾖ ποιητικὸν τοῦ λόγου καὶ μυθῶδες τὸ πλάσμα καὶ εἰς πᾶν προσεκπῖπτον τὸ ἀδύνατον, ὡς ἤδη νὴ Δία καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς δεινοὶ ῥήτορες, καθάπερ οἱ τραγῳδοί, βλέπουσιν Ἐρινύας καὶ οὐδὲ ἐκεῖνο μαθεῖν οἱ γενναῖοι δύνανται, ὅτι ὁ λέγων Ὀρέστης·

μέθες, μί' οὖσα τῶν ἐμῶν Ἐρινύων
μέσον μ' ὀχμάζεις, ὡς βάλῃς ἐς τάρταρον,

φαντάζεται ταῦθ' ὅτι μαίνεται. 9. τί οὖν ἡ ῥητορικὴ φαντασία δύναται; πολλὰ μὲν ἴσως καὶ ἄλλα τοῖς λόγοις ἐναγώνια καὶ ἐμπαθῆ προσεισφέρειν, κατακιρ-

1. Aesch. Edon. fr. 58 N. ‖ 4. συνεβάκχευεν P; v. Eurip. Bacch. 726 ‖ 8. ἔπειτ' Ἀχιλλέως P, corr. Manutius ‖ 14. δὲ om. Sp ‖ 15. ὑπερβάσεις Faber, δειλαὶ δὲ καὶ ἔκφυλοι αἱ παραστάσεις Rothsteinius | τὸ τοῦ λόγου Faber ‖ 17. ἀδύνατον] Manutius, δυνατὸν P ‖ 20. Ὀρέστης del. Jahnius, fort. recte; Eurip. Or. 264

15 *ναμένη μέντοι ταῖς πραγματικαῖς ἐπιχειρήσεσιν οὐ πείθει τὸν ἀκροατὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ δουλοῦται. ‛καὶ μὴν εἴ τις’ φησίν ‛αὐτίκα δὴ μάλα κραυγῆς ἀκούσειε πρὸ τῶν δικαστηρίων, εἶτ’ εἴποι τις, ὡς ἀνέῳκται τὸ δεσμωτήριον, οἱ δὲ δεσμῶται φεύγουσιν, οὐθεὶς οὕτως οὔτε γέρων οὔτε νέος ὀλίγωρός ἐστιν, ὃς οὐχὶ βοηθήσει, καθ’ ὅσον δύναται· εἰ δὲ δή τις εἴποι παρελθών, ὡς ὁ τούτους ἀφεὶς οὗτός ἐστιν, οὐδὲ λόγου τυχὼν παραυτίκ’ ἂν ἀπόλοιτο’.* 10. *ὡς νὴ Δία καὶ ὁ Ὑπερίδης κατηγορούμενος, ἐπειδὴ τοὺς δούλους μετὰ τὴν ἧτταν ἐλευθέρους ἐψηφίσατο, ‛τοῦτο τὸ ψήφισμα’ εἶπεν ‛οὐχ ὁ ῥήτωρ ἔγραψεν, ἀλλ’ ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη’. ἅμα γὰρ τῷ πραγματικῷ ἐπιχειρεῖν ὁ ῥήτωρ πεφάντασται, διὸ καὶ τὸν τοῦ πείθειν ὅρον ὑπερ|βέβηκε τῷ* 189v *λήμματι.* 11. *φύσει δέ πως ἐν τοῖς τοιούτοις ἅπασιν ἀεὶ τοῦ κρείττονος ἀκούομεν, ὅθεν ἀπὸ τοῦ ἀποδεικτικοῦ περιελκόμεθα εἰς τὸ κατὰ φαντασίαν ἐκπληκτικόν, ᾧ τὸ πραγματικὸν ἐγκρύπτεται περιλαμπόμενον. καὶ τοῦτ’ οὐκ ἀπεικότως πάσχομεν· δυεῖν γὰρ συνταττομένων ὑφ’ ἓν ἀεὶ τὸ κρεῖττον εἰς ἑαυτὸ τὴν θατέρου δύναμιν περισπᾷ.*

12. *Τοσαῦτα περὶ τῶν κατὰ τὰς νοήσεις ὑψηλῶν καὶ ὑπὸ μεγαλοφροσύνης μιμήσεως ἢ φαντασίας ἀπογεννωμένων ἀρκέσει.*

16 *Αὐτόθι μέντοι καὶ ὁ περὶ σχημάτων ἐφεξῆς τέτακται*

2. Demosth. Timocr. 208; oratio paulum diversa est ‖ 4. *εἴτ’* P ‖ 11. Eadem fere dicentem facit Demadem Demetrius *π. ἑρμ.* § 284 (p. 322. 19 Sp): locus rhetoricus ‖ 13. *πραγματικῶι* P, *πραγματικῶς* Morus Vahlenus ‖ 23. *καὶ* del. Morus | *μιμήσεως*] deesse duorum, quae capp. X—XI exposuerit, mentionem censet Sp; *ἢ* ante *μιμήσεως* addit Manutius ‖ 25. *ἐμφερὴς* Manutius

16 τόπος· καὶ γὰρ ταῦτ', ἂν ὃν δεῖ σκευάζηται τρόπον, ὡς ἔφην, οὐκ ἂν ἡ τυχοῦσα μεγέθους εἴη μερίς. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ τὸ πάντα διακριβοῦν πολύεργον ἐν τῷ παρόντι, μᾶλλον δ' ἀπεριόριστον, ὀλίγα τῶν ὅσα μεγαληγορίας ἀποτελεστικὰ τοῦ πιστώσασθαι τὸ προκείμενον ἕνεκα καὶ δὴ διέξιμεν. 2. ἀπόδειξιν ὁ Δημοσθένης ὑπὲρ τῶν πεπολιτευμένων εἰσφέρει· τίς δ' ἦν ἡ κατὰ φύσιν χρῆσις αὐτῆς; 'οὐχ ἡμάρτετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀράμενοι· ἔχετε δὲ οἰκεῖα τούτου παραδείγματα· οὐδὲ γὰρ οἱ ἐν Μαραθῶνι ἥμαρτον οὐδ' οἱ ἐν Σαλαμῖνι οὐδ' οἱ ἐν Πλαταιαῖς'. ἀλλ' ἐπειδὴ καθάπερ ἐμπνευσθεὶς ἐξαίφνης ὑπὸ θεοῦ καὶ οἱονεὶ φοιβόληπτος γενόμενος τὸν τῶν ἀριστέων τῆς Ἑλλάδος ὅρκον ἐξεφώνησεν 'οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε, μὰ τοὺς ἐν
190r Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας', φαίνεται δι' ἑ|νὸς τοῦ ὁμοτικοῦ σχήματος, ὅπερ ἐνθάδε ἀποστροφὴν ἐγὼ καλῶ, τοὺς μὲν προγόνους ἀποθεώσας, ὅτι δεῖ τοὺς οὕτως ἀποθανόντας ὡς θεοὺς ὀμνύναι παριστάνων, τοῖς δὲ κρίνουσι τὸ τῶν ἐκεῖ προκινδυνευσάντων ἐντιθεὶς φρόνημα, τὴν δὲ τῆς ἀποδείξεως φύσιν μεθεστακὼς εἰς ὑπερβάλλον ὕψος καὶ πάθος καὶ ξένων καὶ ὑπερφυῶν ὅρκων ἀξιοπιστίαν, καὶ ἅμα παιώνειόν τινα καὶ ἀλεξιφάρμακον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκουόντων καθιεὶς λόγον, ὡς κουφιζομένους ὑπὸ τῶν ἐγκωμίων μηδὲν

8. ὦ] P Sp, ἄνδρες Ἀθηναῖοι addit Manutio auctore Vahlenus; fort. sufficit ὦ ἄνδρες (ὦ δ'), aut melius abest ὦ, cf. p. 140. 1, 141. 12; v. Dem. Ctes. 208, unde haec diversa sunt ‖ 14. τὸν κατὰ τῶν Toupius ‖ 15. ἥμαρτε P | ἐν] P, del. Sp, v. p. 137. 24, at p. 139. 2 ‖ 16. τοῦ ὁμοτικοῦ del. Wilamowitzius ‖ 21. μεθιστὰς Manutius, v. c. 27. 3 ‖ 22. πάθος] P Vahlenus, βάθος Ruhnkenius Sp

ἔλαττον τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Φίλιππον ἢ ἐπὶ τοῖς κατὰ 16 *Μαραθῶνα καὶ Σαλαμῖνα νικητηρίοις παρίστασθαι φρονεῖν· οἷς πᾶσι τοὺς ἀκροατὰς διὰ τοῦ σχηματισμοῦ συναρπάσας ᾤχετο.* 3. *καίτοι παρὰ τῷ Εὐπόλιδι τοῦ ὅρκου τὸ σπέρμα φασὶν εὑρῆσθαι·*

οὐ γὰρ μὰ τὴν Μαραθῶνι τὴν ἐμὴν μάχην,
χαίρων τις αὐτῶν τοὐμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.

ἔστι δ' οὐ τὸ ὁπωσοῦν τινα ὀμόσαι μέγα, τὸ δὲ ποῦ καὶ πῶς καὶ ἐφ' ὧν καιρῶν καὶ τίνος ἕνεκα. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν οὐδέν ἐστ' εἰ μὴ ὅρκος, καὶ πρὸς εὐτυχοῦντας ἔτι καὶ οὐ δεομένους παρηγορίας τοὺς Ἀθηναίους, ἔτι δ' οὐχὶ τοὺς ἄνδρας ἀπαθανατίσας ὁ ποιητὴς ὤμοσεν, ἵνα τῆς ἐκείνων ἀρετῆς τοῖς ἀκούουσιν ἐντέκῃ λόγον ἄξιον, ἀλλ' ἀπὸ τῶν προκινδυνευσάντων ἐπὶ τὸ ἄψυχον ἀπεπλανήθη, τὴν μάχην. παρὰ δὲ τῷ Δημοσθένει πεπραγμάτευται πρὸς ἡττημένους ὁ ὅρκος, ὡς μὴ Χαιρώνειαν ἔτ' Ἀθηναίοις ἀτύχημα φαίνεσθαι, καὶ | ταὐ- 190v *τόν, ὡς ἔφην, ἅμα ἀπόδειξίς ἐστι τοῦ μηδὲν ἡμαρτηκέναι παράδειγμα ὅρκων πίστις ἐγκώμιον προτροπή.* 4. *κἀπειδήπερ ὑπήντα τῷ ῥήτορι· 'λέγεις ἧτταν πολιτευσάμενος, εἶτα νίκας ὀμνύεις;' διὰ ταῦθ' ἑξῆς κανονίζει καὶ δι' ἀσφαλείας ἄγει καὶ ὀνόματα, διδάσκων ὅτι κἀν βακχεύμασι νήφειν ἀναγκαῖον· 'τοὺς προκινδυνεύσαντας' φησί 'Μαραθῶνι καὶ τοὺς Σαλαμῖνι καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχήσαντας καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους'. οὐδαμοῦ 'νικήσαντας' εἶπεν, ἀλλὰ*

1. *ἐπὶ τῇ μάχῃ* Wilamowitzius ‖ 4. Eupolis *Δῆμοι*, Eurip. Med. 391 ‖ 10. *ἔτ'* P, corr. Manutius ‖ 19. *ὅρκων* del. Kayser ‖ 20. *λέγεις* Robortellus, *λέγεις λέγεις* P ‖ 24. *τοὺς ἐπ'*] Sp, *τοὺς* om. P (ut videtur) Vahlenus

16 *πάντη τὸ τοῦ τέλους διακέκλοφεν ὄνομα, ἐπειδήπερ ἦν εὐτυχὲς καὶ τοῖς κατὰ Χαιρώνειαν ὑπεναντίον. διόπερ καὶ τὸν ἀκροατὴν φθάνων εὐθὺς ὑποφέρει· ‘οὓς ἅπαντας ἔθαψε δημοσίᾳ’ φησίν ‘ἡ πόλις, Αἰσχίνη, οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας μόνους’.*

17 *Οὐκ ἄξιον ἐπὶ τούτου τοῦ τόπου παραλιπεῖν ἕν τι τῶν ἡμῖν τεθεωρημένων, φίλτατε, ἔσται δὲ πάνυ σύντομον, ὅτι φύσει πως συμμαχεῖ τε τῷ ὕψει τὰ σχήματα καὶ πάλιν ἀντισυμμαχεῖται θαυμαστῶς ὑπ' αὐτοῦ. πῇ δὲ καὶ πῶς, ἐγὼ φράσω. ὕποπτόν ἐστιν ἰδίως τὸ διὰ σχημάτων πανουργεῖν καὶ προσβάλλον ὑπόνοιαν ἐνέδρας ἐπιβουλῆς παραλογισμοῦ. καὶ ταῦθ' ὅταν ᾖ πρὸς κριτὴν κύριον ὁ λόγος, μάλιστα δὲ πρὸς τυράννους βασιλέας ἡγεμόνας ἐν ὑπεροχαῖς· ἀγανακτεῖ γὰρ εὐθύς, εἰ ὡς παῖς ἄφρων ὑπὸ τεχνίτου ῥήτορος σχηματίοις κατα-*
191r *σοφίζεται, καὶ εἰς καταφρό|νησιν ἑαυτοῦ λαμβάνων τὸν παραλογισμὸν ἐνίοτε μὲν ἀποθηριοῦται τὸ σύνολον, κἂν ἐπικρατήσῃ δὲ τοῦ θυμοῦ, πρὸς τὴν πειθὼ τῶν λόγων πάντως ἀντιδιατίθεται. διόπερ καὶ τότε ἄριστον δοκεῖ τὸ σχῆμα, ὅταν αὐτὸ τοῦτο διαλανθάνῃ, ὅτι σχῆμά ἐστι.* 2. *τὸ τοίνυν ὕψος καὶ πάθος τῆς ἐπὶ τῷ σχηματίζειν ὑπονοίας ἀλέξημα καὶ θαυμαστή τις ἐπικουρία καθίσταται, καί πως παραληφθεῖσα ἡ τοῦ πανουργεῖν τέχνη τοῖς πάθεσι καὶ μεγέθεσι τὸ λοιπὸν*

3. *ὑπεισφέρει* Rothsteinius, fort. recte ‖ 8. *συμμαχεῖ τε*] Schurzfleischius, *συμμαχεῖται* P ‖ 12. *καὶ ταῦτα καὶ ὅταν* Kayser ‖ 14. *ἡγεμόνας, ὅλως ὄντας ἐν ὑπεροχαῖς* Vahlenus, *καὶ πάντας τοὺς* supplet Cobetus, *τοὺς ἐν ἐπαρχίαις* Faber; nihil desidero: *ἡγεμὼν ἐν ὑπεροχῇ* erat Craterus apud Demetrium *π. ἑρμ.* § 289 ‖ 20. *ὅταν — σχῆμα* om. P, habet in margine additum ab eadem manu ‖ 23. *παραληφθεῖσα ἡ*] Tollius, *παραληφθεῖσαν* P, *παρακαλυφθεῖσα ἡ* Ruhnkenius ‖ 24. *πάθεσι*] Tollius Sp, *κάλλεσι* P Vahlenus, v. p. 136. 22, 139. 12 al.

δέδυκε καὶ πᾶσαν ὑποψίαν ἐκπέφευγεν. ἱκανὸν δὲ 17
τεκμήριον τὸ προειρημένον ‘μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι’. τίνι γὰρ ἐνταῦθ’ ὁ ῥήτωρ ἀπέκρυψε τὸ σχῆμα; δῆλον ὅτι τῷ φωτὶ αὐτῷ. σχεδὸν γὰρ ὥσπερ καὶ τἀμυδρὰ φέγγη ἐναφανίζεται τῷ ἡλίῳ περιαυγούμενα, οὕτω τὰ τῆς ῥητορικῆς σοφίσματα ἐξαμαυροῖ περιχυθὲν πάντοθεν τὸ μέγεθος. οὐ πόρρω δ’ ἴσως τούτου καὶ ἐπὶ τῆς ζωγραφίας τι συμβαίνει· ἐπὶ γὰρ τοῦ αὐτοῦ κειμένων ἐπιπέδου παραλλήλων ἐν χρώμασι τῆς σκιᾶς τε καὶ τοῦ φωτός, ὅμως προϋπαντᾷ τε τὸ φῶς ταῖς ὄψεσι καὶ οὐ μόνον ἔξοχον, ἀλλὰ καὶ ἐγγυτέρω παρὰ πολὺ φαίνεται. οὐκοῦν καὶ τῶν λόγων τὰ πάθη καὶ τὰ ὕψη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐγγυτέρω κείμενα διά τε φυσικήν τινα συγγένειαν καὶ διὰ λαμπρότητα, ἀεὶ τῶν σχημάτων προεμφανίζεται καὶ τὴν τέχνην αὐτῶν ἐπισκιάζει καὶ οἷον ἐν καταλήψει τηρεῖ.

Τί δ’ ἐκεῖνα φῶμεν, τὰς πεύσεις τε καὶ ἐρωτήσεις; 18
ἆρα οὐκ αὐταῖς ταῖς τῶν σχημάτων | εἰδοποιΐαις παρὰ 191v
πολὺ ἐμπρακτότερα καὶ σοβαρώτερα συντείνει τὰ λεγόμενα; ‘ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιϊόντες ἀλλήλων πυνθάνεσθαι· λέγεταί τι καινόν; τί γὰρ ἂν γένοιτο τούτου καινότερον ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ καταπολεμῶν τὴν Ἑλλάδα; τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί’ ἀλλ’ ἀσθενεῖ. τί δ’ ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε’. καὶ πάλιν ‘πλέωμεν ἐπὶ Μακεδονίαν’ φησί. ‘ποῖ δὴ προσορμιούμεθα, ἤρετό

1. ὑποδέδυκε Manutius ‖ 2. ἐν del. Sp, v. p. 136. 15 ‖ 5. συναφανίζεται Buechelerus ‖ 11. καὶ οὐ μόνον] Victorius, καιόμενον P | 15. ἐπισκιάζει] Finckhius, ἀποσκιάζει P Sp Vahlenus ‖ 16. καταλήψει] libri det. Sp, κατακαλύψει P Vahlenus ‖ 20. Demosth. Phil. I. 10. Auctor verba suo more libere laudat ‖ 25. Demosth. Phil. I. 44

18 *τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν Φιλίππου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος’. ἦν δὲ ἁπλῶς ῥηθὲν τὸ πρᾶγμα τῷ παντὶ καταδεέστερον, νυνὶ δὲ τὸ ἔνθουν καὶ ὀξύρροπον τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸν ὡς πρὸς ἕτερον ἀνθυπαντᾶν οὐ μόνον ὑψηλότερον ἐποίησε τῷ σχηματισμῷ τὸ ῥηθέν, ἀλλὰ καὶ πιστότερον.* 2. *ἄγει γὰρ τὰ παθητικὰ τότε μᾶλλον, ὅταν αὐτὰ φαίνηται μὴ ἐπιτηδεύειν αὐτὸς ὁ λέγων, ἀλλὰ γεννᾶν ὁ καιρός, ἡ δ’ ἐρώτησις ἡ εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀπόκρισις μιμεῖται τοῦ πάθους τὸ ἐπίκαιρον. σχεδὸν γὰρ ὡς οἱ ὑφ’ ἑτέρων ἐρωτώμενοι παροξυνθέντες ἐκ τοῦ παραχρῆμα πρὸς τὸ λεχθὲν ἐναγωνίως καὶ ἀπ’ αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀνθυπαντῶσιν, οὕτως τὸ σχῆμα τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως εἰς τὸ δοκεῖν ἕκαστον τῶν ἐσκεμμένων ἐξ ὑπογύου κεκινῆσθαί τε καὶ λέγεσθαι τὸν ἀκροατὴν ἀπάγον* [*καὶ*] *παραλογίζεται. ἔτι τοίνυν (ἓν γάρ τι τῶν ὑψηλοτάτων τὸ Ἡροδότειον πεπίστευται), εἰ οὕτως ἔ* | . . . .

DESUNT DUO FOLIA.

192r 19 . . . . | *πλοκα ἐκπίπτει καὶ οἱονεὶ προχεῖται τὰ λεγόμενα, ὀλίγου δεῖν φθάνοντα καὶ αὐτὸν τὸν λέγοντα. ‘καὶ συμβαλόντες’ φησὶν ὁ Ξενοφῶν ‘τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο ἐμάχοντο ἀπέκτεινον ἀπέθνῃσκον’.* 2. *καὶ τὰ τοῦ Εὐρυλόχου,*

1. *σαθρά, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι* Dem. libr. ‖ 7. *μάλιστα* Sp ‖ 8. *αὐτὸς* ad sequens membrum trahendum putat Sp ‖ 10. *ὡς οἱ*] Faber, *ὅσον* P ‖ 11. *παροξυνθέντες*] Morus, *παροξύνοντες* P ‖ 14. *ἐξ ὑπογυίου* Sp ‖ 15. *ἀπάγει* Robortellus, fort. recte | *καὶ* del. Schurzfleischius Sp ‖ 18. Excidit secundum Martensium l. c. p. 16 *διατύπωσις, ἀναφορά, πολυσύνδετον* (Demetr. *π. ἑρμ.* § 54, Hermog. II. 435 sq. Sp) ‖ 19. *ἄπλοκα* Manutius ‖ 21. Xenoph. Hist. Gr. IV. 3. 19

ἤλθομεν, ὡς ἐκέλευες, ἀνὰ δρυμά, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ. 19
εἴδομεν ἐν βήσσησι τετυγμένα δώματα καλά.

τὰ γὰρ ἀλλήλων διακεκομμένα καὶ οὐδὲν ἧττον κατεσπευσμένα φέρει τῆς ἀγωνίας ἔμφασιν ἅμα καὶ ἐμποδιζούσης τι καὶ συνδιωκούσης. τοιαῦθ' ὁ ποιητὴς ἐξήνεγκε διὰ τῶν ἀσυνδέτων.

Ἄκρως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ ταὐτὸ σύνοδος τῶν σχημάτων 20 εἴωθε κινεῖν, ὅταν δύο ἢ τρία οἷον κατὰ συμμορίαν ἀνακιρνάμενα ἀλλήλοις ἐρανίζῃ τὴν ἰσχὺν τὴν πειθὼ τὸ κάλλος, ὁποῖα καὶ τὰ εἰς τὸν Μειδίαν, ταῖς ἀναφοραῖς ὁμοῦ καὶ τῇ διατυπώσει συναναπεπλεγμένα τὰ ἀσύνδετα. 'πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων, ὧν ὁ παθὼν ἔνια οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιτο ἑτέρῳ, τῷ σχήματι τῷ βλέμματι τῇ φωνῇ'. 2. εἶθ' ἵνα μὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁ λόγος ἰὼν στῇ (ἐν στάσει γὰρ τὸ ἠρεμοῦν, ἐν ἀταξίᾳ δὲ τὸ πάθος, ἐπεὶ φορὰ ψυχῆς καὶ συγκίνησίς ἐστιν), εὐθὺς ἐπ' ἄλλα μεθήλατο ἀσύνδετα καὶ ἐπαναφοράς· 'τῷ σχήματι τῷ βλέμματι τῇ φωνῇ, ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν ὡς ἐχθρός, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ὡς δοῦλον'. οὐδὲν ἄλλο διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ ἢ ὅπερ ὁ τύπτων ἐργάζεται, τὴν διάνοιαν τῶν δικαστῶν τῇ ἐπαλλήλῳ πλήττει φορᾷ. 3. εἶτ' ἐντεῦθεν πάλιν ὡς αἱ καταιγίδες ἄλλην ποιούμενος ἐμβολὴν 'ὅταν κονδύλοις, | ὅταν ἐπὶ κόρρης' φησί· 'ταῦτα κινεῖ, 192v

1. Homer. κ 251. ἤλθομεν pro ἤομεν et ἴδομεν (una littera ante ι erasa) pro εὕρομεν P ‖ 3. ἧττον] Robortellus, ἧσσον P, ἧσσον Vahlenus ‖ 5. συνδιωκούσης] Faber, συνδιοικούσης P ‖ 7. ἡ om. Sp ‖ 8. συμμορίας P, corr. Manutius ‖ 12. Demosth. Mid. 72 | τύπτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι libri Dem. ‖ 15. στάσει P, τάξει Manutius ‖ 17. ἀσύνδετα] ἔχοντα add. Rothsteinius ‖ 20. ὅταν ὡς δοῦλον] P, ὅταν ἐπὶ κόρρης libri Dem., Manutius, Sp deleto ὡς δοῦλον, neque alia satis consentiunt ‖ 22. πλήττων Faber ‖ 23. ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης del. Finckhius

20 *ταῦτα ἐξίστησιν ἀνθρώπους, ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλακίζεσθαι· οὐδεὶς ἂν ταῦτα ἀπαγγέλλων δύναιτο τὸ δεινὸν παραστῆσαι'. οὐκοῦν τὴν μὲν φύσιν τῶν ἐπαναφορῶν καὶ ἀσυνδέτων πάντῃ φυλάττει τῇ συνεχεῖ μεταβολῇ· οὕτως αὐτῷ καὶ ἡ τάξις ἄτακτον καὶ ἔμπαλιν ἡ ἀταξία ποιὰν περιλαμβάνει τάξιν.*

21 *Φέρε οὖν, πρόσθες τοὺς συνδέσμους, εἰ θέλοις, ὡς ποιοῦσιν οἱ Ἰσοκράτειοι· 'καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο χρὴ παραλιπεῖν, ὡς πολλὰ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων, πρῶτον μὲν τῷ σχήματι, εἶτα δὲ τῷ βλέμματι, εἶτά γε μὴν αὐτῇ τῇ φωνῇ', καὶ εἴσῃ κατὰ τὸ ἑξῆς οὕτως παραγράφων, ὡς τοῦ πάθους τὸ συνδεδιωγμένον καὶ ἀποτραχυνόμενον, ἐὰν τοῖς συνδέσμοις ἐξομαλίσῃς, εἰς λειότητα ἄκεντρόν τε προσπίπτει καὶ εὐθὺς ἔσβεσται. 2. ὥσπερ γάρ, εἴ τις συνδήσειε τῶν θεόντων τὰ σώματα, τὴν φορὰν αὐτῶν ἀφῄρηται, οὕτως καὶ τὸ πάθος ὑπὸ τῶν συνδέσμων καὶ τῶν ἄλλων προσθηκῶν ἐμποδιζόμενον ἀγανακτεῖ· τὴν γὰρ ἐλευθερίαν ἀπολλύει τοῦ δρόμου καὶ τὸ ὡς ἀπ' ὀργάνου τινὸς ἀφίεσθαι.*

22 *Τῆς δὲ αὐτῆς ἰδέας καὶ τὰ ὑπερβατὰ θετέον. ἔστι δὲ λέξεων ἢ νοήσεων ἐκ τοῦ κατ' ἀκολουθίαν κεκινημένη τάξις καὶ οἱονεὶ χαρακτὴρ ἐναγωνίου πάθους ἀληθέστατος. ὡς γὰρ οἱ τῷ ὄντι ὀργιζόμενοι ἢ φοβούμενοι ἢ ἀγανακτοῦντες ἢ ὑπὸ ζηλοτυπίας ἢ ὑπὸ ἄλλου*

2. ἂν om. P, add. libri det., Sp, *οὐδεὶς ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι* apud Demosthenem ‖ 3. *οὐκοῦν*] P, *ὡς οὖν* Morus | 5. *ἄτακτόν τι* Tollius ‖ 7. *θέλοις*] P, v. p. 122. 17, *θέλεις* libri det. Vahlenus Sp ‖ 12. *ἀποτετραχυσμένον* Cobetus ‖ 14. *τε* del. Faber | *προπίπτει* Noltius ‖ 18. *ἀγανακτεῖ*] P probante Vahleno ('indignatur impediri'), *ἀπακταίνει* Hauptius, *ἄγαν ἀργεῖ* Reifferscheidius, *ἄγαν ἀτακτεῖ* 'quidam' apud Reifferscheidium | *ἀπολλύει*] Finckhius Vahlenus, *ἀπολύει* P Sp, *ἀποκωλύει* Ruhnkenius ‖ 23. *οἱ* om. Sp

τινὸς (πολλὰ γὰρ καὶ ἀναρίθμητα πάθη καὶ οὐδ' ἂν 22 εἰπεῖν τις ὁπόσα δύ|ναιτο) ἑκάστοτε παραπίπτοντες 193r ἄλλα προθέμενοι πολλάκις ἐπ' ἄλλα μεταπηδῶσι, μέσα τινὰ παρεμβαλόντες ἀλόγως, εἶτ' αὖθις ἐπὶ τὰ πρῶτα ἀνακυκλοῦντες καὶ πάντῃ πρὸς τῆς ἀγωνίας, ὡς ὑπ' ἀστάτου πνεύματος, τῇδε κἀκεῖσε ἀγχιστρόφως ἀντισπώμενοι τὰς λέξεις τὰς νοήσεις τὴν ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἱρμοῦ παντοίως πρὸς μυρίας τροπὰς ἐναλλάττουσι τάξιν· οὕτως παρὰ τοῖς ἀρίστοις συγγραφεῦσι διὰ τῶν ὑπερβατῶν ἡ μίμησις ἐπὶ τὰ τῆς φύσεως ἔργα φέρεται. τότε γὰρ ἡ τέχνη τέλειος, ἡνίκ' ἂν φύσις εἶναι δοκῇ, ἡ δ' αὖ φύσις ἐπιτυχής, ὅταν λανθάνουσαν περιέχῃ τὴν τέχνην. ὥσπερ λέγει ὁ Φωκαεὺς Διονύσιος παρὰ τῷ Ἡροδότῳ· 'ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πράγματα, ἄνδρες Ἴωνες, εἶναι ἐλευθέροις ἢ δούλοις, καὶ τούτοις ὡς δραπέτῃσι. νῦν ὦν ὑμεῖς ἢν μὲν βούλησθε ταλαιπωρίας ἐνδέχεσθαι, παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν, οἷοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλέσθαι τοὺς πολεμίους'. 2. ἐνταῦθ' ἦν τὸ κατὰ τάξιν· 'ὦ ἄνδρες Ἴωνες, νῦν καιρός ἐστιν ὑμῖν πόνους ἐπιδέχεσθαι· ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πράγματα'. ὁ δὲ τὸ μὲν 'ἄνδρες Ἴωνες' ὑπερεβίβασε· προεισέβαλεν οὖν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ φόβου, ὡς μηδ' ἀρχὴν φθάνων πρὸς τὸ ἐφεστὸς δέος προσαγορεῦσαι τοὺς ἀκούοντας· ἔπειτα

7. τὴν τῶν λέξεων καὶ νοήσεων ἐκ τοῦ Tollius, τὰς λέξεις τὰς νοήσεις del. Jahnius ‖ 9. οὕτως] Sp, v. p. 142. 16, 144. 9, οὕτω P (ut videtur) Vahlenus ‖ 14. Herod. VI. 11: locus libere allatus ‖ 16. ἡμεῖς P ‖ 17. ταλαιπωρίαις P, corr. Manutius ‖ 22. παρεισέβαλεν Morus | ἂν superscripto οὖν P, οὖν ἂν Robortellus, γὰρ Manutius probante Spengelio ‖ 23. ἀρχὴ P, corr. Robortellus ‖ 24. ἐφεστὸς] Sp, cf. Schneider ad Plat. Remp. 564 d, ἐφεστὼς P Vahlenus, v. c. 39. 3 med. | προσαγορεύσας Dobraeus

22 δὲ τὴν τῶν νοημάτων ἀπέστρεψε τάξιν. πρὸ γὰρ τοῦ φῆσαι, ὅτι αὐτοὺς δεῖ πονεῖν (τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ παρακελεύεται), ἔμπροσθεν ἀποδίδωσι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν
193v πονεῖν δεῖ, 'ἐπὶ ξυ|ροῦ ἀκμῆς' φήσας 'ἔχεται ἡμῖν τὰ πράγματα', ὡς μὴ δοκεῖν ἐσκεμμένα λέγειν, ἀλλ' ἠναγκασμένα. 3. ἔτι δὲ μᾶλλον ὁ Θουκυδίδης καὶ τὰ φύσει πάντως ἡνωμένα καὶ ἀδιανέμητα ὅμως ταῖς ὑπερβάσεσιν ἀπ' ἀλλήλων ἄγειν δεινότατος. ὁ δὲ Δημοσθένης οὐχ οὕτως μὲν αὐθάδης ὥσπερ οὗτος, πάντων δ' ἐν τῷ γένει τούτῳ κατακορέστατος καὶ πολὺ τὸ ἀγωνιστικὸν ἐκ τοῦ ὑπερβιβάζειν καὶ ἔτι νὴ Δία τὸ ἐξ ὑπογύου λέγειν συνεμφαίνων, καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὸν κίνδυνον τῶν μακρῶν ὑπερβατῶν τοὺς ἀκούοντας συνεπισπώμενος· 4. πολλάκις γὰρ τὸν νοῦν, ὃν ὥρμησεν εἰπεῖν, ἀνακρεμάσας καὶ μεταξὺ ὡς εἰς ἀλλόφυλον καὶ ἀπεοικυῖαν τάξιν, ἄλλ' ἐπ' ἄλλοις διὰ μέσου καὶ ἔξωθέν ποθεν ἐπεισκυκλῶν, εἰς φόβον ἐμβαλὼν τὸν ἀκροατὴν ὡς ἐπὶ παντελεῖ τοῦ λόγου διαπτώσει, καὶ συναποκινδυνεύειν ὑπ' ἀγωνίας τῷ λέγοντι συναναγκάσας, εἶτα παραλόγως διὰ μακροῦ τὸ πάλαι ζητούμενον εὐκαίρως ἐπὶ τέλει που προσαποδούς, αὐτῷ τῷ κατὰ τὰς ὑπερβάσεις παραβόλῳ καὶ ἀκροσφαλεῖ πολὺ μᾶλλον ἐκπλήττει. φειδὼ δὲ τῶν παραδειγμάτων ἔστω διὰ τὸ πλῆθος.

23 Τά γε μὴν πολύπτωτα λεγόμενα, ἀθροισμοὶ καὶ μεταβολαὶ καὶ κλίμακες, πάνυ ἀγωνιστικά, ὡς οἶσθα, κόσμου τε καὶ παντὸς ὕψους καὶ πάθους συνεργά. τί

1. ἀπέστρεψε] P probante Rothsteinio, ἀνέστρεψε Finckhio auctore Vahlenus ‖ 12. ἐξ ὑπογυίου Sp, v. p. 140. 14 ‖ 15. μεταξύ πως Wilamowitzius, fort. recte ‖ 19. ὑπογωνία P, ὑπ' ἀγωνίας in margine eadem manu P ‖ 23. φειδὼς P ‖ 25. κἀθροισμοὶ Martensius ‖ 27. κόσμου τε πάντως καὶ Faber, καὶ πάντως Robortellus

δέ; αἱ τῶν πτώσεων χρόνων προσώπων ἀριθμῶν γενῶν 23
ἐναλλάξεις πῶς ποτε καταποικίλλουσι καὶ ἐπεγείρουσι τὰ ἑρμηνευτικά; 2. *φημὶ δὲ τῶν κα|τὰ τοὺς ἀριθμοὺς* 194r
οὐ μόνα ταῦτα κοσμεῖν, ὁπόσα τοῖς τύποις ἑνικὰ ὄντα τῇ δυνάμει κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν πληθυντικὰ εὑρίσκεται·

ʻαὐτίκαʼ (*φησὶ*) *ʻλαὸς ἀπείρων*
θύννων [*ἐπ'*] *ἠϊόνεσσι διιστάμενοι κελάδησανʼ·*

ἀλλ' ἐκεῖνα μᾶλλον παρατηρήσεως ἄξια, ὅτι ἔσθ' ὅπου προσπίπτει τὰ πληθυντικὰ μεγαλορρημονέστερα καὶ αὐτῷ δοξοκοποῦντα τῷ ὄχλῳ τοῦ ἀριθμοῦ. 3. *τοιαῦτα παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ Οἰδίπου·*

ὦ γάμοι, γάμοι,
ἐφύσαθ' ἡμᾶς καὶ φυτεύσαντες πάλιν
ἀνεῖτε ταὐτὸ σπέρμα κἀπεδείξατε
πατέρας ἀδελφοὺς παῖδας, αἷμ' ἐμφύλιον,
νύμφας γυναῖκας μητέρας τε χὠπόσα
αἴσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται.

πάντα γὰρ ταῦτα ἓν ὄνομά ἐστιν, Οἰδίπους, ἐπὶ δὲ θατέρου Ἰοκάστη, ἀλλ' ὅμως χυθεὶς εἰς τὰ πληθυντικὰ ὁ ἀριθμὸς συνεπλήθυσε καὶ τὰς ἀτυχίας, καὶ ὡς ἐκεῖνα πεπλεόνασται

ἐξῆλθον Ἕκτορές τε καὶ Σαρπηδόνες·

καὶ τὸ Πλατωνικόν, ὃ καὶ ἑτέρωθι παρετεθείμεθα, ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων· 4. *ʻοὐ γὰρ Πέλοπες οὐδὲ Κάδμοι*

8. *θύννων*] P Sp, secl. *ἐπ'* Sp, *θύννον ἐπ'* coniungi putat Vahlenus | *ἠιόνεσι* P ‖ 11. *ὄχλῳ*] P, *ὄγκῳ* Wilamowitzius, cf. v. 20 ‖ 13. Soph. O. R. 1403 ‖ 18. *γίνεται* P ‖ 19. *ἐπὶ — Ἰοκάστη* del. Rohdenus ‖ 21. *ὡς καὶ* Tollius ‖ 25. Plat. Menex. 245 d

23 *οὐδ' Αἴγυπτοί τε καὶ Δαναοὶ οὐδ' ἄλλοι πολλοὶ φύσει βάρβαροι συνοικοῦσιν ἡμῖν, ἀλλ' αὐτοὶ Ἕλληνες, οὐ μιξοβάρβαροι οἰκοῦμεν' καὶ τὰ ἑξῆς. φύσει γὰρ ἐξακούεται τὰ πράγματα κομπωδέστερα ἀγεληδὸν οὕτως τῶν ὀνομάτων ἐπισυντιθεμένων. οὐ μέντοι δεῖ ποιεῖν αὐτὸ ἐπ' ἄλλων, εἰ μὴ ἐφ' ὧν δέχεται τὰ ὑποκείμενα αὔξησιν ἢ πληθὺν ἢ ὑπερβολὴν ἢ πάθος, ἕν τι τούτων ἢ [τὰ]*
94ᵛ *πλείονα, ἐπεί τοι τὸ πανταχοῦ κώδωνας ἐξῆφθαι λίαν σοφιστικόν.*

24 *Ἀλλὰ μὴν καὶ τοὐναντίον τὰ ἐκ τῶν πληθυντικῶν εἰς τὰ ἑνικὰ ἐπισυναγόμενα ἐνίοτε ὑψηλοφανέστατα. 'ἔπειθ' ἡ Πελοπόννησος ἅπασα διειστήκει' φησί. 'καὶ δὴ Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν διδάξαντι εἰς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέητρον'· τὸ ἐκ τῶν διῃρημένων εἰς τὰ ἡνωμένα ἐπισυστρέψαι τὸν ἀριθμὸν σωματοειδέστερον.* 2. *αἴτιον δ' ἐπ' ἀμφοῖν τοῦ κόσμου ταὐτὸν οἶμαι· ὅπου τε γὰρ ἑνικὰ ὑπάρχει τὰ ὀνόματα, τὸ πολλὰ ποιεῖν αὐτὰ παρὰ δόξαν ἐμπαθοῦς· ὅπου τε [ὁπότε] πληθυντικά, τὸ εἰς ἕν τι εὔηχον συγκορυφοῦν τὰ πλείονα διὰ τὴν εἰς τοὐναντίον μεταμόρφωσιν τῶν πραγμάτων ἐν τῷ παραλόγῳ.*

25 *Ὅταν γε μὴν τὰ παρεληλυθότα τοῖς χρόνοις εἰσάγῃς ὡς γινόμενα καὶ παρόντα, οὐ διήγησιν ἔτι τὸν*

2. *αὐτοέλληνες* Cobetus ‖ 6. *ὑπερκείμενα αὔχησιν* P, illud Petra, hoc Robortellus correxit, *αὔχησιν* defendit Rothsteinius ‖ 7. *ἢ ἕν τι* Faber | *τὰ* P Sp, del. Faber, *ἢ καὶ πλείονα* Weiskius Vahlenus ‖ 8. ⟨*καὶ*⟩ *τὸ* Schaefer ‖ 12. *ἐπειδὴ* P, corr. Manutius, Dem. Ctes. 18 ‖ 14. *ἔπεσε τὸ θέητρον*] Tollius Sp, Herod. VI. 21 (an *θέατρον*, v. p. 147. 14 *πόλεως*); *ἔπεσον οἱ θεώμενοι* P Vahlenus, qui tamen supplendum censet *δάκρυα* ⟨*ἔπεσε τὸ θέητρον ἀντὶ τοῦ*⟩ *ἔπεσον*, v. p. 151. 1 ‖ 17. *τὸ*] Robortellus, *τὰ* P ‖ 18. *ἐμπαθοῦς*] Faber, *ἐνπαθοῦς* P | *ὅπου τε*] Manutius, *ὅπουτε ὁπότε* P ‖ 21. *παραλόγῳ*] *ἔχει τὸ ὑψηλοποιόν* add. Rothsteinius

λόγον, ἀλλ' ἐναγώνιον πρᾶγμα ποιήσεις. 'πεπτωκὼς 25
δέ τις' φησὶν ὁ Ξενοφῶν 'ὑπὸ τῷ Κύρου ἵππῳ καὶ πατούμενος παίει τῇ μαχαίρᾳ εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἵππον· ὁ δὲ σφαδάζων ἀποσείεται τὸν Κῦρον, ὁ δὲ πίπτει'. τοιοῦτος ἐν τοῖς πλείστοις ὁ Θουκυδίδης.

Ἐναγώνιος δ' ὁμοίως καὶ ἡ τῶν προσώπων ἀντι- 26
μετάθεσις καὶ πολλάκις ἐν μέσοις τοῖς κινδύνοις ποιοῦσα τὸν ἀκροατὴν δοκεῖν στρέφεσθαι·

φαίης κ' ἀκμῆτας καὶ ἀτειρέας
ἄντεσθ' ἐν πολέμῳ· ὡς ἐσσυμένως ἐμάχοντο.

καὶ ὁ Ἄρατος·

μὴ κείνῳ ἐνὶ μηνὶ περικλύζοιο θαλάσσῃ.

2. *ὧδέ που καὶ ὁ Ἡρόδοτος· 'ἀπὸ δὲ Ἐλεφαντίνης*
πόλεως ἄνω πλεύσεαι, καὶ | ἔπειτα ἀφίξῃ ἐς πεδίον 195r
λεῖον· διεξελθὼν δὲ τοῦτο τὸ χωρίον αὖθις εἰς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς πλεύσεαι δύ' ἡμέρας, ἔπειτα ἥξεις ἐς πόλιν μεγάλην, ᾗ ὄνομα Μερόη'. ὁρᾷς, ὦ ἑταῖρε, ὡς παραλαβών σου τὴν ψυχὴν διὰ τῶν τόπων ἄγει τὴν ἀκοὴν ὄψιν ποιῶν; πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα πρὸς αὐτὰ ἀπερειδόμενα τὰ πρόσωπα ἐπ' αὐτῶν ἵστησι τὸν ἀκροατὴν τῶν ἐνεργουμένων. 3. *καὶ ὅταν ὡς οὐ πρὸς ἅπαντας, ἀλλ' ὡς πρὸς μόνον τινὰ λαλῇς,*

Τυδείδην δ' οὐκ ἂν γνοίης, ποτέροισι μετείη,

1. Xenoph. Cyrop. VII. 1. 37 ‖ 5. *τοιοῦτος*] P Sp, *τοιαῦτα* Weiskius ‖ 9. Homer. *O* 697 ‖ 12. Arat. Phaen. 287 ‖ 14. *πόλεως*] P, *πόλιος* apud Herodotum II. 29, neque minus discrepant reliqua ‖ 19. *ὄψιν ποιῶν; πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα πρὸς* om. P, add. in margine ab eadem manu ‖ 20. *αὐτῶν*] Manutius, *αὐτὸν* P (ut videtur) ‖ 23. Homer. *E* 85

26 ἐμπαθέστερόν τε αὐτὸν ἅμα καὶ προσεκτικώτερον καὶ ἀγῶνος ἔμπλεων ἀποτελέσεις, ταῖς εἰς ἑαυτὸν προσφωνήσεσιν ἐξεγειρόμενον.

27 Ἔτι γε μὴν ἔσθ' ὅτε περὶ προσώπου διηγούμενος ὁ συγγραφεὺς ἐξαίφνης παρενεχθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀντιμεθίσταται, καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐκβολή τις πάθους.

Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
νηυσὶν ἐπισσεύεσθαι, ἐᾶν δ' ἔναρα βροτόεντα·
ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἐθέλοντα νοήσω,
αὐτοῦ οἱ θάνατον μητίσομαι.

οὐκοῦν τὴν μὲν διήγησιν ἅτε πρέπουσαν ὁ ποιητὴς προσῆψεν ἑαυτῷ, τὴν δ' ἀπότομον ἀπειλὴν τῷ θυμῷ τοῦ ἡγεμόνος ἐξαπίνης οὐδὲν προδηλώσας περιέθηκεν· ἐψύχετο γάρ, εἰ παρενετίθει· 'ἔλεγε δὲ τοῖά τινα καὶ τοῖα ὁ Ἕκτωρ'· νυνὶ δ' ἔφθακεν ἄφνω τὸν μεταβαίνοντα ἡ τοῦ λόγου μετάβασις. 2. διὸ καὶ ἡ πρόχρησις τοῦ σχήματος τότε, ἡνίκ' ἂν ὀξὺς ὁ καιρὸς ὢν διαμέλλειν τῷ γράφοντι μὴ διδῷ, ἀλλ' εὐθὺς | ἐπαναγκάζῃ
195v
μεταβαίνειν ἐκ προσώπων εἰς πρόσωπα, ὡς καὶ παρὰ τῷ Ἑκαταίῳ· 'Κῆϋξ δὲ ταῦτα δεινὰ ποιούμενος αὐτίκα ἐκέλευε τοὺς Ἡρακλείδας ἐπιγόνους ἐκχωρεῖν· οὐ γὰρ

3. ἐξεγειρόμενος P, corr. Faber ‖ 4. διηγούμένου|μένον (οσ supra ου) P ‖ 5. εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον] P Sp, εἰς τὸ αὐτοπρόσωπον Tollius Vahlenus ‖ 6. ἐμβολὴ Robortellus ‖ 8. Homer. O 346 ‖ 12. ἅτε τρέπουσαν P, corr. Robortellus ‖ 17. πρόχρησις] P, χρῆσις Faber probante Spengelio (v. p. 151. 17), πρόσχρησις Manutius; auctori placent προκοσμήματα, προσεπιθεωρητέον, ἐπιπροσθεῖναι, προσεκπίπτω, alia a Vahleno congesta; sed fort. post τότε excidit χρειώδης, v. p. 152. 8 ‖ 18. ἡνίκ' ἂν] Jahnio auctore Vahlenus, ἡνίκα P Sp ‖ 22. Ἡρακλείδας] P, Ἡρακλείους Vahlenus coll. Eurip. Herc. fur. 39, ἐπιγόνους del. Toupius Cobetus, fort. recte

ὑμῖν δυνατός εἰμι ἀρήγειν. ὡς μὴ ὧν αὐτοί τε ἀπόλησθε κἀμὲ τρώσητε, ἐς ἄλλον τινὰ δῆμον ἀποίχεσθε'. 27 *3. ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ἐπὶ τοῦ Ἀριστογείτονος ἐμπαθὲς τὸ πολυπρόσωπον καὶ ἀγχίστροφον παρέστακεν. 'καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν' φησίν 'οὐδ' ὀργὴν ἔχων εὑρεθήσεται ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς οὗτος καὶ ἀναιδὴς βιάζεται; ὅς, ὦ μιαρώτατε ἁπάντων, κεκλειμένης σοι τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις, ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις' ἐν ἀτελεῖ τῷ νῷ ταχὺ διαλλάξας καὶ μόνον οὐ μίαν λέξιν διὰ τὸν θυμὸν εἰς δύο διασπάσας πρόσωπα 'ὅς, ὦ μιαρώτατε', εἶτα πρὸς τὸν Ἀριστογείτονα τὸν λόγον ἀποστρέψας καὶ ἀπολιπεῖν δοκῶν, ὅμως διὰ τοῦ πάθους πολὺ πλέον ἐπέστρεψεν. 4. οὐκ ἄλλως ἡ Πηνελόπη·*

κῆρυξ, τίπτε δέ σε πρόεσαν μνηστῆρες ἀγανοί;
εἰπέμεναι δμωῇσιν Ὀδυσσῆος θείοιο
ἔργων παύσασθαι, σφίσι δ' αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι;
μὴ μνηστεύσαντες, μηδ' ἄλλοθ' ὁμιλήσαντες,
ὕστατα καὶ πύματα νῦν ἐνθάδε δειπνήσειαν,
οἳ θάμ' ἀγειρόμενοι βίοτον κατακείρετε πολλόν,

1. *ἡμῖν* P, corr. Stephanus | *εἰμὴ ἀρήγειν* P | *ἀπόλεσθε κἀμὲ τρώσετε* P, corr. Robortellus Sp, *ἀπολέεσθε — τρώσετε* Cobeto auctore Vahlenus ‖ 2. *ἀποίχεσθε*] libri det., Vahlenus, *ἀποίχεσθαι* P Sp ‖ 5. *χολὴν*] libri Demosthenis c. Aristog. I. 27, *σχολὴν* P, reliqua libere afferuntur ‖ 8. *κεκλειμένης*] P littera *σ* erasa, Sp, *κεκλεισμένης* Vahlenus, v. c. 44. 5 | *οὐ κιγκλίσιν*] Manutius, libri Dem., *κιγκλίοιν* P ‖ 12. *τὸν πρὸς τὸν Ἀριστογείτονα λόγον* P, corr. Manutius Sp; *τὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀριστογείτονα λόγον* supplet Vahlenus coll. p. 143. 8 | *ἀποστρέψας ἀπὸ τῶν ἀκροατῶν καὶ* Rothsteinius, *καὶ τοὺς κριτὰς ἀπολιπεῖν* Tollius ‖ 14. *πλέον πρὸς αὐτοὺς ἐπέστρεψεν* Tollius | *ἀπήστραψεν* Wilamowitzius | *ἡ Πηνελόπη*] Faber Vahlenus, *ἢ Πηνελόπην* P, *ἢ Πηνελόπη* Sp ‖ 15. Homer. *δ* 681 ‖ 16. *δμωιῇσιν* P ‖ 17. *σφησι* P

27 οὐδέ τι πατρῶν
ὑμετέρων τῶν πρόσθεν ἀκούετε παῖδες ἐόντες,
οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε.

28 *Καὶ μέντοι ἡ περίφρασις ὡς οὐχ ὑψηλοποιόν, οὐδεὶς ἂν οἶμαι διστάσειεν. ὡς γὰρ ἐν μουσικῇ διὰ τῶν* 196r *παρα|φώνων καλουμένων ὁ κύριος φθόγγος ἡδίων ἀποτελεῖται, οὕτως ἡ περίφρασις πολλάκις συμφθέγγεται τῇ κυριολογίᾳ καὶ εἰς κόσμον ἐπὶ πολὺ συνηχεῖ, καὶ μάλιστ' ἂν μὴ ἔχῃ φυσῶδές τι καὶ ἄμουσον, ἀλλ' ἡδέως κεκραμένον.* 2. *ἱκανὸς δὲ τοῦτο τεκμηριῶσαι καὶ Πλάτων κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἐπιταφίου· ʽἔργῳ μὲν ἡμῖν οἵδ' ἔχουσι τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς, ὧν τυχόντες πορεύονται τὴν εἱμαρμένην πορείαν, προπεμφθέντες κοινῇ μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἰδίᾳ δὲ ἕκαστος ὑπὸ τῶν προσηκόντων'. οὐκοῦν τὸν θάνατον εἶπεν εἱμαρμένην πορείαν, τὸ δὲ τετυχηκέναι τῶν νομιζομένων προπομπήν τινα δημοσίαν ὑπὸ τῆς πατρίδος. ἆρα δὴ τούτοις μετρίως ὤγκωσε τὴν νόησιν, ἣν ψιλὴν λαβὼν τῇ λέξει ἐμελοποίησε, καθάπερ ἁρμονίαν τινὰ τὴν ἐκ τῆς περιφράσεως περιχεάμενος εὐμέλειαν;* 3. *καὶ Ξενοφῶν· ʽπόνον δὲ τοῦ ζῆν ἡδέως ἡγεμόνα νομίζετε· κάλλιστον δὲ πάντων καὶ πολεμικώτατον κτῆμα εἰς τὰς ψυχὰς συγκεκόμισθε· ἐπαινούμενοι γὰρ μᾶλλον ἢ τοῖς*

1. *κτῆσιν Τηλεμάχοιο δαΐφρονος· οὐδέ τι πατρῶν* libri Homeri, Sp, *κτῆσιν Τ. δαΐφρονος* om. P Vahlenus coll. p. 147. 9, ubi ad versum supplendum non minus desideratur *ἀλλήλοισιν* ‖ 2. *ἡὑμετέρων* P | *ὄντες* P ‖ 4. *καὶ μέντοι* P Vahlenus, *ἡ* addidit Weiskius, *καὶ μέντοι καὶ ἡ περίφρασις* Manutius, *ἡ μέντοι περίφρασις* Sp | *οὐχ ἥκιστα* Wilamowitzius ‖ 9. *ἡδέως*] Manutius, *ἀδεῶς* P ‖ 11. Plat. Menex. 236 d ‖ 18. *ἆρα*] Manutius, *ἄρα* P | *ἣν*] Morus Sp, *ἢ* P Vahlenus ‖ 19. *τῇ λέξει*] Morus, *τὴν λέξιν* P Vahlenus, del. Jahnius ‖ 21. Xenoph. Cyrop. I. 5. 12

ἄλλοις πᾶσι χαίρετε' ἀντὶ τοῦ πονεῖν θέλετε 'πόνον 28
ἡγεμόνα τοῦ ζῆν ἡδέως ποιεῖσθε' εἰπὼν καὶ τἄλλ' ὁμοίως ἐπεκτείνας μεγάλην τινὰ ἔννοιαν τῷ ἐπαίνῳ προσπεριωρίσατο. 4. καὶ τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο τοῦ Ἡροδότου· 'τῶν δὲ Σκυθέων τοῖς συλήσασι τὸ ἱερὸν ἐνέβαλεν ἡ θεὸς θήλειαν νοῦσον'.

Ἐπίκηρον μέντοι τὸ πρᾶγμα, ἡ περίφρασις, τῶν 29
ἄλλων πλέον, εἰ μὴ σὺν μέτρῳ τινὶ λαμβάνοιτο· εὐθὺς γὰρ ἀβλεμὲς προσπίπτει, κουφολογίας τε ὄζον καὶ παχύτατον· | ὅθεν καὶ τὸν Πλάτωνα (δεινὸς γὰρ ἀεὶ περὶ 196v
σχῆμα κἄν τισιν ἀκαίρως) ἐν τοῖς Νόμοις λέγοντα 'ὡς οὔτε ἀργυροῦν δεῖ πλοῦτον οὔτε χρυσοῦν ἐν πόλει ἱδρυμένον ἐᾶν οἰκεῖν' διαχλευάζουσιν, ὡς εἰ πρόβατα, φησίν, ἐκώλυε κεκτῆσθαι, δῆλον ὅτι προβάτειον ἂν καὶ βόειον πλοῦτον ἔλεγεν.

2. Ἀλλὰ γὰρ ἅλις ὑπὲρ τῆς εἰς τὰ ὑψηλὰ τῶν σχημάτων χρήσεως ἐκ παρενθήκης τοσαῦτα πεφιλολογῆσθαι, Τερεντιανὲ φίλτατε· πάντα γὰρ ταῦτα παθητικωτέρους καὶ συγκεκινημένους ἀποτελεῖ τοὺς λόγους· πάθος δὲ ὕψους μετέχει τοσοῦτον, ὁπόσον ἦθος ἡδονῆς.

Ἐπειδὴ μέντοι ἡ τοῦ λόγου νόησις ἥ τε φράσις τὰ 30
πλείω δι' ἑκατέρου διέπτυκται, ἴθι δή, ἂν τοῦ φραστικοῦ μέρους ᾖ τινα λοιπὰ ἔτι, προσεπιθεασώμεθα. ὅτι μὲν τοίνυν ἡ τῶν κυρίων καὶ μεγαλοπρεπῶν ὀνομάτων ἐκλογὴ θαυμαστῶς ἄγει καὶ κατακηλεῖ τοὺς ἀκούοντας

5. Herod. I. 105 ‖ 8. σὺν μέτρῳ] Morus, συμμέτρως P Sp ‖ 9. παχύτητος Manutius ‖ 10. Plat. Legg. 801 b | περὶ τὸ σχῆμα Morus ‖ 14. φασίν Manutius, at φησίν sc. Καικίλιος, ut recte monet Martensius ‖ 17. πεφιλολογῆσθαι] P Vahlenus, πεφιλολογήσθω Schurzfleischius Sp ‖ 22. δι'] Manutius Vahlenus, δὲ P Sp | διὰ Καικιλίου Noltius ‖ 23. ᾖ] Sp, εἰ P

30 καὶ ὡς πᾶσι τοῖς ῥήτορσι καὶ συγγραφεῦσι κατ' ἄκρον ἐπιτήδευμα, μέγεθος ἅμα κάλλος εὐπίνειαν βάρος ἰσχὺν κράτος, ἔτι δὲ τἆλλα, ἂν ὦσί τινα, τοῖς λόγοις ὥσπερ ἀγάλμασι καλλίστοις δι' αὐτῆς ἐπανθεῖν παρασκευάζουσα καὶ οἱονεὶ ψυχήν τινα τοῖς πράγμασι φωνητικὴν ἐντιθεῖσα, μὴ καὶ περιττὸν ᾖ πρὸς εἰδότας διεξιέναι. φῶς γὰρ τῷ ὄντι ἴδιον τοῦ νοῦ τὰ καλὰ ὀνόματα. 2. ὁ μέντοι γε ὄγκος αὐτῶν οὐ πάντη χρειώδης, ἐπεὶ τοῖς μικροῖς πραγματίοις περιτιθέναι μεγάλα καὶ σεμνὰ ὀνόματα ταὐτὸν ἂν φαίνοιτο, ὡς εἴ τις τραγικὸν προσωπεῖον μέγα παιδὶ περιθείη νηπίῳ, πλὴν ἐν μὲν ποιήσει καὶ ἰ | . . . .

DESUNT QUATTUOR FOLIA.

197ʳ **31** . . . | θρεπτικώτατον καὶ γόνιμον, τὸ δ' Ἀνακρέοντος 'οὐκέτι Θρηικίης ἐπιστρέφομαι'. ταύτῃ καὶ τὸ τοῦ Θεοπόμπου ἐκεῖνο ἐπαινετόν· διὰ τὸ ἀνάλογον ἔμοιγε σημαντικώτατα ἔχειν δοκεῖ· ὅπερ ὁ Καικίλιος οὐκ οἶδ' ὅπως καταμέμφεται. 'δεινὸς ὢν' φησίν 'ὁ Φίλιππος ἀναγκοφαγῆσαι τὰ πράγματα'. ἔστιν ἄρ' ὁ ἰδιωτισμὸς ἐνίοτε τοῦ κόσμου παρὰ πολὺ ἐμφανιστικώτερον· ἐπιγινώσκεται γὰρ αὐτόθεν ἐκ τοῦ κοινοῦ

1. καὶ ὡς πᾶσι — ἐπιτήδευμα ponenda censet Spengelius post ἐντιθεῖσα v. 6 | κατ' ἄκρον] P, κάτακρον Pearcius, κατάκορον Rohdius, v. c. 34. 4, 44. 6 ‖ 2. ἐπιτηδεύεται Tollius | ἅμα καὶ idem | εὐκρίνειαν Robortellus, puto εὐμέλειαν, v. c. 39. 3 ‖ 3. τἆλλα Manutius, τ' P ‖ 6. ἣ P | εἰδότα σε Tollius ‖ 11. μέγα del. Wilamowitzius ‖ 12. καὶ ἰ] P, καὶ ἱστορίᾳ Tollius supplet; desinit hic secundum folium quaternionis ΚΗ, deest folium III. IV. V. VI., incipit septimum litteris πτικώτατον, cui praeposuit recentior manus θρε ‖ 15. θρηκίης P ‖ 16. καὶ τὸν ἐπήνετον P Sp, ἐκεῖνο τὸ ἐπαινετόν Manutius, καινὸν ἐπαινετόν Vahlenus; idem sententiam recte distinxit ‖ 19. τὰ] Morus Vahlenus, om. P Sp

βίου, τὸ δὲ σύνηθες ἤδη πιστότερον. οὐκοῦν ἐπὶ τοῦ 31
τὰ αἰσχρὰ καὶ ῥυπαρὰ τλημόνως καὶ μεθ' ἡδονῆς ἕνεκα πλεονεξίας καρτεροῦντος τὸ ἀναγκοφαγεῖν τὰ πράγματα ἐναργέστατα παρείληπται. 2. ὧδέ πως ἔχει καὶ τὰ Ἡροδότεια· 'ὁ Κλεομένης' φησί 'μανεὶς τὰς ἑαυτοῦ σάρκας ξιφιδίῳ κατέτεμεν εἰς λεπτά, ἕως ὅλον καταχορδεύων ἑαυτὸν διέφθειρεν' καὶ 'ὁ Πύθης ἕως τοῦδε ἐπὶ τῆς νεὼς ἐμάχετο, ἕως ἅπας κατεκρεουργήθη'. ταῦτα γὰρ ἐγγὺς παραξύει τὸν ἰδιώτην, ἀλλ' οὐκ ἰδιωτεύει τῷ σημαντικῷ.

Περὶ δὲ πλήθους καὶ τόλμης μεταφορῶν ὁ μὲν 32
Καικίλιος ἔοικε συγκατατίθεσθαι τοῖς δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς ἐπὶ ταὐτοῦ νομοθετοῦσι τάττεσθαι. ὁ γὰρ Δημοσθένης ὅρος καὶ τῶν τοιούτων, ὁ τῆς χρείας δὲ καιρός· ἔνθα τὰ πάθη χειμάρρου δίκην ἐλαύνεται, καὶ τὴν πολυπλήθειαν αὐτῶν ὡς ἀναγκαίαν ἐνταῦθα συνεφέλκεται. 2. 'ἄνθρωποι' φησί 'μιαροὶ καὶ κόλακες, ἠκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρότερον Φιλίππῳ, νυνὶ δὲ Ἀλεξάνδρῳ, τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχί|στοις 197v
τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδένα ἔχειν δεσπότην, ἃ τοῖς πρότερον Ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κανόνες, ἀνατετροφότες'. ἐνταῦθα

1. ἤδη] P, ἀεὶ Wilamowitzius ‖ 5. Herod. VI. 75: locus est in brevius contractus, item 7. Herod. VII. 181 ‖ 10. τῷ σημαντικῷ] Robortellus Sp, τῷ σημαντικῶς P Vahlenus, qui ἔχειν simul intellegit ut p. 152. 17, πω σημαντικῶς Rohdius ‖ 11. τόλμης] Tollius, cf. p. 154. 8, om. P, lacunam indicat Vahlenus ‖ 12. τοῖς δύο] Robortellus, τοὺς δύο P ‖ 13. ὁ γὰρ — τοιούτων transponi vult Sp post φησὶν v. 17 vel συνεφέλκεται ibid.; fort. ὁ δ' ἄρα Δημ. v. p. 156. 22 ‖ 14. Vahleni interpunctionem secutus sum, qui interpretatur: ὁ τῆς χρείας δὲ ὅρος καιρός· ἔνθα ‖ 17. Dem. Ctes. 296

32 τῷ πλήθει τῶν τροπικῶν ὁ κατὰ τῶν προδοτῶν ἐπιπροσθεῖ τοῦ ῥήτορος θυμός. 3. διόπερ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Θεόφραστος μειλίγματά φασί τινα τῶν θρασειῶν εἶναι ταῦτα μεταφορῶν, τὸ 'ὡσπερεὶ' φάναι καὶ 'οἱονεὶ' καὶ 'εἰ χρὴ τοῦτον εἰπεῖν τὸν τρόπον' καὶ 'εἰ δεῖ παρακινδυνευτικώτερον λέξαι'· ἡ γὰρ ὑποτίμησις, φασίν, ἰᾶται τὰ τολμηρά. 4. ἐγὼ δὲ καὶ ταῦτα μὲν ἀποδέχομαι, ὅμως δὲ πλήθους καὶ τόλμης μεταφορῶν, ὅπερ ἔφην κἀπὶ τῶν σχημάτων, τὰ εὔκαιρα καὶ σφοδρὰ πάθη καὶ τὸ γενναῖον ὕψος εἶναί φημι ἴδιά τινα ἀλεξιφάρμακα, ὅτι τῷ ῥοθίῳ τῆς φορᾶς ταυτὶ πέφυκεν ἅπαντα τἆλλα παρασύρειν καὶ προωθεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ ὡς ἀναγκαῖα πάντως εἰσπράττεσθαι τὰ παράβολα, καὶ οὐκ ἐᾷ τὸν ἀκροατὴν σχολάζειν περὶ τὸν τοῦ πλήθους ἔλεγχον διὰ τὸ συνενθουσιᾶν τῷ λέγοντι. 5. ἀλλὰ μὴν ἔν γε ταῖς τοπηγορίαις καὶ διαγραφαῖς οὐκ ἄλλο τι οὕτως κατασημαντικὸν ὡς οἱ συνεχεῖς καὶ ἐπάλληλοι τρόποι. δι' ὧν καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἡ τἀνθρωπίνου σκήνους ἀνατομὴ πομπικῶς καὶ ἔτι μᾶλλον ἀναζωγραφεῖται θείως παρὰ τῷ Πλάτωνι. τὴν μὲν κεφαλὴν αὐτοῦ φησιν ἀκρόπολιν, ἰσθμὸν δὲ μέσον διῳκοδομῆσθαι μεταξὺ τοῦ στήθους τὸν αὐχένα, σφονδύλους τε ὑπεστηρῖχθαί φησιν οἷον στρόφιγγας, καὶ
198r τὴν μὲν ἡδονὴν ἀνθρώποις εἶναι κακοῦ | δέλεαρ, γλῶσσαν δὲ γεύσεως δοκίμιον· ἄναμμα δὲ τῶν φλεβῶν τὴν καρδίαν καὶ πηγὴν τοῦ περιφερομένου σφοδρῶς αἵμα-

1. ἐπιπροσθεῖ] Robortellus, ἐπίπροσθε P ‖ 4. θρασέων P, corr. Faber | τὸ] Sp, τὰ P ‖ 6. ὑποτίμησις] P, ἐπιτίμησις Stephanus Vahlenus ‖ 9. κἀπὶ] Pearcius, κάπειτα P ‖ 11. ἀλεξιφάρκακα P ‖ 24. εἶ κακὸν P superscripto ναι ab recentiore manu, corr. Vahlenus ex Platonis Timaeo 69 d; κακῶν Manutius Sp ‖ 25. Plat. Tim. 70

τος, εἰς τὴν δορυφορικὴν οἴκησιν κατατεταγμένην· τὰς 32 *δὲ διαδρομὰς τῶν πόρων ὀνομάζει στενωπούς· ʻτῇ δὲ πηδήσει τῆς καρδίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ καὶ τῇ τοῦ θυμοῦ ἐπεγέρσει, ἐπειδὴ διάπυρος ἦν, ἐπικουρίαν μηχανώμενοιʼ φησί ʻτὴν τοῦ πλεύμονος ἰδέαν ἐνεφύτευσαν, μαλακὴν καὶ ἄναιμον καὶ σήραγγας ἐντὸς ἔχουσαν οἷον μάλαγμα, ἵνʼ ὁ θυμὸς ὁπότʼ ἐν αὐτῇ ζέσῃ, πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον μὴ λυμαίνηταιʼ. καὶ τὴν μὲν τῶν ἐπιθυμιῶν οἴκησιν προσεῖπεν ὡς γυναικωνῖτιν, τὴν τοῦ θυμοῦ δὲ ὥσπερ ἀνδρωνῖτιν· τόν γε μὴν σπλῆνα τῶν ἐντὸς μαγεῖον, ὅθεν πληρούμενος τῶν ἀποκαθαιρομένων μέγας καὶ ὕπουλος αὔξεται. ʻμετὰ δὲ ταῦτα σαρξὶ πάνταʼ φησί ʻκατεσκίασαν, προβολὴν τῶν ἔξωθεν τὴν σάρκα, οἷον τὰ πιλήματα, προθέμενοιʼ· νομὴν δὲ σαρκῶν ἔφη τὸ αἷμα· ʻτῆς δὲ τροφῆς ἕνεκαʼ φησί ʻδιωχέτευσαν τὸ σῶμα, τέμνοντες ὥσπερ ἐν κήποις ὀχετούς, ὡς ἔκ τινος νάματος ἐπιόντος, ἀραιοῦ ὄντος αὐλῶνος τοῦ σώματος, τὰ τῶν φλεβῶν ῥέοι νάματαʼ. ἡνίκα δὲ ἡ τελευτὴ παραστῇ, λύεσθαί φησι τὰ τῆς ψυχῆς οἱονεὶ νεὼς πείσματα, μεθεῖσθαί τε αὐτὴν ἐλευθέραν.* 6. *ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια μυρίʼ ἄττα ἐστὶν ἑξῆς· ἀπόχρη δὲ τὰ δεδηλωμένα, ὡς μεγάλαι τε φύσιν εἰσὶν αἱ τροπικαί, καὶ | ὡς ὑψηλοποιὸν αἱ* 198v *μεταφοραί, καὶ ὅτι οἱ παθητικοὶ καὶ φραστικοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αὐταῖς χαίρουσι τόποι.* 7. *ὅτι μέντοι καὶ*

2. Plat. Tim. 70 c ‖ 5. *φασί* P, corr. Tollius ‖ 6. *ἐνεφύτευσε* P ‖ 7. *ὁποῖον* P ‖ 11. *μάγειον* P superscripto *ρεῖ* rec. m., corr. Is. Vossius, Plat. Tim. 72 c ‖ 13. *φησί*] Robortellus, *φύσιν* P; haec sunt ex Platonis Timaeo 74 sq. passim hausta ‖ 14. *πηδήματα* P, corr. Toupius ‖ 16. *διοχέτευσαν* P ‖ 22. *ἀπόχρη δὲ τάδε. δῆλον μὲν ὡς* Ruhnkenius ‖ 23. *τροπαί* Manutius

32 ἡ χρῆσις τῶν τρόπων, ὥσπερ τἆλλα πάντα καλὰ ἐν λόγοις, προαγωγὸν ἀεὶ πρὸς τὸ ἄμετρον, δῆλον ἤδη, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω. ἐπὶ γὰρ τούτοις καὶ τὸν Πλάτωνα οὐχ ἥκιστα διασύρουσι, πολλάκις ὥσπερ ὑπὸ βακχείας τινὸς τῶν λόγων εἰς ἀκράτους καὶ ἀπηνεῖς μεταφορὰς καὶ εἰς ἀλληγορικὸν στόμφον ἐκφερόμενον. 'οὐ γὰρ ῥᾴδιον ἐπινοεῖν' φησίν 'ὅτι πόλιν εἶναι δεῖ δίκην κρατῆρος κεκερασμένην, οὗ μαινόμενος μὲν οἶνος ἐγκεχυμένος ζεῖ, κολαζόμενος δ' ὑπὸ νήφοντος ἑτέρου θεοῦ, καλὴν κοινωνίαν λαβὼν ἀγαθὸν πόμα καὶ μέτριον ἀπεργάζεται'. νήφοντα γάρ, φασί, θεὸν τὸ ὕδωρ λέγειν, κόλασιν δὲ τὴν κρᾶσιν, ποιητοῦ τινος τῷ ὄντι οὐχὶ νήφοντός ἐστι. 8. τοῖς τοιούτοις ἐλαττώμασιν ἐπιχειρῶν ὅμως αὐτὸ καὶ ὁ Καικίλιος ἐν τοῖς ὑπὲρ Λυσίου συγγράμμασιν ἀπεθάρρησε τῷ παντὶ Λυσίαν ἀμείνω Πλάτωνος ἀποφήνασθαι, δυσὶ πάθεσι χρησάμενος ἀκρίτοις· φιλῶν γὰρ τὸν Λυσίαν ὡς οὐδ' αὐτὸς αὑτόν, ὅμως μᾶλλον μισεῖ τῷ παντὶ Πλάτωνα ἢ Λυσίαν φιλεῖ. πλὴν οὗτος μὲν ὑπὸ φιλονεικίας οὐδὲ τὰ θέματα ὁμολογούμενα, καθάπερ ᾠήθη. ὡς γὰρ ἀναμάρτητον καὶ καθαρὸν τὸν ῥήτορα προφέρει πολλαχῇ διημαρτημένου τοῦ Πλάτωνος· τὸ δ' ἦν ἄρα οὐχὶ τοιοῦτον, οὐδὲ ὀλίγου δεῖ.

33 Φέρε δή, λάβωμεν τῷ ὄντι καθαρόν τινα συγ|-

1. πάντα τὰ καλὰ coni. Sp ‖ 2. αἰεὶ P ‖ 6. Plat. Legg. 773c ‖ 7. δεῖ] add. Manutius, om. P ‖ 8. κεκερασμένην] P Vahlenus, κεκραμένην Sp ex Platone | ἐκκεχυμένος P, corr. Manutius ‖ 12. ποτικοῦ Rothsteinius ‖ 14. ὅμως αὐτὸ] P, ὁμοίως αὐτοῦ Blassius, fort. ὁμοίως αὐτῷ (aeque atque illi v. 11 invehitur in Platonem) ‖ 19. θέματα] P, locus corruptus; lacunam indicavit Sp post ᾠήθη, Robortellus post θεάματα pro θέματα; at καθάπερ vix sanum est ‖ 23. δεῖν P Sp, corr. Faber Vahlenus

γραφέα καὶ ἀνέγκλητον. ἆρ' οὐκ ἄξιόν ἐστι διαπορῆσαι 199r
περὶ αὐτοῦ τούτου καθολικῶς, πότερόν ποτε κρεῖττον **33**
ἐν ποιήμασι καὶ λόγοις μέγεθος ἐν ἐνίοις διημαρτημένοις ἢ τὸ σύμμετρον μὲν ἐν τοῖς κατορθώμασιν, ὑγιὲς δὲ πάντη καὶ ἀδιάπτωτον; καὶ ἔτι νὴ Δία, πότερόν ποτε αἱ πλείους ἀρεταὶ τὸ πρωτεῖον ἐν λόγοις ἢ αἱ μείζους δικαίως ἂν φέροιντο; ἔστι γὰρ ταῦτ' οἰκεῖα τοῖς περὶ ὕψους σκέμματα καὶ ἐπικρίσεως ἐξ ἅπαντος δεόμενα. 2. ἐγὼ δ' οἶδα μέν, ὡς αἱ ὑπερμεγέθεις φύσεις ἥκιστα καθαραί· τὸ γὰρ ἐν παντὶ ἀκριβὲς κίνδυνος μικρότητος, ἐν δὲ τοῖς μεγέθεσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄγαν πλούτοις, εἶναί τι χρὴ καὶ παρολιγωρούμενον· μήποτε δὲ τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον ᾖ, τὸ τὰς μὲν ταπεινὰς καὶ μέσας φύσεις διὰ τὸ μηδαμῆ παρακινδυνεύειν μηδὲ ἐφίεσθαι τῶν ἄκρων ἀναμαρτήτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀσφαλεστέρας διαμένειν, τὰ δὲ μεγάλα ἐπισφαλῆ δι' αὐτὸ γίνεσθαι τὸ μέγεθος. 3. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο ἀγνοῶ τὸ δεύτερον, ὅτι φύσει πάντα τὰ ἀνθρώπεια ἀπὸ τοῦ χείρονος ἀεὶ μᾶλλον ἐπιγινώσκεται καὶ τῶν μὲν ἁμαρτημάτων ἀνεξάλειπτος ἡ μνήμη παραμένει, τῶν καλῶν δὲ ταχέως ἀπορρεῖ. 4. παρατεθειμένος δ' οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτὸς ἁμαρτήματα καὶ Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι μέγιστοι, καὶ ἥκιστα τοῖς πταίσμασιν ἀρεσκόμενος, ὅμως δὲ οὐχ ἁμαρτήματα μᾶλλον αὐτὰ ἑκούσια καλῶν ἢ παροράματα δι' ἀμέλειαν εἰκῇ που καὶ ὡς ἔτυχεν ὑπὸ μεγαλοφυΐας ἀνεπιστάτως παρενη-

3. ἐπ' ἐνίοις Kayser | διημαρτημένον Manutius ‖ 10. κίνδυνοι σμικρότητος P ‖ 11. μὴ μικρότητος ᾖ Rohdius ‖ 13. τούτου P, corr. Manutius ‖ 14. ἢ μέσας Faber ‖ 16. τὸ δὲ P, corr. Robortellus ‖ 17. ἐκείνου P, corr. Manutius ‖ 19. αἰεὶ P, ut p. 158. 3

199v *νεγμένα, οὐδὲν | ἧττον οἶμαι τὰς μείζονας ἀρετάς, εἰ*
33 *καὶ μὴ ἐν πᾶσι διομαλίζοιεν, τὴν τοῦ πρωτείου ψῆφον μᾶλλον ἀεὶ φέρεσθαι, κἂν εἰ μηδενὸς ἑτέρου, τῆς μεγαλοφροσύνης αὐτῆς ἕνεκα· ἐπείτοιγε καὶ ἄπτωτος ὁ Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναύταις ποιητής, κἀν τοῖς βουκολικοῖς πλὴν ὀλίγων τῶν ἔξωθεν ὁ Θεόκριτος ἐπιτυχέστατος, ἆρ' οὖν Ὅμηρος ἂν μᾶλλον ἢ Ἀπολλώνιος ἐθέλοις γενέσθαι;* 5. *τί δέ; Ἐρατοσθένης ἐν τῇ Ἠριγόνῃ (διὰ πάντων γὰρ ἀμώμητον τὸ ποιημάτιον) Ἀρχιλόχου πολλὰ καὶ ἀνοικονόμητα παρασύροντος, κἀκείνης τῆς ἐκβολῆς τοῦ δαιμονίου πνεύματος, ἣν ὑπὸ νόμον τάξαι δύσκολον, ἆρα δὴ μείζων ποιητής; τί δέ; ἐν μέλεσι μᾶλλον ἂν εἶναι Βακχυλίδης ἕλοιο ἢ Πίνδαρος καὶ ἐν τραγῳδίᾳ Ἴων ὁ Χῖος ἢ νὴ Δία Σοφοκλῆς; ἐπειδὴ οἱ μὲν ἀδιάπτωτοι καὶ ἐν τῷ γλαφυρῷ πάντῃ κεκαλλιγραφημένοι, ὁ δὲ Πίνδαρος καὶ ὁ Σοφοκλῆς ὁτὲ μὲν οἷον πάντα ἐπιφλέγουσι τῇ φορᾷ, σβέννυνται δ' ἀλόγως πολλάκις καὶ πίπτουσιν ἀτυχέστατα. ἢ οὐδεὶς ἂν εὖ φρονῶν ἑνὸς δράματος, τοῦ Οἰδίποδος, εἰς ταὐτὸ συνθεὶς τὰ Ἴωνος πάντ' ἀντιτιμήσαιτο ἑξῆς.*

34 *Εἰ δ' ἀριθμῷ, μὴ τῷ μεγέθει κρίνοιτο τὰ κατορ-*

1. *ἀρετάς*] Petra, *αἰτίας* P probante Rothsteinio ‖ 3. *μηδενὸς*] Sp, *μὴ δι' ἑνὸς* P Vahlenus ‖ 4. *ἐπείτοιγε* Vahlenus, *ἐπεὶ τοίγε* Sp ‖ 5. *ἀπόλλων τοῖς* P, *ἀπολλώνιος τοῖς* P s. m., corr. Sp | *ὁ τοὺς Ἀργοναύτας ποιήσας* Toupius, *ποιητὴς* del. Jahnius ‖ 7. *ἆρ' οὖν οὐχ* Cobetus, *ἆρ' οὐχ* omissis *ἢ Ἀπολλώνιος* Sp: locus sanus a multis varie temptatus est ‖ 10. *ἀρχίλοχον* et *παρασύροντας* P, corr. Manutius | Vahlenus lacuna indicata haec fere supplenda censet: *παρασύροντος τῷ ῥοδίῳ τῆς φορᾶς κἀκείνης τῆς ἐκβολῆς*; nihil desiderat recte Wilamowitzius ‖ 11. *κἀκείνῃ τῇ ἐκβολῇ* Pearcius, *κἀκεῖνα τῇ ἐμβολῇ* Toupius Bergkio probante ‖ 12. *μεῖζον* P ‖ 13. *δ'* P (ut videtur) Sp Vahlenus, cf. supra v. 8 | *μέλεσσι* P ‖ 20. *πάντ'*] Sp, om. P Vahlenus ‖ 21. *μεγέθει*] Pearcius, *ἀληθεῖ* P probante Rothsteinio, v. p. 161. 4

θώματα, οὕτως ἂν καὶ Ὑπερίδης τῷ παντὶ προέχοι Δημοσθένους. 34 ἔστι γὰρ αὐτοῦ πολυφωνότερος καὶ πλείους ἀρετὰς ἔχων, καὶ σχεδὸν ὕπακρος ἐν πᾶσιν ὡς ὁ πένταθλος, ὥστε τῶν μὲν πρωτείων ἐν ἅπασι τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν λείπεσθαι, πρωτεύειν δὲ τῶν ἰδιωτῶν. 2. ὁ μέν γε Ὑπερίδης πρὸς τῷ πάντα ἔξω γε τῆς συνθέσεως | μιμεῖσθαι τὰ Δημοσθένεια κατορθώματα 200r καὶ τὰς Λυσιακὰς ἐκ περιττοῦ περιείληφεν ἀρετάς τε καὶ χάριτας. καὶ γὰρ λαλεῖ μετὰ ἀφελείας, ἔνθα χρή, καὶ οὐ πάντα ἑξῆς καὶ μονοτόνως, ὡς ὁ Δημοσθένης, λέγει· τό τε ἠθικὸν ἔχει μετὰ γλυκύτητος ἡδὺ λιτῶς ἐφηδυνόμενον· ἄφατοί τε περὶ αὐτόν εἰσιν ἀστεϊσμοί, μυκτὴρ πολιτικώτατος, εὐγένεια, τὸ κατὰ τὰς εἰρωνείας εὐπάλαιστρον, σκώμματα οὐκ ἄμουσα οὐδ' ἀνάγωγα, κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς ἐκείνους, ἀλλ' ἐπικείμενα, διασυρμός τε ἐπιδέξιος καὶ πολὺ τὸ κωμικὸν καὶ μετὰ παιδιᾶς εὐστόχου κέντρον, ἀμίμητον δὲ εἰπεῖν τὸ ἐν πᾶσι τούτοις ἐπαφρόδιτον· οἰκτίσασθαί τε προσφυέστατος, ἔτι δὲ μυθολογῆσαι κεχυμένος καὶ ἐν ὑγρῷ πνεύματι διεξοδεῦσαι ἔτι εὐκαμπὴς ἄκρως, ὥσπερ

2. *καὶ πλείους ἀρετὰς ἔχων* del. Wilamowitzius, cf. p. 158. 21 ‖ 4. *ὅς γε — λείπεται, πρωτεύει* Manutius ‖ 8. *παρείληφεν* Morus ‖ 9. *λαλεῖ μετὰ*] Pearcius, *λαλεύματα* P, *λαλήματα* Volkmannus, *μαλακίζεται* Manutius ‖ 10. *ἑξῆς μονοτόνως* libri det. ‖ 11. *λέγει*] Manutius, *λέγεται* P | *μετὰ γλυκύτητος ἡδὺ* del. Morus ‖ 13. *εὐγένεια*] P, *ἐμμέλεια* Ruhnkenius (*εὐμέλεια* p. 166. 22), *εὐτέλεια* Jahnius (vitiosum genus dicendi est, v. Philostr. V. S. p. 253, 24 K. Cornif. p. 222 K); exspectes speciem illusionis, cuius formae reliqua sunt ‖ 14. *εὐπάλαιστον* P eraso ρ, quod libri deteriores habent ‖ 15. *κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς κώμους* Kayser, *κατὰ τοὺς ἀστικοὺς ἐκείνους* Hauptius: *Ἀττικοὺς* interpretor illos, qui aetate auctoris et paulo ante docebant Attice dicere; his probabantur praeter ceteros Lysias et Hyperides, v. c. 44. 7 med. | *ἀλλ' ἐπιεικῆ* Hauptius ‖ 17. *παιδείας* P, corr. s. m. ‖ 20. *διεξοδεῦσαί τι* Buecheler | *ἄκρως* Manutio auctore Vahlenus, *ἄκρος* P Sp

34 ἀμέλει τὰ μὲν περὶ τὴν Λητὼ ποιητικώτερα, τὸν δ' ἐπιτάφιον ἐπιδεικτικῶς, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος, διέθετο. 3. ὁ δὲ Δημοσθένης ἀνηθοποίητος, ἀδιάχυτος, ἥκιστα ὑγρὸς ἢ ἐπιδεικτικός, ἁπάντων ἑξῆς τῶν προειρημένων κατὰ τὸ πλέον ἄμοιρος· ἔνθα μέντοι γελοῖος εἶναι βιάζεται καὶ ἀστεῖος, οὐ γέλωτα κινεῖ μᾶλλον ἢ καταγελᾶται, ὅταν δὲ ἐγγίζειν θέλῃ τῷ ἐπίχαρις εἶναι, τότε πλέον ἀφίσταται. τό γέ τοι περὶ Φρύνης ἢ Ἀθηνογένους λογίδιον ἐπιχειρήσας γράφειν ἔτι μᾶλλον ἂν Ὑπερίδην συνέστησεν. 4. ἀλλ' ἐπειδήπερ, οἶμαι, τὰ μὲν θατέρου καλά, καὶ εἰ πολλά, ὅμως ἀμεγέθη καρδίῃ νήφοντος, ἀργὰ καὶ τὸν ἀκροατὴν ἠρεμεῖν ἐῶντα (οὐδεὶς γοῦν Ὑπερίδην ἀναγινώσκων φοβεῖται), ὁ δὲ
200ᵛ ἔνθεν ἑλὼν τοῦ μεγαλοφυεστάτου καὶ ἐ|π' ἄκρον ἀρετὰς συντετελεσμένας, ὑψηγορίας τόνον, ἔμψυχα πάθη, περιουσίαν ἀγχίνοιαν τάχος, ἔνθα δὴ κύριον, τὴν ἅπασιν ἀπρόσιτον δεινότητα καὶ δύναμιν, ἐπειδὴ ταῦτα, φημί, ὡς θεόπεμπτά τινα δωρήματα (οὐ γὰρ εἰπεῖν θεμιτὸν ἀνθρώπινα) ἀθρόα ἐς ἑαυτὸν ἔσπασε, διὰ τοῦτο οἷς ἔχει καλοῖς ἅπαντας ἀεὶ νικᾷ καὶ ὑπὲρ ὧν οὐκ ἔχει, καὶ ὡσπερεὶ καταβροντᾷ καὶ καταφέγγει τοὺς ἀπ' αἰῶνος ῥήτορας· καὶ θᾶττον ἄν τις κεραυνοῖς φερο-

1. ποιητικώτατα Wilamowitzius ‖ 5. μέντοι] P, μὲν Finckhius Vahlenus ‖ 7. ἐπίχαρις Portus, ἐπιχαρης P ‖ 8. τότε καὶ Wilamowitzius | Φρύνης] Schurzfleischius, φρυγίης P ‖ 11. ἀμεγέθη καρδίῃ P, ἀμεγέθη καὶ ὡς τὸ ἐν καρδίῃ Rothsteinius, lacunam indicavit Vahlenus ‖ 13. φοιβᾶται Rothsteinius ‖ 14. ἔνθα μὲν — ἔνθα δὲ coni. Sp | ἑλὼν] P, λαβὼν Robortellus | τὸ μεγαλοφυέστατον Pearcius ‖ 16. ἔνθεν δ' ὃ κύριον Manutius, εἶθ' ὃ δὴ κύριον Rohdius | τὴν ἐν ἅπασιν Rothsteinius ‖ 18. τινα] Manutius, δεινὰ P Sp, del. Jahnius, δή τινα Rohdius ‖ 20. καὶ ὑπεραίρει ὧν Rohdius ‖ 21. καὶ ante ὡσπερεὶ del. Faber | καταφέγγει] Manutius, καταφέγγῃ P | τοὺς ἀπταίστους ῥήτορας Jahnius, v. p. 162. 17

μένοις ἀντανοῖξαι τὰ ὄμματα δύναιτο ἢ ἀντοφθαλμῆ- 34
σαι τοῖς ἐπαλλήλοις ἐκείνου πάθεσιν.

Ἐπὶ μέντοι τοῦ Πλάτωνος καὶ ἄλλη τίς ἐστιν, ὡς 35
ἔφην, διαφορά· οὐ γὰρ μεγέθει τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει πολὺ λειπόμενος αὐτοῦ Λυσίας ὅμως πλεῖον ἔτι τοῖς ἁμαρτήμασι περιττεύει ἢ ταῖς ἀρεταῖς λείπεται. 2. *τί ποτ᾽ οὖν εἶδον οἱ ἰσόθεοι ἐκεῖνοι καὶ τῶν μεγίστων ἐπορεξάμενοι τῆς συγγραφῆς, τῆς δ᾽ ἐν ἅπασιν ἀκριβείας ὑπερφρονήσαντες; πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐκεῖνο, ὅτι ἡ φύσις οὐ ταπεινὸν ἡμᾶς ζῷον οὐδ᾽ ἀγεννὲς ἔκρινε, τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ᾽ ὡς εἰς μεγάλην τινὰ πανήγυριν, εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον ἐπάγουσα, θεατάς τινας τῶν ὅλων αὐτῆς ἐσομένους καὶ φιλοτιμοτάτους ἀγωνιστάς, εὐθὺς ἄμαχον ἔρωτα ἐνέφυσεν ἡμῶν ταῖς ψυχαῖς παντὸς ἀεὶ τοῦ μεγάλου καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς δαιμονιωτέρου.* 3. *διόπερ τῇ θεωρίᾳ καὶ διανοίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιβολῆς οὐδ᾽ ὁ σύμπας κόσμος ἀρκεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ περιέχοντος πολλάκις ὅρους ἐκβαίνουσιν αἱ | ἐπίνοιαι, καὶ εἴ τις περιβλέψαιτο* 201r
ἐν κύκλῳ τὸν βίον, ὅσῳ πλέον ἔχει τὸ περιττὸν ἐν πᾶσι καὶ μέγα καὶ καλόν, ταχέως εἴσεται, πρὸς ἃ γεγόναμεν. 4. *ἔνθεν φυσικῶς πως ἀγόμενοι μὰ Δί᾽ οὐ τὰ μικρὰ ῥεῖθρα θαυμάζομεν, εἰ καὶ διαυγῆ καὶ χρήσιμα, ἀλλὰ τὸν Νεῖλον καὶ Ἴστρον ἢ Ῥῆνον, πολὺ δ᾽ ἔτι μᾶλλον τὸν Ὠκεανόν· οὐδέ γε τὸ ὑφ᾽ ἡμῶν τουτὶ φλο-*

3. *καὶ* ⟨*Λυσίου*⟩ Morus ‖ 5. *αὐτοῦ Λυσίας*] Pearcius, *ἀπουσίας* P, *ὁ Λυσίας* Manutius | *ὅμως*] Toupius, *ὁ μὲν* P ‖ 7. *κεῖνοι* Rohdenus ‖ 10. *ἡμᾶς* transponit Pearcius post *βίον* v. 12, malim cum Wilamowitzio delere *τὸν ἄνθρωπον* ‖ 13. *ὅλων*] P Sp, *ἄθλων* Reiskio auctore Vahlenus: at non *ἆθλα* tantum spectabantur ‖ 14. *αὐτοὺς ἀγωνιστὰς* Rothsteinius ‖ 15. *παντὸς καλοῦ καὶ μεγάλου* Faber ‖ 16. *δαιμονιώτερον* Morus ‖ 20. *ὅσῳ*] P, *ὡς* Faber ‖ 23. *εἰ*] Faber, *ἢ* P

35 *γίον ἀνακαιόμενον, ἐπεὶ καθαρὸν σῴζει τὸ φέγγος, ἐκπληττόμεθα τῶν οὐρανίων μᾶλλον, καίτοι πολλάκις ἐπισκοτουμένων, οὐδὲ τῶν τῆς Αἴτνης κρατήρων ἀξιοθαυμαστότερον νομίζομεν, ἧς αἱ ἀναχοαὶ πέτρους τε ἐκ βυθοῦ καὶ ὅλους ὄχθους ἀναφέρουσι καὶ ποταμοὺς ἐνίοτε τοῦ γηγενοῦς ἐκείνου καὶ αὐτοῦ μόνου προχέουσι πυρός.* 5. *ἀλλ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐκεῖν' ἂν εἴποιμεν, ὡς εὐπόριστον μὲν ἀνθρώποις τὸ χρειῶδες ἢ καὶ ἀναγκαῖον, θαυμαστὸν δ' ὅμως ἀεὶ τὸ παράδοξον.*

36 *Οὐκοῦν ἐπί γε τῶν ἐν λόγοις μεγαλοφυῶν, ἐφ' ὧν οὐκέτ' ἔξω τῆς χρείας καὶ ὠφελείας πίπτει τὸ μέγεθος, προσήκει συνθεωρεῖν αὐτόθεν, ὅτι τοῦ ἀναμαρτήτου πολὺ ἀφεστῶτες οἱ τηλικοῦτοι ὅμως πάντες εἰσὶν ἐπάνω τοῦ θνητοῦ· καὶ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς χρωμένους ἀνθρώπους ἐλέγχει, τὸ δ' ὕψος ἐγγὺς αἴρει μεγαλοφροσύνης θεοῦ· καὶ τὸ μὲν ἄπταιστον οὐ ψέγεται, τὸ μέγα δὲ καὶ θαυμάζεται.* 2. *τί χρὴ πρὸς τούτοις ἔτι λέγειν, ὡς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἕκαστος ἅπαντα τὰ σφάλματα ἑνὶ ἐξωνεῖται πολλάκις ὕψει καὶ κατορθώματι, καὶ τὸ*
201v *κυριώτατον, ὡς, εἴ γε ἐκλέξας | τὰ Ὁμήρου, τὰ Δημοσθένους, τὰ Πλάτωνος, τῶν ἄλλων, ὅσοι δὴ μέγιστοι, παραπτώματα πάντα ὁμόσε συναθροίσειεν, ἐλάχιστον ἄν τι, μᾶλλον δ' οὐδὲ πολλοστημόριον ἂν εὑρεθείη τῶν ἐκείνοις τοῖς ἥρωσι πάντη κατορθου-*

6. *θείου* ante *ἐνίοτε* supplet Faber | *γηγενοῦς*] Marklando auctore Vahlenus, *γένους* P Sp | *αὐτοῦ μόνου*] P, *αὐτομάτου* Hauptius, *ὑπονόμου* Schmidtius, an *ἀντινόμου*? ‖ 9. *ὅμως αἰεὶ* P Sp, *ὅλως ἐστὶ* Faber ‖ 12. *οὐ δῆτ' ἔσω τῆς* Dacerius ‖ 14. *παντὸς* Pearcius, *τῷ παντὶ* Weiskius, *πάντως* Tollius ‖ 21. *εἴ γε*] P, *εἴ τις* Manutius: at Martensius recte intellegit *Καικίλιος* ut p. 163. 6 ‖ 25. *κατωρθωμένων* Martensius

μένων. διὰ ταῦθ' ὁ πᾶς αὐτοῖς αἰὼν καὶ βίος, οὐ 36
δυνάμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου παρανοίας ἁλῶναι, φέρων ἀπέδωκε τὰ νικητήρια καὶ ἄχρι νῦν ἀναφαίρετα φυλάττει καὶ ἔοικε τηρήσειν,

ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ.

3. *πρὸς μέντοι γε τὸν γράφοντα, ὡς ὁ Κολοσσὸς ὁ ἡμαρτημένος οὐ κρείττων ἢ ὁ Πολυκλείτου Δορυφόρος, παράκειται πρὸς πολλοῖς εἰπεῖν, ὅτι ἐπὶ μὲν τέχνης θαυμάζεται τὸ ἀκριβέστατον, ἐπὶ δὲ τῶν φυσικῶν ἔργων τὸ μέγεθος, φύσει δὲ λογικὸν ὁ ἄνθρωπος· κἀπὶ μὲν ἀνδριάντων ζητεῖται τὸ ὅμοιον ἀνθρώπῳ, ἐπὶ δὲ τοῦ λόγου τὸ ὑπεραῖρον, ὡς ἔφην, τὰ ἀνθρώπινα.* 4. *προσήκει δ' ὅμως (ἀνακάμπτει γὰρ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἡμῖν τοῦ ὑπομνήματος ἡ παραίνεσις), ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀδιάπτωτον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τέχνης ἐστὶ κατόρθωμα, τὸ δ' ἐν ὑπεροχῇ, πλὴν οὐχ ὁμότονον, μεγαλοφυΐας, βοήθημα τῇ φύσει πάντῃ πορίζεσθαι τὴν τέχνην· ἡ γὰρ ἀλληλουχία τούτων ἴσως γένοιτ' ἂν τὸ τέλειον.*

Τοσαῦτα ἦν ἀναγκαῖον ὑπὲρ τῶν προτεθέντων ἐπικρῖναι σκεμμάτων· χαιρέτω δ' ἕκαστος οἷς ἥδεται.

Ταῖς δὲ μεταφοραῖς γειτνιῶσιν (ἐπανιτέον γὰρ) αἱ 37
παραβολαὶ καὶ εἰκόνες, ἐκείνῃ μόνον παραλλάττουσαι|...

DESUNT DUO FOLIA.

. . . . | *στοι καὶ αἱ τοιαῦται· 'εἰ μὴ τὸν ἐγκέφαλον* 38 202r

5. Plat. Phaedr. 264 c, unde Cobetus corrigit *ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ* ‖ 15. *ὑπεροχῇ πολλῇ πλὴν* Toupius ‖ 17. *πάντῃ*] Tollius, *παντὶ* P | *τῇ γὰρ ἀλληλουχίᾳ* Tollius ‖ 22. *παραλλάττουσαι*] deest folium IV et V quaternionis *ΚΘ*, sexti folii vocabulum primum *καταγέλαστοι* esse conicit Dobraeus ‖ 24. [Demosth.] Halonnes. 45

38 *ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε'. διόπερ εἰδέναι χρὴ τὸ μέχρι ποῦ παροριστέον ἕκαστον· τὸ γὰρ ἐνίοτε περαιτέρω προεκπίπτειν ἀναιρεῖ τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπερτεινόμενα χαλᾶται, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ εἰς ὑπεναντιώσεις ἀντιπεριΐσταται. 2. ὁ γοῦν Ἰσοκράτης οὐκ οἶδ' ὅπως παιδὸς πρᾶγμα ἔπαθε διὰ τὴν τοῦ πάντα αὐξητικῶς ἐθέλειν λέγειν φιλοτιμίαν. ἔστι μὲν γὰρ ὑπόθεσις αὐτῷ τοῦ Πανηγυρικοῦ λόγου, ὡς ἡ Ἀθηναίων πόλις ταῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσίαις ὑπερβάλλει τὴν Λακεδαιμονίων, ὁ δ' εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ ταῦτα τίθησιν· 'ἔπειθ' οἱ λόγοι τοσαύτην ἔχουσι δύναμιν, ὥσθ' οἷόν τ' εἶναι καὶ τὰ μεγάλα ταπεινὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς μικροῖς περιθεῖναι μέγεθος, καὶ τὰ παλαιὰ καινῶς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν νεωστὶ γεγενημένων ἀρχαίως διελθεῖν'. οὐκοῦν, φήσει τις, Ἰσόκρατες, οὕτως μέλλεις καὶ τὰ περὶ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων ἐναλλάττειν; σχεδὸν γὰρ τὸ τῶν λόγων ἐγκώμιον ἀπιστίας τῆς καθ' αὐτοῦ τοῖς ἀκούουσι παράγγελμα καὶ προοίμιον ἐξέθηκε. 3. μήποτ' οὖν ἄρισται τῶν ὑπερβολῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων προείπομεν, αἱ αὐτὸ τοῦτο διαλανθάνουσαι, ὅτι εἰσὶν ὑπερβολαί. γίνεται δὲ τὸ τοιόνδε, ἐπειδὰν ὑπὸ ἐκπαθείας μεγέθει τινὶ συνεκφωνῶνται περιστάσεως, ὅπερ ὁ Θουκυδίδης ἐπὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ φθειρομένων ποιεῖ. 'οἵ τε γὰρ Συρακούσιοι' φησίν 'ἐπικαταβάντες τοὺς |
202v ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον, καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο· ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πηλῷ*

7. *ἐθέλειν* del. Morus ‖ 10. *λακεδαιμονίαν* P, corr. Robortellus ‖ 11. Isocr. Paneg. 8. Auctor in brevius contrahit orationem ‖ 15. *φήσει*] Tollius Coraes probante Spengelio, *φησί* P ‖ 19. *προάγγελμα* Faber ‖ 23. *καὶ μεγέθει* Kayser ‖ 25. Thucyd. VII. 84

ᾐματωμένον, καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτι ἦν περιμάχητον'. 38
αἷμα καὶ πηλὸν πινόμενα ὅμως εἶναι περιμάχητα ἔτι ποιεῖ πιστὸν ἡ τοῦ πάθους ὑπεροχὴ καὶ περίστασις. 4. καὶ τὸ Ἡροδότειον ἐπὶ τῶν ἐν Θερμοπύλαις ὅμοιον. 'ἐν τούτῳ' φησίν 'ἀλεξομένους μαχαίρῃσιν, ὅσοις αὐτῶν ἔτι ἐτύγχανον περιοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι'. ἐνταῦθ', οἷόν ἐστι τὸ καὶ στόμασι μάχεσθαι πρὸς ὡπλισμένους καὶ ὁποῖόν τι τὸ κατακεχῶσθαι βέλεσιν, ἐρεῖς, πλὴν ὅμως ἔχει πίστιν· οὐ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἕνεκα τῆς ὑπερβολῆς παραλαμβάνεσθαι δοκεῖ, ἡ ὑπερβολὴ δ' εὐλόγως γεννᾶσθαι πρὸς τοῦ πράγματος. 5. ἔστι γάρ, ὡς οὐ διαλείπω λέγων, παντὸς τολμήματος λεκτικοῦ λύσις καὶ πανάκειά τις τὰ ἐγγὺς ἐκστάσεως ἔργα καὶ πάθη· ὅθεν καὶ τὰ κωμικὰ καίτοιγ' εἰς ἀπιστίαν ἐκπίπτοντα πιθανὰ διὰ τὸ γελοῖον·

ἀγρὸν ἔσχ' ἐλάττω γῆν ἔχοντ' ἐπιστολῆς.

καὶ γὰρ ὁ γέλως πάθος ἐν ἡδονῇ. 6. αἱ δ' ὑπερβολαὶ καθάπερ ἐπὶ τὸ μεῖζον, οὕτως καὶ ἐπὶ τοὔλαττον, ἐπειδὴ κοινὸν ἀμφοῖν ἡ ἐπίτασις· καί πως ὁ διασυρμὸς ταπεινότητός ἐστιν αὔξησις.

Ἡ πέμπτη μοῖρα τῶν συντελουσῶν εἰς τὸ ὕψος, 39
ὧν γε ἐν ἀρχῇ προὐθέμεθα, ἔθ' ἡμῖν λείπεται, κρά-

4. Herod. VII. 225 ‖ 7. *κατέχωσαν*] Manutius ex Herodoto, *κατίσχυσαν* P ‖ 9. *ἐρεῖς*] P, *ὁρᾷς* Rohdius | *ὅμως*] Schurzfleischius Sp, *ὁμοίως* P Vahlenus ‖ 11. *εὐλόγους* P, corr. Robortellus ‖ 13. *λύσις*] P, *ἴασις* Faber ‖ 14. *ἐκστάσεως*] Tollius, *ἐξετάσεως* P ‖ 17. *ἀγρὸν ἔσχα ἐλάττω γῆν. ἔχον γὰρ στολῆς* P, corr. Portus addito *Λακωνικῆς* (Strabo I p. 36), *ἔσχε γὰρ ἐλάττω γῆν σκυτάλης Λακωνικῆς* Faber, *ἀγρὸν ἔσχ' ἐλάττω 'πιστολῆς Λακωνικῆς* Tollius ‖ 23. *γε*] P Vahlenus, del. Sp | *ὦ κράτιστε* Robortellus

39 *τιστε, ἡ διὰ τῶν λόγων αὐτὴ ποιὰ σύνθεσις. ὑπὲρ ἧς ἐν δυσὶν ἀποχρώντως ἀποδεδωκότες συντάγμασιν, ὅσα* 203r *γε τῆς θεωρίας | ἦν ἡμῖν ἐφικτά, τοσοῦτον ἐξ ἀνάγκης προσθείημεν ἂν εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν, ὡς οὐ μόνον ἐστὶ πειθοῦς καὶ ἡδονῆς ἡ ἁρμονία φυσικὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ μεγαληγορίας καὶ πάθους θαυμαστόν τι ὄργανον.* 2. *οὐ γὰρ αὐλὸς μὲν ἐντίθησί τινα πάθη τοῖς ἀκροωμένοις καὶ οἷον ἔκφρονας καὶ κορυβαντιασμοῦ πλήρεις ἀποτελεῖ, καὶ βάσιν ἐνδούς τινα ῥυθμοῦ πρὸς ταύτην ἀναγκάζει βαίνειν ἐν ῥυθμῷ καὶ συνεξομοιοῦσθαι τῷ μέλει τὸν ἀκροατήν, κἂν ἄμουσος ᾖ παντάπασι, καὶ νὴ Δία φθόγγοι κιθάρας, οὐδὲν ἁπλῶς σημαίνοντες, ταῖς τῶν ἤχων μεταβολαῖς καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους κρούσει καὶ μίξει τῆς συμφωνίας θαυμαστὸν ἐπάγουσι πολλάκις, ὡς ἐπίστασαι, θέλγητρον* 3. (*καίτοι ταῦτα εἴδωλα καὶ μιμήματα νόθα ἐστὶ πειθοῦς, οὐχὶ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως, ὡς ἔφην, ἐνεργήματα γνήσια*), *οὐκ οἰόμεθα δ' ἄρα τὴν σύνθεσιν, ἁρμονίαν τινὰ οὖσαν λόγων ἀνθρώποις ἐμφύτων καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐχὶ τῆς ἀκοῆς μόνης ἐφαπτομένων, ποικίλας κινοῦσαν ἰδέας ὀνομάτων νοήσεων πραγμάτων κάλλους εὐμελείας, πάντων ἡμῖν ἐντρόφων καὶ*

1. *διὰ*] P, del. Pearcius, *δὴ* Rohdius | *αὐτὴ*] Sp, qui tamen mavult *αὐτῶν*, *αὕτη* P | *ἡ — σύνθεσις* del. Morus ‖ 3. *γε τῆς*] P, *γε διὰ τῆς* Faber ‖ 6. *ἀνθρώποις ἐνέργημα* Manutius | *μεγαληγορίας*] Tollius, *μετ' ἐλευθερίας* P ‖ 7. *οὐ γὰρ αὐλὸς μόνον* Manutius, *τί γάρ; αὐλὸς μὲν* Dielsius improbante Vahleno | *ἐντίθησι*] Faber, *ἐπιτίθησιν* P Sp ‖ 10. *ῥυθμοῦ*] P, *εὔρυθμον* Ruhnkenius | *ἀναγκάσει* P, corr. Manutius ‖ 11. *ἄμουσος ᾖ*] Boivinus, *ἄλλους ὅση* P ‖ 15. *ἐπίστασαι*] Faber, *ἐπίστασιν* P ‖ 16. *ταῦτα*] Morus, *ταῦτά τὰ* P ‖ 19. *ἐμφύτοις* P, *ἐμφύτως* s. m., corr. Manutius, *ἔμφυτον* Bakius, cf. v. 5 ‖ 20. *ἐφαπτομένην* Faber ‖ 22. *πάντων τῶν* Rothsteinius

συγγενῶν, καὶ ἅμα τῇ μίξει καὶ πολυμορφίᾳ τῶν ἑαυ- 39 *τῆς φθόγγων τὸ παρεστὸς τῷ λέγοντι πάθος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πέλας παρεισάγουσαν καὶ εἰς μετουσίαν αὐτοῦ τοὺς ἀκούοντας ἀεὶ καθιστᾶσαν, τῇ τε τῶν λέξεων ἐποικοδομήσει τὰ μεγέθη συναρμόζουσαν, δι' αὐτῶν τούτων κηλεῖν τε ὁμοῦ καὶ πρὸς ὄγκον τε καὶ ἀξίωμα καὶ ὕψος καὶ πᾶν, ὃ ἐν αὐτῇ περιλαμβάνει, καὶ ἡμᾶς ἑκάσ|τοτε συνδιατιθέναι, παν-* 203v *τοίως ἡμῶν τῆς διανοίας ἐπικρατοῦσαν; ἀλλ' εἴη ἂν μανία τὸ περὶ τῶν οὕτως ὁμολογουμένων διαπορεῖν· ἀποχρῶσα γὰρ ἡ πεῖρα πίστις.* 4. *ὑψηλόν γε τοῦτο δοκεῖ νόημα καὶ ἔστι τῷ ὄντι θαυμάσιον, ὃ τῷ ψηφίσματι ὁ Δημοσθένης ἐπιφέρει 'τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος'· ἀλλ' αὐτῆς τῆς διανοίας οὐκ ἔλαττον τῇ ἁρμονίᾳ πεφώνηται. ὅλον τε γὰρ ἐπὶ τῶν δακτυλικῶν εἴρηται ῥυθμῶν· εὐγενέστατοι δ' οὗτοι καὶ μεγεθοποιοί· διὸ καὶ τὸ ἡρῷον ὧν ἴσμεν κάλλιστον μέτρον συνιστᾶσι· τό τε * ἐπείτοιγε ἐκ τῆς ἰδίας αὐτὸ χώρας μετάθες, ὅποι δὴ ἐθέλεις, 'τοῦτο τὸ ψή-*

1. *τῶν ἐν ἑαυτοῖς* Petra ‖ 2. *παρεστὸς*] Robortellus Sp, *παρεστὼς* P Vahlenus, v. p. 143. 24 ‖ 4. *αἰεὶ* P ‖ 5. *καὶ δι' αὐτῶν* Faber ‖ 6 *κηλεῖν*] Robortellus, *καλεῖν* P ‖ 7. *αὐτῇ*] Tollius, *αὐτὴ* P | *περιλαμβάνειν ἡμᾶς* Faber, *καὶ* om. Sp, *ἐν αὐτῇ περιλαμβάνεται* Rohdenus ‖ 9. *εἴη ἂν μανία*] Sp, *εἰ καὶ μανία* P, *ἔοικε μανίᾳ* Manutius, *εἰκῇ μανία* Rohdenus ‖ 11. post *πίστις* leniter interpunxit Vahlenus | *τοῦτο δοκεῖ*] Portus, *τοῦ δοκεῖν* P, *που δοκεῖ* Reiskius Vahlenus, *τοι δοκεῖ* Finckhius ‖ 13. Dem. Ctes. 188 ‖ 16. *ἐκπεφώνηται* Reiskius, *πεφώτισται* Rohdius, v. p. 171. 3 ‖ 19. *τό τε ἐπείτοιγε* P, 'et hoc *ὥσπερ νέφος* rite claudit sententiam' cum Pearcius vertisset, Sp eum secutus lacunam indicavit, *τὸ 'τότε ἐν τῇ πόλει' ἄγε ἐκ* Schurzfleischius; fort. *τὸ γὰρ ὥσπερ νέφος ἐπιλεγόμενον* (vel *ἐπαγόμενον*) *ἐκ τῆς*, v. ad p. 169. 13 ‖ 20. *ἐθέλοις* Faber, fort. recte, v. p. 142. 7; *θέλεις* Rohdenus

39 φισμα ὥσπερ νέφος ἐποίησε τὸν τότε κίνδυνον παρελθεῖν', ἢ νὴ Δία μίαν ἀπόκοψον συλλαβὴν μόνον 'ἐποίησε παρελθεῖν ὡς νέφος', καὶ εἴσῃ, πόσον ἡ ἁρμονία τῷ ὕψει συνηχεῖ. αὐτὸ γὰρ τὸ 'ὥσπερ νέφος' ἐπὶ μακροῦ τοῦ πρώτου ῥυθμοῦ βέβηκε, τέτρασι καταμετρουμένου χρόνοις· ἐξαιρεθείσης δὲ τῆς μιᾶς συλλαβῆς 'ὡς νέφος' εὐθὺς ἀκρωτηριάζει τῇ συγκοπῇ τὸ μέγεθος. ὡς ἔμπαλιν, ἐὰν ἐπεκτείνῃς 'παρελθεῖν ἐποίησεν ὡσπερεὶ νέφος', τὸ αὐτὸ σημαίνει, οὐ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτι προσπίπτει, ὅτι τῷ μήκει τῶν ἄκρων χρόνων συνεκλύεται καὶ διαχαλᾶται τὸ ὕψος τὸ ἀπότομον.

40 Ἐν δὲ τοῖς μάλιστα μεγεθοποιεῖ τὰ λεγόμενα, καθάπερ τὰ σώματα ἡ τῶν μελῶν ἐπισύνθεσις, ὧν ἓν μὲν οὐδὲν τμηθὲν ἀφ' ἑτέρου καθ' ἑαυτὸ ἀξιόλογον ἔχει, πάντα δὲ μετ' ἀλλήλων ἐκπληροῖ τέλειον σύστημα, 204r οὕτως τὰ μεγά|λα, σκεδασθέντα μὲν ἀπ' ἀλλήλων ἄλλοσ' ἄλλο, ἅμα ἑαυτοῖς συνδιαφορεῖ καὶ τὸ ὕψος, σωματοποιούμενα δὲ τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἔτι δεσμῷ τῆς ἁρμονίας περικλειόμενα αὐτῷ τῷ κύκλῳ φωνήεντα γίνεται· καὶ σχεδὸν ἐν ταῖς περιόδοις ἔρανός ἐστι πλήθους τὰ μεγέθη. 2. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πολλοὶ καὶ συγγραφέων καὶ ποιητῶν οὐκ ὄντες ὑψηλοὶ φύσει, μήποτε δὲ καὶ

5. καταμετρουμένου] Tollius, καταμετρούμενον P ‖ 7. ἀκρωτηριάσεις Tollius | τῇ συγκοπὴ P, corr. Robortellus, ἡ συγκοπὴ Reiskius ‖ 9. ὡσπερεὶ] Tollius, ὥσπερ P | τὸ αὐτὸ μὲν Tollius ‖ 11. τὸ τοῦ ὕψους ἀπότομον Tollius, τὸ ὕψους ἀπότομον Faber ‖ 13. ἐπισύνδεσις Vaucherus ‖ 14. οὐδενὶ Robortellus | τμηθὲν ἀφ' ἑτέρου del. Vaucherus | τι ἀξιόλογον Manutius ‖ 16. τὰ μέλη Pearcius, nam τὰ μάλα P in textu, τὰ μεγάλα in margine | ἄλλοσ' P superscripto ab altera manu ἄλλῃι, quod in libris deterioribus deest; unde Sp ἄλλο ἄλλοσ', Manutius ἄλλο ἄλλῃ, Vahlenus ἄλλοσ' ἄλλῃ cum insequentibus coniungit ‖ 18. ⟨τῷ⟩ δεσμῷ Manutius ‖ 21. γε] Tollius, τε P

ἀμεγέθεις, ὅμως κοινοῖς καὶ δημώδεσι τοῖς ὀνόμασι καὶ οὐδὲν ἐπαγομένοις περιττὸν ὡς τὰ πολλὰ συγχρώμενοι, διὰ μόνου τοῦ συνθεῖναι καὶ ἁρμόσαι ταῦτα [δ'] ὅμως ὄγκον καὶ διάστημα καὶ τὸ μὴ ταπεινοὶ δοκεῖν εἶναι περιεβάλοντο, καθάπερ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Φίλιστος, Ἀριστοφάνης ἔν τισιν, ἐν τοῖς πλείστοις Εὐριπίδης, ἱκανῶς ἡμῖν δεδήλωται. 3. μετά γέ τοι τὴν τεκνοκτονίαν Ἡρακλῆς φησι

γέμω κακῶν δὴ κοὐκέτ' ἔσθ' ὅποι τεθῇ.

σφόδρα δημῶδες τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ γέγονεν ὑψηλὸν τῇ πλάσει ἀναλογοῦν, εἰ δ' ἄλλως αὐτὸ συναρμόσεις, φανήσεταί σοι, διότι τῆς συνθέσεως ποιητὴς ὁ Εὐριπίδης μᾶλλόν ἐστιν ἢ τοῦ νοῦ. 4. ἐπὶ δὲ τῆς συρομένης ὑπὸ τοῦ ταύρου Δίρκης,

εἰ δέ που
τύχοι πέριξ ἑλίξας, εἷλχ' ὁμοῦ λαβὼν
γυναῖκα πέτραν δρῦν μεταλλάσσων ἀεί,

ἔστι μὲν γενναῖον καὶ τὸ λῆμμα, ἁδρότερον δὲ γέγονε τῷ τὴν ἁρμονίαν μὴ κατεσπεῦσθαι μηδ' οἷον ἐν ἀποκυλίσματι φέρεσθαι, ἀλλὰ στηριγμούς τε ἔχειν πρὸς ἄλληλα τὰ ὀνόματα καὶ ἐξερείσματα τῶν χρόνων πρὸς ἑδραῖον διαβεβηκό|τα μέγεθος. 204v

4. δ' om. Robortellus, ὅμως del. Faber, utrumque Jahnius, fort. γ' ἄλλως, cf. v. 11 | ὄγκον αὐτοῖς — ταπεινὰ Tollius | διάστημα] P, δίαρμα Pearcius || 9. Eurip. Herc. fur. 1245 | καὶ οὐκ ἔτ' P || 11. ἀνάλογον Morus, ἀναλόγῳ Ruhnkenius || 12. διότι] P, ὅτι διὰ Pearcius || 13. ἐπεὶ P, corr. Manutius || 14. Eurip. Antiopa || 15. Tollius sic constituit: at εἰ δέ που τύχοι Πέριξ ἑλίξας, εἷλκε . . ὁμοῦ λαβὼν Nauckius, εἷλκε P, εἷλκε πάνθ' Bergkius || 18. λῆμα P, corr. Robortellus || 19. ἐν] Toupius, μὲν P, οἷον ἀποκύλισμά τι Manutius

41 *Μικροποιοῦν δ' οὐδὲν οὕτως ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ὡς ῥυθμὸς κεκλασμένος λόγων καὶ σεσοβημένος, οἷον δὴ πυρρίχιοι καὶ τροχαῖοι καὶ διχόρειοι, τέλεον εἰς ὀρχηστικὸν συνεκπίπτοντες· εὐθὺς γὰρ πάντα φαίνεται τὰ κατάρυθμα κομψὰ καὶ μικροχαρῆ καὶ ἀπαθέστατα διὰ τῆς ὁμοειδίας ἐπιπολάζοντα·* 2. *καὶ ἔτι τούτων τὸ χείριστον, ὅτι, ὥσπερ τὰ ᾠδάρια τοὺς ἀκροατὰς ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀφέλκει καὶ ἐφ' αὑτὰ βιάζεται, οὕτως καὶ τὰ κατερρυθμισμένα τῶν λεγομένων οὐ τὸ τοῦ λόγου πάθος ἐνδίδωσι τοῖς ἀκούουσι, τὸ δὲ τοῦ ῥυθμοῦ, ὡς ἐνίοτε προειδότας τὰς ὀφειλομένας καταλήξεις αὐτοὺς ὑποκρούειν τοῖς λέγουσι καὶ φθάνοντας ὡς ἐν χορῷ τινι προαποδιδόναι τὴν βάσιν.* 3. *ὁμοίως δὲ ἀμεγέθη καὶ τὰ λίαν συγκείμενα καὶ εἰς μικρὰ καὶ βραχυσύλλαβα συγκεκομμένα, καὶ ὡσανεὶ γόμφοις τισὶν ἐπαλλήλοις κατ' ἐγκοπὰς καὶ σκληρότητας ἐπισυνδεδεμένα.*

42 *Ἔτι γε μὴν ὕψους μειωτικὸν καὶ ἡ ἄγαν τῆς φράσεως συγκοπή· πηροῖ γὰρ τὸ μέγεθος, ὅταν εἰς λίαν συνάγηται βραχύ· ἀκουέσθω δὲ νῦν οὐ τὰ δεόντως συνεστραμμένα, ἀλλ' ὅσα ἄντικρυς μικρὰ καὶ κατακεκερματισμένα· συγκοπὴ μὲν γὰρ κολούει τὸν νοῦν, συντομία δ' ἐπ' εὐθύ, δῆλον δ' ὡς ἔμπαλιν τὰ ἐκτάδην ἀπόψυχα· τὰ γὰρ ἄκαιρον μῆκος ἀνακαλούμενα.*

1. *μικροποιεῖ* Kayser ‖ 2. *λόγων*] Faber vel *λόγου*, quod recepit Vahlenus, *λόγω* P, v. ad p. 109. 21, del. Vaucherus, *ὅλως* Ruhnkenius ‖ 6. *ὁμοειδείας* Vahlenus (littera post *δ* in P erasa) ‖ 7. *ὅτι ὥσπερ*] Manutius, *ὅπως ὥσπερ* P ‖ 8. *ἐφ' ἑαυτὰ* Petra, *ἐπ' αὐτὰ* P ‖ 14. *συνηγμένα* Kayser ‖ 16. *σκληρότητος* P, corr. s. m. ‖ 18. *πηροῖ*] Manutius, *πληροῖ* P ‖ 19. *οὐ*] Sp, *μὴ τὰ οὐ δεόντως* P, *μὴ τὰ δεόντως* Manutius ‖ 21. *κολούει*] Faber, *κωλούει* P ‖ 22. *δ' ἐπ' εὐθύ*] P, *δ' ἄγει ἐπ' εὐθύ* Pearcius, *δ' ἐπευθύνει* Petra, *δὲ σπεύδει* Rohdius, *δὲ σπεύδει ἐπ' εὐθύ* Vahlenus. Nec minus corruptus est insequens locus, quem sic sanare

43 *Δεινὴ δ' αἰσχῦναι τὰ μεγέθη καὶ ἡ μικρότης τῶν ὀνομάτων. παρὰ γοῦν τῷ Ἡροδότῳ κατὰ μὲν τὰ λήμματα δαι|μονίως ὁ χειμὼν πέφρασται, τινὰ δὲ νὴ* 205r *Δία περιέχει τῆς ὕλης ἀδοξότερα, καὶ τοῦτο μὲν ἴσως 'ζεσάσης δὲ τῆς θαλάσσης', ὡς τὸ 'ζεσάσης' πολὺ τὸ ὕψος περισπᾷ διὰ τὸ κακόστομον· ἀλλ' 'ὁ ἄνεμος' φησίν 'ἐκοπίασε', καὶ τοὺς περὶ τὸ ναυάγιον δρασσομένους ἐξεδέχετο 'τέλος ἀχάριστον'. ἄσεμνον γὰρ τὸ κοπιάσαι ἰδιωτικόν, τὸ δ' ἀχάριστον τηλικούτου πάθους ἀνοίκειον.* 2. *ὁμοίως καὶ ὁ Θεόπομπος ὑπερφυῶς σκευάσας τὴν τοῦ Πέρσου κατάβασιν ἐπ' Αἴγυπτον ὀνοματίοις τισὶ τὰ ὅλα διέβαλε. 'ποία γὰρ πόλις ἢ ποῖον ἔθνος τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐπρεσβεύετο πρὸς βασιλέα; τί δὲ τῶν ἐκ τῆς γῆς γεννωμένων ἢ τῶν κατὰ τέχνην ἐπιτελουμένων καλῶν ἢ τιμίων οὐκ ἐκομίσθη δῶρον ὡς αὐτόν; οὐ πολλαὶ μὲν καὶ πολυτελεῖς στρωμναὶ καὶ χλανίδες (τὰ μὲν ἁλουργῆ, τὰ δὲ ποικιλτά, τὰ δὲ λευκά), πολλαὶ δὲ σκηναὶ χρυσαῖ κατεσκευασμέναι πᾶσι τοῖς χρησίμοις, πολλαὶ δὲ καὶ ξυστίδες καὶ κλῖναι πολυτελεῖς; ἔτι δὲ καὶ κοῖλος ἄρ-*

conantur: *ἀπόψυχα γὰρ τὰ μῆκος ἄκαιρον ἀνακαλούμενα* Manutius, *ἀπόψυχα, τὰ παρ' ἄκαιρον μῆκος ἀνακαλούμενα* Pearcius, *ἀπόψυχα, ἅτε παρὰ μῆκος ἄκαιρον ἀναχαλώμενα* Toupius, *ἀποψύχεται, εἰς ἄκαιρον μῆκος ἀναχαλώμενα* Ruhnkenius, *ἀπόψυχα γὰρ τὰ ἄκαιρον μῆκος ἀνακαλινδούμενα* Sp

3. *λήματα* Noltius | *νὴ Δία*] Manutius, *γήδια* P ‖ 5. Herod. VII. 188 | *ὧν τὸ* Weiskius Rothsteinius ‖ 6. *ἀλλ' ὁ* P Vahlenus, *ἄλλο* Sp ‖ 7. *ἐκόπασε* libri Herodoti VII. 191 Vahlenus | *βρασσομένους* Manutius, *ἀρασσομένους* Valckenarius ‖ 8. *ἀχάριστον*] Robortellus, *ἀχαριστί* P, *ἄχαρι* Vahlenus ex Her. VIII. 13 | *καὶ τὸ* Robortellus ‖ 9. *κοπάσαι* Vahlenus ex Herodoto | *καὶ ἰδιωτικόν* Manutius, *ἰδιωτικὸν ὂν* Wilamowitzius ‖ 10. *κατασκευάσας* Tollius ‖ 13. *ἐπρεσβεύσατο* unus ex libris deterioribus ‖ 15. *τιμίων*] Manutius, *τιμῶν* P ‖ 17. *ἁλουργεῖς — ποικιλταὶ — λευκαί* Manutius, *ποικίλαι* Cobetus ‖ 19. *κατασκευασμέναι* P

43 *γυρος καὶ χρυσὸς ἀπειργασμένος καὶ ἐκπώματα καὶ κρατῆρες, ὧν τοὺς μὲν λιθοκολλήτους, τοὺς δ' ἄλλους ἀκριβῶς καὶ πολυτελῶς εἶδες ἂν ἐκπεπονημένους. πρὸς δὲ τούτοις ἀναρίθμητοι μὲν ὅπλων μυριάδες τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, τῶν δὲ βαρβαρικῶν, ὑπερβάλλοντα δὲ τὸ πλῆθος ὑποζύγια καὶ πρὸς κατακοπὴν ἱερεῖα σιτευτά, καὶ πολλοὶ μὲν ἀρτυμάτων μέδιμνοι, πολλοὶ δ' αὖ θύλακοι καὶ σάκκοι καὶ χάρται βιβλίων καὶ τῶν ἄλλων* 205ᵛ *ἁπάντων χρησίμων· | τοσαῦτα δὲ κρέα τεταριχευμένα παντοδαπῶν ἱερείων, ὡς σωροὺς αὐτῶν γενέσθαι τηλικούτους, ὥστε τοὺς προσιόντας πόρρωθεν ὑπολαμβάνειν ὄχθους εἶναι καὶ λόφους ἀντωθουμένους'.* 3. *ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων εἰς τὰ ταπεινότερα ἀποδιδράσκει, δέον ποιήσασθαι τὴν αὔξησιν ἔμπαλιν· ἀλλὰ τῇ θαυμαστῇ τῆς ὅλης παρασκευῆς ἀγγελίᾳ παραμίξας τοὺς θυλάκους καὶ τὰ ἀρτύματα καὶ τὰ σακκία μαγειρείου τινὰ φαντασίαν ἐποίησεν. ὥσπερ γάρ, εἴ τις ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν προκοσμημάτων μεταξὺ τῶν χρυσίων καὶ λιθοκολλήτων κρατήρων καὶ ἀργύρου κοίλου σκηνῶν τε ὁλοχρύσων καὶ ἐκπωμάτων φέρων μέσα ἔθηκε θυλάκια καὶ σακκία, ἀπρεπὲς ἂν ἦν τῇ προσόψει τὸ ἔργον, οὕτω καὶ τῆς ἑρμηνείας τὰ τοιαῦτα ὀνόματα αἴσχη καὶ οἱονεὶ στίγματα καθίσταται παρὰ καιρὸν ἐγκατατασσόμενα.* 4. *παρέκειτο δ' ὡς ὁλοσχερῶς*

2. *ἄλλως* Jahnius ‖ 4. *ὄψων* Dobraeus ‖ 6. *σιτευτά*] Cantero auctore Vahlenus, *εἰς ταῦτα* P, *εἰς ταὐτά* Sp ‖ 7. *δ' αὖ*] Morus, *δ' οἱ* P Sp, *δὲ* Vahlenus ‖ 8. *σάκοι* P, *σάκκοι χαρτῶν καὶ βιβλίων* Pearcius ‖ 9. *τοσαῦτα*] Robortellus, *τοιαῦτα* P ‖ 12. *ἀνωθουμένους* Manutius, *ἀνορθουμένους* Faber ‖ 14. *ἀλλὰ καὶ* Toupius, *ἅμα* Pearcius ‖ 15. *ἀπαγγελίᾳ* libri deteriores ‖ 18. *τῶν λαμπρῶν κοσμημάτων* Kayser ‖ 19. *χρυσῶν* Toupius; Sp exspectat *μεταξὺ τῶν λιθοκολλήτων κρατήρων καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου* ‖ 21. *ἂν*] P ex silentio Vahleni, om. Sp

ἐπελθεῖν καὶ ὡς ὄχθους λέγει συμβεβλῆσθαι, καὶ περὶ 43 τῆς ἄλλης παρασκευῆς οὕτως ἁμάξας εἰπεῖν καὶ καμήλους καὶ πλῆθος ὑποζυγίων φορταγωγούντων πάντα τὰ πρὸς τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν τραπεζῶν χορηγήματα, ἢ σωροὺς ὀνομάσαι παντοίων σπερμάτων καὶ τῶν ἅπερ διαφέρει πρὸς ὀψοποιΐας καὶ ἡδυπαθείας, ἢ εἴπερ πάντως ἐβούλετο αὐτάρκη οὕτως θεῖναι, καὶ ὅσα τραπεζοκόμων εἰπεῖν καὶ ὀψοποιῶν ἡδύσματα. 5. οὐ γὰρ δεῖ καταντᾶν ἐν τοῖς ὕψεσιν εἰς τὰ ῥυπαρὰ καὶ ἐξυβρισμένα, | ἂν μὴ σφόδρα ὑπό τινος ἀνάγκης συνδιωκώ- 206r μεθα, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων πρέποι ἂν καὶ τὰς φωνὰς ἔχειν ἀξίας καὶ μιμεῖσθαι τὴν δημιουργήσασαν φύσιν τὸν ἄνθρωπον, ἥτις ἐν ἡμῖν τὰ μέρη τὰ ἀπόρρητα οὐκ ἔθηκεν ἐν προσώπῳ οὐδὲ τὰ τοῦ παντὸς ὄγκου περιηθήματα, ἀπεκρύψατο δὲ ὡς ἐνῆν καὶ κατὰ τὸν Ξενοφῶντα τοὺς τούτων ὅτι πορρωτάτω ὀχετοὺς ἀπέστρεψεν, οὐδαμῇ καταισχύνασα τὸ τοῦ ὅλου ζῴου κάλλος.

6. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐπ' εἴδους ἐπείγει τὰ μικροποιὰ διαριθμεῖν· προϋποδεδειγμένων γὰρ τῶν ὅσα εὐγενεῖς καὶ ὑψηλοὺς ἐργάζεται τοὺς λόγους, δῆλον ὡς τὰ ἐναντία τούτων ταπεινοὺς ποιήσει κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἀσχήμονας.

1. ὡς] Sp, οὓς P ‖ 2. ἁμάξας] Toupius, ἀλλάξας P | καὶ] Toupius, om. P ‖ 5. ταριχευμάτων Tollius ‖ 6. ἢ εἴπερ] P; 'praeponunt μᾶλλον cum Manutio, sed sensus est: poterat ὁλοσχερῶς rem augere, aut si hoc ei non sufficeret et omnia abundanter exponere vellet, condimentorum nomina, non μεδίμνους θυλάκους σάκκους referre' Sp | πάντως] Sp, πάντα ὡς P, πάντα ὅσα Toupius ‖ 9. εἰς τὰ ῥυπαρὰ] Pearcius, παρὰ P sex fere litteris ante erasis, εἰς ῥυπαρὰ Manutius ‖ 11. γ' ἂν Rohdenus ‖ 14. περιηθήματα] Pearcius, περιθήματα P, περιττώματα Manutius ‖ 16. τοὺς τούτων] Manutius ex Xenophonte Mem. I. 4. 6, τοὺς τῶν P ‖ 18. ἐπ' εἴδους] Toupius, ἐπιδοὺς P, v. p. 129. 26 | ἐπείγει] P, δεῖ Pearcius

44 Ἐκεῖνο μέντοι λοιπὸν ἕνεκα τῆς σῆς χρηστομαθείας οὐκ ὀκνήσομεν ἐπιπροσθεῖναι καὶ διασαφῆσαι, Τερεντιανὲ φίλτατε, ὅπερ ἐζήτησέ τις τῶν φιλοσόφων προσέναγχος, 'θαῦμά μ' ἔχει', λέγων, 'ὡς ἀμέλει καὶ ἑτέρους πολλούς, πῶς ποτε κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα πιθαναὶ μὲν ἐπ' ἄκρον καὶ πολιτικαί, δριμεῖαί τε καὶ ἐντρεχεῖς, καὶ μάλιστα πρὸς ἡδονὰς λόγων εὔφοροι, ὑψηλαὶ δὲ λίαν καὶ ὑπερμεγέθεις, πλὴν εἰ μή τι σπάνιον, οὐκέτι γίνονται φύσεις. τοσαύτη λόγων κοσμική τις ἐπέχει τὸν βίον ἀφορία. 2. ἢ νὴ Δί'' ἔφη 'πιστευτέον ἐκείνῳ τῷ θρυλουμένῳ, ὡς ἡ δημοκρατία τῶν μεγάλων ἀγαθὴ τιθηνός, ᾗ μόνῃ σχεδὸν καὶ συνήκμασαν οἱ περὶ λόγους δεινοὶ καὶ συναπέθανον; θρέψαι τε γάρ φασιν ἱκανὴ τὰ φρονήματα τῶν μεγαλοφρόνων ἡ ἐλευθερία καὶ | 206v ἐπελπίσαι, καὶ ἅμα διελθεῖν τὸ πρόθυμον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἔριδος καὶ τῆς περὶ τὰ πρωτεῖα φιλοτιμίας. 3. ἔτι γε μὴν διὰ τὰ προκείμενα ἐν ταῖς πολιτείαις ἔπαθλα ἑκάστοτε τὰ ψυχικὰ προτερήματα τῶν ῥητόρων μελετώμενα ἀκονᾶται καὶ οἷον ἐκτρίβεται, καὶ τοῖς πράγμασι κατὰ τὸ εἰκὸς ἐλεύθερα συνεκλάμπει. οἱ δὲ νῦν ἐοίκαμεν' ἔφη 'παιδομαθεῖς εἶναι δουλείας δικαίας, τοῖς αὐτῆς ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασιν ἐξ ἁπαλῶν ἔτι φρονημάτων μόνον οὐκ ἐνεσπαργανωμένοι καὶ

2. ἐπιπροσθῆναι P, corr. Manutius | καὶ διασαφῆσαι] Robortellus, διασαφῆσαι P, del. Sp, transponit post φιλοσόφων Martensius, verbis ἕνεκα — ἐπιπροσθεῖναι per parenthesin collocatis cum λοιπὸν coniungit Vahlenus ‖ 3. πρὸς ἐμὲ ἔναγχος Cobeto auctore Vahlenus ‖ 7. λογικῶν Hemsterhusius | δὲ] Manutius, τε P ‖ 9. γεννῶνται Wilamowitzio auctore Vahlenus | λόγων] P, μεγάλων Robertus ‖ 10. ἦ Morus ‖ 13. φασιν] Toupius, φησιν P ‖ 14. μεγαλοφυῶν Wilamowitzius ‖ 15. ἐφελκύσαι Manutius | διωθεῖν Manutius, διεγείρειν Morus ‖ 18. ἕκαστόστε P, corr. Robortellus ‖ 22. αὐτοῖς P, corr. s. m.

ἄγευστοι καλλίστου καὶ γονιμωτάτου λόγων νάματος, 44
τὴν ἐλευθερίαν' ἔφη 'λέγω, διόπερ οὐδὲν ὅτι μὴ κόλακες ἐκβαίνομεν μεγαλοφυεῖς'. 4. διὰ τοῦτο τὰς μὲν ἄλλας ἕξεις καὶ εἰς οἰκέτας πίπτειν ἔφασκε, δοῦλον δὲ μηδένα γίνεσθαι ῥήτορα· εὐθὺς γὰρ ἀναζεῖν τὸ ἀπαρρησίαστον καὶ οἷον ἔμφρουρον ὑπὸ συνηθείας ἀεὶ κεκονδυλισμένον· 5. 'ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς' κατὰ τὸν Ὅμηρον 'ἀποαίνυται δούλιον ἦμαρ'. 'ὥσπερ οὖν, εἴ γε' φησί 'τοῦτο πιστὸν [ἐστιν] ἀκούω, τὰ γλωττόκομα, ἐν οἷς οἱ Πυγμαῖοι καλούμενοι δοῦλοι τρέφονται, οὐ μόνον κωλύει τῶν ἐγκεκλεισμένων τὰς αὐξήσεις, ἀλλὰ καὶ συνάροι διὰ τὸν περικείμενον τοῖς σώμασι δεσμόν, οὕτως ἅπασαν δουλείαν, κἂν ᾖ δικαιοτάτη, ψυχῆς γλωττόκομον καὶ κοινὸν ἄν τις ἀποφήναιτο δεσμωτήριον'. 6. ἐγὼ μέντοι γε ὑπολαμβάνων 'ῥᾴδιον', ἔφην 'ὦ βέλτιστε, καὶ ἴδιον ἀνθρώπου τὸ καταμέμφεσθαι τὰ ἀεὶ παρόντα· ὅρα δέ, μήποτε οὐχ ἡ τῆς οἰκουμένης εἰρήνη διαφθείρει τὰς μεγά|λας φύσεις, 207r
πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ κατέχων ἡμῶν τὰς ἐπιθυμίας ἀπεριόριστος οὑτοσὶ πόλεμος καὶ νὴ Δία πρὸς τούτῳ τὰ φρουροῦντα τὸν νῦν βίον καὶ κατ' ἄκρας ἄγοντα καὶ φέροντα ταυτὶ πάθη. ἡ γὰρ φιλοχρηματία, πρὸς ἣν

5. ἀναζεῖν] Weiskius, ἀναζεῖ P Sp ‖ 7. Homer. ρ 322 ‖ 9. πιστόν ἐστιν P, ἐστιν del. Pearcius, ὃ ἀκούω add. Vahlenus auctore Pearcio ‖ 10. δοῦλοι] Buecheler, δὲ νάοι P, om. Robortellus, δὲ νᾶνοι Manutius ‖ 12. συναιρεῖ Ruhnkenius, συνάγει Manutius, fort. συναμαυροῖ | σώμασι] Scaliger Faber, στόμασι P ‖ 14. ἄν] Sp, δή P | ἀποφήνετο P superscripto ab recentiore manu αι, unde δή τις ἀπεφήνατο scripsit Sp ‖ 15. ὑπολαμβάνων] Tollius, ὑπολαμβάνω P ‖ 16. ἔφην] Portus, ἔφη P ‖ 17. ἀεὶ τὰ Tollius | μήποτε οὐχ (οὐχὶ Sp) ἡ] Sp Vahlenus, μή πο . . . . χ η . . . P τῆς add. in rasura ab recentiore manu, μήποτ' ἄρα ἡ τῆς Tollius ‖ 18. διαφθείρῃ Sp ‖ 21. φρονοῦντα Robortellus | κατ' ἄκρας] P, κατὰ κάρα Manutius ‖ 22. περὶ ἣν Wilamowitzius

44 ἅπαντες ἀπλήστως ἤδη νοσοῦμεν, καὶ ἡ φιληδονία δουλαγωγοῦσι, μᾶλλον δέ, ὡς ἂν εἴποι τις, καταβυθίζουσιν αὐτάνδρους ἤδη τοὺς βίους· φιλαργυρία μὲν νόσημα μικροποιόν, φιληδονία δ' ἀγεννέστατον. 7. οὐ δὴ ἔχω λογιζόμενος εὑρεῖν, ὡς οἷόν τε πλοῦτον ἀόριστον ἐκτιμήσαντας, τὸ δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἐκθειάσαντας τὰ συμφυῆ τούτῳ κακὰ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐπεισιόντα μὴ παραδέχεσθαι. ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ ἀμέτρῳ πλούτῳ καὶ ἀκολάστῳ συνημμένη καὶ ἴσα, φασί, βαίνουσα πολυτέλεια, καὶ ἅμα ἀνοίγοντος ἐκείνου τῶν πόλεων καὶ οἴκων τὰς εἰσόδους, εἰς ἃς ἐμβαίνει, καὶ συνοικίζεται. χρονίσαντα δὲ ταῦτα ἐν τοῖς βίοις νεοττοποιεῖται, κατὰ τοὺς σοφούς, καὶ ταχέως γενόμενα περὶ τεκνοποιΐαν ἀλαζόνειάν τε γεννῶσι καὶ τύφον καὶ τρυφὴν οὐ νόθα ἑαυτῶν γεννήματα, ἀλλὰ καὶ πάνυ γνήσια. ἐὰν δὲ καὶ τούτους τις τοῦ πλούτου τοὺς ἐκγόνους εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν ἐάσῃ, ταχέως δεσπότας ταῖς ψυχαῖς ἐντίκτουσιν ἀπαραιτήτους, ὕβριν καὶ παρανομίαν καὶ ἀναισχυντίαν. 8. ταῦτα γὰρ οὕτως ἀνάγκη γίνεσθαι καὶ μηκέτι τοὺς ἀνθρώπους ἀναβλέπειν μηδ'

3. μὲν] P, aut γε vel γὰρ addendum aut in fine ὂν inserendum esse censet Sp ‖ 10. καὶ ἅμα] Pearcius, καὶ ἄλλα P, καὶ χαλᾷ Buecheler ‖ 11. post εἰς ἃς supplet ἐκεῖνος οἰκίας Vahlenus, εἰς αὐτὰς coni. Weiskius, εἴσω συμβαίνει Buecheler, fort. καὶ αὐτὴ ἐμβαίνει καὶ συνοικίζεται ‖ 12. συνοικίζεται, χρονίσαντα δὴ ταῦτα coni. Sp ‖ 14. ἀλαζόνειάν τε] Is. Vossius, ἀνάλεξον εν αντι (ἔντι corr. rec. m., in marg. γρ ἔν αντι) P, ἀναλογοῦν ἑαυτοῖς Faber | γεννῶσα P superscr. a rec. m. σι ‖ 16. τούτους] Tollius, τούτου P ‖ 17. ἡλικίας Manutius ‖ 20. ἄνω βλέπειν Cobetus; verum fortasse vidit Wilamowitzius πρὸς ἄλλ' ἀναβλέπειν, sed satis sit transponere ἕτερα ἀναβλέπειν (sc. quam superbiam) μηδὲ | μηδὲ πέρα Manutius, μηδ' ὑστεροφημίας Ruhnkenius probante Wilamowitzio: at non curant famam, dum vivunt

ἕτερα φήμης εἶναί τινα λόγον, ἀλλὰ τοιούτων ἐν κύκλῳ 44
τελεσιουργεῖσθαι κατ' ὀλίγον τὴν τῶν βίων | διαφθο- 207v
ράν, φθίνειν δὲ καὶ καταμαραίνεσθαι τὰ ψυχικὰ μεγέθη καὶ ἄζηλα γίνεσθαι, ἡνίκα τὰ θνητὰ ἑαυτῶν μέρη κἀνόητα ἐκθαυμάζοιεν, παρέντες αὔξειν τἀθάνατα. 9. οὐ γὰρ ἐπὶ κρίσει μέν τις δεκασθεὶς οὐκ ἂν ἔτι τῶν δικαίων καὶ καλῶν ἐλεύθερος καὶ ὑγιὴς ἂν κριτὴς γένοιτο· ἀνάγκη γὰρ τῷ δωροδόκῳ τὰ οἰκεῖα μὲν φαίνεσθαι καλὰ καὶ δίκαια· ὅπου δὲ ἡμῶν ἑκάστου τοὺς ὅλους ἤδη βίους δεκασμοὶ βραβεύουσι καὶ ἀλλοτρίων θῆραι θανάτων καὶ ἐνέδραι διαθηκῶν, τὸ δ' ἐκ τοῦ παντὸς κερδαίνειν ὠνούμεθα τῆς ψυχῆς ἕκαστος πρὸς τῆς * ἠνδραποδισμένοι, ἆρα δὴ ἐν τῇ τοσαύτῃ λοιμικῇ τοῦ βίου διαφθορᾷ δοκοῦμεν ἔτι ἐλεύθερόν τινα κριτὴν τῶν μεγάλων [ἢ μεγάλων] ἢ διηκόντων πρὸς τὸν αἰῶνα κἀδέκαστον ἀπολελεῖφθαι καὶ μὴ καταρχαιρεσιάζεσθαι πρὸς τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας; 10. ἀλλὰ μήποτε τοιούτοις, οἷοί περ ἐσμὲν ἡμεῖς, ἄμεινον ἄρχεσθαι ἢ ἐλευθέροις εἶναι· ἐπείτοιγε ἀφεθεῖσαι τὸ σύνολον, ὡς

5. *κἀνόητα*] Toupius, *καπανητα* P, quod ut ex proximis *ἡνί*]*κατὰθνητὰ* ab errore repetitum delevit Vahlenus, *κἀνόνητα* Manutius, *καὶ δαπανητὰ* Rothsteinius | *τἀθάνατα*] Pearcius, *τὰς*|*ἀνατα* P ‖ 6. *καὶ γὰρ* Faber, *τί γάρ;* Wilamowitzius improbante Vahleno | *δεκασθεὶς*] Manutius, *δικασθεὶς* P | *ἔτι*] Morus Vahlenus, *ἐπὶ* P Sp, cf. v. 14 ‖ 7. *ἂν* del. Faber ‖ 9. *δίκαια*] P, lacunam indicat Sp, cum alterum membrum excidisse *μὲν* doceat; at v. 8 *τὰ οἰκεῖα μόνον* (vel *μόνα*) Morus, *τὰ δίκαια μὴ φαίνεσθαι* Faber ‖ 12. *πρὸς τῆς*] P, *πρὸς τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας* Ruhnkenius verbis ex v. 17 transpositis, *πρὸς τῆς ἑαυτοῦ* Manutius, *πρὸς τῆς ἑαυτοῦ φιλοχρηματίας* Tollius, *προσηνδραποδισμένοι* Noltius ‖ 15. *μεγάλων ἢ μεγάλων* P, *ἢ μεγάλων* om. Robortellus, del. Vahlenus ut ex errore repetitum, *ἢ καλῶν* emendat Sp ex v. 7 | *αἰῶνα*] Portus, *ἀγῶνα* P ‖ 16. *κἀδέκαστον*] unus ex libris Vaticanis, *καθέκαστον* P | *μὴ*] Manutius, *μοι* P ‖ 18. *τοιούτοις*] P, *τοῖς* Sp, *τοῖς τοιούτοις* Robortellus ‖ 19. *ἀνεθεῖσαι* Ruhnkenius

44 ἐξ εἱρκτῆς ἄφετοι, κατὰ τῶν πλησίον αἱ πλεονεξίαι κἂν ἐπικλύσειαν τοῖς κακοῖς τὴν οἰκουμένην. 11. ὅλως δὲ δαπανῶν ἔφην εἶναι τῶν νῦν γεννωμένων φύσεων τὴν ῥαθυμίαν, ᾗ πλὴν ὀλίγων πάντες ἐγκαταβιοῦμεν, οὐκ ἄλλως πονοῦντες ἢ ἀναλαμβάνοντες εἰ μὴ ἐπαίνου καὶ ἡδονῆς ἕνεκα, ἀλλὰ μὴ τῆς ζήλου καὶ τιμῆς ἀξίας ποτὲ ὠφελείας. 12. κράτιστον εἰκῆ ταῦτ' ἐᾶν, ἐπὶ δὲ τὰ συνεχῆ χωρεῖν· ἦν δὲ ταῦτα τὰ πάθη, περὶ ὧν ἐν ἰδίῳ προηγουμένως ὑπεσχόμεθα γράψειν ὑπομνήματι, τήν τε τοῦ ἄλλου λόγου καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους μοῖραν ἐπεχόντων, ὡς ἡμῖν δοκεῖ . . . .

1. ἄφετοι del. Tollius ‖ 2. ἐπικλύσειαν] Sallierius Marklandus, recepit Vahlenus, ἐπικαύσειαν P Sp | ὅλως δὲ δαπανῶν] P, ὅλως δὲ διὰ παντὸς Sp, ὅλως δὲ δαπανὸν (i. e. δάπανον) Tollius, τέλος δ' ἀπασῶν Wilamowitzius ‖ 4. ᾗ] Manutius, οἷ P, οἷ Robortellus ‖ 7. δ' εἰκῆ Manutius, δ' ἔοικε Schurzfleischius ‖ 8. περὶ ὧν] his verbis in P desinit folium tertium quaternionis Λ, totius voluminis ultimum ceteris resectis. Quae sequuntur verba ἐν ἰδίῳ — ὡς ἡμῖν a recentiore manu addita leguntur, δοκεῖ Robortellus de suo dedit ‖ 10. τήν] Manutius, ὃ τὴν rec. P Vahlenus, ὡς τὴν Robortellus | μοῖραν] Robortellus, μοῖρας rec. P ut videtur auctore Spengelio

IV.

ΛΟΓΓΙΝΟΥ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ.

IX. 552 Walz.

. . . . *καὶ ἡ τῶν πιθανῶν ἰδέα καὶ προσαγωγὸς τοῦ* P 271ᵛ *δικαστοῦ. οὐ γὰρ μικρόν ἐστιν εἰπεῖν· ἀδελφός εἰμι, πατήρ εἰμι καὶ υἱός εἰμι· ταῦτα γὰρ πρός τι· καὶ γείτων καὶ ἐχθρὸς ἦν, καὶ οὐχ ὅμοιος καὶ κρείττων ἦν, καὶ ἀδυνατώτερος καὶ νεώτερος καὶ εὐνούστερος καὶ τραχύτερος ἢ καὶ πρεσβύτερος, καὶ προσφιλέστερος καὶ πλουσιώτερός τε εἰπεῖν καὶ κακουργότερος, καὶ τἆλλα ἐκ τούτων εὔδηλα, πολλὰ δ' ἂν εἴη.*

Ἔτι τοίνυν καὶ τὸ ⟨ποῦ λέγειν, τόπους⟩ καὶ χωρία καὶ πραγμάτων ὑποδοχάς. γίνονται δὲ κἀν τούτοις τὰ δίκαια καὶ παρὰ τὰ χωρία τὸ ἄδικον· οὐκ ἐχρῆν ἐνταῦθα ἀποκτεῖναι, καὶ ἑτέρωθι δεινὸν τὸ πραχθὲν

1. Inventionis (*εὑρέσεως*) dantur praecepta et orationis partes exponuntur; iam in confirmatione tradenda novo nec rhetoribus usitato more Aristotelis categorias adhibet. id perspexit Finckhius. quodsi illa prima verba sunt relationis, scribendum putat Sp *καὶ ἡ τῶν πρός τι πιθανὴ ἰδέα.* praecedit quae excidit notio *οὐσίας, ποσοῦ* et *ποιοῦ* ‖ 4. *ὅμοιον . . . καὶ δυνατώτερος* Sp ‖ 6. *τραχύτερος*] Bakius, *ταχύτερος* libri ‖ 7. *τε*] *τι* Sp ‖ 9. *τὸ*] lacunam novem fere litterarum habet P, quam supplevit Finckhius ‖ 10. *γίνεται — τὸ δίκαιον* cod. Gudianus prob. Bakio ‖ 11. *παρὰ*] *περὶ* Sp

καὶ ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ γενόμενον, οἷον ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ ἱερῷ, κατὰ τὴν ἐμὴν οἰκίαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τὸ ἐν ἐρημίᾳ δεινότερον καὶ τὸ ἐν ὄρει χαλεπώτερον,
272r *Ἀθήνησιν, ἐν Λακεδαίμονι, παρὰ βαρ|βάροις, ἐν νηΐ, ἂν τύχῃ, ἐπ' ἄλλου χωρίου. καὶ λοιπὸν εἰδείης ἂν ἀπὸ τῶν τόπων ἐννοίας παρατίθεσθαι δικαίας εἰς τὸ προκείμενον καὶ ψυχαγωγούσας.*

Ὁ χρόνος δὲ διαιρούμενος οὐδὲ ἀριθμῆσαι ῥᾴδιον ὅσα σοι συντελεῖ· τὸ γάρ ποτε κατὰ χρόνον νῦν οὐκ ἐχρῆν, ἀλλὰ πέρυσι καὶ προπέρυσιν, ὅτε ἔδωκεν ὁ νόμος γράφεσθαι, καὶ μετὰ τοῦτο ἔξεστι. χρόνον δὲ ὁρίζω καὶ τὴν ἑορτήν, Διονύσια, Παναθήναια, πόλεμον, εἰρήνην, ἡλικίαν νεωτέρου καὶ πρεσβυτέρου, συμπόσιον, νύκτα σκοτεινήν, ἐπισέληνον, χειμῶνα, ἑτέραν ὥραν· καὶ ὁ καιρὸς ἐν χρόνου μοίρᾳ, καὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ νῦν καὶ τὸ μέλλον.

553 *Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔχειν οὐ σμικρόν ἐστιν ἐν τούτοις, ὅτι ξίφος εἶχεν, ὑποδήματα εἶχε, χρυσίον, ἐσθῆτα, ἀσπίδα, δόρυ, πάντα ὅσα σκευὴ κέκληται.*

Τὸ δὲ κεῖσθαι σχῆμα μὲν δηλοῖ, ῥᾴδιον δὲ καὶ ἀπὸ τούτου συλλέγειν ἀφορμὰς τῶν λόγων· δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλ' οὐ δευρὶ μετήνεγκεν, οὕτως ἤσθητο, οὕτως ἐνεώρα μοι, ὀρθὸς ἦν, [καὶ] προσεκεκύφει τῇ γῇ· πλάγιοι ἦσαν καὶ τὰ γυμνὰ ἐδείκνυσαν ὥστε βάλλε-

1. *καὶ*] *δεινότερον* addit Volkmannus ‖ 3. *ὄρει*] *ὄψει* Sp ‖ 9. *τὸ γάρ ποτε κατὰ χρόνον νῦν*] Finckhius lacunam ante vel post *κατὰ χρόνον* indicans, *τὸ γὰρ πότερα κατὰ χρόνον νῦν* libri ‖ 10. *προπέρυσι* P ‖ 13. *πρεσβυτέρου*] Bakius ex det. libris, *πρεσβύτου* P ‖ 15. *ἐν χρόνου*] Bakius, *ἐν χώνυ* P, *ἐχώρει* Gudianus (14 saec. XV., in quo codice a nobis collato etiam excerpta ex Apsine inveniuntur) ‖ 18. *εἶχε*] Sp, *εἶχεν* P ‖ 19. *σκευὴ*] libri, *σκεύη* Walzius Sp ‖ 22. *ἤσθητο*] P, *ἥσθητο* Vindob. Sp, *ἧστο* Bakius ‖ 23. *καὶ* del. Sp

σθαι· πλαγίους τοὺς ἵππους εἶχον ὥστε μὴ ἀμύνεσθαι· ἀπέστραπτο, οὐκ ἄρα προσέσχε· κατὰ νώτου με εἶχεν· ὕπτιος ἦν, πῶς οὖν ἑώρα; ταῦτα οὖν λογιζόμενος καὶ τὰ ὅμοια τούτοις δόξεις τι λέγειν περὶ τοῦ πράγματος καὶ πίστεις παρέχεσθαι τῆς ἀληθείας.

Τὸ δὲ ποιεῖν αἴτιόν ἐστιν· ἄνευ γὰρ αἰτίας οὐδὲν ἄν ποτε γένοιτο· διαιροῦμεν δὲ τὰς αἰτίας, ἑκών, ἐξ ἀνάγκης, δι' αἰσχροκέρδειαν, δι' ἀηδίαν, τῇ χειρὶ ἐποίησε, τοῖν ποδοῖν, τῷ ὀφθαλμῷ, τῇ κεφαλῇ, ξίφει, δόρατι, βέλει, κακίᾳ, ἁπλότητι, τῷ αὐτομάτῳ.

Τὸ δὲ πάσχειν τοῦτο πολλαχῇ διαιροῦμεν, ὅτι πέπονθας εἰς τὸ σῶμα, εἰς τὴν ψυχήν, εἰς τὰ ἐκτός, εἰς δόξαν, εἰς χρήματα, εἰς πάντα· παθεῖν οὐκ ἐδύνατο, ἔστιν οἷον παθεῖν, ἔστιν οἷον μὴ παθεῖν, καὶ γὰρ ἀπαθῆ τινά ἐστι. λάμβανε οὖν τἀναντία κἂν τῷ πάσχειν εἰς ἀφορμὰς λόγων τῶν πρὸς ζήτησιν συντεινόντων.

Ἑτέρα διαίρεσις ἥδε λόγους ἐνδίδωσιν, ἡ κατὰ τὰς 554
αἰσθήσεις γινομένη· καὶ γὰρ ἀπὸ τούτων μέθοδος
εὑρέσεως γίνεται, καὶ πραγματεύου τὰς πίστεις λαμ-
βάνειν ἀ|ναλογιζόμενος ὧν εἶδες ὁμοίων ἢ ἀνομοίων 272v
τῷ ζητουμένῳ καὶ προσεικάζων τὰς δόξας ἀναλόγως
ὧν ἤκουσας. τὰ γὰρ παραδείγματα καὶ τὰ ἐνθυμήματα
ἐξ ὧν ἠκούσαμεν ἔρχεται, ἢ ὧν ἐπάθομεν ἢ ὧν ἐποι-
ήσαμεν ἁπτόμενοι, γευόμενοι, πᾶσαν αἴσθησιν αἰσθα-
νόμενοι.

1. μὴ] καὶ Gud. ‖ 2. προσέσχεν P ‖ 4. δόξει Gud. ‖ 9. ἐποίησεν P ‖ 11. τοῦτο] αἰτιατόν ἐστι, τοῦτο Sp | διαιροῦμεν] Sp Walzio auctore, διαιρεῖσθαι P ex compendio, διαιρετέον Gud. | ὅτι] Sp, τί P ‖ 15. κἂν τῷ] Sp, καὶ τὸ P ‖ 20. πραγματεύου] Sp, πραγματεύει libri ‖ 21. εἶδες] Gudianus, ἴδες P ‖ 24. ἐπάθομεν] Sp, ἐπάσχομεν libri | ὧν ἐποιήσαμεν] ὧν del. Sp

Πρὸς τούτοις ἕτερον εἶδος διαιρέσεως τόδε ἀνυστικώτατον εἰς εὕρεσιν, τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ συνυπάρχοντα τοῖς προσώποις τε καὶ πράγμασι διαβλέπειν, τύχας, τέχνας, ἡλικίας, γένη, πλούτους, τρόπους, ἤθη, δόξας, ἀδοξίας, πράξεις, ἀργίας, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς τούτοις ὑπάρχει ἑκάστῳ· ἔτι τῶν πραγμάτων τρόπους, κοινωνίας, ἐρημίας, καταμονὰς σὺν ἑτέροις, τίνι ὅμοια, τίνι ἀνόμοια, τίνι τὰ αὐτά, τίνα ὄντα, ἐν τίσιν ὄντα, πόθεν ἀρχόμενα, παυόμενα, τίνας ἔχοντα τὰς αἰτίας, τίνας ἀνάγκας φανερὰς καὶ ἀφανεῖς [αἰτίας], καὶ ὅσα ἂν αὐτὸς εὕροις. πάντα μέντοι εἰς ταῦτα ἀνενεχθήσεται· ὑπαρχέτω δὲ καὶ τούτοις ἥ τε τῶν τελικῶν κεφαλαίων θέσις ἐπὶ τῷ ζητήματι καὶ τὸ ἐφαρμόζειν τὰ τελικὰ καὶ γενικὰ καὶ τυπώδη τοῖς εἰδικωτάτοις καὶ ἐμπεριεχομένοις τοῖς ἀμφισβητουμένοις πράγμασι. ταῦτα γὰρ πρὸς ἄλληλα διαιρούμενα τὰ γένη καὶ εἴδη τῶν ζητημάτων καὶ τὰ ἐν ὀργάνων μοίρᾳ καθεστηκότα καὶ ὀργάνων αἱ καλούμεναι πίστεις καὶ τόποι πίστεων καὶ ἀφορμαὶ πολλὴν ἀφθονίαν ἐγείρουσι λόγων.

Ἐπειδὴ δὲ εἴρηται καὶ περὶ τούτων ἀποχρώντως τε καὶ μετρίως, μνημονευτέον ἐστὶ τῶν ἐπιλόγων, ὧν ἡ μὲν δύναμις καὶ τὸ ἔργον ἀναμνῆσαι τὰ εἰρημένα ταῖς 555 *ἐπανόδοις, αὐξῆσαί τε τὸ ὁμολογηθὲν εἴτε κρεῖττον εἴτε καὶ χεῖρον τοῖς μερισμοῖς καὶ τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων καὶ τῶν ἐναντίων· ὅταν γὰρ ἀποδειχθῇ τι πρᾶγμα,*

1. *ἀνυτικώτατον* Epit. Mosquensis ‖ 7. *κατὰ μονὰς* P, *καταμόνας, σὺν ἑτέροις* Bakius ‖ 10. *τίνας ἀνάγκας — αἰτίας* om. Bakius | *αἰτίας* del. Sp ‖ 12 *ἥ γε τῶν* P ‖ 14. *εἰδικωτάτοις*] Sp ex Epitomes *ἰδικωτάτοις, γενικωτάτοις* libri ‖ 17. *ὀργάνῳ μόρια* libri, corr. Finckhius ‖ 22. *εἰρημένα*] Epitome, *εὑρημένα* libri ‖ 23. *αὐξῆσαί τε*] Epitome, *αὐξήσεται* P[1], *αὐξήσεται* P[2] rell. ‖ 24. *καὶ χεῖρον*] P, *καὶ* om. rell., del. Sp ‖ 25. *τι πρᾶγμα*] *τι πραχθὲν* Kayser | alterum *πρᾶγμα* abundare censet Sp

οὕτως τὸ πρᾶγμα αὔξεται. χρηστέον δὲ τοῖς ἐπιλόγοις ὥσπερ καὶ τοῖς προοιμίοις πολλαχῇ· καὶ γὰρ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ἀποδεικνυμένοις τὸ εἶδος αὐτῶν χρήσιμον, καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ λόγου δραστήριον καὶ καταπρακτικόν, τόν τε δικαστὴν παροξύνει δοῦναι | ψῆφον ἣν βούλεται, ἢ τοὐναντίον ὡς ὁ φεύγων παραι- 273r τεῖται. αὔξει δὲ μάλιστα ἡ αἰτία καὶ τὸ τέλος, ἐὰν ἐξετάσῃς τὰ συμβαίνοντα ἐξ ἑκάστου καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων· αὐτὸ γὰρ ἕκαστον καταμόνας μικρόν, ἕτερον δὲ ἐξ ἑτέρου δεικνύων, ὡς ἀποβαίνειν πέφυκεν, αὐξήσεις καὶ τὰ μὴ γενόμενα, γενέσθαι δὲ ὅμως δυνάμενα τῷ πράγματι προστιθείς. δῆλον δὲ ὅτι καὶ καθαιρεῖται τοῦ πράγματος τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἀξία τῷ ἐναντίῳ, ὅταν ἐλέγχῃς τὴν αὔξησιν τοῦ κατηγοροῦντος καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ παλαίσματα τῆς τέχνης, ἀφαιρῶν μὲν αὐτοῦ τὰ μὴ γενόμενα, μόνα δὲ τηρῶν τὰ πεπραγμένα, καὶ ταῦτα ἐλαττῶν τοῖς σμικροτέροις ἀπείκαζε καὶ δείκνυε, ὅτι οὕτως ἂν πᾶν παντὶ ὅμοιον γένοιτο καὶ τὸ σμικρότατον τῷ μεγίστῳ, εἴ τις τὰ μὴ συμβάντα διεξίοι καὶ λογίζοιτο ὡς γεγονότα, καὶ τῶν αὐτῶν τιμημάτων καὶ κολάσεων πάντα δεήσεται· τοῦτο δὲ τῶν ἀδικωτάτων, μίαν τιμωρίαν εἶναι πᾶσι τοῖς ἀδικήμασι. τοιαῦτα πρὸς τὴν αὔξησιν λεκτέον, καὶ διὰ τούτων τὸ πρᾶγμα σμικρότατον ποιεῖν ἐπιχειρητέον,

6. *βούλεται*] *ὁ διώκων* addit Kayser || 7. *ἐὰν ἐξετάσῃς τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων καὶ τὰ συμβαίνοντα ἐξ ἑκάστου* Kayser || 12. *τὸ πραγμᾶ* P, *τὸ πράγματα* rell., corr. Bakius || 13. *τῷ ἐναντίῳ*] Finckhius, *τῶν ἐναντίων* libri, *τοὐναντίον* Sp || 16. *αὐτοῦ*] Sp, *αὐτὸς* libri || 17. *σμικροτέροις*] Gudianus, *μικροτέροις* P || 18. *οὕτως ἂν πᾶν παντὶ*] Gudianus, *εἰ ἂν πᾶν παντῆι* P || 20. *καταλογίζοιτο* libri, corr. Finckhius || 23. *ἀδικήμασιν* P || 24. *σμικρότερον* Sp

ἐξ ὧν τὴν ὀργὴν τῶν δικαζόντων τιθασσεύοντες ἐκλύσομεν. αἱ δὲ ἀφορμαὶ αἱ τῶν πίστεων τοῖς ἐπιλόγοις
556 ἐκ τῆς αὐτῆς διαιρέσεως ἧς διῃρήκαμεν, ⟨καὶ ὅτι μὲν⟩ μέγα ἐστὶν ἢ μικρὸν καὶ φαῦλον τὸ πρᾶγμα, τοῦτο κατασκευάζειν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις εἰώθαμεν· τὸ δὲ εἰ γεγένηται ἢ μή, δεῖται ἑτέρων ἀποδείξεων καὶ τῆς πρώτης ψήφου τὸ τοιοῦτον καὶ τοῦ πρώτου λόγου.

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Περὶ δὲ τῆς οἰκονομίας καὶ διοικήσεως προοιμίων καὶ διηγήσεων καὶ πίστεων καὶ ἐπιλόγων ἀναγκαῖον προειπεῖν τοσοῦτον, ὅτι τοῖς μὲν προοιμίοις πλείοσιν ἐν τοῖς μεγάλοις πράγμασι καὶ διαβεβλημένοις χρηστέον· ἐὰν δὲ ὑπὲρ μικρῶν καὶ φαύλων ὁ λόγος ᾖ, μικρὸν ἔστω τὸ προοίμιον. χρηστέον δὲ τοῖς προοιμίοις καὶ πρὸ τῶν παραδόξων ἐπιχειρημάτων καὶ πρὸ παντὸς τοῦ μέλλοντος δόξειν οὕτω πως ἔχειν, κἂν ταῖς ἀρχαῖς κἂν ταῖς τελευταῖς τῶν κατασκευαζομένων, ὡς ἂν ἀφορίζῃς καὶ διαρθροῖς τὰ εἰρημένα καὶ τὸν λόγον
273ᵛ ἀναλαμβάνῃς με|ρίζων ταῖς τῶν προοιμίων ἐμβολαῖς τὰ ζητούμενα· πιθανώτατον γὰρ τοῦτο καὶ ῥητορικώτατον τὸ γένος τῶν λόγων ὃ κέκληται προοίμιον, ἡ παρασκευὴ καὶ θεραπεία τῶν ἀκροωμένων. ὅτῳ δὲ ἂν λόγῳ μὴ προσῇ ταῦτα, στέρεται τῆς πιθανότητος ἀν-

1. *τιθασσεύοντες*] Gudianus, *τιθασεύομεν* P, *τιθασσεύομεν καὶ λύσομεν* Ruhnkenius, *τιθασσεύοντες λήσομεν* Sp ‖ 3. *καὶ ὅτι μὲν μέγα ἐστὶν*] Bakius, *μέγιστον* libri ‖ 6. *γεγένηται*] Walzius, *γέγονεν* P ex compendio, om. rell. spatio vacuo ‖ 8. *περὶ οἰκονομίας* add. Sp ‖ 10. *πίστεων καὶ*] Finckhius, *τῶν* libri ‖ 12. *διαβεβοημένοις* Finckhius ‖ 13. *ᾖ*] Bakius, *εἴη* libri ‖ 16. *οὕτω πως*] *ἀτόπως* Bakius ‖ 17. *ὡς ἂν*] *ὅταν* Kayser ‖ 18. *εἰρησόμενα* Bakius ‖ 19. *ἀναλαμβάνῃς*] Gudianus, *ἀναλαμβάνεις* P ‖ 21. *ἡ*] *ἢ* Bakius

αισθησίαν ἐνδεικνύμενος τοῦ λέγοντος καὶ πολλὴν ἀμαθίαν, εἰ μήτε ὧν πάσχουσιν οἱ ἀκούοντες μήτε ὧν αὐτὸς λέγει πραγμάτων κριτὴς γίνεται δι' ὧν αἱ τῶν προοιμίων ἔννοιαι παρίστανται πραϋνόντων, ἐπαγγελλομένων ἐπαγωγήν, συγγνώμην ἡμῖν αἰτουμένων, προτυπουμένων τὰ μέλλοντα καὶ προκαθισταμένων τὴν ἀκρόασιν ἐξ ὧν ἂν ὑπείπωμεν.

Ἀλλὰ καὶ περὶ διηγήσεως λεκτέον, ὅτι καὶ διὰ πλειόνων καὶ ἐλαχίστων εἴποις ἂν τὴν δήλωσιν τῶν 557 πραγμάτων, ἂν μὲν ᾖ πολλὰ πράγματα, διὰ πολλῶν, ἂν δὲ ὀλίγα, δι' ἐλαχίστων. ἐπεκδιδάξεις γὰρ εἰς προτάσεις ἄγων καὶ πολλὰς διηγήσεις τὰς ἐπὶ μέρους, κατ' εἶδος ὀνομάζων ἐν τοῖς προοιμίοις ὃ μέλλεις ἀποδεικνύειν καὶ διηγεῖσθαι· εἰ γὰρ πάντα ἅμα ἀθρόως ἐρεῖς, ταράξεις τε καὶ ταραχθήσῃ.

Ἐν δὲ τοῖς κεφαλαίοις τοῖς τῶν πίστεων καὶ τοῖς εἴδεσι τούτων πρῶτα θήσεις καὶ τελευταῖα τὰ πάντων κράτιστα, καὶ ἐξελέγξεις τὰ τῶν ἀντιδίκων, τὰ σαθρὰ καὶ ἀσθενῆ τῶν εἰρημένων ὑπ' ἐκείνων προτάττων, καὶ ὅσα ῥᾳδίως λῦσαι δυνήσῃ, προτενεῖς δὲ οὐχ ὁμοίως ἐκείνοις, ἀλλ' οἷόν τε μάλιστα εὐεπιχείρητον εἶναί σοι· εἰ γὰρ ἀπὸ τῶν ἰσχυροτάτων ἄρχοιο τῶν ἐχθρῶν ὄντων ἀλύτων ἢ τὰ σμικρότατα σαυτοῦ προτάττοις, διαβεβλήσῃ πρὸς τοὺς ἀκούοντας, νήφοντος τοῦ δικαστοῦ καταρχὰς καὶ μέγιστα καὶ σαφῶς ἀκοῦσαι θέλοντος.

3. λέγῃι P | κριτὴς] ἐγκρατὴς Bakius | γίνεται P ex compendio, γίνηται vel γένηται reliqui ‖ 5. ἡμῖν] Sp, ἡμῶν libri ‖ 9. πλειόνων] neque cum πολλῶν neque cum ἐλαχίστων convenire censet Sp ‖ 11. εὐθὺς προτ. εἰσάγων πολλὰς καὶ δ. Bakius ‖ 17. εἴδεσιν P ‖ 19. εὑρημένων libri, corr. Bakius ‖ 20. δυνήσῃ, προτενεῖς οὐχ . . . ἀλλ' ὡς οἷόν τε Sp ‖ 25. μέγιστα] μάλιστα Kayser | καὶ ante σαφῶς om. Gud., del. Finckhius

Ἡ δὲ φύσις τῶν ἐπιλόγων ἀντιστρόφως τοῖς προοιμίοις ἔχουσα εὑρίσκεται. τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ προοιμιαζομένοις πολλάκις καὶ προτρέπουσι τοὺς δικαστὰς πρέπει κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐπιλόγων, διενήνοχε δὲ ὅμως τῷ μέτρῳ. πλείω γὰρ ὡς τὸ πολὺ ἐπὶ τῶν ἐπιλόγων ἐγχωρεῖ πρὸς τοὺς δικαστὰς εἰπεῖν ἢ διὰ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς παρασκευῆς καὶ καταρχὰς μὲν ἐπαγγελίαν ἔχει καὶ μερισμὸν τῶν κεφαλαίων τὸ προοίμιον, καὶ τὴν μὲν ἐπαγγελίαν ἔχει τῆς ἀποδείξεως, τὸν δὲ |
274r μερισμὸν εὐμαθείας ἕνεκα· τῷ δὲ ἐπιλόγῳ τοιοῦτον
11 μὲν οὐδέν, αὔξησις δὲ καὶ ἀνάμνησις τῶν ἤδη λεχθέντων καὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἐκ τῶν προοιμίων συντετελεσμένης.

ΠΕΡΙ ΛΕΞΕΩΣ.

558 Οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος τῆς μεθόδου τῆς κατὰ τὴν
16 ῥητορικὴν τέχνην τὸ τῆς λέξεώς ἐστι· τὰ γὰρ ἐνθυμήματα καὶ πάντα τὰ μέρη τοῦ λόγου φαίνεται τοιαῦτα τοῖς ἀκούουσιν, ὁποῖά ποτ' ἂν εἴη τὰ τῶν λέξεων. φῶς γὰρ ὥσπερ τῶν νοημάτων τε καὶ ἐπιχειρημάτων ὁ τοιοῦτος λόγος ἀποσαφῶν τοῖς δικασταῖς τὴν πιθανότητα τῆς πίστεως· οὐ τοίνυν ἀμελητέον αὐτῆς, ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα φυλακτέον παραδείγμασι χρωμένους τοῖς ἄριστα τῶν ῥητόρων τούτῳ τῷ μέρει χρησαμένοις καὶ περικαλλῶς τε καὶ ποικίλως τὴν ἐξαγγελίαν ἠσκημένοις· πλέον γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἔσται τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς ὀξύτητος τῆς ἐπὶ τῇ κρίσει καὶ διαιρέσει καὶ περι-

4. διενήνοχεν P | δὲ om. Gud. ‖ 8. καὶ μερισμὸν — ἔχει om. P¹ ‖ 14. περὶ λέξεως add. Sp ‖ 18. εἴη] ᾖ Sp ‖ 19. νοημάτων] Epitome, ἐννοημάτων libri ‖ 21. αὐτῆς] αὐτῶν Sp, αὐτοῦ Kayser ‖ 22. παραδείγμασιν P ‖ 25. ἐστὶ Bakius

σκέψει τῆς γνώμης καὶ τῶν καθ' ἕκαστον λογισμῶν, εἰ μὴ συντείναις τῇ βελτίστῃ λέξει τὰ νοήματα, καὶ ῥυθμοῖς χρήσῃ πρεπωδεστάτοις ἐκλέξει τε καὶ θέσει τῶν ὀνομάτων καὶ [πλήθει] ῥημάτων. πολλὰ γὰρ τὰ κηλοῦντα τὸν ἀκροατὴν ἄνευ τῆς διανοίας καὶ τῆς πραγματικῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἠθικῆς πιθανότητος· τὸ γὰρ μουσικὸν καὶ εὔτακτον τῆς ἑρμηνεύσεως ἔμφυτον ἅπασι καὶ τοῖς ἀγελαίοις ζῴοις, οὔτι γε πολιτικῷ τε καὶ λογικῷ καὶ τάξεως αἴσθησιν εἰληφότι. εἰ τοίνυν 559
τὸ μουσικόν τε καὶ ἐναρμόνιον καὶ ῥυθμικὸν ξύμμετρόν τε καὶ ξυμμελὲς ἐξεργάσαιο καὶ διαπονήσαις εἰς τὸ ἀκριβέστατον, τῶν μὲν ἀφαιρῶν μέρη, τοῖς δὲ προσάπτων, ἐν καιρῷ καὶ χρείᾳ καὶ καλλονῇ διαμετρῶν τὸ δέον, ἔσται σοι πιθανώτατος ὁ λόγος καὶ ῥητορικώτατος, οἷα τε ἡ παρ' Ὁμήρῳ ποίησις μὴ παρὰ φαῦλον ἡγησαμένῳ μηδὲ ἐν εὐτελεῖ [ἀναγνωστέον ἐν εὐτελεῖ· ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν ἔχει λόγον εὐπρεπῆ]· τὸ τοιοῦτον καὶ παρ' Ἀρχιλόχῳ τῷ Παρίῳ· καὶ γὰρ οὗτος ἤσκηται· ἔτι δὲ καὶ τὸ τῶν τραγῳδοποιῶν φῦλον καὶ τὸ τῶν κωμῳδοποιῶν, μελοποιῶν τε καὶ τῶν τοιούτων, τό τε τῶν σοφιστῶν, ὅπου μηδὲ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ὑπερεώραται καὶ παρημέληται· | τῷ μὲν γὰρ Πλάτωνι 274ᵛ
καὶ τῷ Ξενοφῶντι, Αἰσχίνῃ τε καὶ Ἀντισθένει περιττῶς διαπεπόνηται καὶ ἱκανῶς ἠκρίβωται. τῶν δὲ ῥητόρων τῷ κορυφαίῳ ταύτην εἶναι συμβέβηκε τὴν ἀρετήν,

2. συντείναις] Epitome, συντεῖναι P superscripto θ ab altera manu, συνδήσεις Sp | συνθεῖναι — νοήματα ⟨δυνήσῃ⟩ Kayser ‖ 4. πλήθει del. Sp ‖ 5. κηλοῦντα] Ruhnkenius, καλοῦντα libri ‖ 7. ἔντακτον P ‖ 8. οὔτι] μήτι Kayser ‖ 11. ἐς P ‖ 15. ἡ] οἱ P ‖ 16. εὐτελεῖ] Finckhius, εὐτελείᾳ libri: idem reliqua correctoris esse agnovit ‖ 18. παρ'] Finckhius, om. libri ‖ 20. κωμοιδῶν P, corr. Sp ‖ 21. μὴ μηδὲ P ‖ 22. ὑπερώραται P ‖ 25. ταύτην] desi-

καὶ παρὰ τοῦτο κρατεῖν ἂν δοκοίη τῶν ἑτέρων τῶν ἐκ ταὐτοῦ γένους.

Τὸ δὲ ἔργον αὐτῆς σαφῶς τε καὶ καθαρῶς διελθεῖν γνωρίμως τε καὶ γνωστῶς τοῖς ἀκούουσι, καὶ παρὰ τοῦτο μηδὲν ἐλλιπεῖν τῆς σεμνότητος, ἀλλὰ δοκεῖν μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς πολλοῖς συντιθέναι τὰ μόρια καὶ τὰ σημαίνοντα τὰ πράγματα τῆς διανοίας σύμβολα, συγκεκρᾶσθαι δὲ τῷ γνωστῷ καὶ τὸ ξένον, ἔτι δὲ τὸ καινόν τε καὶ περικαλλὲς τῆς ἀφηγήσεως· δεῖ γὰρ δύο τούτους ποιήσασθαι σκοπούς, τὴν δήλωσιν τοῦ πράγματος καὶ τὸ μεθ' ἡδονῆς δηλοῦν. οὐ γὰρ ψυχαγωγήσεις μὴ γοητεύων μετά τινος χάριτος καὶ ἡδονῆς μεταβολῇ τε καὶ ποικιλίᾳ τῶν ὀνομάτων· εἰ δὲ ὑπερβαίνοις ἀκαίρως ἀπαρτῶν τὸν λόγον μιᾶς λέξεως καὶ μετατιθεὶς τὴν ἀκολουθίαν, πρὸς ὀργὴν ἥξεις καὶ πρὸς ἀχθηδόνα καὶ ἀμφίβολον τὴν λέξιν καὶ μεγάλας ἐλλείψεις ἔχουσαν, κἂν ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἡ περίοδος περιγράφηται, καὶ τοὺς ὅρους μείζονας τοῦ μέτρου λαμβάνειν. πεφύλαξο δὲ τοῖς λίαν ἀρχαίοις καὶ ξένοις τῶν ὀνομάτων καταμιαίνειν τὸ σῶμα τῆς λέξεως καὶ τὴν ὑφὴν τῆς παρασκευῆς. οὐκ ἀχρεῖον δὲ οὐδὲ τῶν Ἰσοκράτους παραγγελμάτων ἐντρέπεσθαι, μὴ τραχύνειν τὸν λόγον τῇ παραθέσει καὶ συμπλοκῇ τῶν καλουμένων φωνηέντων, ἃ τὴν κρᾶσιν οὐκ ἀνέχεται καὶ τὸν λόγον

derat aliquid Sp, v. c. *κορυφαίῳ κορυφαίαν ταύτην* | *συμβέβηκεν* P

3. *διελθεῖν τὰ πράγματα τοῖς ἀκούουσι* deletis *γνωρίμως τε καὶ γνωστῶς* Kayser, v. p. 195. 12 ‖ 6. *τὰ* om. P ‖ 7. *τὰ πράγματα* del. Kayser ‖ 15. *μετατιθείης* Bakius ‖ 17. *ἔχουσαν*] Ruhnkenius, *ἐχούσας* libri ‖ 18. *λαμβάνειν*] *λαμβάνῃ* Ruhnkenius, *λαμβάνων* Finckhius, excidisse verbum finitum censet Sp ‖ 21. *ὑφὴν*] Gudianus, *ἀφὴν* P ‖ 22. *μὴ*] Weiskius, om. libri ‖ 24. *κρᾶσιν*] Bakius, *ἀκρόασιν* libri | *ἀνέχεται*] *ἐνδέχεται* Bakius

οὐχ ὁμοίως συνυφαίνειν ἔοικεν, οὐδὲ λείως τε καὶ 561
ἀπταίστως εἰς τὴν ἀκοὴν παρίησιν, ἀλλ' ἐπιλαμβάνεται τοῦ πνεύματος καὶ ἐπίσχει τὸ πνεῦμα τῆς φωνῆς. τῆς δ' εὐρυθμίας τὸ γνώρισμα δῆλον τῷ συνειθισμένῳ τὸ τῶν εὐρύθμων καὶ ἀποτετορνευμένων καὶ στρογγύλων ἀποδέχεσθαι λόγων, καὶ τετριμμένῳ τὰ ὦτα πρὸς τὴν σύνθεσιν τῶν τε σεμνῶν καὶ ἀρχαίων λόγων, ὧν κατέλεξα τοὺς εὑρετὰς καὶ πρώτους φήναντας τὰ παραδείγματα τῆς καλλιλογίας. ἴδοις δ' ἂν αὐτοὺς | προσ- 275r
έχων τὴν γνώμην παρὰ μέρη διῃρημένους τὴν κατὰ τὴν εὐφωνίαν ἐπιμέλειαν. ἢ γὰρ προσέθεσάν τι μόριον τῷ κοινῷ καὶ ἁπλῶς καὶ ἀργῶς λεγομένῳ καὶ κατὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἰδιώτας [τῷ δημοσιεύοντι λόγῳ καὶ παρὰ πᾶσι λεγομένῳ]· τὸ γὰρ παίζεις παντὸς εἰπεῖν καὶ τοῦ προστυχόντος, παίζεις δὲ ἔχων ἴδιόν τινα τύπον φωνῆς καὶ διαλέκτου παρίστησι· πολλὰ δέ ἐστι τῶν προστιθεμένων ἐκ περιουσίας καὶ πάντα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ λόγου μέχρι καὶ γραμμάτων· ἐπιβάλλουσι δὲ καὶ δύο μέρη πολλάκις καὶ πλείονα. καὶ περὶ τούτων τηρητέον ἐστί σοι καὶ φυλακτέον τῆς φωνῆς τὸν τύπον· σαυτὸν γὰρ οὐ θήσεις οὐδὲ εἰσοίσεις ἴδιον νόμον ὧν δεῖ προσνέμειν· οὐ γὰρ ἐφ' ἡμῖν ὁ νόμος τῶν λόγων, ἀλλ' ἡμεῖς ἐπὶ τῷ νόμῳ. ἢ κατὰ ἀφαίρεσιν ἐν ἀρχῇ τε καὶ ἐπιμελείᾳ ἐπιβάλλεται. καὶ ποι- 562
κίλον τι καὶ περιττῶς ἔχον φαίνεται, καθάπερ ὅταν

1. *οὐδὲ*] Sauppius, *οὔτε* P ‖ 3. *πνσ* P, *πνεύματος* Gud. ‖ *πνεῦμα*] *ῥεῦμα* Bakius ‖ 7. *σύνεσιν* Weiskius ‖ 12. *κοινῶς* Finckhius ‖ 13. haec explicandi causa addita esse vidit Finckhius ‖ 15. *ἴδιόν τινα*] P, *τινὰ ἴδιον* Sp ‖ 16. *παρίστησιν* P ‖ 21. *σαυτὸν*] P, *σαυτοῦ* reliqui Sp ‖ 22. *ᾧ* Bakius ‖ 24. *ἐπὶ μελείαι* P, *ἐπὶ τέλει* Ruhnkenius, *εἰ ἀποβάλλεταί τι, ποικίλον καὶ περιττῶς* Bakius, *ἐπὶ τέλει ἐπιμέλεια* Sp

λέγω, καὶ χαλκοῦν μὲν ἔστησαν τόνδε, καὶ σίτησιν ἔδοσαν, καὶ τῆς γῆς τεμόντες, καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχουσι. λείπειν δ' ἀξιοῦσι προθέσεις, συνδέσμους, ἅπαντα τὰ μέρη καὶ σύνδυο τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

Τὸ δ' αὖ τῆς ἀλληγορίας κοσμεῖ τὸν λόγον ἐν τῷ μεταβάλλειν τοὔνομα καὶ δι' ἑτέρου καινοτέρου τὸ αὐτὸ σημαίνειν· τὸ γὰρ πεπατημένον καὶ πεπλυμένον καὶ μυριόλεκτον πρὸς κόρον ἄγει, καθάπερ τῶν σιτίων καὶ ὅσα πρὸς τὴν ὄψιν ἢ τὴν ἄλλην αἴσθησιν τὰ κοινὰ καὶ τὰ συνήθη καταφρονεῖται, καὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν πνεύματος οὐκ ἐπιστρέφει τὴν ἀντίληψιν. δεῖ δὲ ἐκ τῆς ἀκοῆς τὸν δικαστὴν λίχνοις τε καὶ ἡδείαις ὥσπερ καρυκείαις καὶ ὀψοποιΐαις, σκευασίαις τε καὶ προαγωγαῖς ἐπισπᾶσθαι καὶ προσάγεσθαι, ποιεῖσθαι δὲ τοῦτο χρὴ τοῖς θεραπευτικοῖς τε καὶ κολακευτικοῖς ὀνόμασι· ταῦτα γάρ ἐστι τῆς πειθοῦς φάρμακα, θήρατρα χαρίτων καὶ μουσικῆς τῆς ἐπὶ τὸ πείθειν ἠσκημένης. οὐ γὰρ ὅμοιον οὐδὲ κατὰ μικρὸν [ἀνόμοιον] τὸ ἀηδὲς 'ἀγλευκὲς' εἰπεῖν, 'ἀτερπές' τε καὶ 'οὐκ ἐν χάριτι', καὶ τὸ καλὸν
563 *'περικαλλὲς' εἰπεῖν, καὶ τὸ λίαν 'μάλα ἀνυτικῶς', [ὡς]*
275v *καὶ 'κομιδῇ' ποτε· καὶ ἀντὶ | τοῦ καλῶς 'ὑπέρευγε'·*
τό τε ἄτοπον 'ὑπερφυές', καὶ τὸ δεινὸν 'σχέτλιον', καὶ τὸ ὅπου 'ἵνα' καὶ 'ᾗ', ὡς 'ᾗ [διεβαίνομεν] πρὸς

1. *λέγωμεν* Sp | *ἔστησαν*] Bakius, *ἐστήσαντο* libri ‖ 3. *ἔχουσιν* P, del. Sp | *δ'*] *τ'* Bakius ‖ 10. *καὶ* ante *τῆς* om. P, inseruit Weiskius ‖ 11. *ἐπιστρέφοντος* Ruhnkenius ‖ 14. *προσαγωγαῖς* P ‖ 15. *ποιεῖν* Finckhius ‖ 16. *ὀνόμασιν* P ‖ 19. *ἀνόμοιον* del. Sp, *ὅμοιον* Finckhius ‖ 21. *εἰπεῖν* del. Weiskius | *ἀνυτικῶς*] *ἀτεχνῶς* Sp | *ὡς* del. Sp ‖ 22. *ἀντὶ τοῦ*] Gudianus, *τὸ ἀντὶ τοῦ* P | *ὑπέρευ* Sp, v. Plat. Theaet. p. 185 D ‖ 24. *ᾗ, ὡς ᾗ* [*διεβαίνομεν*] Sp, *τὸ ὡς διεβαίνομεν* P, an *τὸ οὗ διαβαίνομεν* '*ᾗ*' sq.?

τὸ τῆς Ἀγρίας διαβαίνομεν', τό τε παραιτήσασθαι 'παρέσθαι', καὶ 'ἀντιβολῆσαι' δὲ τὸ δεηθῆναι, καὶ τὸ ἁπλῶς 'ἐν βραχεῖ' καὶ 'ἀμηγέπη' τὸ μετρίως.

Πιστέων δ' ἐστὶ τῶν κομιδῇ ξένων καὶ τὴν γνῶσιν ἐν αὐτοῖς οὐκ ἐχόντων, οὐ μὴν ἐκείνων γε τῶν περὶ τὴν πτῶσιν κεκαινοτομημένων, ἢ τὰς ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων ἢ τὰς διαθέσεις ἢ τὰς μεταλλάξεις τὰς περὶ τοὺς χρόνους ἢ τὰ πνεύματα καὶ τοὺς τόνους. τοιγάρτοι λεκτέον 'ἀφείλετό με' καὶ 'χάριν τὴν σήν' καὶ 'θαυμάζω σοῦ' καὶ 'καταφρονῶ σε' καὶ 'ἐθάρρει τούτους', καὶ 'οὐδέν σε δεῖ τοῦ ἐπιτηδεύματος', καὶ 'ὅτιὴ τί', καὶ 'αὐτὴ καὶ εἴσεισι', καὶ 'εἶεν, μακάριοι ἐκεῖνοι', καὶ 'ὡς εἰδεῖεν οἱ θεοί', καὶ ἀνύσας ἱκανῶς, καὶ ἀφθόνως τοῦ πνεύματος ἐνδόντας, καὶ ψεύδοντ' ἀλλ' οὐ τοσούτου πνεύματος, οἷον ἥκιστα, καὶ τὰ τοιαῦτα 564 *ὅσα καὶ ἐν χρείᾳ, οἷα 'ταὐτόν, κατ' ἀρχάς, ἔμπαλιν'· οἱ δὲ χρόνοι καὶ οὗτοι διαφέρουσι, Θεμιστοκλέα καὶ ψιμύθιον καὶ κώμυθα. τί δ' οὐχὶ καὶ οἱ τόνοι; καὶ ὡσαύτως καὶ λίαν οἰκείαν δευτέραν ἀπὸ τοῦ τέλους. καὶ παραλείπω μυρία· τί γάρ με δεῖ πάντα λέγειν δείγματος ὅσον δεόμενον; ὃ δ' ἴσως ἀναγκαῖον· ἐκλέλειπται γὰρ τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς οἷον*

1. *διαβαίνομεν*] Sp, *διαβαινόμενον* P, v. Plat. Phaedr. p. 229 C ‖ 2. *παρεῖσθαι* libri, corr. Sp, *παρίεσθαι* Ruhnkenius ‖ 3. *ἔμβραχυ* Ruhnkenius Bakius ‖ 4. *πιστέων*] *φειστέον* Ruhnkenius | *δ'*] om. P, *φευκτέον δ' ὀνόματα πτώσεών ἐστι τῶν* Weiskius ‖ 5. *περὶ*] Finckhius, *παρὰ* libri ‖ 6. *τὰς πτώσεις* Bakius ‖ 10. *σοῦ*] Epitome, *σε* libri | *ἐθάρρει* v. Dem. Ol. III. 7 ‖ 11. *καὶ ὅτι ἢ τί* P, corr. Finckhius: 'haec omnia, quae sequuntur, incerta, nisi quod *πνεύματος* pertinere videtur ad praecedens *πνεύματα*' Sp ‖ 12. *αὐτὴ καὶ*] *αὐτίκα* Bakius ‖ 13. *ἀνύσας ἱκανῶς*] *ἀνύσασιν ἂν* Epitome, aeque corruptum ‖ 17. *οὗτοι*] *αὐτοὶ* Sp | *διαφέρουσιν* P ‖ 22. *περὶ*] Finckhius, *παρὰ* libri | *οἷον οὔπω εἶχον καὶ διὰ* P, corr. Walzius, v. Thuc. I. 14 extr.

‘καὶ οὔπω εἶχον διὰ πάσης τὰ καταστρώματα’, καὶ ‘εἰπέ μοι· ταῦτα δ’ ἂν λέγωσι’, καὶ ‘αἵ ἅμαξαι, ἵνα ἀντὶ τείχους ᾗ’, καὶ ‘τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ’ ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων’, καὶ ἐπὶ θάτερα τὰ γνωριμώτατα ‘ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος’. πολιτεύω δὲ καὶ ἐπολίτευον καὶ μεταπέμπω καὶ διενόουν, καὶ ποιοῦμαι καὶ προωρώμην καὶ ἱππάζομαι καὶ ὁρῶμαι παρὰ τὸ κοινὸν εἴρηται πασχόντων ὥσπερ οὐχὶ ποιούντων. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοις ἡ μετάθεσις τῶν λεγομένων, ὅταν τῆς συνήθους χώρας ἐκπέσῃ, καὶ τῇ πεπατημένῃ κόσμον περιάπτει, ὡς ἐὰν λέγωμεν ‘οὐδὲν δι’ ἄλλο’ καὶ ‘τούτου περὶ ἑνός’ καὶ ‘τοῦ Διὸς τῷ
565 *νεῷ’ καὶ ‘ἄλλο τι ἤ’ καὶ ‘τάχα ἴσως’ καὶ ‘ὑστέρα τοίνυν δεκάτῃ’. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα εὑρήματα, δείγματος δὲ ἕνεκα ταυτὶ παρεθέμην· ἄκαιρον γάρ, εἰ πάντα |*
276r *λέξεται καὶ περὶ πάντων ἐπέξειμι μηδὲν παριείς. ἡ γὰρ ἐκβολὴ τοῦ λόγου γένοιτ’ ἂν ἀσύμμετρος πολλῶν ἐπῶν εἰς τοῦτο τὸ μέρος καὶ συγγραμμάτων πλειόνων εἰ ἐθελήσειας δοθῆναι δυναμένων. ἀλλ’ ἐμοὶ προκείμενόν ἐστι καὶ σκοπός τις οὗτος καὶ κανών, ὑπόμνημα ποιῆσαι τῆς τέχνης, ὡς ἔνι μάλιστα ἐν βραχυτάτοις, τοῖς συγγεγονόσι καὶ πολλάκις καὶ συνεχῶς περὶ αὐτῶν ἀκηκοόσι, καὶ τοῖς βιβλίοις οὐκ ἀνασκήτως οὐδ’ [ἂν] ἀμελετήτως τηρεῖν ἔχουσιν, ὧν τὴν μέθοδον ἐν τύποις*

2. *λέγωσιν* P | Thuc. II. 3 ‖ 3. Dem. Ol. II. 3 ‖ 5. Dem. Ol. III. 31 ‖ 7. *ποιοῦμαι*] Sp, *ποιοῦνται* libri ‖ 11. *πεπατημένῃ*] *λέξει* add. Kayser | *περιάπτει*] Bakius ex codice Mediceo, *περιάπτῃ* reliqui Sp ‖ 12. *δι’*] Bakius, *δεῖ* libri | *ἑνὸς*] Gudianus, *ἓν* reliqui; plurima exempla ex Thucydide sunt hausta, v. III. 96 ‖ 13. *ὑστέρα τ. δ.*] dativum vult Sp ‖ 14. *εὑρήματα*] *εὕροιμεν ἂν* Kayser ‖ 15. *ἕνεκα*] libri, *εἵνεκα* Sp ‖ 16. *λελέξεται* Bakius ‖ 21. *ποιεῖσθαι* Sp ‖ 22. *συγγεγονόσι*] Finckhius, *συγγενέσι* libri ‖ 23. *καὶ ἐν τοῖς* Finckhius | *ἂν* del. Weiskius, an *αὖ*

κατετάξαμεν· εἰ δέ τις καὶ μὴ πλησιάσας μηδὲ τῶν πλειόνων ἀκούσας ὑπ' εὐφυΐας τε καὶ συνέσεως δεξιότητός τε τῆς γνώμης εἰς ἐπίσκεψιν ἥξει κατὰ τὰ προειρημένα τῆς τέχνης, δύναιτ' ἂν ἀφ' αὑτοῦ τὸ ἀκόλουθον περαίνειν, καθάπερ ἐμβὰς ἴχνεσί τισι καί πως ὁδοῦ λαμβανόμενος.

Τὸ κόμμα δὲ περιόδου μέρος ἂν εἴη τὸ ἐλάχιστον, οἷον 'πολλάκις ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει'· τῶν γὰρ κώλων τὰ μὲν βραχύτερα 566
τούτου, τὰ δὲ μείζω ὑπάρχει ὄντα· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῶν περιόδων αἱ μὲν μείζους, αἱ δὲ ἐλάττους, καὶ τῶν περικοπῶν ὡσαύτως. τοῦ γὰρ λόγου μέγεθος λαμβάνοντος καὶ τὰ μέρη τοῦ λόγου συνεπαύξεται. ἔστιν οὖν τὸ μὲν κόμμα ἐκ δυοῖν λέξεων ἢ τριῶν, τὸ δὲ κῶλον διπλάσιον ἢ κατὰ τοῦτο καθάπερ διττῶν ἄρθρων μετέχον· ὠνόμασται γὰρ ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐν τοῖς ζῴοις κώλων. ἡ δὲ περικοπὴ ἐκ δύο κώλων καὶ τριῶν ἐστι κατὰ λόγον τῶν εἰρημένων μερῶν καὶ αὐτὴ συντιθεμένη· ὥσπερ γὰρ τῶν ποδῶν οἱ μὲν ἁπλοῖ τυγχάνουσιν ὄντες, οἱ δὲ διπλοῖ συντιθέμενοι ἐκ τούτων, οὕτως καὶ τῶν κομμάτων καὶ τῶν κώλων καὶ τῶν περικοπῶν τὰ μὲν μῆκος ἔχει σύνθετον, τὰ δὲ ἐπιτετμημένον. μικρᾶς μὲν περιόδου [κῶλα] μικραὶ καὶ περικοπαί, μεγάλης δὲ μεγάλαι.

Ἡ δὲ περίοδος ἐνθύμημά πώς ἐστιν ἀπηγγελμένον ῥυθμοῖς εὐτάκτοις κώλοις τε καὶ περικοπαῖς κατ' ἀλλήλας συμμέτροις. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ περίοδος κέκληται ἐκ

5. πῶς ὁδοῦ P, πως ὁδηγοῦ Ruhnkenius ‖ 8. Xen. Memor. init. ‖ 22. οὕτω Sp ‖ 24. κῶλα del. Sp ‖ 27. κατ'] Gud., καὶ P

276v μεταφορᾶς | ἤτοι τῶν ἀγώνων τῆς περιόδου, οἳ τῷ ἱκνουμένῳ χρόνῳ ἐπιτελούμενοι τὸ ἴσον ἀεὶ ἀφεστᾶσιν ἀλλήλων, ἢ ἀπὸ τῶν χορευόντων περὶ τοὺς βωμοὺς καὶ τὴν περίμετρον τοῦ βωμοῦ καὶ τὸν κύκλον περιλαμβανόντων ἀπὸ σημείου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καθισταμένων, ἕως ἂν πληρώσαντες τύχωσι τοῦ κύκλου τὴν χορείαν. τῶν δὲ περιόδων καὶ τὰς ἀσυμμέτρους
567 τοῖς μέρεσι περιόδους ὁμοίως καλεῖν εἰώθαμεν τῆς κατὰ τὸ ἐνθύμημα διανοίας ἐκτετελεσμένης· ὅσα δὲ σχήματα τῶν ἐννοιῶν ὠνόμασται, οἷον προδιόρθωσις, ἐπιδιόρθωσις, ἀποσιώπησις, παράλειψις, εἰρωνεία, ἠθοποιΐα, ἅπαντα ταῦτα οὔ μοι δοκεῖ δικαίως σχήματα καλεῖσθαι, ἀλλ' ἔννοιαι καὶ ἐνθυμήματα καὶ λογισμοὶ τοῦ πιθανοῦ χάριν καὶ πίστεως εἴδη· τὰ μὲν γὰρ προοιμίων ἔχει δύναμιν, προδιόρθωσίς τε καὶ ἐπιδιόρθωσις, ἡ δὲ παράλειψις τὸ ἀξιόπιστον ἐνδείκνυται, καὶ μέρη ἂν εἴη τῆς παθητικῆς τε καὶ ἠθικῆς ἀποδείξεως τῇ τῆς ὑποκρίσεως ἀρετῇ πρέποντα, ὅθεν ἤδη καὶ περὶ ταύτης λεκτέον, οἷόν τέ ἐστι καὶ τίς ἡ δύναμις αὐτῆς.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΚΡΙΣΕΩΣ.

Ὑπόκρισίς ἐστι μίμησις τῶν κατ' ἀλήθειαν ἑκάστῳ παρισταμένων ἠθῶν καὶ παθῶν καὶ διάθεσις σώματός τε καὶ τόνου φωνῆς πρόσφορος τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι. δύναται δὲ μέγιστον εἰς πίστιν, καὶ τὸν ἀκροα-

1. *οἱ τὸ* P, corr. Walzius || 4. *παραλαμβανόντων* libri, corr. Finckhius || 11. *ἐπιδιόρθωσις*] in libris omissum addit Finckhius ex Maximi Plan. scholiis V. 451 W. || 13. *λογισμοῦ* libri, corr. Weiskius || 14. *πίστεως*] Epitome et Maximus V. 452 W., *πίστεων* libri || 17. *μέρη*] Epitome et Maximus l. c., *μέρος* libri || 19. *οἷόν τι* Sp || 20. *περὶ ὑποκρίσεως* P^2 marg. || 22. *διαθέσεων . . . προσφόρου* libri, corr. Finckhius | *σώματος*] *σχήματος* Finckhius

*τὴν ἄγειν ἐπίσταται λαμβάνουσα ταῖς ἐπιβουλαῖς τε
καὶ γοητείαις, παραγωγαῖς τε καὶ παρακρούσεσιν. ἡ
μὲν γὰρ πίστις τε καὶ ἀπόδειξις καὶ μετ' ἀνάγκης ἄγει,
ἡ δὲ ὑπόκρισις ἀπάτῃ δελεάζουσα καθέλκει τὴν γνώ-
μην τοῦ κριτοῦ πρὸς τὸ δοκοῦν τῷ λέγοντι· διόπερ
εἰκότως ὁ Δημοσθένης αὐτὴν ἔντιμον ἦγε καὶ πολλὰ
κατὰ τῆς δυνάμεως ταύτης εἴρηκεν ἐγκώμια, τρὶς μὲν* 568
*περὶ αὐτῆς ἐρωτηθείς, τριπλᾶ δὲ αὐτῇ δοὺς τὰ νικη-
τήρια καὶ ποιήσας πρώτην τε καὶ δευτέραν καὶ τρίτην.
εἰ γὰρ στερήσεται λόγος τὰ ἄλλα πάντα ἔχων πλεο-
νεκτήματα καὶ πρὸς τὸ πείθειν ἱκανῶς συγκεκροτημένος
ταῖς ἀποδείξεσι καὶ σαφῶς τε καὶ καθα|ρῶς τῇ λέξει* 277r
*διακείμενος, τοῦ κατὰ τὴν ὑπόκρισιν πλάσματος, οὐκ
ἂν ἔχοι πρακτικῶς παρὰ τῶν δικαστῶν. φαίνεται γὰρ
ἀμυδρός τε καὶ ἀσθενὴς καὶ ἀχάριστος, ἀτερπής τε
καὶ ἀγλευκής, καὶ τὸν δικαστὴν ἐνοχλῶν, ἐλαύνων
μᾶλλον ἢ καὶ τὴν ψῆφον παρακαλῶν. ἄσκει δὲ αὐτὸ
θεώμενος τοὺς ἐν τοῖς ἀληθινοῖς πράγμασιν ὁτιοῦν
λέγοντας καὶ μετὰ τοῦ πάσχειν τριβομένους καὶ διατει-
νομένους ἐν τῷ διαλέγεσθαι, ἢ τοὐναντίον ἀνιεμένους
καὶ πραϋνομένους καὶ πράξεως μετρίως μεταλαμβάνον-
τας. διαπλάττει γὰρ αὐτοὺς καὶ σχήματός πως μετέχειν
ποιεῖ καὶ τόνου φωνῆς αὐτὰ τὰ πράγματα. πεπονθὼς
γὰρ οὗτος αὐτὸς αὐτῷ κατὰ τὴν ἀλήθειαν οὕτω τῷ*

3. *καὶ μετ'*] *καὶ* del. Sp ‖ 5. *δοκοῦν*] Epitome, *δοκεῖν* libri ‖ 6. *ἦγεν* P ‖ 8. *αὐτῇ*] Bakius, *αὐτὸς* libri, v. Cicero de orat. III. 56. 213 ‖ 10. *ὁ λ.* Bakius ‖ 12. *ἀποδείξεσιν* P | *τε καὶ*] libri det., om. P, *σαφῶς καθαρῶς τε* Aldina ‖ 14. *πρακτικῶς* ⟨*τοῦ τυχεῖν τι*⟩ Kayser ‖ 16. *καὶ* ante *ἐλαύνων* ponit Sp ‖ 17. *ἄσκει*] Bakius, *ἀσκεῖν* libri, *ἀσκεῖν — θεώμεθα* Finckhius | *αὐτὴν* Sp ‖ 21. *μετρίως*] Sp, *μετρίας* libri ‖ 22. *μετέχειν*] Sp, *ἔχειν* libri ‖ 24. *οὕτω τῷ*] Sp, *οὕτω* libri, *οὐ τῷ* Finckhius

τέχνην συνισταμένῳ καὶ βουλομένῳ τὸ δέον μαθεῖν ὑποκρίνεται. δυνήσῃ δὲ καὶ παρὰ τῶν τῆς τραγῳδίας ὑποκριτῶν καὶ κωμῳδίας τῶν ἀρίστων, παρ' ὅσον ποιεῖ τὴν εὔνοιαν ἢ τὴν ἀηδίαν ἑκάτερον αὐτῶν τό τε ἐν ὑποκρίσει καὶ ἄνευ ταύτης, καταμανθάνειν. ὡς δὲ ἐν τύποις περιλαβεῖν, θυμουμένῳ μὲν ἐπίτροχον ποιεῖσθαι τὸν λόγον συμφέρει καὶ πρέπει, καὶ τὴν φωνὴν ὀξεῖαν ἔχειν καὶ τὸ φθέγμα ἁπλούστερον, καθισταμένῳ δὲ τὰς ἀρχὰς πρᾷον τὸ φθέγμα ποιητέον καὶ ἐπιεικές, ἐπὶ τὸν ὄχλον δέ πως καὶ δεητικὸν καὶ τοιοῦτον οἷον παρακαλοῦντος καὶ ἐν χρείᾳ καθεστηκότος καὶ εὐλαβείας ἢ αἰδοῦς μετέχοντος. αἱ δὲ πίστεις τοῦ πνεύματος τὸν ῥυθμὸν ὑπαλλαττέτωσαν, καὶ τὸ τῶν ἐνθυμημάτων εἶδος ἐπιστρεφῆ ποιείτω τὸν λόγον, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ
569 σώματος μετὰ τῆς χειρὸς σύντονον καὶ δριμὺ [βλέπειν ἄμεινον καὶ] βλέποντα πρὸς τοὺς δικαστάς, καὶ συναποκλινόμενον αὐτὸν ταῖς τῆς πειθοῦς μεταβολαῖς. εἰ δέ τι ἀποδείξαις καὶ καιρὸν ἄγοντα μάθοις τὸν δικαστὴν τοῖς ἐλέγχοις καὶ παραδεδεγμένον τὴν πιθανότητα τῆς ἀποδείξεως, σχετλιάζειν ἡ φύσις παρακαλεῖ καὶ καταπλήττειν τὸν ἀντίδικον τῷ πεπλασμένῳ τούτῳ φθέγματι οἰκείῳ τῶν εὑρηκότων ὄντι τὴν ἀλήθειαν. ἐπικλάζειν γοῦν φιλοῦσι καὶ θέλγουσι καὶ αἱ κύνες |
277v τῇ τῶν ἰχνῶν εὑρέσει καὶ περιχαρείᾳ δηλοῦσιν ἔχειν ἐγγὺς τὸ πάλαι ζητούμενον· ἐπαίρεται δὲ καὶ μικρὸς

1. *συνισταμένων καὶ βουλομένων* libri, corr. Finckhius || 3. *παρόσον* P || 4. *ἔννοιαν* libri, corr. Bakius || 8. *πρὸς τὰς ἀρχὰς* Kayser || 15. *σώματος μεταχειριστέον, σύντονον καὶ δριμὺ βλέποντα* eiectis *βλέπειν ἄμεινον καὶ* Bakius || 18. *καιρὸν ἄγοντα*] *χαίροντα* Sp || 19. *παραδεδειγμένον* P ex compendio, corr. Finckhius || 23. *καὶ θέλγουσι* del. Finckhius || 25. *τοῦ πάλαι ζητουμένου* Bakius

παῖς οὔ γλίχεται τυχών. ταῦτα δὲ μὴ παρέργως βούλου θεωρεῖν, ἀλλὰ συλλέγειν εἰς τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἴδιον εἶδος πίστεων δι' ἀπάτης ἐπαγωγοῦ πεποριςμένον ἀσυλλογίστῳ πάθει τοῦ πρὸς ταῦτα πειρωμένου. οἰκτιζόμενον δὲ δεῖ μεταξὺ λόγου τε καὶ ᾠδῆς τὸν ἦχον ποιήσασθαι· οὔτε γὰρ διαλεγόμενός ἐστιν (ἀναπείθει γὰρ οἶκτος ἐξᾴδειν, ὅθεν ἀρχαὶ μουσικῆς χαρμονή τε καὶ λύπη, τοῦ φθέγματος ἐπεγειρομένου πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς λέξεως), οὔτε ᾠδῇ ἔοικεν, ἀλλὰ πίπτει μεταξὺ τούτων. δρόμος δὲ οὐ πρέπων ἐν τῷ τοιούτῳ μέρει, πλὴν εἰ τοὺς ἐπιλόγους δεήσειεν οὐ κατ' οἶκτον, ἀλλὰ κατὰ τὸ θυμοειδὲς διατίθεσθαι.

Ταῦτα ἱκανῶς ἐχέτω, τὰ δ' ἄλλα ἐκ τούτων ὁ μαθὼν λήψεται, καὶ οὐκ ἂν ὅ γε εὐφυὴς ἀπόρως ἔχοι τῶν τούτοις ἑπομένων, ποιητικός τε ὢν καὶ ἐξεργαστικὸς καὶ ἀπὸ βραχείας ἀφορμῆς ἐπὶ πολὺ τείνων τὴν διάνοιαν, καὶ ἐφ' ὅσον προσήκει τῷ μέλλοντι τελέως γενέσθαι ῥήτορι.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ.

Μνήμης δὲ ὅτι οὐδέν ἐστι σπουδαιότερον ἀνθρώ- 570
ποις ὡς ἔπος εἰπεῖν, τίς ἂν ἀντιλέξειε νοῦν ἔχων; οἱ 21
δὲ καὶ τὴν λήθην ἐπαινοῦσιν, ὡς Εὐριπίδης

ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν

ὀνομάζων· ἐγὼ δὲ λήθην μὲν καὶ ἔξοδον μνήμης ἤ τι

3. ἐπαγώγου Venetus prob. Finckhio, ἐναγώγου P, εὐαγώγου reliqui Sp ‖ 6. διαλεγόμενος] Sp, διαλεγομένους P, διαλεγομένου Gud. ‖ 7. γὰρ ⟨ὁ⟩ Bakius ‖ 9. λήξεως Finckhius | ᾠδῇ] Finckhius, δὴ libri ‖ 17. τελέως] P prob. Finckhio, v. Plat. Rep. VI p. 491 B, τελέῳ Sp ex Plat. Phaedr. p. 269 D ‖ 18. γενήσεσθαι Gud. ‖ 19. Caput de memoria a Longini arte abiudicat Bakius ‖ 23. Eurip. Orest. 213

ἢ οὐδὲν ἐπωφελεῖν κρίνω, τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώ-
τατα βλάπτειν τοῦ βίου καὶ παραιρεῖσθαι καὶ στερεῖν
τῆς εὐδαιμονίας· τὸ γὰρ εὐμισητότατον τῶν ἁμαρτη-
μάτων τε καὶ ἀδικημάτων, τὴν ἀχαριστίαν, ἐπιλειπού-
σης τῆς τοῦ μνημονεύειν δυνάμεως συμβαίνουσαν
εὑρήσομεν· ὁ δὲ μεμνημένος τὴν χάριν οὔτε ἄδικος
οὔτε ἀχάριστος· νόμων γε μὴν ἐπιλαθομένους καὶ τῶν
σωφρονιζόντων ἡμᾶς δογμάτων ἀναγκαῖόν ἐστι φαύ-
λους τε καὶ μοχθηροὺς καὶ ἀναιδεῖς γενέσθαι, πᾶσά
τε ἄνοια καὶ ψυχῆς ἀμαθία διὰ λήθην ἐμπίπτει. ὁ δὲ
ἄκρως μνημονευτικός τε καὶ μνήμων διαφερόντως
σοφός· ὅθεν καὶ τοῦτο ὀρθῶς ἐστιν εἰρημένον ʻοὐ
278r μνημονεύω | μὴ λίαν μʼ ἡγοῦ σοφόνʼ καὶ ʻσοφὸς ὁ
πολλὰ εἰδὼς φύσειʼ. τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετῶν, εὐμα-
θείας, ἀγχινοίας, συνέσεως, μνήμης, μεγαλοπρεπείας,
εὐεπείας, τὸ ζηλοῦν δύνασθαι καὶ ἀκριβῶς ἀπομιμεῖ-
σθαι καὶ ἀπομάττεσθαι τοὺς τύπους τῶν λόγων, ὡς
ἄν τις ἐπιδείξειε καὶ θαυμάσειε, καὶ τὸ τοῖς διδασκά-
571 λοις παραπλησίως τε καὶ ὅτι ἐγγυτάτω λέγειν, ταῦτα
ξύμπαντα μιᾶς ἔχεται φύσεώς τε καὶ δεινότητος καὶ
πλεονεξίας τῆς ἐκ τοῦ μνημονεύειν ἑτοίμως ἔχειν. ἡ γὰρ
κρᾶσις τῆς ψυχῆς σύμμετρος οὖσα καὶ δικαία κατὰ
τὴν ἁρμονίαν τῶν δυνάμεων καὶ οἷον κηρὸς ὠργα-
σμένος εὔπλαστος μὲν καὶ εὐάγωγος καὶ μὴ σκληρὸς
μηδʼ ἀντίτυπος μηδὲ ἀτέραμνος, μηδὲ αὖ μαλακός τε

2. *τὸν βίον* Finckhius | *στερεῖν*] idem, *ὑστερεῖν* libri || 5. *δυνάμεθα* P[1] || 12. *ἀνηρημένον* libri, corr. Bakius || 13. *λίαν ἡ μὲν τοῦ σοφοῦ* libri, senarium restituit Finckhius || 14. *φύσει*] *φυᾷ* Pindar. Ol. 2. 94 Christ. || 15. *μνήμη, μεγαλοπρέπεια δʼ, εὐέπεια* Sp || 17. *ὡς ἄν τις ἐπιδείξεις καὶ θαυμάσειεν* P[1], *οὓς* Sp, *ὡς ἄν τις ἀποδέξηται καὶ θαυμάσῃ* Finckhius || 21. *ἐκ* del. Sp || 23. *κατὰ*] *καὶ* P || 23. *δυναμένων* P[1] Ald. | *ὠργασμένος*] Ruhnkenius, v. Plat. Theaet. p. 194 C, *εἰργασμένος* libri Sp

καὶ διαρρέων, ὡς συγχεῖσθαι τοὺς τύπους καὶ ἐξιτήλους γίνεσθαι συμπιπτόντων τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν γραμμάτων, ἀναλαμβάνει καθάπερ ἐκμαγεῖον καὶ διατυποῦται ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν φαντασμάτων τορνευόμενός τε καὶ γραφόμενος ἐναργέσιν ὥσπερ καὶ κοίλοις γράμμασι καὶ νεοχαράκτοις σημείοις τῆς ἐπιστήμης. πάντα γὰρ πᾶσιν εἰκάζων ὁ ἀγχίνους καὶ ταχέως ἐπιβάλλων διὰ τῆς ζητήσεως ἀπεμνημόνευσε καὶ ἔμαθεν ἐξευρεῖν τῆς ἀπορίας τὴν μηχανὴν καὶ συνεῖδε τὸ δέον. διόπερ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων τὰς μαθήσεις ἀναμνήσεις λέγειν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀναμιμνῃσκόμενοι περὶ ὧν δοκοῦμεν μὴ μεμαθηκέναι μηδὲ ἐγνωκέναι καταλαμβάνομεν τὸ ζητούμενον· πῶς δ' ἂν ἠβούλετό τις ζητεῖν, ἅτε συνειδὼς αὑτῷ μὴ μαθών, εἰ μὴ προσεδόκα μνήμῃ τινὶ ταῦτα ἀνευρήσειν; ἡ δὲ εὕρεσις ἄρα τοῦτό ἐστι, πείρας ἀνάμνησις, καὶ ἀφ' ὧν ἔπαθέ τις καὶ ᾔσθετο συλλογισμὸς καὶ ὁμοίου καὶ ἀναλόγου ἢ μείζονος ἢ μικροτέρου παράθεσις. ἃ γὰρ αἱ αἰσθήσεις προὔλαβον καὶ ἡ ψυχὴ παρὰ τῶν αἰσθήσεων ἔλαβε, ταῦτα μεμυκότα κεῖται καὶ ἠρεμοῦντα καὶ σχολάζοντα 572
τοῖς νωθροῖς καὶ λήθης γέμουσιν, ὥσπερ ἐν διφθέραις 21
εὐρῶτος ἢ πηλοῦ μεμιασμέναις καὶ ἐπαληλιμμέναις, τοῖς δὲ εὐφυεστέροις καὶ γονιμωτέροις καὶ αὐτὸ τοῦτο μνημονικωτέροις, καθάπερ ἐν χαλκοῖς γραμματείοις | σηπεδόνος κεχωρισμένοις καὶ διὰ χρόνον γινομένης 278v

4. *φαντασιῶν* P compendio scriptum | *τορνευομένη τε καὶ γραφομένη* Sp, *τορευόμενος* P[1] ‖ 8. *διὰ*] *δίχα* Bakius ‖ 10. Plat. Phaedr. p. 249 C ‖ 14. *τι — αὐτῷ* libri, corr. Bakius ‖ 16. *τοῦτο*] *τοιοῦτο* Bakius ‖ 19. *ἢ*] Gudianus, om. P ‖ 21. *διαφοραῖς* P, *διαφθοραῖς* Gudianus, corr. Finckhius ‖ 23. *αὐτῷ τούτῳ* Sp ‖ 24. *γνωμονικοτέροις* P, corr. Cumanudes Finckhius, v. Plat. Theaet. p. 144 A B ‖ 25. *γιγνωμένης* P

ἐπηρείας, εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν τύπων ἀμίαντα καὶ ἄχραντα διὰ τέλους σῴζεται. μνήμη μὲν γάρ ἐστι σωτηρία φαντασιῶν καὶ αἰσθήσεως παρελθούσης παρουσία καὶ κτῆσις πρὸς τὸ πρόχειρον τῆς χρήσεως· ἡ δὲ ἀνάμνησις ἐπιβολὴ φαντασίας παρελθούσης ὡς παροιχομένης. ἔστι δέ τι καὶ μεταξὺ τοῦ εἰδέναι τε καὶ μή, ὃ δεῖται ὑπομνήσεως. καὶ ἔστιν ὑπόμνησις ὡς ἐξιούσης τῆς ἐπιστήμης ἀνανέωσις καὶ ἀνάληψις ὧν προείμεθα λήθης χάριν, καὶ τῶν μὲν γνῶσις, τῶν δὲ ἀνάληψις εἰς τὸ ὁλόκληρον τῆς ἐπιστήμης. ὁ δὲ ἐπιλανθανόμενος τῶν ἐσκεμμένων ἰδιώτης ἄχρηστος καὶ πάντα κληθεὶς δικαιότερον ἢ ῥήτωρ. ὅπου γε καὶ Δημοσθένην τῆς μνήμης ἐπιλειπούσης ἐπιλελοίπει καὶ ἡ δύναμις τῶν λόγων καὶ συνόλως ἡ τέχνη· τῆς γὰρ μνήμης ἐκπλαγείσης ὑπὸ τοῦ δέους πᾶσα τέχνη φροῦδος, φησὶν ὁ Θουκυδίδης· φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει, λέγει που, καὶ ὀρθῶς λέγει.

γένοιο δ' ἂν μνήμων διαίτης τρόπῳ σώφρονι καὶ
573 φύσεως εὐτυχίᾳ καὶ θεῶν ἐπιπνοίᾳ καὶ φιλομαθίᾳ ἰδίᾳ καὶ φιλονεικίᾳ τοῦ μεμνῆσθαι θέλειν. κινδυνεύει τε πᾶς φιλομαθής, κἂν ἐλλείπῃ τῆς μνήμης, [μελέτῃ] διὰ τέχνης πόθου δημιουργοῦ καὶ φροντίδος ἐξεργάζεσθαι τὸ μνημονεύειν. πόθος μὲν γὰρ ἀρχὴ φροντίδος· μέριμνα δὲ καὶ φροντὶς ἐκδεξαμένη τοῦ πόθου τὴν καταβολὴν καὶ τῆς ἐπιθυμίας τὴν γένεσιν ἐρρωμένην οὖσαν, ὃ δὴ ἔρως κέκληται, συνιστᾷ τῆς μνημοσύνης τὴν

6. an τοῦ εἰδέναι καὶ τοῦ μή? ‖ 11. πάντ' ἂν Finckhius ‖ 13. ἐπιλιπούσης Finckhius ‖ 15. φησὶν] ὡς Sp, v. Thuc. II. 87 ‖ 18. ἂν add. Bakius ‖ 19. ἰδίᾳ] Gudianus, φιλομαθία ἡδία P, νὴ Δία Sp ‖ 21. μελέτῃ del. Sp ‖ 22. πόθου] Finckhius, πόνου libri, διὰ πόθου τέχνης δημιουργοῦ Sp

οὐσίαν. αἰσθανομένη γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ καλοῦ μαθήματός τε καὶ θεάματος ἢ τοὐναντίον τοῦ χείρονός τε καὶ χαλεπωτέρου προσέσχε τὸν νοῦν καὶ δεινὴν ἔλαβεν ὠδῖνα τοῦ πράγματος ὥστε καὶ παραμένειν μέχρι παντὸς ἐθέλειν. ἐξ ὧν ἡ φροντὶς ἐγείρεται σφύζοντος καὶ σφαδάζοντος καὶ πηδῶντος ἐν αὐτῇ τοῦ τῆς φαντασίας μέρους. ὁ δὲ ῥάθυμος ἀμβλύς τε καὶ νωθρὸς καὶ βραδύς, μόλις τε ᾔσθετο τοῦ γεγονότος καὶ μετὰ τὴν αἴσθησιν ἐγ|κατέλιπεν, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπεγείρειε θεῶν 279r
ἢ ἑαυτὸν τοσοῦτον εὔφλεκτον καὶ εὐαίσθητον ἐξεργάσαιτο καὶ τρίβοι τοὺς τύπους ταῖς τῆς ἀναμνήσεως καὶ μελέτης καὶ μερίμνης ἐπιβολαῖς. τὸ γὰρ πολλάκις ἐθέλειν ἀκούειν καὶ λέγειν ὧν ἤκουσεν ἢ κατέλαβε δι' ἑτέρας ἡστινοσοῦν αἰσθήσεως, τοῦτο ἀπεργάσεται τὸ μεμνῆσθαι κινουμένης ἀεὶ καὶ βάθος λαμβανούσης διὰ τῆς κινήσεως τῆς ἐναπομορχθείσης φαντασίας εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ὑποδοχήν. ὡς γὰρ τὰ τρίμματα τῶν ἁμαξιτῶν κοιλαίνεται καὶ βάθος ἴσχει ταῖς πολλαῖς καὶ συνεχέσι καὶ καταγινομέναις τῶν τροχῶν ἐπιβολαῖς, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ψυχήν τι συμβαίνει· τὸ δ' εἰς ἅπαξ 574
καὶ πρῶτον καὶ μέχρι τινὸς καὶ ἕως τούτου λίαν ἐπιπολαίους ποιεῖ τοὺς τύπους. οὕτω μὲν οὖν μνήμης περιέσῃ, καὶ εἰ μὴ τύχοις φύσει μετειληφώς.

Ἤδη δὲ καὶ Σιμωνίδης καὶ πλείους μετ' ἐκεῖνον μνήμης [γνώμης] ὁδοὺς προὐδίδαξαν, εἰδώλων παράθεσιν καὶ τόπων εἰσηγούμενοι πρὸς τὸ μνημονεύειν

1. καὶ αἰσθανομένη P ‖ 5. ἐγείρεται] Bakius, εἰσεγείρεται P ‖ 9. ἐπεγείρειεν P ut semper fere ‖ 10. ἑαυτὸν τοσοῦτον] τύχη τις αὐτὸν Bakius, αὐτὸς αὐτὸν Finckhius ‖ 18. ἁμαξῶν libri, corr. Bakius ‖ 21. ἐπιπολαίους] Ven. Gud., ἐπιπολλοὺς P[1], ἐπιπολεῖς P[2] ‖ 25. γνώμης del. Bakius

ἔχειν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων· τὸ δέ ἐστιν οὐδὲν ἕτερον ἢ τῶν ὁμοίων πρὸς τὸ δοκοῦν καινὸν παραθεώρησις καὶ συζυγία πρὸς ἄλλο. τὸ γὰρ γνώριμον τοῦ γνωστοῦ τύπος τις καὶ ἴχνος καὶ λαβαὶ καὶ ἀφορμαί, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὰς τῶν βαρβάρων φωνὰς συλλαβεῖν ἔστιν ἀντιτιθέντα τῷ γνωρίμῳ τὸ ἀντ' αὐτοῦ καὶ τοὺς τύπους τῶν πραγμάτων καταβλέποντα. ὁ δὲ τόπος τῆς μνήμης [εἰς] ἀφορμὴν ἔδωκεν, *ὅτι μηδὲν ἄνευ τόπου, καὶ τὸ μέρος τοῦ λείποντος καὶ ὅλου. ὥσπερ γὰρ οἱ τὸ ἴχνος ἀνευρόντες κύνες καὶ τὴν χώραν τῶν ἰχνῶν κατὰ πόδας διώκουσι τὸ θηρίον καὶ μόνον οὐκ ἔχειν ὑπολαμβάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ τῷ σπουδάζοντι μνημονεύειν καὶ σῴζειν τὰ μαθήματα θέλοντι τὰ μέρη τῶν μαθημάτων ἐστὶ θεωρητέον καὶ τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς, ἵν' ὅπου τύχοι προσβαλὼν ἐκεῖθεν αὐτῷ τὸ μνημονεύειν ὑπάρξαι. τοιγαροῦν καὶ τὰ μέτρα μᾶλλον μεμνήμεθα τῶν ἄνευ μέτρου πεποιημένων, ὅτι δὴ τὸ τοῦ ῥυθμοῦ καὶ τῆς εὐταξίας ἀνά|-*
279v *λογον μνημονεύοντες καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ῥημάτων ἀνιχνεύομεν κατὰ πόδας ζητοῦντες τὸ λεῖπον ἐξ ὧν προειλήφαμεν. τὸ δὲ μέγιστον ἐν τούτοις, μελετᾶν ἀεὶ καὶ ἀπιστεῖν ὡς εἰδότα καὶ φοβεῖσθαι, μὴ διαρρυέν σε*
575 *τὸ μάθημα οἰχήσεται. τὸ γὰρ ποιοῦν ἐπιλήσμονας ὑπόληψίς ἐστι τοῦ δοκεῖν εἰδέναι τὸ ἅπαξ ὀφθὲν ἢ λεχθὲν ἢ ἀκουσθὲν καὶ τὸ προσδοκᾶν, ὅτι καὶ εἰς νέωτα καὶ μετὰ χρόνον μοι παραμενεῖ, μήτι γε δὴ*

3. *πρὸς ἄλληλα* (*ἄλλα* Gudianus) Bakius ‖ 4. *τόπος . . . λαβὴ καὶ ἀφορμὴ* Bakius ‖ 6. *ἀνατιθέντα* Bakius ‖ 7. *τόπους* Bakius ‖ 8. *τῇ μνήμῃ* Bakius | *εἰς* del. Sp ‖ 12. *δεῖ* libri, corr. Walzius ‖ 13. *παθήματα* P[1] ‖ 14. *ἔτι* libri, corr. Sp, *ἐπιθεωρητέον* Finckhius ‖ 15. *προσλαβὼν* P alii ‖ 16. *ὑπάρξαιτο* libri, corr. Bakius ‖ 22. *εἰδότι* libri, corr. Finckhius ‖ 26. *μοι*] *σοι* Sp

τρίτην ὕστερον ἡμέραν ἢ τετάρτην ἢ πέμπτην. ἔχει δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' οἴχεται καὶ κατὰ μικρὸν διαφθείρεται καὶ δαπανᾶται μὴ μελετώμενον. δεινὴ δὲ πρόφασις λήθης καὶ τὸ γεγράφθαι πού σοι τὰ μαθήματα καὶ ἐπὶ σχολῆς ἔχειν ἐντυχόντα γνῶναι καὶ ἀναλαβεῖν τὸ ἐκβεβλημένον· δεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἡγεῖσθαι μηδὲν ἐκείνων γεγράφθαι μηδ' ἐπὶ σοὶ καθεστηκέναι διαναγνόντι καὶ ἐπιλεξαμένῳ μαθεῖν οἵου μηδὲ εἰδέναι γράμματα, τό γε ἐπὶ μνήμῃ, καὶ οὕτως ἔσῃ φροντιστὴς περὶ τὰ ἐγνωσμένα καὶ μελετηρότατος εἰς μαθήματα. ἀμέλει τίς ἂν ἐπιλάθοιτο τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς ἢ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς πατρίδος ἢ τοῦ σφετέρου; [ἃ] δῆλον ὅτι δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι ἡ μελέτη τούτων ἀέναος γίνεται καὶ καθημερινή τε καὶ διὰ τέλους. τίς δέ ἐστιν ὅστις ἐρωμένης ἢ παιδικῶν ἐξελάθετο, καὶ ὧν οὗτοι λέγουσιν ἢ πράττουσι; κἂν ληροῦντες τύχωσι καὶ ὁτιοῦν φλυαροῦντες εἴπωσι, τοῦτο φροντίδι βεβαιωσάμενος περιφέρει καὶ μελέτῃ μακρᾷ τῷ πρὸς ἐκείνοις εἶναι τὴν γνώμην καὶ μετ' ἐκείνων διαιτᾶσθαι. διὸ καὶ σοφούς τε καὶ ποιητικοὺς ὡς εἰκὸς ἀποτελεῖ ἡ μνήμη ὑποτρεφομένη. ἅμα τε γὰρ ἔσπασέ τι τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐγέννησε τὸ μνημονεύειν ποθῶν ἀπερχό- 576
μενον τὸ φανὲν κεχαρισμένον, καὶ σοφώτερος αὑτοῦ γεγενημένος καὶ ποιεῖν εἰς τὰ παιδικὰ ὀρέγεται κα γλίχεται τοῦ καλοῦ, καθάπερ τέως μελετηρὸς ὤν, νυνὶ δὲ πτερωθεὶς ὑπὸ μνημοσύνης· καὶ εἰ τύχοι ζωγραφικὸς ὢν ἢ πλαστικός, εἴδωλον ὁμοιότατον ἐκ τῆς μνήμης

3. Plat. Phaedr. p. 275 A ‖ 9. φροντιστὴς] φροντ̄ τ̄ P (with ς above each τ) ‖ 12. ἃ del. Sp, ἢ Bakius ‖ 17. ὁτιοῦν] Sp, ὅτι ἂν libri ‖ 19. τὴν γνώμην] τῇ μνήμῃ Finckhius, v. Plat. Phaedr. p. 249 C ‖ 24. ποιεῖν] ποιητικώτερος Sp ‖ 26. καὶ] Finckhius, κἂν libri

τῆς περὶ τῶν παιδικῶν συμπλάσεται καὶ διατυπώσει. 280r νυστάζειν | γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐᾷ καὶ παριέναι τὰ μέρη τοῦ κάλλους ὁ πόθος ἐγκείμενος οὐδὲ ἀμελῶς θεωρεῖν· οὐδὲ φιλάργυρος τῶν δραχμῶν ἐπιλήσεται τούτων ὧν ἀπέθηκεν εἰς τὸ ταμιεῖον φέρων, διὰ φροντίδος ἔχων ἃ διηρίθμησε καὶ συνήθροισε. φροντίζων δὴ καὶ σὺ περὶ ταῦτα ἃ μανθάνεις, εἰ βούλει μαθεῖν, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ οὐκ ἐπιλήσῃ τὸ σύνολον, ἀλλ' ἕξεις ἐπὶ τὴν χρείαν ἕτοιμα ὑπόγυον αὐτὰ καὶ πρὸ ὀλίγου τεθεραπευκὼς καὶ περὶ αὐτῶν διειλεγμένος· ἐὰν δὲ ἀνῇς, οἰχήσεται. πτερόεντα γοῦν οἱ ποιηταὶ τὰ ἔπη καὶ τὰ ῥήματα λέγουσιν, ὅτι τοῖς οὐκ ἀπρὶξ ἐχομένοις ἀναστάντα πέτεται. αἰνίττεται δὲ καὶ ὁ κατατετρῆσθαι δοκῶν πίθος καὶ τὸ ἐν Ἅιδου κόσκινον, ὅτι μηδὲν στέγειν δυνάμεθα τῶν εἰς τὴν ψυχὴν εἰσιόντων, ἀλλ' ἀπόρρυτόν ἐστιν ἄνωθεν, ὥσπερ ἀπορρέοντός τινος ἀεὶ δεῖ τὸ ἐπεισρέον εἶναι. Ἀντιφῶν τε ἐν ταῖς ῥητορικαῖς τέχναις τὸ μὲν τὰ παρόντα ἔφη καὶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ παρακείμενα αἰσθάνεσθαι κατὰ φύσιν εἶναι ἡμῖν, παρὰ φύσιν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτῶν ἐκποδὼν γενομένων ἐναργῆ τὸν τύπον. ὅθεν ἐπειδὴ παρὰ φύσιν ἐστὶ τὸ μνημονεύειν, ἡ φροντὶς καὶ ἡ ἄσκησις 577 κράτιστον. ἀκροώμενος οὖν τῶν τε ἀποστοματιζόντων ἤτοι τὰ ἐσκεμμένα ἤτοι τοὺς αὐτοσχεδίους λόγους καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων, πρῶτον μὲν τὴν ἰδέαν τοῦ λεγομένου περιλάμβανε, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ περιβολὴ τῆς

4. οὐδ' ὁ φιλάργυρος Sp ‖ 8. νύκτα Bakius ‖ 9. ὑπόγυον del. Sp ‖ 13. ἀποπέτεται Finckhius ‖ 16. ἐστιν, ὅθεν ὥσπερ ἀπορρέοντός τινος Finckhius, v. Plat. Legg. p. 732 B ‖ 19. τὰ] Gudianus, om. P ‖ 20. παρὰ φύσειν P ‖ 21. τύπον] Finckhius, πόθον libri | τῶν παρὰ φύσιν ἐστὶν P ‖ 23. γε libri, corr. Finckhius ‖ 24. καὶ addit Finckhius ‖ 26. παραβολὴ libri, corr. Finckhius

ἐννοίας καὶ ὁ κύκλος καὶ τὸ ἄρθρον τὸ περιγράφον καὶ ἀφορίζον τὰ μέρη τῶν μερῶν, οἷον εἰ μὲν προοίμιον εἴη, τίς ὁ λόγος τε καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς προοιμιακῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ α', τοῦ β', τοῦ γ', τῶν ἄλλων ἐφεξῆς, καὶ τὸ διὰ τί εἴληπται λάμβανε. δεσμὸς γὰρ ἔσται τῆς μνήμης σοι καὶ φυλακτήριον [καὶ] τὸ τοιοῦτον εἶδος λαβόντι· τὸ γὰρ διὰ τί τὸ κῦρος τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης. ὡσαύτως γε μὴν καὶ περὶ τῆς διηγήσεως δηλώσεως οὔσης, εἴτε ἄνωθεν ἐξαρχῆς εἴτε καὶ πόθεν ἤρξατο καὶ τίνος χάριν, καὶ ταῦτα ἐπίκρινε. ὅταν δὲ ἅπτηται τῶν πίστεων, ἡγουμένων τε καὶ ἀναγκαίων διάκρισιν | ποιοῦ, καὶ τί τὸ κεφάλαιον τὸ ἰδικώ- 280v
τατόν ἐστιν αὐτῶν, καὶ πρὸς τί βλέπων λέγει καὶ πραγματεύεται. τὰ γὰρ καθ' ἕκαστον τῶν ἐπιχειρημάτων ἐκ τούτων σοι παραστήσεται, μικροῦ δέω λέγειν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ῥήματα· ὅταν δ' ἐκβοήσῃ τι καλὸν καὶ καίριον καὶ περιττὸν καὶ συνέσεως ἀξίας ἐχόμενον, διότι τοιοῦτόν ἐστιν οὐκ ἀχρεῖον λαβεῖν εἰς ἀπομνημόνευσιν. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἐπιλόγων· ἢ γὰρ αὔξει τὸ πρᾶγμα ἢ [μὴ] ταῖς ἐπανόδοις συστρέψας ἐν βραχεῖ διδάσκειν οἴεται δεῖν τὰ διὰ πολλῶν ἡνυσμένα. μαρτύριον δὲ πρὸς τούτοις τοῖς εἰρημένοις οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι τῆς μνήμης τὸ ἔργον ἡμέτερον εἶναι καὶ ἐφ' ἡμῖν τὸ τοὺς διαλυομένους, ὅταν καὶ 578
ἀπαλλαττώμεθα ἀπ' ἀλλήλων παραπέμποντες ἢ προπεμπόμενοι, κελεύειν ἀλλήλων μεμνῆσθαι ἀπελθόντας· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ῥῆμα, ὅτι, εἰ βουληθείημεν μὴ

2. τὰ μέρη, ἔπειτα τῶν μερῶν Sp ‖ 6. ἐστὶ Bakius | καὶ om. Gudianus, del. Sp ‖ 10. ἐπίκριναι P ‖ 11. τῶν ἡγουμένων Sp ‖ 14. πραγματεύεται] Gudianus, πραγματευόμενος P ‖ 20. μὴ del. Bakius ‖ 22. τούτοις] Gudianus, om. P ‖ 25. προπέμποντες Finckhius

ἀμελεῖν τοῦ μεριμνᾶν, καὶ ἄποθεν ἀλλήλων μνημονεύοιμεν ἄν. τὰ δὲ ἐγκλήματα καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν τοῖς μὴ μεμνημένοις οὐ σαφῶς εἰς τοῦτο φέρει τὸ δέον ἐπιμέλειαν ἔχειν μνημοσύνης καὶ τοῦ ἄποθεν ὄντος; ὅσα γοῦν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ταῦτα οὐκ ἂν εἴη δίκαιον ἐπιτιμᾶν, οὐκ ἀμορφίαν, οὐ πήρωσιν, οὐδὲν τῶν ἄλλων, ὅσαπερ οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

[ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ.

Ὅτι τὰ τελικὰ καλούμενα κεφάλαια, περὶ ὧν ἡ σκέψις, σύμπασιν ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσι τῶν λόγων ζητεῖσθαι δύναται. αἱ μὲν γὰρ συμβουλαὶ διττῶς διανέμονται καὶ ταύτης τῆς τιμῆς τυγχάνουσι· καὶ φέρε, εἴπωμεν συμβουλίαν. κατατρέχοντος τοῦ Φιλίππου συνεχῶς τὴν Χερόννησον γράφει Δημοσθένης διορύξαι τὸν ἰσθμὸν αὐτῆς· λέξεις γὰρ οὕτω· 'παράνομα ταῦτά ἐστιν, ὦ Δημόσθενες, ἃ γράφεις· καινὰ γὰρ καὶ ἄτοπα καὶ παρὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον καὶ μὴ δόξαντα τοῖς προγόνοις μηδὲ τῷ θεῷ Διΐ, καὶ γὰρ ἂν ἔθηκε νῆσον, εἴπερ ἠβούλετο'. 'ἀλλ' εἰ καὶ παράνομα, συμφέροντα μέντοι, πρακτέα· τὰ γὰρ καινὰ ἐὰν σῴζῃ τὴν Χερρόνησον, πῶς οὐκ ἀναγκαῖα;' τὰ δ' ἀναγκαῖα πῶς ἐν
281r Χερρονήσῳ καὶ τὴν ὑ|πὲρ αὐτῶν δαπάνην ὑποστῆναι;
579 οὐ βοηθεῖν, ἐν ᾧ τὸ πρέπον κατασκευάσεις· ἢ καὶ ἑτέρῳ τρόπῳ βοηθεῖν οἷόν τέ ἐστιν αὐτοῖς, ὅτι χαλεπὸν πορίσασθαι δύναμιν [οὐδὲ ἀδύνατον] τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, εἰ οὔτε ῥάδιον οὔτε εὔπορον οὔτε

1. μνημονεύομεν libri, corr. Walzius ‖ 3. δεῖν Finckhius ‖ 8. Hoc caput non esse Longini apparet ‖ 13. Causa a rhetoribus saepe ficta, v. Hermog. II. 207. 16 Sp ‖ 18. γὰρ ἔθηκεν νῆσον, εἴπερ ἂν libri, corr. Bakius ‖ 25. οὐδὲ ἀδύνατον del. Finckhius, v. Dem. Phil. I. 23 ‖ 26. παραταξαμένην libri, corr. Finckhius

δυνατὸν ὅλως διορύξαι τὴν Χερρόνησον· δεῖ γὰρ ἀμυθήτων χρημάτων καὶ διχῇ δαπανᾶν εἰς τοὺς προαγωνιζομένους καὶ εἴργοντας τὴν Φιλίππου δύναμιν ἀπὸ τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν διασκαπτόντων, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀρύττοντας καὶ μεταλλεύοντας τὸ χωρίον, οὐκ ὀλίγους οὐδ' εὐαριθμήτους. ὁ δὲ χρόνος ὅσος; εἰ δὲ καὶ πέτρᾳ ἐπιτύχοιεν δυσκατεργάστῳ καὶ ἀντιτύπῳ; εἰ δὲ χαλεπήνειε καὶ τὸ δαιμόνιον, ὡς βίαιόν τι ποιούντων ἡμῶν καὶ ἀθέμιτον καὶ παρὰ τοὺς νόμους τῶν θεῶν; ἐν ᾧ ὅτι πανταχόθεν οὔτε ἀσύμφορον οὔτε ὁλόκληρον οὔτε ἐργῶδες τὸ ἐγχείρημα, ἀλλὰ καὶ ὀλίγα ἀρκέσει χρήματα· κἂν εἰ πολλὰ εἰσάπαξ ἀναλώσομεν, τὸν δὲ ἅπαντα ἐν ἀσφαλεῖ τὰς πόλεις ἕξομεν καὶ ὀχυρῷ· ἐν ᾧ ὅτι ἐν θαλάττῃ πάντων ἀνθρώπων ἀμείνους ἐσμέν, καὶ ὅσα ἐν ταῖς νήσοις ἔχομεν, ἄληπτα ταῦτα καὶ ἀχείρωτα ἄλλοις. καρπωσόμεθα οὖν καὶ Χερρόνησον ὡς Λῆμνον, ὡς Σκῦρον.]

8. καὶ] om. Gud. || 10. prius οὔτε om. Gud. || 11. οὔτε] om. Sp || 12. ἀναλώσωμεν libri || 13. ἅπαντα] χρόνον addit Bakius || 17. Σκῦρον] συνελόντι δ' εἰπεῖν P, continuatur Apsinis Ars, v. p. 579 W.

V.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ.

Καλὴ μὲν ἡ τοῦ Ταρσέως Ἑρμογένους ῥητορική. πῶς γὰρ οὔ; συνεκτικωτάτη γάρ ἐστι πάντων τῶν τῆς τέχνης μερῶν. ἀλλ' οὐδὲν ἐλάττων ταύτης καὶ ἡ τοῦ κριτικωτάτου Λογγίνου. οὗτος γὰρ καὶ εὐμαθέστερός ἐστι τοῖς ἀναγινώσκουσιν, εὐθὺς ἀπὸ προοιμίου ἀρχόμενος καὶ τὰς ἀρετὰς ἑκάστης τῶν τῆς τέχνης μεθόδων δήλας ἅπασι καθιστῶν. ἔργον γοῦν, φησὶν ἐκεῖνος, προοιμίου [ἐπιείκεια] εὔνοια πρόσεξις εὐμάθεια· διηγήσεως δὲ δηλῶσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ πίστεως πεῖσαι διότι τοῦτό ἐστιν· ἐπιλόγου δὲ αὐξῆσαι καὶ ἀναμνῆσαι καὶ προτρέψαι τὸν ἀκροατὴν τὴν ψῆφον ἐπενεγκεῖν, ἣν βουλόμεθα. καὶ εἶδος μέν φησιν ὁ ἀνὴρ εἶναι τὰ κεφάλαια καθάπερ ἀγαλμάτων ἤ τινων ἀνδριάντων τύπους, πρὸς παράδειγμα δὲ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λόγους, ὄργανα δὲ τὰ εἰκότα, μέρη δὲ τῶν εἰκότων σημεῖα, τεκμήρια, βάσανοι, μάρτυρες, νόμοι, ψηφίσματα, συνθῆκαι, κηρύγματα καὶ τὰ τοιαῦτα· πάντα μὲν γὰρ τῷ

2. *καὶ πῶς γὰρ οὐ* liber, corr. Bakius ‖ 3. *ἔλαττον* Finckhius ‖ 7. *δήλας*] Sp, *δήλους* liber Bakius ‖ 8. *ἐπιείκεια*] 'abundat, neque enim a vulgari ante discessit Longinus neque *ἐπιεικοῦς* scribendum est' Sp ‖ 11. *ἣν*] Bakius, *ἢ* liber

γένει εἰκότα, κατ' εἶδος δὲ καὶ στοιχεῖον, ὥσπερ εἴρηται. καὶ σημεῖα μέν, φησίν, ὀνομαζέσθω τὰ τῶν παρῳχομένων ἀποδεικτικά, τὰ δὲ τῶν μελλόντων εἰκότα, τὰ δ' ἀμφιλόγως ἔχοντα τεκμήρια. τὸ δὲ ἐνθύμημα συλλογισμὸν λέγει τοῦ ῥήτορος, ἀτελῆ μέντοι καὶ τῶν συμπερασμάτων καὶ τῶν προτάσεων ἐνίοτε ⟨ἐπιδεῆ⟩· καὶ γίνεται ἢ δεικτικὸν ἢ ἐλεγκτικὸν ἢ γνωμικὸν ἢ παραδειγματικόν· ἂν δὲ προσλάβῃ τὸ παράδειγμα, τέλεον ἐπιχείρημα γέγονεν. ἔστι γὰρ τοῦτο ἐξειργασμένον ἐνθύμημα, τὸ πανταχόθεν ἐκτετελεσμένον, καὶ δύο τὰ καθόλου μέρη τῆς κατασκευῆς, ἐνθύμημα καὶ παράδειγμα. καὶ ἔστι παράδειγμα ὅμοιον ὁμοίου μέρος, γνώριμον ἀγνοουμένου, τὸ δ' ἐνθύμημα ἐπιτομὴ τῶν παραδειγμάτων. ἃ γὰρ ἐν πολλοῖς ἔσπαρται παραδείγμασι, συστρέψας ὁ λόγος λέγει δι' ἐνθυμημάτων· διόπερ ἐξήγησίς ἐστιν ὥσπερ τῶν ἐνθυμημάτων ἡ μνήμη τῶν παραδειγμάτων. ἀνυτικώτατον δέ, φησίν, εἰς εὕρεσιν τὸ διαβλέπειν τὰ συνυπάρχοντα τοῖς προσώποις καὶ πράγμασι, τύχας, τέχνας, ἡλικίας, γένη, πλούτους, τρόπους, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὑπαρχέτω δέ, φησί, πρὸ τούτων ἡ τῶν τελικῶν κεφαλαίων θέσις ἐπὶ τῷ ζητήματι καὶ τὸ ἐφαρμόζειν τὰ τελικὰ καὶ γενικὰ καὶ τυπώδη τοῖς ἰδικωτάτοις. τῶν δὲ ἐπιλόγων, φησίν, ἡ δύναμις ἀναμνῆσαι τὰ εἰρημένα ταῖς ἐπανόδοις αὐξῆσαί τε τὸ ὁμολογηθέν, εἴτε κρεῖττον εἴτε χεῖρον τοῖς μερισμοῖς καὶ τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων καὶ τῶν ἐναντίων. καὶ ὅτι ἡ φύσις τῶν ἐπιλόγων ἀντιστρόφως τοῖς προοιμίοις ἔχουσα εὑρίσκεται· τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ προοιμιαζομένῳ πολλάκις καὶ προτρέποντι τοὺς δικαστὰς

5. συλλογισμὸς, corr. Bakius | τοῦ συμπεράσματος Sp || 6. ἐπιδεῆ addit Bakius || 21. πρὸ τούτων] τούτοις Longinus p. 182. 12

πρέπει κατὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐπιλόγων. καὶ ὅτι τὸ μὲν προοίμιον μερισμὸν ἔχει τῶν κεφαλαίων, ἐπαγγελίαν δὲ τῆς ἀποδείξεως, ὁ δὲ ἐπίλογος αὐξήσεις καὶ ἀναμνήσεις τῶν ἤδη λεχθέντων. προσθῆκαι δὲ καὶ ἀφαιρέσεις ῥυθμίζουσι πολλάκις τὸν λόγον. ἡ δὲ ἀλληγορία καὶ νεάζειν τοῦτον ποιεῖ· τὸ γὰρ πεπατημένον καὶ πεπλυμένον καὶ μυριόλεκτον πρὸς κόρον ἄγει. καὶ αἱ καινοτομίαι δὲ τῶν συντάξεων καὶ τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν διαθέσεων καὶ αἱ περὶ τοὺς χρόνους μεταλλάξεις κατασείουσι τὰ τοῦ ἀκροατοῦ ὦτα. τοιγαροῦν λεκτέον· ἀμφὶ σοῦ λέγομεν, καὶ χάριν σήν, καὶ θαυμάζω σοῦ, καὶ καταφρονῶ σε, καὶ θάρρει τούτους, καὶ ὡς εἴδεῖεν θεοί, καὶ ἀνύσασιν ἄν, καὶ τὰ τοιαῦτα. οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος τῆς μεθόδου τῆς κατὰ τὴν τέχνην τὸ τῆς λέξεως. φῶς γὰρ ὥσπερ τῶν νοημάτων καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων ἡ καλλιλογία. πλέον γὰρ οὐδὲν τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς ὀξύτητος τῆς ἐπὶ τῇ κρίσει καὶ διαιρέσει καὶ περισκέψει τῆς γνώμης καὶ τῶν καθ' ἕκαστα λογισμῶν, εἰ μὴ συντείναις τῇ βελτίστῃ λέξει τὰ νοήματα. ἡ δὲ περίοδος ἐνθύμημά πώς ἐστιν ἀπηγγελμένον ῥυθμοῖς εὐτάκτοις, κώλοις τε καὶ περικοπαῖς πρὸς ἀλλήλας συμμέτροις. προδιόρθωσις δὲ καὶ ἀποσιώπησις καὶ παράλειψις καὶ εἰρωνεία ἐνθυμήματά εἰσι καὶ λογισμοὶ τοῦ πιθανοῦ χάριν καὶ πίστεως εἴδη, καὶ μέρη ἂν εἶεν τῆς παθητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀποδείξεως τῇ τῆς ὑποκρίσεως ἀρετῇ πρέποντα. ἔστι δὲ ἡ ὑπόκρισις τὸ κάλλιστον τῶν ἐν τῇ τέχνῃ· οὐ γὰρ μετ' ἀνάγκης ἄγει ὡς ἡ πίστις καὶ ἡ ἀπόδειξις, ἀλλ' ἀπάτῃ δελεάζει

6. πεπλυμένον] Bakius, πεπαυμένον liber ‖ 11. ἀμφὶ σοῦ λέγομεν] ἀφείλετό με Longinus p. 191. 9 ‖ 22. πρὸς] κατ' Longinus p. 193. 27 ‖ 25. εἶεν] εἴη Longinus p. 194. 17 ‖ 27. τὸ? ‖ 28. δελεάζουσα καθέλκει Longinus p. 195. 4

καὶ καθέλκει τὴν γνώμην τοῦ κριτοῦ πρὸς τὸ δοκοῦν τῷ λέγοντι. θεράπευε δέ, φησί, τὸν λόγον καὶ διάπλεκε ὥσπερ ταινίαις καὶ ἀνθέων χροιαῖς καὶ βαφῆς ποικίλης εἴδεσι. καὶ τὸ μὲν ἀποτετορνευμένον καὶ στρογγύλον ταῖς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀπόνεμε πίστεσι, τῷ δέ γε συμβουλευτικῷ σεμνοτέραν δίδου τὴν λέξιν· τόν γε μὴν εἰς τὰ θέατρα φανησόμενον λόγον καὶ χειρωσόμενον τοὺς θεατὰς οὐ χεῖρον δι' ἀκριβείας συγκεῖσθαι καὶ κάλλεσιν εἰρῆσθαι· σωφροσύνης δέ σοι κἀνταῦθα δεῖ καὶ τῆς φιλοκάλου εὐτελείας. τὸ γὰρ ὑπερβάλλον εἰς ὤτων χάριν κολακεία καὶ τὸ σεμνόν, εἰ μετέχοι μετρίας ἡδονῆς, ἀκόρεστόν ἐστιν. αὔξεται δέ, φησίν, ἡ ὑποκειμένη ὑπόθεσις ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ δύο τρόποις, μερισμῷ ἢ παραβολῇ. πολιτικῶς δέ ἐστι λέγειν τὸ πεποικίλθαι τὸν λόγον ἐνθυμήμασι πιθανοῖς καὶ ὡς μάλιστα ἀποδεικτικοῖς. εἰς ἑκάτερα δέ, φησίν, ἐπιχειρεῖν δυνάμεθα, ὅτι τε δόξας ἐναντίας περὶ τῶν αὐτῶν ἐσχήκαμεν, καὶ ὅτι παρέοικε τὰ ἀγαθὰ τοῖς κακοῖς. καὶ τὰ μὲν εἰκότα λόγοι, φησίν, εἰσὶν ἔνδοξοι περὶ τῶν ὡς ἐπὶ πολὺ γινομένων, ἀφ' ὧν τὰ ἐνθυμήματα καὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ τὰς πίστεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ποιούμεθα τῶν ζητουμένων κεφαλαίων. σημεῖον δέ ἐστι πρᾶγμα ἢ πάθος συμβεβηκός, ἀφ' οὗ τὸ ζητούμενον τεκμαιρόμεθα γεγονέναι ἢ μή. ἐπὶ τούτοις ὁ ῥήτωρ ἑπτὰ τίθησιν ἄνδρας κρατίστους διὰ πάσης ἀρετῆς, ὁπόσαι τὴν φράσιν ἡμῖν συγκοσμοῦσι· δύο μὲν τῶν Σωκρατικῶν φιλοσόφων Αἰσχίνην καὶ Πλάτωνα, δύο δὲ τῶν ἱστορίαν συνθέντων Ἡρόδοτον καὶ Θουκυδίδην, τρεῖς δὲ τῶν ὀνομαζομένων ῥητόρων

3. *ὥσπερ ταινίαις*] Bakius, *ταινίαις ὥσπερ* liber ‖ 4. *ποικίλοις* Sp ‖ 26. *ὁπόσοι* Sp

14*

Ἰσοκράτην καὶ Λυσίαν καὶ Δημοσθένην. καὶ τοὺς μὲν πέντε ἀναμαρτήτους ἐν πᾶσι τοῖς εἴδεσι τοῦ λόγου τίθεται· Θουκυδίδου δὲ αἰτιᾶται τὸ κατεστοιβασμένον καὶ περιειργασμένον, Πλάτωνος δὲ ἀτεχνίαν τῆς τῶν ἰδεῶν κράσεως καὶ τὸν ποιητικώτερον ὄγκον τῆς πεζῆς διαλέκτου· τοῦτο μόνον οὐ κατ' ἐμὴν γνώμην λέγων, ἀλλ' οὖν οὕτω τῷ ῥήτορι εἴρηται.

VI.

ΕΚ ΤΩΝ ΛΟΓΓΙΝΟΥ.

1. *Ὅτι χρὴ πεφεισμένως χρῆσθαι ταῖς τροπαῖς καὶ μετὰ τέχνης, μὴ παραλείπειν δὲ παντελῶς· οὕτως πρὸς πολλὰ χρήσιμον [ὂν] τὸ τοιοῦτον εἶδος. καὶ γὰρ καὶ Λυσίας οὕτως πεποίηκεν.*

2. *Ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης τοὺς πάντα μεταφέροντας αἰνίγματα γράφειν ἔλεγεν. διὸ λέγει Λογγῖνος σπανίως κεχρῆσθαι καὶ τούτῳ τῷ εἴδει.*

3. *Ὅτι τροπὴ ἐκ τοῦ πανούργου καὶ ἐξάλλαξις οὐδεμία ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ νοῦ σχήματα ὀψέ ποτε εἰς τοὺς δικανικοὺς λόγους παρεισῆλθεν· ἡ πλείων γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ περὶ τὴν λέξιν καὶ τὸν ταύτης κόσμον ἦν καὶ τὴν συνθήκην καὶ ἁρμονίαν.*

4. *Ὅτι δεῖ σκέπτεσθαι τὴν δύναμιν τῶν κεφαλαίων καὶ τὴν τῶν ἀντιθέσεων διαφοράν, καὶ μήτε ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν ἄρχεσθαι μήτε τελευτᾶν εἰς ταῦτα, ἀλλὰ μιμεῖσθαι τὴν ἐν τοῖς πολέμοις τακτικὴν εἰς μέσον τοὺς χείρους λοχίζουσαν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ συνουσίαις*

3. *ὂν* del. Sp ‖ 6. *λέγει*] Ruhnkenius, *λέγουσι*, v. praefat. ‖ 7. *κεχρῆσθαι*] v. p. 215. 23, *δεῖν χρῆσθαι* Bakius ‖ 10. *παρεισῆλθεν*] Hasius, *παρῆσμεν* liber, *παρεῖσθαι* 'admissa esse' Bakius ‖ 17. *λοχίζουσαν*] Eggerus, *λογίζουσαν*

ἄριστον, οὐ μόνον ἐν συγγραφῇ· πρὸς γὰρ τὰ ἀσθενῆ ῥᾳδίως ἀντιλέγουσιν ὥσπερ οἵ εἰς τοὺς ψιλοὺς τῶν πολεμίων ἐμβαλόντες, ἀλλ' οὐκ εἰς τοὺς ὁπλίτας.

5. Ὅτι Δημοσθένης δεινότατος ὢν ἐν ταῖς ἀντιθέσεσιν οὐκ ἀεὶ τῇ τέχνῃ ἐμμένει, ἀλλ' αὐτὸς γίνεται τέχνη πολλάκις. ὡσαύτως καὶ Ἀριστείδης.

6. Ὅτι τὸ παραγράφεσθαι ἐπὶ τῶν λαμπρῶν προσώπων ἄτοπόν φησι· καθαιρετικὸν γάρ ἐστιν ἀξιώματος καὶ ὑποψίαν ἐμποιεῖ.

7. Ὅτι χρὴ ἐν ταῖς συνθήκαις τῶν κώλων εὐπρεπῆ εἶναι τὴν λέξιν καὶ τὴν συνθήκην οὐκ ἀνάρμοστον, ὡς ἂν παίωνας εἶναι καὶ ἡρῴους τοὺς πλείστους, ἐξ ὧν εὔογκος ἡ ἑρμηνεία γίνεται καὶ σεμνή· παραδείγματα δὲ τὰ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους· οὗτοι γὰρ ἄριστοι γνώμονες τῶν τοιούτων.

8. Ὅτι ἐν τοῖς ἀδόξοις καὶ φέρουσιν αἰσχύνην τῷ ἀπολογουμένῳ κάλλιστος ὁ δι' εἰκασίας τρόπος, οἱονεὶ πορνείας κατηγορηθεὶς μὴ παρὰ ἕκαστον πειρῶ ἀπολογεῖσθαι καὶ λύειν· εὐτελὲς γὰρ καὶ καθαιροῦν τὸ ἀξίωμα, κἂν τὰ μάλιστα πολλοὺς ἔχῃς ἐλέγχους τοῦ συκοφαντήματος. παράδειγμα τῆς μεθόδου ταύτης τοιόνδε ἔχε· βλασφημηθεὶς γάρ τις ὑπό τινος, ὡς ἐπὶ τοῖς αἰσχίστοις συνεγένετο βασιλεῖ, δι' εἰκασίας ἀπελογήσατο· ‘κἀκεῖνος πρὸς τὰ βελτίω προὔτρεπε συνών, καὶ αὐτὸς οὐχ ἡττόμην τῶν μοχθηρῶν ἐπιτηδευμάτων’. ἐφυλάξατο ἐνταῦθα τὸ ἄδοξον τῆς ἀπολογίας.

9. Ὅτι ὁ πρῶτος ἄριστα πρὸς τὴν πεζὴν λέξιν τὸν Ὁμηρικὸν ὄγκον μετενεγκὼν Πλάτων ἐστίν.

3. ἐμβάλλοντες Bakius ‖ 6. πολλαχοῦ Bakius ‖ 24. προυτρέπων, corr. Bakius

10. Ὅτι πολλάκις ἐνδείᾳ φύσεως καὶ οἱ ἐπιστήμονες κατὰ τὴν ἐργασίαν ἀποτυγχάνουσιν.

11. Ὅτι Θεόφραστος ἓξ τρόπους αὐξήσεως παραδέδωκε· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων λέγει ἔχειν τὴν αὔξησιν, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, τὰ δὲ ἐξ ἀντιπαραβολῆς καὶ κρίσεως, τὰ δὲ ἐκ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ πάθους φαίνεται μεγάλα. οἱ δὲ νέοι ῥήτορες καὶ ἐκ τῆς αἰτίας φασὶν ἔχειν τὸ μέγεθος μεγάλην ῥοπήν.

12. Ὅτι τὴν πλεονάσασαν περὶ τὴν Ἀσίαν ἔκλυσιν ἀνεκτήσατο Ἀριστείδης· συνεχῶς γάρ ἐστι καὶ ῥέων καὶ πιθανός.

13. Ὅτι αἱ ἀνακεφαλαιώσεις τοῦ πραγματικοῦ τύπου εἰσίν.

14. Ὅτι ἠθικὸς λόγος γίνεται κατὰ διάνοιαν, ὅταν χρηστὴν ἔχῃ προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βελτίω ῥέπουσαν.

15. Ὅτι ἄριστοι λόγοι καὶ μιμήσεως ἄξιοι οἱ μὴ ἔχοντες ἑνὸς χαρακτῆρα, ἀλλὰ διαφόρων.

16. Ὅτι τὰ κεφάλαια τῆς δημηγορίας τέτταρα λέγει εἶναι, ὅσαπερ καὶ καθάπαξ εἴωθεν ἐμπίπτειν εἰς τὰς συμβουλάς, τὸ δίκαιον τὸ συμφέρον τὸ δυνατὸν τὸ ἔνδοξον, ταῦτα δ' ἄριστα τὸν Θουκυδίδην φησὶ φυλάξαι.

17. Ὅτι αἱ γνωμολογίαι ἄρισται ἐπὶ τῇ κατασκευῇ. οὐ δεῖ δὲ κατακόρως ταύταις κεχρῆσθαι.

18. Ὅτι τὸν κατὰ Μειδίου λόγον ἐπιφορικόν φησιν εἶναι, εἰλῆφθαι δὲ ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου.

19. Ὅτι τέχνης ἐστὶ μᾶλλον τὸ ποῖα δεῖ προτάττειν καὶ ποῖα ἐπιζευγνύειν.

20. Ὅτι ὑπόστασιν καλοῦσι τὸ ἔμφασιν ἔχον καὶ πάθους τινὸς ἐνδεικτικόν, καθάπερ τὸ Δημοσθενικόν·

6. συγκρίσεως Volkmannus ‖ 9. περὶ] Sp, ἐπὶ ‖ 10. ὁ Ἀριστείδης Bakius ‖ 12. πραγματικοῦ] v. Apsin. p. 532 W

῾οὕτως ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη᾽ καὶ ἄλλως ῾ὅσῳ πλείοσιν οὗτος ἠνώχληκεν᾽.

21. Ὅτι δεῖ τὰ προοίμια ἐν μὲν τοῖς συμβουλευτικοῖς ἐκ τῶν κεφαλαίων, ἐν δὲ τοῖς δικανικοῖς ἐκ τῶν ὑπολήψεων, ἐν δὲ τοῖς πανηγυρικοῖς ἐκ τῆς ὅλης σχέσεως τοῦ λόγου λαμβάνειν.

22. Ὅτι χρὴ τὸν παραμυθούμενον μὴ μετὰ σοφιστικῆς τρανότητος, ἀλλὰ μετὰ συμπεπονθυίας λέγειν ἁπλότητος· οὐ γὰρ ῥητορικῶς, ἀλλὰ θεραπευτικῶς ἔξεστι λέγειν.

23. Ὅτι πραγματικὴ σύνταξίς ἐστιν ἡ πρὸς τὸ σημαινόμενον τὴν ἀναφορὰν ἔχουσα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τοὺς χαρακτῆρας τῶν ὀνομάτων ἤγουν τῶν λέξεων, ὡς τὸ ῾ἀπενέοντο ἡ πληθὺς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν᾽ καὶ τὸ ῾ὑμεῖς δ᾽ ὁ δῆμος᾽ καὶ ῾ἅπασα ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρουν᾽.

24. Ὅτι ἐπὶ δεινῷ λόγῳ οὐ χρὴ τοῖς γυμνοῖς χρῆσθαι τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τοῖς δι᾽ ἐμφάσεως τὸ βούλημα σημαίνουσιν.

25. Ὅτι ῥητορικῆς ἔργον τὰ μὲν σμικρὰ μεγάλως λέγειν, τὰ δὲ μεγάλα σμικρῶς, καὶ τὰ μὲν καινὰ παλαιῶς, τὰ δὲ παλαιὰ καινῶς.

1. Dem. Mid. 2 et 4 ‖ 13. ἤγουν] Bakius, ἤτουν ‖ 14. Hom. *O* 305: ἡ πληθὺς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἀπονέοντο | Dem. Ol. III. 31, Long. p. 192. 5 ‖ 15. Thuc. I. 6, ubi nunc est ἐσιδηροφόρει ‖ 21. παλαιὰ] Eggerus, om. codex

VII.

ΑΨΙΝΟΥ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ. IX. 467 Walz.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ.

Εἴρηται μέν τινα καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν περὶ προοι- A 130r
μίου, τί τέ ἐστι προοίμιον, ὅτι ἀρχὴ τοῦ σύμπαντος
λόγου, καὶ πόθεν λαμβάνεται προοίμιον, ὅτι ἢ ἐκ προσ-
ώπου ἢ ἐκ πράγματος ἢ ἐξ ἀμφοῖν· ὁ δέ τοι θεῖος
Βασιλικὸς κἀκεῖνο προσέθηκεν, ὅτι δυοῖν θάτερον, ἢ
ἐξ ἐννοίας τῶν ἀκουόντων ἀντιπιπτούσης ἡμῖν ἢ ἐξ
ὑποκειμένου λαμβάνεται τὸ προοίμιον. ἐγὼ δὲ καὶ
ταῦτα ἐπαινέσαιμ' ἂν καὶ ἀποδεξαίμην· ἴσως δ' ἄν τι
καὶ αὐτὸς συνεισενεγκεῖν ὡς εἰς κοινὸν ἔρανον δυνη-
θείην οὐκ ἀχρεῖον οὐδ' ἀνωφελές, ἀλλὰ δι' οὗ καὶ
ἑτοιμότερον καὶ καιριώτερον ληψόμεθα προοίμιον. | *πῶς* A 130v
οὖν ληψόμεθα ῥᾳδίως; ἐὰν τὰ ὁμογενῆ διέλωμεν· ὁμο-
γενῆ δὲ λέγω, ὅσα κατά τι συμβεβηκὸς ὅμοιά ἐστιν
ἀλλήλοις, οἷον ἢ κατὰ περίστασιν ἢ κατὰ τὴν ἔκβασιν
ἢ κατὰ τὰς ποιότητας τῶν προσώπων ἢ κατὰ τρόπους 468

1. *Ἀψίνου τέχνη ῥητορικὴ περὶ προοιμίου* vel *προοιμίων* ut titulus totius libri B et reliqui praeter A et Ven. 429 || 3. *προοιμίων* A ex sigla || 5. *ὅτι ἢ ἐκ*] Sp, *ἢ* om. libri || 9. *λάμβαν^ε* A ut saepissime *κρίν^ε = κρίνεται* alia, *λαμβάν^ι* B || 14. *ὁμοιογενῆ* B || 15. *ὅμοιον* B || 16. *ἀλλήλοις*] Bakius Sp, *μᾶλλον* libri | *ἢ* post *οἷον* del. Bakius

1 ἢ κατ' ἄλλο τι· ἐν τούτοις οὖν εὑρόντες ἔννοιαν τὴν κατὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν ἁρμόττουσαν οὕτως ἂν τὴν ἐφ' ἑκάστου ἁρμόττουσαν εἰσόμεθα.

Ἔστι τοίνυν πρῶτον ἐκεῖνο θεώρημα ἐξ ἐπαίνου τῶν ἀκουόντων. πότε οὖν αὐτῷ χρηστέον, ἐπὶ ποίων ὁμογενῶν προβλημάτων; ἐν οἷς ἂν πείσαντές τι τοὺς ἀκούοντας ἕτερον δεύτερον εἰσηγησόμεθα· ἐν τούτοις γὰρ ἁρμόσει ἐπαινέσαι τοὺς ἀκούοντας ἐφ' οἷς ἤδη ἐπείσθησαν· 'πρῶτον μὲν ἄξιον ὑμᾶς ἐπαινέσαι, ὦ ἄνδρες, ἀνθ' ὧν τοῖς τὰ βέλτιστα λέγουσιν ἡμῖν τὸν νοῦν προσέσχετε ἀρτίως καὶ τῶν τἀναντία λεγόντων καὶ ἐξαπατώντων ὑπερείδετε· ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτοις προσθήσειν δοκῶμεν'. οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνων τῶν προβλημάτων· ὁ Περικλῆς πείσας εἴσω τειχῶν μένειν, μετὰ ταῦτα πείθει αὐτοὺς δῃῶσαι καὶ τὴν Ἀττικήν. ἄλλο. ὁ Θεμιστοκλῆς πείσας ἐκλείπειν τὴν πόλιν γράφει αὐτοὺς καὶ ἐμπρῆσαι τὸ ἄστυ. ἄλλο. κατέσκαψάν τινες πόλιν· οἱ διαφυγόντες ἔκριναν τοὺς κατασκάψαντας ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνίκησαν· εἶτα περὶ τῆς τιμωρίας ὄντος τοῦ λόγου ἀξιοῦσιν αὐτοὺς τὰ ἴσα πάσχειν. ἄλλο. ὁ Αἰσχίνης ἀνελὼν τὸν Τίμαρχον γράφει ἀναιρεῖν τὸν τριηραρχικὸν νόμον. καὶ γὰρ οὗτος ὁρᾷς ὅτι ἤδη πέπεικε τοὺς δικαστὰς καταψηφίσασθαι τοῦ Τιμάρχου καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπαινέσει. ἄλλο.

2. ὁμοιογενῶν (μερ) A, ὁμοιομερῶν B | ἂν del. Sp ‖ 6. ὁμογενῶν] Sp, ὁμοιογενῶν libri ‖ 7. εἰσηγησώμεθα Bakius ‖ 9. ὦ ἄνδρες] ὦ (δ) A, ὦ δε B ‖ 11. προσέσχετε] Bakius, προσέχετε A et reliqui ‖ 12. ὑπερίδετε libri | ἔπειτα δὲ καὶ] Sp, καὶ ἔπειτα δέ libri, καὶ del. Bakius ‖ 13. δοκῶμεν] libri, προσδοκῶμεν Sp, at rhetor audientibus se applicat ‖ 15. καὶ om. A, fort. καὶ δῃῶσαι ‖ 16. ἀλλ' ὁ libri, corr. Sp ‖ 21. ὁ] Sp, om. libri ‖ 22. ἀναιρεῖν] B Bakius Sp, ἀνελεῖν A, cf. p. 219. 18

ὁ Ὑπερείδης γράψας ἔπεισε μόνῳ χρῆσθαι συμβούλῳ Δημοσθένει ἐν Ἐλατείᾳ ὄντος Φιλίππου, εἶτα γράφει καὶ φρουρὰν αὐτῷ διδόναι.

Ταῦτα γὰρ καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα προβλήματα 469 ὁμογενῆ τῷ προειρημένῳ θεωρήματι ὑποπίπτει. σὸν δ' ἔργον ἐκ τούτων καὶ τὰ ὁμογενῆ αὐτοῖς ἐπισκοπεῖν.

Ἄλλο. Ἐπαινεσόμεθα δὲ καὶ τότε τοὺς ἀκούοντας, ὅταν πεποιηκότες μὲν ὦσι πρᾶξίν τινα καλήν, γράφωμεν δὲ καὶ ἄλλην αὐτῇ προσθεῖναι· οἷον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἀξιοῖ τις ἐπὶ τοὺς μηδίσαντας στρατεύειν. ἐνταῦθα γὰρ προγέγονε μὲν καλὴ πρᾶξις, ἡ νίκη καὶ ὁ πόλεμος ὁ κατὰ τῶν βαρβάρων, ἕτερον δὲ εἰσηγῇ· ἁρμόττοι ἂν οὖν λέγειν ἄξια μὲν εἶναι ἐπαίνου παντὸς καὶ ἀποδοχῆς τὰ προγεγενημένα, ὡς καὶ ἐπ' ἐκείνου τοῦ προβλήματος· ὁ Ἑρμοκράτης ἀξιοῖ μετὰ τὴν νίκην ἐπ' Ἀθήνας πλεῖν. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ἔδοξε τοῖς Ἕλλησι καταλῦσαι τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον· γράφει τις καὶ τὰ τρόπαια ἀναιρεῖν. ταῦτα γὰρ καὶ ὅσα τοιαῦτα προβλήματα ὁμογενῆ μυρία τῷ προειρημένῳ θεωρήματι ὑποπίπτει τῷ ἀπὸ ἐπαίνου.

Ἔτι γε μὴν καὶ τὸ ἐξ ἀκολούθου ἄλλο θεώρημα. ἐν τοῖς ἐξ ἀκολούθου ζητήμασι δεύτερον ἐκεῖνο γένοιτ' ἂν προοίμιον· 'πέπεισθε μὲν οὖν ἤδη σχεδὸν περὶ ὧν ἥκω συμβουλεύσων· οἱ γὰρ τὰ μικρῷ πρόσθεν εἰρημένα προσειμένοι καὶ καλῶς ἔχειν κεκρικότες, ἀκόλουθα τού-

1. ὁ] Sp, om. libri ‖ 5. ὁμοιογενῆ libri ut 6, corr. Sp | τῷ προειρημένῳ θεωρήματι] B, genit. plur. habet A ‖ 11. ἡ νίκη] Finckhius, ἡνίκα libri ‖ 19. ὁμοιογενῆ libri, corr. Sp ‖ 22. δεύτερον ἐκεῖνο] Spengelio primum excidisse male videbatur; nam exstat idem exemplum p. 218. 6 seq. ex laude audientium sumptum ‖ 23. ἂν om. AB, corr. Bakius ‖ 25. προσειμένοι] Sp, προσιέναι|μενοι (sic) A, προσιέμενοι B et reliqui | ἔχειν] A, ἔχει B

τοις ὄντα οἷς καὶ νῦν ἐρῶν ἀνέστην, δῆλον ὡς οὐδὲ περὶ τούτων ἑτέρως γνώσεσθε'. τρίτον δὲ ἐκεῖνο πολλάκις· 'οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τοῦθ' ὅτι δυσχερῆ τισιν ὑμῶν φανεῖται τὰ λεχθησόμενα, ἐγὼ 470 δέ, εἰ μηδεμίαν ἑώρων ὑποῦσαν ἀνάγκην, οὐκ ἄν ποτε πρὸς τοῦτο τῆς γνώμης ἐτραπόμην· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τὰ συναναγκάζοντα ὁρῶ, ἡγοῦμαι ῥᾳδίως πείσεσθαι τοὺς ἀκροωμένους ὑμᾶς, εἰ τούτων πύθοισθε μᾶλλον'.

Ὁπόταν δὲ εἰσηγησάμενός τινα γνώμην διαμάρτῃς, εἶτα ἄλλην εἰσηγεῖσθαι μέλλῃς, ἁρμόσει σοι ἐσχηματισμένως τὸ ἐκ βαρύτητος θεώρημα, οἷον εἰ λέγοις· 'ἀλλ' εἰ καὶ περὶ τῶν προτέρων οὐχ ἱκανῶς τισιν ὑμῶν ἔδοξα ἑωρακέναι τὸ βέλτιστον, ὅμως οὐκ ἐπὶ τούτοις ἀθυμήσας εἱλόμην σιωπᾶν, ἀλλ' ἃ νομίζω βέλτιστα, εἰς μέσον θήσω'. οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ ζητήματος· βουλευομένοις τοῖς Ἀθηναίοις ἀποδόσθαι τὰς ναῦς εἰς ἀνοικισμὸν τῆς πόλεως ἀντεῖπεν ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ἡττήθη· εἶτα πάλιν γράφει ἀφίστασθαι τῆς θαλάττης. ἄλλο. ὁ Κλέων ἡττήθη ὑπὸ Διοδότου, καὶ τὸ δεύτερον ἀποστάσης τῆς Μυτιλήνης γράφει ἀθῷον αὐτὴν ἐᾶν. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα προβλήματα

3. οὐκ ἀγνοῶμεν οὖν· ἐγώ τε (ἔγωγε corr. Sp) ὦ δῆμε τοῦθ' ὅτι A, οὐκ ἀγνοῶμεν οὖν ἐγώ τε ὦ^δ (= ὦ ἄνδρες) τοῦθ' ὅτι B, ἐγὼ ὦ ἄνδρες aut ἐγὼ ὦ Ἀθηναῖοι ex apertissima coniectura alii libri deteriores, Ἀθηναῖοι recepit Sp; malim B sequi scribendo ὦ ἄνδρες, cf. p. 218. 9 ‖ 5. μὴ δὲ μίαν A ut saepissime ‖ 6. τῆς γνώμης] libri, τῆς fortasse abundat ‖ 7. ὁρῶν AB ‖ 8. πύθοισθαι B | μᾶλλον libri, πύθοισθε. ἄλλο. ὁπόταν εἰσηγησάμενος coniecit Sp, quod ferri potest, neque tamen δὲ abundat, cf. p. 240. 12 ‖ 10. εἰσηγῆσθαι μέλλεις B, μέλλεις A ex errore non raro | ἐσχηματισμ^ο = ἐσχηματισμένος A ‖ 14. βέλτιστον B, unde ὃ Bakius ‖ 16. βουλευομένοις] idem exemplum fictum apud Hermogenem π. ἰδ. II. 386. 30 Sp ‖ 20. μιτυλήνης AB, idem exemplum Apsin. p. 537 extr. W

ἐσχηματισμένα ὑποπίπτει τῷ προειρημένῳ θεωρήματι τῷ ἐκ βαρύτητος, οἷον ὡς καὶ ἐπ' ἐκείνου· | ἔγραψεν A 131r ὁ Δημάδης τρισκαιδέκατον θεὸν νομίζειν τὸν Φίλιππον· ἀντειπὼν ὁ Δημοσθένης ἡττήθη, καὶ γράφει καὶ νεὼν ἱδρύσασθαι Φιλίππῳ· καὶ ἕτερα τοιαῦτα.

Ἄλλο. Ἐπάν τις ἤδη κεκρατηκὼς ἔν τινι, εἶτα αὖ πάλιν περί τινος ἀντιλέγῃ σοι ἢ ἐγκαλῇ, ἁρμόσει σοι τὸ ἐκ διαβολῆς θεώρημα, οἷον εἰ λέγοις· 'τὸ μὲν ἐπῆρθαι τοῦτον ἐφ' οἷς ἐκράτησεν ἀρτίως, θαυμαστὸν 471 οὐδέν'. ὡς ἐπ' ἐκείνου· κρατήσας δ' Ἄνυτος καὶ Μέλητος τοῦ Σωκράτους γράφει καὶ τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ ἐλαύνειν. ὁ γὰρ Ἄνυτος καὶ Μέλητος τῷ ἐξ ἀκολούθου θεωρήματι χρήσονται, ἀκόλουθον εἶναι λέγοντες τοῦτ' ἐκείνῳ, καὶ τῷ ἀπ' ἐπαίνου τῶν δικαστῶν, ὥσπερ εἴπομεν· ὁ δὲ ἀντιλέγων τῷ ἐκ διαβολῆς· 'τὸ μὲν ἐπῆρθαι Ἄνυτόν τε καὶ Μέλητον οἷς ἐκράτησαν, θαυμαστὸν οὐδέν'. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ὁ Μειδίας ἐκράτησε τοῦ Δημοσθένους τὸν περὶ τῆς ἀσεβείας εἰσελθόντος λόγον, καὶ μετὰ ταῦτα Δημοσθένης ὕβρεως αὐτὸν ἐγράψατο, καὶ Μειδίας παραγράφει κατὰ τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν αὐτῶν δὶς κρίσιν εἶναι κεκωλυκότα· ἁρμόσει γὰρ τῷ Δημοσθένει λέγειν, ὡς οὐδὲν θαυμαστὸν ἐπαρθέντα Μειδίαν τῇ προτέρᾳ νίκῃ ἐπὶ τὴν παραγραφὴν θαρροῦντα ἥκειν, ὡς πᾶν ὁτιοῦν ἐξὸν αὐτῷ λέγειν τε καὶ πράττειν. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· κρατήσας ὁ Φίλιππος ἐν Χαιρωνείᾳ ἐξῄτησε τὸν Δημοσθένην· ἀντιλέγει τις· λέξει γάρ, ὡς οὐδὲν θαυμαστὸν

4. *νεὸν* A ‖ 5. *Φιλίππῳ*] A, *Φίλιππον* reliqui, *Φιλίππου* Bakius ‖ 10. *μέλιτος* A ut postea ‖ 11. *ἑταίρους*] Bakius, *ἐπαίνους* libri ‖ 16. *οἷς*] libri, *ἐφ' οἷς* Bakius ex v. 9, at idem est v. 23, quod item corrigendum putat Bakius ‖ 20. *παραγράφει*] AB (compendio scriptum), *παραγράψας* Sp

ἄνθρωπον ὑβριστὴν φύσει βραχείας λαβόμενον καὶ ἀδοκήτου τύχης ἐπῆρθαι.

Ἄλλο. Ὁπόταν συνεχῶς τις κρίνηται, ἁρμόσει τὸ ἐκ βαρύτητος θεώρημα, οἷον εἰ λέγοις· ʻοὐκ ἦν, ὡς ἔοικε, πέρας οὐδὲν κρίσεως καὶ δικῶν ἡμῖνʼ. οἷον ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου· συνεχῶς τις κρινόμενος τυραννίδος ἐπιθέσεως πλούσιος ἐξαργυρίσας τὴν οὐσίαν ἔρριψεν εἰς θάλατταν καὶ κρίνεται. καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου· ὁ Δημοσθένης κριθεὶς μετὰ Χαιρώνειαν ἀπέφυγε καὶ σιωπῶν πάλιν κρίνεται· λέξει γάρ· ʻοὐκ ἦν πέρας κρίσεως ἡμῖν οὐδέ 472 *τις τρόπος πρὸς ἀποφυγὴν τούτων, ὅπου καὶ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις κρίνομαι, πρότερον μὲν πολιτείας, νῦν δὲ σιωπῆςʼ. καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου· ὁ Ἰσοκράτης κριθεὶς σιωπῆς ἀπέφυγεν ὑποσχόμενος πολιτεύσεσθαι, καὶ γράψας ἀφίστασθαι τῆς θαλάττης πάλιν κρίνεται. καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου· τρεῖς τις ἔχων παῖδας τοῖς δύο κριθεῖσι φόνου συνειπὼν ἐνίκησε, τοῦ τρίτου πάλιν αἰτιαθέντος ἐπὶ φόνῳ ἑαυτὸν προσαγγέλλει· λέξει γὰρ καὶ οὗτος· ʻἐγὼ μὲν ἤλπισα πέρας ἕξειν κινδύνου καὶ πραγμάτων· ἀπήντηκε δὲ τἀναντία, ὥστε πανταχόθεν ἀναγκαῖον γίγνεσθαι περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου βουλεύσασθαιʼ. ἁρμόσει δέ σοι τὸ θεώρημα καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου τοῦ γένους, ὅταν τινὲς συμφορᾷ περιπεσόντες, εἶτα ἀπαλλαγὴν αὐτοῖς εὑράμενοι κρίνωνται. οἷον οἱ ῥήτορες ἐξεδόθησαν τῷ Φιλίππῳ· ἀφεθέντες οὐ πολιτεύονται καὶ κρίνονται· ἁρμόσει γὰρ καὶ τούτοις τὸ ἐκ βαρύτητος·*

2. *ἀδοκήτου*] libri, *ἀπροσδοκήτου* Bakius ‖ 5. *κρίσεως*] libri, *κρίσεων* Bakius ‖ 7. *ἐξαργυρήσας* B ‖ 10. *κρίσεως*] AB, *κρίσεων* Bakius ‖ 11. *τις τρόπος*] ex uno Veneto Bakius, *τῆς τροπῆς* AB, *τις ἀποτροπὴ τούτων* Sp (cf. p. 254. 20), fort. *τις τροπὴ* ‖ 19. *ἕξειν*] A, *ἕξει* B ‖ 24. *αὐτοῖς εὑράμενοι*] A, *αὐτῆς εὑρόμενοι* B | *κρίνονται* A

'οὐκ ἦν, ὡς ἔοικεν, ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν ἡμῖν, εἰ **1**
πρότερον μὲν περὶ ἐκδόσεως εἰς κίνδυνον ἤλθομεν ἐπὶ
τῇ πολιτείᾳ, νῦν δ' αὖ πάλιν εἰς δικαστήριον ἥκομεν ἐπὶ
τῇ σιωπῇ'. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ἐν μανίᾳ τινὶ ὄντι
ἔχρησεν ὁ θεὸς ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου ἔσεσθαι, ἐὰν
ἀνδροφονήσῃ· σωφρονήσας κρίνεται φόνου· λέξει γὰρ
οὗτος· 'οὐκ ἦν, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἀπαλλαγὴ τῆς βαρείας
τύχης, εἰ καὶ πρότερον μὲν ἐν συμφοραῖς ἦμεν, νῦν
δέ, ἐπειδήπερ ἐκείνων ἀπηλλάγμεθα, πάλιν κρινόμεθα'.

Ἄλλο. Ἔφαμεν συνεχῶς κρινόμενον τί δεῖ ποιεῖν· 473
φέρε οὖν καὶ περὶ κατηγόρου εἴπωμεν. ὅταν τοίνυν 11
κατηγορῶμεν συνεχῶς κριθέντος, δεῖ σκοπεῖν, εἰ πρό-
τερον ἐν ἐκείνοις ἡττήθη, καὶ εἰ μὲν πρότερον ἡττη-
μένος εἴη, ἐπαινεῖν τοὺς δικαστὰς τοὺς καὶ πρότερον
καταγνόντας αὐτοῦ· εἰ δὲ κεκρατηκὼς εἴη, δυοῖν θάτερον
ποιεῖν, ἢ τὴν δεινότητα αὐτοῦ προεπισημήνασθαι, δι' ἣν
τοιοῦτός ἐστιν οἷος κρατεῖν ὧν βούλεται· εἰ δὲ μὴ τοῦτο,
ἐκ περιττότητος, ὅτι 'οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμεῖς τε τούτῳ
καὶ αὐτὸς ὑμῖν κέχρηται· ὑμεῖς μὲν γὰρ ὑπολαμβάνον-
τες βελτίω ἔσεσθαι αὐτὸν πολλάκις ἠξιώσατε, ὁ δὲ
ὥσπερ ἀμυνόμενος ὑμᾶς πολλῷ δεινότερα διατέθεικεν'.

Ἔστι καὶ τοιοῦτο γένος προβλημάτων, ἐν οἷς τί σε
λυπεῖ. διοικοῦ δὴ ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτὸ καὶ προ-
επισημαίνου. λυπεῖ δέ σε ἢ πλῆθος ἀντιδίκων, εἰ
πολλοὶ εἶεν, οἷον δέκα νέοι ὤμοσαν μὴ γῆμαι καὶ
κρίνονται κακοῦ βίου· ἁρμόσει οὖν λέγειν, ὡς 'οὐ

1. *ὡς*] B, *καὶ* A ‖ 8. *καὶ* del. Finckhius ‖ 12. *εἰ πρότερον*] Finckhius, *πρότερον* A, *πρότερον* B superscripto ab altera, ut videtur, manu *εἰ*, *πότερον* Sp ‖ 19. *αὐτὸς*] libri, *οὗτος* Bakius ‖ 20. *ἠξιώσατε*] libri, *συγγνώμης* supplet Bakius, v. p. 235. 16 ‖ 21. *διατέθηκεν* B ‖ 22. *γε* pro *γένος* A compendio male scripto ‖ 25. *δέκα νέοι*] cf. Hermog. *π. στασ.* II. 143. 10 Sp

1 *ῥᾴδιος ὁ ἀγὼν ἡμῖν πρὸς ἄνδρας πολλοὺς καὶ θρασεῖς* A131ᵛ *ἀγωνίζεσθαι'. λυπεῖ δὲ οὐ μόνον | πλῆθος, ἀλλὰ καὶ δεινότης ἀντιδίκου, ὡς ἐπ' ἐκείνου· οἵ ῥήτορες πρὸ τῶν ἐκκλησιῶν βουλευόμενοι κρίνονται. καὶ πάντα ῥήτορα νικῶντα γράφει τις ἐλαύνειν· λυποῦσι δὲ καὶ συστάσεις τινῶν καὶ παρασκευαί, ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας ἔστιν εὑρεῖν.*

2 *Ἕπεται τούτῳ ἑξῆς ὁλοκλήρως περὶ ἀντιπιπτόντων* 474 *εἰπεῖν ἐπὶ πλέον διεξελθόντα, ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν περὶ αὐτῶν λέλεκται. ἀντιπίπτοντα τοίνυν ἐστὶ τὰ μὲν ἐξ ἀντιθέσεως τῶν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἃ τοῖς κεφαλαίοις φυλακτέον, τὰ δὲ ἐξ ἐννοίας τῶν ἀκουόντων, ἃ ἐν τοῖς προοιμίοις θεραπευτέον. ἀντιπίπτει δὲ τὰ μὲν ἐκ προσώπου, τὰ δὲ ἐκ πράγματος, τὰ δὲ ἐξ αἰτίας. τὰ μὲν οὖν ἐκ προσώπου τριχῇ λαμβάνεται, ὅταν πρὸς ἔνδοξον πρόσωπον ἢ κατὰ ἐνδόξου προσώπου λέγῃς, οἷον στρατηγοῦ ἢ δημαγωγοῦ, ἢ κατὰ πόλεως ἐνδόξου· πολλὰ δὲ τοιαῦτα ὁμογενῆ προβλήματα· ἢ ὅταν πρὸς πρόσωπον λέγῃς οἰκειότατα ἔχον πρὸς σέ, οἷον μητέρα ἀδελφοὺς πατέρα ἢ ἄλλον τινὰ τῶν πρὸς γένους ἢ φιλίας, ἢ ὅταν αὐτὸς ὢν νέος εἰς δικαστήρια εἰσίῃς ἐπὶ τῷ συμβουλεύειν πρὸ τῶν ἄλλων καὶ δοκῆς πέρα*

3. *ἀντιδίκου*] libri, fort. *ἀντιδίκων* ‖ 4. *καὶ πάντα*] libri, fort. inserendum est *πάλιν*, cf. p. 226. 18 alia ‖ 6. *τῷ περὶ πρεσβείας* A compendiis *περὶ* et *παρὰ* commutatis articuloque *τῆς*, ut videtur, ante *περὶ* eraso, *τῷ τῆς παραπρεσβείας* B et reliqui, corr. Bakius ‖ 9. *ἐπελθόντα* B, *ἐλθόντα* Bakius, fort. *διεξελθόντας*, v. p. 244. 18 ‖ 10. *ἀντιπίπτειν* B | *τὰ μὲν ἐξ ἀντιθέσεως*] B, *τὰ μὴ ἐξ ἀντιθέσεων* A ‖ 13. *ἐκ προσώπων, τὰ δὲ ἐκ πραγμάτων, τὰ δὲ ἀπὸ αἰτίας. καὶ τὰ μὲν ἐκ προσώπων* B ‖ 15. *προσώπων* A, corr. Sp | *ἢ ὅταν* B, v. p. 225. 12 ‖ 17. *οἷον* om. B, prius *ἢ* om. A ‖ 18. *ὁμοιογενῆ* B, cf. p. 217. 14 alia ‖ 19. *οἰκειότητα* B prob. Finckhio ‖ 20. *ἢ* ante *ἄλλον* om. B ‖ 21. *δικαστήρια* non apta fere sunt ad suadendum ‖ 22. *ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν* B

τῆς ἡλικίας θρασύνεσθαι, ἢ ὅταν τῶν μὴ σφόδρα 2 πιστευομένων περὶ μεγάλων πραγμάτων εἰσίῃς. ἐν γὰρ τούτοις δεῖ σε τὴν παρὰ τῶν ἀκουόντων ἔννοιαν ἀντιπίπτουσαν ἀεὶ διοικεῖσθαι ἐν προοιμίοις ἢ αἰτίας εὐλόγους λέγοντα, δι' ἃς καίπερ νέος ὢν εἰσῆλθες· ἢ ἀκούσιον τὸν ἀγῶνα λέγοντα, ἐὰν πρὸς ἔνδοξα πρόσωπα εἰσίῃς, ἀναγκαῖον δὲ τῷ ὑπὲρ μεγάλων τὸν ἀγῶνα εἶναι· ἢ δυσχεραίνοντα ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ εἰς ἀνάγκην ἀγῶνος ἥκειν, [ἢ] ἐὰν πρὸς συγγενεῖς ἢ φίλους ὄντας πρότερον εἰσίῃς.

Γίνεται δὲ ἐκ πράγματος [προοίμιον] ἀντιπῖπτον, ἢ ὅταν περὶ μικρῶν δοκῇς σπουδάζειν, ὡς ἐν τῷ πρὸς Βοιωτὸν περὶ τοῦ ὀνόματος· ἢ ὅταν ἀτοπίαν ἔχειν δοκῇ, ὃ μέλλεις λέγειν, καὶ οὐκ ἂν ἑτοίμως προσοῖντο αὐτὸ οἱ ἀκούοντες, ὡς ἐπ' ἐκείνου· ὁ Θεμιστοκλῆς ἀξιοῖ δῃῶσαι τὴν πόλιν ἐκλιπόντων τῶν Ἀθηναίων αὐτήν· αὐτὸ γὰρ τὸ πρᾶγμα, ὃ παρήνει, ἄτοπον εἶναι δοκεῖ· ἢ ὅταν ἐπαχθές τι δοκῇς λέγειν, ὡς ὁ ἀναιρεῖν 475 νόμον γράφων· ἢ ὅταν παράδοξόν τι δοκῇς λέγειν, ὡς ὁ συμβουλεύων πλεῦσαι βασιλεῖ διὰ τοῦ Ἄθω· δοκεῖ γὰρ παράδοξον εἶναι καὶ παρὰ τὴν ὑπόνοιαν τῶν πολλῶν· ἢ ὅταν ἀηδές τι δοκῇς λέγειν καὶ οὐ

1. ὅταν περὶ et 2. ὡς περὶ B, ὅταν del. Sp ‖ 2. ὢν περὶ Finckhius | ἐν τούτοις γὰρ A ‖ 5. δι' ἃς — ἀγῶνα λέγοντα om. A ‖ 7. τῷ] B, τοῦτον A, ἐν τούτῳ Ald., ἐν τῷ Sp ‖ 9. ἢ del. Finckhius Sp, fort. ἐὰν ᾖ ‖ 10. πρότερον ὄντας B ‖ 11. προοίμιον] del. Finckhius, προοιμιακὸν B ‖ 12. μικρῷ libri, ut videntur, omnes, neque tamen facile iota adscriptum et ν possunt dinosci; corr. Bakius | δοκῇς] B Sp recte, ut sequentia docent, δόξῃς A compendio scriptum ‖ 15. ὁ] Sp, om. A, οἷον ὁ B ‖ 16. ἐκλιπόντων τῶν Ἀθηναίων αὐτήν] A, ἐπιόντων τῶν βαρβάρων B, αὐτήν fort. del. ‖ 17. παραινεῖς B ‖ 20. ὡς ὁ παραινῶν βασιλεῖ πλεῦσαι B ‖ 21. ὑπόνοιαν] A, ἔννοιαν B

2 κεχαρισμένον [τι ποιῶν] τοῖς ἀκούουσιν, ὡς ὁ γράφων παῦσαι τὰς διανομὰς ἐπιλειπουσῶν τῶν τεχνῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα ὁμογενῆ.

Γίνεται δὲ ἀντιπῖπτον καὶ ἀπὸ αἰτίας, ὅταν οἱ ἀκούοντες ὑποπτεύωσι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐπὶ τὴν κατηγορίαν ἥκεις, οἷον ὅταν πρὸς ἔχθραν τινῶν ἢ χάριν ἢ ὀργὴν δοκῇς λέγειν, ἢ ὅταν ὑπὲρ ἑαυτοῦ δοκῇς σπουδάζειν καὶ μὴ τοῦ κοινῇ συμφέροντος, ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἐξαιτοῦντος Φιλίππου τὸν Δημοσθένην μετὰ Χαιρώνειαν αὐτὸς Δημοσθένης ἐνίσταται· δοκεῖ γὰρ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος σπουδάζειν· τοῦτο οὖν παντάπασιν ἀναιρήσει τὸ δοκεῖν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λέγειν, ἢ συντρέχων τῷ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ σπουδάζειν τὸ τῆς πόλεως συμπλέξει.

Ἄλλο θεώρημα. Ἔστι καὶ τοιοῦτον γένος προβλημάτων, ἐν οἷς βραδύτερον δοκεῖς ἐπεξιέναι δέον πάλαι, ὡς ἐπ' ἐκείνου· πολλάκις τις χρώμενος τοῖς τῶν ἀνδροφόνων καθαρσίοις κρίνεται φόνου. καὶ πάλιν· πολλάκις κατατρέχοντος Φιλίππου Χερρόνησον συμβουλεύει Δημοσθένης αὐτὴν διορύξαι· δοκεῖ γὰρ ὁ Δημοσθένης μετὰ πολλὰς καταδρομὰς βραδέως συμ-

1. κεχωρισμένον A | τι ποιῶν A, inclusit Sp, τι ποιῶν τοῖς ἀκούουσιν om. B ‖ 2. διαμωμὰς B | ἐπιλειπουσῶν] B, ἐπιλιπουσῶν A ‖ 3. ὁμοιογενῆ B ut plerumque ‖ 5. ὑποπτεύσωσι A eodem errore quo p. 225. 12 δόξῃς ‖ 6. ὅταν ἢ πρὸς χάριν ἢ δι' ἔχθραν τινῶν ἢ δι' ὀργὴν δοκῇς λέγειν B ‖ 7. σεαυτοῦ B ‖ 8. καὶ μὴ] A, ἀλλ' οὐ B ‖ 9. τὸν] om. A, cf. p. 221. 26 ‖ 10. αὐτὸς ὁ B ‖ 11. οὐ B ‖ 12. οὖν ἢ B ‖ 13. τῶ (sic) et σεαυτοῦ B | λέγειν] A, σπουδάζειν B Sp ‖ 14. ἑαυτοῦ B, Finckhius ἀναιρήσεις — σεαυτοῦ — συμπλέξεις commendat; at in causa ficta Demosthenes ipse concionans inducatur ‖ 15. θεώρημα] A, om. B ‖ 16. ὅταν β. δοκῇς B, δοκῇς ἐξιέναι A ‖ 17. πολλαχῶς B, eadem exempla p. 255. 8, Hermog. εὑρ. II. 207. 16 Sp ‖ 18. κρί|νε B ut saepe ‖ 19. συμβουλεύει] A, γράφει ὁ B ‖ 20. διορύξαι αὐτὴν B ‖ 21. ἄρχεσθαι συμβουλεύειν B, interpolatio haud dubia ad βραδέως

βουλεύειν· τοῦτο οὖν αὐτὸ λέξει ἐν προοιμίῳ, ὅτι 'ὡς 2 *μὲν πολὺ βέλτιον ἦν πάλαι τινὰ ἐπανόρθωσιν γενέσθαι τῶν περὶ Χερρόνησον, ὅτε καὶ πρῶτον κατέδραμε Φίλιππος, εὖ οἶδα, οὐ μὴν ἀλλ' ἕως ἐλπὶς ἦν ἀφέξεσθαι* 476 *τὸν Φίλιππον τῶν συμμάχων, ἐπεῖχον· ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἔτι μᾶλλον αὔξεται'. καὶ ἐπ' ἐκείνου δὲ χρήσῃ τῷ θεωρήματι· συνεχῶς πλούσιος πένητος ἀνδριάντα ποιεῖ καὶ κρίνεται ὑπ' αὐτοῦ ὕβρεως· χρήσεται γὰρ ὁ πένης τῷ αὐτῷ θεωρήματι, ὅτι 'ἔδει μὲν καὶ πάλαι τούτῳ ἐπεξελθεῖν, ὅτε καὶ πρῶτον ὑβρίζειν ἤρξατο'. ἢ ἄλλως μεθοδεύσει τὸ θεώρημα, ὅτι 'ἕως μὲν οἷός τ' ἦν φέρειν τὴν τούτου ὕβριν, κατεῖχον ἐμαυτόν'. καὶ ὅλως ἐπὶ πάντων σοι τὸ θεώρημα ἁρμόσει, ἐν οἷς ἄν τις πάλαι καὶ ἐκ | πολλοῦ [καὶ ἐν πολλοῖς] ἀδικήσας* A 132 *νῦν κρίνηται.*

Ἄλλο θεώρημα. Ἔστι πολὺ γένος προβλημάτων τῶν ἐξ ἀποβάσεως, ὅπου τοῦδέ τινος λεχθέντος ἢ γραφέντος, οἷον [ἐκ] νόμου ἢ ψηφίσματος, ἀπέβη τι δεινόν, καὶ κρίνεται ὁ δοκῶν τὴν αἰτίαν παρέχειν· ἐν γὰρ τούτοις ἁρμόσει λέγειν, ὅτι 'βέλτιον μὲν ἦν πρὶν

1. *προοιμίοις ὡς μὲν δὴ βέλτιον* B ‖ 2. *γεγενῆσθαι* et 3. *ὅτι πρῶτον* B ‖ 4. *αὐτὸν ἀφίξεσθαι τῶν σ. ἀπεῖχον· ἐπειδὴ δὲ* B om. *τὸν Φίλιππον* ‖ 7. *πένητα ἐπανατείνε καὶ κρίνε* B ‖ 9. *ὅτι*] A, *οἷον* B Sp | *καὶ* om. B ‖ 10. *ὅτι* B ‖ 11. *μεθοδεύσεις* B | *μὲν ἦν οἷός τε* B ‖ 13. *τῶν θεωρημάτων* B | *ἁρμόσαι* A ‖ 14. *πολλοῦ*] A litteris paene detritis, neque tamen spatium habere potuit, quod B exhibet et Sp recepit, *πολλοῦ καὶ ἐν πολλοῖς*; itaque *καὶ ἐν πολλοῖς*, praesertim cum exemplis non explanentur, seclusi ‖ 16. *ἄλλο θεώρημα* om. B, in cuius margine altera et recentior manus ut saepe alias alia adnotavit *περὶ τῶν ἐξ ἀποβάσεως προβλημάτων* | *πολὺ*] AB, *πάλιν* Finckhius ‖ 17. *τῶν* om. B, ut sit *πρόβλημα τῶν* | ante *τοῦδε* in A duae tresve litterae evanuerunt, ultima fuisse videtur *ν* vel *υ*, quare cum Spengelio *ὅπου* scripserim; cf. p. 240. 13, 252. 12 ‖ 18. *ἐκ* del. Sp ‖ 19. *παρασχεῖν* B ‖ 20. *ὅτι*] A, *οἷον* B ut v. 9

ἐκβῆναί τι δυσχερὲς ἐκ λογισμοῦ πεφυλάχθαι τὸ παθεῖν τι δεινόν, καὶ τὸν κατασκευάζοντα ἀνόνητον πεποιηκέναι τοῦ σκαιωρήματος, δεύτερον δὲ τῇ πείρᾳ διδάσκεσθαι'. οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἔγραψε τὸ περὶ Χαριδήμου ψήφισμα ὁ Ἀριστοκράτης· ὁρᾷς ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ψηφίσματος οἷον ἀπέβη τὸ περὶ Χερρόνησον. λέξεις οὖν, ὅτι 'βέλτιον ἦν πρὶν ἐκβῆναι τοῦτο δίκην παρὰ τούτου ἀπητηκέναι καὶ τὸ ψήφισμα λελυκέναι· οὕτω γὰρ οὐκ ἂν ἀπέβη τι δεινόν'. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ἔπεισέ τις Σκύθας τοὺς νομάδας πόλιν οἰκῆσαι καὶ
477 νοσούντων αὐτῶν κρίνεται. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ἔπεισέ τις ῥήτωρ ἐν στάσει τὰ ὅπλα παραδοῦναι τῷ στρατηγῷ, καὶ τυραννήσαντος αὐτοῦ κρίνεται ὁ ῥήτωρ συνειδότος. καὶ ὅλως τοσαῦτα εὑρήσεις προβλήματα τὰ ὑποπίπτοντα τούτῳ τῷ γένει[, ὅσα οὐκ ἄλλῳ]. ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων κἀκείνῳ χρήσῃ τῷ θεωρήματι, ὅπου τι δεινόν· 'ἃ μὲν ἀπολελαύκαμεν τῆς τούτου συμβουλίας, ἑωράκατε'. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ ἐννόημα ἐπιπολαιότερον, ἐκεῖνο δὲ βαρύτερον ἐν τῷ αὐτῷ γένει τούτῳ τῷ ἐξ ἀποβάσεως. καὶ ὅσα δὲ ἐν καταφορᾷ κεῖται, ἁρμόττει τούτῳ, πρῶτον μέν· 'εἰδὼς ὑμᾶς, ὦ

1. τι] A, τὸ B ‖ 2. ἀνόητον et 3. σκευωρήματος B ‖ 4. ἔγραψέν ποτε τοῦ Χαρ. B, Dem. Aristocr. 3 ‖ 5. post Ἀριστοκράτης inepte interpolatum est in B nonnullisque aliis libris deterioribus: Χερρονήσου ὑπὸ Χαριδήμου κατειλημμένης κρίνεται ὁ Ἀριστοκράτης | ὁρᾷς om. B ‖ 7. παρὰ τούτου] A, παρ' αὐτοῦ B Sp ‖ 8. ἀπηντηκέναι B ‖ 9. οὐδὲν ἂν ἀπέβη δεινόν B ‖ 10. οἰκῆσαι] AB, οἰκίσαι Bakius ‖ 11. κρίνεται] A, συμβουλεύει τις ἐπὶ τὰ συνήθη μεθίστασθαι B ‖ 12. τις] BSp, om. A | τὰ] A, καὶ BSp ‖ 15. γένει] ὅσα οὐκ ἄλλα add. B, ὅσα οὐκ ἄλλῳ Sp, v. p. 219. 4 | ἐπεὶ B ‖ 17. συμβουλίας] A, συμβουλῆς B ‖ 18. ὁρᾶτε. καὶ ἄλλα B ‖ 20. καὶ om. B ‖ 21. τούτου πρῶτον· εἰδὼς ὑμᾶς ταῦτα ὦ^{δ} (= ὦ ἄνδρες) καὶ τῶν B

δικασταί, καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς καθεστώσης πολιτείας 2 *πολλὴν πρόνοιαν πεποιημένους, οὐ μικρὰ δὲ ὁρῶν τὴν πόλιν εἰς ταῦτα βλαπτομένην ὑπὸ τούτου τὸν παρόντα τοῦτον ἐνεστησάμην ἀγῶνα, νομίζων οὔτε τὴν τῶν ἀντιδίκων δεινότητα καὶ βίαν οὔτε ἄλλο τι τούτων οὐδὲν ἔσεσθαι τῶν παρ' ἡμῖν δικαίων δυνατώτερον'.*

Ἄλλο δεύτερον· 'ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγῶσι παρὰ τῶν κατηγορούντων τὴν αἰτίαν τῆς κατηγορίας μαθεῖν δεῖσθε, ἐν δὲ τῷ παρόντι τούτῳ αὐτοὶ φθάνοντες πρὸ τῶν λόγων τῶν ἡμετέρων προεπίστασθε, ὡς εἰς ἅπαντας τὰ τετολμημένα ἐκπεφοίτηκεν, ὥστε μὴ ἁμαρτεῖν τὸν εἰπόντα οὐ δικαστὰς μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ κατηγόρους εἶναι'.

Τρίτον δὲ τοῦτο· 'οὐ μίαν δέ, ὡς ἔοικεν, ὦ ἄνδρες 478 *δικασταί, γνώμην οὐδὲ τὴν αὐτὴν ἔχειν μοι συμβαίνει περὶ τῶν τούτῳ τετολμημένων· καὶ γὰρ δύσκολον εἶναι καὶ ῥᾷστον ἐμαυτῷ νομίζω τοῦτον τὸν ἀγῶνα καθεστηκέναι· αὐτῶν μὲν γὰρ ἕνεκα τῶν πραγμάτων καὶ πάνυ ῥᾴδιον, οὕτω πολύ τι τὸ πλῆθος [καὶ τὸ μέγεθός ἐστι] τῶν τετολμημένων· δύσκολον δὲ ἐκείνῃ, ὅτι μὴ ῥᾴδιον*

2. *πρόνοιαν*] A, *σπουδὴν* Sp, *πάνυ σπουδὴν* B | *δὲ*] Sp, om. libri | *ὁρῶν οὐ μικρὸν* B ‖ 3. *εἰς αὐτὰ βεβλαμμένην θαρρῶν τὸν παρόντα* B ‖ 5. *τούτων*] A, *τοιοῦτον* Bakius, *ἄλλο τῶν πάντων οὐδὲν τῶν δικαίων ἔσεσθαι δυνατώτερον* B ‖ 6. *ἡμῖν*] libri, *ὑμῖν* Sp ‖ 9. *δεῖσθε*] Walzius, *δεῖσθαι* libri, *δεῖ* Sp, v. Plat. Lach. p. 200 B ‖ 10. *φθάνοντες αὐτοὶ καὶ πρὸ* B | *προεπίστασθε*] Walzius, *προεπίστασθαι* A, *προεπίσταται* B ‖ 11. *ὡς*] A, *οὕτως* B | *ἅπαντας*] BSp, *ἅπαντα* A | *μὴ ἂν* B ‖ 12. *οὐ δικαστὰς μόνον*] A Bakius, *μὴ* Sp B (omisso *μόνον*) ‖ 14. *ὦ* = *ὦ ἄνδρες* B omisso *δικασταί* ‖ 17. *τοῦτον* om. B ‖ 19. *ῥᾴδιον*] Bakius, *ῥᾷστον* AB; exemplum accomodatum ad exordium Lys. Eratosth. | *τι*] B, *τε* A | *καὶ τὸ μέγεθός ἐστι*] BSp, om. A ‖ 20. *δύσκολον — τετολμημένων* om. B et reliqui omnes et Aldina | *ῥᾴδιον*] Sp, *ῥᾷστον* A, v. 19

2 ἐφικέσθαι τῶν τετολμημένων· οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἡγοῦμαι προσήκειν ἐμαυτῷ τὴν κατηγορίαν ἀφεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν οἷός τε ὦ δεῖξαι τὰ τούτῳ τετολμημένα καὶ παραστῆσαι'. ἔστων παραδείγματος ἕνεκα οἱ ἐπὶ τοῖς Ποτιδαιάταις κρινόμενοι Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Αἰσχύλος ὁ ἐπὶ ταῖς Εὐμενίσι καὶ ὁ ἐπὶ τῷ λοιμῷ τῶν Σκυθῶν, καὶ ἐπὶ πάντων, ὅπου τι μέγα ἐστὶ καὶ ὡμολογημένον ἀδίκημα.

Ἄλλο θεώρημα. Εἰρήκαμεν ἐν τοῖς ἐξ ἀποβάσεως, τί δεῖ ποιεῖν τὸν κατήγορον· φέρε οὖν εἴπωμεν, τί δεῖ ποιεῖν τὸν φεύγοντα. ἐὰν τοίνυν ἐκβεβηκὸς ᾖ τι ἄτοπον ὡμολογημένον, τῷ μὲν ἀνιαρὸν αὐτὸ εἶναι σύντρεχε, τὸ δὲ ἑξῆς ἀναίρει λέγων, ὡς οὐ δικαίως αὐτὸς φεύγει· οὐ γὰρ ἐπ' ἐκείνοις αὐτὰ συνεβούλευσεν οὐδ' ἂν προσεδόκησεν· ὡς ἐπ ἐκείνου· ὁ Φίλιππος ἔδωκεν αἵρεσιν τοῖς Ἀθηναίοις, πότερον βούλονται ὅπλοις ἢ λόγοις δικάζεσθαι· ὁ Δημοσθένης συνεβούλευσε λόγοις, καὶ εἰπὼν αὐτὸς ἡττήθη καὶ κρίνεται· ὁρᾷς ὅτι ὡμολογημένον ἐστὶ κακὸν καὶ ἄτοπον τὸ περὶ τὴν ἧτταν. καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ἔγραψεν ὁ Ἀριστοκράτης τὸ
479 περὶ τοῦ Χαριδήμου ψήφισμα, ἀποστάσης Χερρονήσου
21 κρίνεται. κἀνταῦθα τὸ ἐκβὰν ὡμολογημένον ἐστὶν ἄτοπον· οὐκ ἄτοπον οὖν εἰπεῖν· 'τὸ μὲν οὖν ὑμᾶς ἐπὶ

1. δι' αὐτοῦ B ‖ 2. ἀφεῖναι om. B ‖ 3. τούτῳ] Bakius, τούτοις libri ‖ 4. ἔστων] scripsi, ἐστὶ A, ὧδε B, v. p. 242. 2 ‖ 5. Αἰσχύλος ὁ om. A auctore Bakio ‖ 6. τῶν λοιμωττόντων Σ. B ‖ 7. μέγα τι BSp, ἐστι om. BSp ‖ 9. τί] A, τίνα B | εἴπομεν, τίνα B ‖ 10. ᾖ τι om. B ‖ 11. τῷ] τὸ A, v. p. 236. 2 | ᾖ τῷ μὲν et συντρέχει τῷ B ‖ 12. ἀναιρεῖ B ‖ 13. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνα συνεβουλεύλευσεν, ὃς οὐδ' ἂν προσεδόκησα B ‖ 16. λόγῳ (ante δικάζ.) B ‖ 17. αὐτὸς εἰπὼν BSp | ὁρᾷς ὅτι τὸ ἄτοπον ὡμολογημένον ἐστὶ περὶ τὴν ἧτταν B ‖ 19. καὶ om. B | ὁ] BSp, om. A; libri his in rebus variant, ut utrumque ferri possit ‖ 20. ἀποστάσης] fort. καὶ ins. more auctoris ‖ 21. κρίνομεν B | ἐκβὰν ὡς B ‖ 22. οὖν ἀλγεῖν ὑμᾶς B

τοῖς συμβεβηκόσιν ἀγανακτεῖν οὐδὲν ἀπεικός· οὐ μὴν 2
χρὴ τούτων [εἰς] ἐμὲ τὴν αἰτίαν ἔχειν, ὃς οὐκ ἐπὶ τούτοις εἰσήνεγκα τὸν νόμον'. καὶ ὅλως ἐπὶ πάντων ἁρμόσει τῶν τοιούτων. ἐπὶ δὲ τῶν κατηγόρων τῶν ἐξ ἀποβάσεως ἁρμόσει μέν σοι καὶ τὰ προειρημένα θεω|ρήματα, οὐχ ἥκιστα δὲ κἀκεῖνο· 'εἰ μὲν ἐξαρκεῖ A 132ᵛ
τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, οὐκ ἄξιον μέν, φέρειν δ' ὅμως ἀνάγκη· εἰ δὲ καὶ τιμωρίαν χρὴ λαβεῖν'. ὁπόταν δὲ κρίνειν τινὰ μέλλῃς μεταβολῆς τινος καιροῦ βελτίονος γενομένης, ἧς πρότερον μὴ οὔσης οὐκ ἠδύνασο κρίνειν, ἁρμόσει σοι λέγειν· 'ἐπειδὴ καλῶς ποιοῦντες οἱ θεοὶ δεδώκασιν ἡμῖν καιρόν, οἷον μάλιστα ηὐχόμεθα'· ἢ οὕτως· 'πάλαι δυσχεραίνων τοῖς συμβεβηκόσι καὶ τετολμημένοις ὑπὸ τούτου, νῦν, ἐπειδὴ καιροῦ ἐλαβόμην'. ὡς ἐπ' ἐκείνου· ὁ Ἰσμηνίας ἐπαυλήσας ταῖς Θήβαις κρίνεται μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον. καὶ πάλιν· ὁ Πύθων μετὰ τὴν Φιλίππου τελευτὴν κρίνεται τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀδικημάτων. καὶ ἐκ τοῦ ἀπολογουμένου βιάσῃ λέγων συνήδεσθαι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ἵνα, εἰ καί τις ἦν πρότερον διαβολή, ταύτην ἐξέλῃς. ὁπόταν δέ σε λυπῇ

1. *ἀγανακτεῖν* om. B ‖ 2. *εἰς*] A, *ἐπ'* B, del. Sp | *ἔχειν*] A, *φέρειν* B | *ὃς*] B, *ὡς* A ‖ 4. *ἁρμόσει*] B, *ἁρμόττῃ* A | *ἐπὶ δὲ τῶν κατηγόρων τῶν*] A, *ἐπὶ μὲν τ. κ. ἐν τοῖς* B ‖ 5. *τὸ π. θεώρημα* B ‖ 6. *κἀκεῖνα· εἰ μὲν γὰρ* B ‖ 8. *δ' ὅμως*] A, sed litterarum ductus paene evanuit, *δ' οὖν* B | *ὅταν μέλλῃς ἐφ' οἷς πρότερον οὐκ ἠδυνήθης μεταβολῆς ἀστείας καὶ βελτίονος γενομένης* B | *μεταβολῆς τινος*] A, *τινος* om. Sp ‖ 10. *ἐδύνασο* B ‖ 11. *ἁρμόζει σοι τὸ λέγειν* B ‖ 12. *οἷον ἂν μάλιστα ηὐξάμεθα* B ‖ 13. *ἐπὶ τοῖς* B ‖ 16. *Θήβαις ἀποσκαπτομέναις* B, *κατασκ.* Bakius ‖ 17. *θάνατον*] libri, *θανάτου* Sp, nescio quo errore; nam *κρίνεται* saepissime absolute ponitur, velut p. 228. 12, 230. 17; confer praeterea ea, quae sequuntur ‖ 19. *βιάσῃ*] libri, *προοιμιάσῃ* Bakius ‖ 20. *αὐτὸς*] libri, *αὐτὸν* suspicatur Sp ‖ 21. *διαβολὴ πρότερον* B

τι ἢ ἀπὸ καιροῦ χαλεποῦ ἢ ἀπὸ δυνάμεως ἐχθρῶν ἢ ἀπὸ κέρδους δοκοῦντος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ προτείνεσθαι, τοῦτο αὐτὸ προαναίρει καὶ προθεράπευε λέγων τὰ ἐναντία ὑπειληφέναι περὶ τῶν ἀκουόντων, ὥς τινες οἴονται. ἢ οὕτως ἐξ ἀτόπου προτάσεως· 'εἰ μὲν ἑώρων παραπλησίως ὑμᾶς διακειμένους τούτοις'. οἷον τὸ μὲν
480 ἀπὸ καιροῦ φοβεροῦ καὶ δυνάμεως ἐχθρῶν ἐκεῖνο, ὡς ἐπὶ τῶν Θετταλῶν, οἷς ἐπαπειλεῖ βασιλεὺς ἐπαφεῖναι τὸν Πηνειόν. ἀπὸ δὲ τοῦ κέρδους, ὡς ἐκεῖνο· ὁ Αἰσχίνης προῖκα ἐκόμισε σῖτον παρὰ τοῦ Φιλίππου πεμφθεὶς πρὸς Κερσοβλέπτην καὶ κρίνεται. [ἐξ ἀπολογίας.] ὁπόταν δέ τι εὖ πεποιηκέναι φάσκοντες ἔτι κρινώμεθα, ἁρμόσει τὸ ἐκ βαρύτητος οὕτως· 'ᾤμην μὲν ἔγωγε καὶ ἐπαίνων τεύξεσθαι'· ἢ οὕτως· 'οὐκ ἂν προσεδόκησα τοιοῦτον ἀπαντήσειν τέλος'. οἷον μετὰ νίκην τις κρινόμενος χρήσεται τούτῳ, ὡς ἐπ' ἐκείνου· στρατηγὸς καθελὼν μέρος τι τοῦ τείχους ἐξελθὼν ἐνίκησε καὶ κρίνεται. ἐκ δὲ τοῦ κατηγόρου αὐτῷ τούτῳ συμπλεκόμεθα λέγοντες 'οὐκ ἔστι χαλε-

2. τοῦ ἐχθροῦ] A, τῶν ἐναντίων BSp | προτείνεσθαι] A, προσγίνεσθαι B ‖ 3. προαναίρεῖ (sic) A, ἀναίρει ἐν προοιμίοις καὶ θεράπευε B | τἀναντία (sic) B ‖ 4. πῶς τινες B, ἢ ὥς τινες Bakius ‖ 6. τουτοισί B | τὸ] Bakius, τοῦ libri Sp ‖ 7. ἐχθροῦ B ‖ 8. οἷς προσαπειλεῖ ἐπαφήσειν τὸν πινειὸν βασιλεὺς B ‖ 9. ἀπὸ] Bakius, ἐπὶ libri | ὡς ἐκεῖνο] A, οἷον ὁ B, ὁ Αἰσχίνης scripsi ‖ 10. σῖτον ἐκόμισε προῖκα π. τ. Φ. πρὸς Κ. πεμφθείς B ‖ 11. ἄλλο ἐξ ἀπολογίας, ὁπόταν δή τι B, ἐξ ἀπολογίας est delendum, quoniam totum fere hoc caput est de defensione, aut scribendum ἐξ ἀπολογίας δέ, ὁπόταν τι ‖ 12. ἔτι καὶ Sp, εἶτα καὶ B ‖ 13. ἁρμόζει B ‖ 14. μὲν] BSp, om. A ‖ 15. ἀπαντῆσαι Bakius ‖ 16. ὁ μετὰ B omisso τις ‖ 18. ἐξελθὼν] A, ἐπεξελθὼν B, unde emendavit Bakius εἶτ' ἐξελθὼν, v. p. 222. 23 | κατηγοροῦντος, tum 19. αὐτὸ τοῦτο (Gud.) συμπλέξομεν Bakius, fort. συμπλεκώμεθα | χαλεπότερον B

πώτερον οὐδέν, ἢ ὅταν τις τὰ μέγιστα ἠδικηκὼς ἔτι 2 *καὶ φιλοτιμῆται τοῖς πραχθεῖσιν’.*

Ἄλλο. Ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς προβλήμασιν, ἐν οἷς δοκοῦμέν τι ὑπὲρ αὐτῶν σπουδάζειν καὶ τοῦ ἰδίου ἕνεκα συμφέροντος εἰσηγεῖσθαί τι, καὶ τὸ τῆς πόλεως συμφέρον συμπλέκειν ἄξιον· εἰ δέ γε ἔνδοξον εἴη τὸ πρόσωπον τὸ λέγον, λέξει, ὅτι ‘εἰ μὲν ἑώρων ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνου ὂν τὸ σκέμμα, ἐσιώπων ἄν, ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς πόλεως’. οἷον ὡς ἐπ’ ἐκείνου· τὸν Περικλέα αἰτοῦσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ ὑποσχέσει εἰρήνης, αὐτὸς ἀντιλέγει. ὅταν ἔν τινι δυσκολίᾳ καιροῦ γράφῃς τινὰς ἐπανορθώσεις, ἁρμόσει τὸ ἐξ ἀτόπου προτάσεως θεώρημα· οἷον ‘εἰ μὲν ἐξαρκεῖ τὸ ἀνιᾶσθαι καὶ ἀλγεῖν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν εἰς παραμυθίαν ὧν πάσχομεν, 481 *ἐμοὶ μὲν οὐ συνδοκοῦν, χρῆσθε δὲ ὅ τι καὶ δοκεῖ· εἰ δ’ ὅπως ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν’. οἷον ὡς ἐπ’ ἐκείνου· τοῖς νοσοῦσι Σκύθαις συμβουλεύει τις μεθίστασθαι· ἢ πάλιν· κατατρεχομένης τῆς Χερρονήσου γράφει ὁ Δημοσθένης διορύξαι τὸν Ἰσθμόν, ὁ δὲ ἀντιλέγων τοῖς τοιούτοις πῇ μὲν συνδραμεῖται ἐν προοιμίοις, πῇ δὲ οὔ· ὅτι μὲν γὰρ δεῖ ἐπανορθοῦσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ αὐτὸς φήσει εἰδέναι, οὐ μὴν διὰ*

2. *φιλοτιμεῖται* B ‖ 4. *τι* om. B | *αὐτῶν* A, corr. Sp, *ἑαυτῶν* B ‖ 5. *συμφέροντος ἕνεκα* B ‖ 6. *συμφέρον* (compendio scriptum) *πλέκειν* A, *συμπλέκειν* B omisso *συμφέρον* | *γε* om. B ‖ 7. *ἑώρων ὑπὲρ ἐμαυτοῦ*] B, *ἑώρα ὑπὲρ ἑαυτοῦ* A, ubi postea compendio scriptum est *ἐσιώπων* ‖ 8. *ἐπειδὴ* B ‖ 10. *ἐξαιτοῦσιν* B | *οἱ* om. A | *καὶ αὐτὸς* B ‖ 11. ante *ὅταν* cum nonnullis libris *ἄλλο* inserendum est aut *δὲ* postponendum | *τινὰ ἐπανόρθωσιν, ἁρμόσει σοι τὸ* B ‖ 13. *ἀνίστασθαι ἢ τὸ* B ‖ 14. *συμβαίνουσιν*] A, *συμβεβηκόσιν* BSp ‖ 15. *χρῆσθαι δ’ οὖν* B ‖ 16. *ὡς* om. B ‖ 18. *Δημοσθένης γράφει συνεχῶς κατατρεχομένης τῆς Χερρονήσου* B, v. p. 226. 19 ‖ 20. *τούτοις* B | *ἐν τῷ προοιμίῳ* B ‖

τοῦ τρόπου οὗ ὑφηγεῖται. ἢ ἐκεῖνο τὸ θεώρημα· 'οὐκ ἔστι χαλεπώτερον οὐδέν, ἢ ὅταν τις παρίῃ μὲν ὡς ἐπανορθωσόμενός τι τῶν κοινῶν, χείρω δὲ τὰ κοινὰ ποιῇ'.

Ἄλλο [τοῦτο σφοδρότερον]. Ἐν ἐκείνοις τοῖς προβλήμασιν, ἐν οἷς ἀτόπου τινὸς συμβαίνοντος εἰσηγούμεθά τι, ἁρμόσει τὸ ἐξ εὐχῆς θεώρημα, οἷον εἰ λέγοις· 'ηὐξάμην ἂν μήτε τι τῶν τοιούτων γενέσθαι, μήτε ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τοῖς προγεγενημένοις σύμβουλον παριέναι'. ὡς ἐπ' ἐκείνου· μετὰ Χαιρώνειαν Ὑπερείδης γράφει τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιεῖν.

Ἐν ἐκείνοις τοῖς προβλήμασιν, ἐν οἷς φαμεν τοὺς θεοὺς προσημαίνειν τι, ἁρμόσει τὸ θεώρημα τὸ ἐξ ἐνδόξου κρίσεως, οἷον 'ἱκανῶς μὲν καὶ πρὸ ἡμῶν τὸ ὅ τι χρὴ πράττειν οἱ κρείττους σύμβουλοι προὔφηναν'. ὡς ἐπ' ἐκείνου· τοὺς ἀριστέας δεῖ μονομαχεῖν· δύο ἀδελφῶν μονομαχούντων ἔδυ ὁ ἥλιος, καὶ γράφει τις λῦσαι τὸν νόμον.

482 Ἄλλο. πότ' οὖν εὐχῇ χρηστέον; ὅταν ᾖ ἱερατικὸν

22. φήσει] B, φησὶ compendio scriptum A | οὐ μὴν δὲ τούτου τοῦ τρόπου οὕτως ὑφηγεῖται B

2. ἢ om. B | μὲν ὡς] B, μόνος A ‖ 4. ἄλλο. [τοῦτο σφοδρότερον] Sp, cui verba ad praecedens praeceptum scripta et ex margine illata esse videbantur. ἀλλὰ B, cum praecedenti exemplo coniungit Bakius ‖ 5. συμβάντος τινὸς B ‖ 6. τὰ ἐξ ἀπευχῆς θεωρήματα B ‖ 7. τινὰ τούτων συμβῆναι B ‖ 8. τούτοις om. B | ὡς σύμβουλον B ‖ 9. Ὑπερείδης γράφει τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιεῖν] ἤδη γράφει τ ἀ. ἐντίμους ποιεῖν A, γράφει Ὑπερείδης τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους πείσας ποιεῖν B; unde Sp ἤδη γράφει Ὑπερίδης τ. ἀ. ἐ. π. Exemplum ex historia sumptum, v. [Dem.] Aristog. II. 11 ‖ 11. ἔφαμεν B ‖ 12. προσμαίνειν B | τῷ θεωρήματι ἐξ B ‖ 13. πρὸ τῶν ἡμετέρων λόγων ὅ τι πρ. B ‖ 15. οἷον ὡς B | τοὺς ἀριστέας δεῖ μονομαχεῖν] A, ἔδει τοὺς ἀριστέας διαμονομαχεῖν BSp; idem exemplum apud Hermog. II. 181. 9 Sp ‖ 16. ὁ ἥλιος ἔδυ B ‖ 17. λῦσαι] A, παῦσαι B ‖ 18. πότ' οὖν εὐχῇ χρηστέον;] Bakius, v. p. 218. 5, ὁπόταν A, ὅταν B, del. Sp

τὸ πρόσωπον ἢ ὁ λόγος ὑπὲρ ἱερωσύνης ἢ ἡ πόλις ἱερά, οἷον ἡ Δελφῶν ἢ Δηλίων, ὥσπερ Ἀριστείδης ἐποίησεν ἐν προοιμίοις, ἢ περὶ πανηγύρεως θεοῦ ᾖ ὁ λόγος· οἷον ἐπιόντος πολέμου γράφει τις ἀναβάλλεσθαι τὰ Ὀλύμπια, ἀντιλέγει τις.

Ἄλλο. Ὁπόταν δ' ἐν τῷ καλουμένῳ χρώματι μέλλῃς λέγειν, ὅτι καλῶς καὶ διὰ φιλανθρωπίαν | ἢ δι' ἄλλην A 133r
τινὰ καλὴν αἰτίαν ἐποίησας τοῦτο, ἐφ' ᾧ κρίνῃ, ἁρμόσει σοι τὸ ἐκ βαρύτητος θεώρημα ἐξ ἀπολογίας, οἷον εἰ λέγοις· 'ᾤμην μὲν ἔγωγε τοὐναντίον δόξαν χρηστὴν καὶ καλὴν ἀποίσεσθαι ἐφ' οἷς ἔδρασα'· ὡς ἐπὶ τοῦ θάπτοντος τὸ νεοσφαγὲς σῶμα.

Ἄλλο. Ἐν πᾶσι τοῖς ἀντεγκληματικοῖς ἁρμόσει σοι τὸ ἐκ βαρύτητος θεώρημα ἐξ ἀπολογίας, οἷον εἰ λέγοις· 'ᾤμην μὲν ἔγωγε καὶ τοὺς συναχθεσθησομένους ἐμοὶ γεγενῆσθαι καὶ οἴκτου πλέον ἢ ὀργῆς ἀξιώσεσθαι'. οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἀριστεὺς πορνεύοντα τὸν υἱὸν ἀνεῖλε καὶ κρίνεται.

Ἄλλο. Ἐν ταῖς συνηγορίαις ἄξιον ὁρᾶν, ὑπὲρ ὧν λέγομεν, οἷον ἢ ὑπὲρ συγγενῶν, ὡς ὁ Λυσίας πολλαχοῦ· 'οἰκειότατον ἐμαυτῷ νομίζω βοηθεῖν'· ἢ ὑπὲρ φίλων, ὡς ἐν τῷ Ἀμαρτύρῳ Ἰσοκράτης. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἀλλοτρίων προσώπων συνηγορίαις σκοπεῖν χρή,

1. ἢ ὁ λόγος] Sp, ὁ λέγων ἢ A, ὅταν ἱερατικὸν πρόσωπον ᾖ τὸ λέγον ἢ περὶ ἱ. ἢ ἐν πόλει ἱερᾷ B ‖ 2. ἡ om. B | ἢ] BSp, ἡ A | ὥς που καὶ B ‖ 3. ἐποίηι et ὅλος ᾖ B ‖ 4. γράφει] B, ἔφη ASp, qui ἐπείγοντος emendat pro ἐπιόντος ‖ 5. καὶ ἀντιλέγει τις B, v. p. 230. 20, 233. 10 ‖ 6. ἄλλος γ' ὁπόταν B ‖ 7. καὶ om. BSp ‖ 9. ἐξ ἀπολογίας om. B ‖ 10. αὐτὸ τοὐναντίον BSp ‖ 11. ἀφ' ὧν ἔπραξα, οἷον ὡς B ‖ 13. ἄλλος B ‖ 14. τὸ ἐξ B ‖ 15. μὲν om. A | ἐμαυτῷ B ‖ 16. γεγενῆσθαι] libri, γενήσεσθαι Finckhius | ἀξιωθήσεσθαι ὡς B ‖ 18. ἀνεῖλε καὶ] A, ἀνελὼν B, v. Syrian. II. 148. 10 R ‖ 19. ἄλλος B ‖ 20. οἷον οἰκείων ἢ συγγενῶν B ‖ 21. νομίζων A, v. Lys. Agorat., Diogit. ‖ 22. φίλον B, v. Isocr. XXI. 1

2 εἰ ἔνδοξα ἢ ἄδοξα, καὶ εἰ μὲν ἔνδοξα εἴη, συντρέχειν τῷ καὶ ὑπὲρ τούτων σπουδάζειν· εἰ δὲ ἄδοξα, συμπλέκειν αὐτὰ τοῖς ἐνδόξοις. ὅταν ἄδοξον ᾖ τὸ ὑπο-
483 κείμενον πρόσωπον ἢ τὸ ἀντιλέγον τὸ ἐκ ποιότητος καταφορικόν, ἁρμόσει σοι, οἷον ‘οὐκ ἦν αὐτάρκη τούτῳ τὰ πρότερον τετολμημένα’· ἢ οὕτως· ‘εἴη μὲν ἂν ἕν τι καὶ τοῦτο τῆς τούτου πονηρίας’· ἢ οὕτως· ‘θαυμαστὸν μὲν οὐδὲν τὸ τοιοῦτον ὄντα τοιαῦτα τετολμηκέναι’. ἐν δὲ ταῖς ἀμφισβητήσεσι καὶ τοῖς ἀμφισβητηματικοῖς δεῖ ὁρᾶν τὰ διάφορα, οἷον εἰ πράγματι ἢ καιρῷ ἢ προσώπῳ ἢ τρόπῳ διαλλάττοι, καὶ ἐκ τούτου λαμβάνειν τὰ προοίμια. ἐὰν δέ ποτε ἀναγκασθῇς κοινὸν προοίμιον εἰπεῖν, τὴν κατασκευὴν αὐτῷ ἰδίαν πρόσαγε, ὡς ἐν τῷ περὶ εἰρήνης Ἰσοκράτους ἡ κατασκευὴ ἰδία προσετέθη, ὅπου φησί· ‘περὶ μεγάλων ἥκομεν· περὶ γὰρ πολέμου καὶ εἰρήνης’. κάλλιστον δὲ καὶ ἐν τούτοις τὸ τῆς μεθόδου, εἰ μεθοδεύοιμεν αὐτὰ ἐπισημαινόμενοι, εἰ καὶ πᾶσιν εἰωθὼς ὁ λόγος εἴη.

3 Ἐν τοῖς ἐσχηματισμένοις εἰ μὲν ἄλλου προειρηκότος αὐτὸς μετ’ ἐκεῖνον λέγοις, ἁρμόσει σοι τὸ ἐξ ὑποθέσεως προοίμιον, οἷον ‘ἔδει μὲν τὸν προειρηκότα καὶ ταῦτα προσθεῖναι· καὶ γὰρ ἦν ἑπόμενα τούτοις’.
484 οἷον ὁ Περικλῆς ἔγραψε τὴν Ἀττικὴν δῃοῦν, καὶ γράφει

1. εἴη ἢ ἄδοξα BSp ‖ 6. ἢ] καὶ B | ἕν om. B ‖ 11. προσώποις A compendio scriptum | διαλλάττει A ‖ 13. locus in libris corruptus est: τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ (αὐτῷ B) ἰδίαν πρόσαγε, οἷον περὶ μεγάλων ἥκομεν· καὶ ἡ κατασκευὴ ἰδία προσετέθη ὡς (ὡς om. B) ἐν τῷ περὶ εἰρήνης Ἰσοκράτους· ὅπου γὰρ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης μεγάλα (μεγάλα om. B) ASp, Volkmannus in libro, qui est de Rhetorica Graecorum et Romanorum, 1885 p. 145[1] locum correxit ex auctore argumenti Isocrat. orat. de pace ‖ 22. ταῦτα] A, ταὐτὰ Ald. Sp | προσθῆναι· καὶ γὰρ ἦν ἑπόμενα αὐτοῦ τοῖς λόγοις, ὡς ἐπ’ ἐκείνου οἷον B ‖ 23. δῃοῦν τὴν Ἀττικὴν BSp, v. p. 218. 15 | καὶ] BSp, om. A

Νικίας ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος ἄρξασθαι. ἐν δὲ τοῖς τοι- **3**
ούτοις ἐκεῖνο αὐτό, ὃ βούλει ἀνύσαι, ὡς ἀναιρῶν εἴσαγε· ‘οὐχ ὅτι ἂν ἄλλος ἐποίησε, τοῦτο ἐγὼ ποιήσων ἀφῖγμαι’.

Ἔστι καὶ τοιοῦτο γένος προβλημάτων, ἐν οἷς δοκῶν τις εὖ ποιεῖν ὑπόνοιαν ἔχει ὡς μετ᾽ ἐπιβουλῆς αὐτὸ ποιῶν, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου τοῦ ζητήματος· ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἔπεμψαν Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι παρὰ βασιλέα περὶ χρημάτων· ἔδωκεν ἑκατέροις· ἐπανελθόντων αὐτῶν ἀξιοῖ τις ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ βασιλέα στρατεύειν. ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν ἁρμόσει τὸ ἐξ οἰκείας κρίσεως θεώρημα· ‘ἐβουλόμην, ὦ δικασταί, τοῦτον ὡς ἀληθῶς κήδεσθαι τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, καθάπερ φάσκει· νῦν δὲ τοὐναντίον φαίνεται πράττων, καὶ δόξαν παρέχων ὡς εὖ ποιῶν ἡμᾶς οὐκ ἐλαχίστην βλάβην κατασκευάζει τοῖς κοινοῖς, ὡς μικρὸν ὕστερον, εἰ προσέχοιτε, δείξω’.

Ἄλλο. Ἐν ταῖς προσαγγελίαις ἁρμόσει σοι ἐκεῖνο τὸ θεώρημα, ὅταν ὃ βούλει ὡς ἀναιρῶν τιθῇς, οἷον ὡς ἐπ᾽ ἐκείνης τῆς ὑποθέσεως· Εὔπολις ἀλοὺς ξενίας δημοσίᾳ ἐπράθη· πριάμενος αὐτὸν ὁ Λύκων ἐγχειρίζει τὸν παῖδα, ὁ δὲ ἑαυτὸν προσαγγέλλει. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις τῷ θεωρήματι τούτῳ χρηστέον ᾧ προειρήκαμεν, οὕτω λέγοντα· ‘οὔτε ἐλευθερίαν ἐμαυτῷ πράξων

1. *ἄρχεσθαι* B ‖ 3. *ἂν*] A, *δὴ* B | *ἔγωγε* B ‖ 6. fort. *παρέχει*, v. 15 ‖ 9. *παρὰ*] A compendio scriptum, *πρὸς βασιλέα αἰτοῦντες χρήματα* B ‖ 11. *ἁρμόσει σοι τὰ ἀπὸ οἰκείας κ. θεωρήματα* B ‖ 12. *ἐβουλόμην ἂν* B, om. *ὦ δικασταί* B ‖ 15. *καὶ* om. B, *δόξαν γὰρ ἔχων* B ‖ 16. *τοῖς κοινοῖς ἀποσκευάζει* B ‖ 19. *ὅταν βούλῃ* B | *τίθῃς* A, *τιθεὶς* B, corr. Bakius ‖ 20. *ξενίας ἀλοὺς ἐπράθη δημοσίᾳ* B ‖ 22. *αὐτὸν* B ‖ 23. *οὕτω χρηστέον ὡς* B, *ὡς* Sp | 24. *λέγοντα ὡς ἐλευθερίαν* B | *πράττων ἐμαυτῷ* BSp

οὔτε ὅπως ἂν ἀπαλλαγείην τῆς παρούσης ταύτης δουλείας, ὥς τις ἴσως τῶν ἀκουόντων ὑμῶν ὑπολαμβάνει, παρελήλυθα, ἀλλὰ θανάτου δεόμενος’.

Ἐν πάσῃ παραγραφῇ ἐκ μὲν τοῦ παραγραφομένου ἁρμόσει σοι ἡ τοῦ ἀντιπίπτοντος λύσις· τὸ δὲ ἀντιπῖπτόν ἐστι τὸ μὴ θαρρεῖν τῇ εὐθυδικίᾳ καὶ διὰ τοῦτο
485 *ἐπὶ τὴν παραγραφὴν βαδίζειν. τοῦτο οὖν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀναιρήσεις λέγων οὕτως· ‘ὅσον μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι καὶ τῷ τεθαρρηκέναι τούτοις οὐδὲν [ἢ] ἐδεήθην παραγραφῆς, οὕτω καὶ χωρὶς ταύτης θαρρῶν τοῖς δικαίοις εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθα· ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο οἱ νόμοι τοῖς ἀγωνιζομένοις παρεσχήκασιν, ᾠήθην καλῶς ἔχειν ἐμαυτῷ μὴ παρεῖναι τὸ δίκαιον, ὅπερ ἡμῖν δεδώκασιν οἱ νόμοι’. ἐν τοῖς παραγραφικοῖς ἁρμόττει ἔννοια προοιμιακὴ κἀκείνη ἐπὶ τοῦ ἀπολογουμένου εἰπεῖν· ‘πολλῶν ὄντων, ὦ δικασταί, τῶν περὶ τοῦτον τὸν ἀγῶνα γεγενημένων ὑπὸ τοῦ κατηγό-*
A133v *ρου, | ἅ τις ἂν εἰκότως θαυμάσειεν, οὐδενὸς ἧττον, εἰ καὶ μὴ παντὸς μᾶλλον, τοῦτό μοι δοκεῖ δικαίως ἄν τις αὐτοῦ θαυμάσαι, τὸ πρὸ τῆς ψήφου τῶν δικαζόν-*

1. *ἀπαλλαγείην τῆς παλλαγείην τῆς* A ‖ 2. *ἀκουσάντων* B ‖ 5. *δὲ* om. B ‖ 6. *καὶ διὰ* om. B ‖ 7. *παραγραφὴν*] B, *γραφὴν* A ‖ 9. *οὐδὲν ἐδεήθην*] Bakius, *οὐδὲν ἢ ἐδεήθημεν* A; B haec habet: *ὅσον μὲν οἱ νόμοι τοῖς ἀγωνιζομένοις παρεσχήκασιν ᾠήθην καλῶς ἔχειν, εἰ μὴ αὐτῷ μὴ παρεῖναι· τὸ δὲ ἐπ’ αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν καὶ τὸ τεθαρρηκέναι τούτοις οὐδὲν ἐδεήθην παραγραφῆς οὕτως καὶ χωρὶς ταύτης θαρρῶν τοῖς δικαίοις εἰς ὑμᾶς ἐλήλυθα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο δίκαιον ὅπερ ὑμῖν οἱ νόμοι δεδώκασιν· ἐν τοῖς παραγραφικοῖς ὁμοίως* (compendio a Bakio non intellecto) *ἁρμόττει.* In margine ad *δίκαιον* scriptum est manu secunda, sed vetere *ἄλλο* ‖ 11. *εἰσῆλθον ἂν* et 13. *παριέναι* Bakius ‖ 15. *ἐπὶ τ. ἀ. εἰπεῖν* om. B ‖ 16. *ὦ* (superscr. δ) B ‖ 17. *περὶ*] BSp, *ὑπὸ* A | *τουτονὶ* B | *τοῦ*] B, om. ASp ‖ 20. *πρὸ τῆς ψήφου τῆς τῶν δικαστῶν* B, *πρὸ ψήφου τῆς* Sp

των ἀτιμίαν ἡμῖν προστιμᾶν· τὸ γὰρ ὅπως μὴ μεθέξομεν λόγου σπουδάζειν, τί ποτ' ἐστὶν ἄλλο πράττοντος ἢ προστιμῶντος ἡμῖν ἀτιμίαν σαφῆ;' **3**

Ἔστι καὶ τοιοῦτο γένος προβλημάτων, ἐν οἷς πρότερόν τις κακῶς πεποιηκώς, μετὰ ταῦτα ἐλπίζων ὑπ' αὐτῶν τῶν ἠδικημένων κακῶς πείσεσθαι αὐτὸς ταῦτα, ἃ ἀφήρηται, δώσειν ὑπισχνεῖται, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· νοσοῦντι τῷ Φιλίππῳ ἔχρησεν ὁ θεὸς μὴ ἄλλως λῆξαι τῆς νόσου, εἰ μὴ ὑπὲρ αὐτοῦ εὔξαιντο Ἀθηναῖοι· ἀπέσταλκεν Ἀμφίπολιν διδούς, καὶ βουλεύονται. καὶ ἐπ' ἐκείνου ὁμοίως· ἐψηφίσαντο οἱ Ἕλληνες πόλεμον κατὰ Φιλίππου· πέπομφεν ἀνοικιεῖν τὰς πόλεις ὑπισχνού- 486 *μενος, καὶ βουλεύονται. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις ἅπασι ἁρμόσει τὸ προκαταρκτικὸν ἐνθύμημα· ʻεἰ καὶ πάνυ πολὺν ἐπέσχε χρόνον ὁ Φίλιππος ζητῶν, ὅπως ἂν τἀναντία τούτοις οἷς προήρηται πράξειεν, οὐκ ἂν ἑτέρως μοι δοκεῖ τοῦτο ποιῆσαι ἢ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν νυνὶ πεποιηκὼς φαίνεται· τὸ γὰρ ὧν ἐποίησε πρότερον ὑπομιμνήσκειν ταῦτα ἐπεσταλκότα, πῶς οὐχ ὅπερ εἴρηκα πράττοντός ἐστι;'*

Ἄλλο. Ἐπειδὴ τοίνυν εἰρήκαμεν, τί δεῖ ποιεῖν ἐν ταῖς παραγραφαῖς τὸν παραγραφόμενον, φέρε σκεψώ-

1. *ἀτιμίας* AB, corr. Finckhius | *προτιμᾶν* A | *μεθέξωμεν* B ‖ 3. *προτιμῶντος* A ‖ 4. *προβλημάτων*] A, v. p. 237. 5, *ζητήματος* BSp | *πρότερος* B ‖ 6. *αὐτοῖς ταῦτα ἃ ἀφήρηνται* Bakius ‖ 8. *λῆξαι*] A, *ἀπαλλαγήσεσθαι* B, exspectes *λήξειν* ‖ 9. *εὔξαιντο ὑπὲρ αὐτοῦ οἱ* B | *ἀπέσταλκεν*] AB, *ἐπέσταλκεν* Bakius ‖ 11. *οἱ*] BSp, om. A | *πόλεμον κατὰ Φιλίππου*] A, *πολεμεῖν κ. Φ.* Sp, *πολεμεῖν Φιλίππῳ* B, v. p. 245. 17 ‖ 12. *ἀνοικιεῖν*] BSp, *ἀνοικίζειν* A, v. p. 245. 17 ‖ 14. *ἁρμόσει*] A, om. BSp | *ἐνθύμημα* om. B | ante *εἰ* habent *ἐκεῖνο* BSp ex more auctoris, om A ‖ 15. *ζητῶν*] BSp, *εἰπὼν* A ‖ 16. *προείρηται* BSp ‖ 18. *ἐποίησε*] A, *πεποίηκε* B ‖ 19. *ἀναμιμνήσκειν ταῦτα ἀπεσταλκότα* B ‖ 20. *εἴρηκεν* B, *εἴρηται* Ald. ‖ 21. *δεῖ*] A, *χρὴ* B

μεθα, τί προσήκει καὶ τὸν ἀντιλέγοντα πράττειν. ὁ τοίνυν ἀντιλέγων τῇ παραγραφῇ αὐτὸ τοῦτο τὸ θεώρημα ἀναστρέψας ἐρεῖ οὕτως· ‘ἦν μὲν οὐκ ἄδηλον τοῦτο, ὦ δικασταί, ὅτι τὸν λόγον παρεὶς τὸν περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ὧν ἡμεῖς ἐγκαλοῦμεν, διὰ τὸ μὴ θαρρεῖν τοῖς δικαίοις προφάσεις τινὰς εὑρήσει καὶ διαδύσεις, δι' ὧν ἑαυτῷ τὸ μὴ δοῦναι δίκην ποριεῖται· ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι προσήκειν ὑμῖν τοῦ τε ὅρκου, ὃν ὀμωμοκότες κάθησθε, φροντίζουσι καὶ τοῦ δικαίαν ἐνεγκεῖν περὶ ὧν κρίνετε τὴν ψῆφον τούτοις μὲν μὴ προσέχειν, τῶν δὲ περὶ ὧν ἡμεῖς ἐγκαλοῦντες ἥκομεν ἀπαιτεῖν λόγον’.

Ἄλλο. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἀντιπίπτουσιν ἐξ ἐννοίας προοιμιακῆς, ὅπου σὺ τὸ ἀντιπῖπτον λύσεις, ὁ ἐναντίος αὐτὸ θήσει. πολλῶν δὲ ὄντων τῶν ἐξ ἐννοίας ἀντιπιπτόντων, ὡς μικρῷ πρόσθεν εἰρήκαμεν, ἓν ἑλώμεθα παραδείγματος ἕνεκα, οἷον δοκεῖς διὰ φθόνον λέγειν,
487 τῷ δὲ ἐναντίῳ ἁρμόσει αὐτῷ τούτῳ χρήσασθαι ἀναστρέφοντι καὶ λέγοντι· ‘οὐκ ἦν ἄδηλον, ὦ δικασταί, τοῦτο, ὅτι φθόνῳ καὶ βασκανίᾳ τὴν γραφὴν ταύτην καὶ τὴν κατηγορίαν συνθεὶς οὗτος εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθεν’.

Ἄλλο. Ἐν πᾶσι τοῖς ζητήμασιν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ὁ κατηγορῶν φανερῶς καὶ μέγα τι ἠδίκηται, τῷ κατὰ συνδρομὴν χρήσεται προοιμίῳ οὕτως· ‘οἱ μὲν ἄλλοι

3. ἄδηλον ὦ[δ] τοῦτο B ‖ 4. παρεὶς τὸν] BSp, παριστῶν A ‖ 5. ⟨νῦν⟩ ἡμεῖς ἐγκαλοῦντες ἥκομεν B ‖ 6. ἐξευρήσει καὶ διαδράσει B | διαδύσεις] Bakius ex Dem. Timocrat. 139, διαλύσεις A ‖ 7. ποριεῖται] BSp, ποιεῖται A | ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι] A, ἣν διηγοῦμαι B ‖ 8. τε] BSp, om. A ‖ 10. τὴν ψῆφον περὶ ὧν κρίνε (sic) B | μὲν] B, δὲ A | τῶν] Walzius, τὸν AB ‖ 11. ἐγκαλοῦμεν B | τὸν λόγον BSp ‖ 16. ἕνεκα] A, ἕνεκεν BSp | δοκεῖ B ‖ 17. ἀναστρέψαντι A auctore Bakio ‖ 18. οὐκ ἦν ἄδηλον] Sp, ἄδηλον om. A, v. supra v. 3, ὡδὶ (om. καὶ) λέγοντι· οὐκ ἄδηλον ὦ[δ] B, οὕτως λέγειν Bakius ex v. 3 ‖ 23. χρῆσθαι A | οὑτωσὶ et μὲν οὖν B

πάντες οἱ παριόντες εἰς ὑμᾶς, ἐπειδάν τινος κατηγορεῖν 3 μέλλωσι, τοῦτο αὐτοῖς ὑπάρχειν ἀξιοῦσι παρ' ὑμῶν, τὸ μὴ δι' ἔχθραν δοκεῖν κατηγορεῖν· ἐγὼ δὲ οὐ τοῦτο ἂν ἀρνηθείην· καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην, εἰ μὴ φαινοίμην μισῶν τὸν τηλικαῦτα ὑμᾶς ἠδικηκότα'. καὶ ἔστω παράδειγμα ἐκεῖνο τὸ ζήτημα· ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους πολλοὶ τυραννοῦσι, καὶ ἀξιοῖ τις ἐλαύνεσθαι τὸ γένος. καὶ ἐπ' ἐκείνου· λῃσταί τινες ἀφήρπασαν παῖδα πένητος δημαγωγοῦ· ἀπέστειλαν ἐπὶ τοὺς λῃστὰς πλούσιον διάφορον τῷ πένητι· ὁ δὲ τὸν παῖδα τῶν λῃστῶν ἐκβαλόντων οὐκ ἀνείλετο, ἀλλὰ περὶ τὴν σύλληψιν ἔσχε τοῦ πλοίου· καὶ ἐπανελθὼν δημοσίᾳ κρίνεται.

Ἐν πᾶσι τοῖς ζητήμασιν, ἐν οἷς στρατηγὸς ἠδίκηται, εἶτα ἰδιωτικὴν ἀπενήνεκται γραφήν, ἁρμόσει σοι τὸ προοίμιον ἐκεῖνο· 'ἐβουλευσάμην μὲν οὖν ὡς. καὶ δημοσίᾳ καὶ κοινῇ τὴν πόλιν ἠδικηκότα τοῦτον εἰς ὑμᾶς εἰσφέρειν· τὸ γὰρ τοὺς στρατηγεῖν ὑφ' ὑμῶν κεχειροτονημένους πάσχειν ὑπὸ τούτου κακῶς τῆς πόλεως, οὐκ ἴδιον τοῦ στρατηγοῦ τὸ ἀδίκημα νομίζω καθεστηκέναι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν προσδοκῶν ὑμᾶς ὁμοίως 488

2. *μέλλουσιν, τοῦτ' αὐτοῖς* B ‖ *παρ' ὑμῖν* B ‖ 3. *ἂν* om. A, *τοῦ ἂν* B ‖ 5. *τηλικαῦτα κακῶς ὑμᾶς πεποιηκότα* B ‖ 6. *τὸ ζήτημα ἐκεῖνο* B ‖ 7. *ἐλαύνειν* B ‖ 8. *τινὲς* om. B ‖ 9. *ἀπέστειλαν*] BSp, *ἀπέστειλεν* (compendio scriptum) A ‖ 10. *τὴν παῖδα* et *ἐκβαλλόντων* B ‖ 11. *ἔσχε τοῦ πλοίου*] A, *ἔσχεν τὴν τοῦ πλοίου* B, *ἔσχε τὴν* Sp omisso quod antecedit *τήν*, v. p. 238. 20, *ἔσχετο* Bakius ‖ 12. *καὶ* om. B | *κρίνεται*] A, *κρίνε* B; in A sequitur spatium vacuum trium fere litterarum, quo novum praeceptum inducatur, id quod aliis locis *ἄλλο* significat, velut p. 237. 18, 239. 21; Spengelio *ἀσεβείας* excidisse videbatur ‖ 14. *ἁρμόσει τὸ προοίμιον ἐκεῖνο· 'ἐβουλευσάμην μὲν ὡς* B, *μὲν* om. Gudianus ‖ 17. *ὑμῶν*] Finckhius, *ἡμῶν* ABSp ‖ 18. *ὑπὸ τούτου*] AB, *ὑπό του* Bakius ‖ 19. *νομίζω τοῦ στρατηγοῦ τὸ ἀδίκημα* B, *τὸ* om. Bakius ‖ 20. *προσδοκῶ ὁμοίως* (compendio scriptum) *ὑμᾶς* B

3 ἀγανακτήσειν, ὡς ἂν εἰ καὶ δημοσίᾳ κατηγόρουν, τὴν παροῦσαν ταύτην γραφὴν ἀπηνεγκάμην'. ἔστω παράδειγμα ἐκεῖνο τὸ ζήτημα· ἐγέλασεν ὁ Ἀλκιβιάδης ὑπισχνουμένου τοῦ Κλέωνος τὰ περὶ Πύλον, καὶ ἐπανελθὼν ὕβρεως αὐτῷ δικάζεται· καὶ ἐπ' ἐκείνου· ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκώμασεν ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον ἰόντων τῶν τριακοσίων καὶ ἔφη 'γενναῖοι' καὶ 'ὑπὸ Κλέωνος', καὶ δικάζεται αὐτῷ ὁ Κλέων ὕβρεως· καὶ ἐπ' ἐκείνου· νύκτωρ μὴ ἀνοίγεσθαι τὰς πύλας· οὐκ ἀνέῳξε Κλέωνι ὁ Νικίας εἴσω τῆς προθεσμίας ἄγοντι τοὺς τριακοσίους, καὶ δικάζεται αὐτῷ ὕβρεως. |

A 134r

ΠΕΡΙ ΠΡΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ.

4 Προκατάστασίς ἐστιν ἔφοδος πρὸς τὰς ἀποδείξεις ἡ κατασκευὴ τῶν ἀποδείξεων. προκαθιστάμεθα δὲ ἐν τοῖς ζητήμασιν ἢ ἐκ διανοίας ἐξετάσεως — γίνεται δὲ αὕτη τριχῶς· ἢ γὰρ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ἐξετάζομεν ἢ τῶν ἀκουόντων ἢ τῶν ἀντιδίκων — ἢ ἐξ ἀντι-
489 πίπτοντος ἀναιρέσεως ἢ προσυστάσεως ἢ προδιαβολῆς

1. κατηγόρουν] BSp, κατηγορῶν A ‖ 2. ἔστω] AB (compendio scriptum), fort. καὶ ἔστω, v. p. 241. 5 ‖ 3. τὸ ζήτημα ἐκεῖνο B ut p. 241. 6 | ὁ] addidi ex more auctoris, om. Sp; idem exemplum schol. in Hermog. στασ. IV. 167. 29 W. ‖ 4. τοῦ] BSp, om. A | καὶ om. B ‖ 6. ἰόντων] Bakius, v. Thucyd. IV. 41, om. A, ὄντων B, v. Syrian. II. 83. 27 R. | τῶν om. B ‖ 8. ὁ Κλέων om. B, καὶ κρίνεται ὑπὸ Κλέωνος ὕβρεως Finckhius ‖ 10. Νικίας om. B, habet post τριακοσίους, v. Syrian. II. 146. 2 R. ‖ 11. αὐτῷ om. B ‖ 12. καταστάσεως B ‖ 13. προκατάστασις — ἀποδείξεων] A, om. reliqui et Ald. ‖ 15. ἢ] scripsi, v. p. 217. 16; τοῖς A, inclusit Sp, πᾶσιν ἢ B ‖ 16. αὐτὴ B | αὐτῶν] A, αὐτῶν et ἐξετάσομεν B ‖ 17. ἢ τῶν] AB, τὴν bis inseruit Bakius, v. Rh. Gr. VII. 721. 21 W. | ἐξ ἀντιπίπτοντος ἀναιρέσεως] BSp, ἐξ ἀντιπιπτόντων αἱρέσεων A, v. p. 246. 6 ‖ 18. ἢ ἐκ προσυστάσεως Bakius, ἢ om. A | ἢ ἐκ διαβολῆς B

ἢ προδιορισμοῦ ἢ ἀντεξετάσεως τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν, ἢ αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τὸ πρῶτον καταστατικῶς εἰσάγεται, τουτέστιν ἀνηπλωμένως καὶ ἀφηγηματικῶς, ἢ νόημα κεφαλαίου ἀπολαβὼν ὡς κατάστασιν εἰσάγεις, οἷα πολλὰ παρὰ Ἀριστείδῃ, ἢ τρόπον παρεισφέρομεν, ἢ ἀπὸ ἐπαγγελίας.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοὺς τρόπους τῶν προκαταστάσεων ἀκηκόαμεν, καὶ περὶ τῆς χρήσεως ἑκάστου, ἐν ᾧ τουτέστι χρηστέον, εἴπωμεν. ἑαυτῶν τοίνυν τὴν διάνοιαν ἐξετάζομεν, ὁπόταν αὐτὸ ὃ πεποιήκαμεν δοκῇ μὴ ἰσχυρόν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τοῦ ἐναντίου, τῇ δὲ διανοίᾳ ἰσχύσωμεν. ἔστω τοίνυν τούτου τοῦ γένους τῶν ζητημάτων παράδειγμα νέος πλούσιος ἀφορῶν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν δακρύων καὶ κρινόμενος τυραννίδος ἐπιθέσεως καὶ δημοσίᾳ φεύγων.

Τὴν δὲ τῶν ἀκουόντων γνώμην ἐξετάσομεν, ὅταν ὃ μὲν πεποιήκασι δοκῇ καθ' ἡμῶν εἶναι, ἐκ δὲ τῆς ἐξετάσεως τῆς γνώμης ὑπὲρ ἡμῶν φαίνηται πεποιημένον, ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ ζητήματος· οἱ Ἀθηναῖοι τυραννευόμενοι ὑπὸ τῶν τριάκοντα ὑπὸ ἑνὸς ἀξιοῦσι

1. ἢ ἐκ διορισμοῦ τουτέστιν ἐξ ὑπογραφῆς ἢ ἐξ B | τῶν προτέρων καιρῶν B ‖ 3. εἰσάγοντες B ‖ 4. νόημα] AB, μέρος κεφαλαίου p. 248. 6 | προλαβόντες — εἰσάγομεν Bakius ‖ 8. ἐν ᾧ τουτέστι χρηστέον] A, τούτοις ἐστὶ pro τουτέστι Sp, τουτέστιν ἐν ᾧ χρηστέον B; verba ex margine videntur irrepsisse ‖ 9. τὴν] A, om. B ‖ 10. αὐτὸ μὲν B, v. infra v. 17 | ἰσχυρὸν εἶναι B ‖ 12. ἰσχύομεν καὶ ἔστω τοῦ τοιούτου γένους B | τούτου] Sp, om. A ‖ 13. ὁ νέος et εἷς B ‖ 14. καὶ δακρύων BSp, καὶ om. A; idem exemplum apud Hermog. II. 147. 6 Sp | καὶ] AB, om. Sp | ἐπιθέσεως om. B ‖ 16. ἐξετάσομεν] A, ἐξετάζομεν B: tum praesens tum futurum adhibetur, velut p. 246. 6, 14 | ὁπόταν B ‖ 17. πεποιήκασι] A, πεποιήκαμεν B ‖ 18. πεποιημένον] A, γεγενημένον B ‖ 20. τυραννευόμενοι ὑπὸ τ̀ A om. τῶν, cuius compendium τ̑ simile est, ἐπὶ τῶν τριάκοντα B om. τυρ.

τυραννεῖσθαι. ἐξετάσουσι γὰρ οὗτοι τὴν γνώμην τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τὸ χρήσιμον ἑαυτοῖς λέγοντες, ὅτι 'καὶ αὐτὴν τὴν τυραννίδα κατεστήσατε οὐκ ἐπὶ ὠμότητι καὶ ἀπανθρωπίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ νουθεσίᾳ μᾶλλον καὶ ἐπανορθώσει τῶν πραγμάτων· διὰ τοῦτο γοῦν καὶ πάντας κατεστήσατε, ὡς ἂν μέτρια εἴη'· καὶ ἐπάξεις· 'εἰ μὲν οὖν ἀπήντηκε τὰ ἐλπισθέντα'.

Τὴν δὲ τοῦ ἀντιδίκου γνώμην ἐξετάζειν ὀφείλομεν
490 τότε, ὁπόταν ᾖ τὸ πρόσωπον ἄδοξον ἢ δοκῇ μὲν φιλάνθρωπόν τι ποιεῖν, μετὰ διανοίας δὲ μοχθηρᾶς, ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἐν πολιορκίᾳ τινὲς διέπεμψαν παρὰ τύραννον σῖτον αἰτοῦντες· ὁ δὲ ἔδωκε· καθ' ὁδὸν διηρπάσθη· πάλιν ᾔτησαν· ὁ δὲ αὐτὸς ἥκει κομίζων· καὶ βουλεύονται, εἰ χρὴ δέχεσθαι. ὁ γὰρ ἀντιλέγων ἐξετάζει τὴν γνώμην αὐτοῦ λέγων, τίνι διανοίᾳ βούλεται αὐτὸς εἰσελθεῖν καὶ δοκεῖν τι φιλανθρώπως ποιεῖν· ἅμα καὶ τὴν ἁρπαγὴν τοῦ σίτου διαβάλλων, ὡς οὐκ ἄνευ αὐτοῦ πέπρακται. τὴν δὲ γνώμην ἐξετάζοντας τότε χρὴ μάλιστα καθίστασθαι, ὅταν ἐκ τῆς ἀποβάσεως ἔχωμεν συνιστάναι τὸ κακούργημα, ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ ζητήματος· Αἰσχίνης ἐπέμφθη πρεσβευτὴς παρὰ τὸν Φίλιππον· καταλαβὼν αὐτὸν τεθνεῶτα συνέθετο πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ κρίνεται παραπρεσβείας· ἐὰν γὰρ λέγωμεν, ὅτι 'οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὴν ἀρχὴν πείσας εἰρήνην ποιήσα-

3. *καὶ* om. B ‖ 6. *πάντας*] A, *πολίτας* B; unde Bakius *πάντας πολίτας* | *ὡς ἂν ταύτῃ* B | *μετρία* Bakius ‖ 9. *τότε* om. B | *πρόσωπον αὐτοῦ* B ‖ 11. *ἐν πολιορκίᾳ τινὶ καὶ σιτοδίᾳ* (*σιτοδείᾳ* sec. m.) *ἔπεμψαν* B ‖ 12. *ὁ δὲ ἔδωκε*] A, *δέδωκεν καὶ καθ' ὁδὸν διηρπάγη* B ‖ 14. *ὁ δὲ ἀντιλέγων ἐξετάσει* B ‖ 16. *δοκεῖν*] Sp auctore Bakio, *δοκεῖ* AB | *τι φιλανθρώπως*] A, *φιλάνθρωπόν τι* B ‖ 17. *τούτου* B ‖ 18. *ἐξετάζοντα* B | 19. *προκαθίστασθαι* Bakius ‖ 20. *κατηγόρημα οἷον ὡς* B ‖ 21. *πρεσβευτὴς*] B Sp, *πρεσβύτης* A | *παρὰ*] A, *πρὸς* B ‖ 24. *συμπείσας ὑμᾶς τὴν*

σθαι πρὸς τὸν Φίλιππον, ἵνα μὴ τοῖς γενομένοις ἀγα- 4
νακτοῦντες διακωλύσητε τὴν ἐπιβουλήν, ἣν ἐπεβούλευσε τοῖς Ἕλλησιν', ἔχομεν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος συστῆσαι, ὡς καὶ ἐπ' ἐκείνου· Ἐλάτειαν καταλαβόντος Φιλίππου, νόμου ὄντος ἐν τρισὶν ἡμέραις βουλεύεσθαι περὶ πολέμου ἀξιοῦντος Δημοσθένους αὐθημερὸν ἐξιέναι, Αἰσχίνης ἐνίσταται· καὶ ὅσα γε τούτοις παραπλήσια. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασιν, ἐν οἷς ἀπέσταλται στέφανος ἢ πρεσβεῖα ἢ δωρεὰ παρά τινος τῶν πολεμίων, τὴν γνώμην ἐξετάζοντες τοῦ πέμψαντος
οὕτω καταστησόμεθα λέγοντες 'οὐκ εὐνοϊκῶς οὐδὲ 491
καθαρῶς, ἀλλὰ σύν τινι τέχνῃ καὶ πανουργίᾳ τοῦτο πεπρᾶχθαι, ἤτοι συγκροῦσαι βουλομένου τὰς πόλεις ἢ διαβάλλειν ἡμᾶς, ἀποπειρωμένου πῶς ἔχομεν γνώμης περὶ τῶν πραγμάτων'. καὶ ἔστω παράδειγμα τὸ ζήτημα ἐκεῖνο· πέπομφε Φίλιππος ψηφισαμένων τῶν Ἑλλήνων πολεμεῖν αὐτῷ ἀνοικιεῖν τὰς πόλεις ὑπισχνούμενος, ἃς ἀπολώλεκε, καὶ βουλεύονται. καὶ πάλιν ἐκεῖνο· ἀπέσταλκεν Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Δαρείου λογισμοῖς

εἰρήνην B; exemplum fictum ad Demosthenis orationem de falsa legatione accomodatum est

1. τὸν om. B | γινομένοις B prob. Finckhio ‖ 4. ὡς] A, ὁμοίως B compendio scriptum, quod alii codices posteriores eiusdem generis ut saepe alias omittunt | καταλαβόντος] A, ἔχοντος B, idem exemplum apud Hermog. II. 164. 5 Sp ‖ 6. ἐξιέναι αὐθημερὸν B ‖ 7. γε] A, δὲ B | τούτοις] A, τούτοις ἐστὶ BSp, v. p. 226. 3 ‖ 8. δὲ om. B ‖ 9. ἡ πρεσβεία ἡ AB, corr. Bakius ‖ 10. πολεμίων] A, πόλεων B | πέμψαντος] A, ἀποστείλαντος B ‖ 13. ὑπ' αὐτοῦ πέπρακται B, πεπρᾶχθαι A, sed fortasse praestat πέπρακται ‖ 14. διαβάλλοντος ὑμᾶς ἢ B ‖ 16. ἐκεῖνο ὃ πεποίηκεν φίλιππος B, πέπονφε A, ex qua archetypi scriptura illud coniectum in deterioribus libris esse videtur ‖ 18. ἀπώλεκε A | ἐκεῖνος A, corr. Sp, ἐπ' ἐκείνου B ‖ 19. ἀπέσταλκεν] A, ἐπέσταλκεν BSp, non multum differt | λογισμοῖς] A, χρήμασιν B

4 εὑρηκέναι λέγων εἰληφότα Δημοσθένην πεντήκοντα τάλαντα, καὶ κρίνεται δωροδοκίας. καὶ ἔτι ἐκεῖνο· πέπομφε βασιλεὺς χρυσοῦν στέφανον τῇ ἀρίστῃ τῶν πόλεων, ἀξιοῖ τις ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν.

Ἐξ ἀντιπίπτοντος δὲ ἀναιρέσεως ἀντικαθιστάμεθα, ὅταν ᾖ πλείονα τὰ ἀντιπίπτοντα ἐκ τῆς διανοίας τῶν ἀκουόντων καὶ δέῃ τὰ μὲν ἐν προοιμίοις ἀνελεῖν, τὰ δὲ ἐν καταστάσει, ἢ ὅταν ἓν μὲν ᾖ τὸ ἀντιπῖπτον, | A134v ἰσχυρὸν δὲ δι' ὅλου ἀνθιστάμενον τῷ λόγῳ, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους· ἓν μὲν γὰρ τὸ ἀντιπῖπτον, τὸ δοκεῖν εὐεργέτην εἶναι Χαρίδημον, ἔθηκε δὲ αὐτὸ ἔν τε προοιμίοις καὶ ἐν κεφαλαίοις καὶ ἐν καταστάσει.

Ἐκ προσυστάσεως δὲ ποιησόμεθα κατάστασιν, ὁπόταν μὴ τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ εὐθὺς ἐπιβῶμεν, ἀλλὰ προσυνιστῶμεν αὐτὸ ὡς ἀναγκαῖον ἐν πρώτοις τεθῆναι καὶ εἰς τὰ μέγιστα διάφορον, οἷον ὅταν νόμιμον ἢ ἄλλο τι μέλλῃς ἐξετάζειν κεφάλαιον πρῶτον, εἶτα μὴ ἔχῃς ἄλλην κατάστασιν μηδὲ διήγησιν καὶ βουληθῇς 492 τὸ κεφάλαιον προεπισημήνασθαι. γίνεται μὲν γὰρ καὶ διηγήσεως οὔσης προσύστασις κεφαλαίου, ὅταν ᾖ ἰσχυ-

1. εἰληφότα Δημοσθένην] BSp, om. A ‖ 2. κρίνεται (om. καὶ) μηδισμοῦ Δημοσθένης καὶ ἐν ἐκεῖνο (sic) B, καὶ ἐπ' ἐκείνου Bakius, fort. recte ‖ 3. στέφανον χρυσοῦν B ‖ 4. καὶ ἀξιοῖ B ‖ 6. καθιστάμεθα B, προκαθιστάμεθα Kayser prob. Finckhio ‖ 7. πλέον ᾖ B ‖ 9. ἓν μὲν ᾖ] BSp, ἐμμένῃ A ‖ 10. δὲ καὶ δι' ὅλου τοῦ λόγου ἀνθίστασθαι B ‖ 12. εὐεργέτην] BSp, εὐεργέτειν A compendio scriptum | εἶναι αὐτὸν X. B | ἔθηκεν ABSp | ἔν τε] A, καὶ ἐν B, καὶ ἔν τε Sp ‖ 15. μὴ εὐθὺς ἐπιπηδῶμεν B priore μὴ omisso, manifesta coniectura nescientium ἐπιβαίνειν ab auctoribus posterioribus poni cum dativo ‖ 16. ὡς καὶ B ‖ 17. διαφέρον οἷον τὸ νόμιμον ἢ εἰ B ‖ 18. μέλλοις — ἔχοις AB, corr. Bakius ‖ 19. βουληθῇς] scripsi, καὶ βουληθείης A, καὶ εἰ βουληθείης BSp ‖ 21. προσύστασις] BSp, πρὸς σύστασιν A | ἰσχυρὸν ᾖ B

ρόν· γίνεται δὲ καὶ μὴ οὔσης μήτε διηγήσεως μήτε 4 *καταστάσεως, οἷον εἰ κατάστασις, ὃ τοίνυν μάλιστα τὸν τῶν ἀνθρώπων συνέχει βίον.*

Ἐκ προδιαβολῆς δέ, ὁπόταν τὰ τοῦ ἀντιδίκου ἢ τὰ περὶ αὐτὸν διαβάλλῃς· γίνεται δέ, ἐν οἷς ἄδοξα ὑπόκειται πρόσωπα, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ ζητήματος· ἐν σπάνει χρημάτων ἔγραψεν ὁ Ἀριστογείτων μισθοῦ μυεῖν καὶ κρίνεται· ἢ [ἐκ διορισμοῦ] ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας· ἁρμόττει δέ, ἂν μὲν δημοσίᾳ τις φεύγῃ, ὅταν ἄλλη κατάστασις μὴ ᾖ.

Προδιοριζόμεθα δέ, ὁπόταν ἀκόλουθα οἷς προδιοριζόμεθα ᾖ τὰ μέλλοντα ἐπιφέρεσθαι· οἷον δεῖ παρὰ πρεσβευτοῦ τῶνδε καὶ τῶνδε λαβεῖν εὐθύνας, ὡς ἐὰν μὴ πάντα δυνώμεθα ἐπιδεῖξαι, περιττὸν τὸ ἐπαγγέλλεσθαι πάντα, ἀλλ' ἐκεῖνα ἃ δυνάμεθα.

Ἐξ ἀντεξετάσεως δὲ καθιστάμεθα ἐν πᾶσι τοῖς ἐξ ἀποβάσεως, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· Σκύθαι νομάδες πόλιν ᾤκησαν καὶ νοσοῦσι· συμβουλεύει τις αὐτοῖς τοῦ πρότερον ἔχεσθαι βίου. ἐὰν γὰρ ἀντεξετάσῃς, λέξεις, οἷα πρότερον ἦν πρὸ τῆς πόλεως, οἷον ὑγίεια, εὐεξία, καὶ ὁποῖα τὰ νῦν.

2. *ἀποστάσεως* B | *οἷον εἰ κατάστασις*] Sp, *οἷον ἢ κ.* A, *οἷον εἰ κατάστασις εἴη ἡ προσύστασις, οἷον* B; fortasse *εἰ* (*ἡ*) *κατάστασις* sunt expungenda et quae sequuntur initium novi exempli interpretanda ‖ 4. *ὁπόταν τὰ τοῦ ἀντιδίκου* usque ad p. 249. 5 *εἰσφορᾶς* in A omittuntur nullo spatio in media linea relicto ‖ 5. *ἄδοξα*] B Sp, *ἔνδοξα* Bakius ex nonnullis libris, v. p. 253. 21 ‖ 7. *Ἀριστογείτων κτλ.*] idem p. 249. 3, 254. 4, 271. 8, 23 ‖ 8. *ἐκ διορισμοῦ*] B, seclusit Sp; erat certe, ut saepe alia eius generis, margini insequentis praecepti appictum ‖ 9. *φεύγῃ*] Bakius, *φεύγει* B ‖ 11. *προσδιοριζόμεθα* bis B, corr. Bakius, v. p. 243. 1 ‖ 13. *πρεσβευτὰς* B, corr. Bakius ‖ 18. *ᾤκισαν* Bakius, v. p. 228. 10 | *πρότερον*] B, *προτέρου* alii libri Bakius Sp

4 Τὸ δὲ κεφάλαιον αὐτὸ καταστατικῶς εἰσάγεται, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν· 'ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα 493 ἑώρων'· τοῦτο γὰρ κεφάλαιόν ἐστι τὸ δυνατόν, εἰσῆκται δὲ καταστατικῶς. μέρος δὲ κεφαλαίου, ὡς ἐν τῷ Ἰσοκράτει Ἀριστείδου.

Τὸ δὲ ἐκ τρόπου ἁρμόσει σοι καὶ ἐν ἐνίοις τῶν ἐσχηματισμένων, ἐν οἷς εἰσηγησαμένου τινὸς καὶ πείσαντος σὺ τὴν εἰσήγησιν ταύτην ἐν ἀληθείᾳ κακίζεις, προσποιῇ δὲ ἐπαινεῖν, καὶ ἄλλο τι δεῖ προστιθέναι ἕτερον αὐτῷ ἀκόλουθον· ἁρμόσει γάρ σοι λέγειν· 'ἐσφάλην τοῦ προσήκοντος, ἐγὼ μὲν γὰρ ᾤμην τοιάδε αὐτὸν γράφειν καὶ τοιάδε'. οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἔγραψεν ὁ Περικλῆς δῃοῦν τὴν Ἀττικήν· γράφει ὁ Νικίας ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος ἄρχεσθαι. λέξει γὰρ ὁ Νικίας, ὅτι 'ἐγὼ μὲν ᾤμην πρότερον, ὅτε ἐκκλησίαν τις ἐπήγγειλε καὶ παρῆλθε Περικλῆς, ταῦτα τὰ εἰωθότα λεχθήσεσθαι, ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῆς χώρας καὶ κινδυνεύειν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ἀλλ' ὁ σοφὸς Περικλῆς τούτων μὲν ὑπερεῖδεν, εὖ γε ποιῶν καὶ καθ' ἑαυτόν· ἠκούετε δὲ οἷα διεξῄει, οἷα μηδεὶς πρότερον· τί οὖν ἕπεται τούτοις; ἀρχὴν ζητῆσαι καὶ τόπον, ἀφ' οὗ ἀρξόμεθα'. ἁρμόσει δὲ τοῦτο καὶ ἀγωνιστικοῖς ἐνισταμένων ἡμῶν ἐνίοτε, πεφεισμένως μέντοι καὶ ταμιευομένων ἡμῶν

2. Ὀλυνθιακῶν, v. II. 6 | ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] cod. Gudianus, $\overset{\delta}{\omega}$ = ὦ ἄνδρες B, ἄνδρες Ἀθηναῖοι habet A, v. p. 266. 2 ‖ 7. Ἀριστείδου, v. Philostr. V. S. p. 254. 3 K ‖ 8. ἐν] Bakius, om. libri Sp ‖ 10. κακίζῃς B, corr. Bakius ‖ 12. αὐτοῦ B, corr. Bakius ex Gudiano ‖ 14. γράψειν Bakius ‖ 15. δῃοῦν] idem p. 218. 14, 236. 23 ‖ 17. ὅτε] Bakius, ὅτι B | ἐπήγγειλε] Bakius, ἐπήγγελλε BSp ‖ 24. an ἀγωνιστικῶς, v. p. 265. 20 sq. ‖ 25. ταμιευόμενος B ex sigla, corr. Walzius

τοὺς πλείστους τρόπους τῶν μεταληπτικῶν. ἔσται δὲ 4
τοῦτο, ὁπόταν εἰσηγήσει τινὸς ἀντιλέγῃς ἢ εὐθύναις, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἔγραψεν ὁ Ἀριστογείτων μισθοῦ μυεῖν· ἀντιλέγει τις, οἷον 'ἐγὼ μὲν ᾤμην ἄλλους πόρους τινὰς τοῦτον ἐρεῖν, χρημάτων εἰσφοράς'.

Ἀπὸ ἐπαγγελίας δὲ καθιστάμεθα, ὅταν οἱ ἀκούοντες 494
ἐπιζητῶσι τόδε τι κεφάλαιον, δηλονότι τὸ συνέχον, σὺ δὲ λέγῃς σπεύδειν μὲν ἐπ' αὐτὸ καὶ ἡδέως ἂν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι, εἶναι δὲ ἀναγκαῖον ἄλλα τινὰ πρὸ αὐτοῦ εἰπεῖν, ἢ ὁπόταν δοκῇς μέρει τινὶ τῶν κεφαλαίων ἀσθενὴς εἶναι καὶ λέγῃς μὴ ὅτι ἀσθενῆ δείξειν, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρότατα· ἢ ὁπόταν τοῦ ἐναντίου δοκοῦντος ἰσχυρίζεσθαί τινι κεφαλαίῳ ἐπαγγελλόμενος λέγῃς, οὐ πρὸς ἐκείνου μᾶλλον ἢ πρὸς ἡμῶν εἶναι.

ΠΕΡΙ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ.

Ὅτι μὲν αἱ διηγήσεις πραγμάτων γενομένων ἐκ- 5
θέσεις, καὶ ὅτι μάλιστα πιθανότητος καὶ σαφηνείας δεῖ ἐν διηγήσει, καὶ ὅτι διττὸν τὸ γένος τῶν διηγήσεων, τὸ μὲν διὰ ψιλῶν πραγμάτων, τὸ δὲ μετὰ διανοιῶν

1. ἔσται δὲ] B compendio scriptum, γένοιτο δ' ἂν Sp Bakio auctore ex codice Bodleiano ‖ 2. ἢ εὐθύναις] BSp, ἐν εὐθύναις Bakius; idem exemplum p. 247. 7 ‖ 5. εἰσφορᾶς B, corr. Finckhius ex Gud. ‖ 6. δὲ] BSp, om. A | ὅταν] A, ὁπόταν ἢ B ‖ 8. ἐπ' αὐτὸ] BSp, ἐπ' αὐτῷ A ‖ 9. αὐτοῦ] A, ἐκείνου B | ἀναγκαῖα B ‖ 10. πρὸ αὐτοῦ] B, πρὸς ὃ αὐτὸ A, unde Spengelio fuisse videntur πρὸς τὸ αὐτό | ἢ ὁπόταν δοκῇς μέρει τινὶ] BSp, om. A, scrib. et hic et v. 12 ὅταν, cf. v. 6 ‖ 11. μὴ οὕτως ἀσθενῆ δείξειν BSp, μὴ ὅτι ὡς ἀσθενῆ δὲ ἕξεις A, fort. μὴ ὅπως ‖ 12. ἢ] B Sp, habet A post κεφαλαίῳ ‖ 13. ἐπαγγελλόμενος λέγῃς] A, λέγῃς ἐπαγγελλόμενος BSp ‖ 14. ἡμῶν] BSp, ὑμῶν A, σοῦ exspectat Bakius ‖ 16. ἡ διήγησις πραγμάτων ἔκθεσις γεγονότων B ‖ 18. διττὸν usque ad τὸ μὲν διὰ om. A ‖ 19. τὸ δὲ διὰ μετανοιῶν προσεξεταζομένων B

5 ἐξεταζομένων καὶ κατασκευῶν προστιθεμένων, ἑτέροις λέγειν ἀφίημι· καὶ ὅτι αἵ μὲν ἱστορικαί, ὧν πολὺ εἶδος ἐν συγγραφαῖς, αἵ δὲ ἀγωνιστικαί, οἷον παρὰ τοῖς πολιτικοῖς. ἔλθοιεν δ' ἄν ποτε καὶ ἱστορικαὶ πρὸς πολιτικόν. ἔσται μὲν πολιτικὸς ὁ λόγος, δεῖ δὲ τὸ ὕπτιον αὐτοῦ ἐπανορθοῦσθαι διὰ τῶν γοργῶν σχημάτων. ἐῶ δὲ κἀκεῖνο λέγειν, ὅτι ὁ μὲν Λυσίας κατὰ ὄρθωσιν ἀνηπλωμένως τὰς διηγήσεις, ὁ δὲ Δημοσθένης πλαγιάζων μετ' ἐννοίας εἰσάγει, καὶ ὁ μὲν ψιλάς, ὁ δὲ συμπερινοῶν τι αὐταῖς. εἰ δὲ δὴ βούλει κἀκεῖνο μαθεῖν,
495 ὅτι ἐν ταῖς διηγήσεσιν οὐ χρὴ προεκκενοῦν τὰ πράγματα, ἀλλὰ συμμέτρως, καὶ ὅτι ἐνίοτε οὐ διηγητέον, ὅταν καθ' ἡμῶν ἡ διήγησις ᾖ· ὅταν δὲ τὰ μὲν τῶν πραγμάτων ὑπὲρ ἡμῶν ᾖ, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν, τὰ μὲν ὑπὲρ ἡμῶν διηγητέον, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν ἐν ταῖς ἀντιθέσεσι τηρητέον καὶ λυτέον. ἔτι γε μὴν ἐκεῖνο εἰδέναι ἄξιον, ὅτι διήγησις τοῦ ἀφηγηματικοῦ τούτῳ διαφέρει, ὅτι ἡ μὲν διήγησίς ἐστιν αὐτῶν τῶν γεγονότων ἐν τῷ πράγματι τῷ κρινομένῳ ἀφήγησις, τὸ δὲ ἀφηγηματικὸν

2. αἵ μέν εἰσιν B | εἶδος συγγράψαις ἂν B ‖ 3. αἵ παρὰ B ‖ 4. εἰς πολιτικὸν B ‖ 5. ἔσται πολιτικὸς A, οἷον (compendio scriptum) ἔστι μὲν πολιτικὸς B, ἔστι μὲν οὖν π. alii libri, ἔσται μὲν π. Sp ‖ 6. αὐτοῦ] Bakius, αὐτῶν A Sp, δεῖ δὲ τὸ αὐτὸν ἐπανορθοῦσθαι B | γοργῶν] Finckhius Sp, ἐναργῶν libri, v. p. 282. 6 ‖ 7. ἔχω δὲ B | κἀκεῖνο] Walzius Sp, κἀκεῖνα libri ‖ 8. ἀνηπλωμένας libri, corr. Bakius | διηγήσεις εἰσάγει B ‖ 9. πλαγιάζων] B Sp, πλαγιαίων A | μετ' ἐννοίας] A Sp, μετὰ εὐτονίας B, v. p. 282. 11 ‖ 10. προσπερινοῶν ταύταις τι B, προσεπινοῶν Bakius | δὴ om. B | μανθάνειν B, μάνθανε Bakius ‖ 11. ὅτι οὐ δεῖ ἐν ταῖς διηγήσεσιν προεκκενοῦν B | προεκκαινοῦν A | ἐν ταῖς] πρώταις A ‖ 12. οὐδὲ B ‖ 13. ᾖ om. B | τῶν πραγμάτων τὰ μὲν B ‖ 14. haec habet A, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν om. Sp, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν, τὰ μὲν ὑπὲρ ἡμῶν διηγητέον om. B ‖ 16. ἔτι μὴν ἄξιον εἰδέναι B ‖ 17. τοῦτο A, corr. Sp, διήγησις ἀφηγήματος ταύτῃ B, an ὅτι ἡ? ‖ 18. καὶ τοῦ ἐν τῷ πράγματι κρινομένου B

πολλάκις κἀν τοῖς κεφαλαίοις τίθεται, ὅταν ᾖ ἐκ παραδειγμάτων ἢ λύσιν γεγονότων τιθέντες ἀφηγηματικῷ σχήματι εἰσάγωμεν. εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι καταστάσεως ἀφήγησις ταύτῃ διενήνοχεν, ὅτι ἡ μὲν ἀφήγησίς ἐστιν αὐτῶν τῶν γεγονότων ἔκθεσις, ἡ δὲ κατάστασις ἐξ ἰδίας ἐννοίας τοῦ λέγοντος καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα προαναιρεῖ ἐκ τῆς τῶν ἀκουόντων ἐννοίας· καὶ ἡ μὲν διδάσκει τὸ πρᾶγμα, ἡ δὲ προκαθίστησι τοὺς ἀκροατὰς πῶς δεῖ ἀκούειν τῶν πραγμάτων. **5**

Ταῦτα μὲν οὖν καθολικώτερον ἐπὶ πασῶν διηγήσεων, νῦν δὲ ὥσπερ εἰώθαμεν περὶ τῶν γενικῶν διηγήσεων εἴπωμεν. ὅπου ἂν δωρεὰν ἢ αὐτοὶ αἰτῶμεν ἢ ἄλλῳ γράφωμεν μέγα τι κατειργασμένῳ, ἁρμόσει διηγεῖσθαι τὰ πεπραγμένα οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ προπαραιτησάμενον μηδενὶ ἐπαχθὲς παραστῆναι, καὶ τὸ ἄκοντα δοκεῖν λέγειν αὐτά. ἔσται δὲ καὶ αὔξησις τῆς εὐεργεσίας, οὐκ ἐὰν ἁπλῶς διέλθῃς τὰ κατωρθωμένα, ἀλλ' ἐὰν πρότερον αὐξήσῃς τὸ μέγεθος τῶν προτέρων συμφορῶν, ἃς ἀπήλλαξεν, ἢ τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν, ἣν ἔπαυσεν, οἷον ὡς ἐν τῷ Ἕρμωνι [Ἀψίνης] ἢ πάλιν 496

1. καὶ ἐν B ‖ 2. ἡ λύσις A, corr. Sp, ὅταν ᾖ παράδειγμα ἢ λύσιν γεγονότων ἀντιθέντες ἀφηγηματικῶς σχήματα εἰσάγωμεν B ‖ 3. εἰσάγομεν A ‖ 4. διήγησις ταύτῃ διαφέρει, ὅτι ἡ μὲν διήγησις αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐστὶν ἔκθεσις B ‖ 6. ἐπινοίας et ἀναιρεῖ B ‖ 8. τοὺς δικαστὰς πῶς δεῖ ἀκούειν αὐτοὺς περὶ τῶν πραγμάτων B ‖ 10. καθολικώτερα B | ἐπὶ] περὶ Finckhius ‖ 11. νυνὶ δ' B | γενικῶς περὶ τῶν διηγήσεων B ‖ 12. εἴπωμεν — αἰτῶμεν om. A | ὅπου ἂν] B, ὁπόταν Sp | εἰ ἄλλῳ A ‖ 13. γράψωμεν BSp | ὡς μέγα τι B ‖ 14. ἀλλ' ὃ προπαραιτησόμεθα μηδενὶ παραστῆναι ἐπαχθές B ‖ 16. δοκεῖν λέγειν αὐτά] Sp, δεῖν λέγειν αὐτὰς A, καὶ ἄκοντας δοκεῖν λέγειν αὐτὰ B | ἔσται (comp. scr.) δὲ αὔξησις B | εὐεργεσίας] BSp, ἐπεργεσίας A ‖ 19. ἀπήλλαξεν] BSp, ἔπαυσεν A ‖ 20. ἣν om. B | Ἀψίνης delevi, οἷον ὡς ἐν ζητήματι omissis reliquis B, unde B omnesque codices alterius familiae, qui ab eo pendeant, a viris doctis scriptos esse recte concludas

5 ἐν ἐκείνῳ τῷ ζητήματι· γράφει τις τὸν Κόνωνα μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν τειχῶν τῶν αὐτῶν τιμῶν Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι τυγχάνειν. προνοητέον δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις, ὅπως μὴ πάντα ἐκκενώσῃς τὰ κατωρθωμένα ἐν διηγήσει, ἀλλὰ καὶ τοῖς κεφαλαίοις φυλάξῃς τινά· κἀκείνου δὲ προνοητέον, ὅπως ἂν ἐνδιατρίβων ἐπιτρέχειν δοκῇς ἕνεκα τοῦ ἐπαχθοῦς, καὶ μάλιστα ὅταν περὶ σεαυτοῦ λέγῃς. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν ἀσυνδέτως τὰ πολλὰ διάγῃς καὶ τὰ μὲν παραλείπειν λέγῃς οὐδὲν A 135r ἧττον ἐργαζόμενος αὐτά, | τὰ δὲ προηγουμένως εἰσάγων.

Ἐν τοῖς ἐξ ἀποβάσεως ζητήμασιν (ἐξ ἀποβάσεως δὲ λέγω, ὅπου ψηφίσματος ἢ νόμου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου γραφέντος ἢ πραχθέντος τοιοῦτό τι ἀπέβη) ἁρμόσει σοι εἰσάγειν τὴν διήγησιν ἐξ ἀντεξετάσεως, οἷα ἦν τὰ πρότερον καὶ οἷα νῦν συμβέβηκεν, ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἔθηκεν ὁ Λεπτίνης τὸν νόμον, οὐ πέμπει τὸν σῖτον ὁ Λεύκων, καὶ κρίνεται ὁ Λεπτίνης· ἁρμόσει σοι λέγειν· 'σκέψασθε τοὺς καιροὺς παρ' ἀλλήλους θέντες τούς τε πρότερον καὶ τοὺς νῦν· οὐκοῦν πρότερον μὲν καὶ τῇ παρὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐνοίᾳ καὶ δόξῃ καὶ εὐπορίᾳ καὶ παρασκευῇ τῇ πάσῃ ἡ πόλις εὐθήνει, ὡς μὴ μόνον αὐτὴν ἔχειν τὰ ἐφ' ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ διακόσια τάλαντα,

1. τὸν om. B ‖ 2. ἁρμοδίωνι B ‖ 4. ὅπως μὴ] BSp, ὅτι μὴ A ‖ 5. ἐν τῇ B | ἐν τοῖς κ. φυλάξῃ τινά B ‖ 6. κἀκεῖνον B, Gud. κἀκεῖνο | ἂν A superscr. | ἐνδιατρίβων] A, διατρίβων BSp ‖ 7. ἀνεπαχθοῦς B | μάλιστα ὅταν] BSp, ὅταν μάλιστα A ‖ 8. γενήσεται δὲ τοῦτο B omisso λέγῃς | εἰ — εἰσάγοις B ‖ 9. παραλείπων A, παραλιπὼν B, corr. Bakius ‖ 10. ταῦτα B ‖ 11. ζητήμασιν ἐκ ἀποβάσεως B, om. A ‖ 12. ἢ τινος ἄλλου B ‖ 13. τοιοῦτον B ‖ 14. σοι om. B ‖ 15. οἷον οἷα B | καὶ νῦν συμβεβηκέναι B ‖ 17. κρίνε B, ut saepe, compendio male scripto ‖ 19. τόν τε πρότερον καὶ τὸν νῦν B | μὲν τῇ om. καὶ B ‖ 20. εὐπορίαις B ‖ 21. εὐθηνεῖ B | ὡς om. A ‖ 22. αὐτὴν] Finckhius, αὐτῶν A, αὐτοὺς B | τὰ ἐφήμερα A, ἔχει τὰ ἀφ' ἡμέραν B, corr. rec. m. Exemplum compositum est ad Dem. Lept. 33

ἃ διῴκησε Καλλισθένης, προσπεριγενέσθαι· τὰ δὲ νῦν 5 ὁρᾶτε οἷα συμβαίνει διὰ τὸν νόμον’. καὶ πάλιν ἐπ’ ἐκείνου· Σκύθαι πόλιν ᾤκησαν, καὶ νοσούντων αὐτῶν ἀξιοῖ τις ἀφίστασθαι τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τῷ κατὰ ἀντεξέτασιν [Ἀψίνης] ἐχρήσατο.

Ἐν τοῖς ἐξ ἀκολούθου προβλήμασιν (ἐξ ἀκολούθου 497 δὲ λέγω, ὅταν ἤτοι δεδογμένου ἤδη τινὸς ἢ πεπραγμένου ἄλλο ἑξῆς εἰσηγώμεθα) ἁρμόσει λέγειν, ὅτι ‘ἤδη μὲν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς συμβουλῆς προκατείργασται· ὅπου γὰρ τόδε καὶ τόδε πέπρακται’. καὶ ἐνταῦθα σύμμετρός ἐστιν ἡ διήγησις τῶν πεπραγμένων, οἷον ὡς ἐπ’ ἐκείνου· μετὰ τὰ ἐν Κυζίκῳ γράφει Ἀλκιβιάδης ἐπὶ Σικελίαν πλεῖν. ἁρμόσει γὰρ τούτῳ λέγειν ἐν τῇ διηγήσει οὕτως· ‘ἤδη μὲν οὖν προκατείργασται τοῦ πρὸς Σικελιώτας πολέμου πλεῖστον μέρος· ἐν οἷς γὰρ εἶχον τὰς πλείστας ἐλπίδας Συρακούσιοι Λακεδαιμονίοις, οὗτοι πῶς κακῶς διάκεινται, ἐνθυμήθητε’. κἀνταῦθα σύμμετρος ἡ διήγησις τῶν πεπραγμένων, καὶ πάλιν ὡς ἐπ’ ἐκείνου· μετὰ τὴν νίκην ὁ Ἑρμοκράτης γράφει ἐπ’ Ἀθήνας πλεῖν.

Ὅπου ἂν ἀδόξου προσώπου καὶ διαβεβλημένου κατη-

1. πρὸς τὸ περιγενέσθαι B ‖ 2. καὶ om. B ‖ 3. ᾤκισαν Bakius, v. p. 228. 10 | αὐτῶν] B, om. A Sp, v. p. 228. 10 ‖ 4. αὐτοὺς ἀφίστασθαι B ‖ 5. Ἀψίνης] A, om. B, seclusi, v. p. 251. 20 | ἐχρήσατο] A, κέχρηται B, χρηστέον Bakius, malim χρήσεται, sc. τις ‖ 7. δεδομένου A | τινὸς ἤδη B Sp | προπεπραγμένου B ‖ 10. καὶ ἐνταῦθαι καὶ συμμέτρως ἡ B ‖ 12. ἐκείνου] B Sp, ἐκείνων A ‖ 13. Σικελίαν] AB, βασιλέα reliqui; idem exemplum apud Hermog. στασ. II. 159. 1 Sp ‖ 14. ἤδη] om. A, supplet ex deterioribus Sp, nisi forte οὕτως idem est quod in reliquis ἤδη | ἁρμόσει μὲν οὖν τῇ διηγήσει· ἤδη B ‖ 15. τὸ πλεῖστον μ. ἐφ’ B ‖ 16. πλείστας om. B ‖ λακεδαιμονίους B ‖ 18. καὶ πάλιν fort. del. ἢ πάλιν ἐπ’ ἐκείνου B ‖ 19. ὁ] B Sp, om. A ‖ 21. ὅπου ἂν] A, ἄλλο. ὁπόταν B, fort. ὁπόταν, ut Sp ad p. 251. 12 coniecit, v. p. 256. 10 | ἀδόξου] A, ἀδίκου B, ἐνδόξου Bakius, v. p. 247. 5, 254. 9

5 γορῶμεν, ὡς καὶ ἄλλοις τισὶν ἄνευ τῆς γραφῆς ὑπεύθυνον δοκεῖν εἶναι, ἁρμόσει σοι τὴν διήγησιν οὐ ψιλὴν εἰσάγειν, ἀλλὰ μετὰ κατηγορίας, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· ἔγραψεν ὁ Ἀριστογείτων μισθοῦ μυεῖν καὶ κρίνεται· ἁρμόσει γὰρ εἰσβαλεῖν οὕτως· 'Ἀριστογείτονι τούτῳ οὐκ ἤρκει τὰ ἄλλα σύμπαντα, οὐ νόμων καταλύσεις, ὑφ' ὧν κωλύεται τῆς πολιτείας, οὐ κλοπαὶ δημόσιαι, οὐ τὰ ὀφλήματα, οὐ τὸ αἰτίαν παρασχεῖν καὶ αὐτῆς τῆς ἀπορίας, ἀλλ' ἔτι καὶ τοῖσδ' ἐπετόλμησεν'. ὅταν ἐνδόξου προσώπου κατηγορῶμεν, ἁρμόσει ἐν ἀρχῇ τῆς διηγήσεως καὶ δοῦναί τινα ἔπαινον αὐτῷ, οἷον· 'ἐγὼ τὸν μὲν ἄλλον τἀνδρὸς οὐκ αἰτιῶμαι βίον, εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ ἐπαινῶ τὰ πλείω, ἀλλ' ὤφελέ γε μέχρι
498 τούτου ἵστασθαι· νῦν δὲ ὑποδείξας ἀρχὴν ἐκ τοῦ πιστευθῆναι καλήν, οἷα εἰργάσατο, σκέψασθε'. ὡς ἐν τῷ Λυσάνδρῳ [Ἀψίνης, Λύσανδρος ἀρχὴν ὑποδείξας καλήν·] ἢ πάλιν ἐπ' ἐκείνου· ὁ Λυκοῦργος ὁ θεὶς τὸν περὶ τῆς ξενίας νόμον κρίνεται. εἰ δὲ ἀμφίδοξον εἴη, ἁρμόσει αὐτὰ τὰ πεπραγμένα ψιλὰ διεξελθεῖν.

Ὅταν συνεχῶς πραττόμενα ᾖ τινα καὶ ἀποτροπὴν

1. δοκεῖν ὑπεύθυνον B ‖ 2. σοι om. B ‖ 3. οἷον om. B ‖ 4. ὁ] BSp, om. A | μύειν A ‖ 5. εἰσβάλλειν Gud. ‖ 7. κωλύεται] A, ἀπείργεται B, cf. [Dem.] Aristog. 28 ‖ 8. οὐ τὴν αἰτίαν παρασχεῖν αὐτὸν καὶ τῆς B | αὐτῆς καὶ A, corr. Sp ‖ 9. ὅταν δὲ μὴ ἀδόξου B | 10. πάνυ κατηγορῶμεν B ‖ 11. καὶ δοῦναί τι αὐτῷ B | ἐγὼ μὲν τὸν ἄλλον βίον τἀνδρὸς οὐκ αἰτιῶμαι B ‖ 13. ὄφελε A, ὤφελέν γε ἄχρι τούτων B ‖ 15. εἰργάσαντο σκέψασθαι A, corr. Sp ex B | 16. λυσάνδρου A, Λυσάνδρῳ BSp | Ἀψίνης — καλὴν seclusi, Λύσανδρος — καλὴν om. B, v. p. 251. 20, 253. 5; erat certe nota Apsinis declamatio ut ad rem explicandam nomen satis esset ‖ 17. ἐπ' ἐκείνου et ὁ ante θεὶς om. B | τὸν περὶ τῆς ξενίας νόμον] A, τὸν τῆς ξενηλασίας νόμον BSp, τεχνῶν ξενηλασίαν affert Plutarchus in vita Lycurgi legislatoris 9 ‖ 19. ἁρμόσει σοι ταῦτα τὰ π. ψ. διελθεῖν B ‖ 20. ὅταν οὖν B | πραττόμενα ᾖ τινα] BSp, πραττομένην (ην compendio scriptum) τινὰ A

αὐτῶν εἰσηγώμεθα, ἁρμόσει οὕτως εἰσάγειν· ‘ἐμὲ γὰρ καὶ πάλαι ἐλύπει τὰ πραττόμενα καὶ ἐζήτουν ἀποφυγήν τινα, οὐ μὴν ἀλλὰ τέως μὲν ἐπεῖχον’· καὶ λέξεις αἰτίας, δι’ ἃς ἐπέσχες· ‘νῦν δὲ εἰς μέσον ἤνεγκα τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ὁρῶν εἰς ἀπέραντον μὲν ὑμῖν προχωροῦν τὸ δεινόν, συμβαίνοντα δὲ καὶ ταῦτα’. ὡς ἐπ’ ἐκείνου· πολλάκις ἐπὶ Κατάνην ἐρρύη τὸ πῦρ, καὶ βουλεύονται περὶ μετοικισμοῦ. καὶ πάλιν· πολλάκις τις χρώμενος τοῖς τῶν ἀνδροφόνων καθαρσίοις κρίνεται φόνου· ἢ πάλιν· πολλάκις κατατρέχοντος Φιλίππου Χερρόνησον συμβουλεύει Δημοσθένης τὸν Ἰσθμὸν διορύξαι. ἀλλὰ κἂν ἐν πολλῷ τινι χρόνῳ ᾖ μεμενηκώς, ὡς ἐπὶ τῷ Περικλεῖ ὁ Ἀριστείδης ἐποίησεν.

Ὁπόταν τις εὖ δοκῇ ποιεῖν καὶ ἀντιλέγῃς αὐτῷ ἢ κατηγορῇς, μᾶλλον καταστάσεως χώρα ἔσται καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐξετάσεις, μεθ’ ἧς ποιεῖ· ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ μετὰ τὰ Μηδικὰ πέμψαντος τῇ ἀρίστῃ τῶν πόλεων στέφανον· ἐξετάσεις γὰρ αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅτι συγκροῦσαι βούλεται τὰς πόλεις. ἢ πάλιν ἐπ’ ἐκείνου· ἔπεμψε Φίλιππος στέφανον τῇ θεῷ μετὰ Ὄλυνθον.

2. *πάλαι μὲν* B ‖ 4. *ἐπεῖχες* B | *εἰς*] BSp, om. A ‖ 5. *ἡμῖν* B ‖ 6. *συμβαίνοντα δὲ*] BSp, *συμβαίνοντε* A | *καὶ ταῦτα*] A, *τὰ καὶ τὰ* B ‖ 7. *πολλάκις ἐπὶ* — 8. *πάλιν*] A, codices alterius familiae omnes hoc exemplo omisso quae sequuntur sic habent: *πολλάκις τις χρώμενος τοῖς τῶν ἀνδροφόνων καθαρσίοις ἢ πολλάκις κατατρέχοντος τὴν χερρόνησον Φιλίππου γράφει Δ. διορύξαι* (alii *διορύξειν*) *τὸν Ἰσθμόν*. V. p. 226. 17. De Aetnae ignibus v. Hermog. II. 190. 6, 228. 14 Sp ‖ 10. *καταστρέχοντος* A ‖ 12. *μεμενηκὸς* B ‖ 13. *ὁ*] BSp, om. A | *πεποίηκεν. καὶ* B ‖ 14. *δοκῇ εὖ* B ‖ 16. *ἐξετάσεις μετὰ τὰ προοίμια μεθ’ ἧς πέμψει* B, *ἐξετάξεις* A, corr. Sp. Post *ποιεῖ* pergit A: *καὶ ἀντιλέγων* (ex compendio) *αὐτῷ. ἢ κατηγορεῖ μεθ’ ἧς ποιεῖ*, ut scriba in superiorem versum aberrasse videatur; idem de rege Persarum exemplum p. 246. 3 ‖ 17. *τὸν στέφανον τῇ ἀρίστῃ τῶν πόλεων* B ‖ 19. *συγκρούσεται* A ‖ *καὶ πάλιν* B ‖ 20. *στέφανον Φίλιππος* B

5 *Ὁπόταν ἡττηθῶμεν ἐν τῇ προτέρᾳ κρίσει καὶ περὶ
ἑτέρων πάλιν ἀγωνιζώμεθα, ἁρμόσει ἐν τῇ βαρύτητι
499 ἀπολογήσασθαι καὶ ἅψασθαι τῶν δικαστῶν, οἷον εἰ
λέγοις· ‘τὰ μὲν οὖν πρώην κεκριμένα ὁπωσδήποτε εἶχεν,
A135v ἀ|φίημι καὶ οὐ λέγω τοῦτο, ὅτι πολλὰ καὶ παραπεισθέν-
6 τες πολλάκις ἔπραξαν δικασταί, οὔτε εἰς τοῦτο φέροντες δίκαια’. ἐκ δὲ τοῦ ἐναντίου αὐτὸ τοῦτο συμπεπλέχθαι καὶ λέγειν· ‘ἤδη μὲν οὖν μαρτύριον ἱκανὸν τῆς τούτου πονηρίας ἡ πρώην κρίσις’.*

Ὁπόταν ἀδίκημά τι μέγα τινὸς κατηγορῶμεν, οἷον τυραννίδα, ὡς εἰ Κριτίαν κρίνοντες, ἁρμόσει ἐπισημηνάμενον τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος ὡς οὐκ ἐφικτὸν λόγῳ, οὕτως εἰσβάλλειν εἰς τὴν διήγησιν· καὶ ἔσται κατὰ ὑπογραφὴν ὁ λόγος.

Ὁπόταν ἀδίκημά τινος κατηγορῶμεν δοκοῦν μικρὸν εἶναι, ἄξιον τοῦτο αὐτὸ ἐπισημηνάμενον, ὡς οὐ χρὴ προλαμβάνειν οὐδὲ προκαταγινώσκειν τοῦ ἀγῶνος ὡς περὶ μικρῶν, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἀκρόασιν, οὕτω διηγεῖσθαι.

Ὁπόταν πάθος τι μέλλωμεν διεξιέναι, οἷον λοιμώδη φθορὰν ἤ τι τοιοῦτον, ἁρμόσει ἐπισημηνάμενον ἐν κατα-

1. *ὁπόταν δὲ* B | *ἐν* om. B ‖ 2. *ἁρμόσει βαρύτητι οἷον ἀπολογήσασθαι* B ‖ 3. *οἷον* om. B ‖ 4. *τὰ μὲν πρότερον* B | *εἶχεν*] A, *ἔσχεν* BSp ‖ 5. *λέγω οὐθ’ ὅτι ἐγὼ οὐθ’ ὅτι πολλὰ* B, *πολλὰ ἤδη* Bakius ‖ 6. *ἔπραξαν*] A, *ἔγνωσαν* B | *οὔτε τὰ εἰς τοῦτο φέροντα δίκαια* B. Locus corruptus ‖ 7. *αὐτῷ τούτῳ* B, v. p. 232. 19 ‖ 8. *ἱκανὸν μαρ.* B ‖ 9. *πρώτη* B ‖ 10. *ὅπου ἂν* B, aeque incommode ut fortasse p. 251. 12 | *μέγα*] B, *κατά* ASp, cf. v. 15 ‖ 11. *κρίνοις ἢ ἀσέβειαν* B, *ἢ* om. alii libri det. | *ἐπισημηνάμενον*] B, *ἐπισημηναμένῳ* A (ut videtur) Sp, cf. v. 16 et 21 ‖ 12. *ὡς ἔφην οὕτως εἰσβαλεῖν* B ‖ 13. *ἔσται* AB (ex compendio) ‖ 17. *προσλαμβάνειν* B ut videtur | *προκαταγινώσκειν*] BSp, *καταγινώσκειν* A ‖ 18. *οὕτως* B ‖ 20. *τι* om. BSp | *διεξιέναι μέλλωμεν λοιμὸν ἢ νόσον ἤ τι τοιοῦτον* B ‖ 21. *προεπισημηνάμενον* B

στάσει, ὡς ἔστιν οἰκτρὰ καὶ ἀνιαρὰ τὰ ῥηθησόμενα, ἀναγκαῖα δέ, οὕτως εἰσβάλλειν εἰς τὴν διήγησιν, εἶτα προάγειν δι' ὑπογραφῆς τὸν λόγον· ταῖς γὰρ ὑπογραφαῖς μάλιστα τὰ πάθη χαίρει ἐν ταῖς διηγήσεσι. μὴ πειρῶ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα καθιέναι· εἰ δὲ μή γε, εἰς εὐτέλειαν ἐκπεσεῖται ὁ λόγος· ἀλλὰ τὰ μὲν προφανῶς εἰπὲ ἐν εἴδει, τὰ δὲ ἐν γένει· ἔνια δὲ καὶ ἀποσιωπᾶν καὶ παραλείπειν.

Ὁπόταν ἀτόπου τινὸς συμβαίνοντος εἰσηγῆταί τις τρόπον ἐπανορθώσεως καὶ αὐτὸς μὲν οἷα τὰ συμβαίνοντα διηγήσηται, ὁ δὲ ἀντιλέγων αὐτῷ τὸν τρόπον τῆς ἐπανορθώσεως μέμφηται, πῶς προκαταστήσεται, λέλεκται. φήσει γάρ, ὅτι 'ἐγὼ μὲν τοῦτον προσεδόκων λέξειν εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν δυσχερῶν, οἷα καὶ ὑμῶν 500 ἤκουον τῶν πλείστων λεγόντων, καὶ αὐτὸς αὐτίκα δὴ λέξω· ὁ δὲ οἷα εἰσηγήσατο, ὁρᾶτε'.

Ὅλως δὲ καθόλου τῶν διηγήσεων αἳ μέν εἰσι παθητικαί, αἳ δὲ ἠθικαί, αἳ δὲ σφοδραί, αἳ δὲ πάνυ ἐν βαρύτητι, αἳ δὲ ἐγκωμιαστικαί, αἳ δὲ μέσαι· τῶν δὲ μέσων αἳ μὲν δημόσιαι, αἳ δὲ ἰδιωτικαί. αἳ μὲν οὖν ἐγκωμιαστικαὶ καὶ εὐεργεσιῶν διέξοδον ἔχουσιν· αὗται τοίνυν πομπικώτεραι καὶ πανηγυρικώτεραι· πρόσεστι δὲ αὐταῖς τὸ

2. εἰσβαλεῖν B ‖ 3. προάγειν] Bakius, προσαγαγεῖν ASp, τότε λέγειν B ‖ 5. μέντοι εἰς B | γε om. B, fort. recte ‖ 7. ἐν εἴδει] A, κατ' εἴδη omisso εἰπὲ B | ἀποσιωπᾶν δεῖ καὶ παραλειπεῖν (sic, παραλιπεῖν alii det.) δοκεῖν B ‖ 9. συμβαίνοντος — ἐπανορθώσεως καὶ om. B ‖ 10. συμβάντα B ‖ 11. διηγήσεται libri, corr. Walzius ‖ 12. μέμφοιτο libri, corr. Bakius ‖ 13. φήσει γὰρ ὁπότε μὲν προσεδόκων τοῦτον λέξειν πρὸς B ‖ 14. οἷον B ex compendio ‖ 15. ἤκουον τῶν] BSp, ἀκουόντων A | αὐτὸς μὲν B ‖ 16. λέγω B | ὁ δὲ οἷα] A, ὁποῖα B ‖ 18. αἳ δὲ ἠθικαί om. B | πάνυ om. B ‖ 19. καὶ τούτων τῶν μέσων B ‖ 21. καὶ del. Sp, καὶ δι' B | τοίνυν εἰσὶ B ex compendio

ἐπαχθές· τοῦτο τοίνυν ἐπανορθωτέον ἢ διὰ τῶν προπαραιτήσεων ἢ τῷ ἀναγκαῖον δεικνύναι τὸν λόγον τὰ πολλὰ προσποιούμενον παραλείπειν ἢ ἐξ ἀναιρέσεως τὰ πολλὰ εἰσάγοντα, ἢ ἀσυνδέτως (τάχους γὰρ φαντασίαν ποιεῖ τὸ σχῆμα), ἤγουν τὸ κατ' ἐπιδρομήν. [ὡς ἔφη Ἀψίνης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου γεγενῆσθαι, ἐπειδήπερ ἔμελλεν αὐτὸν ἐγκωμιάσειν.]

Αἱ παθητικαὶ διηγήσεις οὐ πολὺν ἔχειν ὀφείλουσι κόσμον· ἐκλύουσι γὰρ τὸ ἐναργὲς τοῦ πάθους. χρήσιμοι γὰρ ἐν αὐταῖς καὶ αἱ διαπορήσεις· 'τί χρή, σιγᾶν ἢ λέγειν;' καὶ οἱ μελλησμοί· 'ἐγὼ μὲν καὶ πρὸς αὐτῷ καθιστάμενος τῷ πάθει ἀναχωρῶ καὶ διαμέλλω'. χρήσιμοι δ' ἐν αὐταῖς καὶ αἱ ἀντεξετάσεις τῶν [προτέρων] προγεγενημένων εὐπραγιῶν, καὶ ὅτι οὐκ ἔδει μὲν ἄχρι τούτων προελθεῖν, λέγειν δὲ ἀνάγκη. καὶ τὸ διὰ μέσου γενόμενον τῆς ἀφηγήσεως ἀποσιωπήσει χρήσασθαι· 'οὐκέτ' ἂν δυναίμην τὰ πλείω λέγειν'. χρήσιμοι δὲ ἐν αὐταῖς καὶ οἱ σχετλιασμοὶ καὶ αἱ ἐπαναλήψεις 'Θῆβαι δὲ Θῆβαι'. χρήσιμοι δὲ καὶ αἱ ὑπογραφαί· ὑπογραφὰς δὲ λέγω τὰ τοιαῦτα· 'οἰκίας κατεσκαμμένας, τείχη περιῃρημένα'. ταῦτα γὰρ ὑπογραφικὰ καλεῖται.

2. ἢ διὰ τὸ B | λόγον καὶ παραλιπεῖν προσποιούμενον B || 4. καὶ ἐπισάγοντα B, corr. rec. m. | τάχους] B probante Finckhio, Rhet. Gr. VII. 1030. 20 W, τάχιον ASp || 5. ὡς — ἐγκωμιάσειν seclusi, v. p. 251. 20, 253. 5, 254. 16, de se dicit auctor p. 267. 5; eadem fere interpolatio est in B p. 273. 18 || 7. αὐτὸν] libri Sp, Ἀλκιβιάδην Bakius | ἐγκωμιάζειν B || 8. αἱ δὲ B | ὀφείλουσι B ex compendio, unde Aldina habet ὄφειλεν || 9. χρήσιμοι δὲ αὐταῖς B. Haec copiosius tractat rhetor infra in capite περὶ πάθους || 10. ἀπορῶ τί χρή, εἰσάγειν ἢ λέγειν B || 11. μελησμοὶ A, μελισμοὶ Gud. | μὲν om. B || 13. καὶ add. Bakius | προτέρων AB, del. Sp || 14. προγεγενημένων om. B, an πρότερον γεγενημένων? | οὐκ] Sp, om. libri || 15. τούτων ἐξεῖναί τι προελθεῖν B || 16. ἀποσιωπῇ B || 18. ἐν om. B | σχετλιασμοὶ] A, διπλασιασμοὶ B, fort. excidit φεῦ καὶ οἴμοι, v. c. π. πάθους.

Αἱ σφοδραὶ διηγήσεις μάλιστα κατὰ τῶν ἐνδόξων 5 *γίνονται. εἰσάγονται δὲ οὐ ψιλαί, ἀλλὰ πολλάκις μετὰ* 501 *κατηγορίας, ὅταν μὴ μόνον εἴπωμεν τὸ κρινόμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον βίον τοῦ κρινομένου, κατηγορήσομεν δὲ συμμέτρως· ἐξαγώνιον γὰρ τὸ τοιοῦτον δοκεῖ. καὶ κατὰ ἀναίρεσιν ἐνίοτε αὐτὰ εἰσάξομεν· ‘οὐ λέγω τόδε οὐδὲ τόδε’. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀξιοπιστίας ἕνεκα καὶ παραλείπειν ἔνια προσποιησόμεθα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων εἰπεῖν· καὶ οὐχ ἁπλῶς λέξομεν, ἃ τετόλμηκεν, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν προσεξετάζοντες. ἁρμόσει δὲ ἐν ταῖς τοιαύταις τὰ ἀποστατικὰ σχήματα καὶ ὅσα ἀκμαῖα· καὶ τὰ εἰς ἀρχὴν ἀνάγοντα εἰσάγειν ἁρμόσει· αἱ δὲ ὑπογραφαὶ τῶν τετολμημένων χρήσιμοι· καὶ μὴ ἀνεπισημάντως προσβάλῃς, ἀλλ' ἐν καταστάσει ἐπισημηνάμενος.*

Αἱ ἠθικαὶ διηγήσεις διχῶς νοοῦνται, ἢ ὡς ἐσχηματισμέναι ἢ ὡς ἦθος ἔχουσαι ὑφειμένον. καὶ περὶ μὲν τῶν ἐσχηματισμένων κάλλιον ἐν τῷ περὶ προκαταστάσεως λέ|λεκται· αἱ δὲ ὑφειμέναι διηγήσεις, ὅταν ἢ A 136r *πρὸς οἰκεῖον πρόσωπον ἢ ἔνδοξον γίνωνται. ἐν ταύ-*

Aesch. Ctes. 133 ‖ 19. *λέγω δὲ ὑπογραφὰς* B, Dem. F. L. 65 ‖ 21. *ὑπογραφὴ* B

1. *ἀδόξων προσώπων* B ‖ 3. *τὸν* B ‖ 4. *κατηγορήσομεν*] A, *παρακατηγορήσωμεν* B, *παρακατηγορήσομεν* Sp, *παρακατηγορήσωμεν· κατηγορήσομεν δὲ* Finckhius ‖ 5. *συμμέτρως δὲ* et *ἐναγώνιον* B | *τὸ*] Venetus prob. Finckhio, om. ceteri ‖ 6. *ἐνίοτε δὲ* B | *οὐ λέγω δὲ οὐδὲ τόδε* B ‖ 8. *παραλιπεῖν* B omisso *καί* ‖ 11. *τὰ*] A, om. BSp ‖ 12. *ἀκμαῖα*] A, *ἀναγκαῖα* B | *καὶ τὰ*] libri, *καὶ γὰρ τὰ* Sp ‖ 13. *ὑπογραφαὶ*] A, *αἵ τε ἀρχαὶ* B, *αἱ δὲ ἀρχαὶ* Sp ‖ 14. *ἀνεπισημάντως προσβάλῃς*] BSp, *προανεπισημηνάντως προβάλῃς* A | *τὸ μέγεθος ἐπισημαινόμενος* B, *τὸ μέγεθος ἐπισημηνάμενος* Sp ‖ 16. *δὲ διηγήσεις* B ‖ 18. *προκαταστάσεως*] BSp, *καταστάσεως* A ‖ 20. *οἰκεῖον ἢ πρὸς ἔνδοξον πρόσωπον* B | *γίνονται* A, *γίγνονται. ἐν ταύταις γὰρ παρακατηγορίας μὲν οὐ πάνυ καιρὸς* B

5 ταις προσκατηγορίας μὲν οὐ σφόδρα καιρός· αὐτὰ δὲ τὰ πράγματα δεῖ λέγειν ἢ τοῦ προσώπου προσάπτεσθαι καί τι καὶ δοῦναι τὴν πρώτην τῷ ἀντιδίκῳ καὶ ἐπαινέσαι, οἷον ‘ἐγὼ τὸν μὲν ἄλλον βίον τἀνδρὸς οὐκ αἰτιῶμαι, ἀλλὰ καὶ ἐπαινῶ τὰ πλείω, πλὴν ἀλλ' ὤφελέ γε ἄχρι τούτου ἵστασθαι’. [ὡς ἐν τῷ Λυσάνδρῳ Ἀψίνης ἠθικῶς ἥψατο τῆς διηγήσεως μάλα τὴν πρώτην ἐπαινέσας· ἔνδοξον γὰρ ἦν τὸ πρόσωπον.] ὅταν δὲ τὸ μὲν πρᾶγμα ἄδοξον ᾖ, τὸ δὲ πρόσωπον ἔνδοξον ἢ τοὔμ- 502 παλιν, ἀτελὲς τὸ ἦθος· ὅταν δὲ ἀμφότερα δοκοῦντα ἔνδοξα, πλεῖον τὸ ἦθος καὶ ἡ ἀπαγγελία ἐνταῦθα ἐπιμελεστέρα. καὶ αἱ παραιτήσεις χρήσιμοι γίνονται. ἐνίοτε δὲ οὐδὲ διηγητέον ἐν τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ περὶ μεγάλων ἀφηγήσεις ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ κόσμου μετέχουσι πλείονος καὶ κατὰ πλαγιασμὸν εἰσάγονται καὶ κατ' ἐμβολὰς προαναιροῦνται.

ΠΕΡΙ ΛΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ.

6 Τῶν ἀντιθέσεων αἱ μέν εἰσιν ἔντεχνοι, αἱ δὲ ἄτεχνοι. ἄτεχνοι μὲν οὖν ὅσαι ἢ ἀπὸ γεγονότων ἢ ἀπὸ ἐγγράφων τίθενται. ἀπὸ γεγονότων μὲν ὡς ἐκεῖναι, ὅσαι ἀπὸ παραδειγμάτων, οἷον ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· ‘ἀπήγ-

2. λέγειν] μᾶλλον add. B, om. alii det. | τῶν προσώπων B || 5. καὶ om. B | ὄφελεν A, γε om. Sp, v. p. 254. 13 || 6. τούτων B | ὡς — πρόσωπον delevi, v. p. 258. 5 || 7. διηγήσεως· καταχρηστικῶς δὲ τὴν πρώτην ἐπήνεσεν· ἔνδοξον B || 8. ὅταν οὖν B || 9. τοὔμπαλιν] A, τοῦ β' πάλιν B || 10. δοκοῦντα εἶναι B || 11. ἐπαγγελία B || 12. προπαραιτήσεις B | γίνονται om. B || 13. οὐ B | γὰρ om. B || 14. οἷαι ἐν B | ἐν τοῖς δημοσίοις] BSp, ἐν ταῖς δημοσίαις A || 16. καὶ κατὰ ἐπεμβολὰς προάγονται B || 17. καὶ del. Sp, περὶ λύσεως ἀντιθέσεων coni. Sp, περὶ ἀντιθέσεων B: duo capita significantur, v. p. 266. 4 || 18. ἄτεχνοι, αἱ δ' ἔντεχνοι B || 21. οἷον om. B | ἀπήγγελλεν B (sic), Dem. Mid. 36

γελλε τοίνυν τίς μοι περιϊόντα αὐτὸν συλλέγειν καὶ 6
πυνθάνεσθαι, τίσι πώποτε συμβέβηκεν ὑβρισθῆναι καὶ λέγειν τούτους καὶ διηγεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς μέλλειν, οἷον τὸν πρόεδρον' καὶ τὰ ἑξῆς· ἀπὸ ἐγγράφων δέ, ὅταν ἢ νόμος ἢ ψήφισμα ἡμῖν ἀντιτεθῇ. ἄτεχνοι δὲ αἱ τοιαῦται καλοῦνται, διότι οὐκ ἐξ ἰδίας ἐπινοίας εὑρίσκει ταύτας ὁ ῥήτωρ, ἐξ ὡρισμένων δὲ καὶ γεγονότων ἔχει τὴν ὕλην. ἔντεχνοι δὲ καλοῦνται, ὅσας αὐτὸς ὁ ῥήτωρ εὑρὼν ἀντιτίθησιν ἡμῖν, οἷον ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· 'ἀλλά, νὴ Δία, φήσει, ὡς ἐκ τοῦ νόμου τούτου λειτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι'. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ αἱ ἄτεχνοι ἰσχυρότεραί εἰσι τῶν ἐντέχνων. διὰ τί; ὅτι αἱ μὲν ἀφ' ὡρισμένων πραγμάτων λαμβάνονται καὶ σχεδὸν ὡμολογημένων, ταύτας δ' εὕρηκεν ὁ ῥήτωρ καὶ 503
δεῖ αὐτὰς κριθῆναι. χρὴ δὲ τὰς μὲν ἰσχυρὰς ἀντιθέσεις (ἰσχυρόταται δέ εἰσιν αἱ συνεκτικώταται τοῦ ἀντιδίκου) προδιαβάλλοντα εἰσάγειν ὡς μεμηχανημένας, καὶ ἀδόξοις τοῖς ὀνόμασι [καὶ] ὡς μάλιστα πειρᾶσθαι αὐτὰς ἀσθενῶς εἰσάγειν ἢ προσθέντα τι ὄνομα ἄδοξον ἢ ἀφελόντα, οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου [οἷον]· οἱ νησιῶται πωλοῦσι τὰ γένη καὶ οὕτω πέμπουσι τὸν φόρον, καὶ βουλὴ πρόκειται. ἐνταῦθα τί ἐστι τὸ συνεκτικώτατον

1. περιϊόντα] B, περιόντα A | συλλέγειν καὶ om. B ‖ 2. τίσιν πώποτε — πρόεδρον] BSp, πυνθάνεσθαι ἕως (ex compendio) ὦ δικασταὶ τὸν πρόεδρον A, locus Midianae or. mutilatus, fortasse recte ex more auctoris, v. ad p. 265. 7, 266. 4 ‖ 4. ἐφεξῆς B ‖ 5. νόμος] BSp, νόμοι A ‖ 7. αὐτὰς B ‖ 8. αὐτὸς om. B | εὑρὼν ὁ ῥήτωρ B ‖ 10. φήσει] A, φ' B, Dem. Lept. 18 ‖ 11. λειτουργοῦσιν A ‖ 12. διὰ τί om. B ‖ 13. ἀπὸ B ‖ 14. ὁμολογουμένων τὰς δὲ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ εὕρηκε B ‖ 17. ὡ μεμηχανημένοις B, μὴ μ. Gud. ‖ 18. καὶ del. Sp ‖ 19. ἀσθενῶς αὐτὰς B ‖ 20. ἐν ἐκείνῳ B | οἷον del. Sp; idem exemplum apud Hermog. II. 188. 9 Sp ‖ 22. τί μάλιστα B

6 τοῦ ἀντιδίκου; τὸ συμφέρον. σὺ οὖν πῶς ἂν εἰσάγοις τὴν ἀντίθεσιν; ʽὃν τοίνυν αἴσχιστον εὑρήκασι λόγον καὶ οὐδαμῶς τῇ πόλει πρόσφορον, ἐκεῖνό ἐστι· τὸ ἀπὸ χρημάτων κέρδος ʼπροτείνονται ὥσπερ δέλεαρ, ἀλυσιτελὲς ὂν τὸ τούτων ἀποστῆναιʼ. αἱ δὲ ἀσθενεῖς ἀντιθέσεις καὶ ἁπλούστερον εἰσάγονται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἀναιρέσεως, ἐὰν παρέλκωσιν· ʽοὐ γὰρ ἐκεῖνό γʼ ἔστιν εἰπεῖνʼ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἰσχυραὶ ἀντιθέσεις ἁπλῶς καὶ ἐκ προφανοῦς εἰσάγονται, ὅταν πάνυ θαρρῶμεν τῇ λύσει καὶ ἔχῃ ἀξιόπιστον τοῦτο.

Τίθενται δὲ πᾶσαι αἱ ἀντιθέσεις τριχῶς· ἢ γὰρ αὐτὰς τὰς ἀντιθέσεις τίθεμεν (ἤτοι τὰς προτάσεις τῶν ἀντιθέσεων καθʼ ἑαυτὰς ὡς ἀντιθέσεις προστίθεμεν), ἢ ταῖς προτάσεσι τὰς κατασκευὰς συνάπτοντες οὕτω τίθεμεν τὴν ἀντίθεσιν, ἢ τὰ ἑπόμενα τῇ ἀντιθέσει τίθεμεν. ἀντιθέσεις μὲν οὖν τίθενται οὕτως, ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας· ʽδεινὰ ποιεῖς, ὦ Δημόσθενες,
504 τῶν συμπρέσβεων κατηγορῶνʼ· εἶτα ἡ λύσις, ὅτι ʽἀναγκαῖον ἦν μοι διὰ τὰ τετολμημένα τοῖς πρέσβεσι καὶ διὰ τὸ μὴ δόξαι κοινωνεῖν αὐτοῖςʼ· εἶτα ἡ κατασκευὴ τῆς ἀντιθέσεως· ἡ ἀντίθεσις· ʽποῦ ἅλες; ποῦ τράπεζα; ποῦ σπονδαί;ʼ εἰ γὰρ δεινὸν τὸ συμπρέσβεων

3. πρὸς τρόπον τῇ πόλει B | ἀπὸ τῶν B ‖ 4. ὡς ἀλ. B ‖ 6. ἁπλούστερον] Finckhius, ἁπλούστεραι A, ἁπλοϊκώτερον B | ἐνίοτε δὲ B ‖ 7. ἐκεῖνος ἐστὶν B ‖ 8. δὲ om. B | ἁπλοικῶς B ‖ 10. ἔχει A, καὶ ᾗ B | an ἀξιοπιστίαν? ‖ 11. τίθενται δὲ πολλαχῶς αἱ ἀντιθέσεις· τετραχῇ γὰρ αὐτὰς B ‖ 12. ἤτοι] A, ἤγουν Sp, τουτέστιν ἢ B ‖ 13. τίθεμεν B ‖ 16. τίθεμεν] μετὰ τῶν προτάσεων καὶ τῶν κατασκευῶν ἢ χωρὶς τὴν πρότασιν καὶ τὴν κατασκευὴν ἰδίαν ἑκατέραν ὡς ἀντίθεσιν προσποιούμενοι add. B | post οὕτως supplet Sp: αὐτὴ δὲ ἡ ἀντίθεσις τίθεται ὡς, v. p. 263. 10 ‖ 17. Demosth. F. L. 188 sq., v. p. 278. 11 ‖ 18. εἶτα λύσεις τὰ διατετολμημένα B ‖ 21. εὐθὺς τῆς B | ἡ] A, om. BSp | ποῦ δαὶ ἅλες, ποῦ τράπεζα B, τράπεζαι Sp ‖ 22. δεινὸν] B, δεῖν A

κατηγορεῖν, τί τούτου κατασκευαστικόν; τὸ μήτε ἅλῶν 6 μήτε σπονδῶν φείσασθαι. εἶτα πάλιν πρὸς τοῦτο ἡ λύσις.

Συνάπτεται δὲ ἀντιθέσει κατασκευὴ τῆς ἀντιθέσεως ἐπ' ἐκείνου· 'εἰ δέ τις ὑμῶν οἴεται δυσπολέμητον Φίλιππον εἶναι'· μέχρι τούτου ἡ ἀντίθεσις, εἶτα ἡ κατασκευὴ τοῦ δυσπολεμήτου· 'ὁρῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα προειληφέναι'.

Ἑπόμενον δὲ ἀντιθέσει ὡς ἐν τῷ κατ' Ἀνδροτίωνος· 'ὡς οὐχ ἡ βουλὴ γέγονεν αἰτία | τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ' ὁ τῶν τριηροποιῶν ταμίας ἀποδρὰς ᾤχετ' ἔχων πέντε ἡμιτάλαντα'· εἶτα τὸ ἑπόμενον· 'καὶ τὸ ὅλον πρᾶγμα ἀτύχημα συμβέβηκεν'. εἰ γὰρ ἀπέδρα λαβὼν ἀργύριον, ἕπεται τὸ ἀτύχημα λογίζεσθαι τὸ συμβάν. A 136v

Ἴδωμεν τοίνυν ἑκάστου τὸν καιρόν. ὅταν μὲν οὖν πάνυ θαρρῶμεν τῇ λύσει, συνάψομεν τὴν ἀντίθεσιν καὶ τὰς κατασκευὰς καὶ ποιήσομεν ἀξιοπιστίαν· τότε δὲ δοκοῦμεν πάνυ θαρρεῖν τῇ λύσει, εἰ καὶ κατασκευάσαντες τὴν ἀντίθεσιν πολλὰς παρέχομεν τὰς

5. ὡς ἐπ' B | Demosth. Phil. I. 4 | δυσπολέμητον οἴεται τὸν B ‖ 7. δυσπολέμητον B | τῆς ὑπαρχούσης — προειληφέναι] A sine lacuna (erravit Sp auctore Bakio), om. B addito καὶ τὰ ἑξῆς, quod recepit Sp ‖ 10. ἀντιθέσεως ἐν τῷ A, ἀντιθέσει (ex compendio) ὡς ἐπ' ἐκείνου ἐν τῷ B | Dem. Androt. 17 ‖ 13. ᾤχετο A ‖ 14. καὶ ὅτι τὸ πρᾶγμα B ‖ 15. ἕπεται ἀτύχημα νομίζεσθαι B | 17. ἴδωμεν] BSp, εἰδῶμεν A, post quod tres fere litterae, id est τοίνυν, evanuerunt | ἑκάστου τούτων B ‖ 18. θαρρῶμεν πάνυ A | συνάψωμεν|ἀντίθεσιν sine lacuna A, corr. Bakius, συνάψομεν τῇ ἀντιθέσει BSp, v. p. 268. 1 ‖ 19. ποιήσομεν] Sp, ποιεῖ A | ποιεῖ ἀ. τοῦθ' ὅτε δοκ. π. θ. τ. λ. καὶ κ. Bakius | καὶ — λύσει om. B ‖ 20. εἰ καὶ] A, καὶ del. Sp, ἢ B ‖ 21. τὰς ἀντιθέσεις AB, corr. Bakius Sp | εἰ πολλὰς ἔχοιμεν B Bakius

6 λύσεις, τὰς κατασκευὰς δὲ αὐτῆς διελόντες ὡς ἀντιθέσεις εἰσάγομεν, ἵνα πυκνὸς καὶ ἀγωνιστικὸς ὁ λόγος γένηται, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Φιλιππικῶν· μία μὲν γὰρ ἦν ἡ ἀντίθεσις, ὅτι φοβερὸς ὁ Φίλιππος· κατασκευαὶ δὲ τούτου, ὅτι χωρία εἴληφεν, ὅτι συμμάχους ἔχει, ὅτι πεζεταίρους ἔχει, ὅτι τὴν Μακεδονικὴν δύνα- 505 μιν περιέχει. ταύτας γὰρ τὰς κατασκευὰς εἰσήγαγε, δι' ἃς εἶπον αἰτίας.

Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἑπόμενον τῇ ἀντιθέσει προστίθεται, ἵνα ἀπ' αὐτοῦ λαβὴν ἔχοντες ῥᾷον λύωμεν, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος ὁ Δημοσθένης· προειπὼν γὰρ τὴν ἀντίθεσιν, ὡς ‘ὁ τῶν τριηροποιῶν ταμίας ἀποδρὰς ᾤχετ' ἔχων πέντε ἡμιτάλαντα’, εἶτα προστιθεὶς τὸ ἑπόμενον ‘καὶ τὸ ὅλον πρᾶγμα ἀτύχημα συμβέβηκεν’ ἐκ τούτου ἔσχεν ἀφορμὴν τῆς λύσεως. δεῖ δὲ καὶ πιθανὰ εἶναι τὰ λεγόμενα, ἵνα μὴ ἡμεῖς αὐτὰ κακοτεχνοῦντες δοκῶμεν προσάγειν, ἀλλ' αὐτὴ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἐφέλκεσθαι.

Ἐνίοτε δὲ καὶ μὴ θέντες ἀντίθεσιν τὰς λύσεις αὐτῆς τίθεμεν. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ἢ πάνυ βαρύνῃ ἡμᾶς ἡ ἀντίθεσις ἐκ προφανοῦς τεθεῖσα καὶ δέῃ αὐτὴν προανελεῖν λεληθότως, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν πεποίηκεν ὁ Δημοσθένης. τίς γὰρ ἦν ἡ πάνυ βαρύνουσα αὐτὸν ἀντίθεσις; ὅτι ἄπιστοι ἡμῖν Ὀλύνθιοι.

1. αὐτῆς] AB, αὖθις vel del. δὲ Bakius ‖ 3. δευτέρῳ φιλιππικῶι γέγονεν B, Dem. Olynth. II. 9. 17 seq. | μία γὰρ ἡ B ‖ 5. τούτου τίνες; BSp | προείληφεν B ‖ 6. περεζεταίρους ἔχει A (sic), πεζετέρους omisso ἔχει B | δύναμιν· ταύτας τοίνυν τὰς B ‖ 7. ὡς ἀντιθέσεις εἰσήγαγε BSp, cf. ad v. 10 | δι' ἣν εἴπαμεν αἰτίαν B ‖ 9. προτίθεται B ‖ 10. ἐπ' A | λύσωμεν τὴν ἀντίθεσιν B ‖ 11. ὁ Δ. om. B, Andr. 17 ‖ 13. προσθεὶς B prob. Finckhio ‖ 15. ἀπὸ B ‖ 16. ἑπόμενα B ‖ 17. προάγειν Walzius ‖ 20. αὐτοῦ B ‖ 21. δεῖ B ‖ 22. φιλιππικῶν B ‖ 23. ἡ] B, om. ASp ‖ 24. οἱ Ὀ. B

τοῦτο τοίνυν μὴ θεὶς ἐκ προφανοῦς λέλυκε λεληθότως· 6 'πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει· καὶ γάρ ἐστι τύραννος Φίλιππος καὶ ὄλεθρος φύσει τοῖς δημοκρατουμένοις, καὶ ὑπὲρ μεγάλων Ὀλυνθίοις ὁ κίνδυνος, εἰ πεισθήσονται'· καὶ ἐκ παραδείγματος· 'καὶ ἴσασιν, ἅ τε Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε'. ταῦτα τοίνυν ἐστὶ συστατικὰ τοῦ πιστοὺς μὲν ἡμῖν μένειν, ἀπίστους δὲ τῷ Φιλίππῳ. ὅρα, πῶς μὴ θεὶς τὴν ἀντίθεσιν τὰς λύσεις 506 αὐτῆς τέθεικεν. κἂν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου τὰ αὐτὰ πεποίηκεν. τίς γὰρ ἦν ὁ ἀντιτεθεὶς παρ' Αἰσχίνου λόγος; ὅτι 'οὐδὲ προσήκων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος, ὦ Δημόσθενες, ἀλλ' ἐπ' ἄλλους ᾔει Φίλιππος, σὺ δὲ ἀλλότριον πόλεμον ἐπεσπάσω'. τούτου ἦν ἡ λύσις· ὁ δὲ μὴ θεὶς τὴν ἀντίθεσιν τὴν λύσιν αὐτῆς τέθεικεν εἰπών· 'ἀλλὰ μὴν τὸν τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον'. τί γὰρ ἐκ τούτου συνίστατο; ὅτι προσήκων ἡμῖν ὁ πόλεμος, ἐθορυβούμεθα. ἢ οὖν βαρυνούσης ἡμᾶς τῆς ἀντιθέσεως προεισάγομεν τὰς λύσεις, ἢ ὅταν μὴ οὔσης καταστάσεως δέῃ τὰς λύσεις καταστατικῶς, ἀλλ' οὐκ

1. *λέλυκεν εἰπών* B; Dem. Olynth. I. 4 ‖ 2. *ἂν* om. B | *ποιήσεται* B ‖ 4. *ὄλεθρος*] A, *ἐχθρὸς* B, *ὅλως ἐχθρὸς* Finckhius, v. Dem. Olynth. I. 5 ‖ 5. *Ὀλυνθίων* A ‖ 6. *πειθήσονται* A ‖ 7. *ἐποίησε*] *τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς* (*πυδναιώτους* B) *ὑποδεξαμένους* add. BSp, v. p. 261. 2 et infra ad v. 16 et p. 266. 4 | *τοίνυν*] A, *τίνος* B | *ἐστὶ συστατικὰ*] B Sp, *ἐπισυστατικὰ* A ‖ 8. *ἀπίστους μὲν αὐτοὺς μένειν Φιλίππῳ, ἡμῖν δὲ πιστοὺς* B ‖ 9. *ὁρᾷς* B | *λύσεις τέθηκεν* B ‖ 10. *περὶ*] A, *ὑπὲρ* BSp | *ταὐτὸ* B ‖ 11. *περὶ* A, *παρ'* B, qui tamen habet *ἦν ἡ παρ' Αἰσχίνου ἀντίθεσις*; Dem. Ctes. 168 ‖ 13. *ἐπ' ἄλλους εἴη* B, unde *ἐπ' ἄλλοις εἴη* Aldina ‖ 14. *τοῦτο ἦν ἀντίθεσις* B ‖ 15. *εἰπὼν*] om. B ‖ 16. *συμβάντα τῇ πόλει θ. ἴστε μὲν ἅπαντες* B ‖ 17. *συνίσταται; οὕτως οὖν ἡμῖν προσήκων πόλεμος* (*ὥστε καὶ* add. Gud.) *ἐθορυβούμεθα* B ‖ 18. *ἐθορυβούμεθα* abundare putat Sp | *ἡμᾶς ἄγαν* B ‖ 19. *ἢ ὅταν — λύσεις* om. B

6 ἀγωνιστικῶς τεθῆναι, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν πεποίηκεν ὁ Δημοσθένης· ‘ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ’ ἂν καὐτὸς ἡγούμην φοβερὸν τὸν Φίλιππον’. εἰ γὰρ ὡς ἀντίθεσιν καὶ λύσιν ἐποίει, οὕτως ἂν εἶπεν· ‘ἀλλὰ νὴ Δία φοβερὸς ὁ Φίλιππος, ἢ ἐξ ἀδίκων ηὔξηται·’ νῦν δὲ καταστατικῶς εἰσήγαγε τὰς λύσεις, δι’ ἣν εἶπον αἰτίαν.

Ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ μία ἀντίθεσις πλεονάκις εἰσάγεται, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· τίς γὰρ ἦν ἡ ἀντίθεσις; ὅτι ἀνάξιοί τινές εἰσι τῆς ἀτελείας. τοῦτο πολλάκις εἰσήγαγεν· ‘ἔστι δὲ τοῦτο δῆλον, ὅτι Λεπτίνης δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ, φήσει δ’ ἀναξίους τινὰς εἶναι’· καὶ πάλιν· ‘νὴ Δία, ἀνάξιοι γάρ τινές εἰσι’, καὶ πάλιν· ‘εἶτ’ ἐπισύροντες ἐροῦσιν, ὡς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσήνιοί τινες
507 ἀτελεῖς εἰσιν ἀθρόοι καὶ παμπληθεῖς καὶ δοῦλοι καὶ
16 μαστιγίαι’.

Πολλάκις δὲ τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν λαμβάνομεν, ὅταν δαψιλεῖς ἔχωμεν ἐν αὐτῇ τὰς λύσεις καὶ δέῃ αὐτὰς διαιρεθῆναι, ἢ ὅταν ἰσχυρὰ δοκῇ εἶναι ἡ ἀντίθεσις καὶ δέῃ αὐτὴν ἀκριβῶς ἐλεγχθῆναι. ὅταν δὲ μέλλῃς τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν πολλάκις εἰσάγειν, δεήσει σοι καὶ

1. δευτέρῳ ὀλυνθιακῷ B; Dem. Olynth. II. 19 ‖ 2. ὦ om. A, ὦ with δ above id est ὦ ἄνδρες B ‖ 3. Ἀθηναῖοι om. B | ἡγούμην καὶ αὐτὸς B ‖ 4. post Φίλιππον addit B: καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων ηὐξημένον | ὡς aut delendum aut ἁπλῶς scribendum censet Sp | ἀντίθεσιν] B, ἀντισθένης A | ἐτίθει B, fort. recte ‖ 5. ἢ] A, οὔπω ἐξ ἀδικίας B, πῶς εἰ Bakius ‖ 8. καὶ om. B | καὶ πλεονάκις B | εἰσάγεται πλεονάκις A ‖ 9. ἡ] A, om. BSp ‖ 10. ταύτης τῆς B ‖ 11. οὐκ ἄδηλον τοῦθ’ ὅτι Λεπτίνης κἂν (ex compendio) τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγει δικ. B, Dem. Lept. init. ‖ 12. εἶναι] A, ἀνθρώπους B ‖ 13. νὴ Δία — πάλιν om. B | εἶτα B ‖ 15. ἀτελεῖς τινες ἀθρόοι ἄνθρωποι δοῦλοι B ‖ 17. τὴν ἀντίθεσιν εἰσάγομεν B ‖ 18. πρὸς αὐτὴν λύσεις B ‖ 19. δοκεῖ A, δοκῇ ἰσχυρὰ B ‖ 20. ἀκριβῶς] A, πολλάκις B | ἐξελεγχθῆναι BSp ‖ 21. αὐτὴν et πολλάκις om. A | ἐπάγειν B | σοι ποικίλων καὶ τῶν B

ποικίλων τῶν σχημάτων καὶ τῶν εἰσαγωγῶν, ἵνα τὸ 6 *προσκορὲς ἀφέλῃς.*

Ἐνίοτε δὲ καὶ δύο ἀντιθέσεις κατὰ ταὐτὸ συνάπτοντες εἰσάγομεν, χωρὶς δὲ ἑκατέραν λύομεν. ἔστι μὲν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παραδείγματα, ἔστι δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ ζητήματι· τὸν προδότην ἔδει δεδέσθαι παρὰ τῷ στρατηγῷ, ἔστ' ἂν εἴπῃ τοὺς | ἄλ- A 137r *λους· στρατηγὸς ἁλοὺς προδοσίας ἐδέθη παρὰ τῷ συστρατήγῳ, ὁ δὲ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὡς ἐπ' αἰτίᾳ μοιχείας καὶ κρίνεται συνειδότος. μετὰ γὰρ τὰς πρώτας ἀντιθέσεις ἔτι κἀκείνας τεθείκαμεν συμπλέξαντες· φησὶ γάρ, ὅτι καὶ αὐτὰ μὲν δι' ἑαυτῶν φωρᾶται· περὶ δὲ τοῦ καὶ ἄλλως ἐγγενέσθαι διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον αὐτῷ, εἰ τὴν ἐξ αὐτοῦ μήνυσιν ὑφεωρᾶτο, καὶ οὐκ ἂν ἀκινδύνως ἐξὸν τοῦτο πρᾶξαι μετὰ τῆς μεγίστης ζημίας προείλετο τοῖς τούτου προσθεῖναι τὴν γυναῖκα· τοῦτο εἴσηκται μὲν ὡς μία ἀντίθεσις, τὸ δ' ὡς ἀληθῶς εἰσι δύο, μία μὲν ἀπὸ τῆς βουλήσεως, ὅτι 'οὐκ εἰκὸς ἦν προσαπολέσαι με ἑλέσθαι τὴν γυναῖκα καὶ ὀνείδει περιβαλεῖν, εἰ μὴ ταῖς ἀληθείαις μεμοίχευτο'· ἑτέρα δὲ ἀπὸ τῆς μεταλήψεως, ὅτι 'καὶ ἄλλοι τρόποι ἦσαν ἀναιρέσεως, εἰ ἐβουλόμην ἀνελεῖν τὸν ἄνθρωπον'. ὁ δὲ*

3. *ἀντιθ. ἅμα συνάψαντες* B ‖ 4. *εἶτα χωρὶς ἑκατέραν* B | *ὡς ἔστι* B, *ὧν ἔστι* Bakius ‖ 5. *εὕρηται δὲ καὶ παρὰ Ἀψίνῃ ἐν ἐκείνῳ* B, cf. Hermog. II. 151. 25 Sp ‖ 6. *ζητήματι*] BSp, *διηγήματι* A ‖ 7. *στρατηγῷ*] Bakius ex codice Bodleiano Sp, *συστρατήγῳ* reliqui | *ἔστ' ἂν — συστρατήγῳ* om. B ‖ 8. *τοῦ συστρατήγου* A, sed genetivus a rec. m. ‖ 9. *αὐτὸν ἕνεκα μοιχείας* B ‖ 11. *ἔθηκε συμπλέξας· φήσεις γὰρ καὶ ταῦτα* B ‖ 12. *δι' αὐτῶν* B ‖ 13. *ἄλλως ἂν* B ‖ 14. *εἰς τὴν* AB, corr. Bakius ‖ 16. *τοῖς τούτου*] Sp, *τις τοῦ* A, *ἀνείλετό τις τοῦ προσθῆναι* B, *τὸ προσατιμωθῆναι* Bakius ‖ 17. *τὸ ἀληθὲς δὲ* B ‖ 19. *τὴν* om. BSp ‖ 21. *ὅτι*] Bakius, *εἰ* libri Sp, *ἔτι* Volkmannus

6 τὰς δύο συνάψας εἰσήγαγε. γνῴης δ᾽ ἄν, ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ ὄντως δύο εἰσὶν ἀντιθέσεις, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν 508 τῶν λύσεων· διαφόρους γὰρ πρὸς ἑκατέραν ἠνέγκαμεν λύσεις, ὡς καὶ τῷ σχήματι ἐπεσημήναμεν εἰπόντες· ‛πρῶτον μέν, ἵνα πρὸς τοῦτο ἀποκρινώμεθα, δεύτερον δέ᾽. τοῦτο οὐκ ἂν εἴπομεν, εἰ μὴ ᾔδειμεν καὶ αὐτοὶ δύο ἀντιθέσεις τεθεικότες. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ συνάπτεται ἀντίθεσις ἀντιθέσει, ὅταν ἢ μίαν ἔχωμεν λύσιν θεῖναι, καὶ ἔστι τοῦτο ἄκρας δυνάμεως δεῖγμα, ἢ ὅταν ἕπωνται ἀλλήλαις αἱ ἀντιθέσεις καὶ συνᾴδωσιν, ὡς μίαν εἶναι δοκεῖν. ὅταν δὲ τοῦτο ποιήσῃς καὶ μέλλῃς διαφόρους πρὸς ἑκατέραν τιθέναι λύσεις, ἐπιμελητέον σοι καὶ τῶν σχημάτων σαφῶν καὶ εὐκρινῶν, ὡς μὴ σύγχυσιν εἶναι, ἀλλὰ τοῦ ἑνὸς εὐκρινῶς ἀποδειχθέντος οὕτως ἐπὶ τὸ ἕτερον μεταβῆναι.

Πολλάκις δὲ καὶ ἐκ μάχης εἰσάγονται ἀντιθέσεις, ὅταν ἐναντίαι ὦσιν ἀλλήλαις· ποτὲ μὲν τοίνυν λέγουσιν, ὡς οὐκ ἔπραξαν, ποτὲ δὲ ὡς ἔπραξαν μέν, δικαίως δέ γε.

ΠΕΡΙ ΛΥΣΕΩΣ.

7 *Λύσεων* δὲ καθολικοὶ τρόποι εἰσὶ δύο, κατὰ ἀνατροπὴν καὶ κατὰ μέθοδον· καὶ κατὰ ἀνατροπὴν μὲν

1. γνῴης] A, γνοίης B | ὡς] A, ὅτι B ‖ 2. ὄντος B | καὶ ἀπ᾽] BSp, ἀπ᾽ A ‖ 3. γὰρ] BSp, om. A | ἤνεγκε λύσεις καὶ τῷ σχήματι ἐπεσημήνατο εἰπών· B ‖ 5. sq. ἵνα πρὸς τὸ δεύτερον αὐτοῦ πρότερον ἀποκρίνωμαι· τοῦτο οὐκ ἂν εἶπεν, εἰ μὴ ἦν μία εἰ καὶ αὐτὸς δύο ἀντιθέσεις τεθεικώς B ‖ 8. μίαν λύσιν πρὸς τὰς δύο ἔχωμεν θεῖναι καὶ ἔστιν οὐ μικρᾶς τοῦτο δυνάμεως ἢ B ‖ 12. πρὸς ἑκατέραν τὴν ἀντίθεσιν λύσεις φέρειν B ‖ 13. εὐκρινῶν] BSp, συγκριτέον A ‖ 14. εἶναι] A, ἐργάσασθαι B | ἀποδειχθέντος εὐκρινῶς οὕτως ἐφ᾽ ἕτερον B ‖ 17. καὶ ποτὲ μὲν λέγωσιν B, καὶ ποτὲ Sp ‖ 18. μὲν] om. B ‖ 19. γε del. Bakius ‖ 20. περὶ λύσεων B ‖ 22. alterum καὶ om. B

οὕτως· ἐφόνευσας, οὐκ ἐφόνευσα. κατὰ μέθοδον δέ, 7
οἷον· ἐφόνευσα μέν, ἀλλὰ δι' αἰτίαν εὔλογον. ὁ μὲν οὖν κατὰ ἀνατροπὴν τρόπος κατασκευάζεται ἐκ τόπων τούτων, ἢ ἐκ τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων, ὅταν αὐτὰ τὰ πεπραγμένα ἐναντία φαίνηται τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ κατηγόρου, ἢ ἐξ εἰκότων, εἰ εἰκὸς μὴ εἶναι ἀληθές, μήτε γὰρ βουληθῆναι διὰ τόδε μήτε δεδυνῆσθαι πρᾶξαι διὰ τόδε ἤ τι ἕτερον, ἢ ἐξ ἀτέχνου πίστεως, οἷον μαρτυρίας ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων· καὶ ὅλως ἐν ταῖς 509
ἀνατροπαῖς τῶν λύσεων ἡ ζήτησις στοχαστικὴ ἢ ὁριστική, οἷον· ἀδικεῖς δημοσίᾳ, οὐκ ἀδικῶ· τί γάρ ἐστι δημοσίᾳ ἀδικεῖν; τὸ ναῦς προδοῦναι καὶ τὰ τοιαῦτα.

Εἰσὶ δὲ τῶν ἀνατροπῶν αἱ μὲν ἁπλαῖ, αἷς ἥδε ἡ μέθοδος εἰσπίπτει, αἱ δὲ ἐκ περιουσίας, ὡς ἐπ' ἐκείνου· εὐεργέτης ὁ Χαρίδημος, οὐκ εὐεργέτης· τοῦτο ἁπλοῦν· εἶτα μεθ' ὑπερβολῆς· οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ τάδε ἠδίκηκε. γίνεται γὰρ μέθοδος ἢ κατὰ περιτροπήν, ὅταν ἐξ αὐτῆς ἣν ἂν εἴπῃ ὁ ἀντίδικος ἀντιθέσεως περιτρέπῃς αὐτόν, ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας· ʽὀργιεῖται, φησί, Φίλιππος, εἰ καταψηφιεῖσθε τῶν πεποιημένων τὴν εἰρήνην'· πρὸς τοῦτο ἀπήντησε τῷ

1. οὕτως] scripsi, οὖν A, om. B, cf. p. 271. 16 ‖ 2. οἷον λόγου χάριν B ‖ 3. τόπων] BSp, τρόπων A ‖ 4. αὐτὰ om. B ‖ 5. τῶν εἰρημένων A, corr. Bakius, τοῖς λεγομένοις B ‖ 6. εἰ] Bakius Sp, ἢ A, om. B ‖ 7. διὰ τὸ μήτε δυνηθῆναι B ‖ 8. διὰ τόδε om. B | ἢ] BSp, om. A | μάρτυρας ἢ ἄλλους τινὰς B ‖ 10. ἡ] B, ἢ A Sp ‖ 11. οἷον om. B | οὐκ ἀδικῶ δημοσίᾳ coni. Sp | ἐστι τὸ Bakius ‖ 12. καὶ ὅσα τοιαῦτα B ‖ 14. ἐν ἐκείνῳ B ‖ 15. εὐεργέτησε τοῦτο ἁπλῶς B ‖ 16. οἷον οὐ μόνον οὐκ ηὐηργέτησεν B ‖ 17. ἠδίκησεν B ‖ 18. ἧς ἂν εἴπῃς ὁ ἀντίδικος ἀνθίσταται περιτρέπεις αὐτὸν B | ἀντιθέσεως] Bakius e codice Gudiano, om. A, οἷς ἂν εἴπῃ ὁ ἀντίδικος ἀνθιστάμενος περιτρέπῃς αὐτὸν Finckhius ‖ 19. τῷ τῆς B; Dem. F. L. 134 ‖ 20. καταψηφιεῖσθε] BSp, καταψηφίσηισθε A, fort. ἐὰν καταψηφίσησθε, v. Hermog. II. 211. 4 Sp ‖ 21. τῷ] om. B

7 κατὰ περιτροπήν· ‘ἐγὼ δέ, εἰ τοῦτο ἀληθές ἐστιν, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὑρεῖν, ὅ τι μεῖζον κατηγορήσω· εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματα ἀναλώσας’. ἢ κατὰ σύγκρουσιν, ὃ καὶ αὐτὸ δόξαι ἂν περιτροπῆς εἶναι, ὅταν μὴ λύσιν τιθῶμεν, ἀλλ’ αὐτὰς τὰς ἀντιθέσεις συγκρούωμεν ὡς ἐναντίας ἀλλήλαις, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος· ‘οὔ φημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν λέγειν, ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἐστὶ τὸ ψήφισμα, καὶ ὡς οὐ διὰ τὴν βουλὴν οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις· εἰ μὲν γὰρ διδόναι καὶ μὴ ποιησαμένῃ τὰς ναῦς ἔξεστι, τί τοῦτο δεῖ λέγειν, δι’ ὅντινα δήποτε οὐ πεποίηνται;’ ἢ κατὰ μείωσιν γίνεται λύσις, ἐὰν ἀνελεῖν μὲν μὴ δυνώμεθα πάντῃ τὸ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου λεγόμενον, ἀλλὰ συγχωρήσαντες ἐλαττώσωμεν αὐτό, ὡς ἐν τῷ πρὸς
510 Λεπτίνην· ‘ἀλλὰ χορηγούς, φησίν, διὰ τοῦ νόμου ἕξομεν’· τοῦτο ἐμείωσεν εἰπὼν ὀλίγους εἶναι καὶ πέντε ἢ ἕξ. δεῖ δὲ πιθανῶς ποιεῖσθαι τὰς μειώσεις. ἢ τοὐναντίον κατὰ αὔξησιν, ὅταν ὁ μὲν ἀντίδικος ἐλαττώσῃ τὸ πρᾶγμα, σὺ δὲ κατ’ αὔξησιν ἀπαντήσῃς κατὰ πηλικότητα ἢ ποσότητα ἢ ἄλλο τι τῶν αὐξητικῶν. ἢ
A 137v κατὰ | ἀντιπαράστασιν, ὅταν μὴ δυνάμενοι ἀνελεῖν τὸ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου πάντῃ ἀντιπαραστήσωμεν αὐτῷ ἕτερον, ἢ καλὸν ἢ κακόν, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην·

1. ἐστιν ἀληθὲς BSp ‖ 2. ⟨τούτου⟩ μεῖζον B ‖ 4. ὅσαι καὶ αὐταὶ ἄν τισι δόξαιεν περιτροπῆς εἶναι, ὅταν οὐ λύσιν θῶμεν, ἀλλὰ τὰς B ‖ 7. ᾧ φημι libri, corr. Walzius, v. Dem. Androt. 18 ‖ 8. νόμον ἡ δωρεὰ δέδοται καὶ ὡς οὐ παρὰ τὴν βουλὴν B ‖ 10. τί τοῦτο λέγουσι B ‖ 11. πεποίηται B ‖ 12. ἐὰν] A, fort. ὅταν, ἐπὰν BSp ‖ 13. τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου B ‖ 16. ἕξομεν διὰ τοῦ νόμου B; Dem. Lept. 21 ‖ 17. ἐλαττώσεις B ‖ 18. ἐλαττῶν B, ἐλαττοῖ Walzius ‖ 19. ἀπαντήσῃς] BSp, ἀπαντήσας A | ἢ κατὰ B ‖ 20. ἄλλο τι] BSp, ἄλλων A ‖ 21. δυνάμεθα B ‖ 23. ἕτερον κακὸν ἢ ἀγαθὸν B

‘χορηγοὺς πολλοὺς δίδωσιν ἡμῖν ὁ νόμος’· τοῦτο ἔλυσε 7
πρῶτον μὲν κατὰ μείωσιν, ὡς ἐδείχθη ἐπάνω, εἶτα κατ’
ἀντιπαράστασιν ἀτόπου· χορηγοὺς δίδωσιν, ἀλλ’ εἰς
αἰσχύνην ἄγει, ἀλλ’ εὐεργετῶν ἀφαιρεῖται. κατὰ δὲ
ἀντιπαράστασιν ἀγαθῶν, ὡς ἐν ἐκείνῳ· ἀδικεῖς τὰς
ναῦς ἐμπρήσας· ἀλλὰ νίκην πεποίηκα, ἀλλὰ φυγῆς
ἀπήλλαξα. ἡ δὲ ἀντιπαράστασις τὰ πολλὰ ἀπὸ τῶν
ἐκβάσεων εὑρίσκεται, οἷον εὐπορίαν ποιεῖ τὸ μισθοῦ
μυεῖν, ἀλλὰ τοῦτο ἐκβήσεται, ἀδοξία, ὀργὴ παρὰ θεῶν·
ἠδίκησας διελὼν τὸ τεῖχος, ἀλλὰ νίκη ἀπέβη.

Γίνεται δὲ ἀντιπαράστασις ἢ ἀφ’ ἑνὸς τῶν τελικῶν
κεφαλαίων ἢ κατ’ ἀντιπαράστασιν τρόπου ἢ κατ’ ἐν-
δόξου κρίσιν, ἢ δήμου ἢ νόμου ἢ παραδείγματος ἢ
προγονικῆς δόξης ἢ δίκης, καὶ καθόλου κατ’ ἀντιπαρά-
στασιν προσώπου ἢ πράγματος. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν τελι-
κῶν κεφαλαίων οὕτως· ἐφόνευσας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ,
ἄξιος γὰρ ἦν· παράνομα γράφεις, ἀλλὰ λυσιτελοῦντα.
καὶ ἑξῆς ἐνδόξου κρίσις· τούτου δὲ καὶ οἱ νόμοι στο-
χάζονται· ναί, φησί, κερδαλέα γράφεις, ἀλλ’ αἰσχρά, 512
ἀλλὰ λυπηρά, ἀλλ’ ἀλγεινά, ἀσύμφορα. καὶ νόμῳ νόμος
καὶ μάρτυς ἀντιπαρίσταται μάρτυρι καὶ ψήφισμα ψη-
φίσματι. κατ’ ἀντιπαράστασιν δὲ τρόπου οὕτως γίνε-
ται ἀντιπαράστασις· δεῖ μισθοῦ μυεῖν, ἵνα εὐπορῶμεν·
τούτῳ ἀντιπαρέστησα ἕτερον τρόπον βελτίω· ἑτέρως

1. *ἡμῖν δίδωσιν* B Sp ‖ 2. *εἶτα ἀντιπαραστάσει* B ‖ 8. *φέρει* B ‖ 9. *τούτῳ* Gud. Sp | *ὀργὴ παρὰ θεῶν, ἀδοξία* B ‖ 12. *κεφαλαίων* om. B ‖ 13. *δῆμος ἢ νόμος ἢ παραδείγματα καὶ* B ‖ 14. *νίκης* B ‖ 17. *γράφεις ἢ λ.* B ‖ 18. *τοῦ ἐνδόξου* B | *δὲ ἀγράφως καὶ* B ‖ 20. *ἀλλὰ λυπηρά* om. B | fort. *ἀλλ’ ἀσύμφορα* | *νόμος νόμῳ παρίσταται καὶ μάρτυς μάρτυρι* B ‖ 21. *παρίσταται* libri, corr. Bakius ‖ 22. *τρόπος* B ‖ 23. *ἵνα σχῶμεν χρήματα* B ‖ 24. *τούτῳ*] B Sp, *τοῦτο* A | *ἀντιπαρεστήσαμεν* B, v. p. 268. 4 et 273. 14, *ἀντιπαραστήσομεν* Finckhius

7 *χρήματα δεῖ πορίζειν, οἷον εἰσφορὰν ἐπιγράφειν, ὡς καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· 'ναί, φησίν, ἐπιλείψουσιν οἱ χορηγήσοντες διὰ τὰς ἀτελείας'. [ἢ] βελτίων ἕτερος τρόπος ἐπανορθώσεως· 'καὶ πόσῳ βέλτιον' φησίν 'εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας ὥσπερ τὰς τριηραρχίας, ἢ πάντας περὶ ἡμᾶς ἀπίστους διαθεῖναι'. γίνεται δὲ καὶ ἀντιπαράστασις κατ' ἐνδόξου κρίσιν, ὅταν τῷ λεγομένῳ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ἢ προγόνου πρᾶξιν ἢ δήμου ἢ πόλεως ἄλλης ἢ νομοθέτου ἢ προσώπου [ἢ] ἐνδόξου κρίσιν ἢ ὅλως παράδειγμά τι ἀντιθῶμεν, ὡς ἐν τῷ περὶ στεφάνου· 'ἄνισον, φησίν, πεποίηκας τὴν συμμαχίαν, ὦ Δημόσθενες'· τούτῳ ἀντέθηκε προγόνων κρίσιν καὶ παραδείγματα· 'καὶ ἐπὶ τῶν προγόνων ἐν Σαλαμῖνι διπλασίας μὲν ἡ πόλις τριήρεις παρέσχε τῶν ἄλλων'. δεῖ δὲ ἐν ταῖς ἀντιπαραστάσεσι σκοπεῖν, ὅπως τῶν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου εἰρημένων τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα εὐλογώτερα φαίνηται.*

Γίνεται δὲ λύσις καὶ ἐν διανοίας ἐξετάσει, ὅταν ἢ νομοθέτου διάνοιαν ἐξετάζωμεν, οἷον ὁ νόμος σοι ἐναντιοῦται, οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ γέγραπται ὁ νόμος,

2. *καὶ* om. B | *ἐπιλείψουσιν*] A, *ἐπιλείπουσιν* BSp, v. Dem. Lept. 21 ‖ 3. *ἢ*] del. Sp, an *εἶτα* ‖ 6. *ἢ τοὺς ἅπαντας ἀπίστους πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθεῖναι* B ut est apud Dem. Lept. 22 praeter *ἀπίστως* | *γίνεται δὲ καὶ* (*καὶ* om. Sp) *ἀντιπαράστασις καὶ ἐνδόξου κρίσεως* ASp, corr. Bakius, *γίνεται δὲ ἀντιπαράστασις κρίσεως* B, fort. *καὶ* transponendum ante *κατ'* ‖ 8. *ἀπὸ* B | *προγόνων* B | *πρᾶξιν*] BSp, *τάξιν* A ‖ 9. *ἢ* A, del. Sp, om B ‖ 10. *παραδείγματι* libri, corr. Walzius | *ἀντιτιθῶμεν* Bakius ‖ 11. *ὑπὲρ τοῦ* B; Dem. Ctes. 238 | *ἐποίησας* B ‖ 13. *ἢ καὶ παράδειγμα* B ‖ 14. *παρέσχεν* A, *παρέσχετο* B, v. Dem. l. c. ‖ 16. *λεγομένων τὰ ἐξ ἡμῶν λεγόμενα* B | *ὑμῶν* A ‖ 17. *εὐλογώτερον* B | *φανεῖται* Bakius ‖ 18. *ἐν* del. Sp | *ἐκ διανοίας ἐξετάσεως* B ‖ 19. *ὁ* om. A ‖ 20. *ἐναντιοῦται ἢ ὁ νόμος σοι οὐ τ. τ. δ. γέγραπται* B

ἀλλ' ἑτέρᾳ. δεῖ σκοπεῖν, ὅπως ἂν εὔλογος φανῇ ἡ 512
ὑφ' ἡμῶν λεγομένη διάνοια, οἷον· ὁ ξένος κεκώλυται 7
ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ τεῖχος· εἰ ὁ νόμος κωλύει, ἐπὶ κακῷ τῆς πόλεως ἀναβαίνειν κωλύει, οὐ τὸν ἀριστεύειν μέλλοντα. γίνεται δὲ καὶ ψηφίσματος καὶ παντὸς ῥητοῦ λύσις ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ διανοίας ἐξετάσεως. καὶ μαρτυριῶν λύσις ἢ κατ' ἀντιπαράστασιν, ὡς ἐδείχθη, μαρτυριῶν ἄλλων [ἢ εἰκότων] ἢ ἐκ διανοίας ἐξετάσεως· καταμαρτυρεῖ σου ὁ δεῖνα [τὴν διάνοιαν] πρὸς χάριν ἢ δι' ἔχθραν. πολλάκις δὲ καὶ ἑαυτῶν διάνοιαν παρεχόμεθα ἐν λύσει, ὃ καὶ χρωματικὸν καλοῦσί τινες, οἷον· 'τυραννίδος ἐπιθυμεῖς, ἢ διὰ τί δακρύεις;' 'δακρύω ἐλεῶν τοὺς ἐν τυραννίδι καὶ τὰ ἐκ τυραννίδος κακὰ ἐνθυμούμενος'. ὥσπερ δὲ ἔφην ῥητὸν ἐκ διανοίας λύεσθαι, οὕτω καὶ διάνοιαν ἐκ ῥητοῦ, οἷον· τῇδε τῇ διανοίᾳ ὁ νόμος γέγραπται, ἢ οὐδαμοῦ τοῦτο τῷ ῥητῷ πρόσκειται.

Γίνεται δὲ λύσις καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου καθ' ὑπόθεσιν, ὅταν οὗ ἐγκαλούμεθα τὸ ἐναντίον δείξωμεν ὡς ἀλυσιτελὲς ἢ ὡς οὐκ ἐνδεχόμενον, ὡς ἐν τῷ περὶ στε-

1. καὶ δεῖ B | ἂν om. B ‖ 2. ὁ om. B ‖ 3. εἰ] A, ἢ B | τὸν ἐπὶ κακῷ ἀνιόντα τῆς πόλεως B; idem apud Hermog. II. 168. 8 Sp ‖ 4. κωλύει om. B ‖ 5. ψηφίσματος] BSp, ψηφίσματα A ‖ 6. τὸ om. B | μαρτύρων B ‖ 7. λύσις] BSp, λύσεως A | Locum vix sanum auctore Spengelio edidi; in B haec sunt: μάρτυρος ἄλλου τῇ διανοίᾳ πρὸς χάριν ἢ δι' ἔχθραν, πολλάκις δὲ καὶ αὐτῶν ἢ εἰκότων ἢ ἐκ διανοίας ἐξετάσεως καταμαρτυρεῖ σου ὁ δεῖνα ἢ διάνοιαν παρεχόμεθα ἐξετάζοντες, ὃ καὶ χρωμάτιον καλοῦσιν, οἷον. ‖ 9. τῇ διανοίᾳ Bakius ‖ 11. ἐν λύσει ἐξετάζοντες Sp ‖ 12. ἢ δακρύω B ‖ 13. ἐλεῶν] BSp, ἐλεῶ A; v. Hermog. II. 147. 6 Sp | ἐν τῇ τυραννίδι B ‖ 14. ἐνθυμούμενος] B et reliqui libri det. haec addunt: ὅπερ αἰτιῶνται Ἀψίνην, ὅτι ἐν καταστάσει τοιαύτῃ γνώμην ἐξετάζει· τοῦτ' ἔστι τὸ χρῶμα ὅπερ ἐστὶ τῶν πραγμάτων ‖ 16. ἢ] libri, del. BakiusSp ut responsum ad praecedens ‖ 19. οὖν ἐκκαλ. B

7 *φάνου· ʽἄνισον πεποίηκας τὴν συμμαχίαν, ὦ Δημόσθενες᾿· τοῦτο ἐλύθη πρῶτον ἐκ παραδείγματος, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν προγόνων ἐπράχθη, εἶτα καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου καθ᾿ ὑπόθεσιν· ʽεἰ δ᾿ ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ, τί ποιεῖν ἂν ἢ λέγειν οἴεσθε τοὺς ἀσεβεῖς τούτους ἀνθρώπους;᾿ καὶ πάλιν προϊών που λέγει πρὸς τὴν ἀντίθεσιν· ʽἀλλ᾿ ἄτολμος εἶ καὶ μαλακός᾿, διότι πταῖσμα* 513 *γέγονε διὰ τὴν ἔξοδον τὴν μετὰ Θηβαίων, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου λαβών· ʽεἰ δὲ νῦν μετὰ Θηβαίων ἡμῖν ἀγω-* A 138r *νιζομένοις | οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί ἂν ἐγένετο, εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους, καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς τῆς μάχης γενομένης τοσοῦτος περιέστη φόβος, τί ἄν, εἴ που τῆς Ἀττικῆς ταὐτὸ τοῦτο πάθος ἐγένετο, προσδοκῆσαι ἐχρῆν;᾿ καὶ πάλιν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου ʽὕβρις τὸ πρᾶγμα, ὦ Δημόσθενες, οὐκ ἀσέβεια᾿ ἡ λύσις ἐκ τοῦ ἐναντίου καθ᾿ ὑπόθεσιν· ʽἐγὼ δὲ οἶδα ὅτι, εἰ μὴ προὐβαλλόμην αὐτόν, οὑναντίος ἂν εὐθέως ἧκέ μοι λόγος, ὡς εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθές, προβάλλεσθαί μ᾿ ἔδει᾿.*

Γίνεται δὲ λύσις καὶ ἐκ διαφορᾶς, οἷον ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· Λακεδαιμόνιοι, φησί, καὶ Θηβαῖοι οὐδένα τιμῶσι· τούτου ἐκ διαφορᾶς ἡ λύσις, ὅτι ʽἀνομοίου πράγματος ἐμνήσθης· Λακεδαιμόνιοι γὰρ καὶ ἡμεῖς

3. *ἀπὸ τοῦ* B ‖ 4. *ὑπέρθεσιν* B | *εἰ δέ μου* A; Dem. Ctes. 240 ‖ 6. *τί λέγειν* BSp | *οἴεσθε* om. B ‖ 8. Dem. Chers. 68, F. L. 206; *ἀλλ᾿— μαλακὸς* om. B | *ὅτι* B ‖ 10. Dem. Ctes. 195 ‖ 14. *περίεστι* B ‖ 15. *ἐγένετο* om. B | *χρὴ* B ‖ 17. *οὐ κατὰ ἀσέβειαν* B | *ἀπὸ τοῦ* B ‖ 18. *προὐκαλούμην* B, *προὐβαλόμην* Finckhius; Dem. Mid. 26 | *αὐτόν, ἀλλ᾿ ἐδικαζόμην* B ‖ 19. *οὑναντίως* B, corr. rec. m. | *ἧκεν ἂν εὐθύς μοι λόγος* B ‖ 20. *με δεῖ* A, *μ᾿ ἐχρῆν* B ‖ 21. *καὶ* om. B ‖ 22. Dem. Lept. 105 ‖ 23. *ὅτι*] A, *ἢ* B ‖ 24. *καὶ θηβαῖοι καὶ ἡμεῖς* B

καὶ Θηβαῖοι οὔτε νόμοις οὔτε ἔθεσιν οὔτε πολιτείᾳ 7
τῇ αὐτῇ χρώμεθα'. καὶ πλέον ἕξει τὸ εἶδος ἐν ταῖς λύσεσι ταῖς πρὸς παράδειγμα.

Γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου ἡ συλλογιστικῶς λύσις, ὡς ἐπ' ἐκείνου· ὁ νόμος κελεύει τὸν ἐξ ἑταίρας μὴ λέγειν, ἢ ἴσον τούτου κωλύειν τὸν νόμον τὸν ἐκ πόρνου γεγονότα· ὁμοίως γὰρ καὶ οὗτος ἐπονείδιστος ἐκ γένους καὶ ἐν ἀσελγείᾳ τέθραπται· καὶ ἑξῆς κατὰ αὔξησιν, ὅτι μεῖζόν ἐστι.

Καὶ ἡ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὴ ἰδέα λύσεων οὐκ ἀγεννής, ὅταν λέγωμεν, ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πολλῶν καὶ ἄλλων ἀποστατέον καὶ εἰς ἀπέραντον προβήσεται, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· 'ἐξαπατᾶται, φησίν, ὁ δῆμος, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἔθηκα τὸν νόμον'· τοῦτο ἔλυσε 514
τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ χρησάμενος· 'τί οὖν κωλύει πάντα ἀνῃρῆσθαι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον; οὐ γάρ ἐστιν ἐφ' ὅτῳ τοῦτο οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολλὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες ἐψηφίσασθε, καὶ ὅλως ἐν οἶμαι πολλοῖς οἷς πράττετε καὶ τοιοῦτό τι συμβαίνειν ἀνάγκη'. καὶ πάλιν ἐν ἐκείνῳ τῷ ζητήματι· 'ἀποστατέον, φησί, τῶν γάμων ἡμῖν διὰ τὰ προσόντα λυπηρά· τί οὖν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον κωλύσει πολλῶν καὶ ἄλλων ἀποστῆναι τῶν κατὰ τὸν βίον, καὶ πολιτείας καὶ κτήσεως καὶ ἀποδημιῶν, ἐπειδὴ ἔσθ' ὅτε καὶ ἐν τούτοις λυπηρόν τι συμβαίνει;'

1. *οὔτε ἔθεσιν τοῖς αὐτοῖς χρώμεθα* B ‖ 2. *ἕξειν τὸ τοιοῦτον ἐν τ. λ. τὸ πρὸς π.* B ‖ 5. *κωλύει* Bakius; idem exemplum apud Hermog. II. 141. 4 Sp ‖ 6. *ἢ* abundat, *ἀλλ'* Bakius | *τούτου καὶ ὅμοιον τὸ* B ‖ 7. *ἐκ γένους ἐπονείδιστος καὶ ἀσελγείᾳ ἐντέθραπται* B ‖ 9. *ὅτι καὶ* B ‖ 11. *πολλῶν καὶ ἄλλων*] BSp, *καὶ ἄλλων πολλῶν* A, v. 23, at p. 277. 15 ‖ 13. Dem. Lept. 3 ‖ 15. *κωλύσει* B ‖ 18. *πολλὰ*] om. B ‖ 19. *ἐν* libri | *τοιοῦτόν τι* B ‖ 22. *τί οὖν κωλύει κατὰ τ. τ. λ.* B ‖ 25. *ἔστιν ὅτε* B

7 Γίνονται δὲ λύσεις καὶ ἐκ τοῦ ἐλλιποῦς ἢ παραγραφικῶς ἢ κατὰ χρόνον ἢ τόπον.

Γίνεται λύσις καὶ μεταστατικῶς ἢ ἐπὶ τὰ ἐν ἡμῖν πάθη συγγνωστά, οἷον· ἀδικεῖς, φησίν, ὑβρίσας· ἢ συγγνωστὸς διὰ μέθην ἢ διὰ μανίαν. ἐπὶ τὰ ἐκτὸς δέ, ὡς ἐν τῷ περὶ στεφάνου· 'ἥττης γέγονας αἴτιος, ὦ Δημόσθενες· κυρία τούτου ἡ τύχη'. ἔτι δ' ἔστιν ὅτε καὶ λύσις λύσει συνεμπίπτει, καὶ ἡ μέθοδος τῇ ἀνατροπῇ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐνίοτε ὁρμᾶσθαι δοκεῖ. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, ἐπεὶ καὶ στάσις στάσει συνεμπίπτει.

Ἡμεῖς δὲ τοὺς τόπους τῶν λύσεών σοι παρεχόμεθα, οὓς εἰδὼς ῥᾷον εὐπορήσεις λύσεων. ἔτι δὲ κἀκεῖνο χρή σε εἰδέναι, ὅτι οὐ πάσαις ταῖς λύσεσι χρῆσθαι ῥᾴδιον, ἀλλὰ ταῖς ἐμπιπτούσαις. ἔστω δὴ καὶ ἀντίθεσις ἐπὶ τῶν ὁμοσάντων μὴ γῆμαι καὶ κρινομένων, ὅτι πολλὰ λυπηρὰ τοῖς γάμοις παρακολουθεῖ, καὶ γυναικῶν ἀσέλγεια καὶ παίδων πονηρία. ἐνταῦθα οὐ δυνάμεθα κατὰ ἀνατρο-
515 πὴν ἀπαντῆσαι, ὅτι οὐδὲν λυπηρὸν συμβαίνει· ψεῦδος γάρ· ἀλλὰ μεθοδεύω πρῶτον αὐτὸ κατὰ μείωσιν· οὐ πᾶσι τὰ αὐτά. κατὰ ἀντιπαράστασιν ἀγαθοῦ· οὐ δεῖ τὰ προσόντα λυπηρὰ μόνον σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀγαθά·

1. *γίνεται δὲ λύσις* Sp ‖ 2. *τόπον*] A, *κατὰ τρόπον ἢ κατὰ πρόσωπον* B ‖ 3. *γίνονται δὲ λύσεις* B | *ἢ* del. Volkmannus, Bakio plura excidisse videntur: *ἢ ἐπὶ τὰ ἐν ἡμῖν πάθη συγγνωστὰ ἢ ἐπὶ τὰ ἐκτός· καὶ ἐπὶ μὲν τὰ ἐν ἡμῖν πάθη, οἷον.* ‖ 4. post *ὑβρίσας* lacunam indicat et *συγγνωστῶς* emendat Volkmannus, *ἀλλὰ* pro *ἢ* corr. Bakius; fort. *ἢ* abundat ‖ 6. *αἴτιος γέγονας* B; Dem. Ctes. 207 sq. ‖ 7. *ἡ κυρία τούτου ἡ τύχη ἐστίν. ὅτε* B, *ἡ κυρία τούτων ἡ τύχη. ἔστιν ὅτε* Finckhius ‖ 9. *καὶ οὐ χρὴ θαυμάζειν* B ‖ 12. *ῥᾴδιον* B | *λύσεως* B ‖ 14. *ἀντίθεσις ἡμῖν ἐκείνη* B ‖ 15. *ὁμοσάντων* AB ‖ 16. *ἀκολουθεῖ* B ‖ 17. *δύναμαι* B; auctor ipse suam exponit declamationem, v. p. 268. 4, 271. 24, 273. 14 ‖ 19. *αὐτὸ πρῶτον* BSp ‖ 20. *ταῦτα* B | *εἶτα κατὰ* Bakius | *οὐδὲ τὰ — σκοπεῖν δεῖ* B

ἔστι δὲ ταῦτα παιδοποιΐα, διαδοχὴ γένους, κλήρου, 7 πολιτείας, τὸ γηροκομίαν ἕξειν. εἶτα κατὰ αὔξησιν· καὶ μείζω τὰ ἀγαθὰ τῶν λυπηρῶν. εἶτα ἀντιπαραστάσει τρόπου· χρὴ δὲ δι' ἑτέρου τρόπου τὰ ἄτοπα φυλάττεσθαι, σωφρονίζειν τὰ γύναια, τοὺς παῖδας ἀμείνους ποιεῖν τῇ ἀγωγῇ, διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων. εἶτα κατὰ ἐνδόξου κρίσιν· οὕτω πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν δοκεῖ, οὕτω καὶ τοῖς νόμοις, οἳ περὶ γάμων διαλέγονται, οὕτω πᾶσιν ἀνθρώποις. εἶτα διανοίας ἐξέτασις· οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ ὤμοσαν, ἀλλ' ἀσελγείας καὶ μοιχειῶν ὑπόθεσίς ἐστιν αὐτοῖς ὁ ὅρκος. εἶτα ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· εἰ τὸ γαμεῖν ἔχει τινὰ λυπηρά, πόσῳ τὸ μὴ γαμεῖν λυπηρότερον, τὸ εἶναι ἄοικον, ἀνέστιον, ἄπαιδα, οὐχ αὑτῷ, οὐ πόλει χρήσιμον; εἶτα ἡ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή, ὅτι καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἀναιρήσομεν, οἷς τι τῶν λυπηρῶν πρόσεστιν. εἶτα μετα|στατικῶς· A138v τὸ μὲν δυστυχῆσαι περὶ γάμον τύχης ἐστὶν ἔγκλημα, τὸ δ' ἄγαμον εἶναι γνώμης πονηρία. εἶτα ἐξ ἀποβάσεως· τί συμβήσεται, εἰ τούσδε καὶ ἄλλοι μιμήσονται; ἔφαμεν δὲ τῆς ἀντιπαραστάσεως καὶ τὴν ἀπόβασιν εἶναι.

Χρὴ δὲ τὰς μὲν ἀσθενεστέρας λύσεις προτέρας

1. κλήρου γένους B ‖ 2. γηροκῶμον ἔχειν B ‖ 3. κατὰ ἀντιπαράστασιν B ‖ 4. καὶ χρὴ δι' B ‖ 5. τὰς γυναῖκας B ‖ 6. διὰ τῆς ἀγωγῆς B ‖ 7. οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ τὴν πόλιν δοκεῖ τοῖς νόμοις οἳ περὶ γάμων διαλέγονται, οὕτω καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις νενόμισται B ‖ 9. ἀνθρώποις νενόμισται BSp ‖ 10. ἐξετάσει Bakius, ἐξετάσεις Ald. | ἢ οὐ B ‖ 11. ἐστιν ὑπόθεσις B ‖ 12. πόσῳ λυπ. τ. μ. γ. B ‖ 13. ἀλλ' εἶναι B ‖ 14. τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ B ‖ 16. ἀναιρήσομεν] A, ἀναιρήσουσιν BSp ‖ 18. δυστυχεῖν περὶ γάμων B | ἐστὶν] BSp, τὸ A ut videtur, fort. abundat ‖ 20. εἰ] Bakius ex Gudiano Sp, καὶ A, εἶτα B | ζηλώσουσιν B ‖ 21. τὸ τῆς A

7 τιθέναι, τὰς δὲ ἰσχυροτέρας δευτέρας· εἰ γὰρ αἱ ἰσχυρότεραι πρότεραι τεθεῖεν, οὐκέτι χώραν ἕξουσιν αἱ ἀσθενέστεραι. εἰσάγονται δ' αἱ μὲν ἀσθενέστεραι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ παράλειψιν, αἱ δὲ ἰσχυρότεραι
516 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προηγουμένως ἐπισημαινομένων
6 ἡμῶν τὰς δυνάμεις αὐτῶν. ἐνίοτε μέντοι καὶ αἱ ἰσχυρότεραι κατὰ παράλειψιν τίθενται, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· 'ἐγὼ δ' ὅτι μέν τινων κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τῶν ἀτόπων ἐστί, παραλείψω'. ἐνίοτε καὶ συνεισάγονται ταῖς ἀντιθέσεσιν αἱ λύσεις, ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας· 'οὕτω τοίνυν πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβευκὼς περιϊὼν λέγει· τί δ' ἂν εἴποις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ;' ἔξεστι γάρ σοι ἀνατρέψαι τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ποιῆσαι λύσιν· 'κατηγορεῖς τῶν συμπρέσβεων'· 'ναί, πολλὰ γὰρ καὶ δεινὰ πεπρεσβεύκασι'. πολλάκις τῇ εἰσαγωγῇ τῆς ἀντιθέσεως συνεισάγεται ἡ λύσις καὶ ἔμφασις ὅλης λύσεως γίνεται δι' ἑνὸς ῥήματος, ὡς ἐν τῷ περὶ στεφάνου· 'εἰ δὲ λέγεις τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια, Αἰσχίνη, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ'. τὸ γὰρ νυνὶ καὶ ἀντὶ λύσεως ὅλης ἤρκει· ἐχρῆν γὰρ καὶ τότε. διττὴ δ' ἡ χρῆσις παρὰ τῷ Δημοσθένει· ἢ γὰρ προτάττει τὸ ἐξ ἀνατροπῆς καὶ ἐπάγει τὸ ἐκ μεθόδου συγχωρήσας, εἶτα περιτρέψας, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδρο-

1. ἰσχυρὰς — ἰσχυραὶ B ‖ 2. δεύτεραι δὲ αἱ ἀσθενέστεραι, οὐκ ἔτι χώραν ἔχουσιν εἰσάγονται B ‖ 5. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον om. B ‖ 6. ἐνίοτε δὲ καὶ αἱ ἰσχυραὶ ἐκ παραλείψεως B ‖ 8. Dem. Lept. 2 ‖ 9. τῶν — παραλείψω om. B ‖ 10. δὲ καὶ Gudianus ‖ 11. τῷ τῆς B; Dem. F. L. 188 ‖ 12. περὶ ὧν B ‖ 14. ἀναστρέψαι Finckhius, ἀποστρέψαι B auctore Walzio ‖ 15. λύσιν ποιῆσαι B ‖ 16. ἐπρέσβευσαν B ‖ 18. ὅλης] Finckhius, ὅλως ASp, ὅλη B ‖ 19. περὶ τοῦ BSp | ἢ τὰ B; Dem. Ctes. 238 ‖ 20. ὡς περὶ Bakius ‖ 21. alterum καὶ om. B ‖ 22. ἡ om. B | καὶ παρὰ B

τίωνος· 'ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ, 7 μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς'. ἄχρι τούτου ὡς ἔχων ἀνατρέψαι ἀπέφηνεν, εἶτα ἑξῆς συγχωρήσας περιέτρεψεν· 'οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τοῦτο τοιοῦτόν ἐστι τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τἀναντία'. εἶτα περιτρέψας, ὡς ἐν ἐκείνῳ· 'ἐγὼ δέ, εἰ τοῦτο τοιοῦτόν ἐστιν, οὐκ ἔχω ὅ τι μεῖζον κατηγορήσω'. εἶτα ἑξῆς κατὰ ἀνατροπήν· 'οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ἡμῖν οὕτω μᾶλλον'.

Τῶν δὲ λύσεων ἁπασῶν τῶν προειρημένων αἱ μέν εἰσιν ἐξ ἰδιότητος, αἱ δὲ ἐκ κοινότητος. ἐκ κοινότητος 517 μέν, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ ἐκεῖνο· 'ἢν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέξασθαι, μαθέτωσαν, ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δ' ἀλλοτριοῦται'. ἐκ κοινότητος ἡ λύσις· ἡ δὲ ἑξῆς ἐξ ἰδιότητος· 'ὡς δ' ἠδίκουν, σαφές ἐστι'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ.

Παραβολὴ παραδείγματος τούτῳ διαφέρει, ὅτι ἡ μὲν 8 παραβολὴ ἀπ' ἀψύχων ἢ ζῴων ἀλόγων λαμβάνεται· ἀπὸ μὲν ἀλόγων, ὡς παρ' Ὁμήρῳ

1. τἀληθῆ B; Dem. Androt. 6 ‖ 2. εὖ οἶδα σαφῶς B | μέχρι B ‖ 3. ἐνέφηνεν B, ὑπέφηνεν Bakius ‖ 4. τὰ μάλιστα — τοιοῦτόν ἐστιν om. A ‖ 5. ante εἶτα περιτρέψας excidisse putat Bakius, quae pertinerent ad alteram χρῆσιν Demosthenis, in qua ἀνατροπὴ secundo loco poneretur ‖ 10. πασῶν B ‖ 12. παρὰ τῷ B; Thucyd. I. 34 ‖ 13. δέχεσθαι BSp; sequuntur in B et reliquis praeter A: εἶτα ἐκ κοινότητος (ἐν κοινότητι alii) ἡ λύσις μαθέτωσαν ‖ 15. ἐκ κοινότητος ἡ λύσις om. B ‖ 19. τοῦτο libri, corr. Bakius; idem initium huius capitis intercidisse suspicatur, v. p. 285. 7 ‖ 20. παραβολὴ] Finckhio nonnulla desiderari videntur collato Minuciano p. 604 Walz. ‖ 21. Homer. *O* 263

8 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ.

ἀπὸ δὲ ἀψύχων, ὡς παρὰ Δημοσθένει· 'ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου'. τὰ δὲ παραδείγματα ἐκ γεγονότων ἤδη λαμβάνεται προσώπων, ὡς παρὰ Δημοσθένει· 'λέγεται κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι'. πᾶν παράδειγμα ἔχει μὲν τὴν ὕλην ἐκ τῶν γεγονότων, λαμβάνεται δὲ ἢ ἐξ οἰκείων ἢ ἐξ ἀλλοτρίων. τὰ μὲν ἐξ οἰκείων ἀγωνιστικώτερα καὶ προσεχέστερα, καὶ τοῦτο χρὴ ἐπισημαίνεσθαι, ὡς παρὰ Δημοσθένει· 'οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις, ἀλλ'
518 οἰκείοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι'. τὰ δὲ ἀπ' ἀλλοτρίων προσώπων λαμβανόμενα ἔστι μὲν οὐχ ὁμοίως προσεχῆ, δεῖ δὲ αὐτὰ ὅμως μὴ ἀπηρτῆσθαι. χρήσιμοι δὲ ἐπ' αὐτῶν καὶ αἱ προπαραιτήσεις, ὡς ἐπ' ἐκείνου ὁ Δημοσθένης· 'βούλομαι δ' ὑμῖν ἐν Λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ᾗ πόλις εὐνομουμένη χρῆται'. εἰ μὲν οὖν ἀπ' ἀλλοτρίου προσώπου, ἀδόξου δὲ γίνοιτο, χρὴ κατ' ἐπιτίμησιν αὐτὸ εἰσάγειν, οἷον· 'αἰσχύνομαι μὰ τοὺς θεούς, εἰ Μεγαρεῖς τόδε ἔπραξαν, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι οὐ πράξετε'. εἰ δὲ ἀπὸ ἐνδόξου, οὕτω· 'καλὸν δ' ὑμῖν ζηλῶσαι τοὺς ἄνδρας καὶ

1. *ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ* om. B ‖ 2. Dem. Olynth. II. 10, v. VII. p. 1023. 21 W. ‖ 4. *ἤδη πραγμάτων λαμβάνεται ἢ* B; Dem. Mid. 143 ‖ 6. *Ἀλκιβιάδην* A | *πᾶν δὲ* B ‖ 7. *προγεγονότων* B ‖ 8. *μὲν οὖν* B ‖ 9. *καὶ* ante *τοῦτο* om. B ‖ 10. Dem. Olynth. III. 23; *οἰκείοις χρωμένοις παραδείγμασιν εὐδαίμοσιν ὑμῖν* B ‖ 11. *ὑμῖν*] *ἡμῖν* A ‖ 14. *μὴ πάνυ ἀπηρτῆσθαι* B, *μὴ πάνυ ἀπαρτῆσαι* Bakius ‖ 15. *ἐν ἐκείνῳ* B; Dem. Timocr. 139 ‖ 16. *ὡς παρὰ Λοκροῖς νομοθετοῦσιν* B ‖ 20. *γίνοιτο*] Sp, *γένοιτο* A, *λαμβάνοιτο* B ‖ 21. *νὴ* B; locus a rhetore constitutus ad Dem. Phil. III. 74 | *μὲν τάδε* B ‖ 22. *οὐ*] A, *μὴ* BSp

τὰ ἐκείνων, ἔστι δὲ ταῦτα'. χρὴ δὲ τὰ παραδείγματα 8 γνώριμα εἶναι καὶ σαφῆ καὶ μὴ πάνυ ἀρχαῖα μηδὲ μυθώδη, συνᾴδοντα δὲ τοῖς ὑποκειμένοις καὶ | μὴ A 139r ἀπομηκύνεσθαι ἄγαν, εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλων εἴη τὸ παράδειγμα, ὁποῖον τὸ περὶ Ἀλκιβιάδου ἐν τῷ κατὰ Μειδίου.

Χρεία δὲ ἐν προοιμίοις μὲν οὐ πάνυ τι παραδειγμάτων, ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ λόγῳ, καὶ ἤτοι προτάττομεν τοὺς λογισμοὺς τῶν παραδειγμάτων ἢ ἐπάγομεν. ἔστι δὲ ἰσχυρότατον ἐν λόγῳ τὸ παράδειγμα· λαμβάνεται δὲ ἀπὸ τεσσάρων, ἀπὸ ὁμοίου, ἀπὸ ἐναντίου, ἀπὸ μείζονος, ἀπὸ ἐλάττονος. ἀπὸ ὁμοίου μέν, οἷον· 'δίκην εἰσπράξασθε παρ' αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὁ δεῖνα πρότερον 519 τὰ ἴσα ἀδικήσας δίκην ἔδωκεν'. ἀπὸ ἐναντίου δὲ οὕτω· 'συμφέρει σῶσαι τούσδε· καὶ γὰρ τοῖσδε μὴ βοηθήσαντες ἐβλάβητε'. ἀπὸ δὲ μείζονος· 'οὐκ ἄξιος οὗτος τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης· ὁ δεῖνα γὰρ καὶ μείζονα εὐεργετήσας οὐκ ἔτυχε τηλικαύτης τιμῆς'. 'ἔξιτε ἐπὶ τὸν πόλεμον· καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι ὑμῶν μείζους κινδύνους ὑπέστησαν'. ἀπὸ δὲ ἐλάττονος· 'ἀποκτείνατε τοῦτον· καὶ γὰρ οἱ πρόγονοι ὑμῶν ἐλάττω ἠδικηκότα τὸν δεῖνα ἀπέκτειναν'. ἀπὸ ἐλαττόνων προσώπων, οἷον· 'οἱ δεῖνες ἀσθενέστεροι ὄντες ὑμῶν τάδε ἔπραξαν'.

Τίθεται δὲ τῶν παραδειγμάτων τὰ μὲν ἀπὸ ὡρισμέ-

1. ταῦτα τίνα; B ‖ 4. πλὴν εἰ B ‖ 7. παραδείγματος B Sp, χρεία δὲ π. ἐν π. μὲν οὔ, ἐν δὲ B ‖ 10. λόγῳ] λύσεσι Finckhius ‖ 11. ἀπὸ τῶν πρώτων B | v. Hermog. II. 318. 26 Sp, VII. p. 1023 W. ‖ 14. ἀπὸ δὲ ἐναντίου οὕτως συμφέρει ὑμῖν B ‖ 15. καὶ γὰρ πρότερον μὴ βοηθήσαντες Ἀμφιπολίταις ἐβλάβητε B, v. Dem. Olynth. I. 8 ‖ 16. ἄξιός ἐστιν B ‖ 17. καὶ γὰρ ὁ δεῖνα πρότερον μείζονα B ‖ 18. τιμῆς. ἢ οὕτως· B ‖ 19. μείζονας πολέμους B ‖ 21. ἀπέκτειναν om. B ‖ 22. ἀπὸ δὲ προσώπων ἐλαττόνων οὕτως· B ‖ 24. τίθενται — μὲν ὁρισμένως B

8 νων, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· ‘λέγεται τοίνυν κατὰ τὴν παλαιὰν εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι’. ἀορίστως δέ, οἷον εἰ λέγοις· ‘οὐκ ἐφ’ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου ἔθος ἐστὶν ὑμῖν τοῖς κινδυνεύουσι βοηθεῖν καὶ κοινὴν παρέχειν τὴν πόλιν’.

Δεῖ δὲ ἐν τοῖς παραδείγμασι γοργῶν σχημάτων· τῇ γὰρ ἑαυτῶν φύσει ἐστὶν ὕπτια, ἅτε δὴ ἀφηγηματικὰ ὄντα καὶ οὐ κατὰ διακοπὴν εἰσαγόμενα, ὡς ἐν ἐκείνῳ· ‘λέγεται κατὰ τὴν παλαιὰν εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι, ᾧ σκέψασθε τίνων ὑπαρχόντων’· οὐ γάρ ἐστι διακοπή. ἢ πλαγιασμὸς ἐπάγεται, ὃς ποιεῖ εὐτονίαν, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· ‘λέγονται οἱ τριάκοντα χρήματα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ’· εἶτα ὁ πλαγιασμὸς εὐθέως ἕπεται· 520 ‘λόγων δὲ γενομένων’. ἢ ἄλλο τι τῶν γοργῶν σχημάτων τίθεται δὴ κατὰ πλαγιασμὸν ἢ κατὰ συστροφὴν καὶ τόνον λαμβάνει, ὡς παρὰ Δημοσθένει· ‘εἰ γὰρ ὅθ’ ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες’. πολλάκις δὲ προσπλέκεται παραδείγματα παραδείγμασιν, ἃ μὴ διαιρεθέντα ἀπ’ ἀλλήλων ὑπόνοιαν ἐμποιεῖ, ἢ καὶ ὑποβάλλεται τὰ παραδείγματα. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀτελῆ ταῦτα ἐῶμεν ἄχρι τοῦ χρησίμου μνησθέντες, ὡς ἐν τῷ πρὸς

1. τοίνυν om. B, v. p. 280. 5 ‖ 2. παλαιὰν ἐκείνην — ἀορίστου B ‖ 3. καὶ οὐκέτι ἐφ’ ἡμῶν ὂν B; v. Dem. Ctes. 96 ‖ 4. ἔστιν ὑμῖν ἔθος B ‖ 5. παρασχεῖν B ‖ 8. καὶ κατὰ διακοπὴν εἰσάγεται, ὡς ἐπ’ ἐκείνου B ‖ 9. παλαιὰν ἐκείνην B ‖ 10. τὸ A, corr. Sp, σκέψασθαι γάρ ἐστι διακοπή B, τὸ σκέψασθε Bakius, μετὰ τὸ σκέψασθαι Finckhius ‖ 11. ἢ κατὰ πλαγιασμὸν εἰσάγεται B ‖ 12. Dem. Lept. 11 ‖ 14. πλαγιασμὸς οὐ διὰ πολλοῦ· λόγων δὲ γιγνομένων (γινομένων alii) B ‖ 16. δὴ] ἢ Bakius, δὴ κατὰ πλαγιασμὸν om. B ‖ 17. Dem. Olynth. I. 8 ‖ 18. π. γὰρ καὶ ἐπιπλέκεται B ‖ 19. μὴ om. B ‖ 20. ποιεῖ ἢ καὶ ἐξυποβάλλεται παραδείγματος B, ἢ καὶ ἑξῆς ὑποβάλλεται Bakius ‖ 21. αὐτὰ B

Λεπτίνην ἐν τῷ περὶ τοῦ τειχισμοῦ τοῦ Θεμιστοκλέους· 8
'λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος τειχίζειν εἰπών, κἂν ἀφίκηταί τις ἐκ Λακεδαίμονος κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι πρεσβεύων ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους· λόγων δὲ γενομένων ἐκεῖ καί τινων ἀπαγγελλόντων, ὡς Ἀθηναῖοι τειχίζουσι τὴν πόλιν, ἀρνεῖσθαι'. εἶτα οὐκ ἐπεξῆλθε διὰ τέλους τῷ παραδείγματι, ἀλλ' ἄχρι τοῦ χρησίμου εἰς τὸ προκείμενον εἰπὼν τὰ ἑξῆς εἴασεν ἐπενεγκών· 'καὶ πάντες ἴσως ἐπίστασθε, ὃν τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται'.

ΠΕΡΙ ΛΥΣΕΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ.

Περιείληπται μὲν καὶ ταῦτα ἐν τῷ περὶ λύσεων, 9
ἴδωμεν δὲ κἀνταῦθα ἀκριβέστερον. πᾶν παράδειγμα λύεται κατ' ἀνατροπήν, ὡς ἐπ' ἐκείνου ἐν τῷ κατ' Ἀνδροτίωνος· 'φήσει τοίνυν τοῦτον ἁπάσας τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλάς, ὅσαι πώποτε ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρεάν'· εἶτα κατ' ἀνατροπὴν ἡ λύσις· 'ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ, μᾶλλον δ' οἶδα 521
σαφῶς'. γίνεται δὲ παραδείγματος λύσις καὶ ἐκ διαφορᾶς, ὅ ἐστι τῆς μεθόδου, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· 'ἐπλήγη, φησίν, ὁ πρόεδρος ὑπὸ Πολυζήλου, ὅτι μὴ

1. Dem. Lept. 73 ‖ 4. *πρεσβεύσων αὐτὸς ὡς* B | *γινομένων καί τινων* B ‖ 6. *τὴν πόλιν* om. B ‖ 7. *διὰ τέλους*] A, *ὅλως* B | *πράγματι, ἀλλὰ μέχρι τοῦ χρησίμου κατὰ τὸ* B ‖ 8. *ἀπενεγκών* B ‖ 9. *ἀκηκόατε* B ‖ 11. *περὶ λύσεως παραδείγματος* B ‖ 12. *λύσεως* B ‖ 13. *καὶ ἐνταῦθα ἀκριβέστερον. πάλιν* B | *πρῶτον μὲν παράδειγμα* Volkmannus ‖ 14. *λέγεται* B | *ἐπ' ἐκείνου* om. B ‖ 15. Dem. Androt. 6 | *φησὶ* A | *τοίνυν τὸν τρόπον ἁπάσας* B ‖ 17. *ὑμῶν* Bakius e codice Veneto, *ἡμῶν* reliqui | *δωρεῶν* B auctore Walzio ‖ 18. *αὐτὸν οὐχὶ λέγειν* B ‖ 20. Dem. Mid. 38, locus ab auctore ipso constitutus ‖ 21. *ἢ οὐχ ὅμοιον* B, *ἀλλ' οὐχ* Bakius

9 ὅμοιον τό τε Μειδίου εἰς ἐμὲ καὶ τὸ Πολυζήλου εἰς πρόεδρον· πρῶτον μὲν ὁ τὸν πρόεδρον πατάξας τρεῖς εἶχε προφάσεις, μέθην, ἔρωτα, ἄγνοιαν'. εὑρίσκεται δὲ ἡ διαφορὰ ἢ κατὰ γνώμην, ὡς ἐνθάδε· 'ὁ μὲν Πολύζηλος, φησί, διὰ μέθην τοῦτο ἔδρασε, Μειδίας δὲ δι' ἔχθραν'· ἢ κατὰ καιρόν· 'ὁ μὲν γάρ, φησίν, ἐν δείπνῳ, ἐγὼ δὲ ἐν ἱερομηνίᾳ ἐτυπτήθην'· ἢ κατὰ τόπον· 'ὁ μὲν γὰρ ἐν οἰκίᾳ ἐτυπτήθη, ἐγὼ δὲ ἐν ἱερῷ'. ἢ κατὰ ποιότητα προσώπου, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· Θηβαῖοι γάρ, φησίν, οὐδένα τιμῶσι· τοῦτο ἔλυσεν ἐκ διαφορᾶς τῆς πρὸς ἕτερον· 'Θηβαῖοι γάρ, φησίν, ἀπηνεῖς, ἡμεῖς δὲ φιλάνθρωποι καὶ δίκαιοι'· ἢ ἐκ διαφορᾶς τῆς περὶ πολιτείαν ἢ δύναμιν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.

Γίνεται δὲ λύσις παραδείγματος καὶ ἐκ τοῦ παρεπο-
A 139v μένου, | οἷον εἰ λέγειν δυνάμεθα, ὅτι οὐδ' ἐκείνοις ταῦτα πράξασι συνήνεγκεν, ἀλλὰ τόδε αὐτοῖς συνέβη. γίνεται δὲ λύσις παραδείγματος καὶ κατὰ ἀντιπαράστασιν ἐνδόξου προσώπου, ὅταν ἢ παράδειγμα ἀντιθῶμεν ἢ νόμον, ὡς ἐν ἐκείνῳ ἐν τῷ κατ' Ἀνδροτίωνος· 'καὶ ἄλλαι γάρ, φησί, βουλαὶ τοῦτον εἰλήφασι τὸν τρόπον δωρεάν'· ἡ λύσις κατὰ ἀντίθεσιν ἐνδόξου·

1. εἰς τὸν B ‖ 2. μὲν] A, om. Sp, μὲν γὰρ B ‖ 3. post ἄγνοιαν addit B: διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα γενέσθαι ‖ 4. μὲν] A, γὰρ B ‖ 5. φησί, τοῦτο ἔδρασεν δι' ἄγνοιαν B ‖ 6. καιρόν, ὡς ἐνταῦθα B ‖ 7. συνδείπνῳ B | ἱερονουμηνίᾳ A, Dem. Mid. 34 | ἐτυπτήθην] A, ἐτυπτόμην BSp ‖ 8. τόπον, ὡς ἐνταῦθα BSp | γὰρ] Finckhius, γε libri Sp | οἰκίᾳ, φησίν, ἐπλήγη B ‖ 9. Dem. Lept. 109, v. p. 274. 22 ‖ 10. Θηβαῖοι — ἕτερον om. B ‖ 12. ἀπηνεῖς ἡμῖν, ὑμεῖς δὲ B ‖ 16. δυνάμεθα] libri, saepius optativus ponitur ‖ 17. πράττειν — τάδε B ‖ 18. παραδείγματος καὶ om. B ‖ 19. προσώπου om. B | παράδειγμα ἕτερον B | ἀντιτιθῶμεν Bakius ‖ 20. ἐπ' ἐκείνου B; Dem. Androt. 6 sq. ‖ 22. ἡ] A, εἶτα B, εἶτα ἡ Bakius

'ἐγὼ δ' εἰ καὶ τοῦτο τοιοῦτόν ἐστι τὰ μάλιστα, ὁ νόμος 9 δὲ λέγει τὰ ἐναντία'· γίνεται δὲ ἐκ περιτροπῆς λύσις παραδείγματος, οἷον· 'οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτο ἐμιμήσω, διὰ τοῦτο 522 ἀποφύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἁλίσκοιο'.

ΠΕΡΙ ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΩΝ.

Εἶπον, ὅτι εἰς δύο τέμνεται τὸ ἐπιχείρημα, ἢ εἰς 10 παράδειγμα ἢ εἰς ἐνθύμημα· λείπεται δὲ περὶ ἐνθυμημάτων εἰπεῖν. πᾶν ἐνθύμημα γίνεται ἢ ἀπὸ ἐλάττονος ἢ ἀπὸ παρακειμένου ἢ ἀπὸ ἐναντίου ἢ ἀπὸ μείζονος ἢ κατὰ ἐναντίωσιν κρίσεως ἐνδόξου ἢ συλλογιστικῶς ἢ ἐκ διλημμάτου, ὅταν δύο ἐναντία θεὶς ἐξ ἀμφοῖν ἕλῃς, ἢ ἀπὸ οὐσίας ἢ ἀπὸ τῶν ἀποβάσεων τῶν ἐνδεχομένων ἢ κατὰ πρόσληψιν ἢ ἐκ τοῦ ἐκλειφθέντος ἢ ἐξ ἀκολούθου συλλογιστικῶς ἢ ἐκ μάχης. ὁ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος τόπος φύσει μὲν αὐξητικός· τοιοῦτος δ' ἐστίν, οἷον ἐπὶ τοῦ τὸ ναυτικὸν διαφθείραντος καὶ κρινομένου· 'φέρε, εἰ γὰρ μίαν ναῦν διαφθεῖραι παράνομον, πολύ γε δήπου δεινότερον ὅλον ναυτικὸν διαφθεῖραι'. λαμβάνεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ὁ τόπος ἢ ἀπὸ προσώπου, οἷον· 'εἰ δὲ δὴ τῶν δούλων τινὰ

1. τοῦτο οὕτως ἐστὶ B | τὰ] B, om. A ut videtur Sp Bakius, v. p. 279. 4 ‖ 2. τἀναντία B | δὲ] A, καὶ B, δὲ καὶ Bakius ‖ 5. ἀποφεύγοις B; v. Dem. Aristocrat. 99 | πολλῷ B ‖ 8. δὲ] A, οὖν εἰπεῖν π. ἐ. B ‖ 9. ἀπὸ τοῦ ubique fere B; ordo argumentationum discrepat ab insequenti ‖ 12. δύο τὰ B ‖ 13. ἀπὸ τῆς B ‖ 14. ἐλλειφθέντος B ‖ 16. τόπου libri, corr. Walzius ‖ 18. διέφθειρε, παράνομον ἦν· πολὺ δήπου B ‖ 19. ὅλον] A, σύμπαν τὸ B ‖ 21. ἀπὸ προσώπου] Sp, τὸ πρόσωπον A, ὁ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος τόπου ἢ κατὰ πρόσωπον φέρε, εἰ B: locus ad Demosthenis Midianam 32 constitutus

10 *ὕβρισεν, οὐκ ἂν ἦν ἔνοχος τῷ νόμῳ; εἰ καὶ τὸ τοὺς δούλους ὑβρίζειν δεινόν, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον τοὺς ἐλευθέρους;' ἢ οὕτως· 'φέρε, εἰ δ' ἐν ἄλλῃ πόλει τὰ τοιαῦτα ὕβρισεν, οὐκ ἂν ἔδωκεν δίκην; εἰ δὲ καὶ τὸ ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα τολμᾶν αἰσχρόν, πολὺ δήπου δεινότερον ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ταύτῃ'. εἰ δὲ περὶ ἀσε-*
523 *βείας· 'εἰ ἀνθρώπους ἀδικεῖν δεινόν, πῶς οὐ τοὺς θεοὺς χαλεπώτερον;' ἢ ἀπὸ πράγματος· 'φέρε, εἰ δὲ χρήμασιν ἐζημίωσεν, οὐκ ἂν ἦν δεινόν; εἰ τοίνυν καὶ τὸ εἰς χρήματα ζημιοῦν χαλεπόν ἐστι, πόσῳ μᾶλλον [δεινότερον] τό γε εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα;' ἢ ἀπὸ καιροῦ· 'φέρε, εἰ δ' ἐν ἄλλῳ τινὶ καιρῷ ὕβρισεν, οὐκ ἂν ἦν δεινόν; εἰ δ' ἐν ἄλλῳ δεινόν, ἐν ἱερομηνίᾳ χαλεπώτερον'. ἢ ἀπὸ τόπου· 'φέρε, εἰ δ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὕβρισεν, οὐκ ἂν ἦν χαλεπόν; εἰ δ' ἐν βεβήλῳ, πολὺ δήπου δεινότερον ἐν ἱερῷ'. ἢ ἀπὸ τρόπου· 'μεμισήκατε τὸν ἀνδροφόνον· εἰ δ' ἁπλῶς ἀνελεῖν δεινόν, πῶς οὐ μᾶλλον τῷ πυρί;'*

ἀπὸ παρακειμένου δὲ λαμβάνεται μάλιστα κατὰ τὸ ὁμοιογενές, οἷον ἓν γένος ἡ ἀρχή, εἶδος δ' αὐτῆς χορηγός, θεσμοθέτης, ἄρχων. εἴη ἂν οὖν ταῦτα ὁμοιογενῆ·

1. *ὕβρισεν*] BSp, *ὕβριζεν* A, cf. v.4 | *καὶ*] A, *δὲ* B ‖ 2. *πολλῷ* B ‖ 3. *εἰ δ' ἐν ἄλλῃ πολιτείᾳ ὕβρ.* B ‖ 4. *καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει τὸ τοιαῦτα* Bakius ‖ 6. *ἐλευθερωτάτῃ* B om. *ταύτῃ* | *δὲ καὶ π. ἀσ. λέγοις· εἰ δὲ καὶ* B ‖ 7. *ἐπιχειρεῖν ἀδικεῖν* B | *αἰνὸν* A ‖ 8. *πολλῷ χαλ. τοὺς θ.* B ‖ 9. *χρήματά με* B, *εἰς χρήματα* Finckhius | *ἐζημίωσαν* BSp ‖ 10. *ζημιούντων* libri auctore Bakio, unde Walzius et sic Gud. *ζημιοῦν τῶν χαλεπῶν* | *ἐστι* om. B | *πόσῳ μᾶλλον*] A, *πῶς οὐ πολλῷ* B ‖ 11. *δεινότερον* del. Sp | *τό γε* om. B ‖ 13. *δείνον; ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο δεινόν, πόσῳ μᾶλλον ἐν ἱερομηνίᾳ;* B | *ἱερονουμηνίᾳ* A, v. ad p. 284. 7 ‖ 15. *εἰ δὲ καὶ ἐν βεβήλῳ* B ‖ 16. *πῶς μεμισήκατε* B | *τοὺς ἀνδροφόνους* BSp ‖ 17. *εἰ τοίνυν καὶ τὸ ἁπλῶς* B | *πῶς οὐ πολλῷ χαλεπώτερον πυρί;* B ‖ 18. *τὸ πυρὶ* Bakius ‖ 20. *εἴδη* B | an *ὁμογενές* et 21. *ὁμογενῆ*? v. p. 217. 14

ὁ δὴ ἀπὸ τούτων λαμβάνων ἀπὸ παρακειμένου λαμβάνει, οἷον ὡς παρὰ τῷ Δημοσθένει· 'εἰ δὲ θεσμοθέτην ὕβρισεν, οὐκ ἂν ἔδωκε δίκην;' εἶτα ἡ κατασκευή· 'ὁ γὰρ θεσμοθέτης οὐδενὸς ἀνθρώπων ἐστὶν ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως· εἰ δὲ τοὺς θεσμοθέτας ὑβρίζειν δεινὸν καὶ δημόσιον ἀδίκημα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς δίκαιον, οὐδὲν ἧττον καὶ [ὁ] τοὺς χορηγούς'. οἷον κατὰ τοῦ τὸν στρατηγὸν ἀνελόντος τί παράκειται; τὸ στρατιώτην· ἀπὸ δὴ τούτου λήψῃ τὸ ἐνθύμημα. τάχα γὰρ ἂν ἔλθοι εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος τόπον ἢ ἀπὸ τοῦ μείζονος· ἠδίκησέ τις δημοσίᾳ τὴν πόλιν, εἶτα ἰδιώτην· λαμβάνω δὴ ἀπὸ τούτου ἐνθύμημα ἀποδεικτικόν· 'εἰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς ἄλλους ἦν μέτριος, τάχ' ἄν τις διη- 524
πίστησε· περὶ δὲ τὴν πόλιν πονηρὸς γενόμενος ταχὺ ἂν ἐπέσχεν ὁ μηδὲ τοῦ μείζονος φεισάμενος;' ἢ οὕτως· 'εἰ γὰρ καὶ ἃ κοινῇ πάντες προσεκρούσαμεν ἀλλήλοις ἀφεῖται ἀμνημόνευτα, ταχὺ ἂν ἑνὶ ἀνδρὶ μνησικακεῖν προσήκοι ὧν ἰδίᾳ φησὶ πεπονθέναι;' ἢ συλλογιστικῶς, ὡς παρὰ Δημοσθένει· 'τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων εἰδέναι παρανόμων γράφει'· καὶ πάλιν· 'ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ

2. Δημοσθένει φέρεται B, φέρε Finckhius; Dem. Mid. 32 ‖ 4. ἀνθρώπου Bakius ‖ 5. τοὺς] A, τὸ Bakius, καὶ τοὺς B | ὕβριζεν B ‖ 6. οὐδενὸς ἧττον B ‖ 7. ὁ τοὺς libri, τὸ Bakius, ὁ del. Sp ‖ 8. ὁ στρατιώτην A rec. m., ὁ στρατιώτης A pr. m. B, corr. Sp ‖ 9. δὲ B ‖ 10. ἢ] A, καὶ B ‖ 11. οἷον ἠδίκησε B | εἶτα καὶ B | λάμβανε coni. Sp ‖ 12. τὸ ἐνθύμημα B ‖ 13. περὶ] BSp, παρὰ A | τάχα ἂν ἠπίστησέν τις τῇ κατηγορίᾳ· εἰ δὲ καὶ περὶ τὴν πόλιν πονηρός, ταχύ γ' ἂν ἐπέσχεν B ‖ 15. τοῦ μείζονος] A, τῶν νομιζομένων B ‖ 16. καὶ om. B ‖ 17. ταχύ γ' B ‖ 18. προσήκει ὑπὲρ ὧν νὴ Δία φησὶ B ‖ 20. εἰδέναι] A: auctor ipse videtur erravisse, quod qui B composuit correxit ex Dem. Ctes. 119 ἀποδοῦναι, Sp ‖ 21. γράφει] A, γράφῃ Sp, παράνομον γραφῇ B

10 ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ'. καὶ ἀπὸ τοῦ διλημμάτου, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστογείτονος· 'ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτόν, πότερον ἔννομον καὶ δικαίαν
A 140r ἐποιήσατο τοῦ ψη|φίσματος τὴν γραφὴν ἢ τοὐναντίον ἄδικον καὶ παράνομον· εἰ μὲν γὰρ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον, δικαίως ἂν διὰ ταῦτα ἀποθάνοι· εἰ δὲ δικαίαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, πῶς νῦν τἀναντία τούτοις ἀξιοῖ ψηφίζεσθαι τούτους;' ὁρᾷς, πῶς ἐξ ἀμφοῖν ἔλαβεν. ἢ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, οἷον εἰ τοῦ Καλλιξένου κατηγοροίης ἐξομνυμένων τῶν στρατηγῶν· 'ὥσπερ οὖν εἴ τι τοιοῦτον ἔγραψε ψήφισμα, δι' οὗ ἀφθονίαν στρατηγῶν παρείχετο, τιμῶν ἂν καὶ δωρεῶν ἐτύγχανεν, οὕτως, ἡνίκα εἰς ἀπορίαν ἀνδρῶν ἥκομεν δι' αὐτόν, τῆς ἐσχάτης ὀργῆς ἄξιος'. ἢ ἐκ τοῦ ἀκολούθου συλλογιστικῶς, ὡς παρὰ Δημοσθένει· 'ὥσπερ γὰρ εἴ τις
325 ἐκείνων προεάλω, σὺ τάδε οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἐὰν σὺ νῦν δίκην δῷς, ἄλλος οὐ γράψει'. ἢ ἐξ ἀποβάσεως καθ' ὑπόθεσιν τοῦ ἐνδεχομένου, ὡς ἐν τῷ πρὸς Βοιωτόν· 'εἰ δὲ καὶ κριτὴς καλοῖτο Μαντίθεος Μαντίου Θορίκιος'· ἐνδεχόμενον γὰρ ἦν τοιοῦτόν τι συμβῆναι. ἢ ἐκ τοῦ ἐκλειφθέντος· 'εἰ μὲν γὰρ ἐθάρρει τοῖς δικαίοις, ἀντειπεῖν ἐχρῆν· ὅτι δὲ οὐκ ἀντεῖπεν, αὐτὸς ἑαυτοῦ τὸ μὴ θαρρεῖν καταμαρτυρεῖ'. ἢ κατὰ πρόσ-

2. μὴ δὲ A, Dem. Phil. III. 17 | καὶ] libri, ἢ coni. Sp || 3. [Dem.] Aristog. II. 14 || 7. ἀποθάνοι] BSp, ἀποθάνῃ A auctore Bakio || 8. τούτοις] A, τούτων BSp || 10. τις κατηγοροίη ἐξομνυόντων B; v. Xenoph. Hellen. I. 7. 8 sq. || 11. ὥσπερ γὰρ B || 12. τι] libri, τις Bakius || 13. ἐτύγχανεν καὶ δωρεῶν B || 14. διὰ τοῦτον B || 17. ἑάλω B, v. Dem. Androt. 7; similis locus est Aristocrat. 99 | ἂν B || 20. φέρε, εἰ B; v. Dem. Boeot. 10 | δὲ καὶ κριτὴς] BSp, δ' ἐκ τρίτης A | Μαντιθίου A, οὐ Μαντιθίου B, corr. Bakius || 21. καὶ τοιοῦτον συμβῆναι B || 24. τοῦ μὴ B; Dem. F. L. 111 sq.

ληψιν, οἷον εἰ περὶ εὐεργετῶν λέγοις, οἷον· 'εἰ δὲ **10** πρὶν πρᾶξαι καθυπέσχετο πράξειν, εἰ δοίητε τὰς δωρεάς, οὐκ ἂν ὑπέσχεσθε δώσειν; ἃ τοίνυν πρὶν παθεῖν ἐδώκατε ἂν ἢ δώσειν ὑπέσχεσθε, ταῦτα παθόντες οὐ δώσετε;' ἢ ἐκ τῆς οὐσίας, οἷον ἐπὶ ταῖς γαμηθείσαις· 'εἰ γάρ ἐστιν ἴδιον τῶν γάμων ἡ συνοίκησις ἢ τὰ συμβόλαια, ὅτε ταῦτα πέπρακται, οὐκ εἶναι γάμον καὶ τοῦτο φήσομεν;' ἢ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος χρόνου τὸ μὴ γενόμενον, οἷον ἂν ἦν, εἰ ἐγένετο, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην· 'ὑμεῖς τιμῶντές ποτε Ἰφικράτην καὶ ἄλλους τινὰς εὖ πεποιήκατε'· εἶτα ἐπάγει ἐνθυμηματικῶς· 'εἰ τοίνυν ὥσπερ δι' Ἰφικράτην καὶ Πολύστρατον καὶ ἄλλους τινὰς εὖ πεποιήκατε, δι' αὐτὸν οὕτως εἰ καὶ Χαβρίας ἠξίωσεν ὑμᾶς τινας τούτων εὖ ποιῆσαι, οὓς νῦν αἰτιώμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν, οὐκ ἂν ἐδώκατε; ἐγὼ μὲν οἶμαι'. εἶτα πάλιν ἡ ἐπαγωγὴ ἐνθυμηματικῶς.

ἴδιον δὲ ἐνθυμήματος δριμύτητος δόξαν ἀποτελεῖν, καὶ ἔστιν ἀγωνιστικόν τε ἅμα καὶ ἐλεγκτικόν. ἤδη δέ ποτε καὶ παράδειγμα ἐνθυμηματικῶς εἰσάγεται, οἷόν ἐστιν· 'εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν [ἐβοηθήσαμεν] Εὐβοεῦσιν'. 526
ἢ ἐκ μάχης· 'καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στήσετε, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων

1. εὐεργέτου λόγοις φέρει εἰ B, λόγον ἔσφερε εἰ rec. m. ‖ 2. εἰ λάβοι γε τὰς B ‖ 3. καὶ πρὶν ἢ παθεῖν δεδώκατε B ‖ 6. εἰ] A, τί B | ἢ om. B ‖ 7. ταῦτα οὐ B ‖ 8. τοῦτον Bakius ‖ 10. Dem. Lept. 84 sq., locus ab ipso auctore constitutus ‖ τιμῶντές ποτε τιμῶντες A ‖ 11. ἐνθύμημά τι B ‖ 12. δι'] BSp, δὴ A | Ἰφικράτη B ‖ 13. δι' αὐτὸν libri, corr. Bakius, qui locum sic edidit: οὕτως καὶ δι' αὐτὸν Χαβρίας, in Annotatione autem emendavit: οὕτως εἰ καὶ δι' αὐτὸν Χαβρίας ‖ 14. τούτων τινὰς B ‖ 15. ἀφερεῖσθαι B ‖ 20. ποτε om. B ‖ 21. ἐβοηθήσαμεν A, om. B, del. Sp; Dem. Olynth. I. 8 ‖ 23. στήσετε] v. p. 292. 2', στερήσετε A, στῆσαι BSp, v. [Dem.] Aristog. II. 23, ἐστήσατε coni. Sp

10 ὑπερορῶντες φαίνεσθε, δι' οὓς κἀκεῖνον ὑπερβαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι'· καὶ πάλιν· 'πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβὰν ἄλογον, εἰ νομοθετοῦντες μὲν ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ τινας λαβόντες ἀφήσετε;' μαχόμενον γὰρ τὸ τιμᾶν τὸν νομοθέτην τῷ ἀτιμάζειν τοὺς νόμους, καὶ τὸ μισεῖν τοὺς πονηροὺς τῷ πάλιν ἀθῴους ἐᾶν. μάχη δ' ἐστίν, ὅταν τις τὰ ἐναντία ἑαυτῷ ποιήσῃ. ἢ κατὰ ἐναντίωσιν κρίσεως ἐνδόξου· 'καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἕνα ὄντα πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι, ὑμᾶς δὲ συλλεγέντας μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἐνδείξασθαι τοὺς πονηροὺς μισοῦντας'. ἢ ἐκ κρίσεως ἐνδόξου· 'διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις βραδείας ἐποίησε, τοῖς δὲ ἄρχουσι καὶ δημαγωγοῖς ταχείας'. βουλόμενος γὰρ ἀποδεῖξαι, ὅτι δεῖ τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ταχέως τιμωρεῖσθαι, ἐπετίμησεν ἀπὸ κρίσεως ἐνδόξου. ἢ ἀπὸ διαφορᾶς· 'τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρῶ τὴν ἀειλογίαν προτεινομένους, τουτονὶ δὲ Αἰσχίνην'. τοῦτο προοίμιον μέν ἐστιν, ἔλθοι δ' ἂν καὶ εἰς ἐπιχείρημα ὁ τόπος. ἢ παραβολικῶς, εἶδος δ' ἐπιχειρήματος καὶ ἡ παραβολή· 'ὥσπερ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων, ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν ἁμάρτῃ τις, βραχεῖαν
527 τὴν βλάβην ἐποίησεν, ἐπειδὰν δὲ ὁ κυβερνήτης σφαλῇ,

1. ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι B ex Dem. ‖ 3. συμβαῖνον ἄτοπον B, v. l. c. 24 ‖ 4. λαβόντες] A, εἰληφότες B ‖ 5. μαχόμενα γὰρ τῷ B | τὸ τ. ν. ἀτιμάζειν B ‖ 6. τῷ μισεῖν — τὸ πάλιν B ‖ 8. ἢ] Finckhius Sp, om. libri, ποιῇ. ἢ Bakius ‖ 10. συλλεγέντας] Bakius ex [Dem.] Aristog. II. 24, συλλέγοντας A | ἀπεχθάνεσθαι — αὐτῶν om. B, habet unus A ‖ 11. μισοῦντας τοὺς πονηροὺς B ‖ 13. ἐποιήσατο B ‖ 14. καὶ τοῖς B ‖ 15. ἐπετίμησεν] A, ἐπεχείρησεν B Sp ‖ 16. ἀπὸ] A, ἐκ B; Dem. F. L. 2 ‖ 18. Αἰσχίνην] A, πολὺ τοὐναντίον τούτων add. BSp ‖ 19. ἐπιχείρησιν B ‖ 20. ὥσπερ γὰρ B; [Dem.] Aristog. II. 3 ‖ 22. τις ἁμάρτῃ, τραχεῖαν B

κοινὴν τὴν ἀτυχίαν καὶ μεγάλην τοῖς συμπλέουσιν ἤνεγκεν’. 10

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ.

Περὶ μὲν τῶν στάσεων καὶ τῶν ἑκάστῃ ἐμπιπτόντων 11 κεφαλαίων ἱκανῶς τοῖς πρὸ ἡμῶν λέλεκται·|νυνὶ δὲ ἴδωμεν A 140v αὐτὰ [τὰ κεφάλαια] τὰ κυριώτατα τῶν κεφαλαίων, ἐκ ποίων τόπων σύγκειται καὶ κατὰ ποίας κατασκευὰς συνίσταται. καὶ πρῶτόν γε περὶ τῶν τελικῶν εἴπωμεν. ἔστι δὲ ταῦτα νόμιμον, δίκαιον, συμφέρον, ἔνδοξον, δυνατόν, εἰ βούλει σαφὲς πρὸς τούτοις. καὶ πρῶτόν γε περὶ τοῦ νομίμου.

Περὶ τοῦ νομίμου.

Τὸ νόμιμον κεφάλαιόν ἐστι τῶν ἄγαν ἰσχυρῶν. λαμβάνει δὲ τὰς συστάσεις ἀπὸ χρόνου, ἀπὸ ποιότητος τοῦ γράψαντος, ἀπὸ διανοίας τοῦ γράψαντος, ἀπὸ κοινῆς κρίσεως, ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὃ διαγορεύει ὡς ὀρθῶς ἔχει. ἀπὸ μὲν τοῦ χρόνου, ὡς εἰ λέγοις· ‘οὐ καὶ χθὲς καὶ πρῴην ὁ νόμος γέγραπται, ἀλλ’ ἀμύθητος μὲν ἐξ οὗ χρόνος γέγραπται, ἐν δὲ τούτῳ τοσούτῳ ὄντι ἀκίνητος μένει’· ὡς καὶ παρὰ Δημοσθένει· ‘οὗτος καὶ παλαιός ἐσθ’ ὁ νόμος καὶ καλῶς ἔχων’. ἀπὸ δὲ προσώπου· ‘τίς ὁ γράψας; οὐ τῶν ἀπερριμμένων, ἀλλὰ τῶν παρ’ ὑμῖν εὐδοκιμούντων’· ὡς καὶ παρὰ Δημο-

1. πλέουσιν εἰσήγαγεν B ‖ 4. ἐν ἑκ. B ‖ 5. πρὸς — νῦν B ‖ 6. τὰ κεφ. del. Sp ‖ 7. τόπων τὰς συστάσεις λαμβάνει καὶ τὰς κατασκευὰς καὶ πῶς συνίσταται B ‖ 10. εἰ δὲ B | καὶ τοῦτο πρῶτον περὶ τοῦ νομίμου λέγω B ‖ 14. χρόνων B ‖ 17. οὐκ ἐχθὲς B; rhetor Sophoclis Antigonam 456 spectasse videtur ‖ 19. μὲν ὁ χρόνος ἐξ οὗ γέγραπται Finckhius | ὁ χρόνος B ‖ 20. ἀκίνδυνος B | ὡς καὶ παρὰ — εὐδοκιμούντων om. B; Dem. Lept. 153

11 σθένει· ‘καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα 528 ἐν ἀγορᾷ στήσετε’. ἀπὸ διανοίας δὲ τοῦ γράψαντος, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος· συνιστὰς γὰρ τὸν νόμον ὡς καλῶς ἔχοντα τὸν κελεύοντα ἀστεφάνωτον εἶναι δεῖν τὴν βουλήν, εἰ μὴ ποιήσαιτο τὰς τριήρεις, τὴν αἰτίαν ἐξήτασε, δι’ ἣν γέγραπται ὁ νόμος· ‘ἄξιον τοίνυν ἰδεῖν, τί δή ποτε, ἐὰν τἄλλα ἡ βουλὴ δοκῇ καλῶς βουλεῦσαι καὶ μηδεὶς ἔχῃ μηδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις μὴ ποιήσηται, οὐκ ἔξεστι λαβεῖν τὴν δωρεάν· εὑρήσεται γὰρ τοῦτο ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον’. καὶ πάλιν περὶ τοῦ τῆς ἑταιρήσεως νόμου λέγων· ‘ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλωνα, ὅσην πρόνοιαν ἐποιήσατο τῆς πολιτείας ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις’. καὶ πάλιν προϊών που λέγει· ‘ᾔδει γάρ, ᾔδει τοῖς αἰσχρῶς βεβιωκόσιν’. ἢ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὃ διαγορεύει ὁ νόμος, ὅτι περὶ μεγάλων ἢ τῶν πρὸς θεοὺς ἢ τῶν πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι ἄνευ τούτων οἰκεῖν οὐκ ἔνι, ὡς παρὰ Δημοσθένει· ‘ὀρθῶς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, ὡς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μαρτυρεῖ· ὅπου γὰρ ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧττον ὑβρισταί’. ἢ ἐκ κοινῆς κρίσεως, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· ‘τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μόνον εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις’.

1. ἐγγράψαντα B; [Dem.] Aristog. II. 23, v. p. 289. 22 ‖ 2. χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στῆσαι B ‖ 3. Dem. Androt. 11 ‖ 6. ἐξέτασεν B | δι’ ἣν — ἰδεῖν om. B; Dem. Androt. 12 ‖ 7. ἂν τἄλλα πάντα B ‖ 10. εὑρήσεται] AB, εὑρήσετε Gud. Sp ex Dem. ‖ 11. λέγων om. B; Dem. Androt. 30 ‖ 15. καὶ γὰρ ᾔδει B; l. c. 31 | ἢ] BSp, om. A ‖ 16. τὸν νόμον, ὅτι περὶ μεγάλων οἷον ἢ B ‖ 18. Dem. Mid. 9 ‖ 20. γὰρ — τούτου om. B | φόνου A, corr. Bakius ex Demosthene ‖ 22. Dem. Mid. 50 ‖ 24. τοῖς om. B

Διαβάλλεται δὲ νόμος ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ὅτι οὐ κοινός, ὅτι οὐκ ἀξιόπιστος ὁ γράψας ἢ τὸ πρᾶγμα ὃ διαγορεύει οὐκ ἀνεκτόν, ἢ ὅτι ταῖς δόξαις πάντων μάχεται, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ γράψαντος μοχθηρά, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. εἰ δὲ τὸν νόμον μὴ διαβάλλοις, φαίης δὲ οὐ δυνατὸν εἶναι αὐτῷ ἐν τῷ παρόντι χρήσασθαι, ἢ ἐκ διανοίας αὐτὸν ἐξετάσεις, ὅτι οὐκ 529 *ἐπὶ τούτοις γέγραπται, ἢ κατ' ἀντιπαράστασιν κεφαλαίων. εἰ δὲ καὶ ξενικῷ νόμῳ χρῷο, προσυστήσας τὸ πρόσωπον εἰσάξεις, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ Λοκρικῷ νόμῳ.* **11**

Τὸ ἔθος καὶ ἀντὶ νομίμου παραλαμβάνεται· ἔχει δὲ ὕλην καὶ τὰς κατασκευὰς ἐκ τῶν γεγονότων καὶ παραδεδομένων· λαμβάνεται δὲ διχῶς, ἢ ἐξ ἰδιότητος τοῦ ὑποκειμένου προσώπου ἢ ἐκ κοινότητος, ὡς ἐπ' ἐκείνου· βουλεύονται Ἀθηναῖοι, εἰ δεῖ θάψαι τοὺς δέκα στρατηγούς· ἀπὸ κοινότητος μέν, ὅτι κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις καθέστηκε θάπτειν τοὺς οἰχομένους συνήθεια· ἐξ ἰδιότητος δὲ τοῦ ὑποκειμένου προσώπου, ὅτι Ἀθηναίοις καὶ τοὺς ἀλλοτρίους νεκροὺς θάπτειν ἔθος, οἷα τὰ περὶ Ἀργείους ἔπραξαν, πολύ γε δήπου πρότερον τοὺς οἰκείους προσήκει. οὐκοῦν καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων αἱ ἀνατροπαί, ἢ ὅτι ἄλλοις ἢ ὅτι ἡμῖν οὐκ

1. *οὐ κοινός*] libri, *καινός* FinckhiusSp ‖ 2. *ὁ γράψας οὐκ ἀξιόπιστος* B ‖ 3. *ταῖς πάντων δόξαις* B ‖ 4. *ἢ ὅτι δ.* B, *ἢ ὅτι ἡ* Bakius | *μοχθηρὰ τοῦ γράψαντος* B ‖ 5. *νόμον μὲν οὐ διαβάλλεις* B ‖ 7. *χρῆσθαι — ταὐτὸν* B ‖ 8. *κατὰ συμπαρ.* B ‖ 9. *χρῷτο* A, *χρῶ* B, corr. Bakius ‖ 10. *ὡς ὁ δῆμος* B, v. Dem. Timocr. 139 ‖ 12. *τὸ δὲ ἔθος* BSp, antecedit lemma in A *περὶ ἔθους* | *ἀντὶ τοῦ* BSp ‖ 13. *τὰς* om. B ‖ 16. v. Xenoph. Hell. I. 7. 8 sq., Hermog. II. 289. 7 Sp ‖ 20. *ὅτι εἰ* Finckhius ‖ 21. *πολλῷ δήπου πρὸς τοὺς* B ‖ 23. *ἄλλοις ἢ ὅτι* om. B

11 ἔθος, τὰ δόγματα καὶ ἀντὶ νόμων ἰσχύει. καὶ σχεδὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐννοιῶν κατασκευάζεται, ὅτι ὀρθῶς ἔχει· ἀπὸ τῶν βουλευσαμένων, εἰ ἔνδοξον εἴη πρόσωπον τὸ ὑποκείμενον καὶ οὐχ οἷον πρὸς ἀπάτην τι δοκεῖν βουλεύσασθαι, ἢ εἰ καὶ αὐτὸ τὸ δόγμα συντρέχον καὶ τοῖς νόμοις τοῖς προγονικοῖς φαίνοιτο. ἀπὸ τοῦ ἐλλείποντος, εἰ οὐδ' ἀντεῖπέ τις τῶν νῦν ἀντιλεγόντων. ἀπὸ ἐνδόξου κρίσεως, ὅτι καὶ οἱ νόμοι φυλάττειν κύρια, φησί, κελεύουσι τὰ τοῦ δήμου δόγματα. ἐκ διαφορᾶς· ταύτῃ διενήνοχεν ἡ δημοκρατία τυραννίδος, ὅτι ἡ μὲν ἄκυρον ποιεῖ τὸν δῆμον, ἡ δὲ κύριον. ἐκ τοῦ ἐλάττονος· εἰ καὶ τὰς ἰδίας ὁμολογίας φυλάττειν ἔννομον, πολὺ δήπου τὰς τοῦ δήμου. |

A 141r

Περὶ δικαίου.

530 Τὸ δίκαιον διχόθεν συνίσταται, ἢ ἀπὸ προσώπου ἢ ἀπὸ πράγματος. ἀπὸ μὲν προσώπου· δίκαιον βοηθεῖν, ἀστυγείτονες γάρ, εἰ οὕτω τύχοι, ἢ ὁμογενεῖς ἢ φίλοι ἢ εὐεργέται· ἢ πάλιν ἀπὸ τῶν ἐναντίων, εἰ τιμωρεῖσθαι κελεύοις, ὅτι ἐχθροί, ὅτι ὑπῆρξαν, ὅτι ἀλλόφυλοι. ἀπὸ δὲ πράγματος, ὅτι ἴσον, ὅτι πρὸς τὴν

1. post *ἔθος* in A lacuna est quattuor fere litterarum, ut *ἢ ὅτι* excidisse putet Sp, *ἔθος. τὰ δὲ* Finckhius | *νόμων*] BSp, *νομίμων* A | *ἰσχύειν* B || 2. *ἐννοίων* Aldina, *ἐνίων* AB || 3. *βουλευσαμένων τοῦτο τὸ ὑποκείμενον καὶ ὅτι ἔνδοξον εἴη πρόσωπον καὶ οὐχ οἷον* B || 4. *βουλεύσασθαι ἢ εἰ καὶ*] A, *βουλεύεσθαι εἰ δὲ καὶ* BSp, *ἔτι δὲ* coni. Sp || 5. *συντρέχων* B, corr. rec. m. || 6. *φαίνεται* B || 7. *εἰ*] A, *ἢ* B | *ἀντεῖπέ τις*] A, *ἀντείποι τις* Sp Bakio auctore, om. B || 9. *φησί* om. B. fort. [Dem.] Arist. II. 13 sq. || 10. *ἡ* om. B || 12. *εἰ καὶ εἰς τὰς ἰδίας ὁμονοίας* B || 13. *πρότερον* post *δήπου* supplet Bakius (v. p. 293. 21), *μᾶλλον* Sp | *δήμου*] A, *νόμου* B || 15. *διχόθεν*] A, *δειχθὲν* B || *ἢ*] B, om. A Sp, v. p. 293. 14 || 16. *μὲν γὰρ* B || 17. *ἢ φίλοι ἢ ὁμογενεῖς* B || 18. *ἢ*] *καὶ* Bakius || 19. *προϋπῆρξαν ὅτι ὁμόφυλοι* B

ἀξίαν, ὅτι καὶ πᾶσι τοῖς τὰ δίκαια φρονήσασιν οὕτως 11
ἔδοξεν.

Περὶ συμφέροντος.

Τὸ συμφέρον κατασκευάζεται ἀπὸ τῶν ἐκβάσεων, οἷα ἐκβήσεται πεισθεῖσι. τέλειαι δὲ ἀποδείξεις συμφέροντος, ὅταν ἐπ' ἄμφω ἀποδείξῃς, τί μὲν ἔσται πεισθεῖσι, τί δὲ εἰ μὴ ἐπακούσαιεν, ὡς παρὰ Δημοσθένει ἐν Ὀλυνθιακοῖς· 'ἀλλὰ ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ὑμᾶς ἐκεῖ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι'. ἔτι τελεία ἐστὶν ἐξέτασις συμφέροντος, ὅταν δείξωμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὠφεληθησόμεθα καὶ τοὺς ἐχθροὺς βλάψομεν. ἔτι καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅτι οὐκ εἰς τὸ παρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πάντα χρόνον ἐκ τούτων ἄμεινον οἰκήσομεν. ἐκ παραδείγματος, ὅτι καὶ πρότερον πράξασι ταῦτα συνήνεγκε· καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, ὅτι ἐλλειφθέντα ἔβλαψεν.

Περὶ δυνατοῦ. 531

Τὸ δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκτὸς μάλιστα κατασκευάζεται, φίλων, χρημάτων, συμμάχων, τόπου, καιροῦ, θεῶν εὐνοίας. κατασκευάζεται δὲ καὶ ἐκ παραδειγμάτων, ὅτι καὶ πρότερον οὐκ ἐλάττονας πολέμους εὖ ἔθεντο. τελεία δὲ κατασκευὴ δυνατοῦ, εἰ δείξαιμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἰσχυροὶ καὶ οἱ πολέμιοι ἀσθενεῖς, ὡς ἐν Φιλιππικοῖς πολλαχοῦ.

1. καὶ om. B ‖ 5. τελεία δὲ ἀπόδειξις B ‖ 6. ἀποδείξεις B ‖ 7. ἐπακούσαιεν] A, ὑπακούσαιεν BSp: utrumque ferri potest ‖ 8. ἀλλὰ μὴ ἡλίκα ἔστι B, ἀλλὰ μὴν Gud. ex Dem. Olynth. 1. 27 ‖ 10. τελέα A ‖ 12. βλάψωμεν B ‖ 13. ἅπαντα B ‖ 14. ἢ ἐκ παραδειγμάτων B ‖ 17. περὶ δυνατοῦ om. A per lacunam ‖ 19. συμμάχων, χρημάτων, καιροῦ, τόπου B ‖ 20. παραδείγματος B ‖ 23. ἐν τοῖς B, cf. v. 8

11 *Περὶ ἐνδόξου.*

Τὸ ἔνδοξον κατασκευάζεται ἀπὸ τοῦ ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις συντρέχειν.

Αἱ δὲ ἄτεχνοι πίστεις ἔγγραφα, βάσανοι, περὶ ὧν ἐν τῷ νομίμῳ λέλεκται, μαρτυρίαι. καὶ [μάρτυς] ὅτι ἀληθῆ λέλεκται, συνίσταται ἐκ ποιότητος προσώπου, τίς ὁ μάρτυς, ὅτι καλὸς καὶ ἀγαθός· ἐκ τῶν προγεγονότων, εἰ καὶ ἤδη τινὰ μαρτυρίαν ἀληθῆ μεμαρτυρηκὼς φαίνεται· ἐκ διανοίας, ὅτι οὐ πρὸς ἔχθραν οὐδὲ πρὸς χάριν· ἐκ τοῦ πράγματος, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ἄλλων εἰκότων συνίσταται ἀληθὲς ὄν.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.

12 *Ὁ ἐπίλογος τόπος τριμερής ἐστιν· ἔχει γὰρ καὶ ἀνάμνησιν τῶν εἰρημένων καὶ ἔλεον καὶ δείνωσιν· ἡ δὲ δείνωσις κατὰ τὴν αὔξησιν θεωρεῖται. τούτων*
532 *τοίνυν περὶ πρώτου τοῦ τῆς ἀναμνήσεως διαλέξομαι.*

Κατὰ τοῦτον δὲ θεωρεῖται ἡ καλουμένη ἀνακεφα-

1. *περὶ ἐνδόξου* om. A per lacunam, habet B ut alia in margine ‖ 3. *ἐννοίαις* B ‖ 5. *νομίμῳ*] A, *νόμῳ* B: his de rebus supra non egit rhetor neque erant confirmationes bipartitae, nisi forte refutationes artificiales et inartificiales p. 260. 18 intellegendae sunt. at liber est mutilatus praetermisso p. 291. 10 *σαφές*; v. De Apsine rhetore, Progr. Guntianum 1876 p. 23 | *καὶ μάρτυς ὅτι ἀληθῆ λέλεκται* A, *μάρτυς* seclusi, *λέλεκται* om. B, *καὶ μάρτυς ὅτι ἀληθὴς* Bakius e Gudiano Sp ‖ 6. *προσώπων* A ‖ 7. *πρότερον ὄντων* B ‖ 9. *φαίνοιτο* B ‖ 10. *χάριν*] *οὔτε πρὸς λῆμμά τι* addit BSp (*οὐδὲ* corr. Bakius Sp) ‖ 11. *ἄλλων* om. B ‖ 13. *περὶ ἐπιλόγου* om. A per lacunam ‖ 14. *ὁ περὶ ἐπιλόγου* B ‖ 17. *πρώτου τόπου τῆς* vel *πρῶτον περὶ τῆς* coni. Sp ‖ 18. *θεωρεῖται δὲ ἡ* B om. *κατὰ τοῦτον* | *ἀνακεφαλαίωσις*] *ἀθρόα μὲν ἀνάμνησις* add. B

λαίωσις τῶν διὰ πολλῶν εἰρημένων, τῆς δὲ ἰδέας τοῦ 12
λόγου τῆς πραγματικῆς καλουμένης· εἰς δύο γὰρ εἴδη ὁ πᾶς λόγος διαιρεῖται (λέγω δὲ νῦν λόγον τὸν δικανικόν), τό τε πραγματικὸν καὶ τὸ παθητικόν· ὑποτάσσεται δὲ τῷ πραγματικῷ ἥ τε διήγησις καὶ ἡ ἀπόδειξις, τῷ δὲ παθητικῷ τὸ προοίμιον καὶ ὁ ἐπίλογος. πῶς οὖν εἰπόντες τοῦ λόγου τῆς ἰδέας τῆς παθητικῆς τὸν ἐπίλογον τὴν ἀνάμνησιν τόπον οὖσαν αὐτοῦ μέρος πραγματικῆς εἶναί φαμεν; ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον ἀνακεφαλαίωσιν ποιούμεθα τῶν ἀποδείξεων· ἐπεὶ οὖν τῶν πραγμάτων ἀνάμνησιν κεφαλαιώδη ποιούμεθα, διὰ τοῦτο πραγματικὸς οὗτος ὁ τόπος, ἰδικὸς ὢν τοῦ ἐπιλόγου.

Ζητεῖται δέ, εἰ ἐπὶ τέλους τῇ ἀνακεφαλαιώσει δεῖ χρῆσθαι τῶν λόγων ἢ μίαν χώραν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ πολλαχοῦ ἡ χρῆσις αὐτῆς γίνεται. ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τέλους εἰσὶν αὐτῇ κεχρημένοι, ὡς καὶ ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ Δημάδου ἐποίησεν ὁ Ὑπερείδης καὶ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους καὶ Τιμοκράτους. ἔνιοι δὲ καὶ κατὰ μέσον τοῦ λόγου ἐχρήσαντο τῇ ἀναμνήσει, τουτέστι τῇ ἀνακεφαλαιώσει, ὡς ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ παραπρεσβείας. ἕτεροι δὲ ἤδη μεταξὺ τῶν προειρημένων καὶ τῶν ἀναγκαίων πίστεων ἀνέμνησαν τῶν προηγουμένων ἀποδείξεων

3. διαιρεῖται] Bakius Sp, θεωρεῖται libri | νῦν] A, τὸν B || 5. πραγματικῷ] μὲν add. BSp || 10. οὖν] A, δὲ B || 11. πραγματικῶν B || 12. πραγματικῆς B | ὢν] A, δὲ B || 14. — p. 300. 3 v. apud Gregorium Corinthium VII. 1225. 5 — 1226. 12 W., qui suppresso Apsinis nomine hanc artis partem repetit || 16. πολλαχοῦ] Gregorius Sp, πολλαχῶς libri || 17. εἰσὶν ἐπὶ τέλους B || 18. τοῦ] A, τῇ BSp | ἐποίησεν ὁ om. B | καὶ Δημοσθένης ὡς ἐν B || 20. που τοῦ B || 22. ὁ om. B | τῷ τῆς B || 23. ἤδη om. B | προειρημένων et προηγουμένων transponit Finckhius, v. p. 298. 13

12 κεφαλαιωδῶς μέλλοντες περὶ τῶν ἀναγκαίων διαλέγε-
σθαι. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος τόπος τῆς ἀναμνήσεως γινό-
μενος ἐπὶ ἑνὶ ἀποδειχθέντι κεφαλαίῳ, οἷον· ‘ὡς μὲν
οὖν παράνομόν ἐστι τὸ ψήφισμα, μεμαθήκατε ἐκ τοῦδε
533 καὶ τοῦδε τοῦ νόμου’· ἢ οὕτως· ‘ὡς μὲν οὖν ἠδίκηκε
6 τὴν πόλιν οὐκ ἐν καιρῷ πλεύσας ἐπὶ τὴν Ὄλυνθον,
τοῦθ’ ὑμῖν γέγονε γνώριμον ἐκ τῆς δαπάνης τῆς γε-
γενημένης, ἐκ τῶν ἐλπίδων ὧν ἐσφάλητε, ἐκ τοῦ
γεγενῆσθαι τὸν Φίλιππον καθ’ ἡμῶν μέγαν’. τρεῖς
A 141ᵛ οὖν ἔχει τόπους | ἡ ἀνάμνησις, τουτέστιν ἡ ἀνακεφα-
11 λαίωσις, τὸν ἐπὶ τέλει τοῦ λόγου, τὸν μεταξὺ γινό-
μενον τῶν τε ἀναγκαίων καὶ τῶν προηγουμένων
ἀποδείξεων, καὶ τὸν γινόμενον ἐπὶ ἑνὶ κεφαλαίῳ ἀπο-
δεδειγμένῳ. ταύτῃ δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ ἀναμνή-
σεις, ὅτι ἡ μὲν ἐπὶ τέλει ἔκθεσιν ἔχει κεφαλαιώδη τῶν
ζητημάτων ἁπάντων καὶ ἀνάμνησιν τῶν προηγουμένων
ἀποδείξεων κεφαλαιωδῶς καὶ τῶν ἀναγκαίων, ἡ δὲ
μεταξὺ γινομένη ἀνάμνησιν περιέχει τῶν ἀναγκαίων
πίστεων, ἡ δὲ ἐπὶ κεφαλαίῳ ἑνὶ ἀποδειχθέντι γινο-
μένη οὐκ ἔτι κεφαλαίων ἀνάμνησις, ἀλλὰ τῶν λημ-
μάτων, δι’ ὧν ἀπεδείχθη τὸ προκείμενον κεφάλαιον.

Πῶς οὖν ἀναμνήσομεν; ὑποδείξομεν ἤδη τοὺς τό-
πους κεφαλαιωδῶς τοὺς τῆς ἀναμνήσεως λέγοντες·

2. ὁ γιγνόμενος B ‖ 3. οἷον om. B ‖ 4. ἐστι παράνομον B | ψήφισμα] τοῦτο add. B ‖ 5. ὡς] A, ὧν B | ἠδίκητε B, ad Dem. Olynth. I. 8 sq. ‖ 6. ἐπὶ τὴν πόλιν τοῦτο ὑμῖν γέγονεν φανερὸν ἔκ τε τῆς B ‖ 8. καὶ τῇ ἐλπίδι ὧν ἐσφάληται ἐκ B ‖ 13. ἐφ’ ἑνὶ B ‖ 15. τέλει] γιγνομένη τοῦ λόγου add. B ‖ 18. ἀνάμνησιν] BSp, ἀπόδειξιν A, τῶν προειρημένων ἀνάμνησιν Gregorius ‖ 19. ἀποδειθυθέντι B ‖ 20. ἀνάμνησιν ἔχει B ‖ 22. τόπους] AB, τρόπους Gregorius Bakius ‖ 23. κεφαλαιωδῶς τοὺς τῆς ἀναμνήσεως] A, τῆς ἀναμνήσεως κεφαλαιωδῶς B, ἐροῦμεν οὖν κεφαλαιωδῶς Gregorius, πρῶτον μὲν κεφαλαιωδῶς Sp

‘ἐπέδειξα μὲν τοὺς νόμους ὑμῖν, παρ᾽ οὕς ἐστι τὸ 12
ψήφισμα εἰρημένον, ἐξήτασα τὰ τῷ Χαριδήμῳ πεπραγμένα, ἐξ ὧν. ἐφάνη δίκαιος οὐκ ὢν τῆς δωρεᾶς ταύτης τυχεῖν, καὶ ὡς οὐ συνοίσει τῇ πόλει, καὶ τοῦτο γέγονε γνώριμον’.

Ἀναμνήσομεν δὲ καὶ διὰ προσωποποιΐας. τί δ᾽ 513
ἐστὶν ἡ προσωποποιΐα, ἀλλαχόθι που δεδηλώκαμεν, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον τί τέ ἐστι καὶ πῶς δι᾽ αὐτῆς ἀναμνήσομεν, δῆλον ποιήσω. ἔστι μὲν οὖν προσωποποιΐα παραγόμενον πρόσωπον τὸ οὐκ εἰς τὸ δικαστήριον παρόν, ἀποδημῶν πατὴρ ἢ τεθνεὼς ἢ πατρὶς ἢ στρατηγία ἢ νομοθεσία ἢ ἕτερον τῶν τούτοις παρεοικότων. τοιοῦτο μὲν οὖν ἐστιν ἡ προσωποποιΐα. διὰ ταύτης δὲ τῶν εἰρημένων ἀνάμνησις οὕτως γίνεται, οἷον ἐπὶ Μιλτιάδου κρινομένου μετὰ Πάρον· ἀναμνῆσαι γάρ ἐστι τοῦ Μιλτιάδου [καὶ Κίμωνος] δικαίων 544
παρεισάγοντας τὸν καιρὸν τὸν Μηδικόν· ‘ὑπολάβετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον αὐτὸν παρόντα νῦν ὑπὲρ Μιλτιάδου ποιεῖσθαι τοὺς λόγους’· καὶ ὑποθεὶς τὸ πρόσωπόν τις τοῦ καιροῦ κεφαλαιωδῶς ὑπομνήσει τοῦ φόβου τοῦ κατασχόντος αὐτούς, τῶν τε τοῖς Ναξίοις συμβεβηκότων καὶ τῆς τῶν Ἐρετριέων ἀνα-

1. *ἐπεδείξαμεν* A Gregorius, *ἐπέδειξα μὲν* B: excidisse videntur Bakio ‘quibus diceretur primum *τρόπον* esse *τὴν κεφαλαιώδη ἔκθεσιν τῶν εἰρημένων*’. Exemplum a rhetore compositum putat Bakius ad argumentum orationis Aristocrateae ‖ 2. *ἐξητήσαμεν* Gregorius ‖ 3. *οὐκ ὢν δίκαιος* B ‖ 5. *ὑμῖν γέγονε φανερόν* B ‖ 7. *ἡ* om. B ‖ 9. *ποιήσομεν* B ‖ 10. *παραλαμβανόμενον* B Gregorius | *οὐκ ὂν εἰς* B ‖ 11. *παρόν* om. B | *ἀπόδημος* B | *πατὴρ*] AB (ex compendio), del. Sp, *ἀπόδημον ὂν ἢ τεθνεὼς* Gudianus ‖ 12. *ἢ νομ.* om. Bakius | *τι ἕτερον* B ‖ 13. *ἐοικότων* B | *οὖν τι* B ‖ 16. *τῶν τοῦ* B | *καὶ Κίμωνος* om. B, del. Sp ‖ 17. *παρεισάγοντες* libri, corr. Walzius ‖ 19. *καὶ* om. B | *ὑποθεὶς πρόσωπόν τις τὸν καιρὸν* Bakius ‖ 20. *ὑπαναμνήσει* B

στάσεως, πῶς ἔπεισε τὸν πολέμαρχον τῆς ψήφου τῆς αὐτοῦ γενέσθαι, πῶς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἡγήσατο τῆς νίκης, τῆς φυγῆς τῆς τῶν βαρβάρων. κέχρηται δὲ καὶ ὁ Δημοσθένης προσωποποιΐᾳ πρόσωπον ὑποθεὶς τὸν καιρὸν αὐτὸς αὐτῷ. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν Ὀλυνθιακῶν τὸν καιρὸν παρεισήγαγε, καὶ ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ λόγου ἥρμοσεν ἂν παρεισαχθεὶς εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν εἰρημένων· ‛ὁ γὰρ παρὼν καιρὸς ταύτας ἀφίησι τὰς φωνάς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, ὅτι ἡ τῆς πόλεως τύχη βελτίων τῆς Φιλίππου, ὅτι πολλὰ πρὸς τὸ νικᾶν ἐστιν ὑμῖν πλεονεκτήματα, ὅτι ἀσθενῆ τὰ τοῦ Φιλίππου παντάπασιν, ὅτι ἀναιρεθέντων Ὀλυνθίων ἐν τῇ ὑμῶν αὐτῶν ἀμυνεῖσθε τὸν βάρβαρον’. οὕτως ἀνέμνησεν ἂν διὰ τῆς προσωποποιΐας κεφαλαιωδῶς τῶν εἰρημένων.

Ἔτι ἀναμνήσομεν ἐξ ὑποτυπώσεώς τινος μέλλοντος γενέσθαι πράγματος, ὡς Πολύευκτος ἐν τῷ κατὰ Δημάδου. ἐγράφη μὲν γὰρ ψήφισμα χαλκῆς εἰκόνος τῷ Δημάδῃ, ὁ δὲ κατηγορεῖ τοῦ ψηφίσματος. ὅσα οὖν ἦν αὐτῷ διὰ πλειόνων εἰρημένα εἰς τὴν κατασκευὴν
545 *τοῦ ὅτι μὴ ἦν ἄξιος τῆς τιμῆς τυχεῖν ταύτης, ταῦτα κεφαλαιωδῶς ἀνέμνησεν ὑποτυπῶν τὸ σχῆμα τοῦ ἀνδριάντος· ‛τί γάρ’ φησί ‛σχῆμα ἕξει; τὴν ἀσπίδα*

5. *ἑαυτῷ* B ‖ 6. *παρησήγαγεν* B; Dem. Olynth. I. 2, locus ab rhetore mutilatus ‖ 9. *ἀφιεὶς ἐφάνη* B | *ἡμῖν* B ‖ 10. *αὐτοῖς* om. B ‖ 12. *ὑμῖν ἐστι* B | *τοῦ* om. B ‖ 13. *ἀναιρουμένων* B ‖ 14. *ἡμῶν* B ‖ 15. *τὰ κεφαλαιωδῶς* BSp, v. p. 301. 7 | *τῶν εἰρημένων. Ἔτι ἀναμνήσομεν*] Sp auctore Finckhio, *τῶν δὲ εἰρημένων ἐπαναμνήσομεν* libri Bakius ‖ 17. *ἢ ἐξ* B, *καὶ ἐξ* Bakius ‖ 18. *γίνεσθαι* BSp ‖ 20. *οὖν* om. B ‖ 21. *εἰς*] A, *κατὰ* B ‖ 22. *ἢ* B | *ταύτης* om. B

προβαλεῖται; ἀλλὰ ταύτην γε ἀπέβαλεν ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ· ἀλλὰ ἀκροστόλιον νηὸς ἕξει'; ἔπειτα πυνθάνεται· 'ποίας; ἢ τῆς τοῦ πατρός; ἀλλὰ βιβλίον, ἐν ᾧ φάσεις καὶ εἰσαγγελίαι ἔσονται γεγραμμέναι; ἀλλὰ νὴ Δία στήσεται προσευχόμενος τοῖς θεοῖς, κακόνους ὢν τῇ πόλει καὶ τὰ ἐναντία πᾶσιν ὑμῖν ηὐγμένος; ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετῶν;' οὕτως μὲν οὖν ἀνέμνησε κεφαλαιωδῶς, ἐξ ὧν αὐτὸν ἐδείκνυεν οὐκ ὄντα τῆς τιμῆς τυχεῖν ταύτης ἄξιον.

Ἔτι ἀναμιμνήσκειν ἔστιν ἐκ τῆς καλουμένης ἠθοποιΐας. ἔστι δὲ ἠθοποιΐα λόγος περιτιθέμενος προσώποις ὑποῦσιν, οἷον· 'τίνα νῦν ἐροῦσιν οἱ θεασόμενοί με ἀγόμενον εἰς τὸ οἴκημα; Μιλτιάδης οὗτος ὁ στρατηγήσας τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ὁ τὴν νίκην παρασκευάσας τῇ πόλει, ὁ τοὺς βαρβάρους σφήλας τῆς ἐλπίδος'. κέχρηται τούτῳ τῷ τόπῳ καὶ Ὑπερείδης ὑπὲρ Λυκούργου λέγων· 'τίνα φήσουσιν οἱ | παριόντες A 142r
αὐτοῦ τὸν τάφον; οὗτος ἐβίω μὲν σωφρόνως, ταχθεὶς δὲ ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν χρημάτων εὗρε πόρους, ᾠκοδόμησε δὲ τὰ θέατρον, τὸ ᾠδεῖον, τὰ νεώρια, τριήρεις 546

1. προβαλεῖται] Gud., προβέβληται A B, προβεβληκότος Ruhnkenius | ἐν τῇ μάχῃ τῇ περὶ Χαιρώνειαν B ‖ 2. νηὸς] A, v. Krueger, Gr. Sp. § 20, νεὼς B Sp ‖ 4. εἰσαγγελίαι] B Sp, ἐπαγγελίαι A ‖ 6. εὐχόμενος B ‖ 7. μὲν οὖν] om. B, μὲν fortasse abundat aut v. 10 scribendum cum Bakio ἔτι δ', v. p. 302. 9 ‖ 8. τῆς τιμῆς ἄξιον τυχεῖν B ‖ 10.— p. 302. 2. v. Gregor. Cor. VII. 1226. 12—24 W. ‖ 11. περιτιθέμενος] B Sp, τιθέμενος A ‖ 12. ἀποῦσιν Volkmannus, v. Gregorius VII. 1226. 9 W.: προσώποις ἔτι τῷ βίῳ περιοῦσι περιτιθέμενος | θεασόμενοι] Finckhius Sp, θεασάμενοι libri ‖ 13. στρατηγήσας om. B ‖ 14. ὁ om. B | κατασκευάσας Gregorius l. c. ‖ 16. τρόπῳ Bakius ‖ 17. Λυκούργου] B Gregorius Sp, εὐβούλου που A, sed supra εὐ sigla delendi ‖ 20. ᾠδεῖον A, ᾠίδιον B, sequitur in A lacuna decem fere litterarum deletarum, tum τριήρεις ἐπ quinque fere litteris post evanidis, deinde τοῦτον ἡ πόλις | τὰ] Sp Bakio auctore, om. B Gregorius

ἐποιήσατο, λιμένας· τοῦτον ἡ πόλις ἡμῶν ἠτίμωσε καὶ τοὺς παῖδας ἔδησεν αὐτοῦ’. κέχρηται καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἠλέκτρᾳ τὴν ἀδελφὴν τὴν αὑτῆς τὸν Αἴγισθον ἀποκτεῖναι κελευούσῃ καὶ τὴν Κλυταιμνήστραν, πειρᾶται δὲ αὐτὴν ἀναπείθειν ἐξ ἠθοποιΐας· ‘οἵ γὰρ βλέποντες ἡμᾶς’ φησί ‘τὰ καὶ τὰ ἐροῦσι’. καὶ ἐν Ἀπολογίᾳ δὲ Σωκράτους ὁ Πλάτων δι’ ἠθοποιΐας ἀναμιμνήσκει. τοιοῦτος μὲν οὖν ἐστιν οὗτος ὁ λόγος.

Ἐπαναμνήσομεν δὲ καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ἀμφοτέροις δικαίων, οἷον· ‘ὁ μὲν ἥκει πρὸς ὑμᾶς τῆς ἀδείας τυχεῖν βουλόμενος, ἐμπρήσας μὲν ὑμῶν τὰς τριήρεις, γεγονὼς δὲ ὑμῖν τηλικαύτης αἴτιος ζημίας, προβαλλόμενος δὲ τὴν στρατηγίαν, ἐν ᾗ ταῦτα διεπράξατο· ἐγὼ δὲ ὑπάγων αὐτὸν τοῖς νόμοις καὶ βουλόμενος ὑμῖν αὐτὸν τιμωρίαν ὑποσχεῖν ἀνθ’ ὧν ἐζημίωσε τὸ κοινόν· καὶ ὁ μὲν πρὸς τῷ τὴν πόλιν αὐτὸς ἠδικηκέναι καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς οἴεται ἄδειαν παρασχεῖν τοῦ τὰ ὅμοια πράττειν, ἐγὼ δὲ καὶ τούτους ἡγοῦμαι τῷ τὰ ὅμοια τούτῳ παθεῖν δεδοικέναι μηδὲν ὅμοιον αὐτῷ ζημιῶσαι τὴν πόλιν’. ἢ οὕτως

1. λιμένας ἔκλεισε Bakius | ἠτίμασεν B Gregorius ‖ 2. παῖδας] B Sp, πόδας A | καὶ χρῆται καὶ B | καὶ ὁ? ‖ 3. τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτῆς AB, corr. Walzius τὴν ἀδελφὴν αὑτῆς, v. Soph. El. 955, 975 sq. | τὸν] B Sp, om. A ‖ 4. κελεύουσα A, καὶ τὴν μητέρα ἀποκτεῖναι κελευούσῃ. πειρᾶται B, καὶ τὴν μητέρα ἀποκτεῖναι κελευούσῃ [καὶ] τὴν Κλ. Sp, v. p. 318. 23 ‖ 5. εἰ γὰρ B ‖ 6. Bakius citat Plat. Apol. p. 36 b ‖ 8. οὖν om. B | λόγος] libri, τρόπος Bakius, v. p. 298. 23 ‖ 9.—16. v. Gregor. Cor. VII 1226. 24 — 1227. 5 ‖ 9. ἔτι ἀναμνήσομεν καὶ coni. Sp | τῶν ἀμφοτέροις προσηκόντων δικαίων Bakius ex Gregorio l. c. ‖ 10. τῆς ἀδικίας βουλόμενος ὑμῶν τυχεῖν B ‖ 12. ζημίας αἴτιος B ‖ 13. ταυτὶ B Gregorius ‖ 15. ἡμῖν B ‖ 17. οἴεται μὲν B ‖ 18. ἄδειαν δεῖν παρασχεῖν Bakius ‖ 19. πάσχειν B ‖ 20. μηδὲν ἂν Bakius scripsit, μηδὲν ὅμοιον αὐτῷ ζημιώσειν coni. Bakius

ἀντιπαραβαλοῦμεν τὰ ἀλλήλων δίκαια· ‘ἐγὼ μὲν ἀξιῶν ὑμῖν τοὺς νόμους εἶναι κυρίους δευρὶ πάρειμι, ὁ δὲ ἀκύρους αὐτοὺς καὶ μηδενὸς ἀξίους· κἀγὼ μὲν τιμᾶσθαι παρ' ὑμῖν τοὺς ὑμετέρους εὐεργέτας, ὁ δὲ τοὺς ἄνωθεν ὑμᾶς λελυπηκότας· κἀγὼ μὲν τοῦτο γενέσθαι, ὃ πραχθὲν οὐ ζημιώσει τὴν πόλιν, ὁ δὲ ἐξ οὗ τὸ κοινὸν μέλλει βλάπτεσθαι’. 547

Ἔτι δὲ ἀναμνήσομεν διὰ ψηφίσματος εἰσφορᾶς, ὡς ὁ Ὑπερείδης ψηφίσματος κατηγορῶν ὑπὸ Δημάδου γραφέντος, πρόξενον Εὐθυκράτην εἶναι γράψαντος, αὐτοῦ εἰσφέρει ψήφισμα, δι' οὗ ποιεῖται τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῶν εἰρημένων· ‘ἃ μὲν γὰρ οὗτος’ φησίν ‘εἰσκεκόμικεν, οὐκ ἔχει τὰς ἀληθεῖς αἰτίας τῆς προξενίας· ἐγὼ δέ, εἰ δεῖ πρόξενον ὑμῖν αὐτὸν γενέσθαι, δι' ἃ τούτου τεύξεται γράψας εἰσφέρω’· ἔπειτα τὸ ψήφισμα εἰσφέρει· δεδόχθαι γάρ φησιν αὐτὸν εἶναι πρόξενον, ὅτι τὰ Φιλίππῳ συμφέροντα καὶ λέγει καὶ ποιεῖ, ὅτι γενόμενος ἵππαρχος τοὺς Ὀλυνθίων ἱππέας προὔδωκε Φιλίππῳ, ὅτι τοῦτο πράξας αἴτιος τοῦ Χαλκιδέων ὑπῆρξεν ὀλέθρου, ὅτι ἁλούσης Ὀλύνθου τιμητὴς ἐγένετο τῶν αἰχμαλώτων, ὅτι ἀντέπραξε τῇ πόλει περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Δηλίων, ὅτι τῆς πόλεως περὶ Χαιρώνειαν ἡττηθείσης οὔτε ἔθαψε τῶν τεθνεώτων τινὰς

3. *αὐτοὺς εἶναι καὶ* B ‖ 4. *τοὺς τῆς πόλεως εὐεργέτας* B ‖ 5. *γίνεσθαι* Bakius ‖ 6. *οὐκ ἐζημίωσεν* B ‖ 8. *δὲ* om. B ‖ 9. *κατηγορῶν ψηφίσματος* B | *γραφὲν τῷ* B, *γραφέντος τὸ* Walzius, *γραφέντος τοῦ* Meier ‖ 10. *Εὐθυκράτη* B | *αὐτοῦ εἰσφέρει*] libri, *ἀντ' αὐτοῦ εἰσφέρει* coni. Sp, *ἀντεισφέρει* Meier, scr. Bakius, *αὐτὸς εἰσφέρει* coni. Bakius, fort. recte ‖ 14. *δεῖ*] A, *ἔστι* (*ἔτι*?) B | *ὑμῖν*] A, *ὑμῶν* BSp | *αὐτῶν* B | *διὰ τούτων* B, *δι' ἃ τούτων* Sp, *δι' ἃ τούτων τ.*, *ταῦτα* Bakius ‖ 15. *εἰσφέρων* B ‖ 16. *δεδεῖχθαι* B, fort. *δέδοκται* | *πρόξενον αὐτὸν εἶναι διότι* BSp ‖ 17. *καὶ πράττει καὶ λέγει* BSp! ‖ 18. *ὅτι γενηθεὶς* sigla delendi superscripta A ‖ 21. *τῶν* tacite omisit Bakius

οὔτε τῶν ἁλόντων οὐδένα ἐλύσατο. διὰ τούτων κεφαλαιωδῶς ἀναμιμνήσκει τῶν παρ' ὅλην τὴν κατηγορίαν εἰρημένων κατ' αὐτοῦ.

Ἔτι ἀναμνήσομεν ἐπὶ τῆς καλουμένης γνωσιγραφίας, κατὰ ταύτην κεφαλαιούμενοι τὰ εἰρημένα. ἔστι δὲ γνωσιγραφία ἀπόφασις δικαστῶν, οἷον· 'τί δὲ ἀφιέντες γράψετε; ἐξεῖναι καταλύειν τοὺς νόμους, πράττειν τὰ τῇ πόλει μὴ συμφέροντα, δημεύειν ἀλλοτρίας οὐσίας'.

Ἔστιν ἀναμιμνήσκειν καὶ διὰ νόμων εἰσφορᾶς, ὡς
348 ἀναμιμνήσκειν ὑπάρχει διὰ ψηφίσματος εἰσφορᾶς, οἷον· 'ὑπολαμβάνετέ [με] νῦν νόμον εἰσφέρειν μηδένα ἐπιβουλεύειν τοῖς ἀλλοτρίοις παισίν, ἐξουσίαν ἔχειν τοὺς πατέρας τῶν υἱέων, τοὺς στρατιώτας μὴ ἐπιβουλεύειν τοῖς εὐεργέταις τοῖς ἑαυτῶν, μὴ ποιεῖσθαι κέρδη τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς: εἰ τοῦτον εἰσέφερε τὸν νόμον, οὐκ ἂν ἐκυρώσατε; τοῦτον δὲ ἀντὶ τούτου εἰσφέρειν ἕτερον νόμον τὸν τὰ ἐναντία τούτοις ποιεῖν κελεύοντα, κυρίους εἶναι τῶν ἀλλοτρίων παίδων τοὺς μηδὲν προσήκοντας αὐτοῖς, τοὺς ἀδικήσαντας μηδεμίαν τιμωρίαν ἐκτίνειν, ἄδειαν τοὺς στρατιώτας ἔχειν τοῦ ποιεῖν ἅπαντας κακῶς'.

Ἔτι ἀναμνήσομεν δι' ὑπογραφῆς ἤτοι εἰκόνος ἢ

1. ἐρρύσατο B | διὰ τοῦτο B ‖ 2. τὴν παρ' ὅλην B ‖ 4. ἐπὶ] libri, ἐκ Finckhius, ἀπὸ Sp ‖ 5. κατ' αὐτὴν ἀνακαλούμενοι B, ἀνακεφαλαιούμενοι Finckhius | δὲ ἡ BSp, v. p. 301. 11 ‖ 6. δὲ] A, δαὶ B ‖ 10. ἔστι δὲ B | καὶ om. B | διὰ νόμου εἰσφορᾶς Bakius | ὡς — εἰσφορᾶς om. A ‖ 11. οἷον] A, δι' ὃν B ‖ 12. με νῦν A, με del. Sp, ἐμὲ μὲν Bakius, ὑπολαμβάνεται μὲν νῦν B | 13. ἔχει B ‖ 14. υἱῶν B ‖ 15. εὐεργέτοις A | κέρδη ἑαυτῶν B | 16. εἰσέφερον Bakius ‖ 17. τούτου] Sp, τοῦ libri | ἀντεισφέρειν Bakius ‖ 19. μηδὲν] A, οὐδὲν B ‖ 20. τοὺς υἱοὺς ἀδικήσαντας Finckhius ‖ 21 ἐκτείνειν B ‖ 22. πάντας B ‖ 23. ἀναμνήσομεν] BSp, ἐπαναμνήσομεν A | ἐπιγραφῆς Finckhius | ἢ εἰκόνος B

ἀνδριάντος ἢ τάφου ἢ τῶν τοιούτων τινός, οἷον καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν φασὶ θανάτου κρινόμενον παρὰ τοῖς Θηβαίοις ποιῆσαι. παρελθὼν γὰρ ἔφη· ‘ἀποκτείνατέ με, ὦ Θηβαῖοι· ἐκεῖνο δέ μοι παρ’ ὑμῶν ὑπαρξάτω ἐν τῇ στήλῃ, ὅτι παραλαβὼν τὴν πόλιν δουλεύουσαν τὴν ἑαυτοῦ ἠλευθέρωσε καὶ Λακεδαιμονίους ἐκράτησε μάχῃ καὶ διέβη εἰς Πελοπόννησον, τὰ καὶ τὰ διεπράξατο’. δύναται δὲ ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ οὕτω λέγειν· ‘μὴ ποιήσητέ μου τάφον· παριὼν γάρ τις μνημονεύσει καὶ ἐρεῖ τὰ καὶ τά’.

*Ἔστι δὲ ὑπομιμνήσκειν οὐ μόνον διὰ τῆς ἐπιγραφῆς
τῆς γινομένης διὰ γραμμάτων, | ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτύπω- A 142v
σιν ἐχούσης τῶν γεγενημένων, ὡς ἐπὶ Θεμιστοκλέους·
‘εἰ δὲ ἀποκτενεῖτέ με, ἔστω μνῆμα δηλοῦν ἐπὶ τῷ
ἐμῷ τάφῳ τούτων ἕκαστον, δι’ ἃ νῦν φθονούμενος 549
κρίνομαι, Ἀρτεμίσιόν που καὶ Σαλαμὶς γεγράφθω καὶ
στόλος βασιλικὸς καὶ τὸ Ἀθηναίων ναυτικόν’· καὶ τῶν
ἄλλων ἕκαστον ἀξιώσει τούτοις ἐγγεγράφθαι.*

Ἔστι δὲ ἀναμιμνήσκειν τῶν εἰρημένων καὶ καθ’ ἕτερον τρόπον τῷ σχήματι τῆς πεύσεως χρώμενον, ἀνερωτῶντα τοὺς δικαστάς· ‘διὰ τί ἀφήσετε τὸν φεύγοντα;’ ὡς Αἰσχίνης πεποίηκε· πυνθάνεται γὰρ τῶν δικαστῶν· ‘διὰ τί ἀφήσετε τὸν Κτησιφῶντα; ὅτι νόμιμον τὸ ψήφισμα; ἀλλὰ δέδεικται παρὰ τοὺς νόμους

1. *οἷον ὁ καὶ* B || 5. *τῇ* om. B || 6. *αὑτοῦ* B | *Λακεδαιμονίων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ* B || 7. *διαβὰς* B || 11. *ἔστι*] Sp, *ἔτι* A | *ἔστι δὲ οὐχ οὕτως ἀναμιμνήσκειν μόνον* B || 12. *τῆς*] Finckhius Sp, *τὴν* libri || 13. *ὡς*] A, *οἷον* B || 14. *ἔστω* (ex compendio) *ὑπόμνημα* B || 15. *δι’ ἃ*] Finckhius, *δι’ ὃ* A, *διὸ* B || 18. *ἐγγεγράφθαι*] BSp, *γεγράφθαι* A || 19. *καθ’ ἑκάτερον τόπον τὸ σχῆμα τὸ τῆς* B || 20. *πεύσεως*] BSp, *πίστεως* A; *τῷ τῆς πεύσεως* Finckhius || 21. *ἀφήσετε*] BSp, *φήσετε* A || 22. *πεποίηκε*] B, *πεποίηται* A; Aeschin. Ctes. 230 || 23. *ἀφήσετε*] BSp, *φήσετε* A .

γεγραμμένον· ὅτι Δημοσθένης εὔνους τῇ πόλει; ἀλλὰ καὶ οὗτος δέδεικται κακόνους ὢν τῷ δήμῳ· ὅτι Κτησιφῶν αὐτὸς ἐξ ἀγνοίας τὸ ψήφισμα ἁμαρτὼν ἔγραψεν ἢ ἀναγκάσαντος αὐτόν τινος; οὐδὲ διὰ τούτων οὐδὲν αὐτοῦ ἀποψηφιεῖσθε'.

Τοσαυταχῶς οὖν ἀναμιμνήσκειν ὑπάρχει, τουτέστι χρῆσθαι τῇ ἀνακεφαλαιώσει καλουμένῃ. ἀναμνήσομεν γὰρ καὶ ἐπερωτῶντες τοὺς δικαστὰς τὰς αἰτίας, διὰ τί ἀφήσουσι τοὺς κρινομένους, ἔπειτα ἐξ ἐπιγράμματος, καὶ τούτου διχῶς θεωρουμένου, ἐξ εἰσφορᾶς νόμου, ἐκ ψηφίσματος, ἐκ τῆς γνωσιγραφίας, ἐκ τῆς [παραθέσεως ἀμφοτέρων τῶν δικαίων] συγκρίσεως, πάλιν ἐξ ἠθοποιΐας, ἐξ ὑποτυπώσεως, ἐκ προσωποποιΐας, ἐκ τῆς κεφαλαιώδους ἐκθέσεως τῶν εἰρημένων. καὶ περὶ μὲν τῆς ἀνακεφαλαιώσεως ταῦτα λέγειν ὑπάρχει.

550 *Περὶ ἐλέου.*

Ἐπειδὰν δὲ μέλλωμεν ἔλεον κινεῖν, προπαρασκευάσομεν τὸν δικαστὴν πρὸς τοῦτο ἡμῖν ἐπιτηδείως ἔχειν· οὐ γὰρ ἐξαίφνης ἐπιχειρεῖν δεῖ τούτῳ τῷ τόπῳ, ἀλλὰ μετὰ προπαρασκευῆς τινος· ἀνύσομεν γάρ τι καὶ οὕτω μᾶλλον τῶν δικαστῶν ἀναπεπεισμένων καὶ παρωξυσμέ-

1. *ὅτι ὁ* B ‖ 3. *ἀμαρτῶν* A ‖ 4. *ἢ* om. A ‖ 5. *αὐτοῦ δικαίως* B ‖ 8. *γὰρ κατὰ ἐρώτησιν τοὺς δικαστὰς τῶν αἰτιῶν* B ‖ 9. *ἀφήσουσι*] B, *φήσουσι τοὺς κρινομένους ἐὰν* A, *τὸν κρινόμενον* B ‖ 10. *τούτου* (sic, om. *καὶ*) *διχῶς θεωροῦμεν οὐκ* B, *διαιρουμένου* Bakius, v. ad p. 297.3 ‖ 11. *ἐκ ψ.*] A, *καὶ* B, *ἢ* Bakius *παραθέσεως ἀμφοτέρων τῶν δικαίων* libri, del. Sp, *π. τῶν ἀμφοτέροις δικαίων καὶ* Bakius, v. p. 302 9 ‖ 13. *ἐξ ὑποτυπώσεως, ἐκ* add. Sp Bakius, om. libri ‖ 15. *ὑπάρχει*] A, *ὑπ*[α] B ‖ 16 *περὶ ἐλέου* B, om. A per lacunam ‖ 17. *μέλλοιμεν κινεῖν ἔλεον* B ‖ 20. *ἀνύσομεν*] A, *προπαρασκευάσομεν* B ‖ 21. *μᾶλλον δὲ* B | *παρωξυμμένων* B

νων πρὸς τὸ ἐλεεῖν τὸν κρινόμενον. πῶς οὖν προπαρασκευάσομεν; τοῦτον τὸν τρόπον· κοινῷ τόπῳ χρησόμεθα τῷ περὶ ἐλέου καὶ φιλανθρωπίας, καὶ περὶ τοῦ δεῖν φρονεῖν ἀνθρώπινα καὶ ἡμέροις χαίρειν μᾶλλον ἤπερ ἀποτόμοις, τὸ τοιοῦτον εἶναι λέγοντες πολὺ καὶ χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον καὶ τρόπου πεπαιδευμένου, καὶ τοὺς οὕτως ἔχοντας ἐπαινεῖσθαι μᾶλλον τῶν οὕτως οὐκ ἐχόντων, καὶ ὅσον διαφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι τῶν θηρίων, τοσοῦτον διαφέρειν τοὺς ἐλεήμονας τῶν ἀνελεῶν· καὶ ἔτι φήσομεν τοὺς οὕτως ἔχοντας, εἴ ποτε ἄρα δεηθεῖεν τῆς παρ' ἄλλων φιλανθρωπίας, ῥᾷον αὐτῆς τυγχάνειν, δεῖν δ' ὄντας ἀνθρώπους προορᾶσθαι τὸ μέλλον. Ἀθήνησι μὲν οὖν λέγοντες καὶ ἀπὸ κρίσεως καὶ ἀπὸ ἔργων γεγενημένων τὸν κοινὸν τόπον τοῦτον κατασκευάσομεν· 'Ἐλέου βωμός ἐστι παρ' ὑμῖν, θεὸς εἶναι δοκεῖ παρ' ὑμῖν ἡ κοινὴ πάντων φιλανθρωπία, ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμεῖτε πᾶσι· μὴ οὖν ἀλλοιωθῆτε νῦν'· καὶ παραδείγματα προοισόμεθα τοὺς καταφυγόντας μὲν ἐπὶ τὸν βωμόν, μὴ ἀτυχήσαντας δὲ ὧν ἠξίωσαν, οἷον τοὺς Ἡρακλείδας, καὶ εἰ δή τινες ἕτεροι λέγονται τὸ ὅμοιον αὐτοῖς ποιῆσαι. εἰ δὲ παρ' ἄλλοις ἐσμέν, παράδειγμα 551
τὸ τῶν Ἀθηναίων προοισόμεθα καὶ ἐπαινεσόμεθα τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐὰν μὲν ὦσι φίλοι, ὡς περὶ φίλων διαλεξόμεθα, εἰ δὲ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων τινές, προ-

1. προπαρασκευάσομεν] Sp tacite, παρασκευάσομεν libri || 2. τοῦτον] A, τόνδε B || 4. ἡμέρους μᾶλλον, ἤπερ ἀποτόμους B || 5. πολὺ] libri Sp, πολιτικὸν Bakius, πραῢ Finckhius || 10. ἀνελεῶν] A, ἀνηλεῶν BSp || 11. ἄλλων] Bakius e (Gud.) Veneto Finckhius Sp, ἀλλήλων AB || 12. ἀνθρώπους ὄντας B || 14. κρίσεων B || 16. ἡ om. B || 19. παραθησόμεθα B | τῶν βωμῶν, μὴ ἀτυχήσοντας B || 22. εἴημεν B | τὸ παράδειγμα τῶν Walzius || 24. ὡς] A, καὶ B, ὡς καὶ Sp || 25. ἐὰν B

θεραπεύσομεν τὸν λόγον, ὡς ὁ Αἰσχίνης· μέλλων γὰρ λέγειν πεπραγμένον τι τοῖς Λακεδαιμονίοις, προθεραπεύει τοῦτο καλὸν εἶναι λέγων μιμεῖσθαι καὶ τὰς ἀλλοτρίας καὶ τὰς οἰκείας ἀρετάς.

Οὐ μόνον δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ πρὸς τὸν ἔλεον τοὺς δικαστὰς παρασκευάσομεν, ἀλλὰ καὶ ἀναμιμνήσκοντες τῶν τοῖς φεύγουσι δι' αὐτοὺς πεπραγμένων, λόγου χάριν· 'οὗτος μέντοι πένης ὢν οὐκ ὂν αὐτῷ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς ἐκ χρημάτων γέγονεν ὑμῖν καὶ ἐκ τῶν ὄντων τὰ δυνατὰ αὐτῷ χρήσιμος· αὐτόν γε μὴν ἔταξεν ἐπὶ τὰ τῇ πόλει συμφέροντα· καὶ γάρ τοι δημηγορῶν ὠφέλει τὸ κοινὸν νόμους εἰσφέρων, ψηφίσματα· ὑπὲρ δὲ τῶν δικαίων ἐπρέσβευσεν, ἐστρατήγησεν'. ἔτι παρασκευάσομεν πρὸς τὸ ἐλεεῖσθαι τοὺς κρινομένους τὰ ὑπ' αὐτῶν φιλανθρώπως πρὸς ἄλλους πεπραγμένα διεξιόντες· 'ἐνὸν αὐτῷ παρὰ τοῦ δεῖνος τιμωρίαν ἀδικηθέντι λαβεῖν ἀφῆκεν'. ἐν μέντοι τῷ παρασκευαστικῷ πρὸς τὸν ἔλεον τούτῳ οἰκείῳ χρησόμεθα τῷ παρόντι πράγματι.

Μετὰ μέντοι τοὺς κοινοὺς τόπους τοὺς τὴν παρασκευὴν ἔχοντας πρὸς τὸν ἔλεον ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν
A 143r ἀξίαν καλουμένου τὸν ἔλεον | κινήσομεν. παρὰ τὴν ἀξίαν δέ ἐστι τὸ ταῦτα πάσχειν τινά, ἅπερ αὐτῷ δοκεῖ

1. μέλλον B, corr. rec. m., Aeschin. Timarch. 180 ‖ 2. προθεραπεύσει B ‖ 4. οἰκείας] A, ξένας B, ξενικὰς Bakius ex Aeschine ‖ 5. τόπῳ] Sp, τρόπῳ libri | τὸν om. B ‖ 6. προπαρασκευάσομεν Bakius | αὐτοῖς add. A | ἀναμιμνήσκοντες αὐτοὺς B ‖ 8. πένης ὂν B ‖ 9. ἐκ χ.] A, καὶ χ. B ‖ 10. αὐτόν γε B ‖ 11. δῆμον ὁρῶν B ‖ 12. καὶ νόμους B, καὶ ψηφίσματα Bakius ‖ 13. δικαίων] A (ex compendio), δεομένων B ‖ 14. παρασκευάσομεν] A, προπαρασκευάσομεν B Sp, cf. v. 6 et 17 ‖ 15. εἰς ἀλλήλους B ‖ 16. ἐξὸν αὐτῷ τιμ. π. τ. δ. ἀ. λ. ἀφεῖκεν B ‖ 18. τούτῳ] libri Sp, τόπῳ Bakius: 'τόπος οἰκεῖος opponitur τῷ κοινῷ' ‖ 23. τὸ om. B | τινὰς B | αὐτοῦ — ἧττον ἄξια coni. Sp

εἶναι ἧττον, οἷον τὸ πένεσθαι τοὺς ἐν πλούτῳ γεγο- 552
νότας, τὸ φεύγειν δημαγωγούς, τὸ ἀτιμίᾳ περιπεπτω-
κέναι στρατηγούς· συνελόντι δὲ εἰπεῖν ἡ ἀπὸ τῶν 579. 18
βελτιόνων ἐπὶ τὰ χείρω μεταβολὴ κατὰ τὸν τόπον
θεωρεῖται τὸν παρὰ τὴν ἀξίαν καλούμενον, οἷον ὁ
Δημοσθένης ἐπιστέλλει πως τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τῆς
καθόδου τῆς ἑαυτοῦ· οἶμαι μὲν ὅτι καὶ αὐτὸς κινεῖ
τὸν ἔλεον ἐκ τοῦ παρὰ τὴν ἀξίαν θεωρεῖσθαι· εἰ δὲ
καὶ παραλέλειπται τοῦτο αὐτῷ, ὑπῆρχεν ἂν κινῆσαι
τὸν ἔλεον αὐτῷ τόνδε τὸν τρόπον· 'ἀλλὰ νῦν ὁ πρό-
τερον διοικῶν τὰ ὑμέτερα πράγματα καὶ λαμπρὸς καὶ
περίβλεπτος ὢν καὶ ὑπὸ τῶν πάντων ζηλούμενος οὐ
μόνον τούτων ἀφῄρημαι, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος ἐξελή-
λαμαι καὶ ἱκέτης ἄλλων γίνομαι ὁ τέως ἄλλους εὐερ-
γετῶν'.

Ἔτι κινήσομεν ἔλεον καὶ ἀπὸ τοῦ καλουμένου παρὰ 586
τὴν ἐλπίδα, οἷον· 'ἤλπιζον δημαγωγῶν καὶ τὰ ὑμέτερα
πράττων καὶ τολμήσας διὰ τὰ ὑμῖν συμφέροντα προσ-
κροῦσαι τοῖς πλουσίοις ἀποκεῖσθαί μοι παρ' ὑμῖν ἀντὶ
τούτου τὴν χάριν, εἰ δὲ μὴ μᾶλλον εὐδοκιμήσειν τῶν
πλουσίων, ἀλλ' οὖν ἀπολαύσειν αὐτοῖς τῆς τιμῆς τῆς
ἴσης· νυνὶ δὲ τούτων ἁπάντων ἐσφάλην· ᾔτησέ με
παρ' ὑμῶν ὁ πλούσιος δωρεάν, ὑμεῖς ἔδοτε, ψήφισμα

1. εἶναι] libri Sp, πρέπειν Bakius ‖ 2. δημαγωγὸν B ‖ 3. στρατηγούς] sequitur in B: καὶ ἡ τῶν πιθανῶν ἰδέα, initium Longini artis rhetoricae, nullo spatio intermisso ‖ 4. τόπον] Finckhius Sp, τύπον A, τρόπον B ‖ 5. ὃ Bakius ‖ 6. πῶς ἐπιστέλλει B, [Dem.] Ep. 2, 13 ‖ 7. μὲν οὖν B ‖ 8. θεωρήματος Bakius ‖ 9. παραλέληπται B, παρελέλειπτο Bakius ‖ 12. τῶν om. B ‖ 13. ταῦτα Bakius ‖ 16. κίνησον B ‖ 17. δημαγωγὸς B ‖ 18. προσκρούειν B ‖ 19. ἀποκείσεσθαι Bakius | αν̄ = ἀντὶ B, unde ἂν plerique deteriores et Aldina ‖ 20. τούτων B | δὲ] A, καὶ B ‖ 21. ἀπολαύειν A ‖ 22. νῦν B ‖ 23. ὁ om. Bakius | ὑμεῖς δὲ ἐ. π. τ. ψ. B

περὶ τούτων ἐκυρώσατε’. δύναται δέ τις τὸν τόπον τοῦτον κινεῖν πολλαχῶς· ‘ἤλπισα γηροβοσκὸν παῖδα ἔσεσθαί μοι· ὁ δὲ οὐ μόνον οὐδὲν τούτων ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ συκοφαντεῖ καὶ παρανοεῖν φησι καὶ δῆσαι βούλεται’. καὶ στρατηγὸς κρινόμενος ἐπὶ νίκῃ γεγενημένῃ ἀπὸ τούτου τοῦ τόπου εἰς τὸν ἔλεον εὐπορήσει λημμάτων.

Ἔτι ἔλεον κινήσομεν ἀπὸ τῆς εὐδαιμονίας τῆς πρὸ τοῦ αὔξοντες αὐτήν, ὡς ἐπὶ Μιλτιάδου· ‘οὗτος μέντοι παρ’ ὑμῖν εὐδοκιμῶν πρὸ τοῦ καὶ τιμῆς καὶ στρατηγίας ἠξιωμένος οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς τούτοις χώρας μένει, ἀλλ’, ὁρᾶτε γὰρ τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ τῆς τύχης, κρίνεται μὲν ὡς ἀδικῶν τὴν πόλιν, κεκόμισται δὲ νοσῶν εἰς τὸ δικαστήριον, ἔχει δὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀφέσεως οὐκ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις, ἀλλ’ ἐν οἷς ἄλλοι μέλλουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγειν’. καὶ ὡς ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων λόγου χάριν, εἴ τινες ἠξίουν τοὺς Λακεδαιμονίους καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν τῶν τριάκοντα· τὴν γὰρ εὐδαιμονίαν τὴν οὖσαν τῇ πόλει πρὸ τοῦ ἐπιὼν τις καὶ αὔξων καὶ τὰ παρόντα δεινὰ νῦν αὐτοῖς καταριθμού-
581 μενος καὶ ἀξιῶν ἐλέου τυχεῖν αὐτοὺς νῦν δόξει δικαίως κεκινηκέναι τὸν τόπον τοῦτον, ὅτι ‘καὶ αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀθηναῖοι μείζονες ὄντες οὐκέτι μὲν ἀμφισβητοῦσι τῶν πρωτείων τῆς Ἑλλάδος, κεῖνται δ’

1. περὶ τούτου B, ⟨τὸ⟩ περὶ Bakius ‖ 3. μοι] χειραγωγόν, τῶν ἄλλων ἕκαστον add. B | τοῦτο οὐ ποιεῖ B ‖ 4. παρανομεῖν B ‖ 5. κρ. ἐκινήθη ἐπὶ νίκῃ γενομένῃ B ‖ 8. ἔλεον] BSp, μᾶλλον A | κίνησον B ‖ 9. αὔξοντος B, αὔξων Walzius | M. οὐ μέντοι πρὸ τοῦ εὐδαιμονήσας παρ’ ὑμῖν B ‖ 15. αὐτοῦ B ‖ 19. ἐπεξιὼν τις B ‖ 20. δεινὰ] BSp, δὲ A, nisi forte scribendum δεινὰ pro δὲ νῦν ‖ 21. δόξει] BakiusSp, δεῖξαι libri | δικαίως καὶ κινήσει κατὰ τὸν τόπον τοῦτον ὑπὲρ αὐτῶν ἔλεον τῆς Ἑλλάδος B

ἐπ' ἄλλοις κριθησόμενοι ἐν τῇ τῶν ἠδικημένων φιλανθρωπίᾳ'. καὶ δμηρεύοντες ὡς Ἀλέξανδρον ἀπάγονται· 'ἡμεῖς δέ' φησίν 'ἡ κοινὴ τῆς Ἑλλάδος καταφυγή, πρὸς ἣν ἐβάδιζον αἱ πανταχόθεν πρεσβεῖαι, νῦν κινδυνεύομεν περὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίδος'. κέχρηται τούτῳ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Εὐριπίδης· λέγει γοῦν καὶ ἡ Ἑκάβη παρ' αὐτῷ·

ἤμην τύραννος κεἰς τύρανν' ἐγημάμην,
κἀνταῦθ' ἀριστεύοντ' ἐγεινάμην τέκνα,
οὐκ ἀριθμὸν ἄλλως, ἀλλ' ὑπερτάτους Φρυγῶν·
οὐ Τρῳὰς οὐδ' Ἑλληνὶς οὐδὲ βάρβαρος
γυνὴ τεκοῦσα κομπάσειεν ἄν ποτε.

τὴν εὐπαιδίαν καὶ τὸ γήμασθαι τυράννῳ καὶ τὸ ἐκ τυράννων γεγενῆσθαι ἀντιπαρατίθησι καὶ τὰ παρόντα δεινά. φησὶν οὖν εὐθύς·

καὶ ταῦτ' ἐπεῖδον δορὶ πεσόνθ' Ἑλληνικῷ,
καὶ τὸν φυτουργὸν Πρίαμον οὐκ ἄλλων πάρα
ἤκουον, ἀλλὰ τοῖσδ' ἐπεῖδον ὄμμασιν
αὐτὴ κατασφαγέντ' ἐφ' ἑρκείου Διός,
αὐτὴ δὲ δούλη ναῦς ἐπ' Ἀργείων ἔβην.

1. *ἐν*] A, *οἷον* B | *φιλανθρωπίᾳ*] lacunam indicat Sp, distinguendo sanare conabar ‖ 2. *ἀλέξανδρος ἐπάγονται* B ‖ 3. *φησίν* om. B ‖ 5. *περὶ*] A, *ὑπὲρ* B ‖ 6. *τόπῳ*] Bakius Sp, *τρόπῳ* libri | *ὁ*] BSp, om. A ‖ 8. *καὶ μὴν* B; Eurip. Troad. 474 sq. K. | *καὶ εἰς τυράννον* A, *τυραννίαν* B ‖ 9. *κἀνταῦθα* B, *καὶ ἐνταῦθα* A ‖ 10. *ἀριθμὸν*] BSp, *ἀριθμῷ* A ‖ 12. *κομπάσει ἄν ποτε* A, recte B ‖ 13. *τυράννῳ*] BSp, *τυράννου* A, *εἰς τυράννου* coni. Sp ‖ 14. *γεγενῆσθαι* om. B | *ἀντιπαρατιθεῖσα* Bakius ‖ 15. *φησὶ δ' οὖν* B, erat certe *φησὶ γοῦν* ex v. 6 ‖ 16. *καὶ ταῦτα* A, *καὶ ταῦτα ἴδον δορὶ πεσόντα* B ‖ 17. *ἄλλων παρήκουον* A, recte B ‖ 19. *κατασφαγέντα ἐφερκίου διὸς* A, *κατασφαγέντα ἐφ' ἑρκίῳ πυρᾷ* B ‖ 20. Eurip. Androm. 401 K. | *ναῦς*] BSp, *ναυσὶν* A

ἡ ἀντιπαράθεσις τοῖς ἀγαθοῖς τῶν κακῶν τὸν ἔλεον
κεκίνηκεν. ἐλεεινοὶ μὲν γὰρ εἰσι καὶ οἱ ὁπωσοῦν
δυστυχοῦντες, ἐλεεινότεροι δὲ εἶναι δοκοῦσιν οἱ ἐκ
582 *λαμπρᾶς εὐδαιμονίας συμφοραῖς μεγάλαις χρώμενοι.*
ἐπειδὰν δέ τινας τὸν περὶ αὐτῶν κινοῦντες ἔλεον ἀτυ-
χοῦντας ἐπιδεῖξαι θέλωμεν, πάσχοντας αὐτοὺς κακῶς
ἀποδείξομεν ἀπὸ τριῶν τόπων, καὶ κατὰ ψυχὴν καὶ
κατὰ σῶμα καὶ κατὰ τὰ ἐκτὸς καλούμενα. καὶ κατὰ
μὲν ψυχὴν οὕτως, λύπην [περὶ αὐτὸν] λέγοντες ἢ
παράνοιαν ἤ τι τῶν τούτοις ἐοικότων. ἔστι δὲ καὶ ὁ
ἔρως τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν· ἔλεον οὖν κινήσει τις
καὶ περὶ τοῦ ἔρωτος διεξελθών, εἰ βιασάμενός τις ἧς
ἤρα, ἐπὶ ταύτῃ κινδυνεύοι. τὰ δὲ κατὰ σῶμα οὕτω
θεασόμεθα, εἰ τέτρωται, εἰ πληγὰς ἢ μάστιγας ἀνεδέ-
ξατο περὶ τὸ σῶμα, εἰ δεσμοῖς κέχρηται ἤ τινι τοι-
αύτῃ ταλαιπωρίᾳ. ἐπειδὰν δὲ τῶν τοιούτων ὁτιοῦν
A 143v *προφερόμενος ἐθέλῃ τὸν | ἔλεον ἐξεργάσασθαι, οὐχ*
ἁπλῶς δεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἐλέου λέγειν, ἀλλ' ἐπεξι-
έναι σαφῶς καὶ τὰ παρακολουθοῦντα αὐτοῖς, οἷον εἰ
λύπη ἢ ἔρως ἢ μανία· τούτων γὰρ ἕκαστον πρᾶγμά
ἐστι καὶ κινεῖ μὲν ἔλεον καὶ ἁπλῶς λεχθέν, μᾶλλον δὲ
κινήσει, ὅταν τὰ παρακολουθοῦντα τῷ ἔρωτι ἐπεκδι-

1. *τῶν κακῶν τοῖς ἀγαθοῖς* B ‖ 3. *δοκοῦσιν εἶναι οἱ ἐκ μακρᾶς* B ‖ 4. *μεγάλαις συμφοραῖς* B ‖ 5. *δέ*] A, *γε* B ‖ 8. *καλούμενα* om. B ‖ 9. *μὲν*] B Sp, om. A | *περὶ αὐτὸν* A, del. Sp, *περὶ αὐτῶν* (*αὐτοὺς* Bakius) *ἰσχυρὰν εἶναι λέγοντες* B ‖ 11. *ἔλεον κινεῖ* B ‖ 12. *διεξιὼν ὅταν ᾖ β. — κινδυνεύῃ* B ‖ 14. *θεασώμεθα, εἰ πέπληκται, εἰ τέτρωται, εἰ πληγὰς ἀνεδέξατο ἢ μάστιγας* B ‖ 15. *εἰ*] A, *ἢ* B | *ἢ τῇ τοιαύτῃ ταλαιπωρίᾳ περιέπεσεν* B ‖ 17. *ἐθέλῃ*] *ἐθέλῃς* Bakius, *ἐθέλοι* libri Sp, at in A evanuerunt hae litterae | *ἐργάσασθαι* B ‖ 19. *αὐτῷ* B | *εἰ*] Sp, *ἡ* A B, *ἢ* Bakius ‖ 20. *ἡ ἔρος ἡ μανία* B | *τοῦτον* B | *πρᾶγμα*] libri Sp, *πάθος* Bakius ‖ 21. *ληφθὲν* B | *δὲ τὰ παρακολ. κιν., ὅταν τὰ παρ.* B

δάσκωμεν ἢ τῇ μανίᾳ ἢ τῇ λύπῃ ἢ ὁτῳδήποτε τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, οἷον· ʻἐν τίσι γάρ ἐστιν οὗτος, οὐκ οἶδεν· οὐ γυναῖκα γνωρίζει, οὐ παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ· ἀγνοεῖ νόμους, οὐ τὸ δίκαιον ἐπίσταται, οὐ συνίησιν ἡμέρας, οὐχ ἡλίου φῶς· φεύγει τὰ τοῖς ἄλλοις ἥδιστα δοκοῦντα εἶναι, ποθεῖ δ' ἃ φεύγουσιν ἄλλοι, ἐρημίᾳ χαίρει καὶ ἐπεμβαίνει πυρὶ καὶ τὸν μετὰ θηρίων μᾶλλον ἀσπάζεται βίον'. ἔλαβον τὰ παρακολουθοῦντα τῇ μανίᾳ ἁρμοζόντων ἁπάντων αὐτῶν εἰς τὸν ἔλεον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ λυπουμένου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρῶντος 583
ἐν μέρει ἐκ τῶν παρακολουθούντων καὶ ἔρωτι καὶ λύπαις λαμβάνοιντ' ἂν καὶ οἱ περὶ τούτων ἑκάστου λόγοι, ἅμα τε αὐξήσουσι τὸ στοιχεῖον τοῦ ἐλέου καὶ τοὺς δικαστὰς ἐπισπάσονται πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτοῦ. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὅταν ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος παθῶν κινήσωμεν τὸν ἔλεον, πηρώσεως ἢ δεσμῶν ἢ ἀπὸ τραύματος, καὶ τὰ τούτοις παρακολουθοῦντα ληψόμεθα. τίνα τοίνυν τῇ πηρώσει παρακολουθεῖ; σκότος πολὺ καὶ τὸ μηδενὶ χαίρειν τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δύνασθαι, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα. τὰ δὲ ἐκτὸς καλούμενα θεωρεῖται ἐν σπάνει τροφῆς ἢ χρημάτων. καὶ ἀπὸ τούτων οὖν ἔλεον κινήσομεν λόγου χάριν· ʻκαὶ ὁ τέως σὺν πᾶσι τρυφῶν καὶ ἑτέρους εὖ ποιῶν ἐνδεής ἐστι καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ φαγεῖν, παρ' ἄλλων ἐρανίζεται

2. οὗτος, αὐτὸν οὐκ οἶδεν B ‖ 4. ἀγνοεῖ] A, οὐ BSp ‖ 5. φῶς] BSp, om. A ‖ 6. οἱ ἄλλοι B ‖ 8. ἐλάβομεν B ‖ 10. alterum ἐπὶ τοῦ om. B ‖ 12. λύπαις] Sp, λύπαι A, λύπῃ Bakius, ἐν μέρει τὰ παρακολουθοῦντα καὶ ταῖς ἐρωτικαῖς λύπαις B | καὶ del. Bakius ‖ 14. τὸ οἰκεῖον] libri Sp, τὸν οἶκτον Finckhius ‖ 16. κινῶμεν B | ἀπὸ πηρώσεως ἢ δεσμῶν ἢ τραυμάτων B ‖ 17. τὰ ἀπὸ σώματος τούτοις B ‖ 18. τῇ om. B ‖ 19. μηδὲν B | τοῖς αὐτοῖς ASp ‖ 22. ὁ τέως] A ex compendio, v. p. 309. 14, ὅτε ὡς B ‖ 23. εὖ ποιῶν] libri Sp, ἑστιῶν Bakius

τροφάς'. ὁπόταν μέντοι λαμβάνωμεν τὰ παρακολουθοῦντα τοῖς ἐκτὸς καὶ τοῖς κατὰ σῶμα καὶ τοῖς κατὰ ψυχήν, παραπεφυλαγμένως τοῦτο ποιήσομεν· οὐ γὰρ ταῦτα πάντα ἐροῦμεν κινεῖν τὸν ἔλεον πειρώμενοι τὰ λεχθέντα (ἔλεον οὐχ ὁμοίως κινεῖ οἷον ζημία εἰς χρήματα καὶ ἀφαίρεσις οἰκέτου καὶ τούτων ἕκαστον, ἀλλὰ δουλεία, αἰχμαλωσία, θάνατος παιδὸς ἢ γυναικός), τὰ δὲ ἐξέχειν δοκοῦντα τῶν κακῶν καὶ ἐφ' οἷς λεχθεῖσιν παρακολουθεῖ τὸ δακρύειν, ταῦτα προοισόμεθα καὶ τὰ παρακολουθοῦντα αὐτοῖς ἐπελευσόμεθα, τίνα παιδοτροφίᾳ παρηκολούθησεν, ἐν τίσι νῦν ἐστιν [γάμων χηρείᾳ].

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὰ ἀπρεπῆ καὶ τὰ αἰσχρά, καὶ οἷς ἂν ὄνειδος προσῇ περί τινων λεγόμενα, ἐπειδὴ νῦν αὐτῶν κίνδυνος καὶ παθεῖν, ὡς Ὅμηρος περὶ τῆς Ἀνδρομάχης·

καί κεν ἐν Ἄργει ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις·

584 *καὶ τὰ ἑξῆς ἅπαντα ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος εἰρημένα τὸν ἔλεον τὸν τῆς Ἀνδρομάχης κινεῖ. ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀνδρο-*

1. *ὅταν* B | *τὰ παρακολουθοῦντα*] BSp, *παρακολουθοῦντες* A ‖ 3. *πεφυλαγμένως* B ‖ 4. *ταῦτα* om. B | *τὸν* om. B ‖ 5. *οὐχ ὁμοίως*] Bakius, qui emendat: *λεχθέντα, (ἔλεον γὰρ οὐχ ὁμοίως κινεῖ ζημία — ἕκαστον, μᾶλλον δὲ δουλεία, αἰχμαλωσία, θάνατος ἢ παιδὸς ἢ γυναικός), τὰ* [*οὐχ*] *οὖν* libri Sp | *κινεῖν* et om. *οἷον* B ‖ 6. *ἀλλὰ*] libri, *μᾶλλον δὲ* Bakius, coni. Sp, qui verba quae sequuntur locum mutasse censet post *δακρύειν* ponenda, *δουλείαν αἰχμαλωσίαν θάνατον ἢ* B ‖ 8. *ἐξέχειν*] A, *ἐξ ἐκείνων* B ‖ 9. *ἐπακολουθεῖ* B | *προοισόμεθα*] BSp, *προσοισόμεθα* A ‖ 10. *τὴν* (om. *τίνα*) *ἀπαιδοτροφίαν εἰ* B ‖ 11. *ἐν τίσιν ἐστὶ νῦν* B | *γάμων χηρείᾳ* A, del. Sp, *ἐν γάμῳ ἐν χηρείᾳ* B, *γάμῳ χηρείᾳ* Bakius, v. Hermog. II. 11. 6 Sp: *γυνὴ ἐν χηρείᾳ, παῖδες ὀρφανοί* ‖ 13. *ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῶν κίνδυνος* B ‖ 14. *καὶ*] libri Sp, *ἐστι* Bakius | *ἐπὶ τῇ Ἀνδρομάχῃ* B, Hom. Z 456 ‖ 16. *οὖσα πρὸς ἄλλῃς* B ‖ 17. *καὶ ὅλως* B | *τὰ ὑπὸ* Finckhius | *τοῦ ἐκτὸς* B

μάχῃ τὰ παρακολουθοῦντα τῇ ὀρφανίᾳ περὶ τοῦ παιδὸς λέγουσα τοῦ ἑαυτῆς καὶ αὐτὴ τὸν ἔλεον κινεῖ·

ἄλλον μὲν χλαίνης ἐρύων, ἄλλον δὲ χιτῶνος

καὶ

τῶν δ' ἐλεησάντων κοτύλην τις τυτθὸν ἐπέσχε

καὶ

χείλεα μέν τ' ἐδίηνε

καὶ

δακρυόεις δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς μητέρα χήρην.

ἐν πολιτικῷ δὲ ζητήματι ἀπὸ τῶν ἀπρεπῶν οὕτως ἔλεον κινήσομεν, οἷον· πλούσιος ἐχθροῦ πένητος παῖδα ἀριστεύσας πρὸς ἀναίρεσιν ᾔτησεν, ἔδωκεν ἡ πόλις, εὐθὺς αὐτὸν ὁ πατὴρ ἀναιρεῖσθαι βούλεται· ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν ἀπρεπῶν ἔλεον ὁ πένης κινήσει· 'ἥξεις πρὸς τὸν πλούσιον, παιδίον, καὶ οὗτος ἔσται σου κύριος ἐξουσίαν ἀνελεῖν ἔχων· πῶς οὖν σοι χρήσεται νέῳ ὄντι καὶ ὥραν ἔχοντι; τὰ ὑπὸ τῶν νόμων ἀπειρημένα ποιήσει μετ' ἐξουσίας, ἃ καὶ τοὺς παθόντας οἱ νόμοι κωλύουσι δημηγορεῖν'. ἐπεὶ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν ἀπρεπῶν ἕκαστον ἔλεον κινήσει. ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἔλεον ἐκίνησεν ἐπὶ τοῦ Μενελάου τετρωμένου ἔκ τινος τῶν τοῖς Ἕλλησιν αἰσχύνην φερόντων·

1. λέγουσα περὶ τοῦ παιδὸς B ‖ 3. ἐρίων B, Hom. X 493 | χιτῶνα B ‖ 4. καὶ] om. B ‖ 5. τῶν δ'] BSp, τῶν A | τις κοτύλη A, κοτύλειν τις τυτθὸν ἐπέσχεν B ‖ 7. καὶ χείλεα μέν τ' ἐδίηνε om. B ‖ 8. καὶ τὸ B ‖ 9. Hom. X 499 ‖ 11. κίνησον B | ἀριστεὺς B ut videtur Sp ‖ 13. ἀπὸ τῶν ἀπρεπῶν πάντων καὶ τῶν αἰσχρῶν ἔλεον B ‖ 14. κινήσει, οἷον B ‖ 16. χρῆσαι B ‖ 17. ἀπειρημένα μετ' ἐξουσίαν ἃ τοὺς παρόντας οἱ νόμοι κελεύουσι μὴ δημηγορεῖν B ‖ 19. ἐπεὶ] BSp, ἐπὶ A ‖ 20. τῶν et ὁ om. B ‖ 21. τῷ Μενελάῳ τετρωμένῳ B ‖ 22. τῶν αἰσχύνην τοῖς Ἕλλησι φερόντων B

καί κέ τις ὧδ᾽ ἐρέει Τρώων ὑπερηνορεόντων
τύμβῳ ἐπιθρώσκων Μενελάου κυδαλίμοιο,

καὶ τὰ ἑξῆς. δύναται τοίνυν τούτοις ὁμοίως ὁ πένης ἐπὶ τοῦ παιδὸς ἔλεον κινῆσαι· οὐ γὰρ μόνον ἅ τις πείσεται ὄντα αἰσχρὰ λέγειν χρή, ἀλλὰ καὶ τί περὶ αὐτῶν ἐροῦσιν ἕτεροί τινες· ʽτίνα τοίνυν ἐρεῖ ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστος; οὐ ταῦτα δή, τὴν ὕβριν, τὴν αἰσχύνην τοῦ σώματος, τὰ ὄνειδος ἡμῖν ἀμφοτέροις φέροντα; ἐπὶ ταῦτα οὖν αὐτὸν δώσετε;᾽

Τὰ μέντοι δεινὰ τὰ συμβεβηκότα τισὶν ἢ συμβησόμενα οὐ δεῖ κεφαλαιωδῶς ἐκτίθεσθαι· ἡ γὰρ ἀθρόα τούτων δήλωσις ἔκπληξιν μᾶλλον ἔχει τῶν ἀκουόντων αὐτὰ ἢ ἔλεον τῶν πεπονθότων. παράδειγμα τὸ Αἰσχίνου ἀθρόας δηλώσεως κακῶν τὸ περὶ τῶν Θηβαίων
A 144r *εἰρημένον· | ʽΘῆβαι δὲ Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων μεθ᾽ ἡμέραν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται᾽. ἀλλ᾽ οὐχ ὁ Δείναρχος, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἐλθὼν τόπον καὶ ἄλλα μὲν εἶπε δεινά, δι᾽ ὧν τὸν ἔλεον ἐκίνησε, καὶ μέντοι γε καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐρημίαν τῶν Θηβαίων παραστῆσαι βουλόμενος εἶπε· ʽπεριπέτονται δὲ τὸ τῶν ταλαιπώρων Θηβαίων ἄστυ χελιδόνες᾽. ὡς δὲ τὸ ἀθρόως λέγειν τάς τινων συμφορὰς ὀξὺ ἄκουσμα ὂν ἀλλοτρίως ἔχει πρὸς τὸν ἔλεον, οὕτως ἐπακριβὲς [ἐπὶ] πάντα ἐπ-*

1. Hom. *Δ* 177 ‖ 3. *τοίνυν* om. B ‖ 4. *ἅ τις*] A, *ὁ παῖς* B ‖ 5. *πείσεται ἃ καὶ αἰσχρόν ἐστιν ὄντα φησὶ λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ* B ‖ 6. *ἐρεῖ ἡμῶν αὐτῶν* B ‖ 8. *τὴν τοῦ σ.* B | *ὀνείδη* B ‖ 10. *δεινὸν* B ‖ 12. *ἔχει μᾶλλον* BSp ‖ 13. *παράδειγμα τὸ*] Sp, an *τοῦ*? *παραδείγματ* A, *παράδειγμα τὸ τοῦ* B ‖ 14. *τῶν* om. B | *Θηβῶν* Bakius; Aeschin. Ctes. 133 ‖ 17. *ἔλθω* B ‖ 18. *δεινά*] A, *τινα* B | *τὸν ἔλεον*] BSp, *τὸν μενέλαον* A ‖ 19. *Θηβῶν* Bakius ‖ 21. *ἄστυ Θηβαίων* B: haec apud Dinarchum in Demosthenem non inveniuntur, v. 18 Bl. ‖ 23. *οὕτω τὸ* B | *ἐπὶ* del. Sp Bakio auctore

ἐξιέναι πειρᾶσθαι καὶ καταβάλλει τὸν ἔλεον. τὴν μέσην οὖν βαδίζειν δεῖ, ὡς Ὅμηρος·

ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας,

ἀπὸ τῶν ἐνεχομένων ἁλώσει πόλεως τὸν ἔλεον ἐκίνησεν ὧν ἐκινδύνευσεν ἡ πόλις παθεῖν· εἰ δὲ δὴ πάντα διεξήει τὰ παρακολουθοῦντα πόλεως ἁλώσει, γελοῖος ἂν 586
ἦν καὶ μικροπρεπής.

Κινεῖ δὲ ἔλεον ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐνάργεια ἡ τῶν ἀτυχούντων καὶ ἠθοποιΐα καὶ χαρακτηρισμὸς ὁ περὶ αὐτῶν γινόμενος, ὡς ὁ Δημοσθένης περὶ τοῦ Στράτωνος· 'κάλει δὲ καὶ τὸν Στράτωνα αὐτὸν τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονθότα· οὗτος τὰς ἐφ' ἡλικίας στρατείας ἐστρατευμένος ἕστηκε νυνὶ σιωπῶν οὐδὲ ὀδύρασθαι τὰς ἑαυτοῦ συμφορὰς ἐξουσίαν ἔχων'· ἐχαρακτήρισε γὰρ αὐτὸν σιωπῶντα παραστήσας τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἦθος περιέθηκεν αὐτῷ τὸ τοῦ σιωπῶντος καὶ δεδοικότος λέγειν. ἠθοποιΐαν δὲ τὴν διὰ λόγων τόνδε τὸν τρόπον ποιήσομεν, οἷον· τίνα δ' ἔλεγε σφαττόμενός τις ἢ βιαζομένη παρθένος ἢ ὁτιοῦν τις κινδυνεύων παθεῖν; ὡς ἐπὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως· τοῖς φυγάσι συμφεύγειν τοὺς παῖδας, ἔφευγέ τις, συνέφευγεν αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ κύουσα, τὸ τεχθὲν παιδίον κατιὸν μετὰ τῆς μητρὸς ἀπέκτεινέ τις καὶ φόνου κρίνεται. ἐνταῦθα ἔστι δι'

1. καὶ del. Bakius | καταβαλεῖν B, καταβαλεῖ Walzius | τὴν om. B ‖ 2. δεῖ γὰρ ὡς B; Hom. *I* 593 ‖ 3. κτείνας libri ‖ 6. ὧν] BSp, ὡς A ‖ 7. καὶ γέλοιος B ‖ 9. κ. δὲ μάλιστα ἔλεον καὶ ἡ BSp ‖ 12. καὶ om. B; Dem. Mid. 95 ‖ 14. νυνὶ] A, τὰ νῦν BSp | ὀδύρεσθαι B ‖ 16. περιστήσας B ‖ 17. τὸ τοῦ] A, τούτου B ‖ 19. ἔλεγεν ὁ B ‖ τις om. B ‖ 20. ἢ] Sp, ἡ A, τίνα ἡ βιαζόμενος — κινδυνεύων τις B ‖ 21. ὑποθέσεως] νόμου ὄντος supplet Bakius, at v. p. 242. 9 ‖ 23. κύουσα et τεχθὲν om. B

ἠθοποιΐας ἔλεον κινῆσαι περιθέντας λόγους τινὰς τῇ μητρὶ τοῦ παιδός, οὓς εἶπε παραιτουμένη τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὸ τῆς ὁμοιοπαθείας στοιχεῖον, οἷον ὑπὲρ παιδός τις ἀγωνίζεται ἢ μητρὸς ἢ πατρός· οὗτος εἰ καὶ λέγοι τοὺς δικαστὰς ἐν τοῖς αὐτοῦ γενέσθαι πάθεσιν, ἔλεον κινήσει οἷς αὐτὸς ἐπεπόνθει ἐπιστήσας τοὺς ὄντας κυρίους τῆς ψήφου. κεκίνηκε τοῦτον τὸν τόπον καὶ Ὅμηρος ἐν Λύτροις· τὸ γὰρ

μνῆσαι πατρὸς σεῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,

587 καὶ τὰ τούτοις ἑξῆς εἰς τὴν ὁμοιοπάθειαν αὐτὸν ἄγει. ἐπειδὰν μέντοι πρὸς τοὺς δικαστὰς τοιοῦτόν τι λέγωμεν, τὸ δοκεῖν τι κατ' αὐτῶν δυσφημεῖν φυλαξόμεθα. χρησόμεθα οὖν τῇ προδιορθώσει καλουμένῃ, οἷον· 'τὰ μὲν οὖν ἐμοὶ συμβεβηκότα μηδενὶ συμβαίη παθεῖν ὑμῶν, ἀλλ' οὐδὲ συμβήσεται τῶν θεῶν ὑμῖν εὐμενῶν ὄντων· ὅσοις δὲ ὑμῶν θυγατέρες εἰσὶ παρθένοι, νομισάτω τούτων ἕκαστος ἡρπάσθαι τὴν ἑαυτοῦ καὶ ὑπὸ τοσούτων τὴν βίαν πεπρᾶχθαι'· καὶ τὰ ἑξῆς εἰ λέγοι, ἔλεόν τινα κινήσει ἀπὸ τοῦ στοιχείου τοῦ προειρημένου.

Ἔτι κινήσομεν ἔλεον αὐτοὶ κατηγοροῦντες ἑαυτῶν. τοῦτο ἔστι μὲν εὑρεῖν καὶ παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, ἀμέλει παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἡ τοῦ Πενθέως μήτηρ

1. περιθέντα Bakius ‖ 2. παιδίον B ‖ 4. ὁμοπαθείας Gud. | στοιχεῖον] καλούμενον add. B ‖ 6. εἰ καὶ λέγοι] A, εἵλετο B, καὶ del. Bakius, εἰ κελεύοι Finckhius | αὐτοῦ A, αὐτοῖς αὐτῷ B ‖ 7. οἷς αὐτοὶ ἐπεπόνθεσαν Sp ‖ 8. τῆς] B, τοῦ A | καὶ τοῦτον B ‖ 9. Λύτροις] Finckhius Sp, λιταῖς libri; Hom. Ω 486 ‖ 13. τι om. B | δυσφημεῖν om. A ‖ 14. δ' οὖν B ‖ 16. ὑμῶν om. B ‖ 17. εἰσὶ θυγατέρες B ‖ 19. τοσούτων] πραγμάτων add. B | ἑξῆς τούτοις B ‖ 20. τινα om. B ‖ 21. κίνησον (om. ἔτι) ἔλεον καὶ ἀπὸ τοῦ κατηγορεῖν ἑαυτῶν αὐτοὶ κατηγοροῦντες αὐτῶν B ‖ 23. τοῦ Πενθέως ἡ μήτηρ B; Eurip. Bacch. 1269 sq. K.

Ἀγαυὴ ἀπαλλαγεῖσα τῆς μανίας καὶ γνωρίσασα τὸν παῖδα τὸν ἑαυτῆς διεσπασμένον κατηγορεῖ μὲν αὐτῆς, ἔλεον δὲ κινεῖ. ἐν δικανικῇ δὲ ὑποθέσει οὕτως· ἔστω πένης μὲν ὑπὸ πλουσίου ἐξητημένος, ἀξιῶν δὲ ἤδη τεθνάναι· μέλλοντος τοῦ πλουσίου καὶ διατρίβοντος οὗτος αὐτοῦ κατηγορῶν τῆς προαιρέσεως καὶ τῆς ἀντιπολιτείας ἔλεον κινήσει· ‘τί γὰρ ἔδει μοι τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τὸν πλούσιον; τί δὲ ἐμαυτὸν παρεξῆγον; διὰ τοὺς νόμους ἐρεῖ τις ἴσως καὶ τὴν δημοκρατίαν καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστον· τί οὖν ὤνησέ με ταῦτα; οἱ νόμοι προδεδώκασιν, ἐγκαταλέλοιπεν ἡ δημοκρατία, ὑμεῖς αὐτοί μου κατεψηφίσασθε’. καὶ πάλιν· γήμας τις καὶ ἐκ τοῦ γάμου δίκας ἔχων καὶ πράγματα αὐτὸς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, καὶ παῖδας ποιησάμενος ἄλλος. καὶ συν- 588
ελόντι εἰπεῖν πολλαχῶς ὁ τόπος οὗτος μεθοδεύεσθαι πέφυκε.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ λόγος πρὸς τόπον τινὰ γινόμενος, οἷον πρὸς βῆμα, πρὸς δικαστήριον. παράδειγμα τούτου τὸ τοῦ Σοφοκλέους, πεποίηκε δὲ Οἰδίποδα πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα διαλεγόμενον·

> *ἰὼ Κιθαιρών, τί μ’ ἐδέχου, τί μ’ οὐ λαβὼν*
> *ἔκτεινας;*

2. *τὸν ἑαυτῆς* om. B ‖ 3. *ἐν δὲ τῇ* B ‖ 6. *αὐτὸς ἑαυτοῦ* Walzius | *πολιτείας* B; idem locus rhetoricus p. 330. 12 ‖ 7. *μοι* om. B ‖ 8. *τί δαὶ ἐμαυτὸν ἐπεξῆγον αὐτῷ* B ‖ 9. *καὶ ὑμῶν*] A, *δι’ ὑμῶν* B ‖ 10. *με*] B Sp, *μετὰ* A ‖ 11. *προδεδώκασί με, ἐγκαταλέλοιπέ με* B ‖ 12. *μου*] Finckhius, *με* A, om. B, v. p. 326. 14 | *κατεψηφίσασθε*] Bakius e Gudiano, *καταψηφίσασθε* A B, *κατεψήφισθε* Finckhius ‖ 15. *οὗτος ὁ τόπος* B ‖ 18. *οἷον πρὸς ἐκκλησίαν, πρὸς βῆμα* B ‖ 19. *ὃς πεποίηκεν Οἰδίποδα* B ‖ 21. *ἰὼ Κιθαιρὼν*] Finckhius, *τῷ Κιθαιρῶνι* libri; Sophocl. Oed. Tyr. 1391 W. | *με οὐ λαβὼν* B, *με λαβὼν οὐκ* A

καὶ πάλιν Ἡρακλέα που διαλεγόμενον πεποίηκε πρὸς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὸ στέρνον· ξαινόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ φαρμάκου φησίν·

ὦ στέρν', ὦ φίλοι βραχίονες,
ὑμεῖς

καὶ τὰ ἑξῆς. δύνανται δὲ καὶ οἱ προσόντες λόγοι γινόμενοι κινεῖν ἔλεον κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, εἴ τις ἠριστευκὼς πολλάκις κρίνοιτο προδοσίας διὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων εἰλημμένα· ὡς εἰ Δημοσθένης παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις κρίνοιτο περὶ τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ τὰ ἐξ
A 144v Ἀμβρακίας | ὅπλα κομίσας, ἄγοι δὲ αἰχμάλωτα.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὸ δέον γενέσθαι οὐ γεγενημένον, γενόμενον δὲ ὅπερ οὐκ ἔδει γενέσθαι, οἷον εἰ πατὴρ ὑπὲρ παιδὸς εἰσίοι δίκην ἀνῃρημένου, τὸ δέον γενέσθαι λέγων, δεικνὺς αὐτὸ μὴ γεγενημένον, ἔλεον κινήσει, οἷον· 'ὃν ἔδει περιόντα μου καὶ γηροκόμον εἶναι καὶ θεραπευτήν, καὶ ὃν εἰκὸς ἀποθανόντα με περιστεῖλαι καὶ τῶν νενομισμένων ἀξιῶσαι, οὗτος μὲν οἴχεται καὶ τέθνηκεν, ἐγὼ δὲ αὐτὸν προὐθέμην καὶ τῶν νενομισμένων ἠξίωσα, τὸν νέον ὁ τηλικοῦτος, ὁ πατὴρ τὸν υἱόν'.

589 Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ λόγος τις γινόμενος πρὸς κτήματα τοῦ τεθνεῶτος, ὡς ὁ Κτησίας πεποίηκε τὴν τοῦ

1. διαλεγόμενον om. B ‖ 2. αὐτοῦ] A, αὑτοῦ Sp, τοὺς ἑαυτοῦ B ‖ 3. φάρμακος B ‖ 4. ὦ χεῖρες, ὦ στέρνα B; Sophocl. Trachin. 1090 B. ‖ 5. ὑμεῖς ἐκεῖνοι δὴ B ‖ 6. προσόντες] libri, πρὸς ὁτιοῦν Bakius ‖ 7. τὸ ὑποκείμενον A, corr. Finckhius, τοῦ om. B | οἷον, εἰ Bakius ‖ 8. διὰ τὰ] libri, καὶ διαλέγοιτο πρὸς τὰ Bakius ‖ 10. περὶ ἐν αἰταλίᾳ τὰ ἐξ ἐμβρακίας B ‖ 11. κομίσας αὐτοῖς B | ἄγοι δὲ] libri, ἄστυδε Finckhius, καὶ διαλέγοιτο πρὸς Bakius ‖ 12. γίνεσθαι B ‖ 13. γενόμενον] BSp, om. A ‖ 14. τὸ δέον] A, τὸ δὲ B ‖ 15. αὐτῷ B ‖ 22. πρός τι κτῆμα τῶν τοῦ B

Κύρου μητέρα περὶ τῶν ἵππων αὐτοῦ καὶ τῶν κυνῶν καὶ τῶν ὅπλων διαλεγομένην, καὶ ἀπὸ τούτων οἶκτον κεκίνηκε. δύναται δὲ καὶ ἐν δίκῃ πατὴρ υἱοῦ τεθνεῶτος ἀπ' εἰκόνος ἔλεον αὐτοῦ κινεῖν, χλαμύδος διαβολάς. καὶ ἡ Ἠλέκτρα ἐν τῷ Ὀρέστῃ θεασαμένη τὴν ὑδρίαν, ἐν ᾗ ἦν πλαστῶς κεκομισμένα τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, διαλέγεται μὲν πρὸς αὐτήν, κινεῖ δὲ ἔλεον· φησὶ γοῦν·

ὦ φιλτάτου μνημεῖον ἀνθρώπων ἐμοὶ
ψυχῆς Ὀρέστου λοιπόν.

ἔπειτα τούτοις συνάπτει τὸν παρ' ἐλπίδας τόπον καλούμενον καὶ αὐτὸν ἔλεον κινεῖν δυνάμενον· φησὶ γάρ·

σμικρὸς ἐν σμικρῷ κύτει,

καὶ ἐπιτίμησιν αὐτῷ συνέπλεξεν· 'ὥσπερ μήποτε ὤφελε' φησίν 'ἀλλὰ πρότερον τεθνήκειν'· ἔπειθ' ἃ ἔδει τεθνεῶτος αὐτοῦ γεγονέναι ὡς οὐ γενόμενα διέξεισιν· 'οὐ γὰρ ἔθαψά σε' φησίν 'οὐδὲ περιέστειλα'.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ ὁ πρὸς πατρίδα λόγος γινόμενος περὶ τοῦ τεθνεῶτος, λόγου χάριν· ἔστω τις Ἀθηναῖος ἀνῃρημένος· ἐὰν ἀποστρέφῃ τις τὸν λόγον εἰς τὰς 590
Ἀθήνας, ἔλεον κινήσει περὶ τοῦ τεθνεῶτος, οἷον· 'ἡ

1. *κυνῶν*] Bakius Sp, *κυνηγῶν* A, *κτημάτων* B; Ctesiam de eadem re laudat Demetrius *π. ἑρμ.* III. 309. 10 Sp ‖ 3. *δύνανται δὲ καὶ ἐν τῇ* B ‖ 4. *κινεῖν αὐτοῦ* B | *χλαμύδος δι' ἀμβολὰς* Bakius, qui nonnulla huius loci poetici excidisse putat ‖ 5. *ἐν*] libri, malim *ἐπί* ‖ 6. *ἦν* om. A | *κεκομμένα* B | *ὀστέα* B Sp | *διαλέλεκται* B ‖ 8. Sophocl. El. 1126 ‖ 10. *περὶ ἐλπίδος* B ‖ 12. *σμικρὸς ἐν σμικρῷ κύτει*] Cobetus ex Soph. El. 1142, *κοίτης μικρὸς ἐν σμικρῷ* A, *ὁ μικρὸς μὲν ἐν σμικρῷ μὴ εἰ* (*μενεῖ* m. r.) B ‖ 13. *ἑαυτῇ συνέπλεξεν, ὡς μήποτ' ὤφελον* ed. Bakius, *ὡς περιεῖναι μ. ὤφ.* coni. Bakius | *ὄφελε* A ‖ 14. *τέθνηκεν* B, *τεθνηκέναι* Walzius | *ἔπειθ' ἃ*] Walzius Sp, *ἔπειτα δὲ δεῖ* A, *ἔπειτα ἔδει* B, *ἔπ. δὲ τὰ δέοντα* coni. Sp ‖ 15. *γενόμενα*] A, *γεγονότα* B Sp ‖ 20. *παρὰ* B | *ἡ*] Finckhius Sp, *εἰ* libri

μὲν ὠτακουστεῖ καὶ καραδοκεῖ περὶ αὐτοῦ τὸ μέλλον καὶ ὅσον οὐδέπω ἥξειν οἴεται, καὶ ἕξειν δημηγόρον, στρατηγόν, ὁ δὲ πόρρω τῆς ἑαυτοῦ τέθνηκε'. καὶ οἱ πρὸς τὰ παιδία τῶν τεθνεώτων γονέων λόγοι γινόμενοι κινοῦσιν ἔλεον, ἐὰν τῶν μέν τις τὴν ὀρφανίαν ὀδύρηται καὶ τὰς ταύτῃ παρακολουθούσας συμφορὰς καὶ τὸ ἀναίσθητον αὐτῶν ἐν οἷς δυστυχοῦσι, τῶν γονέων δὲ τό τε γῆρας καὶ τὴν ἐρημίαν καὶ τὰ ταύτῃ παρακολουθοῦντα, πάλιν δὲ γυναικὸς χηρείαν, καὶ ὅσα ταύτῃ παρακολουθεῖν πέφυκε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ δέ τις τοῦ τεθνεῶτος ἔλεον κινεῖν δύναται, ἐὰν μὲν ᾖ διὰ φαρμάκων ἀνῃρημένος, καὶ τὰ παρακολουθήσαντα τῇ φαρμακείᾳ διεξιὼν τὰς ὀδύνας, ταλαιπωρίας, τὸ μῆκος τῆς νόσου, τὸ σῶμα λυμανθὲν τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῶν φαρμάκων· ἐὰν δὲ βιαίως, τὰ ἐπόντα τραύματα, τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως. τοῦτον τὸν τόπον κεκίνηκεν Εὐριπίδης οἶκτον ἐπὶ τῷ Πενθεῖ κινῆσαι βουλόμενος· ἕκαστον γὰρ αὐτοῦ τῶν μελῶν ἡ μήτηρ ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦσα καθ' ἕκαστον αὐτῶν οἰκτίζεται. ἀπὸ τούτου τοῦ τόπου καὶ Ξενοφῶν τὴν Πάνθειαν ἄριστα συνεπέδειξεν οἶκτόν τινα καὶ ἔλεον περιτιθεὶς τῷ πάθει. πρῶτον μὲν γὰρ ἠθοποίησε τὸ σχῆμα τῆς γυναικὸς ἱσταμένης ἐπὶ πένθει καὶ δακρυούσης, ἔπειτα τὸν

1. ὠτακουστεῖ περὶ αὐτοῦ, καραδοκεῖ τὸ B ‖ 2. καὶ ἕξειν] BSp, καὶ ἕξει A ‖ 3. ἢ στρατηγὸν Bakius ‖ 4. γονέων ἢ γυναῖκας B, γονέας ἢ γυναῖκας Finckhius, ἢ γ. ἢ γ. Bakius ‖ 5. ἐὰν] Bakius, ἵνα libri Sp ‖ 7. αὐτὸν αὐτῶν B ‖ 8. δὲ] BSp, om. A | τε om. B ‖ 9. γυναικὸς δὲ πάλιν BSp, γυναικῶν Bakius ‖ 10. τις om. B ‖ 13. διεξιὼν τὰς] B Sp, διεξιόντες A | τὴν ταλαιπωρίαν B ‖ 14. τὸ τῆς B ‖ 15. τὰ ἐπόντα] Sp, τὰ ἐπιόντα A, ἐπιὼν τὰ B ‖ 16. τρόπον B; Eurip. Bacch. 1129 sq. ‖ 20. Π. οἰκτρὰν ἐπέδειξεν B; Xenoph. Cyrop. VII. 3. 8 ‖ 21. περιθεὶς B ‖ 23. καθημένης καὶ ἐπὶ πένθει δ. Bakius | καὶ om. B

*Ἀβραδάτην παρακείμενον διηγήσατο, καὶ πῶς δεξα-
μένη τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖσαν κατεφίλησε. καὶ Ἑκάβη* 591
*τὸν Ἀστυάνακτα τοῦτον πενθοῦσα τὸν τρόπον, κεφαλῆς
τε αὐτοῦ ψαύουσα καὶ χειρῶν καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος.*

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ ἡ ἀνάμνησις ὧν εἶπεν ἢ ἐποίησεν, οἷον ἀνῃρήσθω πένης καὶ κρινέσθω ἐπ' αὐτῷ πλούσιος· ἔλεον οὖν αὐτοῦ κινήσομεν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς δικαστὰς δημηγοριῶν αὐτοῦ, πρεσβειῶν, τῶν ἄλλων αὐτοῦ πολιτευμάτων· ὡς ἐπὶ τοῦ Μιλτιάδου κρινομένου μετὰ Πάρον ἢ καὶ Θεμιστοκλέους προδοσίας κρινομένου, ὁποῖος ἦν τὸν χρησμὸν ἐξηγούμενος, τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔστιν ἐπιέναι. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ Σοφοκλῆς τοιούτους τινὰς λόγους τῇ Ἠλέκτρᾳ περιτέθεικε· θρηνοῦσα γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ὀρέστην τεθνεῶτα, ὡς ᾤετο, διέξεισι τὰς ἀγγελίας, ἃς ἔπεμπε πρὸς αὐτὴν ὡς ἥξων αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν τιμωρησόμενος τὸν Αἴγισθον.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ ἡ τῶν ἐχθρῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐσομένη χαρὰ δηλουμένη καὶ νὴ Δία τις ἡδονή. ἡ γοῦν Ἠλέκτρα καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Αἴγισθον καὶ Κλυταιμνήστραν χαρᾶς οὔσης κινεῖ τὸν ἔλεον· 'γελῶσι δέ' φησίν 'οἱ ἐχθροὶ καὶ μαίνεται ἡ μήτηρ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς'. καὶ ὁ Δημοσθένης κεκίνηκε τοῦτον τὸν ἔλεον·

1. *παρακείμενον αὐτῇ* B ‖ 2. *καὶ ἡ* B; Eurip. Troad. 790 K. ‖ 3. *πενθεῖ* B ‖ 5. *ὧν*] A, *τί δὲ* B ‖ 6. *κριν. πλούσιος ἑαυτῷ* B ‖ 7. *αὐτῷ* A, v. p. 321. 4 | *κινήσουσιν* B ‖ 9. *αὐτοῦ* om. B | *καὶ ὡς* B ‖ 10. *ἢ* om. B ‖ 11. *εἰσηγούμενος τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτῶν εἰπεῖν* B ‖ 12. *ἐπεξιέναι* Bakius ‖ 13. *καὶ ὁ* B ‖ 14. *Ὀρέστην*] Finckhius, *ἐστὶ* A, om. B, v. p. 318. 23 ‖ 15. *ἀπέπεμπε* B; Soph. El. 1155 ‖ 16. *καὶ οὐκ* B ‖ 18. *ἐχθρῶν ἐπ' αὐτοῖς*] BSp, *ἐχθρῶν γε ἐπ' αὐτοῖς γε* A ‖ 20. *περὶ*] Bakius Sp, *παρὰ* libri ‖ 21. l. c. 1153 ‖ 23. *ὁ Αἰσχίνης τοσοῦτον* (*τοῦτον* alii) *που κεκίνηκεν τὸν τόπον* B; rhetor erravisse videtur, id quod correxerunt libri deteriores;

‘ὁποῖον γάρ ἐστιν ἐχθρὸν ἰδεῖν ἐπ᾽ αὐτῷ ἡδόμενον καὶ χαίροντα τῇ καταδίκῃ τινός;’

Κινήσομεν δὲ ἔλεον, κἂν ὑποδεικνύωμεν πάθος τὸ συμβεβηκὸς περί τινας τῶν οἰκείων τοῦ κρινομένου ἢ τοῦ τεθνεῶτος, ὡς Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Ἀρχεστρά- 592 *του· ἐπέξεισε γὰρ τὰ συμβεβηκότα τῇ τοῦ Ὀνείδου μητρί, καὶ Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ Ἀχιλλείδου τὸ πάθος* A 145r *τὸ | τῇ ἀδελφῇ συμβὰν αὐτοῦ· λέγει γάρ, ὡς ‘ἀκρατὴς λύπης γενηθεῖσα αὐτὴν ἀπέκτεινε’. κεκίνηκε τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ Αἰσχίνης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐλεεινοὺς αὐτοὺς εἰπὼν αὐτῷ προφαίνεσθαι. ὑπάρχει δὲ ἐν τοῖς ἀληθινοῖς ἀγῶσι καὶ περὶ μητρός τι λέγειν τοῦ κρινομένου καὶ περὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων, ὑπογράφοντας ἐναργῶς τὰ περὶ αὐτοὺς ὄντα πάθη λόγῳ, πῶς τέ εἰσιν ἱστάμενοι καὶ πῶς δεδοίκασι καὶ πῶς ὁ φόβος αὐτοὺς ἐξίστησι.*

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀτυχούντων ἢ λεγόμενα ἢ πραττόμενα δηλούμενα, ὥς πού τις τῶν παλαιῶν τῶν Θηβῶν ⌞ἁλουσῶν ἔλεον κεκίνηκε τὰ ὑπὸ τῶν ἀγομένων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν Θηβαίων πεπραγμένα διεξιών, τοὺς μετὰ βίας ἀγομένους ἀπὸ ἱερῶν,

v. Aeschin. F. L. 182 indicante Bakio, qui *οἰκτρὸν* pro *ὁποῖον* emendat

1. *γάρ φησίν ἐστιν* B ‖ 3. *κίνησον* B (ex compendio) | *τὸ πάθος* B ‖ 4. *τινας*] BSp, *τινὸς* A ‖ 5. *ὡς*] Bakius, om. libri Sp, v. p. 320. 23 ‖ 6. *ἐπέξεισι λέγει γάρ που τὰ* B ‖ 7. *καὶ ὁ* B ‖ 8. *τῆς ἀδελφῆς* B; Lys. fr. 22 Sch. | *ὡς ἀκρατὴς λύπης γενηθεῖσα*] BSp, *πῶς ἀκρατὴς γενηθεῖσα* A ‖ 9. *αὑτὴν* BSp ‖ 10. *τόπον* Bakius ‖ 11. *αὑτοῦ* libri ‖ 12. *ἢ αὐτῷ* B | *προφαίνεσθαι*] BSp, *προσφαίνεσθαι* A; Aeschin. F. L. 179 ‖ 13. *παρὰ* B ‖ 14. *παρὰ* B | *ἄλλων ἁπάντων τῶν* B | *προσηκόντων, ὑπογράφοντα* Bakius ‖ 15. *τῷ λόγῳ* B ‖ 19. *ἢ δηλούμενα* B; v. Aeschin. Ctes. 157 Bakio indicante ‖ 21. *εἰς*] BSp, *ὑπὸ* A

ἀπὸ ἀναθημάτων, ἐγκολπιζομένους τὴν γῆν τὴν πατρῴαν ἐναργῶς ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγων τοῖς ἀκούουσι· καὶ ἐπ' Ὀλυνθίων ἢ Φωκέων ἤ τινων ἄλλων ἔχοι τις ἂν λέγειν. καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν ἀτυχούντων ἔλεον ἔστι κινεῖν, ὡς Εὐριπίδης τὴν Κλυταιμνήστραν ἔλεον εἰσάγει κινοῦσαν αὐτὴν μετὰ τὸν τῆς Ἰφιγενείας θάνατον·

τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἕξειν δοκεῖς,
ὅταν δόμους μὲν τούσδε προσίδω κενούς, 593
κενοὺς δὲ παρθενῶνας;

καὶ τὰ ἑξῆς ἐπὶ τούτοις. καὶ πένητα δὲ ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν γενησομένων παθῶν, εἰ μὴ δημηγορήσει διὰ τὸν πλούσιον, ἔστι κινῆσαι τὸν ἔλεον· 'εἰ γὰρ τοῦτον δημηγοροῦντα βλέποιμι αὐτὸς τούτου τυχεῖν μὴ δυνάμενος, τίνα με ψυχὴν ἔχειν δοκεῖτε τηνικαῦτα; λέγει παράνομα, σιωπῶ· καταλύει τοὺς νόμους, οὐ φθέγξομαι'. ἐκ τούτων ἔλεον κινήσει καὶ τῶν ἄλλων ἐπιὼν ἕκαστον τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ἔτι ἔλεον κινήσομεν τὴν ἐρημίαν ὀδυρόμενοι τὴν ἑαυτῶν, οἷον ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας τις κρίνεται, ἀπὸ τῆς ἐρημίας οὖν οἶκτον κινήσει· 'ὁ μὲν ἀγὼν ἐστί μοι τηλικοῦτος, κινδυνεύω περὶ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καὶ μόνος ἐν ὑμῖν ἀγωνίζομαι, οὐ συγγενεῖς ἔχων, οὐχ ἡλικιώτας, ἐπ' ἀλλοτρίας ἀγνὼς καὶ ἐν ἀγνῶσι'. καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ δέ τις ἀγωνιζόμενος ὀδύροιτ' ἂν τὴν

6. *αὐτὴν* om. B, *αὐτῇ* coni. Sp; Eurip. Iph. Aul. 1173 K. || 12. *μὴ*] BSp, om. A || 15. *ἕξειν — λέξει παράνομα, ἐγὼ δὲ σιωπήσω, καταλύσει τοὺς νόμους, ἐγὼ δὲ* B || 19. *κίνησον* B (ex compendio) | *ὀδυρομένου* B || 20. *γῆς*] Bakius, *τῆς* libri, del. Sp || 21. *κινήσει*] BSp, *κινήσομεν* A || 22. *κινδυνεύω δὲ* B || 23. *οὐχὶ συγγενεῖς* B || 24. *ἀλλοτρίᾳ* A, *ἀλλοτρίων* B, corr. Bakius || 25. *τῆς*] BSp, *τοῦ* A | *αὐτοῦ* libri, corr. Bakius

ἐρημίαν τὴν οὖσαν αὐτῷ, πένης ὢν ἢ κατεστασιασμένος, οἰκείους οὐκ ἔχων ἢ ἔχων μέν, ὑπ' αὐτῶν δὲ προδεδομένος.

Κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ὁ τῆς ἐντολῆς καλούμενος τόπος. πολλαχῶς δὲ αὐτῇ χρησόμεθα, οἷον· τίνα δὲ ἐνετείλατο ὁ τελευτῶν καὶ ὑπονοῶν ἐκ φαρμάκων ἀνῃρῆσθαι, ἢ τίνα πάλιν τρωθεὶς μέν τις, μέλλων δὲ τελευτᾶν, ἢ καὶ νὴ Δία τίνα ἀριστεὺς ἐνετείλατο τῇ γυναικί, οὐκ ἀξιῶν αὐτὴν γήμασθαι ἐντὸς πενταετίας, ἢ ἀποθνήσκων πατὴρ ἐγχειρίζων παῖδας ἐπιτρόποις καὶ παρακαταθήκην διδούς, ἢ μέλλων ἀποδημεῖν, ἢ ἀγόμενος παρὰ τύραννον; ἔστι δὲ ἐντελλομένους ποιεῖν καὶ τοὺς κρινομένους· 'ἐπισκήπτω δὲ ὑμῖν, εἰ καταψηφιεῖσθέ μου ὡς προδεδωκότος μετὰ τρεῖς ἀριστείας τὴν πόλιν, ἀνελεῖν μου τὰς εἰκόνας,
594 ἐξαλεῖψαί μου τὸ ὄνομα, καθελεῖν τὰ τρόπαια, τὰ ὑπομνήματα τῶν ἀριστειῶν'. κέχρηται τῷ τῆς ἐντολῆς τόπῳ καὶ ὁ Σωκράτης· μέλλων γὰρ πιεῖσθαι τὸ κώνειον ἐντέλλεται τοῖς ἐπιτηδείοις αὐτοῦ μήτε κλαῦσαι μήτε ὀδύρασθαι, καὶ ἃ ποιοῦντες περὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα χαρίζοιντ' ἂν αὐτῷ. δεῖ δὲ τὰς ἐντολὰς εὔγνωμόν τι ἔχειν καὶ εὐσεβές, ὁποία ἐστὶν ἡ τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν δέκα στρατηγῶν ἀπολογία.

Περὶ πάθους.

Τὸ πάθος πολὺ μὲν ἐν ποιήσει τῇ τραγικῇ, ἥξει

1. ἢ om. B ‖ 4. κἂν τούτοις μάλιστα B ‖ 5. αὐτῇ] A, αὐτῷ BSp ‖ 6. τίνα δὴ Bakius ‖ 10. ἐντὸς τῆς B ‖ 11. παρακαταθήκας B ‖ 13. ἐπιστέλλω B ‖ 14. μετὰ τὰς τρεῖς B ‖ 16. τοὔνομα B ‖ 18. τρόπῳ B ‖ 19. τοῖς ἑαυτοῦ B, αὐτοῦ Sp, v. p. 320. 2 ‖ 21. χαρίζοιντο A ‖ 22. τι] BSp, τε A | τοῦ] A, om. BSp ‖ 23. ἀπολογία] A, τινος B ‖ 24. περὶ πάθους] om. A: 'hic locus aliunde

δέ ποτε καὶ εἰς τὸν πολιτικόν, ὅταν πόλει ἢ προσώπῳ τινὶ τῶν παρ' ἀξίαν συμβάντων κακῶν μνημονεύσῃς, οἷα τὰ περὶ Φωκέας. τὴν δὲ λέξιν δεῖ εἶναι ἄπλαστον καὶ ἀκαλλώπιστον (τὸ γὰρ καλλωπίζειν οὐ τοῦ θρηνοῦντος), τὴν δὲ σύνθεσιν μᾶλλον ἄνετον, τὰ δὲ σχήματα γοργότερα καὶ ἀκμαιότερα. καὶ ταῦτα μὲν ἀμυδρότερα, ἴδωμεν δὲ καὶ καθ' ἕκαστα.

Πάθος ποιοῦσιν αἱ ἀντεξετάσεις μάλιστα πρὸς τὰ πρότερα, οἷον πρότερον μὲν ἐν ᾧ ἦν ἡ τύχη καὶ ὅτι λαμπροτέρα, νῦν δὲ οἵοις περιπέπτωκεν, ὡς παρ' Εὐριπίδῃ·

πρῶτον μὲν οὖν μοι τἀγάθ' ἐξᾷσαι φίλον·
τοῖς γὰρ κακοῖσι πλείον' οἶκτον ἐμβαλῶ.

Πάθος ποιοῦσι καὶ αἱ παραθέσεις πρὸς ἕτερον· οἷον εἰ λέγοις ἐν ἐκείνῳ τῷ ζητήματι· οἱ Ἀθηναῖοι πρεσβεύονται ἐπὶ τῶν τριάκοντα πρὸς Λακεδαιμονίους ἀξιοῦντες ὑφ' ἑνὸς τυραννεῖσθαι· εἰ οὖν λέγοις· 'οὐδὲν τοσοῦτον ἡ λοιμώδης νόσος, οὐχ ἡ Σικελία ἤνεγκε 595
ταῖς Ἀθήναις πάθος, ὅσον οἱ τριάκοντα· ἐκεῖνα μὲν γὰρ εἴς γε μοῖράν τινα τῆς δυνάμεως ἐλυμήναντο, οἱ δὲ διὰ πάντων διήκουσι'.

translatus est, non Apsinis, sequi debebat tertia epilogi pars, *ἡ δείνωσις*, v. p. 296. 15' Sp ‖ 25. *τῇ* om. B | *ἕξει* B

1. *τὸν*] BSp, *τὸ* A, v. p. 329. 21 | *ὅταν ἢ πόλις ἢ πρόσωπόν τι* B ‖ 2. *μνημονεύσῃ* B ‖ 4. *καὶ*] BSp, om. A | *τοῦ* om. B ‖ 6. *μὲν*] *γενικώτερα θεωρήματα καὶ* add. B ‖ 7. *ἴδωμεν*] BSp, *δῶμεν* A ‖ 8. *πάθος*] BSp, *καὶ* A ‖ 9. *ἐν οἵᾳ ἦν τύχῃ καὶ ὅτι λαμπροτέρᾳ* B ‖ 10. *πέπτωκεν ὥσπερ Εὐριπίδης* B; Eurip. Troad. 472 K. ‖ 12. *τὰ ἀγαθὰ ἐξάσαι* A (sic), *τὰ ἀγαθὰ ἐξετάσαι* B ‖ 13. *πρὸς γὰρ* B | *πλέονα οἶκτον ἐμβάλλω* A ‖ 14. *ἕτερα* B ‖ 15. *οἱ*] om. A, v. p. 243. 19 ‖ 18. *ἡ λ.*] BSp, *ἢ λ.* A ‖ 19. *ὅσον*] BSp, *οἷον* A ‖ 20. *εἴς γε μοί τινα* A, corr. Bakius, *ἐκεῖνα μέν γε εἰς μοῖράν τινα* B | *ἐλυμήνατο* B

Πάθος ποιοῦσι καὶ αἱ ὑπερβολαὶ ἐν τῷ ἀορίστῳ· ‘τούτων δὲ δεινότερα οὐ γέγονεν οὐδὲ μείζω πράγματα ἐφ’ ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν, οἶμαι δὲ οὐδ’ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ’. |

A 145v *Πάθος ποιοῦσι καὶ αἱ ποιότητες τῶν προσώπων ἐξεταζόμεναι, τίς ὢν δεινὰ πέπονθεν, οἷον ὅτι καλὸς κἀγαθὸς ἢ ὅτι εὐεργέτης· ὡς περὶ τῶν Φωκέων ὁ Δημοσθένης· ‘τίνες ὄντες ταῦτα πεπόνθασι; καὶ μὴν ὅτι τὴν ἐναντίαν ποτὲ Θηβαίοις ὑπὲρ ἡμῶν ἔθεντο’. πάθος γίνεται καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· οὐ μόνον τίς ὢν πέπονθεν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τίνος, ὡς ἐν τῷ περὶ Στράτωνος λόγῳ Δημοσθένης· ‘καὶ ταῦτα πέπονθεν ὑπὸ Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου’.*

Ἐν τοῖς πάθεσι καὶ αἱ διαπορήσεις χρήσιμοι εὐθὺς ἐν ἀρχῇ· ‘τί πρῶτον ἢ τί τελευταῖον εἴπω;’ ἢ οὕτως· ‘ἀπορῶ, τί χρὴ δρᾶσαι; πότερον μεθεῖναι ἀμνημόνευτα; ἀλλ’ ἀλυσιτελές γε τοῦτο· ἀλλὰ διεξελθεῖν δεῖ; ἀλλ’ οὐ ῥᾴδιον ἀδακρυτὶ τοῦτο δρᾶν’.

Πάθος ποιοῦσι καὶ αἱ δεινώσεις· ‘θέαμα δεινόν’. πάθος ποιοῦσι καὶ οἱ σχετλιασμοί, φεῦ καὶ οἴμοι. πάθος ποιεῖ καὶ τὰ ἀνακλητικά· ‘θέαμα δεινόν, ὦ γῆ καὶ θεοί’. πάθος ποιοῦσι καὶ οἱ διπλασιασμοί· ‘Θῆβαι δέ, Θῆβαι’.

Ἐν τοῖς πάθεσι κατὰ ἀπόστασιν μᾶλλον δεῖ εὖ λέγειν· ‘θέαμα δεινόν, ὦ γῆ’. ἐν τοῖς πάθεσιν οὐ

2. *δὲ* om. B; Dem. F. L. 64 ‖ 3. *ἐφ’ ἡμῶν*] A teste Bakio, *ἐφ’ ὑμῶν* B ‖ 6. *οἷον* om. B ‖ 7. *ἢ* et *τῶν* om. B; Dem. F. L. 65 ‖ 9. *ὅτι Θηβαίοις τὴν πόλιν τὴν ἐναντίαν ψῆφον ὑπὲρ ὑμῶν* B ‖ 11. *τίνων* B; Dem. Mid. 96 ‖ 15. *ἢ δεύτερον εἴπω* B, v. p. 258. 10 ‖ 16. *πότερα* B ‖ 17. *τοῦτό γε* B Sp ‖ 19. *πάθος ποιοῦσιν καὶ οἱ ἀναδιπλασιασμοί· Θῆβαι δέ, Θῆβαι· καὶ αἱ δεινώσεις· θέαμα δεινόν. πάθος ποιεῖ καὶ τὰ ἀνακλητικά· θέαμα δεινόν, ὦ γῆ καὶ θεοί. ἐν τοῖς πάθεσιν* B | Dem. F. L. 65 ‖ 22. Aeschin. Ctes. 133 ‖ 23. *πάθεσι κατὰ ἀπόστασιν μᾶλλον δεῖ εὖ λέγειν·*

πολὺν δεῖ εἶναι τὸν κόσμον οὐδ' ἐπεμβάλλεσθαι τὰς ἐννοίας, ἀλλὰ κομματικὰ τὰ πλείω. ἐὰν μὲν βουληθῇς 596
συνέχειαν ποιῆσαι ἐν τῷ πάθει, κατὰ τὸ ἀσύνδετον εἰσάξεις· ‛οἰκίαι κατεσκαμμέναι, τείχη περιῃρημένα'. ἐὰν δὲ βουληθῇς ἔτι μᾶλλον αὐξῆσαι, τοῖς διαστατικοῖς σχήμασι χρήσῃ· ‛οὐ τοίνυν τοῦτο ἀπέχρησε μόνον, ἀλλ' ἐκεῖνο τούτου οἰκτρότερον συνέβη'.

Πάθος δὲ κινήσομεν οὐ μόνον ἐφ' οἷς προπεπόνθαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' οἷς δέος ἐστὶ μὴ πάθωμεν, ὡς ἐν τῇ Πλαταιέων δημηγορίᾳ· τὰ γὰρ συμβησόμενα ἐν πάθει εἰσάγει· ‛μηδὲ τὴν Πλαταιΐδα Θηβαΐδα ποιήσητε, μηδὲ ἱερὰ καὶ τάφους προπατόρων ἀτιμωρήτους', καὶ ὅσα ἄλλα παθαινόμενος λέγει.

Ἐν τοῖς πάθεσι καὶ αἱ πλάσεις ἐνίοτε, οἷα εἰκὸς εἰρηκέναι ἐχθρὸν ἐπεμβαίνοντα, οἵας φωνὰς ἀφεῖναι τὸν πάσχοντα.

Τὰ πάθη ὕποπτά ἐστι τοῖς ἀκούουσι· δοκεῖ γάρ τις οὐ θαρρῶν τοῖς λογισμοῖς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐπὶ τὸ ἐλεεινὸν καταφεύγειν· διὸ δεῖ ἐμφαίνειν, ὅτι καὶ τοῖς λογισμοῖς τεθαρρήκαμεν, καὶ τὸ πάθος δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι λεχθῆναι. δεῖ δὲ τὸ πάθος ἐν τῷ πολιτικῷ μέτρον ἔχειν, ἵνα μὴ εἰς τραγῳδίαν ἐμπέσῃ, πλὴν εἰ μὴ ἡ ὑπόθεσις τραγικὴ εἴη.

θέαμα δεινόν, ὦ γῆ. ἐν τοῖς] A, *ἀποστάσεις* explanantur Aristid. II. 462 et Hermog. II. 307 Sp; om. BSp tacente Bakio; fort. alterum *ἐν τοῖς πάθεσι* abundat

1. *εἶναι δεῖ* B ‖ 4. *οἰκίας κατεσκαμμένας* B; Dem. F. L. 65 ‖ 5. *διαστατικοῖς*] Finckhius coll. Aristid. II. 464 Sp; idem VI. 592 W; *δικαστικοῖς* libri ‖ 6. *μόνον* om. B, ad Dem. Tim. 47 ‖ 9. *ἐν οἷς* B ‖ 11. Thucyd. III. 58 ‖ 12. *τάφους προγόνων. καὶ ὅσα* B ‖ 14. *αἱ* del. Bakius ‖ 17. *ἐπειδὴ τὰ πάθη* B, *ἐπεὶ δὲ τὰ πάθη* Finckhius ‖ 19. *ἐπεμφαίνειν* B ‖ 20. *τεθάρρηκεν* B | *τεθ., κατὰ πάθος* Bakius ‖ 22. *ἐμπέσοι* B, *ἐκπέσῃ* Bakius | *ἡ* om. B

ΑΨΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΣΧΗΜΑΤΙΣΜΕΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

A 127r [*Τῶν ἐσχηματισμένων προβλημάτων τὰ μέν ἐστι κατὰ τὸ ἐναντίον, τὰ δὲ πλάγια, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν. ἐναντίον μὲν οὖν ἐστιν, ὅταν τὰ ἐναντία κατασκευάζωμεν οὗ λέγομεν, οἷον ᾔτησαν Ἀθηναῖοι παρὰ Λακεδαιμονίων εἰρήνην, οἱ δὲ ἀντῄτησαν Περικλέα· βουλευομένων τῶν Ἀθηναίων αὐτὸς ὁ Περικλῆς ἀξιοῖ ἀπιέναι· ὁμολογουμένως γὰρ ὁ Περικλῆς, εἰ καὶ λέγει πέμπεσθαι, ἀλλὰ σχήματι λόγου χρῆται. πλάγιον δέ ἐστιν, ὅταν μετὰ τοῦ κατασκευάζειν τὸ ἐναντίον καὶ ἄλλο τι περαίνῃ ὁ λόγος, οἷον πλούσιος ἐν λιμῷ ὑπέσχετο θρέψειν τὴν πόλιν, εἰ λάβοι πένητα πρὸς σφαγήν· οὐ δέδωκεν ὁ δῆμος· ὁ πένης ἑαυτὸν προσαγγέλλει. ἐνταῦθα γὰρ τὸ ἐναντίον ὁ λόγος βούλεται καὶ ἐκ πλαγίου κατασκευάζει τὸ μὴ εἶναι σῖτον, καὶ εἰ ἔστιν ἁπλῶς λαβεῖν ἄνευ τοιαύτης ἀντιδόσεως. κατὰ ἔμφασιν δέ ἐστιν, ὅταν λέγειν μὴ δυνάμενοι τῷ κεκωλῦσθαι καὶ παρρησίαν μὴ ἔχειν ἐν σχήματι ἄλλης ἀξιώσεως ἐμφαίνωμεν κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ λόγου,*

3.—p. 331. 6 excerpta sunt ex Hermogene *εὑρ.* II. 258. 22 sq. Sp; v. Ioannes Doxopatres VI. 197. 30 W et anonymi scholia VII. 950. 3 W ‖ 6. *οὗ*] A²marg., *οὐ* A¹ ‖ 7. *βουλευομένων*] B, *βουλομένων* A ‖ 20. *ἐμφαίνομεν* A

οἷον τὸν μαινόμενον φεύγειν ὁ νόμος ἐκέλευε· φήμης οὔσης, ὅτι σύνεστιν ὁ πατὴρ τῇ γυναικὶ τοῦ υἱοῦ, ἀξιοῖ ὁ παῖς ὡς μαινόμενος φεύγειν. ἐνταῦθα γὰρ 535 *τῷ μὲν δοκεῖν περὶ τοῦ φεύγειν διαλέγεται καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ ἐπερείδεται, δι' ὅλου δὲ δοκεῖ ἐμφαίνειν τὴν τοῦ πατρὸς μοιχείαν τὴν κατὰ τῆς γυναικός.*]

Ἄλλο. Τῶν ἐσχηματισμένως προαγομένων ζητημάτων, ἐν οἷς τὸ δι' ὑπονοίας ἐστὶ καὶ ἐμφάσεως, ὅταν ἄλλο μέν τι διοικῆται, ἄλλο δέ τι σπουδάζειν προσποιῆται δι' ἑτέρων λύων, τὰ εἴδη πολλά ἐστιν. ἓν γὰρ κἀκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ ἐσχηματισμένου τρόπου, περὶ οὗ πρότερον ἐλέγομεν, ὅταν ὑποτιμώμενος αὑτῷ μείζονος διὰ τούτου ταῦτα καθαιρῇ, ἐφ' οἷς ἑάλωκε· καὶ ἔστιν οἱονεὶ λύοντος τὰ κεκριμένα. Δημοσθένης ἐπὶ τοῖς Ἁρπαλείοις χρήμασιν ἑάλω, καὶ ὁ μὲν Ὑπερείδης αὐτῷ τιμᾶται φυγῆς, ὁ δὲ ἀποθνῄσκειν αἱρεῖται. πάλιν ὁ Μιλτιάδης ἐπὶ τοῖς περὶ Πάρον ἑάλωκε, καὶ ὁ μὲν Ξάνθιππος αὐτῷ τιμᾶται φυγῆς, ὁ δὲ ἀνθυποτιμᾶται θανάτου. τί οὖν δεῖ ποιεῖν ἐν τούτοις πᾶσι; βαρύτητι χρῆσθαι· ἡ δὲ βαρύτης ἕξει μέγεθος, ἐὰν προάγηται κατηγορεῖν ἑαυτοῦ, καὶ οἷα τετόλμηκεν. ἐνταῦθα μέντοι βαρέως τὴν κατηγορίαν καθ' ἑαυτοῦ εἰσάξει, τὰς δὲ λύσεις πρὸς τὰ ἐγκλήματα ἐν τρόπῳ αὐξήσεως παραλαμβάνοντες· οἷον ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι εἰκό-

5. *διερείδεται* Bakius ‖ 7. *ἐσχηματισμένως*] A ex compendio, *ἐσχηματισμένων* B ‖ 9. *μέν τις* Finckhius | *σπουδάζειν προσποιῆται*] Walzius, *σπουδάζηται καὶ ποιῆται* A, *σπουδάζειν καὶ ποιῆται* B ‖ 10. *ἀνύων ὧν τὰ εἴδη* Bakius ‖ 12. *ἀνθυποτιμώμενος* Bakius | *αὐτῷ μείζονος δὲ τούτου* libri, corr. Finckhius ‖ 13. *καθαιρεῖ* A ‖ 15. *ἁρπαλίοις* AB, corr. Walzius, v. Rhet. Gr. IV. 316. 12 W ‖ 17. *ἑάλω* cod. Gudianus ‖ 20 *προάγηιται* A ‖ 21. *παρηγορεῖν* libri, corr. Bakius ‖ 24. *παραλήψεται* Bakius, v. p. 332. 9

τως τεθνήξεται, διότι νεώτερος μὲν ὢν οὐδὲν αἰσχρὸν ἐπὶ λήμματι προείλετο, πρεσβύτατος δὲ γενόμενος τηνικαῦτα δεδωροδόκηκε, ‘καὶ παρὰ Φιλίππου μὲν 536 οὐκ ἔλαβον οὐδὲ παρὰ Ἀλεξάνδρου διδόντων οὐκ ἐλάττω, ὑπὸ δὲ τῶν δούλων τῶν ἐκείνου διεφθάρην, καὶ πρότερον μὲν οἴκοθεν προεῖτο καὶ εἰς αἰχμαλώτων λύσεις καὶ θυγατέρων ἐκδόσεις’. ὅσα οὖν ἐστι τὰ λύοντα τὰς αἰτίας, ταῦτα ἐν τρόπῳ αὐξήσεως παραλήψεται. τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ Μιλτιάδου, ὅταν λέγῃ πονηρότατος προδότης γεγενῆσθαι, καὶ ὅτι ἐξηπάτηκε τὸν δῆμον, πρότερον μὲν ἄλλην δόξαν παραστήσας, νῦν δὲ ἄλλος φανείς, καὶ ὅτι συγγνώμης τυχεῖν οὐκ ἄξιος, εἰ μὴ λαβὼν παρὰ βασιλέως χρήματα πολλὰ διδόντος Παρίους ὑπῆλθε καὶ ἐθαύμασε τὰ παρὰ τούτων διδόμενα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν προκαταστάσει, τὰ δὲ προκαταρκτικὰ ἔσται σοι ἐν τούτοις· καί γε ἐλεγκτικῶς ἐρεῖς φάσκων, ὅτι περιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ κατήγοροι, μεγάλα μὲν κατηγοροῦντες, τιμώμενοι δὲ ὀλίγων καὶ ἐλαττόνων· καὶ ὡς ἀπορῶν ἐρεῖς καὶ τεθαυμακώς, τί ποτ᾽ ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἀντὶ μεγάλων ἐγκλημάτων ὁρίσαι μικρὰ ἐπιτίμια· καὶ κατ᾽ ἀρχὰς εὐθέως, ὡς, εἰ καὶ πρότερον διημάρτανες γνώμης A 127v ἐνδιδοὺς ἑαυτὸν | πρὸς ἀδικήματα, ἀλλὰ νῦν γε βελτίων φαίνῃ. ταῖς δὲ ἀντιθέσεσι προσήκει ἐνδιατρίβειν καὶ κατασκευὰς ἀντεπάγειν τῶν ἀντιθέσεων τὰς εἰς τὸν σκοπὸν συντεινούσας, οἷον ὅταν λέγῃς· ‘ἀλλὰ νὴ Δία

2. πρεσβύτερος Bakius prob. Finckhio ‖ 4. ἔλαβε Bakius ‖ 5. διεφθάρη et ⟨χρήματα⟩ προεῖτο Bakius ‖ 11. μὲν ἄλλην] libri, μεγάλην Bakius ‖ 14. διδόντας libri, corr. Bakius ‖ 17. γε] γὰρ Finckhius | ἐλεκτικῶς A ‖ 18. αὐτοῖς libri, corr. Finckhius ‖ 19. ἐλαττούντων et 23. σαυτὸν Bakius ‖ 24. φαίνῃ] Sp, φαίνεται libri

φιλανθρωπεύεσθε’. δεῖ δὲ πρότερον καὶ κατ’ εἶδος
λέγειν καὶ διεξέρχεσθαι μέχρι πολλοῦ, τίνα ἐστὶ δι’
ἃ δεῖ φιλανθρωπεύεσθαι· ὑπὲρ γὰρ σοῦ ἐστι ταῦτα
διαιρεῖσθαι. δεῖ σε ἑαυτῷ ἀνθρώπων βελτιόνων χείρων
γέγονας. καὶ πάλιν τοιαῦτα εἰσάξεις, ὅσα ἐστὶν ἀνατρε-
πτικὰ τῶν κατὰ σοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι τῶν αὐτῶν δίκην
μὲν ἐπιβάλλειν ὡς ἐπὶ ἀδικήματι, περιορᾶν δὲ αὐτοὺς 537
ζῶντας καὶ μὴ λυμαίνεσθαι, καὶ ὡς εἴη αὐτοῖς ὁ βίος
ἀβίωτος, ὀνείδη ἐχόντων διὰ τὰ πρότερον πολιτεύ-
ματα. καὶ τοῖς κατ’ εἶδος ἐνδιατρίψεις οὐδὲν ἧττον,
ἅμα καὶ ἐν ἐπιλόγοις αὖθις ἀναμνήσεις περὶ τῶν
πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων, ἐὰν λέγῃς, ὅτι μὴ
συγχωρηθῆναί σοι δεῖ ἀποφεύγειν, ἀνθ’ ὧν πρότερον
ἠδίκεις. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ὠφελοῦντα τὸν λόγον, αἱ
πράξεις αἱ προγεγονυῖαι. σχήμασι δὲ χρήσῃ σχετλια-
στικοῖς, ὅταν λέγῃς· ‘ὢ τῆς ἐμῆς ἀδοκήτου τύχης’,
καὶ ‘νέος μὲν ὤν, ὦ γῆ καὶ θεοί, τίσιν εἰκὸς καὶ
αὐτὸν οὕτω βουλεύσασθαι;’ καὶ παράνοιαν καὶ παρα-
φροσύνην κατὰ ἑαυτοῦ λέγων καὶ ὅσα τοιαῦτα ὀνόματα
τὴν βαρύτητα πλείω ἐργάσῃ. οὐκ ὀκνήσεις δὲ καὶ
θετικώτερον ἐπεξιέναι τῷ κατὰ τῶν προδοτῶν λόγῳ,
ἢ κατὰ τοῦ ἀδικήματος ἐκείνου, ἐφ’ ᾧ κρίνῃ· ἀξιό-
πιστον γάρ σοι ποιεῖ τὸ τοιοῦτο τὸν λόγον. παραλήψῃ
δὲ αὐτὰ οὐκ ἀκαίρως, ἀλλὰ ἐν τῇ συστάσει τοῦ ὅτι

1. καὶ κατ’] τοῦ κατ’ Bakius omisso altero καὶ ‖ 2. διεξέρχεσθαι] cod. Gudianus, διεξέρχῃ AB | μέχρι τίνος Sp ‖ 4. ἑαυτῷ] ἐπίπληττε ὅτι addit Sp, διαιρεῖσθαι, διὰ σὲ αὐτὸν ἀνθρώπων Walzius ‖ 7. ἀδικήμασι Bakius ‖ 9. ἔχουσι cod. Gudianus Bakius ‖ 13. καταφεύγειν A | πρότερον transponit Sp ante v. 12 πεπολιτευμένων ‖ 16. ἀπροσδοκήτου Bakius, v. p. 328. 20 ‖ 17. τίσιν] A, τ’ ἦν B, τηλικοῦτον ἐμὲ ὄντα οὕτω Bakius ‖ 18. οὕτω τι B ‖ 19. σαυτοῦ Bakius ‖ 20. πλείω] A, πλείων B, πλείονα rell. ‖ 23. τοιοῦτον A

ἄχρι θανάτου δεῖ γενέσθαι τὸ τίμημα· τὸ γὰρ ἀδίκημα μέγα καὶ χαλεπόν.

Ἄλλο. Ἑτέρα φύσις τῶν ἐσχηματισμένων, ὅταν τινὲς τοῖς πρότερον εἰρημένοις ὑπ' αὐτῶν τὰ ἐναντία συμβουλεύσωσιν, οἷον χειμῶνι ἐχρήσατο ἐπὶ Σικελίαν στόλος πεμφθεὶς καὶ ἐπανῆκεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὰς ἐναντίας γνώμας Νικίας καὶ Ἀλκιβιάδης· καὶ πάλιν Κλέων καὶ Διόδοτος τὸ δεύτερον ἀποστάντων Μυτιληναίων ἐναντία λέγουσι· καὶ ὁ Δημοσθένης Φιλίππου ἐξαιτοῦντος τὰς τριήρεις ἀντειπὼν καὶ ἡττηθεὶς καὶ τὰ πληρώματα συμπέμπειν ἀξιοῖ. τί οὖν δεῖ
538 ποιεῖν ἐν τούτοις; τὸ ἀντιπῖπτον ἐκεῖνο λύειν, ὅτι τὰ ἐναντία γράφεις, λογισμοὺς εἰς τοῦτο παραλαμβάνειν· δι' ὧν τὰ πρότερα ἐδοκίμασε, διὰ τούτων τὸ ἑαυτοῦ δόγμα κρατύνειν· οἷον ἐὰν Νικίας λέγῃ τὸ ἀντιπῖπτον ἐκεῖνο, ὅτι θαυμάζουσί τινες, διὰ τί πρότερον ἐγένετό μοι δοκεῖν· ἔπειτα δὲ ἕτερα ἀντέλεγε, καὶ οὐχ ἅπερ πρότερον αὐτὸν ἔπεισεν, ἐκεῖνα συμβουλεῦσαι. ταῦτα κατασκευαστικὰ ὧν βούλεται κρατῆσαι, βούλεται δὲ αὐτοὺς ἀποτρέψαι τῆς στρατείας. τίνα οὖν ἐστι κατασκευαστικά; ὅτι ἄρα πόλεμον μέγαν κεκινημένον καὶ οὐδαμοῦ λυσιτελοῦν τὸ διπλοῦς ἐπ' αὐτοὺς ποιῆσαι πολέμους καὶ τὸ μῆκος τοῦ πλοῦ ὅτι ἐνεθυμεῖτο, καὶ πάντα ὅσα συστατικὰ τοῦ μὴ συμφέρειν ἐπ' ἐκείνους

5. ἐχρήσατο] ὁ addit Bakius ‖ 7. τὰς] del. Bakius, λέγουσι post Ἀλκιβιάδης addit idem ‖ 8. ἀποστάντων] B, ἐκστάντων A, v. p. 220. 20 ‖ 13. καὶ λογισμοὺς Finckhius ex libro Gudiano ‖ 14. δι' ἃ δὲ τὰ πρότερα ἐδοκίμασε, διὰ τούτων Finckhius | εὐδοκίμησε Bakius ‖ 15. κρατύνειν] cod. Gudianus, κρατύνει reliqui ‖ 17. δοκεῖν] A ut videtur, δοκεῖ reliqui; ἔλεγον ὅ μοι ἐδόκει — ἀντέλεγον — αὐτὸς ἔπεισα — συμβουλεύω Bakius; v. Thucyd. VI. 19 sq. ‖ 21. κινήσομεν καὶ οὐδαμῶς Bakius ‖ 22. ποιεῖσθαι Bakius ‖ 24. ἐπ' ἐκείνους] B, ἀπ' ἐκείνου A

στρατεύειν, καὶ οὕτως μεταβήσεται· ἀλλ' ἔδοξε, καὶ οὐ δεῖ ἐναντιοῦσθαι τοῖς δόξασι. καὶ τὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου μέρος τὸν αὐτὸν ἕξει τρόπον, λέγοντος κἀκείνου ὑφ' ὧν ἀνεπείθετο μὴ ὀκνῆσαι τὴν στρατείαν, λύοντος ταῦτα τὰ ἀντικείμενα, δι' ἅπερ φαίη τις ἂν μὴ δεῖν στρατεύειν, καὶ ὅσα περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἑώρων δύναμιν ἀντιπολεμοῦσαν ἑτέραν, ἢ ὅτι οὐ δύναται Λακεδαιμονίους κατείργειν, καὶ ὅτι κωλύειν ἐνόμιζε προσήκειν τοὺς ἐκεῖθεν βοηθοὺς ἐλθεῖν Λακεδαιμονίοις, καὶ ὅτι ῥᾷστον ἑλεῖν Σικελίαν διὰ τὸ στασιάζειν ἐν ἀλλήλοις, καὶ ὅτι τὸ μέγεθος τῶν πόλεων προτρέπεται μᾶλλον καὶ παροξύνει ἐφίεσθαι τῶν ἐκεῖ [πόλεων], καὶ ὅτι κατασχεῖν ἑώρων οἷόν τε τὰ ὀνείδη, καὶ ὅτι βασιλεὺς ὅλης Κύπρου δύναται κρατεῖν, νήσου καὶ ταύτης οὔσης. εἰσάξεις δέ που 539
καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀρξάμενος ἐκείνης κατὰ τὸν ἀκμαῖον λόγον, ὡς δεινόν, εἰ τῶν μὲν Κυκλάδων καὶ Σποράδων ὅπως ἄρξομεν τοσαύτην σπουδὴν ποιούμεθα καὶ τῶν κατ' Αἰγαῖον ἐφιέμεθα, τῆς δὲ ἑσπέρας ἑτέροις παραχωρήσομεν, καὶ ἐξὸν προαγαγεῖν μέχρι τοῦ Ἰονίου, ἡμεῖς δὲ ὀκνήσομεν· τί οὖν ἐμποδών; ὁ χειμὼν δηλαδή. καὶ ταῦτα ἐρεῖς οὐκ ἐξιών, ἐπεὶ ἐναντίον ἑαυτῷ ποιήσεις, καὶ ἐν τούτῳ δὲ τὰς ἀντιθέσεις ἰσχυρῶς εἰσάξεις· ὑπὲρ σοῦ γάρ εἰσιν οἱ λόγοι οἱ ἐν αὐταῖς περιεχόμενοι, οἷον ἐὰν λέγῃ Ἀλκιβιάδης· 'ἀλλὰ νὴ Δία, φήσει τις, ἀλλ' ἔδοξε, καὶ πολλοὶ λόγοι περὶ

5. διόπερ AB, corr. Finckhius ‖ 8. οὐ δύναται] B², ὀδυνᾶται AB ‖ 10. ῥᾴδιον Bakius ‖ 12. πόλεων] Finckhius deleto altero v. 13, πολέμων AB ‖ 13. ἑώρων] ἐχθρῶν Bakius ‖ 17. συγκλάδων AB ‖ 18. ποιεῖσθαι libri, corr. Walzius ‖ 19. αἰγαίων AB, corr. B² | ἐφιέμεθα del. Bakius ‖ 21. ἰουνίου AB ‖ 22. ἐπεξιὼν Bakius

αὐτῶν ἐγένοντο, καὶ οὐκ ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ ἐβουλευσάμεθα περὶ αὐτῶν'. ὅσῳ γὰρ πλείω παραλαμβάνει,| A 128r τοσούτῳ πλέον ἀνύει τὸ βούλημα. τὴν μέντοι λύσιν λέγων, ἀλλὰ χειμῶνες καὶ θάλαττα, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀφ' ὧν πόνοι συνέβαινον, καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ ἐκκρούοντα, καὶ ὡς μὲν οὐκ ἀπροσδόκητον καὶ χειμῶνι περιπεσεῖν πλέοντα θάλατταν, οὐκ ἄδηλον καθέστηκεν, οὐ μὴν τοσούτῳ χειμῶνι χρήσασθαι· καὶ γάρ, εἰ μηδὲν φαῦλον ἀπήντησε, τοῦτο τῇ τύχῃ λογιστέον, αὐτοὺς δὲ οὐ προσήκειν παραβάλλεσθαι ἐκ χειμῶνος εἰς χειμῶνα. καὶ πολλὰ ἐκ παραλείψεως τοιαῦτά τις λέξει· 'καὶ ὡς οὐ νῦν πρῶτον ἐπειράθημεν χειμῶνος κατὰ θάλατταν, ἀλλ' εἰωθότα, οὐκ ἀγνοῶ· ὅμως ὑφορῶμαι, μή τι οἰώνισμα ᾖ'. ὁ δὲ Νικίας ἔμπαλιν ἐρεῖ, ὅτι καὶ ἔδοξε. καὶ ταῦτα αὐτοῦ ἀντιλέγοντος καὶ ἀποτρέποντος τοιοῦτός τις ὁ λόγος σοι ἔσται.

540 Μετέλθωμεν δὲ καὶ ἐπ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος, ὅπου τις λύει τὰ δόξαντα ἢ νόμον, οἷον Ὑπερείδης ἀξιῶν τὸν Δημοσθένην δημόσιον εἶναι δοῦλον, ἐπειδὴ ξενίας ἑάλω. ἐνταῦθα εἰσάξεις τὰ ὑπὲρ Δημοσθένους καὶ ἐπιδείξεις ἄξιον ὄντα αὐτὸν καὶ ἐλευθερίας, οὐ μόνον τοῦ δουλείας ἀπηλλάχθαι. ἠγνόητο δ' ἂν σοι τοῦτον τὸν τρόπον εἴσοδος τοῦ λόγου ὑπὲρ Δημοσθένους 'ὅτι ὑμεῖς προσδοκᾶτε ἐρεῖν'. καὶ ἐν ταῖς προσαγγελίαις δὲ ταὐτὸν ποιήσεις, ὅπερ ἐπὶ τῶν τιμήσεων ἔφαμεν· βαρύτητι γὰρ χρήσῃ καὶ σχετλιασμοῖς καὶ τοῖς τοιούτοις.

5. *συμβαίνοιεν ἂν* Bakius ‖ 10. *προσήκει* libri, corr. Bakius ‖ 11. *παραλήψεως* superscripto *εἰ* A ‖ 13. *ὅμως δὲ* B ‖ 15. *τοιοῦτός τις*] Bakius, *τις* libri ‖ 16. *ἔσται*] A, *γίνεται* B ‖ 17. *ἀπ'* et *ὅ που* A | idem est apud Libanium IV. 323 R. ‖ 22. *ηὕρητο* Bakius ‖ 24. *προσαγγελίαις*] Bakius ad p. 237. 18, *ἀγγελίαις* libri ‖ 25. v. p. 331. 19

παραλαμβάνωμεν δὲ κἀκεῖνο τὸ εἶδος, οἷον Δημοσθένης ἀξιοῖ ἐκδίδοσθαι αὐτὸν τοῦ Φιλίππου ἐξαιτοῦντος ἢ τὸν Δημοσθένην ἢ τὰς τριήρεις· ἐν αὐξήσει κεῖται τὰ κατὰ τὸν Δημοσθένην, αὔξοντος τὰ καθ' αὐτόν, καὶ ἀξίωμα ἕξει ὁ λόγος· εὐθὺς δὲ κατ' ἀρχὰς συστήσεις, πόσου ἄξιος ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς τοῦ Φιλίππου· ἐρεῖς οὖν, ὅτι 'ἐλελήθειν μείζονος ὢν ἤπερ ἐνόμιζον· ὁ γοῦν Φίλιππος ἐν ἴσῳ τὸ κατ' ἐμὲ τίθεται ταῖς τριήρεσιν'· εἶτα ὅτι 'φθονοῦσί μοί τινες φιλοτιμίας'· εἶτα περὶ φιλανθρωπίας ἐρεῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ οὕτως εἰσάξεις τὸν ὑπὲρ Δημοσθένους λόγον, ὅτι ὑπὲρ τοὺς στεφάνους, ὑπὲρ τὰς ἀναρρήσεις τὰ νυνί· ἕξεις οὖν σκέψιν νῦν προσθεῖναι περὶ Δημοσθένους καὶ τῶν τριήρων· διὰ τοῦτο οὖν ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν, ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι Δημοσθένης προὔδωκε τὰς τριήρεις Φιλίππῳ, καὶ 'Δημοσθένει οὐκ ἔστι ταὐτὸν τὴν πολιτείαν σῶσαι καὶ μὴ διαμεῖναι ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης δόξης, οὐδὲν προὔδωκα τῶν τῆς πόλεως'· καὶ κατ' εἶδος λέγων· 541
'πονηρότερος ὑμῖν οὐκ ἂν γενοίμην τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεῖνος, οἳ ἐν μέρει τινὶ ἔβλαψαν τὴν πόλιν, ἐγὼ δὲ τοῖς ἅπασι φανοῦμαι'· εἶτα ἡ ἀντίθεσις ἐν τοῖς πράγμασιν.

Ἄλλο. Ἄριστον δὲ εἰς σχηματισμὸν παράγγελμα τὸ δοκεῖν ἐναντία λέγειν· ὃ γάρ ἐστιν ἐν τοῖς ἄλλοις προβλήμασιν ἁμάρτημα, τοῦτό ἐστιν ἐν τούτοις κατόρ-

1. *παραλαμβάνομεν* libri, corr. Bakius ‖ 8. *ἐμὲ*] cod. Gudianus, *ἐμοῦ* AB ‖ 13. *νῦν σκέψιν* B ‖ 16. sic Walzius ex libri Georgii Merulae lectionibus ad marginem exemplaris Aldini, quod Romae in bibliotheca Cassenatensi supra Minervam asservatur, adscriptis; *τὸν αὐτὸν* (ut videtur ex sigla) *τὴν πολιτείαν σατε διαμεῖναι|με* (*μη?*) *ἐπὶ τῆς ὑπερεχούσης δόξης* A, *τὸ ναυτικὸν* et *ὑπαρχούσης* B ‖ 19. *οὐκ*] *οὖν* Bakius ‖ 23. *εἰς*] A, *εἰ* B et rell.

θωμα, οἷον εἰ τύχοι· πλούσιος πένητα ᾔτησεν ἀποκτεῖναι, καὶ ὁ δῆμος ἔδωκε· μετὰ ταῦτα ἰδιώτης ἐπανῆκεν ὁ πλούσιος ἀριστεύσειν ἐπαγγειλάμενος, καὶ προσαγγέλλει ἑαυτὸν ὁ πένης· ἐνταῦθα γάρ, εἰ τύχοι, πρῶτον λέγει περὶ τῆς δωρεᾶς, δι'. ἣν πρῶτον ἐγκαλεῖ τοῖς δεδωκόσι, καὶ φανερῶς μὲν ἐπαινεῖ καὶ τὸν αἰτήσαντα καὶ τοὺς δεδωκότας· καὶ ὁ ἔπαινος ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ περιβολῇ μόνον περιγράφεται, ἡ δὲ ἐργασία αὐτοῦ ἄλλο τι δύναται, οἷον 'ἐγὼ καὶ τὸν αἰτήσαντα ἐπαινῶ· πολέμιον γὰρ φονεῦσαι ἐσπούδακεν ἀντηγωνισμένον πολλάκις αὐτῷ καὶ φυλάττοντα τὴν δημοκρατίαν, τῆς ἐλευθερίας προεστῶτα· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς τοὺς δεδωκότας ἐγκωμιάσαι καλόν· ὁ πλοῦτος ἐδυσώπησεν ὑμᾶς, ἐφοβήθητε τὸν πλούσιον· τὰ τῆς ὑποσχέσεως ἦν λαμπρὰ καὶ δυνατά, κατεργάσασθαι μόνον τοὺς πολεμίους ἐστὶ τοῦ πλουσίου'.

Ἔστι καὶ ἕτερος τρόπος, ὃν δεῖ παραλαμβάνειν εἰς τὰ ἐσχηματισμένα κατὰ παράλειψιν καὶ ἀποσιώπησιν, οἷον 'ἀλλ' οὐδ' ὑμῖν ὀνειδίζω τοῖς δεδωκόσι με πρὸς τὴν τελευτήν· ὠνείδιζον γὰρ ἄν, εἰ ταῦτ' ἔλεγον νόμων ὄντων, ἀκμαζούσης δημοκρατίας, διαρρήδην τῶν νομο-
542 θετῶν ἀπαγορευόντων μὴ καθ' ἑνὸς γράφειν, μὴ βουλεύειν φόνον, μὴ θανάτου αἰτίαν παρέχειν'.

1. v. p. 319. 3 et 330. 12 | ἀποκτεῖναι] ἀριστεύσειν ἐπαγγειλάμενος addit Gregorius VII. 1171. 3 W ‖ 5. λέγοι B ‖ 8. παραβολῇ A ex compendio | παραγράφεται libri, corr. Sp ex Gregorio l. c. ‖ 10. φονεῦσαι] Gregorius, φονεύσειν AB, φονεύειν Walzius ‖ 13. ἐδυσώπησεν] Gregorius, ἐκδυσώπησεν A, ἐξεδυσώπησεν BSp ‖ 14. λαμπρὰ τὰ τῆς ὑποσχέσεως ὑμῖν κατεφάνη, μόνον δυνατὸν τῷ πλουσίῳ κατεργάσασθαι Gregorius ‖ 15. πολέμους B ‖ 18. ἀποσιώπησιν] B, κατὰ σιώπησιν A ‖ 19. μὲ] cod. Gudianus, μοι (an μου A?) ABSp, ἐνδεδωκόσι μὲν Gregorius ‖ 21. ἀκμαζούσης] cod. Gudianus Gregorius, ἀκμαζόντων AB ‖ 23. φόνον] Gregorius, φόνου libri

ἔστι δὲ καὶ ἕτερος τρόπος· δέον κατηγορεῖν ἐν τῇ πραγματείᾳ οὐ δι' ἐναντίας παραμυθίας αὐτὸν ἀξιοῦμεν, ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ὅτι ἰδιώτης ἐπανῆλθεν· 'ἀλλ' οὐθέν σοι δεινὸν πέπρακται μὴ τυχόντι τῆς ἀριστείας· ἐπεθύμησας γὰρ διὰ τὴν τελευτὴν τὴν ἐμήν· ἀλλὰ τί γὰρ ἂν πάθοις ἐν τρυφῇ τραφείς, ἁβροδίαιτος ὢν τὸν βίον; τὰ δὲ τηλικαῦτα τῶν κατορθωμάτων σκληρῶν δεῖται τῶν σωμάτων· εἰ δὲ ἠτύχηκας, ἀτυχοῦσι καὶ οἱ πλούσιοι πολλάκις· ἀλλ' ἡ πόλις ἤλπισεν ἐν σοὶ μάτην· διαμαρτάνουσι τῶν ἐλπίδων καὶ πόλεις'. καθόλου δὲ πανταχοῦ | A128v καὶ ἐν παντὶ χωρίῳ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως τὰ ἐναντία λέγειν χρή· οὕτω προαιρούμεθα, ἐπεί τοι καὶ ἐν ῥήματι πληροῦται διάνοια ἐσχηματισμένη, καὶ μάλιστα ἐν τῷ διὰ μέσου καὶ ἀμφιβόλῳ, οἷον εἰ κακοηθιζοίμεθα· 'πότερον ἐπὶ τῇ αὐτοῦ γυναικί;' μάλιστα εἰ παῖς ἡμῖν εἴη γεγενημένος ἐξ αὐτῆς, οἷον 'οὗτός ἐστι τὰ πάντα ἐπὶ τῆς οἰκίας δεσπότης, ἀνήρ, πάντων ἡμῶν πατήρ'. μάλιστα δ' ἐν ταῖς προδιηγήσεσιν αἱ προκατασκευαὶ κακίαν ἐχέτωσαν· 'ἔγημα ἐγὼ μὴ προαιρούμενος, ὁ πατὴρ ἠνάγκασε, διηγεῖτο, ἐλέγετο εὐσχήμων, εὐγενὴς εἶναι'. ἔστι δ' ἐκεῖνο μέγιστον παράγγελμα ἐν τοῖς ἐσχηματισμένοις, τὸ μὴ πάντα πληροῦν ἐν αὐτοῖς, μή πως δειχθῇ τὸ σχῆμα.

Τέλος Ἀψίνου.

1. τρόπος om. B ‖ 2. οὐ] εἰ Cumanudes ‖ 6. ἂν] Bakius, om. AB ‖ 8. σκληρῶν] Finckhius, ἐκκλήρων libri ‖ 11. καθείλου A, καθεῖλον B, corr. Bakius ‖ 13. ἐν] ἐνὶ Bakius ‖ 15. κακοηθία ζοίμεθα AB, corr. Bakius | πότερα B ‖ 19. κακίας ἐχ. ἔγκλημα· ἐγὼ B ‖ 21. ἐλέγετο] ἐγὼ μὲν πρ., ὁ πατὴρ δ' ἠν., ὅτι ἐλέγετο Bakius, ἔλεγεν libri, εὐσχήμονα, εὐγενῆ Sp

VIII.

IX. 601 Walz. ΜΙΝΟΥΚΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ.

A128v *Ὁ ῥήτωρ πίστεσι χρήσεται ταῖς μὲν ἐντέχνοις, ταῖς δὲ ἀτέχνοις. ἄτεχνοι μὲν οὖν εἰσιν αἱ μηδὲν τῆς τοῦ ῥήτορος μεθόδου δεόμεναι, πλὴν ὅσον εἰς τὸ ἐν καιρῷ αὐταῖς τῷ προσήκοντι χρήσασθαι, οἷον μαρτυρίαι, ὅρκοι, προκλήσεις, βάσανοι, νόμοι, συνθῆκαι. ἔντεχνοι δὲ ὅσαι καὶ εὑρέσεως καὶ οἰκονομίας δέονται μετὰ τέχνης. τῶν δὲ ἐντέχνων πίστεων αἱ μέν εἰσιν ἠθικαί, αἱ δὲ παθητικαί, αἱ δὲ λογικαί, αἱ αὐταὶ καὶ πραγματικαί. ἠθικαὶ μὲν ὅσαι ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ προσώπου τὴν πίστιν λαμβάνουσιν, οἷον ἀπὸ Περικλέους, ἀπὸ Ἀριστείδου· λέγομεν δὲ τὴν ἠθικὴν ἐπιχείρησιν ἔντεχνον εἶναι [δοκοῦσαν], ὅτι δεῖ, ἄν τε μὴ τοιοῦτον ᾖ πρόσ-*
602 *ωπον, ἄν τε τοιοῦτον, τῷ λόγῳ αὐτὸ συστῆσαι, ὡς ἐπὶ τοῦ Περικλέους ὁ Θουκυδίδης· ‘καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἥττων γνῶναι τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων’· τούτοις γὰρ ἅπασι πιστοῦται τὸ μηδὲν ἠθι-*

1. *Μινουκιανοῦ περὶ ἐπιχειρημάτων* A, *Μινουκιανοῦ περὶ ἐπιχειρημάτων. ἐν ἄλλῳ Νικαγόρου* B ‖ 2. *χρήσεται*] *χρῆται* Sp ‖ 9. *λογικαί τε καὶ πραγματικαί* Sp ‖ 13. *δοκοῦσαν* del. Sp ‖ 16. *γνῶναι*] *τε* add. Walzius Sp, v. Thuc. II. 60

κηκέναι τὴν πόλιν. παθητικαὶ δὲ ὅσαι τὸν ἀκροατὴν 1 εἰς ὃ βούλεται ὁ λέγων ὑπάγουσι καὶ ἄνευ τῆς τῶν πραγμάτων ἀποδείξεως, οἷον εἰς ὀργὴν ἢ εἰς ἔλεον ἢ εἰς φθόνον ἢ εἰς εὔνοιαν ἄγουσι. πραγματικαὶ δὲ ὅσαι ἀπὸ τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστί, τὰς ἀποδείξεις ἔχουσιν· αἱ δὲ ἀποδείξεις ἀκολούθως ἐκ τῶν καλουμένων ἐπιχειρημάτων γίνονται. ἐπιχειρήματα δέ ἐστι τὰ πρὸς πίστιν τοῦ ὑποκειμένου ζητήματος λαμβανόμενα.

Τῶν δὲ ἐπιχειρημάτων τὰ μέν ἐστι παραδειγματικά, 2 τὰ δὲ ἐνθυμηματικά. παραδειγματικὰ μὲν ὅσα ἐξ ἱστορίας καὶ ὁμοιώσεως τῶν ἤδη πεπραγμένων λαμβάνομεν, οἷον 'οὐ πιστεύουσιν Ὀλύνθιοι Φιλίππῳ· οὐ γὰρ περὶ μέρους χώρας οὐδὲ περὶ δόξης, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος ὁ κίνδυνός ἐστιν αὐτοῖς'· καὶ εἰς τοῦτο παράδειγμα· 'καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους'· οὐ γὰρ ἰδίοις ἐνθυμήμασιν ὁ ῥήτωρ τοῦτο, ἀλλὰ τοῖς πρὸς ἄλλους πεπραγμένοις ἐπιστώσατο. δεῖ δὲ τὰ παρα- 603 δείγματα γνώριμα εἶναι τοῖς ἀκούουσι καὶ προσεχῆ τῷ πράγματι· εἰ δὲ καὶ πόρρωθεν λαμβάνοιτο, δεῖ αὐτὰ προσάγειν τῷ λόγῳ καὶ μηδὲν ἐξ ἀδόξων λαμβάνεσθαι, ἀλλ' ἢ τὰ πρόσωπα ἢ τὰ πράγματα ἢ καὶ ἀμφότερα ἔνδοξα εἶναι. ἀμφότερα μὲν οὖν ἔνδοξα ἐν ἐκείνῳ τῷ παραδείγματι, οἷον 'ὑμεῖς ἐσώσατε Λακεδαιμονίους καὶ οὐκ ἐμνησικακήσατε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε'· ἔνδοξον

4. ἄγουσι] ἄγουσαι Finckhius | ὅσαι] Sp, om. libri ‖ 7. γίγνονται AB ‖ 13. Dem. Olynth. I. 5 ‖ 20. ἄλλους] Norrmannus, ἀλλήλους AB ‖ 25. οὖν] om. Walzius Sp | ἐκεῖνο B[1], corr. m. rec. ‖ 27. ἀλλὰ βοηθῆσαι AB et m. rec. B βοηθήσατε, corr. Walzius, exemplum compositum est ad Dem. Ctes. 98 | Norrmannus locum

καὶ τὸ τῶν βοηθησάντων πρόσωπον, τὸ τῶν Ἀθηναίων. ἔνδοξον δὲ τὸ πρᾶγμα μόνον τὸ ‛Λάμπιν Αἰγινήτας κοσμήσαντα τὸ ἐμπόριον αὐτοῖς μὴ πεποιῆσθαι πολίτην, μηδὲ Μεγαρέας Ἕρμωνα τὸν κυβερνήτην’· τὰ μὲν γὰρ πρόσωπα μικρά, τὸ δὲ ἐν τούτοις φρόνημα οὐ μικρόν. πάλιν τὸ πρόσωπον ἔνδοξον, ὡς ἐπὶ Ἀλκιβιάδου, ὅν φησιν ὁ Δημοσθένης κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν γενόμενον καταγνωσθῆναι, ὅτι ἦν ὑβριστής· ἐνταῦθα γὰρ τὸ πρᾶγμα ἄδοξον, συνίστησι δὲ ὁ Δημοσθένης τὴν ἐπὶ τοὺς ὑβρίζοντας ὀργὴν ἐκ τῆς δόξης τοῦ προσώπου. τοῦ παραδειγματικοῦ εἴδους εἰσὶ καὶ αἱ καλούμεναι παραβολαὶ καὶ αἱ 604 *εἰκόνες. διαφέρουσι δὲ αἱ μὲν παραβολαὶ τῶν παραδειγμάτων, ὅτι τὰ μὲν παραδείγματα ἐξ ἱστορίας λαμ-* A 129r *βάνεται, | αἱ παραβολαὶ δὲ ἄνευ ἱστορίας καὶ ἀορίστως ἐκ τῶν γινομένων· ‛ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου τὰ κάτωθεν ἰσχυρότερα εἶναι’. ἡ δὲ εἰκὼν ἔστι μὲν ἡ αὐτὴ τῇ παραβολῇ, ἐναργέστερον δὲ ποιεῖ τὸν λόγον, ὥστε μὴ μόνον ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ ὁρᾶν δοκεῖν, οἷον ‛πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς Ἀριστογείτων ὥσπερ ὄφις ἢ σκορπίος ἠρκὼς τὸ κέντρον, ᾄττων τῇδε κἀκεῖσε’· τὸ μὲν γὰρ ὥσπερ ὄφις παραβολή, τὸ δὲ ἠρκὼς τὸ κέντρον καὶ ᾄττων δεῦρο κἀκεῖσε ἐπίκοινον, ὥστε τὴν παραβολὴν καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος ἐναργῆ παρέσχε*

sic constituit: *ἔνδοξον γὰρ καὶ τὸ τῶν βοηθησάντων πρόσωπον, τὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ πρᾶγμα, ἡ σωτηρία τῶν Λακεδαιμονίων*

3. *κοσμήσαντας* AB, v. Dem. Aristocr. 211 ‖ 6. *πρόσωπον*] *μόνον* addit Sp ‖ 7. *ἐπὶ Ἀλκιβιάδου*] AB, *ἐστιν Ἀλκιβιάδης* Sp ‖ 8. *γενόμενον*] B, *γινόμενον* A, v. Dem. Mid. 143 ‖ 16. v. Dem. Olynth. II. 10 ‖ 17. *ἰσχυρότατα* Dem. ‖ 20. v. [Dem.] Aristog. I. 52 ‖ 21. *ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε* B ‖ 23. *ὥστε*] A, *πρός τε* B, unde *πρός τε τῇ παραβολῇ* Sp ‖ 24 *τοῦ*] B², *τὸν* AB¹

τὴν ὄψιν τοῦ δρωμένου. καὶ πάλιν· ʽἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ τὰς γνάθους φυσῶνʼ. παραδειγματικὰ δὲ καὶ ὅσα εἰς μύθους ἀνήκει.

Τὰ δὲ ἐνθυμήματα ὠνόμασται ἢ ὅτι ὁ ῥήτωρ αὐτὸς αὐτὰ εὕρηκε καὶ ἐνθυμεῖται, ἢ ὅτι προσενθυμεῖσθαι τοῖς δικασταῖς, εἴ τι ἐλλείποι, καταλείπει. ἔχουσι δὲ ἐλλείμματα οἱ ῥητορικοὶ συλλογισμοί, καὶ ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἐν φιλοσόφοις συλλογισμῶν, ὅτι οἱ μὲν τὰ συμπεράσματα ἐπάγουσιν, οἱ δὲ τὸ συμπεραινόμενον [605] *ἐκ τῶν προτάσεων καὶ κατασκευῶν τῷ δικαστῇ προσενθυμηθῆναι καταλείπουσιν, οἷον ʽὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃʼ· ἡ ἐπαγωγὴ λείπει εἰς τὸ τέλειον συλλογισμὸν εἶναι· ʽἀλλὰ Φίλιππος ταῦτα πράττει, ἐξ ὧν ἁλωσόμεθα ἡμεῖς· Φίλιππος ἄρα ἡμῖν πολεμεῖʼ. δοκεῖ δέ τισι καὶ ἡ συνεστραμμένη ἐκ τῶν πρώτων κατασκευῶν ἐπαγωγὴ ἐνθύμημα εἶναι, αἱ μὲν πρῶται κατασκευαί· ʽἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτά ἐστιν, ὧν οὐδὲν σὺ γέγραψαι· ἃ δʼ ἀντὶ τούτων ἡ βουλὴ γενέσθαι μοί φησιν, ταῦτʼ ἔσθʼ ἃ διώκειςʼ· ἐπὶ τούτοις ὡς ἀποδεδειγμένοις τὴν ἐπαγωγὴν συνέστρεψε· ʽτὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναιʼ.*

Ταῦτα μὲν οὖν ἀπορίας ἔχει πλείονας, τόποι δὲ τῶν ἐνθυμηματικῶν ἐπιχειρημάτων ἀπὸ τῆς αἰτίας, ἀπὸ τοῦ τίνος ἕνεκα, ἀπὸ τῆς ἰδιότητος, ἀπὸ πηλικό-

1. Dem. F. L. 314 ‖ 5. *ἐνθυμεῖτε* B superscripto m. rec. *αι* ‖ 7. *συλλογισμοὶ*] AB (ex sigla) ‖ 8. *φιλοσόφοις*] AB (ex sigla), *φιλοσοφίᾳ* Walzius Sp ‖ 12. *πράττων καὶ κατασκευαζόμενος*] B ex sigla, Dem. Phil. III. 17, *πράξων καὶ κατασκευάσων* (vel *κατασκευάσας*) A ‖ 19. *ἃ δʼ*] Walzius ex Dem. Ctes. 119, *ἀλλʼ* AB

3 τητος, ἀπὸ τῆς ποσότητος, ἀπὸ προσώπου, καιροῦ, τόπου, τρόπου, διαφορᾶς, ὅρου, ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος, ἀπὸ τοῦ μείζονος, ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, ἀπὸ τοῦ μαχομένου, ἀπὸ ἐκβάσεως, ἀπὸ τοῦ ἐμπεριεχομένου, ὕλης, ἀφορμῶν, ἀπὸ τῶν παρεπομένων, ἀπὸ τοῦ ἅμα, ἀπὸ τοῦ γένους, ἀπὸ τοῦ εἴδους, ἀπὸ τοῦ καθόλου, ἀπὸ κρίσεως καὶ ὀνόματος,
606 ἀπὸ συγκρίσεως καὶ ἀναπλασμοῦ, ἀπὸ τοῦ πρός τι, ἀπὸ τοῦ μέρους ἐπὶ τὸ ὅλον, ἀπὸ τοῦ ὅλου ἐπὶ τὸ μέρος, ἀπὸ τῶν πρὸ τοῦ πράγματος, ἀπὸ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα.

Ἀπὸ μὲν τῆς αἰτίας· ‘σύνοιδεν ἑαυτῷ Φίλιππος πολλὰ ἠδικηκότι, καὶ διὰ τοῦτο μισοῦντας ὑμᾶς ἑαυτὸν καί, εἰ καιροῦ λάβοισθε, τιμωρησομένους· διὰ ταῦτα ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν’. ἀπὸ τοῦ τίνος ἕνεκα· ‘ἐγράφη τὸ ψήφισμα ὑπὸ Ἀριστοκράτους, ἵνα οἱ μὲν δύο τῶν βασιλέων ἐκπέσωσιν, εἷς δὲ κύριος τῆς Θρᾴκης ὁ Κερσοβλέπτης γένηται’. οὗτοι οἱ δύο τόποι, ὁ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ τίνος ἕνεκα, ὁ μὲν ἐκ τῶν παρεληλυθότων, ὁ δὲ ἐκ τῶν μελλόντων τὴν πίστιν ἔχουσιν. ἀπὸ τοῦ ἰδίου· ‘Ἀλέξανδρος μόνος βασιλέων τὴν οἰκουμένην εἷλε’· παρὰ δὲ τῷ Δημοσθένει· ‘τὸ μὲν γὰρ πόλεις πολλὰς ᾑρηκέναι καὶ χώραν καὶ τόπους καὶ ἄλλοις πολλοῖς ὑπῆρξεν· ἴδιον δὲ καὶ μόνῳ Φιλίππῳ συμβεβηκὸς τὸ ἐπειδὴ προδοτῶν ἐδεήθη, πλείονας

6. ἀπὸ τοῦ ἅμα, ἀπὸ τοῦ γένους] B et sic infra, ἀπὸ τοῦ γένους, ἀπὸ τοῦ ἅμα A ‖ 7. καὶ — καὶ] ἀπὸ — ἀπὸ Sp, hoc iam Norrmannus ‖ 12. τῆς] A, om. BSp; Dem. Phil. II. 17 sq. ‖ 15. ἕνεκα] B, ἕνεκεν A; Dem. Aristocr. 9 ‖ 18. τόποι ὁ] Sp, ὁ om. libri | τῆς] A, om. BSp ‖ 19. ὁ μὲν] Norrmannus, οἱ μὲν libri ‖ 22. Dem. F. L. 67 ‖ 24. ἴδιον δὲ καὶ] Sp ex Demosthene, ῥᾷον δὲ A, ῥᾷον δὲ καὶ B

εὑρεῖν ἢ ἐβούλετο'. ἀπὸ πηλικότητος· 'οὕτως ἐκόσμησαν οἱ πρόγονοι τὴν πόλιν ὡς μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων μηδεμίαν ὑπερβολὴν λελεῖφθαι'. καὶ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους· 'μέγα; μεγάλῃ, μικρόν; μικρᾷ'· εἴρηται δὲ ὁ λόγος περὶ τῆς ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ὀργῆς. ἀπὸ ποσότητος· 'παρὰ μὲν τοίνυν τὰς τριάκοντα μυριάδας μυρίους δίδωσιν μεδίμνους, παρὰ δὲ τὰς δέκα ὡσπερανεὶ τρισχιλίους'. ἀπὸ προσώπου· 'οὐ γὰρ εἰς 607
Δημοσθένην μόνον ὄντα με ἠσέλγαινεν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορηγὸν ὑμέτερον'· καὶ ὁ Αἰσχίνης· 'πεπόρνευται Τιμάρχῳ, καὶ τούτου τεκμήριον τὸ Μισγόλᾳ καὶ Ἡγησάνδρῳ συνεῖναι'· ἀπὸ γὰρ τῶν προσώπων ὡς ἐπιτηδείων εἰς τὴν πρᾶξιν τὴν πορνείαν συνέστησεν. ἀπὸ καιροῦ· 'καὶ ταῦτα ἔγραψε Τιμοκράτης Κρονίων ὄντων καὶ ἱερομηνίας καὶ διὰ ταῦτα τῆς βουλῆς ἀφειμένης'. ἀπὸ τόπου· 'πάσης γὰρ οὔσης τῆς ἀκροπόλεως ἱερᾶς παρὰ τὴν χαλκῆν μεγάλην Ἀθηνᾶν ἐν δεξιᾷ τὴν στήλην ἀνέστησαν'· καὶ πάλιν Δημοσθένης φησὶ τετυπτῆσθαι ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας μέσης. ἀπὸ τρόπου·| 'ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης'. A 129v
ἀπὸ διαφορᾶς· 'τίνι διαφέρει δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι; ὅτι τῷ μὲν δούλῳ τὸ σῶμα πάντων τῶν ἀδικημάτων ὑπεύθυνόν ἐστι, ταῖς δὲ ἐλευθέροις εἰς χρήματα ἡ ζημία'. ἀπὸ ὅρου· 'αἰτία μὲν γάρ ἐστι φίλων ἀνδρῶν

3. *μηδὲ μίαν* A; Dem. Olynth. III. 25 vel. Aristocr. 207 ‖ 4 Dem. Timocr. 118 ‖ 7. *δίδωσιν*] B ex sigla, *δίδωμι* A; Dem. Lept. 32 ‖ 8. *οὐ*] B, *οὗτος* A; Dem. Mid. 31 ‖ 9. *ἠσέλγηνεν* B Sp ‖ 10. Aesch. Tim. 47, 188 al. ‖ 11. *Ἡγησάνδρῳ*] fort. *Θερσάνδρῳ*, v. Aesch. Tim. 52 ‖ 13. *πορνίαν* B[1] ‖ 14. Dem. Tim. 26 ‖ 16. *ἀπὸ τόπου*] AB, *ἀπὸ τοῦ τόπου* Sp | Dem. F. L. 272 ‖ 18. Dem. Mid. 74 *ἐν ἱερῷ* respici videtur, sed *ὀρχήστρα* est apud Aeschinem Ctes. 52 ‖ 20 Dem. Mid. 72 ‖ 21. Dem. Androt. 55 ‖ 22. *ὅτι*] ex Dem., *οὐ* A (ut videtur) B ‖ 24. *αἰτία*] A, *αἴ τι* B; Thuc. I. 69 extr.

3 *ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικούντων᾽· καὶ ὁ Δημοσθένης· ‘ἢ οὐχ ἱερόσυλοι οὗτοι, τὰ μὲν ἱερά, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι αὐτὰς ἔχον-*
608 *τες, τὰ δὲ θεῖα, ἃ ἐγίγνετο ὑμέτερα, κεκλοφότες; διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἡ ἱεροσυλία τῶν ἄλλων, ὅσον οὐδὲν ἀνήνεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν δέον αὐτούς᾽. ἀπὸ τοῦ ἴσου· ‘εἰ μηδ᾽ ἃ πάθοιτ᾽ ἄν, εἰ δύναιτο ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;᾽ ἀπὸ ἐλάττονος· ‘ἀλλ᾽ εἰ μὲν μίαν ἢ δύο ναῦς ἀπώλεσεν, ἐκρίνετ᾽ ἂν περὶ προδοσίας· ἐπεὶ δὲ ἑξήκοντα μὲν ἔλαβε τριήρεις᾽, καὶ τὰ ἑξῆς· ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· ‘εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ᾽ ὁ προσκαλέσας ἀζήμιος ἔσται κατὰ τὸν νόμον, τὸν δὲ χορηγὸν οὐδ᾽ ὁ συγκόψας ὑφέξει δίκην;᾽ καὶ γὰρ τὸν χορευτὴν ὡς ἐλάττονα τοῦ χορηγοῦ ἀντέθηκε καὶ τὸ προσκαλέσαι ὡς ἔλαττον τοῦ συγκόψαι. ἀπὸ τοῦ μείζονος· ‘λέγονται χρήματα οἱ τριάκοντα δανείσασθαι᾽, καὶ τὰ ἑξῆς· εἶτα ἡ ἐπαγωγή, ὅτι ‘ἐκεῖνοι μὲν τοῖς ἠδικηκόσιν εἰσενεγκεῖν τὰ χρήματα ᾑροῦντο ὑπὲρ τοῦ μηδὲν λῦσαι τῶν ὡμολογημένων, ὑμῖν δ᾽ ἐξὸν ἄνευ δαπάνης τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, ψεύδεσθαι μᾶλλον αἱρήσεσθε;᾽ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου τόπος καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἔδοξέ τισιν εἶναι ὁ αὐτός· ἔστι δὲ οὐχ ὁ αὐτός· ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀντικειμένῳ ἐστὶ πρᾶγμα γεγονός, οἷον ἠρίστευκεν,*

2. *ἢ οὐχ*] A, *ἢ γὰρ οὐχ* BSp; Dem. Timocr. 120 ‖ 3. *καὶ τὰς π.* Dem. ‖ 4. *αὐτοὶ* Finckhius ex Dem. ‖ 5. *θεῖα ἃ*] Walzius, *θεῖα* AB, *ὅσια ἃ* Sp ex Dem. ‖ 8. Dem. Olynth. I. 24 | 11. *ἐπεὶ δὲ*] A, *ἐπεὶ δὴ* B, *ἐπειδὴ δὲ* Sp; Dem. Lept. 79 sq. ‖ 15. *τὸν*] A, *τὸ* B; Dem. Mid. 57 ‖ 17. Dem. Lept. 11 sq. ‖ 22. *ψεύδεσθαι*] Norrmannus ex Dem., *ψεύσεσθαι* AB ‖ 23. *τόπου* B | *ὁ ἀπὸ*] Finckhius, *ὁ* om. AB | *τις* A ‖ 25. *ἓν ἐστι πρᾶγμα γεγονὸς ἢ οὐ γεγονός, οἷον* Finckhius

οὐκ ἠρίστευκε· λέλοιπε τὴν τάξιν, οὐ λέλοιπεν· ἐν δὲ τῷ ἐναντίῳ δύο, ἢ λελοιπέναι τὴν τάξιν ἢ ἠριστευκέναι· ἔσται δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν παραδειγμάτων φανερώτερον· ʽεἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα, εἰ δὲ 609 βουλεύων ἐγὼ τοὺς πρέσβεις ᾤμην δεῖν προσάγειν, τοῦτό μου διαβάλλεις᾽· εἶτα τὸ ἀντικείμενον· ʽἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; μὴ προσάγειν γράφειν τοὺς ἐπὶ τοῦθ᾽ ἥκοντας;᾽ τῷ γὰρ προσαγαγεῖν ἀντίκειται τὸ μὴ προσαγαγεῖν. τὸ δὲ ἐναντίον, ὃ καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπον· ʽἀλλ᾽ εἰ μὲν δύο ναῦς ἢ τρεῖς ἀπώλεσεν ἡγούμενος ἡμῶν, περὶ προδοσίας ἂν ἐκρίνετο· εἰ δὲ ἑξήκοντα μὲν ἔλαβε τριήρεις καὶ πόλεις᾽, καὶ τὰ ἑξῆς· τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονός ἐστι καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· τῷ γὰρ ἀπολωλεκέναι τριήρεις τὸ μὴ ἀπολέσαι ἀντίκειται, τὸ δὲ προσκτήσασθαι ἐναντίον ἐστίν. ἀπὸ τοῦ μαχομένου· ʽθαυμάζω δὲ ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς ὀργιζομένους, ὃς εἰρήνην ἐκ πολέμου ποιούμενος᾽, καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τόπος ἢ ἀπὸ τῶν πεπραγμένων ἢ ἀπὸ τῶν μελλόντων λαμβάνεται, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος ὁ Δημοσθένης ἀντέθηκεν, ὅσα ἐκ τοῦ πεποιῆσθαι ναῦς ἐξέβη ἀγαθὰ καὶ ὅσα ἐκ τοῦ μὴ πεποιῆσθαι δεινά. τὰ δὲ ὡς μετὰ ταῦτα ἐκβησόμενα πῶς εἰσήγαγεν ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην; 610 ʽεἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν᾽ φησί ʽτούτων φαίνονταί τινες ἀνάξιοι, τί χρὴ προσδοκᾶν τότε, ὅταν παντελῶς μηδὲν πλέον εἶναι μέλλῃ τοῖς χρηστοῖς᾽. ἀπὸ τοῦ ἐμπερι-

3. *παραδειγμάτων*] Norrmannus, *πραγμάτων* libri ‖ 6. *διαβάλλει* Dem. Ctes. 28 ‖ 10. v. p. 346. 10, Dem. Lept. 79 ‖ 13. *ἐλάττονος*] *ἀντικειμένου* Sp ‖ 14. *τῷ*] Finckhius, *τὸ* libri | *ἀπολωλέναι* libri, corr. Norrmannus ‖ 16. Dem. F. L. 133 ‖ 20. Dem. Androt. 14 sq. ‖ 22. *ὡς* del. Sp ‖ 23. *πῶς* del. Sp ‖ 24. *ὑπαρχουσῶν*] B, Dem. Lept. 7, *ὑπερεχουσῶν* A, ad p. 337. 16 ‖ 26. *μέλλοι* A

3 *εχομένου· περιέχεται τῇ κλοπῇ τὸ ἐπιορκεῖν, τῷ ἀγγεῖλαι τὰ ψευδῆ τὸ Φωκέας ἀπολωλέναι, τῷ κατατρῖψαι τοὺς χρόνους τὸ Θρᾴκην προδεδόσθαι. ἀπὸ ὕλης· ‘εἰ λέγοι τις [ἂν] τὴν Μακεδονίαν ξύλα ἄφθονα ἔχειν εἰς ναυπηγίαν ὡς μηδὲ δεῖσθαι τῆς ἐν Πειραιεῖ ναυπηγίας’· ὅπερ ἐν τῷ περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν εἴρηται. ἀπὸ ἀφορμῶν· ‘ὁ δὲ ὡς οὐδὲν δεόμενος τῆς θαλάττης τριήρεις κατασκευάζεται καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται’· ἐκ γὰρ τούτων τὸ ἐπιβουλεύειν τῇ θαλάττῃ τὸν Φίλιππον συνέστηκεν. ἀπὸ τοῦ ἅμα· ‘καὶ ἅμα Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ καὶ Ἀριστόλαος ἐν Θάσῳ, οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι φίλους καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ’· τεκμήριον γάρ ἐστι τοῦ καὶ τοῦτον ἐχθρὸν εἶναι τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ τὰ αὐτὰ τοῖς ὡμολογημένοις ἐχθροῖς πράττειν. ἀπὸ τοῦ γένους· γένος δέ ἐστι τὸ πλείονα εἴδη περιέχον, οἷον ἐὰν εἴπῃς ζῷον, καὶ ἄνθρωπον ἐρεῖς καὶ ἵππον καὶ κύνα καὶ βοῦν καὶ ὅσα ἄλλα εἰς τοῦτο τὸ ὄνομα τὴν ἀναφορὰν ἔχει· ἂν μὲν οὖν εἴπῃς Χαβρίαν πολλὰς νίκας νενικηκέναι, γενικῶς*
A 130r *εἴρηκας· ἐὰν δὲ καὶ ὀνομαστὶ μνημονεύῃς τῶν | ἐν*
611 *Αἰγύπτῳ, τῶν πρὸς Πελοπόννησον, τῶν πρὸς Γοργώπαν, τὰ εἴδη ταῦτα ἔσται· καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην·*

1. *ἀπαγγεῖλαι* Sp ‖ 2. *τῷ*] Sp, *τὸ* libri | *κατατρίψαι* B, *προστρίψαι* A; exemplum summatim compositum ad Dem. F. L. ‖ 4. *ἂν* del. Sp; locus ad [Dem.] XVII. 28 comparatus ‖ 6. *ἐν τῷ*] Norrmannus, *οὖν* libri ‖ 7. *ὡς*] del. Finckhius, [Dem.] Halonn. 16 ‖ 8. *νεὼς οἴκους* AB, corr. Sp ‖ 10. *συνέστησεν* Reiskius; deest locus vicesimus alter *ἀπὸ τῶν παρεπομένων* ‖ 11. Dem. Ctes. 197 ‖ 15. *τοῖς*] B², *τὰ* AB¹ ‖ 19. *ἀναφορὰν*] AB, v. Rhet. Gr. VII. 763. 18 W, *ἀφορμὴν* Walzius Sp ‖ 21. *μνημονεύσῃς* Finckhius ‖ 22. *Πελοπόννησον*] A, *πελοποννήσωι* B, *Πελοποννησίους* Norrmannus Sp; Dem. Lept. 76 ‖ 23. *ἔσται*] AB ex siglis, *ἔστι* Walzius Sp

'πᾶσαν ἀναιρεῖ τὴν πολιτείαν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον'· 3 καὶ τοῦτο γενικῶς, εἶτα ἐπήγαγεν καὶ τὰ εἴδη· 'καὶ γὰρ ψηφίσματα πολλάκις καὶ συμμάχους ἥττους ἀντὶ κρειττόνων ἐπείσθητε ἑλέσθαι'· ἐκ γὰρ τῶν ειδικῶν τούτων κατεσκεύακε πᾶσαν ἀναιρεῖσθαι τὴν πολιτείαν. ἀπὸ τοῦ καθόλου· 'τοῦτο δέ ἐστιν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν μηδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι'· ὧν γὰρ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐδεῖτο, ταῦτα εἰς τὸ καθόλου καὶ τὸ κοινὸν ἀνήγαγεν. ἀπὸ κρίσεως· 'πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων εἰσὶν ἐψηφισμένοί τοῖς ὑμετέροις νόμοις χρῆσθαι'· κέκριται γὰρ τὸ ἀρίστους εἶναι τοὺς Ἀθηναίων νόμους. δεῖ δὲ τὰς κρίσεις λαμβάνειν ἢ ἀπὸ ἐνδόξων προσώπων ἢ ἀπὸ πλήθους κεκρικότος [ἢ]. ἀπὸ ὀνόματος· 'ποῦ καὶ σφόδρα τοῦτο δήλοῖ; τῷ μὴ τῶν πεφευγότων εἰπεῖν, ἀλλ' ἐξεληλυθότων, καὶ ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα'· τοῖς γὰρ ὀνόμασιν ἐπιστώσατο μὴ περὶ τῶν ἑκουσίων, ἀλλ' ἀκουσίων γεγράφθαι τὸν νόμον. ἀπὸ συγκρίσεως· 'ἐπὶ τοῦ Θεμιστοκλέους τειχισμοῦ καὶ τοῦ Κόνωνος'. ἀπὸ ἀναπλασμοῦ· 'εἰ γὰρ ἡμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνον ἔξω τῆς πόλεως στρατοπεδεύσασθαι', καὶ

1. ἀναιρεῖσθαι Sp; Dem. Lept. 3 ‖ 2. καὶ τοῦτο] καὶ del. Sp ‖ 3. πολλὰ πολλάκις Finckhius ex Dem. ‖ 4. ἐπείσθηται B | ἰδικῶν AB, corr. Norrmannus ‖ 6. Dem. Ctes. 2 ‖ 7. μηδὲ] οὐδὲ Finckhius ex Dem. | ἔννοιαν AB, corr. Sp ex Dem. ‖ 8. βεβούληται] Sp ex Dem., βούλεται AB ‖ 9. προείρηται B ‖ 11. ταῦτα εἰς] B, ταῦτ. ἐκ A ‖ 12. Dem. Timocr. 210 ‖ 13. κεχρῆσθαι A[1] ‖ 16. ἢ del. Sp ‖ ἀπὸ] B, ἀπ' A | ποῦ] AB ex siglis; Dem. Aristocr. 52 ‖ 17. τῷ μὴ] Norrmannus, om. libri, τῷ μὴ φευγόντων Finckhius ex Dem. Aristocr. 45 ‖ 19. πιστώσηι τὸ AB, ἐπιστώσατο τὸ Sp, ἐπιστώσατο Finckhius ‖ 20. Dem. Lept. 74 ‖ 22. ὑμᾶς Norrmannus, Dem. Olynth. I. 27

3 τὰ ἑξῆς. ἀπὸ τοῦ πρός τι· ‘εἰ αὕτη μεμοίχευται, καὶ
612 ὁ προσελθὼν αὐτῇ μοιχός ἐστιν’, ὡς ἐπὶ τοῦ μεταπεμψαμένου τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα· καὶ παρὰ Δημοσθένει· ‘εἰ Φιλοκράτης πέφηνε πυροπωλῶν ἢ ξυληγῶν, τὸ χρυσίον ἐπὶ τῶν τραπεζῶν καταλλαττόμενος, καὶ τούτων κοινωνῶν τῶν πραγμάτων Αἰσχίνης, εὔδηλον, ὅτι καὶ οὗτος δεδωροδόκηκεν’. ἀπὸ τοῦ μέρους ἐπὶ ὅλον, οἷον εἰ ζητουμένων χρημάτων μέρος τι ἀπὸ τούτων φαίνοιτό τις ὑφῃρημένος· τεκμήριον γὰρ τοῦτο ἔσται τοῦ καὶ πᾶν ὑφῃρῆσθαι, ὡς ὁ Θουκυδίδης· ‘δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα καὶ τελευταία βεβαιοῦσα ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή’· τὸν γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις θάνατον μέρος ὄντα ἀρετῆς εἰς ὅλην τὴν ἀρετὴν ἀνήνεγκεν. ἀπὸ δὲ τοῦ ὅλου ἐπὶ τὸ μέρος, εἰ ἀδήλου ὄντος, εἰ ἠδίκηκέ τις ἐφ’ ᾧ κρίνεται, ἔχοι τὸν ὅλον αὐτοῦ βίον ἐλέγχειν· ὡς ὁ Δημοσθένης
613 ἐν τῇ περὶ τοῦ συμποσίου διαβολῇ· ἐπειδὴ γὰρ ἀμάρτυρα ἦν τὰ πρὸς τὴν Ὀλυνθίαν γυναῖκα, ἐκ τοῦ ἄλλου βίου ταῦτα ἐπιστώσατο· ‘οὐκ ἴσασιν οὗτοί σε τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν ἀνθρώποις καλινδούμενον;’ καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται. ἀπὸ τῶν πρὸ τοῦ πράγματος· ‘νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρύλλουν, ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον’· τὸ γὰρ ὅτι συμφέρει πέμψαι τὴν βοήθειαν τοῖς πρὸ τοῦ πράγματος εἰρημένοις πεπίστωται· καὶ πάλιν τῆς

2. προσελθὼν] A, συνελθὼν B Sp: v. Sopatr. Rhet. Gr. VIII. 229. 18 W ‖ 4. Dem. F. L. 114 | πέφονε A | πυροπωλῶν] Dem., πυροπολῶν AB ‖ 9. ἀφῃρημένος A ‖ 10. ἔσται] AB ex siglis, ἐστι Sp | Thuc. II. 42 ‖ 12. βεβαιῶσαι A ‖ 14. ἀνήνεγκαν A ‖ 16. Dem. F. L. 196 ‖ 19. l. c. 199 ‖ 21. πρὸ τῶν πραγμάτων A, πρὸ τοῦ πραγμάτων B, corr. Sp ‖ 22. ἐθρύλλουν AB; Dem. Olynth. I. 7 | ὡς] τέως — δεῖν Finckhius ‖ 23. δεῖν AB et Σ Dem., corr. Walzius Sp ‖ 25. Dem. F. L. 27

Αἰσχίνου δωροδοκίας τεκμήριον ποιεῖται τοὺς λόγους, οὓς πρότερον διεξῆλθεν, ὅτε ἀδωροδόκητος ἦν· ‛ἔστι γὰρ οὗτος ὁ πρῶτος ἁπάντων, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη’. ἀπὸ δὲ τῶν ὕστερον τοῦ πράγματος ὁ Δημοσθένης· ‛ἐκ μὲν ὧν οἱ παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ἔλεγον ἐδήλουν τὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Βοιωτίαν κομισθησόμενα, ἐκ δὲ ὧν ἡμᾶς ἔφασαν τὰ ἐκ τῆς Βοιωτίας διαρπασθησόμενα’· δηλοῦται γὰρ ἐκ τῶν ἐπιγενησομένων, ὅτι οἱ παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ἀπεδείκνυσαν συμφορώτερον εἶναι Θηβαίοις Φιλίππῳ βοηθεῖν ἢ Ἀθηναίοις.

Τέλος Μινουκιανοῦ.

2. Dem. F. L. 10 ‖ 4. *ἀπὸ δὲ τῶν ὕστερον*] Sp, *ὁ δὲ ὕστερος* AB ‖ 5. Dem. Ctes. 213 ‖ 7. *ἡμᾶς*] *ἐρεῖν* addit Dem. ‖ 8. *δηλοῦνται* AB, corr. Sp ‖ 10. *συμφορώτερον*] Sp, *ἐμφορώτερον* AB ‖ 12. *τέλος Μινουκιανοῦ* om. A

IX.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ [*Κορνούτου* Graeveni] ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ.

P 120r ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΩΝ.

1. *Ὁ πολιτικὸς ἤτοι δικανικὸς λόγος εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖται τὰ προκείμενα· χρῄζομεν γὰρ ἐν αὐτῷ προοιμίων μὲν πρὸς τὸ προσεχεστέρους ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς, διηγήσεως δὲ πρὸς τὸ διδάξαι τὸ πρᾶγμα, τῶν δὲ πίστεων πρὸς τὸ κατασκευάσαι ἢ ἀνασκευάσαι τὸ προκείμενον· τοὺς δὲ ἐπιλόγους ἐπάγομεν πρὸς τὸ ἐπιρρῶσαι τὸν ἀκούοντα εἰς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ψῆφον.*

2. *Πρῶτον μὲν οὖν περὶ προοιμίων λεκτέον καὶ ἑξῆς περὶ τῶν λοιπῶν.*

3. *Ἔνιοι μὲν τῶν τεχνογράφων ἐκ τῶν αὐτῶν ὁρμᾶσθαι τὸ προοίμιον καὶ τὸν ἐπίλογόν φασιν, Ἀλέξανδρος δὲ οὐκ ἀληθές φησι τοῦτο· ἐνίοτε γὰρ ἑτέρας μὲν ὕλας ἔχει τὸ προοίμιον καὶ ἑτέρας ὁ ἐπίλογος.*

4. *Ἰστέον, ὅτι κυρίως προοίμια ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὰ τῶν κιθαρῳδῶν· οἴμας γὰρ ἐκάλουν οὗτοι τὰς ᾠδάς.*

5. *ἤτοι δικανικὸς* del. Gr coll. Rhet. Gr. VI. 511. 4 W ‖ 6. *τὰ προκείμενα*] dicta in iis quae partibus orationis antecedebant ‖ 9. *ἀνασκευάσαι ἢ κατασκευάσαι* Gr ex l. c. ‖ 17. *καὶ ἑτέρας*] *ἑτέρας δ'* Sp ‖ 18. *κυρίως*] *μὲν* addit Gr ex l. c.

τὸ οὖν ἀνάκρουμα τὸ πρὸ τῆς ᾠδῆς τῆς κιθάρας προοίμιον ἐκάλουν· ἀπὸ τούτου καὶ ἐπὶ τὸν ῥητορικὸν μετενήνεκται λόγον τὸ ὄνομα.

5. Ὁρίζονται δὲ αὐτὸ οὕτως· προοίμιόν ἐστι λόγος κινητικὸς ἢ θεραπευτικὸς τῶν τοῦ ἀκροατοῦ παθῶν· παρασκευάσαι γὰρ ἀκροατὴν ἀδύνατον μὴ κινήσαντα ἢ θεραπεύσαντα τὰ ἐν αὐτῷ πάθη. 6. ἔστι δὲ πάθος πρόσκαιρος κατάστασις ψυχῆς, σφοδροτέραν ὁρμὴν ἢ ἀφορμὴν κινοῦσα, οἷον ἔλεον, ὀργήν, φόβον, μῖσος, ἐπιθυμίαν. διαφέρει δὲ τοῦ ἤθους, ὅτι τὸ μὲν δυσκίνητον, τὸ δὲ εὐκίνητον· ἦθος γάρ ἐστι διάθεσις ψυχῆς ἐνεσκιρρωμένη καὶ δυσεξάλειπτος, οἷον τῶν πατέρων πρὸς τοὺς παῖδας.

7. Λαμβάνεται δὲ τὰ προοίμια ἐκ τεσσάρων τούτων· ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀντιδίκου, ἐκ τῶν δικαζόντων, ἐκ τῶν πραγμάτων. ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος 'ὕβρεως'. ἂν δὲ ὑπὲρ ἑτέρου λέγῃς, καὶ τοῦτο ἐπισημαίνεσθαι δεῖ, ὥσπερ πεποίηκε Λυσίας λέγων· 'ἐπιτήδειός μοί ἐστιν Ἄρχιππος οὑτοσί, ὦ δικασταί'. ἐκ τοῦ ἀντιδίκου, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· 'τὴν μὲν ἀσέλγειαν'. ἐκ τῶν ἐκείνῳ συναγορευόντων, ὡς Δημοσθένης· 'εἰ μὲν ὅτῳ πλεῖστοι συνείποιεν, ὦ βουλή'. ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων, ὡς Λυκοῦργος ἐν τῷ κατ' Αὐτολύκου· 'πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγώνων εἰσεληλυθότων οὐδέποτε περὶ μει-

2. τούτου] δὲ addit Gr l. c. | τὸν ῥητορικὸν — λόγον] Sp, τῶν ῥητορικῶν — λόγων P ‖ 9. ἔλεος, ὀργή, φόβος, μῖσος, ἐπιθυμία Gr ‖ 12. ἐνεσκιρωμένη Gr ‖ 15. ἐκ τῶν αὐτοῦ Sp, v. VI. 523. 7 W, VII. 54. 4 W; idem v. 16 ‖ 16. ὡς] ὁ addit Gr; Dem. Con. 1 ‖ 19. Lys. fr. 76 Sch ‖ 20. ἐκ] δὲ addit Gr ‖ 21. Dem. Mid. 1 ‖ 22. ὡς] ὁ addit Gr; Dem. trierarch. (Ll) 1 | ὅτῳ] Sp ex Dem., οὕτως P ‖ 24. Lyc. fr. 15 | δὲ] δὴ Sauppius

ζόνων ἥκετε δικάσοντες’. ἐκ δὲ τῶν ἀκροατῶν ἢ τῶν δικαστῶν, ὡς Ἰσοκράτης· ‘εἰδότες ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι’.

8. Τοπικὰ δὲ προοίμια Ἁρποκρατίων φησὶ τὰ περιστατικά. 9. σκοπὸς δὲ τοῦ προοιμίου τὸ τοιόνδε παρασκευάσαι τὸν ἀκροατήν· τέλος δὲ τὸ προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν καὶ εὔνοιαν ἀπεργάσασθαι.

10. Εἰδότες γὰρ οἱ ἀκούοντες, περὶ ὧν οἱ λόγοι, εὐμαθέστεροι γενήσονται. εὐμάθειαν δὲ ποιεῖ προέκθεσις, ἀνανέωσις, μερισμός. 11. προέκθεσις μέν ἐστιν, ὅταν ἃ μέλλει τις λέγειν ὡς ἐν κεφαλαίῳ προεκθῆται, ὡς [Αἰσχίνης]· ‘ἐπιδείξω δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἀνάξιον δωρεᾶς καὶ τὸ ψήφισμα παράνομον’. 12. ἀνανέωσις δέ ἐστιν, ὅταν ἀναλαμβάνοντες τὰ προειρημένα εἴδη περὶ ὧν λέγειν μέλλομεν διορίσωμεν, ὡς Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου· ‘περὶ μὲν οὖν τοὺς πολίτας καὶ τοὺς οἰκείους οἷος γεγένηται, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν ὡς αἰσχρῶς ἀνάλωκε, καὶ τὴν ὕβριν εἰς τὸ αὑτοῦ σῶμα ὑμεῖς ἴστε καὶ ἱκανῶς ὑμᾶς ἀνέμνησεν ὁ παρ’ ἐμοῦ λόγος· δύο δέ μοι τῆς κατηγορίας εἴδη λείπεται’, καὶ ἑξῆς. 13. μερισμὸς δέ ἐστιν εἰς μέρη περιγραφὴ τῶν ὅλων πράξεων, ὡς πεποίηκεν ὁ Δημοσθένης· ‘βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀναμνῆσαι, τίνων προσήκει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν, πρῶτον μὲν ὧν ἀπήγγειλε, δεύτερον

2. ὡς] ἐν τῷ Πλαταικῷ addit Gr, VII. 54. 20 W; Isocr. Plat. 1 | ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Gr, ὦ Ἀθηναῖοι P sigl. ‖ 6. προσοχὴν] Gr ex Nicolao Rhet. Gr. III. 450. 21 Sp ‖ 11. μέλλῃ P, corr. Sp | προεκθῆται] Seg, προεκθήσεται P ‖ 12. Αἰσχίνης del. Wilamowitzius, debebat poni Λυκοῦργος, v. infra § 167; Lyc. fr. 91 ‖ 14. ἐστιν] Gr, om: P ‖ 15. Aesch. Tim. 116 ‖ 18. αὑτοῦ PGr ‖ 20. ἐμοῦ] Seg ex Aeschine, ἐμὲ P | τῆς κατηγορίας εἴδη] Aesch., τὰς κατηγορίας P ‖ 22. Dem. F. L. 4

δὲ ὧν ἔπραξε', καὶ ἑξῆς. ἰστέον δέ, ὡς μερισμὸς καὶ προέκθεσις καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου παραληφθήσεται, ἀνανέωσις δὲ οὐκέτι· τῶν γὰρ μὴ προειρημένων οὐκ ἔστιν ἀνανέωσις.

14. *Προσοχὴν* δὲ ἀπεργάσῃ ἔκ τε τῶν προειρημένων καὶ πρὸς τούτοις εἰ ἀξιόπιστος φαίνοιο, καὶ εἰδὼς περὶ ὧν λέγεις καὶ ἕτερά τινα ἐπιστάμενος φαίνοιο, ἢ πολλῶν ἔμπειρος εἶναι πραγμάτων προσποιοῖο ἢ αὐτὸς πειραθεὶς ἢ καὶ παρ' ἄλλων πειραθέντων μαθὼν καὶ συμβουλεύσας, ὥσπερ ὁ παρ' Ὁμήρῳ Νέστωρ εἰσάγει ἑαυτὸν τοῖς περὶ Καινέα καὶ Ἐξάδιον συμβουλεύσαντα, ὅτι πειθήνιοι ἦσαν αὐτῷ, οὕτως καὶ πρότερον δηλώσεις καὶ αὐτός, ὡς | πεισθέντες μὲν κατώρθωσαν, μὴ 120'
πεισθέντες δὲ ἀπώλοντο. 15. καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν δὲ τοῖς ἄλλοις δοκεῖ προσοχὴν καὶ φόβον κινεῖν, καὶ εἰ νόμιμα λέγειν προσποιοῖο, καὶ εἰ ἢ αὐτὸς ἔνδοξος φαίνοιο ἢ τοῖς τῶν ἐνδόξων προσχρώμενος καλοῖς, περὶ μεγάλων δὲ ἢ καλῶν ἢ συμφερόντων λέγοις ἐληλυθέναι, καὶ εἰ προσυπισχνοῖο, ὅτι καινὰ καὶ ὅτι διὰ βραχέων καὶ σαφῶς καὶ περὶ ἀναγκαίων ἐρεῖς.

16. *Εὔνοιαν* δὲ ἐργάσῃ ἢ φύσει οἰκειούμενος ἢ συνηθείᾳ ἢ φιλίᾳ πατρῴᾳ, ἢ εἰ κοινῇ συμφέρειν λέγοις ἢ τῶν αὐτῶν ἐφίεσθαι. 17. εὔνοιαν δὲ ποιεῖ καὶ τὸ χρηστὸν εἶναι· χρηστὸν δὲ εἶναι δείκνυσι τὸ τοὺς ἐπιεικεῖς ἐπαινεῖν, καὶ τὸ τοὺς θρασυτέρους προάγειν, καὶ τὸ μηδενὶ φθονεῖν, καὶ τὸ μὴ διαρρήδην

1. ἔπραξε] ἔπεισε Dem. ‖ 10. συμβουλεύσας del. Finckhius Gr | Hom. *Α* 264 ‖ 11. συμβουλεύσας καὶ P, corr. Finckhius ‖ 12. δῆλος εἴης καὶ αὐτὸς συμβουλεύσας καὶ ὡς Gr ‖ 18. παρεληλυθέναι Kayser ‖ 19. προϋπισχνοῖο Wilamowitzius ‖ 20. σαφῶς] Finckhius, σαφῶν P ‖ 21. ἀπεργάσῃ Gr ‖ 23. αὐτῶν] lacunam indicat Gr ‖ 25. μὴ προάγειν Kayser, ψέγειν Sp ‖ 26. μηδενὶ] Sp, μὴ δεῖν P, μηδένα Seg Gr

λέγειν τά τε αὐτοῦ ἀγαθά, καὶ τὰ [περὶ] τοῦ ἀντιδίκου κακά, καὶ τὸ τοῦ μὲν κατηγόρου τὰ πολλὰ ἐᾶν, αὐτὸ δὲ τὸ πρᾶγμα λαλεῖν, καὶ μὴ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἄχθεσθαι λέγειν, καὶ εἰ φιλανθρωπότερον δὲ ἀπαγγείλαις τὰ πικρότερα τῶν νοημάτων. 18. *ποιεῖ δὲ εὔνοιαν καὶ τὸ δοκεῖν ἐπιεικῆ τὸν λέγοντα εἶναι· ἐπιεικὴς δὲ δόξεις, εἰ μὴ θρασέως ἐπὶ τὰς δίκας ὁρμῶν φαίνοιο, ἀλλὰ πολὺν χρόνον κατεσχημένος καὶ διαλλαγῆναι πρὸς τὸν ἀντίδικον ἐθελήσας, εἰς μετριωτέραν αὐτὸν πολλάκις δίκην προκαλεσάμενος καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προκαλουμένοις δοκῶν ἐπιμένειν καὶ μετρίας ὁρίζων τὰς τιμωρίας, ἤτοι τοῦ ἀντιδίκου, καὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ λόγου μὴ πικρᾷ χρώμενος, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.*

19. *Διαφέρει δὲ τοῦ ἐπιλόγου τὸ προοίμιον, ὅτι ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἑρμηνείαν μέτριον εἶναι δεῖ καὶ τιθασσὸν ὡς ἂν εἴποι τις, ἐν δ' ἐπιλόγοις τὸ σχῆμα συγκεκινημένον καὶ πολλὰς μὲν ἐμβοήσεις ἔχον, πολλοὺς δὲ σχετλιασμούς, τήν τε ἑρμηνείαν συγκειμένην ἐκ τροπικῆς μᾶλλον καὶ σημειώδους λέξεως, δυναμένης μέντοι πεσεῖν εἰς πολιτικοὺς λόγους.* 20. *ἔτι δὲ καὶ τούτῳ διαφέρει, ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τοῖς προοιμίοις οὐκέτ' ἐν ἐπιλόγοις λεκτέον.*

1. *περὶ* del. Sp ‖ 2. *καὶ τὸ τοῦ — λαλεῖν* post *ἄχθεσθαι λέγειν* ponenda censet Sp ‖ 3. *καὶ τὸ μὴ* Gr ‖ 4. *ἑτέρους* Wilamowitzius ‖ 5. *ἀπαγγείλαις*] Sp, *ἀπαγγείλλοις* P, *ἀπαγγέλλοις* Gr ‖ 10. *προκαλεσάμενος*] Kayser, *προσκαλεσάμενος* P ‖ 11. *προκαλουμένοις δοκῶν ἐμμένειν* Kayser, *προσκαλουμένοις δοκεῖν* P ‖ 12. *ὁρίζειν* P, corr. Sp | *ἤτοι τοῦ ἀντιδίκου* del. Finckhius ‖ 13. *λόγου*] *ἐλέου* Kayser ‖ 18. *συγκεκινημένως* P, *συγκεκινημένας* Seg, corr. Sp ‖ 19. *ἐκβοήσεις* Marcellinus IV. 428. 14 W ‖ 23. *προοιμίοις*] *λεχθέντων* addit Gr ex Marcell. l. c. v. 17 | *ἐν τοῖς ἐπιλόγοις* Sp

οὐ μόνον δὲ τῶν προοιμίων εἰσί τινες ὕλαι, αἷς οὐ χρώμεθα ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιλόγων, ὧν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς προοιμίοις χρεία. ποιήσομεν τὸ προοίμιον, εἰ τῶν κεφαλαίων τῶν ἀναγκαίων ἐν τούτοις τὰς ὑπολήψεις ληψόμεθα, ἐν δὲ τῷ ἐπιλόγῳ ἀνάγκη πᾶσα ἕν τι λαμβάνειν αὐτῶν εἰς ἐπίρρωσιν ἢ παραίτησιν.

21. Ἰστέον, ὅτι πολλάκις δεῖ παραιτεῖσθαι τὰ προοίμια· οὐ γὰρ ἀεὶ προοιμιαστέον. 22. ὅταν γὰρ μὴ πάθος ἔχῃ τὰ πράγματα, οὐ προοιμιαστέον. πολλὰ δέ εἰσι τοιαῦτα, οἷον ὅταν ἢ περὶ κυνιδίου ἢ ἀργυρίου δίκη ᾖ· ἐνταῦθα γὰρ περιττὸν τὸ προοίμιον, εἴγε τοῦτο μέν ἐστι παθῶν προθεραπεία, μηδὲν δὲ ἐν τούτοις πάθος. 23. δεύτερον, ὅταν πάθος μὲν ἔχῃ, ὁ δὲ ἀκροατὴς μὴ προσίηται τὸν ἔξω τῶν πραγμάτων λόγον ἤτοι σπεύδων ἢ ὀργιζόμενος. 24. τρίτον, ὅταν οἰκεῖοι ὦσιν οἱ ἀκούοντες· περιττὸν γὰρ τὸ πειρᾶσθαι εὔνους ἡμῖν ποιεῖν τοὺς ἀκούοντας οἰκείους ὄντας. 25. τέταρτον, ὅταν ὀλίγον λαμβάνωμεν ὕδωρ, πρὸς ὃ δεῖ λέγειν τὸν λόγον· ἐνταῦθα γὰρ ἡ τῶν ὠφελιμωτέρων διήγησις ἀναγκαιοτέρα.

26. Τινὲς δὲ ἔφασαν ὥσπερ οἱ Ἀπολλοδώρειοι, ἀεὶ δεῖν χρῆσθαι προοιμίοις, λέγοντες οὕτως· τὸν μὲν λόγον ἐκ μερῶν συγκεῖσθαι, τὸν δὲ μὴ ἐκ πάντων συγκείμενον οὔτε ὁλόκληρον εἶναι οὔτε ὑγιῆ. μάλιστα μὲν οὖν φασιν οὐδὲν τῶν τοῦ λόγου μερῶν παρα-

3. ἑλκοποιήσομεν Finckhius ex Marcell. l. c. v. 27, γὰρ add. Gr || 4. ἐν τούτῳ Gr || 6. αὐτὸν P, corr. Seg || 11. ἔστι Gr | ἀργυριδίου Sp || 13. θεραπεία Sp | μηδὲν] Wilamowitzius, μὴ ᾖ P || 15. προίηται P, corr. Sp || 19. λαμβάνομεν P, corr. Seg || 20. ἡ τῶν ἀναγκαίων διήγησις ὠφελιμωτέρα Gr ad VII. 52. 10 W || 23. δεῖ P, corr. Seg

λειπτέον, ἐξαιρέτως δὲ προοίμιον· δόξει γὰρ ἀκέφαλός τις ὁ λόγος εἶναι ὅλος διὰ τὸ ὥσπερ κεφαλὴν τοῦ παντὸς λόγου τὸ προοίμιον εἶναι. 27. *εἰ δὲ τοῦτο, φασίν, παραιτησόμεθα καὶ τὸν ἐπίλογον ἐξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοῦ παθητικοῦ μέρη εἶναι ἀμφότερα. ἔτι δὲ καὶ τοιοῦτό τι λέγουσι· πότερον γὰρ παραλείψομεν τὸ προοίμιον ἢ τοὺς ἐπιλόγους; εἰ μὲν οὖν τοὺς ἐπιλόγους, ἀτελὴς ἔσται, μάτην εἰρημένος ὁ λόγος τοῖς μεταξὺ εἰρημένοις εἰς λήθην τῶν καιριωτέρων τῶν ἀκροατῶν ἐμπεπτωκότων· εἰ δὲ μὴ παραλείψομεν τούτους, οὐδὲ τὸ προοίμιον.* 28. *πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνό φασιν· ἔργον μὲν εἶναι προοιμίου καὶ τέλος τὸ τὸν ἀκροατὴν εὔνουν παρασκευάσαι πρὸς τὰ λεχθησόμενα, τούτου δὲ παραλειφθέντος μηδὲν τῶν προειρημένων γενήσεσθαι.* 29. *ἐφ' ἅπασιν ἐκεῖνο λέγουσιν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀρχαίων λόγους συνέγραψαν, ὧν οὐδείς ἐστιν ἀπροοιμίαστος.*

30. *Οὗτοι μὲν οὖν οὕτως, Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἀπαντῶν πρῶτον μὲν ἐκεῖνο μέμφεται, ὡς οὐκ ὀρθῶς τῆς ῥητορικῆς* 121r *κατωπτεύκασι τὴν φύσιν στοχαστικῆς | οὔσης· καὶ γὰρ αὐτοὺς λελήθασι, φησίν, ὡς περὶ ἐπιστήμης διαλεγόμενοι.* 31. *διαφέρει δὲ ἡ ἐπιστήμη τῆς τέχνης, καθὸ ἡ μὲν ἀδιαπτώτων ἐστὶ θεωρημάτων καὶ μίαν ἐχόντων τὴν φύσιν, τέχνη δὲ [ἀπὸ] κινουμένων καὶ ἄλλοτε*

1. ⟨τὸ⟩ *προοίμιον* Wilamowitzius ‖ 2. *ὅλως* Wilamowitzius | *ὥσπερ*] Cumanudes, *ὑπὲρ* P ‖ 5. *ἔτι δὲ καὶ τοιοῦτό τι λέγουσι* del. Wilamowitzius ‖ 8. *ἔσται καὶ* Gr ‖ 13. post *εὔνουν* supplet Gr *ἢ δύσνουν ποιεῖν καὶ προσεκτικὸν* ‖ 14. *προρηρημένων* Finckhius ‖ 16. *ἀπροοιμιάσματος* P, corr. Seg ‖ 19. *ἀπαντῶν* P, corr. Sp ‖ 21. *καὶ*] om. P, *στοχαστικῆς τέχνης οὔσης· αὐτοὺς γὰρ* Wilamowitzius ‖ 22. *ἐπιστημῶν* P, corr. Sp ‖ 25. *ἀπὸ* P, *ἐκ* Seg, del. Finckhius

ἄλλην ἀναλαμβανόντων φύσιν. τέχνης οὖν οὔσης τῆς ῥητορικῆς καὶ τῶν θεωρημάτων αὐτῆς πρὸς τοὺς καιροὺς ἁρμοζομένων ἁμαρτάνουσιν ἐπιστημονικῶς διδόντες τὰ θεωρήματα καὶ λέγοντες ἀεὶ δεῖν προοιμιάζεσθαι. 32. ἀλλὰ τοῦτό φαμεν, ὡς, ἐπειδὴ ἄλλοτε ἄλλοις περιπίπτομεν πράγμασιν, ἡ δὲ τέχνη ἡμῶν πρὸς τὸ χρήσιμον τῶν παρόντων ἁρμόζεται, ἂν μὲν συμφέρῃ, προοιμιαστέον, εἰ δὲ μή, παραλειπτέον τοῦτο· οὐ γὰρ εὐκαίρως παραλειφθέντα βλάψει. 33. ἀλλὰ μᾶλλον ἀκολούθως ῥητέον, καὶ πρῶτον πρὸς τὸ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι συνέταξαν λόγους, ὧν οὐδεὶς ἀπροοιμίαστος· ἐκεῖνο γάρ φαμεν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀγωνιζόμενοι πολλάκις οὐκ εἶπον προοίμια, συντάσσοντες δὲ μετὰ προοιμίων ἐβουλήθησαν συντάξαι· μάρτυς τοῦ λόγου Θουκυδίδης ἐν ᾗ φησι δημηγοριῶν· "Ἀλκίδα καὶ Λακεδαιμόνιοι, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην". καὶ Μένανδρος ἐν τοῖς Ἐπιτρέπουσι τὴν δίκην ἄνευ προοιμίων πεποίηκεν· οὐδὲν δὲ διαφέρει ἢ ἐνταῦθα οὕτως αὐτὰ κεῖσθαι ἢ ἐν δικαστηρίοις λέγεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ οὔτε προοιμιάζεσθαι εἴα οὔτε ἐπιλογίζεσθαι. 34. πρὸς δὲ τὸ ὅτι παρασκευαστικόν ἐστιν ἀκροατῶν τὸ προοίμιον, ἐκεῖνό φησιν, ὅτι, ὅτε μὲν παρασκευάσαι δεῖ, τότε παρασκευάσομεν, ἐὰν δὲ ὦσι παρεσκευασμένοι, περιττὸν προοιμιάζεσθαι. τοῦτο δὲ καὶ Μένανδρον εἰδέναι· ἐν γὰρ τῇ Ἐπικλήρῳ δικαζομένων τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδίου δικάζοντος οὐκ ἔθηκεν οὐδετέρῳ προοίμιον διὰ τὸ τὴν

6. ἡμῶν] γίνεται θεωρημάτων Kayser ‖ 7. ἁρμόζεται] Sp, ἁρμοζομένων P ‖ 11. συνέγραψαν Seg ‖ 12. μὲν πολλάκις Sauppius ‖ 15. Thuc. III. 30 ‖ 18. διαφέρειν P, corr. Sp ‖ 23. παρασκευάσοιμι P, corr. Finckhius

εὔνοιαν προϋπάρχειν τοῦ ἀνδρός, ὁμοίως δὲ κἂν πρὸς τὴν γυναῖκα ἰδίᾳ διαλεγώμεθα. κἂν ὀλίγον ἔχωμεν ὕδωρ, παραλείψομεν τὸ προοίμιον. ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς λίαν ἀντιπαρατεταγμένους τὴν παρασκευὴν ποιούμενοι μᾶλλον ἐρεθίζομεν αὐτοὺς καὶ λυποῦμεν. 35. *πρὸς δὲ τὸ πῶς ἡμῖν ἡ διήγησις παραδεχθήσεται μὴ προπαρεσκευασμένου τοῦ ἀκροατοῦ τῷ προοιμίῳ πρὸς τὴν ἀκοήν, ἐκεῖνο ἐροῦμεν, ὅτι, ὅταν μὲν οἰώμεθα μὴ παραδεχθήσεσθαι ἡμῶν τὴν διήγησιν, τότε προοιμιασόμεθα· ὅταν δὲ εὐπαράδεκτος ᾖ, τότε οὐκ ἀναγκαῖον προοιμιάζεσθαι.* 36. *δεῖ δὲ προοιμιαζόμενον ἀπὸ μὲν τοῦ πράγματος ποιεῖν νόημα, μὴ μέντοι ἢ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα διεξιέναι ἢ τὰς εἰς τὸ πρᾶγμα κατασκευὰς ἀναλίσκειν· τὸ μὲν γὰρ διηγηματικόν, τὸ δὲ κεφαλαιῶδες καὶ ἐπιχειρηματικόν. δεῖ τοίνυν συνεστραμμένον εἶναι τὸ προοίμιον καὶ σπερματικῶς ἔχειν τὰ πράγματα καὶ ἀπηλλάχθαι πάσης ἀγωνιστικῆς ἐπιχειρήσεως.*

37. *Τινὲς δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔφασαν δύνασθαι εἶναι καὶ πολλὰ προοίμια καὶ ἕν, τῶν μὲν ὑπολήψεων τῶν αὐτῶν οὐσῶν, ταῖς δὲ κατασκευαῖς θεραπευομένων. ἐπεὶ οὖν, φασί, διάφοροί εἰσιν αἱ κατασκευαί, ἔσται πολλὰ προοίμια.* 38. *ταὐτὸ δὲ τοῦτο*

1. *τοῦ ἀνδρὸς* del. Finckhius | *διὰ τὸ τοῦ εὔν. — ἀνδρὸς* transponit Kayser post *διαλεγώμεθα* | *ὁμοίως καὶ τῆς γυναικός. ὁμοίως δὲ κἄν . . τῷ ἀνδρὶ προοίμιον οὐκ ἔθηκε τῷ πρὸς τὴν γυναῖκα ἰδίᾳ διαλεγομένῳ* Gr ‖ 2. *ἰδία* P, *τὴν ἰδίαν* Seg tacite | *διαλεγόμεθα* P, corr. Seg ‖ 3. *πρὸς*] *τοὺς ἀκροατὰς* vel *κριτὰς* addit Sp ‖ 4. *ἀντιπαρατεταγμένην* P, corr. Seg ‖ 5. *ἐρεθίσομεν — λυπήσομεν* Kayser, *ἂν ἐρεθίζοιμεν — λυποῖμεν* Wilamowitzius ‖ 6. *παραδεχθήσεται*] Seg, *παραδειχθείη* P, *πῶς ἂν — παραδεχθείη* Gr | *προσπαρεσκευασμένου* P, corr. Seg ‖ 12. *νόημα* P, *νοήματα* Seg tacite, v. Rhet. Gr VII. 52. 3 W ‖ 20. *κατασκευαῖς*] *διαφόροις* addit Kayser ‖ 21. *φησί* P, corr. Seg

πῇ μὲν ὀρθῶς ἔχει, φησί, πῇ δὲ φαύλως· τὸ μὲν γὰρ τῶν ὑπολήψεων, ὅτι αἱ αὐταὶ οὖσαι ταῖς κατασκευαῖς θεραπεύονται, καλῶς φησιν. ἐπεὶ δὲ αἱ αὐταί εἰσιν ὑπολήψεις, μᾶλλον ἓν ἂν γένοιτο προοίμιον, ἢ ἐπειδήπερ αἱ κατασκευαὶ διάφοροί εἰσι, πολλά· τὸ γὰρ ὁλοσχερέστερον ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους ἐστὶ κυριώτερον καὶ δυνατώτερον. 39. *μᾶλλον οὖν λέγομεν, φησίν, ὅτι ἕν ἐστι προοίμιον, ἐπεὶ αἱ αὐταὶ ὑπολήψεις εἰσίν· οὐ γὰρ ἐπειδὴ πολλαὶ τῶν ὑπολήψεων θεραπεῖαι, πολλὰ ζητητέον προοίμια, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπειδὴ ὑπολήψεις εἰσὶν αἱ αὐταί, ἓν εἶναι προοίμιον νομιστέον. ταῦτα περὶ προοιμίων.*

ΠΕΡΙ ΔΙΗΓΗΣΕΩΝ.

40. *Περὶ δὲ τῆς διηγήσεως τοσαῦτα εἰπεῖν ἔχομεν, πρῶτον ἐκεῖνο εἰπόντες, ὅτι, ἐπειδὴ πολλάκις δυσχερὴς ἡμῖν ὁ λόγος γίνεται διὰ τὸ πρὸς οἰκείους ἔχειν, χρὴ τὴν αἰτίαν τούτων εἰς τοὺς ἀντιδίκους μετάγειν, τὰ πλήθη ἐπιδεικνύντας τῶν ἀδικημάτων ὧν μέλλομεν πάσχειν μὴ ὑποστάντες τὴν δίκην· ἢ ὅτι καὶ οἱ νόμοι τοῦτο ποιεῖν συγκεχωρήκασιν. οὕτως γὰρ ἡγοῦντό τινας δίκας ἔσεσθαι περὶ τοὺς οἰκείους.* 41. *ἐὰν δὲ δοκῇς ἄπιστα λέγειν, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπισημαίνου καὶ ἐπαγγέλλου δείξειν, ὅτι ἀληθῆ λέγεις, ὡς ὁ Δημοσθένης· ʻοὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν ὅτι τὸν Χαρίδημονʼ.* 42. *ἐὰν δὲ τῷ λέγειν | ὑπὲρ ἑτέρου διαβληθῇς, λέγε, ἢ ὅτι* 121v *φίλος ἢ ὅτι ἐπιεικὴς ἢ ὅτι ἰδιώτης ἢ ὅτι ἐλεεινός, ἢ*

1. *γὰρ περὶ τῶν* Sauppius ‖ 2. *οὖσαι*] *διαφόροις* addit Kayser ‖ 3. *φασιν. ἐπεὶ δὲ* Seg tacite, *φησιν. εἴπερ* P, an *ἐπείπερ?* ‖ 7. *λέγωμεν* Kayser ‖ 16. *ἔχειν*] *εἰπεῖν* Sp, *τὴν δίκην* praeponit Gr ‖ 21. *τινας δίκας*] *τινες δίκας* Seg, *τινας ἀδίκους* Wilamowitzius ‖ 24. Dem. Aristocr. 6

ὅτι σοὶ κἀκείνῳ κοινὸς ὁ ἀγών, ἢ ὅτι συμφέρει τῇ πόλει, ἢ καὶ νὴ Δία τὰ πλείονα τούτων ἅμα. 43. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ νέον εἶναι εἰς παίδευσιν ἀναφέρειν ἢ γένεσιν, καὶ ὅτι οὐδὲν κωλύει καὶ τοὺς νέους εἰδέναι τι τῶν χρησίμων, ὡς ὁ παρ' Ἰσοκράτει Ἀρχίδαμος. 44. ἐὰν δὲ παλαιός, λέγε, ὅτι (45.) οὐ δεῖ τοῦτον μέμφεσθαι, ἀλλ' εἰ πεποίηκε τοῦτο δεικτέον, ἢ εἰ καὶ ἔστιν ἀληθῆ, ἀλλ' οὔτι καθόλου, λέγε· πρὸς μὲν γὰρ τὰ διαβεβλημένα πάνυ πειρῶ προάγειν ἀπολογίαν, ἣν ἂν δύναιο, εἰ δὲ μή, πάρες τὸν περὶ τούτου λόγον· ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ τὸν κατήγορον ἔλαττον ἢ πρὸς πίστιν εἰρηκέναι. τὰ δὲ σαθρότερα ἀνατρέπειν πειρῶ.

46. Ἔστι δὲ ἡ διήγησις κατὰ Νεοκλέα ἡ δικανικὴ ἔκθεσις πραγμάτων εἴς τινα προκειμένην ζήτησιν ἀνηκόντων ἢ νὴ Δία περιστάσεως ἔκθεσις εἴς τινα ζήτησιν ἀνηκούσης. 47. οὔτε δὲ τῶν ἐνεστώτων φησὶ διήγησιν εἶναι οὔτε τῶν μελλόντων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἐνεστώτων ἔνδειξις, ὡς ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ δεικνὺς τοὺς ἥρωας, τῶν δὲ μελλόντων πρόρρησις. 48. Ζήνων δὲ οὕτω φησί· διήγησίς ἐστι τῶν ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων ἔκθεσις εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ λέγοντος πρόσωπον

3. καὶ τὸ (διὰ καὶ ex Seg) νέον εἰς π. ἀναφέρειν εἶναι ἢ γ. P, διὰ τὸ νέον εἶναι Seg, ἅμα. ἐὰν δὲ διὰ τὸ νέος εἶναι (sc. διαβληθῇς), εἰς παίδευσιν ἀνάφερε ἢ γ. Kayser ‖ 5. Isocr. Arch. 4 ‖ 6. post ὅτι lacunam indicat Gr coll. Anaxim. 69. 18 | τοῦτον] P, τοῦτο Sp, τούτων Seg, v. p. 363. 7 ‖ 7. καὶ] Finckhius, μὴ P, μὲν Sp ‖ 8. οὔτι] P, οὐ τὸ Wilamowitzius, v. p. 364. 7 ‖ 9. προσάγειν et 10. τούτων Wilamowitzius ‖ 13. κατὰ μὲν N. Gr | ἡ δικ.] ἢ δικ. Finckhius ‖ 14. et 15. εἴς τινα P, εἰς τὴν Sp ‖ 18. ἔνδειξιν Sp | ὡς] ποιεῖ ὁ παρ' Εὐριπίδῃ addit Gr ex Rhet. Gr. II. 198. 6 W, om. ἐν; Eurip. Phoen. 119 sq. K | ἐν] ὁ Finckhius ‖ 19. προρρήσεις P, corr. Seg tacite, πρόρρησιν Sp ‖ 21. πρόσωπον ῥέουσα] P, μέρος ῥέπουσα Nicolaus III. 450. 23 Sp, προσώπου μέρος ῥέπουσα Gr

ῥέουσα. 49. Θεόδωρος δὲ οὕτως ὁρίζεται· διήγησίς ἐστι πράγματος αὐτοτελοῦς κατὰ ψιλὴν ἀπόδοσιν ἔκθεσις περὶ τῶν ἤδη γεγονότων. τοῦτον τὸν ὅρον Ἀλέξανδρος ἀκριβῆ μὲν εἶναί φησιν, οὐ μὴν πομπικὸν οὐδὲ ῥητορικόν· δεῖ γὰρ σαφέστερον τὰ τοιαῦτα ὑπογράφειν. 50. Ἀπολλόδωρος δὲ οὕτως· διήγησίς ἐστι περιστάσεως ἔκθεσις. μέμφεται δὲ Ἀλέξανδρος τοῦτον· ἡ γὰρ περίστασις ἄθροισμα προσώπων καὶ πράξεων καὶ παθῶν καὶ αἰτιῶν καὶ ἀφορμῶν καὶ χρόνων ἐστίν, αἱ δὲ διηγήσεις πολλάκις ἑνὸς τούτων εἰσίν, οὐ πάντων. 51. ὅθεν Ἀλέξανδρος ὁρίζεται αὐτὴν οὕτως· διήγησίς ἐστιν ἔκθεσις καὶ παράδοσις τῷ ἀκροατῇ τοῦ πράγματος οὗ κοινούμεθα αὐτῷ.

52. Διττῆς δὲ τῆς διηγήσεως οὔσης, τῆς μὲν γενικῆς τῆς δὲ εἰδικῆς, τὴν μὲν γενικὴν οὕτως ὁρίζονται· διήγησίς ἐστιν ἀπαγγελία πραγμάτων <γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων, ἡ δὲ εἰδικὴ ἀπαγγελία πραγμάτων> γεγενημένων ἢ ὄντων ἐπὶ κριτοῦ ἢ κριτῶν, ὑπὲρ ὧν δεῖ φέρειν τὰς ἀποδείξεις· τῆς δὲ εἰδικῆς ἀποδόσεις αἱ προλαβοῦσαι. 53. ἔστι δὲ τῶν διηγήσεων εἴδη ταῦτα· αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν ἀληθεῖς, αἱ δὲ πεπλασμέναι, καὶ αἱ μὲν ἐπὶ κριτῶν λεγόμεναι, αἱ δὲ καθ' ἑαυτάς. 54. καὶ τῶν καθ' ἑαυτὰς αἱ μέν εἰσι βιωτικαί, αἱ δὲ ἱστορικαί, αἱ δὲ μυθικαί, αἱ δὲ περιπετικαί. 55. τῶν δὲ ἐπὶ κριτῶν αἱ μὲν κατὰ τὸ ἀμφισβητούμενον αὐτὸ συνίστανται, αἱ δὲ πρὸς ἰδίας διηγήσεις

4. πολιτικὸν et 5. δεῖν Finckhius ‖ 16. γεγονότων — πραγμάτων supplet Finckhius ex Rhet. Gr. VII. 729. 29, om. P, idem Gr, nisi quod scribit μελλόντων· τὴν δὲ εἰδικὴν οὕτως ὁρίζονται· διήγησίς ἐστιν ἀπαγγελία π. ‖ 24. αἱ δὲ ἱστορικαί, αἱ δὲ μυθικαί delet vel ponit post πεπλασμέναι Kayser ‖ 26. συνίστανται καὶ ἴδιαι τῆς ὑποθέσεως λέγονται Kayser

τῆς ὑποθέσεως λέγονται, αἱ δὲ παρεμπίπτουσι πίστεως ἕνεκεν ἢ αὐξήσεως ἢ διαβολῆς ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου, ἅστινας καὶ παραδιηγήσεις τινὲς καλοῦσιν. 56. *ἔτι τῶν ἐπὶ κριτῶν διηγήσεων ἃς μὲν ἡμεῖς προηγουμένως εἰσάγομεν, ἃς δὲ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόντων ἑτέρως ἐπαγομένας αὐτοὶ ἀντιδιηγούμεθα, παρ' ὃ καὶ ἀντιδιηγήσεις προσαγορεύονται. ἀντιδιηγούμεθα δὲ ἢ τὸ καθόλου τῇ τῶν ἀντιδίκων διηγήσει ἀνθιστάμενοι ἢ κατὰ μέρος ἕκαστον.* 57. *ὅταν μὲν οὖν ἐμπέσῃ ἡ τῶν πραγμάτων διήγησις, τότε ἐμπεσεῖται παραδιήγησις ἐπιχειρημάτων μὲν ἔχουσα τόπον, πιθανὸν δέ τι συμφερομένη. εἴδη δὲ τῶν παραδιηγήσεων τρία, προδιήγησις, παραδιήγησις, ἐπιδιήγησις.* 58. *καὶ προδιήγησις μέν ἐστιν, ὅταν πρὸ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἔξωθεν ἕτερόν τι διηγησώμεθα, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους· 'ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ'.* 59. *παραδιήγησις δέ, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἕτερα διηγησώμεθα, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· 'ἐγένοντο ἐπιδόσεις εἰς Εὔβοιαν', καὶ τὰ ἑξῆς.* 60. *ἐπιδιήγησις δέ, ὅταν μετὰ τὰς πίστεις ἢ τὸν ἐπίλογον διηγησώμεθα.*

61. *Ἰστέον δὲ τοῦτο, ὡς τὴν παρέκβασίν τινες ταὐτὸν εἶναι ὑπέλαβον τῇ παραδιηγήσει, διαφέρει δέ· ἡ μὲν γὰρ παραδιήγησις, ὥς φασιν, ἐφάπτεταί τινων παρὰ τὸ πρᾶγμα, ἡ δὲ παρέκβασις ἐκδρομή ἐστι λόγων*

5. *εἰσαγαγόντων* Gr ‖ 9. *ἐμπέσῃ*] *ἐνδεὴς ἢ τούτου* Kayser, *ἐλλιπὴς ἢ* Wilamowitzius ‖ 10. post. *διήγησις* lacunam indicat Gr ‖ 15. Dem. Timocr. 6. ‖ 16. *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι*] P ex siglis notis ‖ 17. *παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα* Sp ‖ 18. Dem. Mid. 161 ‖ 20. post *ὅταν* excidisse quaedam censet Finckhius, velut ⟨*μετ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἕτερα διηγησώμεθα.* exemplum. *προδιήγησις μέν ἐστιν, ὅταν ἐν τοῖς προοιμίοις διηγησώμεθα. παραδιήγησις δέ, ὅταν ἐν αὐτῇ τῇ διηγήσει παρὰ τὴν ἰδίως καλουμένην διήγησιν ἕτερά τινα διηγησώμεθα. ἐπιδιήγησις δέ, ὅταν*⟩

καθ' ὁμοίωσιν ἢ μίμησιν τῶν γεγονότων. 62. *περὶ δὲ τῆς παρεκβάσεως Ἀλέξανδρος ἀντιλέγει· γελοῖον γάρ ἐστι, φησί, τὸ λεγόμενον· εἰ μὲν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματός ἐστι τὸ λεγόμενον, πῶς ἐστι παρέκβασις; εἰ δὲ ἔξωθεν, πῶς ἐροῦμεν τὰ ἔξωθεν τῆς ὑποθέσεως;*

63. *Ἐπειδὴ δὲ τῆς διηγήσεως τὰς ἀρετάς φαμεν τήν τε συντομίαν καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν πιθανότητα, καιρὸς ἂν εἴη λέγειν περὶ ἑκάστης, καὶ ἄγε περὶ συντομίας λέγωμεν, πόθεν ἔσται σύντομος.* 64. *τῆς συντομίας | τοίνυν ἡ μὲν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἡ δὲ ἐν* 122r *ταῖς λέξεσιν. ἐκ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων σύντομον ποιήσεις τὴν διήγησιν,* 65. *ἐὰν μήτε πόρρωθεν ἄρχῃ, καθάπερ ἐν τοῖς προλόγοις πεποίηκεν Εὐριπίδης, μήτε μακρὰ λέγῃς, ὡς οἱ μετὰ τὸ πρᾶγμα καὶ ἄλλα διηγούμενοι,* 66. *τὰ δὲ λυποῦντα τοὺς ἀκούοντας καὶ τὰ ἀπίθανα καὶ ἀπρεπῆ τῷ λέγοντι, καὶ οἷα μὴ ὠφελεῖν τὸν ἀγῶνα, οἷά τέ εἰσι καὶ ἐν ἑτέροις ῥηθῆναι δύνανται, ἀφέλῃς [ταῦτα] τῆς διηγήσεως, σύντομον ἐκ τούτων ποιήσεις τὸν λόγον.* 67. *ἔτι τε ἐὰν μήτε παρεκβάσει χρῷο μήτε ἐπεισοδίοις μήτε ὅλως ἀπὸ τοῦ πράγματος πλανῷο·* 68. *ἔτι τε τὴν ταυτολογίαν εἰ παραιτοῖο, καὶ μακρὰ δι' ὀλίγων ἑρμηνεύοις καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοις, ὧν ῥηθέντων φανερά ἐστι τὰ σιωπώμενα.* 69. *ἐν δὲ ταῖς λέξεσιν ἔσται συντομία, ἐὰν μὴ συν-*

6. *τὰς*] *τρεῖς* Wilamowitzius ‖ 9. *λέγομεν* P, corr. Seg | *σύντομος*] sc. *ὁ λόγος* infra v. 18, at *ἡ διήγησις* addit Kayser Gr ‖ 13. *προλόγοις*] Kayser, *πολλοῖς* P ‖ 15. *καὶ ἐὰν τὰ λυποῦντα τοὺς ἀκροατὰς* Gr ex II. 228. 19 W ‖ 17. *οἷά τε* ·//· *καὶ — δύνανται* P, *ἐστὶ* et *δύναται* Gr ex II. 228. 21 W ‖ 18. *ἐὰν* addit Seg | *ταῦτα* del. | *σύντομον — λόγον* del. Kayser Gr ‖ 19. (*διηγ.*) *καὶ ἐὰν μήτε* Gr l. c. ‖ 20. *ἐπισοδίοις* P ‖ 21. *ἔτι δὲ καὶ τ.* Gr l. c. ‖ 22. *ἑρμηνεύοις*] Gr l. c., *ἑρμηνεύεις — λέγεις* P, *ἑρμηνεύσειας — λέγοις* Seg ‖ 24. *ἔσται*] P ex sigla, *γίνεται* Gr l. c.

ωνυμίαις χρῷο, οἷον ‘*πυκνοὶ καὶ θαμέες*’, *ἢ ξίφος καὶ μάχαιρα· τούτων γὰρ ἕκαστον καὶ καθ’ ἑαυτὸ πρὸς δήλωσιν ἀρκεῖ.* 70. *καὶ ἐὰν τῶν συνωνύμων τὰς βραχυσυλλάβους ἐκλέγῃς, ὃ ἐπὶ πλήθους παραχωρούμενον χρήσιμον, οἷον ἀντὶ μαχαίρας ξίφος λέγων·* (71.) *καὶ ἐὰν μὴ τοῖς κυρίοις προστιθῇς τὰ ἐπίθετα, ὡς ὁ ποιητής, οἷον* ‘*ὑγρὸν ἔλαιον*’· (72.) *καὶ ἐὰν τὰς ἀναδιπλώσεις παραιτοῖο, οἷον* ‘*πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικήν, εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσάγεις πόλεμον*’· (73.) *καὶ ἐὰν τὰς περιφράσεις φύγῃς, οἷον* ‘*βίη Ἡρακληείη*’· (74.) *καὶ ἐὰν τοῖς τροπικοῖς ἐνίοις κυρίως χρῷο, ὥσπερ Δημοσθένης τῷ* ‘*ἀνεχαίτισε*’· *διὰ μιᾶς γὰρ λέξεως ὅλον ἐπλήρωσε νόημα.* 75. *καὶ ἡ λεγομένη δὲ ἔλλειψις συντομίαν ἐργάζεται, οἷον* ‘*σὺ τοῦτον φιλεῖς καὶ οὗτος σέ*’· *λείπει γὰρ τὸ φιλεῖ.* 76. *ἐργάζεται δὲ συντομίαν καὶ τὸ ἐπεξευγμένον, ὅταν δύο ἢ καὶ τρισὶν ὀνόμασιν ἢ καὶ πράγμασι μίαν ἐπάγῃς λέξιν συμπληρωτικήν, οἷον* ‘*Ῥοδίους μὲν συμμάχους ὄντας, Βυζαντίους δὲ συγγενεῖς, Τενεδίους δὲ πεποιημένους ἰσοπαλίαν, πλείους δὲ ἄλλους συμμάχους εὐεργέτησαν*’. 77. *ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ἀσύνδετον δόξαν συντομίας, οἷον* ‘*ἀλλ’ ἐπειδὴ τὰ πλοῖα σεσύλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο*’, *καὶ τὰ ἑξῆς.*

1. Hom. *μ* 92 | *ἢ ξίφος καὶ μάχαιρα* om. Gr l. c. ‖ 2. *ἑκάτερον* Seg tacite | *καὶ* om. Gr l. c. ‖ 3. *συνωνυμιῶν* Finckhius | *τὰς βραχυτέρας καὶ ὀλιγοσυλλάβους ἐκλέγῃς* Gr ‖ 7. Hom *Ψ* 281, *ζ* 79 ‖ 8. Dem. Ctes. 143 ‖ 10. Hom. *Β* 658, 666 al. ‖ 11. *ἐνίοτε* Wilamowitzius, *ἐν τοῖς κυρίοις* Finckhius ‖ 12. *τὸ* P, corr. Seg; Dem. Olynth. II. 9 ‖ 15. *ἐργάζεται*] P, *ἐπεργάζεται* Seg errans, unde *ἀπεργάζεται* Sp ‖ 19. *δὲ*] Sp, *τε* P, integriora verba affert Gr ex Geometra (Doxop.) II. 233. 13 W ‘*Βυζαντίους μὲν συγγενεῖς ὄντας, Ῥοδίους δὲ εὐηργετηκότας, Τενεδίους δὲ ἰσοπολιτείαν πεποιημένους, Ἠλείους δὲ συμμάχους ὄντας εὐηργέτησα*’ ‖ 22. *σεσύληται* P, corr. Sp ex Dem. Ctes. 139

78. *ποιήσεις δὲ συντομίαν καὶ ὅτε κατ' ἔμφασιν παραλείψεως λέγεις, ὡς ὁ Δημοσθένης· 'ἐπειδὴ γὰρ εἷλεν Ὄλυνθον Φίλιππος'· διὰ γὰρ τοῦ εἷλεν πολλὰ ἐδήλωσεν.*

79. *Σαφήνειαν δὲ εὖ φασι δεῖν παραφυλάττεσθαι, ἐὰν ἐναντία τισὶ τῶν εἰς τὴν συντομίαν θεωρημάτων λέγειν δόξωμεν· ἡ μὲν γὰρ τέχνη καθ' ἕκαστον τελείως ἐκπληροῦν τὸν τόπον ἀναγκάζει, ὁ δὲ τεχνίτης πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ χρήσεται.* 80. *ἐπειδὴ δὲ περὶ σαφηνείας πρόκειται λέγειν, ῥητέον περὶ ἀσαφείας· δυνησόμεθα γὰρ τοὺς ἐκείνης φυγόντες τόπους σαφῆ ποιῆσαι τὸν λόγον. ἀσάφεια τοίνυν, ὡς μὲν καθόλου, διχῶς γίνεται· ἢ γὰρ ἐν λέξεσίν ἐστι τὸ ἀμφισβητούμενον ἀσαφὲς ἢ ἐν πράγμασιν· ὡς δὲ κατὰ μέρος πολλαχῶς. τὸ μὲν οὖν ἐκ πραγμάτων ἀσαφὲς οὕτως γίνεται,* (81.) *πρῶτον μὲν ὅταν τὰ πράγματα τὰ λεγόμενα τὴν κοινὴν ἐκφύγῃ γνῶσιν, οἷα τὰ ἐν τῇ διαλεκτικῇ καὶ τὰ ἐν γεωμετρίᾳ.* 82. *δεύτερον, ὅταν συγχέωμεν τὴν τάξιν τῶν γεγονότων, ὡς τὰ μὲν πρῶτα τελευταῖα εἶναι, τὰ δὲ τελευταῖα προτετάχθαι· οἰκονομίας δὲ τὰ τοιαῦτα πολλάκις ἐπέχει χρείαν, δυσπαρακολούθητον δὲ ὅμως καὶ ἀσαφῆ τὸν λόγον ποιεῖ. ποιεῖ δὲ ἀσαφῆ τὸν λόγον καὶ τὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις μεμνῆσθαι· μακρὸν γὰρ τοῦτο καὶ ὀχληρόν, εἰ μὴ ἄρα ταῖς ἐργασίαις αὐτὸ διαχειρισόμεθα, καὶ νῦν μὲν ὡς γινώσκον-*

1. *ὅτε*] Sp, *οὔτε* P | *παραλείψεως* del. Kayser ‖ 2. fort. *λέγοις* | Dem. F. L. 192 ‖ 4. *εὖ*] Sp, *οὐ* P, *οὔ φασιν* ⟨*ἀεὶ*⟩ Finckhius; *κἂν* pro *ἐὰν* deleto *οὐ* Wilamowitzius ‖ 6. *ἕκαστον* P ex sigla ‖ 10. *τρόπους* Kayser ‖ 13. *σαφὲς* P, corr. Gr ex Geometra (Doxop.) II. 219. 8 W, del. Kayser ‖ 15. *ὅταν*] Seg, *ὅτι* P ‖ 17. *δεύτερον*] *δὲ* addit Gr, v. ad p. 368. 3 ‖ 21. *ἀσαφῆ τὸν λόγον*] P, *ἀσάφειαν* Gr ex II. 219. 15 W ‖ 23. *ὀχληρόν*] *ἐστιν* addit Gr ex I. 261. 8 W ‖ 24. *μεταχειρισόμεθα* Gr ex II. 219. 17 W | *γιγνώσκοντες* P, *ἐπιδεικνύοντες* Gr ex I. 261. 9 W

τες λέγομεν, αὖθις δὲ ὡς συγκεφαλαιούμενοι, ἑτέρωθι δὲ ὡς ἀναμιμνήσκοντες· τὸ γὰρ ὀχληρὸν οὕτως ἐκφεύξῃ. 83. τρίτον, ὅταν παραλείψωμέν τινα τῶν πραγμάτων. 84. τέταρτον, ὅταν ἐπεισάγωμεν ἔξωθεν μακρὰ καὶ ἀπηρτημένα τοῦ πράγματος.

85. Τὸ δὲ ἐκ τῶν λέξεων ἀσαφὲς οὕτως· ὅταν ξένοις καὶ τροπικοῖς καὶ ἀμφιβόλοις καὶ γλωσσηματικοῖς ὀνόμασί τις χρῷτο καὶ τῇ συνθέσει μὴ ἁπλῇ καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ δι' ὑπερβάτων καὶ μήκους περιόδων καὶ ἀλληγορίας. 86. ποιεῖ δὲ καὶ ὀνοματοποιΐα ἀσάφειαν, ὡς τὸ 'σίζεν ὀφθαλμός' παρ' Ὁμήρῳ· (87.) καὶ ἡ διάρθρωσις, οἷον ''Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου'. 88. ποιήσεις δὲ ἀσάφειαν καὶ ἐὰν τὰς ἀκολουθίας διαλύσῃς ἀλόγοις διηγήμασι, καὶ τὰ μὲν ὑπερβαίνῃς, τὰ δὲ παρὰ τάξιν τιθῇς. οὕτως δὲ αὐτά τις ποιήσει τὸν δικαστὴν ἀπατῆσαι βουλόμενος τῇ ἀνακολουθίᾳ.

89. Πιθανὴ δὲ διήγησις γίνεται, εἰ πάντα, ὅσα λέγει τις, ἐξομοιοῦν πειρῷτο τοῖς ἀληθέσι. τοῦτο δέ, φησί, γένοιτ' ἄν, (90.) ἐὰν μὴ ψιλὰ τὰ πράγματα τιθῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ μόρια αὐτῶν προσλαμβάνωμεν, 122v ἐξ ὧν ἡ διήγησις πληροῦται. | μόρια δὲ διηγήσεως πρόσωπον, πρᾶγμα, τόπος, τρόπος, χρόνος, αἰτία·

1. ἀνακεφαλαιούμενοι Gr ex I. 261. 10 W ‖ 3. παραλείπωμεν Kayser ‖ 4. ἐπεισαγάγωμεν Gr ex II. 219. 21 W ‖ 9. post ὑπερβάτων lacunam indicat Gr, at v. Corn. ad Herenn. IV. 12. 18 ‖ 11. Hom. ι 394 ‖ 12. ἀδιάρθρωσις Seg, καὶ ἡ ὁμωνυμία, εἰ λείπει ἡ διόρθωσις Gr ‖ 13. ὁ Φίλιππος P, corr. Seg tacite ‖ 14. διαλύσῃς ἀλόγοις] Gr ex II. 219. 29 W, διακωλύσῃς εὐλόγοις P ‖ 15. αὐτός Finckhius ‖ 17. ἀκολουθίᾳ P Gr, corr. Seg Sp ‖ 20. γένοιτο P, corr. Sp ‖ 21. αὐτῶν] Gr ex I. 261. 29 W, αὐτὰ P ex sigla ‖ 22. διηγήσεως] ἐστι addit Gr l. c. ‖ 23. τρόπος] addit Finckhius ex II. 234. 8 W, om. P

(91.) πρὸς τούτοις, εἰ ἀλλήλοις ὁμολογεῖ τὰ λεγόμενα καὶ μὴ διαφωνεῖ ἢ μάχεται· (92.) ἔπειτα, ἐὰν μὴ ψιλὰ τιθῶμεν τὰ μόρια, ἀλλ' ἀκριβῶς ἕκαστα διηγώμεθα, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· 'ἰσχυρὸς ἦν, μέλας'. 93. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις αἰτίαν προσθετέον· ἐπακτικώτατον γὰρ αὕτη πρὸς πειθώ. 94. ποιεῖ δὲ πιθανότητα καὶ τὸ τοῦ λέγοντος ἦθος καὶ πάθος. καὶ τὸ μὲν ἦθος, φησίν, εἰ ἄπλαστον φαίνοιτο, τὸ δὲ πάθος οὐ μόνον πείθει, ἀλλὰ καὶ ἐξίστησι. 95. ποιεῖ δὲ πιθανότητα καὶ περὶ αὑτοῦ μὲν κακόν τι εἰπεῖν μικρόν, περὶ δὲ τοῦ ἀντιδίκου ἀγαθὸν ὁμολογούμενον, ὡς Αἰσχίνης· 'τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν ἐλεύθερος ἀνὴρ Δημοσθένης, οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι'. 96. συνεργεῖ δὲ πρὸς πειθὼ καὶ ἡ ἐνάργεια. ἔστι δὲ ἐνάργεια λόγος ὑπ' ὄψιν ἄγων τὸ δηλούμενον. 97. ποιεῖ δὲ πειθὼ καὶ λέξις ἀνεπιτήδευτος καὶ τὸ αὐτοσχέδιον ἐμφαίνουσα. 98. ποιήσεις δὲ πιθανότητα, καὶ ἐὰν μὴ πάντα βεβαιῶν λέγῃς, ἀλλὰ προστιθῇς τὸ οἶμαι καὶ τάχα καὶ ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτα. 99. ἡδεῖαν δὲ ποιήσεις τὴν διήγησιν, ἐὰν τοῖς οἰκείοις αὐτὴν ἤθεσι διαποικίλλῃς καὶ γνώμας ἀναμίξῃς· ποιεῖ τε ἡδονὴν ἐνίοτε καὶ ἀρχαιολογία παραληφθεῖσα εὐκαίρως, ὡς παρ' Ὑπερίδῃ ὁ τῆς Λητοῦς μῦθος. ποιεῖ τε ἡδονὴν καὶ ἀστεϊσμός. 100. μεγαλοπρεπῆ δὲ ποιήσεις τὴν διήγησιν ὑψηλῇ φράσει καὶ διῃρμένῃ καὶ τοῖς νοήμασι σεμνοῖς κεχρημένος καὶ τὰ

1. πρὸς τούτοις — μάχεται infra ante v. 4 ἐφ' ἅπασι ponenda censet Sp ‖ 3. ἕκαστον Gr ex II. 234. 17 W ‖ 4. μέγας P, corr. Sp ex Dem. Mid. 71 ‖ 5. τὴν αἰτίαν Gr ex II. 234. 18 W ‖ 10. καὶ τὸ Gr l. c. | αὐτοῦ P, corr. Seg ‖ 11. Aeschin. Ctes. 171 ‖ 20. ἤθεσι] καὶ πάθεσι addit Finckhius ex VII. 26. 26 W | διαποικίλῃς Wilamowitzius | γνώμας] Finckhius l. c., γνώμαις P ‖ 21. τε] δὲ Sauppius, idem v. 23 ‖ 22. Hyp. Del., v. Long. π. ὑ. c. 34. 2 ‖ 24. ψιλῇ φράσει καὶ διῃρημένῃ P, corr. Kayser

ταπεινὰ φεύγων παραδείγματα καὶ τὰς αἰσχρὰς τῶν λέξεων.

101. *Καὶ διηγήσεων μὲν ἀρεταὶ αὗταί τε καὶ τοσαῦται· εἰσὶ δὲ οἳ πρὸς ταύταις ταῖς τρισὶ καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ αὔξησιν καὶ ἡδονὴν καὶ προσήνειαν ἤτοι ἐπιείκειαν ἀρετὰς ἔφασαν διηγήσεως. περὶ μὲν οὖν ἡδονῆς καὶ μεγαλοπρεπείας ἔφθημεν εἰπόντες, αὔξησιν δὲ καὶ ἐπιείκειαν τί ἐστι πολλαχοῦ ἀκηκόαμεν.* 102. *περὶ μέντοι συντομίας Ἀριστοτέλης ἐφίστησιν· εἰ γάρ ἐστι, φησίν, ἡ συντομία συμμετρία τῆς μήτε παραλειπούσης τι τῶν ἀναγκαίων μήτε πλεοναζούσης, ἀρετὴ γενήσεται· εἰ δέ ἐστιν ὥσπερ ἔνδεια τῆς ὑπερβαινούσης τι τῶν χρησίμων, ἐν ταῖς κακίαις μᾶλλον ταχθήσεται.* 103. *ὁ δὲ Γαδαρεὺς Θεόδωρος τὴν πιθανότητα μόνην ἀρετὴν νομίζει τῆς διηγήσεως, τὰς δὲ προειρημένας ἀρετὰς ἰδίας μὲν μὴ εἶναι μόνης τῆς διηγήσεως, κοινὰς δὲ ἅπαντος τοῦ λόγου.* 104. *Ἁρποκρατίων δὲ οὕτως γράφει· καὶ διηγήματος ἀρεταὶ ἐν μὲν τοῖς εὐπρεπεστέροις σαφήνεια, ἐν δὲ τοῖς σαθροῖς ἀσάφεια προβεβλημένη. πόθεν δὲ ἡ ἀσάφεια καὶ πῶς γίνεται, ἤδη δεδήλωται.*

105. *Τρόποι δὲ διηγήσεως ἑπτά· αὔξησις, μείωσις, εὐφημία, παράλειψις, ἐπανάμνησις, ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἢ χεῖρον φράσις, ἐνάργεια· περὶ ὧν λεκτέον πῶς ἕκαστον μεταχειριστέον.* 106. *αὔξησις μὲν οὖν γίνεται, ὡς*

3. *διηγήσεως* Gr ‖ 4. *οἱ* P, corr. Sauppius ‖ 9. Arist. Rhet. III. 16 (p. 217 R) ‖ 10. *συμμετρία τις μήτε παραλείπουσά τι — πλεονάζουσα — ἔνδειά τις ὑπερβαίνουσα* Finckhius ‖ 11. *παραλιπούσης* P, corr. Gr ‖ 12. *τῆς*] *μὴ* addit Seg ‖ 22. *ἑπτά*] VII. 26. 23 W, excidisse exemplum *εὐφημίας* et *ἐπὶ τὸ χεῖρον φράσεως* monet Sp ‖ 25. *γίνεται*] *ὅταν δεινοποιῶν τι λέγῃς, ὡς ὁ* addit Gr

Δημοσθένης ἐπὶ τῆς Ὀλυνθίας γυναικὸς πεποίηκε. 107. *μείωσις δέ, ὅταν σμικρύνων τι λέγῃς, ὡς Ἀριστοφάνης, οἷον τριηρίτη, βοιδάριον, κυναρίδιον.* 108. *παράλειψις δέ ἐστι τῶν βλαπτόντων ἡμᾶς ἀμνηστία. ὀλιγάκις μὲν οὖν τελέως κατασιωπήσομεν, ἐὰν δὲ μὴ συγχωρώμεθα παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, θέντες αὐτὰ παρὰ τάξιν ἐπιθολώσαντες ἐροῦμεν.* 109. *ἐπανάμνησις δέ, ὡς ὁ Δημοσθένης· ‛οὗτος γάρ ἐστιν ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος’.* 110. *ἐπὶ τὸ κρεῖττον δὲ φράσις, ὅταν μικρὰ μεγάλως διηγώμεθα.* 111. *περὶ δὲ ἐναργείας ἤδη προειρήκαμεν, ὅτι ἐστὶ λόγος ὑπ’ ὄψιν ἄγων τὰ δηλούμενα, ὥσπερ Δημοσθένης· ‛ὅταν ἐπὶ κόρρης, ὅταν κονδύλοις’, καὶ τὰ ἑξῆς.* 112. *διαφέρει δὲ διήγησις καταστάσεως, ὅτι ἐν μὲν τῇ καταστάσει περὶ ὧν ἴσασιν οἱ δικασταί, καθιστάμεθα, ἐν δὲ τῇ διηγήσει ἃ ἀγνοοῦσι διηγούμεθα. τοιγαροῦν καὶ τὰ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου οὐ διήγησίν τινές φασιν εἶναι, ἀλλὰ κατάστασιν, οἷον τὸ ‛ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος τοῦ χορηγοῦ’. οὐκ ἔστι δέ, φασίν, οὐδέτερον, ἀλλὰ προβολὴ τοῦ ἀδικήματος διηγηματικῶς εἰσηγμένη, ἱκανῶς τοῦτο τοῦ ῥήτορος καὶ αὐτοῦ παραδείξαντος, ἐν οἷς φησι· ‛τὰ μὲν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα, ἐφ’ οἷς αὐτὸν προυβαλόμην, ταῦτά ἐστιν’.*

1. Dem. F. L. 196 ‖ 2. *σμίκρυνον* P, corr. Seg ‖ 3. *τριηριτη* P, *πυαρίτη* Kayser ex Ar. Vesp. 710, *τριήριον* Dindorfius Gr | *βοιδάριον* v. Ar. Av. 585 | *κυνιδάριον* Kayser, *κυνίδιον* Wilamowitzius ex Ar. Ach. 542 ‖ 5. *κατασιωπήσωμεν* P, corr. Seg ‖ 7. *ἀνάμνησις* P, corr. Sp ‖ 8. *οὕτως* P, corr. Sp ex Dem. F. L. 10 | *ὁ πρώτως αἰσθόμενος* Gr nescio an ex P, at Seg ut nos ‖ 10. *διηγώμεθα· ἐπὶ τὸ χεῖρον δὲ ὅταν μεγάλα μικροῖς διηγώμεθα* supplet Finckhius | *περὶ δὲ*] v. § 96 ‖ 11. *τὸ δηλούμενον ὥσπερ ὁ* Gr ‖ 12. Dem. Mid. 72 ‖ 14. *παρὰ* P, corr. Seg ‖ 18. Dem. Mid. 13 ‖ 19. *φησίν* sc. Alexander, Sp ‖ 22. *ἐφ’ ἑαυτὸν προυλαβόμην* P, corr. Seg ex Dem. Mid. 19

113. *Ζητοῦμεν δέ, εἰ ἀεὶ διηγητέον. οἱ μὲν Ἀπολλοδώρειοί φασιν ἀεὶ δεῖν διηγεῖσθαι, τὰ αὐτὰ λέγοντες ἃ καὶ ἐν τοῖς προοιμίοις, ὅτι τε ἐλλιπὴς ἔσται ὁ λόγος, καὶ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων παρῆκε διήγησιν, καὶ ὅτι τοῦ πραγματικοῦ μέρους ἐστὶν ἡ διήγησις, ἀνάγκη τέ ἐστι διηγεῖσθαι, ἵνα μάθῃ ὁ ἀκροατὴς τὸ πρᾶγμα.* 114. *πρὸς δὲ τούτοις καί τινα τοιοῦτον ἐρωτῶσι λόγον· εἰ μὲν οὐκ οἶδεν ὁ δικαστὴς τὸ πρᾶγμα, πᾶσα ἀνάγκη διηγεῖσθαι, ἵνα μάθῃ· εἰ δὲ οἶδεν, οὐδ' οὕτως παρα-* 123ʳ *λειπτέον, | ἵνα μὴ δόξαν ἑτέραν καταλίπῃ τοῖς δικασταῖς περὶ τοῦ πράγματος.* 115. *χωρὶς δὲ τούτων τίς, φησί, παραλείψει τὴν διήγησιν; εἰ μὲν γὰρ ὁ κατηγορῶν, γελοῖον, ἀνάγκης οὔσης δηλῶσαι τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ ὁ ἀπολογούμενος, συγχωρήσει ἀληθῆ τὴν διήγησιν εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ῥηθεῖσαν· καὶ λέγων μὲν θεραπεύσει δι' οἰκονομίας τὰ βλάπτοντα, παραλείπων δὲ πᾶσαν ἀληθῆ συγχωρήσει.*

116. *Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου καὶ Νεοκλῆς φασι μὴ ἀεὶ δεῖν διηγεῖσθαι.* 117. *πρῶτον μὲν γὰρ ᾧ τρόπῳ τινὰ τῆς διηγήσεως παραιτούμεθα ὡς μὴ συμφέροντα, καὶ πᾶσαν, ἂν μὴ συμφέρῃ.* 118. *δεύτερον δὲ μηδὲ ἐν ταῖς τῶν νόμων εἰσφοραῖς ἡμᾶς διηγεῖσθαι· τὸ γὰρ ἐπεξιέναι, φασί, τὰς αἰτίας τῆς κατηγορίας ἢ τῆς θέσεως, οὐ τοῦ πράγματός ἐστι διήγησις, ἀλλὰ τῶν ἐκτός.* 119. *τρίτον, ὅτι φανερῶν ὄντων τῶν πραγμάτων περιττὸν τὸ διηγεῖσθαι, ὅπερ μάλιστά φασιν ἐν ταῖς δευτερολογίαις εὑρίσκεσθαι.* 120. *καὶ ὅταν δὲ*

3. *ἐλλειπὴς* P, corr. Schanzius | *ἔσται*] Seg, *εἶναι* P, *εἴη ἂν* Wilamowitzius ‖ 5. *μέρος* Seg ‖ 8. *οὐκ*] *μὴ* Seg ‖ 12. *διήγησιν*] *πότερον ὁ κατήγορος ἢ ὁ ἀπολογούμενος* addit Gr ‖ 17. *ἀληθῆ*] *εἶναι* addit Sauppius ‖ 24. *θέσεως*] Finckhius, v. Hermog. II. 18. 19 Sp, *δεήσεως* P

ἄδοξα τὰ πράγματα ᾖ, ἡ διήγησις οὐκ ἀναγκαία, ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασιν· ἐπίτροπος ὀρφανὴν βιασάμενος κρίνεται μὲν κακῆς ἐπιτροπῆς, ἀξιοῖ δὲ δοῦναι τιμωρίας ἐπὶ τῇ βίᾳ. 121. καθόλου δέ φησιν Ἀλέξανδρος τὴν διήγησιν δυοῖν ἕνεκεν λέγεσθαι, συνέσεώς τε καὶ δηλώσεως, ταῦτα δὲ εἰ μὲν εἴη παρὰ τοῖς δικασταῖς, περιττὸν τὸ διηγεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ εἴη, διηγησόμεθα· εἰ δὲ τὸ ἕτερον μὲν εἴη, θάτερον δὲ μή, διὰ μὲν θάτερον διηγησόμεθα. τὸ δὲ ἕτερον ἂν ἐλλείπῃ, ἐκ τῶν πίστεων κατασκευάσομεν. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἀεὶ διηγεῖσθαι ἡ λύσις εὔδηλος. 122. πολλάκις δὲ καὶ πρὸς τυράννους ἢ βασιλεῖς λέγομεν, οἳ οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο ἡμῶν ἀνόνητα παρ' αὐτοῖς διηγεῖσθαι, ἀλλὰ εὐθὺς ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἀναγκάζουσι. 123. πρὸς δὲ τό, ὅτι πότερον ὁ κατήγορος παραλείψει ἢ ὁ ἀπολογούμενος, ῥητέον, ὅτι πρὸς τὴν χρείαν ἑκάτερος.

124. Τάξιν δὲ τῇ διηγήσει οἱ μὲν Ἀπολλοδώρειοι μίαν, τὴν ἐκ τῶν προοιμίων, ἀποδιδόασιν, ἀκολουθίαν εἶναι λέγοντες μετὰ τὸ παρασκευασθῆναι πρὸς ἀκρόασιν τὸν δικαστὴν ἐπάγειν τὴν διήγησιν. 125. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου καὶ Νεοκλῆς οὐ μίαν ἀποδεδώκασιν αὐτῇ τάξιν, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλην. 126. ἐνίοτε καὶ πρό γε τοῦ προοιμίου, ὁπόταν ὁ δικαστὴς προηρεθισμένος ᾖ καὶ σπεύδῃ πρὸς τὸ μαθεῖν τὸ πρᾶγμα. 127. ἔστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ τὰς πίστεις, ὥσπερ Αἰσχίνην τέ φασιν

1. ᾖ] addit Seg, om. P, v. VII. 730. 2 W ‖ 4. τιμωρίας] τὰς μυρίας Kayser ‖ 7. et 9. διηγησώμεθα P, corr. Kayser ‖ 9. οὐ διηγησόμεθα Sp ‖ 11. ἀεὶ] δεῖν addit Finckhius ‖ 13. ἀνήνυτα Wilamowitzius | διηγουμένων Schanzius ‖ 15. ὅτι del. Sauppius ‖ 21. ἐπάγειν] δεῖν addit Finckhius ‖ 24. γε] Finckhius, τε P ‖ 26. ὅτε] ἐν ταῖς πίστεσι addit Gr

ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου πεποιηκέναι καὶ Δημοσθένην ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· τοῦτο δὲ ἁρμόζειν, ἡνίκα ἂν ἰσχυρότερον οἱ ἀντίδικοι προβεβληκότες ὦσι τὰς διηγήσεις· προμαλαχθέντα γὰρ τὸν δικαστὴν ταῖς πίστεσι ῥᾳδίως παραδέχεσθαι τὴν διήγησιν. 128. παρὰ μὲν οὖν Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ φασιν ἐν ἐπιλόγῳ καὶ μετ' ἐπίλογον κεῖσθαι διήγησιν· ἁρμόζειν γὰρ τὸ τοιοῦτον, ὅταν σφοδρότερον ὑπὸ τῶν κατηγόρων καταληφθῶσιν οἱ δικασταί.

129. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸ μὲν τῶν πίστεών φησι δεῖν τάττειν τὴν διήγησιν ἢ ἐν αὐταῖς ταῖς πίστεσι, μερίσαντα τοὺς λογισμούς, καὶ τοὺς μὲν προσήκοντας προτάττειν, τοὺς δὲ ἐν μέσῳ τιθέναι, διατάττοντας τὴν τῶν λειπομένων διήγησιν. 130. μετὰ δὲ τὰς πίστεις οὐκέτι φησὶ δεῖν διηγεῖσθαι· δυοῖν γὰρ ἕνεκα, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω προειρήκαμεν, δηλώσεώς τε καὶ συνέσεως, τὰς διηγήσεις λέγομεν. ταῦτα δὲ ἀμφότερα εἰ μὲν διὰ τῶν πίστεων γέγονε, περιττὴ λοιπὸν ἡ διήγησις· εἰ δὲ μὴ δι' ἐκείνων, οὐδὲ οὕτως καλὸν διηγεῖσθαι. τοῦ τε γὰρ ἰσχυροτέρου καὶ δραστικωτέρου μὴ πείσαντος, οὐδὲν ἀνύσει ἡ διήγησις. 131. τοῦ τε μὴ δεῖν μετὰ τὰς πίστεις διηγεῖσθαι ἀποδεδειγμένου ἀκόλουθον τὸ μηδὲ μετὰ τὸν ἐπίλογον αὐτὰς τάττεσθαι.

132. Ἐζήτησαν δέ τινες καὶ τοῦτο, εἰ ἓν σῶμα τὴν διήγησιν ποιητέον ἢ μεριστέον αὐτὴν εἰς πολλά. ἔνιοι μὲν οὖν φασι μὴ δεῖν μερίζεσθαι τὴν διήγησιν, ἀλλ' ὁμοῦ πᾶσαν αὐτὴν τιθέναι· μηδὲ γὰρ τῶν ἄλλων μη-

2. ἂν] Sauppius, om. P ‖ 3. προδιαβεβληκότες Gr ‖ 8. σφοδρότερον] Finckhius, σφόδρα P, σφοδρότερα Seg tacite ‖ 12. μερίσαντας Sp | προήκοντας προτάττειν, τοὺς δὲ ἰδίᾳ τάττοντας, ἐν μέσῳ τιθέναι τὴν τῶν λειπομένων διήγησιν Kayser ‖ 16. v. § 121 ‖ 20. τε del. Finckhius ‖ 21. τοῦ δὲ μὴ Finckhius ‖ 27. τίθεσθαι Sp

δὲν μερίζεσθαι. 133. Ἀλέξανδρος δὲ τά τε ἄλλα φησὶ δεῖν μερίζεσθαι, ἂν ᾖ χρεία, καὶ τὴν διήγησιν, ὅταν πολλὰ ᾖ τὰ ἐγκλήματα. τὰς μὲν γὰρ ἐπὶ μιᾷ συνισταμένας αἰτίᾳ σωματικὰς ποιεῖν ἀναγκαῖον ἑνοποιοῦντας, τὰς δὲ ἐπὶ πολλαῖς διεσπαρμένας· πολλάκις δέ φησι καὶ δι' αὐτὸ τὸ μῆκος, ἐὰν ὦσι μακραί, μεριστέον αὐτάς, ἵνα μὴ ὡς ἐν ἱστορίᾳ ἀφηγώμεθα.

134. Πάλιν ἐζήτησαν, εἰ ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος μία ἄρα ἡ διήγησις ἢ πολλαί. καὶ Θεόδωρος μὲν πολλάς φησι γίνεσθαι, καὶ ἐν ταῖς παραγραφαῖς δύο φησὶν εἶναι, τήν τε τῆς αἰτίας καὶ τὴν τῆς παραγραφῆς αὐτῆς. 135. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου οὔ φησι δύο εἶναι νομίζειν δεῖν ἐν μιᾷ ὑποθέσει | διηγήσεις· ἀλλ' εἰ μὲν καθ' ἑκάστην αἰτίαν ἰδία ὑπό- 123v θεσις γίνεται, ἰδία καὶ διήγησις ἔσται· εἰ δὲ ἐκ πολλῶν αἰτιῶν μία συνέστηκεν ὑπόθεσις, οὐχ ὅτι αἱ αἰτίαι πολλαί, πολλαὶ καὶ αἱ διηγήσεις ἔσονται, ἀλλ' ὅτι μία ὑπόθεσις συνέστηκε, μία ἔσται καὶ ἡ διήγησις. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς παραγραφαῖς δεῖ δύο εἶναι διηγήσεις, ἀλλὰ μίαν μιᾶς οὔσης τῆς ὑποθέσεως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν αἰτιῶν. οὐ γὰρ αἱ πίστεις, φησίν, εἰσὶ πολλαί, ἀλλὰ τὰ μὲν κεφάλαια πολλά, ὥσπερ καὶ τῆς διηγήσεως, εἰς ἓν δὲ αὐτά, εἰς πίστιν, ἀνάγεται.

136. Τὴν δὲ τῆς διηγήσεώς φησιν ἑρμηνείαν Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Νουμηνίου θρασυτέραν δεῖν εἶναι τῆς ἐν τῷ προοιμίῳ καί πού τι καὶ παραβολώτερον ἔχουσαν καὶ πρὸς πάθος νεύουσαν, οὕτως δὲ ὡς μήτε τὸ μέτρον

3. *μιᾶς* P, corr. Seg ‖ 4. *αἰτίᾳ*] Finckhius, *αἰτίας* P ‖ 9. *ζητήματος*] Finckhius, *διηγήματος* P, *πράγματος* Kayser ‖ 12. *δὲ*] addit Sp, om. P ‖ 17. *πολλαὶ*] repetiit Seg, om. P ‖ 19. *εἶναι*] *νομίζειν* addit Gr ‖ 23. *εἰς ἓν*] P, *ἑνὸς* Kayser | *αὐτά*] *ἅπαντα* Wilamowitzius

ὑπερβαίνειν, δεῖ γὰρ συγκεκινῆσθαι τοῖς πράγμασι τὴν μνήμην, μήτε ἐνδεέστερον τοῦ δέοντος· ἄρτι γὰρ εἰς πάθος τὸν ἀκροατὴν ἐκκαλούμεθα. 137. ὅμοιον δὲ τῷ τῶν λόγων σχήματι καὶ τὸ τῆς φωνῆς σχῆμα παραφυλάττοις καὶ τοιούτῳ μέτρῳ, ὡς μήτε ἄγαν ἐνθουσιῶδες λαβεῖν, ἐπιλόγοις γὰρ οἰκεῖον, μήτε τὸ λίαν νηφάλιον· ἀλλότριον γὰρ τοῦ πάθους. ὡς μὲν οὖν καθόλου εἰπεῖν, τοιαύτη ἡ τῆς διηγήσεως ἑρμηνεία τε καὶ ὑπόκρισις. 138. ὡς δὲ κατὰ μέτρου διηγηματικοῦ λέγειν, ἁρμόσει τῷ μὲν ἁπλῷ καὶ μηδεμίαν ἰδιότητα ἔχοντι εὐμαθεῖς καὶ ἀπλημμελεῖς τὰς μεταβολὰς ἔχουσα πρὸς τὸν καιρὸν τῶν πραγμάτων· ἐὰν γάρ τι τοῦ διηγήματος μέρος δείνωσιν ἀναγκαίαν ἔχῃ, συνεπαρθῆναι καὶ τὴν λέξιν καὶ διατεθῆναι, ἐὰν πάθος ἔχῃ, παθητικῶς, ἐὰν δὲ ἦθος, ἠθικῶς. 139. ἐὰν μέντοι διήγημα ἠθικὸν ᾖ καὶ βαρύ, συναφὴς ἡ λέξις διακειμένη βελτίων ἔσται· τὸ γὰρ μὴ συνημμένον καὶ ἁπλοῦν καὶ ἀμβλὺ καὶ ἄτονον. 140. ἐὰν δὲ καὶ διήγημα ᾖ κατασκευαστικόν, τὴν λέξιν δεῖ πολυσχημάτιστον εἶναι παρενθήκαις, παραζητήσεσιν, ἀναδρομαῖς. παράδειγμα τούτου τοῦ διηγήματος παρὰ Δημοσθένει· ‘τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου’· εὐθὺς γὰρ ὅλον ἐξ ἀρχῆς διέκοψε καὶ παρενέβαλεν αἰτίας, αἷς ἐξέβαλεν εἰς ἐκτροπὴν τὸν λόγον.

1. ὑπερβαίνειν· ἄρτι γὰρ — ἐκκαλούμεθα, μήτε ἐνδεέστερον τοῦ δέοντος· δεῖ γὰρ — μνήμην transponit Finckhius | τὴν γνώμην Kayser, idem vel ἑρμηνείαν Finckhius ‖ 4. παραφυλάττειν Kayser ‖ 6. τὸ del. Wilamowitzius ‖ 9. κατὰ μέρος περὶ τοῦ διηγηματικοῦ Kayser | διηγηματικὸν P, corr. Seg ‖ 14. ⟨δεῖ⟩ καὶ Finckhius | ἐὰν] μὲν addit Gr ‖ 15. μέντοι τὸ Wilamowitzius, μέντοι ὅλον Kayser ‖ 16. ἢ P, ᾖ corr. Seg | διακειμένη] διακεκομμένης Sp Finckhius, καὶ et adverbium adiectivo oppositum anteponit Gr ‖ 17. βελτίω P, corr. Seg ‖ 18. καὶ δ.] Finckhius, μὴ δ. P | 21. Dem. Ctes. 18

141. *Τοῦ δὲ παθητικοῦ διηγήματος τὴν λέξιν ἀσυναφῆ καὶ διακεκομμένην εἶναι δεῖ καὶ λελυμένην τοῖς κώλοις· φορτικὸς γὰρ ὁ τρόπος καὶ βαρύς, ὅτι μὴ κατὰ πρόθεσιν ἀκολουθίας, ἀλλ' ἕκαστα βιαίως καὶ ἐξ ἀνάγκης λέγειν, ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος· ἐν μακρᾷ πολιορκίᾳ ἐβουλεύσαντό τινες τὴν ἄχρηστον ἡλικίαν διῶξαι· ἀξιοῦσιν οἱ πατέρες ὑπὲρ ἐκείνων ἀνηρῆσθαι.*

142. *Τὸ δὲ ἁπλοῦν καὶ σαφες, ὃ καὶ μάλιστά ἐστι διηγηματικόν, ἐν πολλοῖς ἐστι παραδείγμασιν· ὅπου δ' ἀνατετραμμένην σε δεῖ, φησί, ποιεῖν τὴν διήγησιν καὶ ἀσαφῆ, μὴ τῇ λέξει τὴν ἀσάφειαν ἐργάζου, ἀλλὰ τὴν μὲν λέξιν, ὡς ἔνι μάλιστα ἁπλῆν, ἵνα καὶ εὐμαθείας δόξαν ἐνθῇς τῷ ἀκροατῇ, τὴν δὲ τῶν πραγμάτων τάξιν κίνει. τοσαῦτα καὶ περὶ διηγήσεων· ἐφεξῆς τοίνυν περὶ πίστεων ἡμῖν εἰρήσεται.*

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΝ.

143. *Πίστις τοίνυν ἐστὶ λόγος κατασκευαστικὸς τοῦ προκειμένου ζητήματος. λέγεται δὲ ὁμωνύμως πίστις καὶ ἡ τῶν ἀκουόντων συγκατάθεσις, ἥτις τέλος τυγχάνει οὖσα τῆς προτέρας πίστεως. καλεῖται δὲ ἡ προτέρα ὑπ' ἐνίων καὶ ἀπόδειξις.* 144. *Ἀλέξανδρος δὲ οὕτως τὴν πίστιν ὡρίσατο· πίστις ἐστὶ λόγος ἄγων εἰς συγκατάθεσιν. διαφέρει δὲ πίστις ἀποδείξεως, ὅτι ἡ μὲν ἀπόδειξις ἀληθῆ ἔχει τὰ λήμματα καὶ τὴν συναγω-*

3. *καταφορικὸς* et *ὥστε μὴ* Kayser ‖ 4. *πρόθεσιν καὶ ἀκολούθως* Wilamowitzius ‖ 5. *λέγει* Finckhius, *λέγειν δοκεῖ* Gr ‖ 7. *διῶξαι*] *σφάξαι* Sp | *ὑπὲρ*] Seg tacite, *ὑπὸ* P ‖ 8. *ἀναιρεῖσθαι* Wilamowitzius ‖ 9. *ἀσαφές* P, corr. Seg ‖ 11. *ἀνατετραμμένην*] Seg, *ἂν τετραμμένως* P, *ἀνατεταραγμένην* Gr ‖ 23. *λόγος*] *κατασκευαστικὸς τὸν ἀκροατὴν* addit Gr ex VII. 26. 29 W

γὴν ὑγιῆ, ἡ δὲ πίστις οὔτε ἀεὶ ἀληθὴς οὔτε πιθανὴ καὶ φαίνεται μὲν συνάγειν, οὐ συνάγει δέ, καὶ ἡ μὲν τοῖς φιλοσόφοις ἁρμόζουσα μᾶλλον, ἡ δὲ τοῖς ῥήτορσιν.

145. *Τῶν δὲ πίστεων αἱ μὲν ἄτεχνοί εἰσιν, αἱ δὲ ἔντεχνοι· ἄτεχνοι μὲν ἃς ἐξ ἑτοίμου ποριζόμεθα, ἔντεχνοι δὲ ἃς ἐκ τῆς τέχνης λαμβάνομεν. ἄτεχνοι δέ εἰσιν οἷον μαρτυρίαι, ψηφίσματα, συμβόλαια, χρησμοί, τὰ τοιαῦτα, ὅσα ἔγγραφα. ἄτεχνοι δὲ λέγονται, ἐπειδὴ οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπινοίας ἐστὶ τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ἃ κἂν ἰδιώτης εὕροι. ἔργον δὲ τοῦ ῥήτορος ἐν ταῖς ἀτέχνοις πίστεσι τὰ μὲν βοηθοῦντα αὐξῆσαι καὶ βεβαιῶσαι, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν ἐπισμικρῦναι καὶ ὡς οὐκ ἀξιόπιστα διαβαλεῖν. τὸ δὲ ὅλον τούτων τῶν πίστεων ἡ μὲν εὕρεσις ἄτεχνος, ἡ δὲ χρῆσις ἔντεχνος.* 146. *τῶν δὲ ἐντέχνων πίστεων τὰ πρῶτα εἴδη δύο, παράδειγμα καὶ ἐνθύμημα. καὶ Ἀλέξανδρος μὲν οὕτως·* 147. *Νεοκλῆς δὲ οὕτως· ἔντεχνοι μέν εἰσι πίστεις, ὧν καὶ ἡ χρῆσις καὶ ἡ εὕρεσις ἐπὶ τοῖς λέγουσιν. εἴδη δὲ αὐτῶν δύο, τό τε ἀπὸ τοῦ*
124r *πάθους καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πράγματος.* | 148. *παθητικὴ μὲν οὖν πίστις ἐστὶν ἡ τῷ πάθει τοῦ λέγοντος ἐπιφέρουσα τοῦ ζητουμένου τὴν πίστιν, οἷον 'ὅς γὰρ ἐμοῦ φιλιππισμόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, κατηγορεῖ'.* 149. *ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ πράγματος πίστις γίνεται κατὰ τρόπους τρεῖς, κατὰ τὸ εἰκός, κατὰ τεκμήριον, κατὰ παράδειγμα. τὸ δὲ εἰκὸς Νεοκλῆς μέν φησι κυρίως τὸ κατὰ διαφορὰν*

7. *μαρτυρίαι*] *νόμοι* addit Finckhius Gr ex VII. 26. 30 W | *συμβουλαὶ χρήσιμοι* P, corr. Seg ‖ 8. *καὶ τὰ* Gr l. c. ‖ 9. *ἀλλ' ἃ καὶ* P, corr. Seg, *ἀλλὰ κἂν* Sp ‖ 12. *διαλαβεῖν* P, corr. Seg ‖ 17. *ἔντεχνος μέν ἐστι πίστις* P, corr. Sp ‖ 21. Dem. Ctes. 294 ‖ 25. *κοινῶς* Kayser | *τὸ κατὰ τὴν πρός τι σχέσιν, κοινότερον δὲ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενον εἶναι. τοῦτο δὲ κατὰ διαφορὰν λέγεσθαι* supplet Gr

λέγεσθαι, οἷον 'εἰκὸς ζήσεσθαί με αὔριον μηδενὸς ἀτόπου παρεμφαινομένου'. τὸ δὲ αὐτό, φησί, λέγεται καὶ εὔλογον· διαφέρει δέ, ὅτι τὸ εὔλογον πλείους ἀφορμὰς ἔχει πρὸς τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι. λέγεται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ πιθανὸν ἐπινοίᾳ μόνον διαφέρον. 150. νῦν δὲ κυρίως, φησί, λαμβάνεται τὸ εἰκὸς κατὰ τὴν πρός τι σχέσιν, τὸ συζύγως ἀνεξενεχθὲν τῷ σημείῳ καὶ τῷ τεκμηρίῳ, ὥστε τὸ εἰκὸς εἶναί τινος εἰκός, καὶ τὸ σημεῖόν τινος σημεῖον, οἷον οὗτος κλέπτης τῷ ὦφθαι αὐτὸν ἐπὶ ἡμέρᾳ ἐκεῖ, ἐν ᾧ ἡ ἀπώλεια γέγονεν, ἢ τῷ ὑπερβαίνοντα καταληφθῆναι τῷ τοῦ κηρύγματος ἀκούοντα μεταστῆναι. καὶ τὸ μὲν εἰκὸς οὕτως. 151. τὸ δὲ τεκμήριον οὕτως· τεκμήριόν ἐστιν εἰκὸς ἄλυτον, οὗ γεγονότος πάντη τε καὶ πάντως ἐστὶν ἐκεῖνο, οὗ τεκμήριον ὑπάρχει. 152. τὸ δὲ σημεῖον οὕτως· σημεῖόν ἐστι τεκμήριον ἤδη καταλαμβανόμενον. κοινότερον δὲ εἰώθασι χρῆσθαι ἀντὶ τοῦ εἰκότος τῷ σημείῳ, ὥστε κατὰ τοῦτο σημεῖον εἶναι αἷμα φόνου, στέφανον εὐεργεσίας, μέθην εὐωχίας, ἁπλῶς εἰπεῖν εἰκὸς εἶναι καὶ σημεῖον, ὅπου πιθανὴ ἐπαγωγὴ γίνεται εἰς τὸ προκείμενον. 153. τῶν δὲ εἰκότων, φησί, καὶ τῶν σημείων καὶ τῶν παραδειγμάτων εἴδη τρία, τὰ πρὸ τοῦ πράγματος, ὡς νέφος χειμῶνος, τὰ ἐν τῷ πράγματι, ὡς καπνὸς πυρός, τὰ μετὰ τὸ πρᾶγμα, ὡς αἷμα φόνου.

154. *Παράδειγμα* δέ, ὡς Νεοκλῆς, ἐμφερὲς καὶ

5. πιθανὸν] Seg, ἀπίθανον P | ἐπωνυμίᾳ Wilamowitzius || 7. ἂν ἐξενεχθὲν Finckhius, συνεξενεχθὲν Sp || 8. καὶ τὸ σημεῖόν τινος σημεῖον del. Gr || 10. γέγονεν] Finckhius, λέγωμεν P, unde Gr: ἀπ. νυκτὸς ἐγένετο· ἢ ὅταν λέγωμεν τὸν ὑπερβαίνοντα καταληφθῆναι τῷ | ἢ] addit Wilamowitzius, om. P | τὸ — τὸ P, corr. Seg || 14. ἐκείνου P, ἐστὶν ἐκεῖνο οὗ Finckhius || 20. ἀπαγωγὴ P, corr. Seg || 21. καὶ τῶν παραδειγμάτων del. Kayser || 25. ὡς] μὲν addit Gr

ὅμοιον καὶ εἰκὸς τῷ ζητουμένῳ πράγματι, ἀφ' οὗ ὁρμώμενος ἄν τις ἀξιώσαι ὁμοίως τὰ ὅμοια φρονεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ ζητουμένου, οἷον τοῦ τινα δορυφόρους λαμβάνοντα τυραννήσειν παράδειγμά ἐστι Πεισίστρατος καὶ Φάλαρις καὶ Διονύσιος. 155. Ἀλέξανδρος δὲ οὕτως· παράδειγμά ἐστι λόγος ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἤτοι ἐπὶ τὸ κατὰ μέρος ἐπάγων ἢ ἐπὶ τὸ καθόλου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου ἐπὶ τὸ ὅμοιον, ὡς ἔχει τὰ προειρημένα. 156. ὡς δὲ Ζήνων, παράδειγμά ἐστι γενομένου πράγματος ἀπομνημόνευσις εἰς ὁμοίωσιν τοῦ νῦν ζητουμένου.

157. Ἐνθύμημα δέ ἐστιν, ὡς μὲν Νεοκλῆς, λόγος προειρημένων τινῶν περὶ τοῦ ζητουμένου, ἢ καὶ περὶ τοῦ καθηγουμένου αὐτοῦ, καί τινα συνήχησιν ἐχόντων τῶν ἀκροατῶν τὸ ἐνδέον κεφαλαιωδῶς καὶ συνειλημμένως προστιθείς. 158. ὡς δὲ ἔνιοι, ἐνθύμημά ἐστι τοῦ προηγουμένου ἐπιχειρήματος συμπέρασμα προσαγόμενον τῷ ζητήματι ἐν μιᾷ περιόδῳ. 159. ὡς δὲ Ἁρποκρατίων, ἐνθύμημά ἐστι λόγος πρὸς ἀπόδειξιν λαμβανόμενος τῶν ὑποκειμένων. 160. τῆς δὲ ἀποδείξεως ἀρχὴ μέν ἐστιν, ὥς φησι Νεοκλῆς, πρόθεσις· τρόποι δὲ αὔξησις καὶ μείωσις. ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ τόπων ληφθήσεται ἥ τε αὔξησις καὶ ἡ μείωσις. μάλιστα δὲ τὰ πάθη ταῖς αὐξήσεσι συναγωνίζεται καὶ ταῖς μειώσεσιν. ἔσται δὲ ταῦτα οὐκ ἐν ἑνὶ μέρει τοῦ λόγου, ἀλλὰ δι' ὅλου παρασπαρθήσεται. καὶ περὶ μὲν τῶν τρόπων ταῦτα· περὶ δὲ τῆς προθέσεως ἤδη λέγωμεν.

2. ἀξιώσῃ P, corr. Sp | ὁμοίως del. Wilamowitzius ‖ 3. τινὰς P, corr. Seg ‖ 4. τυραννησείειν Seg ‖ 15. προτιθεὶς P, corr. Sp ex VII. 763. 2 W ‖ 16. προαγόμενον τὸ ζητήματι P, corr. Sp l. c. ‖ 27. λέγομεν P, corr. Seg

161. Πρόθεσίς ἐστιν ἔκθεσις τοῦ ζητουμένου ὡσπερεὶ σκοπὸς καὶ ἐπαγγελία τῆς μελλούσης παρασκευῆς. 162. λαμβάνεται δὲ [γὰρ] ἡ πρόθεσις πρῶτον μὲν ἕνεκεν τοῦ προσεχεστέρους ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς· εἰδότες γὰρ τὴν πρόθεσιν, ἐφ' ἣν ποιεῖται τοὺς λόγους, προσεκτικώτεροι γίνονται· 163. δεύτερον δὲ ἕνεκεν τοῦ τὴν μετάβασιν τὴν ἐπὶ τὰς πίστεις ἐκ τοῦ διηγήματος πᾶσι φανερὰν γενέσθαι· 164. τρίτον αὐξήσεως ἕνεκεν· τοῦτο γὰρ ἐποίησε καὶ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου προαναγνοὺς τοὺς περὶ σωφροσύνης νόμους. 165. λαμβάνεται δὲ καὶ μειώσεως ἕνεκεν, ὡς ὁ Δημάδης· 'ἥρπασαν οἱ Διόσκουροι τὰς Λευκιππίδας, Ἀλέξανδρος τὴν Ἑλένην, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς Ἕλλησι πόλεμος ἐγένετο, καὶ νῦν τοῦ πορνοβοσκοῦ θυγάτηρ ἥρπασται'. 166. τότε δέ, φησί, προοιμίου τάξιν ἔχει τὸν ἀκροατὴν ἐπιστρέφουσα. τίθεται πρόθεσις καὶ πρὸ τῶν διηγήσεων, οἷον 'τίνων χρὴ λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν; πρῶτον μὲν ὧν ἀπήγγειλε', καὶ ἑξῆς. 167. λαμβάνεται δὲ ἡ πρόθεσις καὶ ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ Λυκοῦργος· 'καὶ παράνομον τὸ ψήφισμα ἐπιδείξω καὶ ἀσύμφορον καὶ ἀνάξιον τὸν ἄνδρα δωρεᾶς'. 168. ἁρμόζει δὲ τότε ἡ τῶν κεφαλαίων ἔκθεσις, ὅταν ἐπὶ τὸ βέλτιον ὦσι περί τινος προαπενηνεγμένοι, ὡς ὁ Δημοσθένης περὶ τοῦ Χαριδήμου λέγων· 'ἐγὼ δὲ ἐὰν μὴ καὶ παράνομον τὸ ψήφισμα δείξω καὶ ἀσύμφορον καὶ ἀνάξιον τὸν ἄνδρα δωρεᾶς'. | καὶ περὶ μὲν προθέσεως ταῦτα· περὶ 124ᵛ

2. κατασκευῆς Gr ex VII. 1220. 2 sq. W ‖ 3. γὰρ del. Sp ‖ 5. ποιεῖται] τις addit Gr ‖ 6. ἕνεκεν] Kayser, om. P ‖ 9. Aeschin. Tim. 37 ‖ 11. fr. 2 ‖ 16. ἐπιστρέφουσα καὶ τίθεται [πρόθεσις] πρὸ τῶν Wilamowitzius ‖ 17. Dem. F. L. 4 ‖ 19. fr. 91 ‖ 23. τινος] λόγοι addit Gr ‖ 24. locus or. Aristocr. 18 ad Lycurgi verba adumbratus videtur, Sauppius ad Lycurgi fragmenta restituit

δὲ τῶν τῆς πίστεως τόπων ῥητέον, καὶ πρῶτον τί ἐστι τόπος.

169. Τόπος μὲν οὖν ἐστιν, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν, ἀφορμὴ ἐπιχειρήματος ἢ ἀφορμὴ πίστεως [εἰ], ὅθεν ἄν τις ὁρμώμενος ἐπιχείρημα εὕροι· 170. τῶν δὲ τόπων ἔνιοι μέν, ὡς ὁ Νεοκλῆς φησι, κοινούς τινας κατὰ πασῶν τῶν στάσεων εὑρήκασιν· οἱ δὲ ἰδίους ἑκάστης στάσεως, Ἀριστοτέλης δὲ καὶ κοινοὺς καὶ ἰδίους τοὺς μὲν πλείστους εὕρηκε, περὶ δὲ τῶν ἰδίων διαλέγεται συμφωνῶν καὶ αὐτὸς Εὐδήμῳ τῷ ἀκαδημαϊκῷ. 171. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ τόποι οἵδε· ὅρος, διαίρεσις, παράθεσις, συστοιχία, περιοχή, ὅμοιον, παρεπόμενον, μάχη, δύναμις, κρίσις. οὗτοι μὲν οὖν, φησίν, οἱ γενικώτατοι τόποι. ἀρκτέον δὲ ἤδη περὶ ἑκάστου λέγειν. 172. ὁ ὅρος τριχῇ τέμνεται, εἴς τε ὁλόκληρον τὸν ὅρον, εἰς τὰ ἐν τῷ ὅρῳ, καὶ τὰ παρακείμενα τῷ ὅρῳ. τὰ μὲν οὖν ἐν αὐτῷ τῷ ὅρῳ ταῦτά εἰσι, γένος, ἴδιον, διαφορά. τὰ δὲ παρακείμενα αὐτῷ ἐτυμολογία, παρώνυμον, ἐπίθετον, ὑποκοριστικόν· καὶ ἐκ τούτων γὰρ ἐπιχειρήματα λαμβάνεται. 173. ἡ δὲ διαίρεσις τριχῇ καὶ αὐτὴ τέμνεται, εἴς τε τὴν καταρίθμησιν καὶ εἰς τὸν μερισμὸν καὶ εἰς τὴν εἰδικὴν διαίρεσιν. ἔστι δὲ καταρίθμησις μέν, ὅταν ὄνομα μόνον κοινὸν ὑπάρχῃ, πρᾶγμα δὲ

4. ἢ ἀφορμὴ πίστεως εἰ del. Gr ex Theone II. 106. 14 Sp, εἰ om. Seg ‖ 5. ἐπιχείρημα ἢ πίστιν εὕροι, τὸν δὲ τόπον — κοινὸν εἶναι πασῶν — οἱ δὲ ἴδιον Kayser ‖ 6. κοινῶς τινα κατὰ — εἰρήκασιν· οἱ δὲ ἰδίως P, corr. Sp ‖ 9. εὕρηκε] Volkmannus, εὕαδεν P, εὗρεν Sp; Arist. Rhet. I. 3, II. 22—23 | ἰδίων] P, κοινῶν Volkmannus ‖ 11. οὗτοι οἱ] P, οἱ κοινοὶ Gr ‖ 15. ὅρον] καὶ add. Wilamowitzius ‖ 17. εἰσι] P, ἐστι Gr, v. p. 365. 17 | γένος] εἶδος addit Volkmannus ‖ 19. γὰρ] P, τὰ Kayser ‖ 22. ἰδικὴν P, corr. Seg ut p. 383. 3 ‖ 23. κοινὸν] Finckhius, om. P, ἓν μόνον Kayser

διάφορον· μερισμὸς δέ, ὅταν κοινὸν ᾖ καὶ ὄνομα καὶ πρᾶγμα, μόνον δὲ τὴν λέξιν διάφορον ἔχῃ. περὶ δὲ τῆς εἰδικῆς διαιρέσεως ὡς σαφοῦς παραλείπομεν. 174. *ἡ δὲ παράθεσις καὶ αὐτὴ τριχῇ λαμβάνεται, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἧττον ἢ κατὰ τὸ ἴσον.* 175. *ἡ δὲ συστοιχία πραγμάτων κοινωνίαν καὶ ὀνομάτων δηλοῖ· συστοιχεῖν γὰρ ἀλλήλοις λέγομεν ὡς τὴν φρόνησιν καὶ τὸν φρόνιμον.* 176. *ἡ δὲ περιοχὴ διπλῆ· ἃ μὲν γὰρ ὡς μέρη [γίνεται] περιέχεται, ἃ δὲ ὡς κατὰ δύναμιν.* 177. *ὁ δὲ ἐκ τῶν ὁμοίων τόπος καὶ αὐτὸς διπλοῦς· τὸ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ποιότητα ὅμοιόν ἐστι, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ὅπερ εἰς τὰς ἀποδείξεις μᾶλλον ἁρμόττει.* 178. *τὸ δὲ παρεπόμενον ἔχει τρόπους τρεῖς, τὰ πρὸ τοῦ πράγματος, τὰ ἐν τῷ πράγματι, τὰ μετὰ τὸ πρᾶγμα.* 179. *τὴν δὲ μάχην ἐν τοῖς περὶ εὑρέσεως σχολικοῖς, ἐν οἷς περὶ ἐπιχειρημάτων ἐλέγομεν, ἐδιδάξαμεν· ῥητέον δὲ καὶ νῦν τὰ παρακείμενα αὐτῇ. παράκειται τοίνυν τῇ μάχῃ καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ ἀντικείμενα. τί δὲ τούτων ἑκάτερον διαφέρει, ῥητέον. ἀντικείμενα μὲν οὖν ἐστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ λόγου ἀποφατικόν ἐστιν. ἐναντία δέ, ὅσα περὶ τὸν αὐτὸν τόπον στρεφόμενα πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχει. τῶν δὲ ἐναντίων τὰ μέν ἐστι στερητικά, τὰ δὲ οὐ στερητικά. στερητικὰ μὲν οἷον τέχνη ἀτεχνία, οὐ στερητικὰ δὲ οἷον ἀγαθὸν κακόν.* 180. *ἡ δὲ δύναμις ὀκτὼ διαφορὰς ἔχει ἀκολούθως τῇ τοῦ συμφέροντος διαιρέσει· λαμβάνεται γὰρ τὸ συμφέρον ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ καθ' ἑκάτερον τετραχῶς, ἐκ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ*

1. *κοινὸν ᾖ*] Finckhius, *κοινωνῇ* P, *ὅταν μόνον ᾖ καὶ ἓν τὸ πρᾶγμα, τὴν δὲ λέξιν* Kayser ‖ 2. *ἕξιν* Gr ‖ 9. *γίνεται* del. Gr ‖ 17. *νῦν καὶ* P, corr. Sp ‖ 20. *λόγου*] P, *ἑτέρου* Gr ‖ 21. *τῶν αὐτῶν τόπων* P, corr. Sp

κτῆσις, αὔξησις, τήρησις, ὄνησις· ἐκ δὲ τοῦ κακοῦ ἔκκλισις, μείωσις, ἀπόκλισις, ὑπόστασις. 181. *κρίσις δὲ ληφθήσεται ἀπὸ θεῶν, ἀπὸ ἡρώων, ἀπὸ συγγραφέων, ἀπὸ φιλοσόφων, ἀπὸ ποιητῶν.*

182. *Οἱ μὲν γενικώτατοι τόποι οὗτοι· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε νῦν περὶ ἁπάντων λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰς ἔννοιαν ἄγομεν τοῦ πράγματος, ἐπεὶ καὶ ὅταν λέγωμεν δεῖν σκοπεῖν αἰτίαν, ὕλην, ἀγωγήν, οὐχ ὡς ἐκ τούτων μόνων ἐλεγχομένων τῶν ἀδικούντων φαμέν, πολλοὶ γὰρ καὶ ἀπὸ χρώματος καὶ ῥήματος ἠλέγχθησαν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν ὥσπερ εἰς ἔννοιαν τῶν ὅλων ἄγομεν.*

183. *Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάντα τὰ προειρημένα κατὰ δύο τρόπους ἔσται χρήσιμα ἐπὶ ζητημάτων, οἷον προκείσθω ζήτημα, εἰ ἡ ἡδονὴ ἀγαθόν. ἐὰν γὰρ θελήσωμεν τοῦτο ἀποδεῖξαι, ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ἡδονῆς ἐπιχειρήσομεν, οἷον ὅτι ἡ ἡδονὴ ἀποκατάστασίς ἐστιν ἐκ τῶν παρὰ φύσιν εἰς φύσιν ἑκάστου τὴν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀποκαταστάσεως ἀτελῆ, ἡ δὲ τοιαύτη ἡδονὴ ἀτελής, τὸ δὲ ἀτελὲς οὐκ ἀγαθόν· οὐκ ἄρα ἡδονὴ ἀγαθόν. εἰ δὲ ἀγαθὸν αὐτὴν ἀποδεῖξαι θελήσομεν, πάλιν ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιχειρήσομεν, οἷον ὅτι ἀγαθόν ἐστιν οὗ πάντα ἐφίεται, τῆς δὲ ἡδονῆς πάντα ἐφίεται· ὥστε ἀγαθόν.* 184. *τοῦτο δέ, φησί, συμβαίνει, ἐὰν χωρὶς προσώπου παραλήψεως τὸ ζητούμενον ᾖ· ἐὰν δὲ μετὰ προσώπου παραλήψεως, οὔ. ἔστι δὲ καὶ ἀπ'*

1. *κτίσις* P, corr. Sp | *τήρησις*] Gr ex Aristid. II. 503. 29 Sp, *κρίσις* P | *ἔκκλισις ἀπόλυσις μείωσις ὑπόστασις* Gr ex Quint. V. 10. 33 ‖ 9. *πολλοὶ*] Sp, *πολιτικοὶ* P ‖ 10. *σχήματος* Gr | *ἠλέχθησαν* P, corr. Seg ‖ 11. *ἀγόμενοι* P, corr. Sp ‖ 14. *ἀγαθὸν*] *ἢ οὐκ ἀγαθὸν* addit Gr | *ἐὰν μὲν γὰρ* Gr, *ἐὰν γὰρ μὴ* Seg ‖ 17. *αὐτοῦ* P, corr. Seg ‖ 18. *ἡ — ἀτελής* del. Wilamowitzius ‖ 19. *ἡ ἡδονὴ* Gr

αὐτῆς ταύτης λαβεῖν ἐπιχείρημα οὕτως, εἰ ἡδονὴ βασιλεῖ ἀγαθόν· τοῦτο γὰρ ὁρισάμενοι κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον ἐπιχειρήσομεν.

185. *Γνωστέον δὲ ἐπὶ τῶν τόπων τούτων κἀκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν αὐτῶν εἰσιν ἀνασκευαστικοὶ μόνον, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ τοῦ μᾶλλον καὶ ἀπὸ γένους καὶ τοῦ εἴδους, οἱ δὲ καὶ ἀνασκευαστικοὶ καὶ κατασκευαστικοί, οἱ ἀπὸ τοῦ ὅρου.*

186. *Τὰς δὲ λύσεις τῶν πίστεων, ἁπλῶς μὲν εἰπεῖν, ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων ληπτέον, ἀφ' ὧνπερ | καὶ τὰς* 125r
κατασκευὰς αὐτῶν λαμβάνομεν, καθ' ἕκαστον δὲ οὕτως· 187. *τὰς μὲν παραδειγματικὰς πίστεις οὕτως· ἢ γὰρ ψευδῆ τὰ λήμματα ἐροῦμεν, ἢ ἀνόμοιον δείξομεν τὸ παραλαμβανόμενον, καὶ ἀνόμοιον οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ μάλιστα τὸ δοκοῦν συνέχειν τὴν ὁμοίωσιν, ἢ καὶ τοῦτο δόντες τὴν ἐπιφορὰν οὐ συγχωρήσομεν. οὐ γὰρ εἰ ἐπί τινων, καὶ ἐπὶ πάντων, ἢ ἐπί γε τούτου περὶ οὗ ἡ σκέψις, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης· 'σὺ δ' ἡμῖν μὴ λέγε, ὡς γέγονε τοῦτο πολλάκις· οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη', καὶ ἑξῆς.*

188. *Τῶν δὲ ἀτέχνων πίστεων τοὺς μὲν νόμους ἢ ἀμφιβολίᾳ χρώμενοι καὶ οὐ τοῦτο εἶναι λέγοντες τὸ σημαινόμενον, ἀλλ' ἕτερον, ἢ τῆς μὲν λέξεως ἀφιστάμενοι, τὴν δὲ διάνοιαν ἐξετάζοντες τοῦ νομοθέτου ἐκ τῶν ῥηθέντων ἄλλο τι τὸ προκείμενον συλλογιζόμεθα, ἢ ἕτερον καὶ αὐτοὶ νόμον ἀντεισάγοντες· τὰ δὲ ψηφί-*

5. *οἷον* Sp ‖ 6. *τοῦ μ.*] Sp, *τοῦ* om. P | *γένους*] *οἱ δὲ κατασκευαστικοὶ μόνον, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ τοῦ ἧττον* addit Gr ‖ 7. *οἱ* alt.] Seg, om. P, *οἷός ἐστιν ὁ* Gr ‖ 11. *καὶ ἕκαστον* P, corr. Sp ‖ 12. *πίστεις*] *λύσομεν* addit Gr | *οὕτως ἢ γὰρ*] P, *λύοντες ἢ* Kayser ‖ 14. *καὶ*] *ἢ καὶ* Sp ‖ 18. *καὶ*] *ὁ* addit Gr; Dem. Androt. 7 ‖ 24. *ἢ ἐκ — συλλογιζόμενοι* Gr ‖ 25. *ἄλλο τι*] Seg, *ἀλλ' ὅτι* P, *ἄλλο τι ἢ* Sp

σματα καὶ τοὺς χρησμοὺς καὶ τὰ συμβόλαια ὁμοίως ὥσπερ καὶ τοὺς νόμους λύσομεν.

189. Τὰς δὲ μαρτυρίας αἰτιασόμεθα ἤτοι φίλους εἶναι λέγοντες τοῖς ἀντιδίκοις τοὺς μάρτυρας ἢ ἡμῖν ἐχθροὺς ἢ δῶρα εἰληφότας ἢ παρακεκλημένους ἢ ἔργον τὸ καταψευδομαρτυρεῖν ποιουμένους. ἀντιτάξομεν δὲ τοῖς μάρτυσι καὶ τὰ εἰκότα λέγοντες, ὅτι ταῦτα μὲν οὐδέποτε ψεύδεται, ἄνθρωποι δὲ πολλοὶ ψευδομάρτυρες ἑαλώκασιν.

190. Πρὸς δὲ τὰς βασάνους ὥσπερ καὶ πρὸς τὰς μαρτυρίας ἀπαντήσομεν. προσεξετάσομεν δὲ καὶ γένος τῶν βασανιζομένων καὶ τύχην καὶ ἡλικίαν· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι πολλοὶ τῶν βασανιζομένων διὰ τὰς βασάνους τινῶν ψευδῆ κατεῖπον· καὶ εἰ μὲν μεγάλαι εἶεν αἱ βάσανοι, διὰ τὸ μέγεθος αὐτοὺς καταναγκασθῆναι ψεύσασθαι ῥητέον· εἰ δὲ σμικραί, διὰ τὴν σμικρότητα καταπεφρονηκέναι.

191. Τοὺς δὲ ὅρκους ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰς μαρτυρίας λύσομεν, ὅτι καὶ πρότερόν τινες ἐπιώρκησαν καὶ πάντες οἱ τὰ ἄδικα τολμῶντες οὕτως ἔχουσιν ὡς ἂν εἰ καὶ ἐπιορκήσαντες. 192. τοῦτο δὲ δεῖ εἰδέναι, ὅτι, ὅταν πλείω ἰσχυρὰ ἔχωμεν, ὀλίγα δὲ ἀσθενῆ, μετὰ τὰ ἰσχυρὰ τὰ ἀσθενῆ προσήκει τιθέναι· ὅταν δὲ ἰσχυρὸν ἓν ἔχωμεν, πλατὺ δὲ ᾖ, διελόντες αὐτὸ μέσον τὸ ἀσθενὲς θήσομεν, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης πεποίηκε μέσον τάξας τὸ παράνομον. εἰ δὲ τούτων μηδὲν εἴη, τὸ ἀσθενὲς πρότερον τάξαντες οὕτως ἐπ-

11. προεξετάσομεν P, corr. Sp ‖ 21. εἰ καὶ] P, εἰκῇ Seg, ὡς ἄν, εἰ χρείη, καὶ ἐπιορκῆσαι Gr, ὡσανεὶ κἂν Finckhius ‖ 23. μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν Gr ‖ 25. καὶ ὁ Gr; Dem. Ctes. 110 ‖ 27. εἴη] ᾖ P, τοῦτο μὴ ἐνείη Wilamowitzius, ἐὰν — ᾖ Seg | τὸ ἀσθενέστερον τάξαντες P, corr. Seg, τὸ ἀσθενὲς προτάξαντες Finckhius

ἄξομεν τὸ ἰσχυρόν. 193. *ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀθρόα πλείω κεφάλαια θήσομεν, ὅταν αὐτῶν αἱ κατασκευαὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὦσι τόπων. τοῦ δὲ ἀντιδίκου τότε μάλιστα θετέον ἀθρόα, ὅταν ἔμφασις ᾖ μάχης· εὐδηλοτέρα γὰρ οὕτως ἂν ἡ ἐναντίωσις γένοιτο· συγχυθήσονται δὲ ἐνίοτε τὰ κεφάλαια, ὅταν τι σαθρὸν ἐν αὐτοῖς ᾖ κεφάλαιον.* 194. *τὰ μὲν ἁπλᾶ καθ' ἑαυτὰ ἢ κατασκευάσομεν ἢ ἀνασκευάσομεν·* 195. *τὰ δὲ διπλᾶ, ὡς ἐπὶ τῶν ἀντεγκλημάτων καὶ τῶν ἀμφισβητήσεων, ἐν οἷς παρεκτενοῦμεν τὸν λόγον τὰ μὲν ἡμέτερα αὔξοντες, τὰ δὲ τῶν ἀντιδίκων μειοῦντες. διὸ καὶ τὸν Πλάτωνά τινες μέμφονται, ὅτι διπλοῦν ζήτημα, τὸ περὶ τοῦ ἔρωτος, χαριζόμενος τὸ ἕτερον ἀνεξέργαστον ἀπολέλοιπεν.*

196. *Τὴν δὲ τῶν πίστεων ἑρμηνείαν οὔτε ἀφελῆ εἶναι δεῖ, καθάπερ ἐν τῇ διηγήσει, οὔτε ἀνηπλωμένην καὶ σπερματικῶς ἔχουσαν τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ συνεστραμμένην καὶ οἷον εἰπεῖν κωνοειδῆ, καὶ τὸ σύνολον ἀγωνιστικήν.* 197. *ἁρμόζεσθαι δὲ δεῖ τῇ ὑποκρίσει τὸν λέγοντα πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ λόγου. τοσαῦτα καὶ περὶ πίστεων.*

ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ.

198. *Ἐπίλογός ἐστιν, ὡς μὲν Νεοκλῆς, λόγος ἐπὶ προειρημέναις ἀποδείξεσιν ἐπιλεγόμενος, πραγμάτων*

3. *τοῦ δὲ ἀντιδίκου τότε μάλιστα θετέον*] Sp, *τοὺς δὲ ἀντιδίκους τότε μάλιστα τέλεον* P, *τὰ κεφάλαια* inseruit ante *τότε* Gr ‖ 4. *εὐδηλότερον* vel *εὐδηλότερα — γένηται* P, corr. Finckhius ‖ 5. *συγχυθήσεται* Gr, v. p. 357. 11, 365. 17 al. ‖ 6. *ᾖ. τῶν δὲ κεφαλαίων τὰ μὲν* Wilamowitzius ‖ 7. *ἁπλᾶ, ἃ* Gr ‖ 9. *παρεκτενοῦμεν*] Sp, *παρεκτείνουσι μὲν* P ‖ 10. *τοῖς μὲν ἡμετέροις* P, corr. Sp ‖ 13. *μεταχειριζόμενος* Kayser; Plat. Phaedr. ‖ 16. *καὶ σπερματικῶς — πράγματα* del. Gr ‖ 18. *δεῖ καὶ τῇ* Gr ‖ 20. *πίστεων.*] *ἐφεξῆς τοίνυν περὶ ἐπιλόγων ἡμῖν εἰρήσεται* addit Gr ‖ 23. *ἐπαγόμενος* Nicolaus III. 451. 1 Sp

ἀθροισμὸν καὶ ἠθῶν καὶ παθῶν περιέχων. 199. ὡς δέ τινες, μέρος λόγου ὕστατὸν ἑπόμενον ἀποδείξεσιν. 200. ὡς δὲ Ἀλέξανδρος, λόγος ἐπιρρωννὺς τὰ εἰρημένα. 201. περὶ δὲ τοῦ πότε αὐτῷ χρηστέον καὶ ποίαν αὐτῷ δοτέον τάξιν, ἐν τοῖς περὶ προοιμίων εἴρηται· τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιλόγων εἰπεῖν ἔνεστιν.

202. Ἵνα δὲ μὴ θαυμάσῃ τις, εἰ συμβαίνει τὸ προοίμιον καὶ τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον παραλείπεσθαι καὶ ἐν ἀποδείξεσι μόναις εἶναι τὸ ζήτημα, παραθησόμεθά τι τοιοῦτον· φέρε γὰρ ἐν σταδίῳ δρομεῖς δύο ἀμφισβητεῖν, τὸν μὲν εἰς τοὺς ὕσπληγας πρότερον εἰσπεσόντα, τὸν δὲ τὸ βραβεῖον κεκομισμένον· ἐνταῦθα γὰρ οὔτε τοῦ προοιμίου χρεία οὔτε τῆς διηγήσεως οὔτε ἐπιλόγου, ἀλλὰ μόνης ἀποδείξεως.

203. Διαιρεῖται δὲ ὁ ἐπίλογος εἰς εἴδη δύο, εἴς τε τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ παθητικόν· καὶ τοῦ μὲν πρακτικοῦ ἐστιν ἡ ἀνακεφαλαίωσις, τοῦ δὲ παθητικοῦ τὸ τὰ πάθη κατασκευάζειν καὶ ῥωννύειν τὸν λόγον. 204. ὅταν μὲν οὖν πολλὰ ᾖ τὰ εἰρημένα, ὥστε μὴ μεμνῆσθαι τοὺς
125v ἀκούοντας, | τῇ ἀναμνήσει χρησόμεθα· ὅταν δὲ ὀλίγα, παραλείψομεν τὴν ἀνάμνησιν. 205. καὶ τὸ παθητικὸν δὲ μέρος ὡσαύτως· ὅταν μὲν γὰρ περὶ τὸ πρᾶγμα πάθος εἴη, τότε κινήσομεν· ὅταν δὲ μὴ εἴη, παρήσομεν. ὥσπερ γὰρ τὰ ὀλίγα καὶ εὐμνημόνευτα εἰ πάλιν ἀναμνήσομεν, γελοῖον ποιήσομεν, οὕτως καὶ τὰ μὴ ἔχοντα πάθος ἂν παθαίνειν πειρασώμεθα, ἀπορήσαντες τοῦ τοιούτου γελοῖοι ἐσόμεθα. 206. ὅτι δὲ καὶ ἡ ἀνα-

2. ταῖς ἀποδείξεσιν Wilamowitzius ‖ 3. ἐπιρρωννύων Marcellinus IV. 422. 30 W ‖ 11. διαμφισβητεῖν P, corr. Seg | συμπλῆγας P, corr. Seg ‖ 16. πρακτικοῦ] p. 392. 11 πραγματικοῦ ‖ 23. εἴη prius] P, ᾖ Seg Sp, v. p. 365. 19. 24 al. | alterum εἴη del. Sp

κεφαλαίωσις καὶ τὰ πάθη πολλάκις ἐκλείπει, παράδειγμά ἐστιν ὁ Λυσίου λόγος, ὁ περὶ τοῦ κυνιδίου γεγραμμένος· οὔτε γὰρ ἀνακεφαλαίωσιν ἔχει διὰ τὸ ὀλίγον εἶναι καὶ εὐμνημόνευτον οὔτε πάθος διὰ τὸ μικρὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα.

207. Ἔργον δὲ ἐπιλόγου Πλάτων μὲν ἐν Φαίδρῳ φησίν· 'ἐν κεφαλαίῳ καταλέγοντα ὑπομνῆσαι ἐπιτελευτικοὺς τοὺς ἀκούοντας τῶν εἰρημένων'. ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς δόξης καὶ Χρύσιππος· καὶ γὰρ αὐτὸς μονομερῆ φησι τὸν ἐπίλογον. 208. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν ταῖς Θεοδεκτικαῖς τέχναις φησίν, ὅτι 'ὁ ἐπίλογος τὸ μὲν κεφάλαιον ἔχει προτρέψασθαι τοὺς ἀκούοντας· προτρέψομεν δὲ τριχῶς, εἰς τὰ πάθη ἀνάγοντες τὰ ἑκάστῳ προτρεπτικά. ἓν μὲν οὖν ἔργον ἐπιλόγου τὸ τὰ πάθη διεγεῖραι, δεύτερον τὸ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν· τούτων γὰρ ἐν ἐπιλόγοις ἡ χώρα· τρίτον δὲ τὸ ἀναμιμνήσκειν τὰ εἰρημένα'. 209. οὔτε δὲ τὰ εὐμνημόνευτα οὔτε τὰ ἀπαθῆ κινητέον.

210. Ἔστι δὲ ἀνακεφαλαίωσις ἔκθεσις σύντομος προειρημένων κεφαλαίων ἢ ἐπιχειρημάτων, ἢ νὴ Δία προειρημένων διεξοδικῶν λόγων ἐπιδρομὴ ἀθρόα τῆς τῶν ἀκουόντων ὑπομνήσεως ἕνεκεν. 211. τὴν δὲ ἀνακεφαλαίωσιν οὐκ ἐν τοῖς τελευταίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μέσοις ποιούμεθα· ὅταν γὰρ πολλὰ ᾖ καὶ δυσμνημόνευτα, τότε καὶ πολλάκις αὐτὰ ἀναμνήσομεν, οὐ πάντα πολλάκις λέγοντες, ἀλλὰ τὰ μὲν ἤδη προειρημένα ἀναμιμνήσκοντες, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πάλιν

2. v. p. 357. 11 ‖ 6. Plat. Phaedr. p. 267 d ‖ 7. ἐπὶ τελευτῆς Kayser ‖ 9. μνημονομερῆ Seg ‖ 13. τριχῶς del. Gr, fr. 134 R | ἑκάστῳ Seg vel ἑκάστου Gr P ex sigla ‖ 15. δεύτερον δὲ Gr ‖ 17. οὔτε δὲ — κινητέον abiudicat ab Aristotele, vindicat Neocli Gr.

ἀνακεφαλαιούμενοι. 212. ἀλλ' οὐδὲ τῶν εἰρημένων πάντα ἀνακεφαλαιωσόμεθα, ἀλλ' ὅσα μὲν ἰσχυρῶς ἐσμεν λελυκότες, ταῦτα ἀνακεφαλαιώσασθαι προσήκει, τὰ δὲ σαθρὰ παραλιπεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα τῶν ἀντιδίκων κεφάλαια πάντοτε ἀναμνήσομεν, ἀλλ' ἐκεῖνα, ἃ τὴν ἀνάμνησιν ἀναγκαίαν ἔχει καὶ ἡμῖν χρήσιμον. 213. τὴν δὲ τῶν κεφαλαίων ἀνάμνησιν ποτὲ μὲν μετὰ τῶν πίστεων ποιησόμεθα, ποτὲ δὲ ψιλήν. ὅταν μὲν οὖν ἢ ἰσχυραὶ ὦσιν αἱ πίστεις ἢ ἐξίτηλοι τοῖς ἀκούουσι, τότε ἀναμνήσομεν μετὰ τῶν ἀποδείξεων· ὅταν δὲ ἢ ἀσθενεῖς ὦσιν ἢ τοῖς ἀκούουσιν εὐμνημόνευτοι, ψιλῶς τῶν κεφαλαίων ἀναμνήσομεν. 214. εἴδη δὲ τῆς ἀνακεφαλαιώσεως Νεοκλῆς μὲν τέτταρα εἶναί φησι, καθ' ὑπόθεσιν, κατὰ στάσιν, κατ' ἐπιχείρησιν, κατὰ τόπον. 215. κατὰ μὲν οὖν ὑπόθεσιν ἀνακεφαλαίωσις γίνεται, ὅταν αὐτὰ τὰ τὴν ὑπόθεσιν πεποιηκότα ψιλῶς ἐκτιθώμεθα, οἷον ἀσεβείας κρινομένη ἡ Φρύνη· καὶ γὰρ ἐκώμασεν ἐν Λυκείῳ καὶ καινὸν εἰσήγαγε θεὸν καὶ θιάσους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν συνήγαγεν· 'ἐπέδειξα τοίνυν ὑμῖν ἀσεβῆ Φρύνην, κωμάσασαν ἀναιδῶς, καινοῦ θεοῦ εἰσηγήτριαν, θιάσους ἀνδρῶν ἐκθέσμους καὶ γυναικῶν συναγαγοῦσαν'. ψιλὰ γὰρ νῦν τὰ πράγματα διηγεῖται. 216. κατὰ στάσιν δὲ ἀνακεφαλαίωσις γίνεται, ὅταν τὰ περὶ στάσεως ψιλῶς ἐκτιθώμεθα, οἷον ἔστω Φειδίας ὡς μὲν νοσφισάμενος ἐκ τοῦ Ὀλυμπίου χρυσίον, βασανιζόμενος καὶ τεθνηκώς.

9. οὖν ἢ] Finckhius, οὖν μὴ P ‖ 12. ψιλῶν P, corr. Sp ‖ 17. ἐκτιθέμεθα P, corr. Seg | οἷον] ἔστω addit Finckhius ‖ 18. καὶ] Finckhius, om. P ‖ 19. συνήγαγεν·] ἡ ἀνακεφαλαίωσις addit Gr ‖ 22. συναναγοῦσαν P, corr. Seg ‖ 24. τὰς περιστάσεις P, corr. Seg, τὰς στάσεις Gr, τὰ τῆς στάσεως Kayser | ἐκτιθέμεθα P, corr. Seg ‖ 25. ὡς νενοσφισμένος Finckhius ‖ 26. ⟨Διὸς⟩ Ὀλυμπίου

ἡ ἀνακεφαλαίωσις· ‘ἐπέδειξα τοίνυν μήτε ὑφῃρημένον Φειδίαν χρυσίον’, ὅπερ στοχαστικόν. ὅτι τε ‘εἰ καὶ ὑφείλετο, κλέπτης, οὐχ ἱερόσυλος ἦν’, ὅπερ ἐστὶν ὁριστικόν. ‘ἔτι δέ, εἰ καὶ ἱερόσυλος ἦν, κρίνειν ἐχρῆν πρότερον, οὐ βασανίζειν εὐθύς· ἔτι τε, εἰ ἔδει κρίνεσθαι, παρ’ Ἀθηναίοις ἔδει’, ὅπερ ἐστὶ μετάληψις. 217. κατ’ ἐπιχείρησιν δὲ ἀνακεφαλαίωσις γίνεται, ὅταν τις τὰ ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα ἐκτιθῆται, οἷον ἔστω ὁ φιλόσοφος πείσας τὸν τύραννον καταθέσθαι τὴν τυραννίδα καὶ αἰτῶν τὸ γέρας. ἡ ἀνακεφαλαίωσις· ‘ἐπέδειξα ὑμῖν καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τυραννοκτόνου τὸν κτείνοντα μόνον δωρεᾶς ἄξιον, καὶ ἐκ τοῦ τὰς τοιαύτας δωρεὰς τοῖς κινδυνεύουσιν ἀποδιδόναι’. 218. κατὰ δὲ τόπον ἀνακεφαλαίωσις γίνεται, ὅταν τὰ ἔν τινι τόπῳ ἐμπεριεχόμενα συντόμως ἐκτιθῆται, ὡς ἐν ταῖς συμβουλαῖς ἡ ἀνακεφαλαίωσις· ‘ἐπέδειξα ὑμῖν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον καὶ πρέπον καὶ δυνατὸν καὶ ῥᾴδιον’. 219. δεῖ δὲ ἀναμιμνήσκειν συντόμως, οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν ἀνάμνησιν εἰσάγοντας, οἷον ‘βούλομαι δ’ ὑμῖν ἄνωθεν περὶ ὧν εἶπον διελθεῖν’. καὶ γὰρ μειρακιῶδες, φησί, τὸ τοιοῦτο, καὶ ἅμα δόξει περιττὸν γίνεσθαι. 220. κατὰ δὲ τὰ στοχαστικὰ ζη|τήματα 126r τοῖς μὲν κατηγόροις χρήσιμον τὸ ἀνακεφαλαιώσασθαι·

Seg | χρυσίον] καταγνωσθεὶς ὑπ’ Ἠλείων, ὡς δὲ ἱερόσυλος addit Gr

1. οὔτε Kayser | ἀφῃρημένον P, corr. Sp ‖ 2. ἔτι τε Gr ‖ 3. ἂν ἦν Gr ‖ 5. εὐθύς] ὅπερ ἐστὶν ἀντίληψις addit Kayser ‖ 7. κατ’ ἐπιχείρησις P, corr. Seg ‖ 9. ὁ] del. Wilamowitzius; idem exemplum apud Hermogenem II. 153. 18 Sp ‖ 13. ἀποδίδοσθαι Kayser ‖ 14. ὅταν τις τὰ Gr ‖ 15. ἐκτίθεται P, corr. Seg ‖ 16. ἡ ἀνακεφαλαίωσις] Sp, ἢ ἀνακεφαλαιώσεσιν P ‖ 18. καὶ οὐκ Gr ‖ 21. περιττὴ P, corr. Sauppius ‖ 23. τοῖς τε καλῶς P s. m. litteris primae manus paene evanidis, τοῖς τε κατηγορικῶς λεγομένοις Seg, μὲν pro τε Sp, κατηγόροις Gr

καθ' ἑαυτὰ μὲν γὰρ ἕκαστα τῶν κεφαλαίων ἀσθενῆ, τεθέντα δὲ ὁμοῦ τὰ πάντα ἰσχυρὰν ποιήσει τὴν ἀπόδειξιν· τοῖς δὲ ἀπολογουμένοις οὐ πάνυ.

221. *Περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἑρμηνείας Ἀλέξανδρος ὡδὶ γράφει· λέξις δὲ ἀνακεφαλαιωτικὴ ἀκριβὴς ἔστω, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν κυρία, μεμίχθω δέ, ἂν δέῃ, καὶ τροπικῇ. σχήματα δὲ ἔστω ποικίλα· καὶ γὰρ εἰρωνευόμενοι λέξομεν καὶ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους ἀποστρέφοντες τὸν λόγον καὶ πρὸς τοὺς δικαστάς, καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ σχήματα ἐπιδέχεται τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου. καὶ περὶ μὲν τοῦ πραγματικοῦ τοσαῦτα· περὶ δὲ τοῦ παθητικοῦ ἤδη ῥητέον, καὶ πρῶτόν γε τί ἐστι πάθος.*

222. *Ὡς μὲν οὖν Ἀλέξανδρός φησι, πάθος ἐστὶν ὁρμὴ ἀπεστραμμένη τὸν αἱροῦντα λόγον·* 223. *ὡς δὲ Νεοκλῆς, πρόσκαιρος κατάστασις ψυχῆς σφοδροτέραν ὁρμὴν ἢ ἀφορμὴν κινοῦσα.* 224. *πάθη δέ ἐστι τὰ πρῶτα τέσσαρα, λύπη, φόβος, ἐπιθυμία, ἡδονή. καὶ λύπη μέν ἐστι συστολὴ ὡς ἐπὶ κακῷ παρόντι, φόβος δὲ φυγὴ ὡς ἐπιφερομένου κακοῦ, ἐπιθυμία δὲ ἄλογος ὄρεξις, ἡδονὴ δὲ ἄλογος ἔπαρσις.* 225. *λύπης μὲν οὖν ὡς πρὸς τὸ παρὸν εἴδη ἔλεος καὶ φθόνος. καὶ ἔλεος μέν ἐστι λύπη ὡς ἐπ' ἀναξίως δυστυχοῦντι, φθόνος δέ ἐστιν ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας εὐπραγίᾳ χωρὶς τῆς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα διαφορᾶς.* 226. *φόβου δὲ εἴδη αἰσχύνη καὶ ἀγωνία, ὧν αἰσχύνη μὲν φόβος ἥττης, ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως.* 227. *τῆς δὲ ἐπιθυμίας εἴδη ὀργὴ καὶ*

7. *τροπικῇ*] Seg, *τροπική* PGr ‖ 14. *ὡς*] P, *ὁ* Sp tacite ‖ 15. *ἀντεστραμμένη* superscripto *ἀπ* P, *ἀνατετραμμένη* Seg ‖ 20. *ὡς ἀπ'* Gr ‖ 24. *χωρὶς*] *χάριν* Seg ‖ 26. *ἥττης*] P, *ἀδοξίας* Gr auctore Finckhio ex Diogene Laert. VII. 112 ‖ 27. *διαπτώσεως*] *ἢ φόβος ἥττης* addit Gr l. c.

θυμός, ὧν θυμός ἐστιν ὁρμὴ βίαιος πρὸς κακοποιΐαν, ὀργὴ δέ ἐστιν ἐπιθυμία τιμωρίας. 228. *τῆς δὲ ἡδονῆς εἴδη ἐπιχαιρεκακία καὶ ἀπόλαυσις, ὧν ἡ μὲν ἐπιχαιρεκακία ἡδονὴ ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας κακοπραγίᾳ, ἀπόλαυσις δὲ ἡδονὴ ὡς ἀνεμπιπλαμένου μετὰ θαυμασμοῦ. τὰ μὲν οὖν πάθη ταῦτα εἰς τὸν ἐπίλογον ἁρμόζει.*

229. *Ἔργον δὲ ἐπιλόγου ἢ προϋπάρχοντα πάθη αὐξῆσαι ἢ ἐμποιῆσαι μὴ ὄντα.* 230. *μεγάλην δὲ ἔχει ῥοπὴν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ἡ αὔξησις, περὶ ἧς λεκτέον· αὔξησίς ἐστι λόγος μεῖζον ποιῶν φαίνεσθαι τὸ πρᾶγμα, μείωσις δὲ λόγος μεῖον ποιῶν φαίνεσθαι τὸ πρᾶγμα.* 231. *λαμβάνεται δὲ τὰ πάθη ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα· καὶ γὰρ ὀργήν τις κινεῖν ἀπὸ τῶν αὐτῶν δύναται τούτων καὶ πειθώ.* 232. *χρήσιμοι δὲ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις καὶ αἱ ἀντεξετάσεις προσώπων πρὸς πρόσωπα, πράξεων πρὸς πράξεις.* 233. *κινεῖ δὲ* [*πρὸς*] *πάθος καὶ ἡ διατύπωσις, ὅταν τις διατυπώσῃ τὸν τετελευτηκότα λέγοντα, οἷον εἰ τύχοι· 'φεῖσαι, πάτερ'. κινεῖ πάθος καὶ ὅταν περὶ τοῦ σχήματος διαλέγηται, οἷον εἰ τύχοι· 'ὅπως μὲν ἐπὶ γῆς ἔκειντο, ὅπως δὲ οὗτος παρειστήκει μετὰ τοῦ ξίφους'. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν διατύπωσιν ἔφαμεν πάθη κινεῖν, ῥητέον, τίς ἐστιν ἡ διατύπωσις. διατύπωσίς ἐστιν ἐναργὴς καὶ ἐξειργασμένη φράσις τῶν ψιλῶς καὶ ἁπλῶς ἐν τῇ διηγήσει λεγομένων, ὑπ' ὄψιν ἄγουσα τὸ πρᾶγμα.* 234. *κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὸ τοῖς μηκέτ' οὖσι διαλέγεσθαι, ὡς*

1. *θυμός*] *μὲν* addit Gr | *ὁρμὴ*] Finckhius, *ὀργὴ* P ‖ 3. *καὶ*] Seg, om. P ‖ 5. *ἂν ἐμπιπλαμένου* Sp, v. p. 379. 7 ‖ 11. *μείωσις — πρᾶγμα* del. Gr ‖ 14. *πειθώ*] Sp, *πάθος* P, *δύναται ἀφ' ὧν καὶ πείθει* Seg, *καὶ ἄλλο ὁτιοῦν πάθος* Gr ‖ 17. *πρὸς* del. Sp, *πρὸς τούτοις* Gr ‖ 19. *κινεῖ πάθος* del. Gr | *περὶ*] *παρὰ* Sp ‖ 25. *τοῦ πράγματος* P, corr. Sp

Εὐριπίδης πεποίηκε λέγειν τὴν Ἑκάβην καὶ ὁ Σοφοκλῆς τὴν Ἠλέκτραν. ὅλως τε ἀφορμὰς ἕξεις εἰς τὸν παθητικὸν τόπον τὰ τῶν τραγῳδοποιῶν δράματα. 235. *προνοητέον δὲ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, ὅπως, ἐὰν κατηγορῶμεν, δύσνουν τὸν ἀκροατὴν ποιήσωμεν τῷ φεύγοντι, ἐὰν δὲ ἀπολογώμεθα, εὔνουν ἑαυτοῖς τὸν ἀκροατὴν καταλείψωμεν.*

236. *Γνωστέον δέ, ὡς οὐκ ἀπὸ τοῦ παντὶ λόγῳ ἐπιλέγεσθαι, ὥς τινες ᾠήθησαν, ἐπίλογος κέκληται, ἀλλὰ παρὰ τὸ μηκέτι εἶναι μέρος λόγου ἄλλο τὸ μετὰ τὴν διήγησιν καὶ τὰς πίστεις* [*καὶ τὰ πάθη*]. *ὅτι γὰρ οὐ διὰ τοῦτο κέκληται ἐπίλογος, διὰ τὸ παντὶ λόγῳ ἐπιλέγεσθαι, ἱκανῶς ἐδήλωσαν οἱ ἀρχαῖοι. Δημοσθένης καὶ ἀνεκεφαλαιώσατο ἐν μέσῳ καὶ τὰς δεινωτικὰς ὕλας παρέσπειρεν ἑκάστῳ κεφαλαίῳ, ἅπερ ἐστὶ τοῦ ἐπιλόγου.* 237. *διαφέρει δὲ ὁ ἐπίλογος τοῦ προοιμίου καὶ κατὰ τὴν λέξιν καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν· κατὰ μὲν τὴν λέξιν, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν μετρίαν εἶναι δεῖ καὶ ἠπίαν, ἐν τούτῳ δὲ συγκεκινημένην καὶ πολλὰς ἐμβοήσεις ἔχουσαν καὶ σχετλιασμούς· κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν, ὅτι ἐκεῖ μὲν πάθος ἐμποιῆσαι δεῖ, ἐνταῦθα δὲ προϋπὸν αὐξῆσαι καὶ ἐπιρρῶσαι.* 238. *ἡ δὲ ἑρμηνεία καὶ πάνυ πως ἁρμόζει, εἰ θρασεῖα εἴη καὶ τετολμημένη, καὶ ἥ τε λέξις πολλὴν ἔχουσα τὴν τροπικὴν παρασκευήν, ἥ τε σύνθεσις κεκαινωμένη καὶ παρακινοῦσα*

1. Eur. Hec. 585, Soph. El. 1126 ‖ 4. *ἐὰν μὲν* Gr ex Marcellino IV. 424. 28 W ‖ 8. *ἀπὸ τοῦ*] Seg, *κατὰ τοῦ* P, *κατὰ τὸ* Gr ‖ 10. alt. *τὸ* del. Sp ‖ 11. *καὶ τὰ πάθη* del. Sp, *τὴν ἀνακεφαλαίωσιν* praemittit Gr ‖ 15. *παρέπειρεν* P, corr. Seg ut p. 395. 10 | *ὅπερ* Sp ‖ 19. *ἐκβοήσεις* Marcellinus IV. 428. 14 W ‖ 22. *προϋπὸν*] Finckhius, *πρόσωπον* P ‖ 23. *ἁρμόζει*] Seg, *ἁρμόζοι* P, *ἂν* addit Wilamowitzius ‖ 25. *κεκενωμένη καὶ παρακρίνουσα* P, corr. Seg, *κεκομμένη* Gr

τὴν ψυχήν. καὶ τὸ σχῆμα δὲ σχετλιασμοὺς ἐχέτω καὶ εὐχὰς καὶ τὰ τοιαῦτα.

239. *Γνωστέον δέ*, ὅτι τὰ πάθη καὶ ἐν τοῖς κεφαλαίοις μέσοις παραληφθήσεται, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ὑποθέσεων. | συμπεριστέλλεται γὰρ τὸ ἀσθενὲς 126v
τοῦ πράγματος τῇ τῆς παθητικῆς ἰδέας ὑπερβολῇ, καὶ ὁ κριτὴς μεθυσκόμενος τοῖς πάθεσιν οὐκέτι τὸ ἀκριβὲς διορᾷ τοῦ πράγματος, ὅπερ καὶ Δημοσθένης πεποίηκεν ἐν τῷ παραπρεσβείας· καὶ γὰρ ἀνεκεφαλαιοῦτο ἐν μέσοις καὶ τὰς αὐξητικὰς ὕλας ἑκάστῳ παρέσπειρε τῶν κεφαλαίων.

240. Ὡς μὲν οὖν συντόμως εἰπεῖν, ἡ φράσις ἔστω τῶν μερῶν τοῦ λόγου τοιαύτη· τοῦ μὲν προοιμίου ἀπερίεργός τε καὶ ἥκιστα σημειώδης, καὶ σπερματικῶς ἔχουσά τινα τῶν πραγμάτων τῆς διηγήσεως. 241. ἡ δὲ διήγησις θρασυτέρα μὲν καὶ πρὸς τὰ προοίμια καὶ μᾶλλον κεκινδυνευμένη, τηροῦσα μέντοι τὸ μέτρον τοῦ λόγου. 242. τῶν δὲ πίστεων ἐναγώνιός τε καὶ πικρὰ καὶ περιόδοις καὶ κώλοις ἀνυομένη. κῶλον μὲν οὖν ἐστι διανοίας μέρος ἀπαρτίζον πρὸς ἕτερον κῶλον παρακείμενον, οἷον 'εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδὲ ὁ προσκαλέσας ἀζήμιος ἔσται'. τοῦτο γὰρ ἕν ἐστι κῶλον· εἶτα τὸ ἑξῆς· 'τὸν δὲ χορηγὸν οὐδὲ ὁ συγκόψας παρὰ πάντα τὸν νόμον'. ἢ ὥς ἔνιοι, κῶλόν ἐστι νοήματός τινος περιγραφή. περίοδος δέ ἐστι λόγος διάνοιαν ἀπαρτίζων αὐτοτελῆ ἐκ κώλων συγκείμενος. 243. ἡ δὲ τῶν ἐπιλόγων φράσις παθητική ἐστι καὶ τολμηρο-

14. *συσσημειώδης* P, corr. Sp, v. V. 382 10 W | *καὶ — πραγμάτων τῆς διηγήσεως* del. Gr ‖ 15. *τῆς δὲ διηγήσεως θρασυτέρα* Kayser Gr ‖ 16. *καὶ* post *μὲν* del. Finckhius ‖ 18. *δὲ*] P ut videtur, om. Seg ‖ 21. Dem. Mid. 57 ‖ 26. *συγκειμένη* P, corr. Finckhius ‖ 27. *ἐστι*] P, *ἔστω* corr. vel potius del. Sp

τέρα τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς δεινώσεσι καὶ τοῖς σχετλιασμοῖς περιπαθεστέρα.

Ὡς μὲν οὖν συντόμως χαρακτηρίσαι τὴν λέξιν τῶν τοῦ λόγου μερῶν, ἱκανῶς εἴρηται· ὡς δὲ διὰ μακροτέρων, ὡδί. θήσω δὲ ταῦτα ἐκ τῆς Ἁρποκρατίωνος τέχνης.

244. Τῆς δὲ λέξεως προοιμίῳ μὲν ἁρμόσει τὸ πολιτικὸν καὶ μηδαμῇ τροπικόν, ἀλλ' ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν. προκατάστασις γάρ ἐστι τὸ προοίμιον τοῦ λόγου, αἱ δὲ τροπαὶ ταῖς καταφοραῖς μᾶλλον ἁρμόσουσιν. οὐ μήν, φησίν, ἐπειδὴ τὸ παρατετραμμένον καὶ παράθερμον παραιτούμεθα, ἄτονον καὶ νωθρὸν εἶναι δεῖ τὸν λόγον, ἀλλ' ὡς ἔνι μάλιστα κινητικὸν τοῦ ἀκροατοῦ. 245. δεῖ δέ, φησί, μήτε περιόδοις μακραῖς χρῆσθαι· προαποκάμνει γὰρ ὁ ἀκροατὴς καὶ προεκλύεται· ἀλλὰ περιστέλλειν καὶ μὴ περιουσιάζειν. γίνεται δέ, φησί, τοῦτο διὰ τῆς κυριότητος. 246. εὐρυθμότατα δέ, φησί, τῶν νοημάτων τὰ ταῖς περιγεγραμμέναις προθέσεσι περιγεγραμμένας ἐπιφορὰς ἀποδιδόντα, οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε ἐναγώνιον ἔσται τὸ τοιοῦτον, ἐνίοτε δέ, φησίν, οὐ τοῦ περὶ τὴν ἀπόδοσιν εὐρύθμου, ἀλλὰ τοῦ περὶ τὴν διάνοιαν χρησίμου προνοητέον, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου· τὴν γὰρ δευτέραν ἐπιφορὰν ἀπεριγράφως ἐξέτεινε διὰ τὸ πλειόνων κατασκευῶν δεῖσθαι. περὶ οὖν προοιμίων τοσαῦτα.

Περὶ δὲ τῆς διηγήσεως εἴρηται ἐν τῷ περὶ εὑρέσεως δευτέρῳ τόμῳ.

247. Ταῖς δὲ κεφαλαιώδεσι κατασκευαῖς διάφορος ὁ

1. νοήμασι] σχήμασι Wilamowitzius ‖ 11. παρατεθραμμένον Seg ‖ 16. συστέλλειν Gr ‖ 24. περιφορὰν P, corr. Finckhius ‖ 25. περὶ μὲν οὖν Wilamowitzius

τῆς λέξεως χαρακτήρ. ὡς γὰρ καθόλου, φησίν, εἰπεῖν, πάντα μετὰ βάρους προακτέον καὶ οὐχ ἁπλῇ οὐδὲ διακεκομμένῃ τῇ φράσει. 248. ὡς μέντοι κατὰ τὴν ἰδίαν προαγωγήν, καλὸν τὰς μὲν τῶν ἐπιχειρημάτων θέσεις ἁπλᾶς καὶ σαφεῖς εἶναι, προάγεσθαι δὲ αὐτὰς λαγαρώτερον, πυκνῶς μέν, διεξοδικῶς δέ, πλὴν ἐὰν ἄρα μὴ κατασκευὰς ἑτέρας ἔχῃ· ὅταν γὰρ τὸ ἐπιχείρημα δέηται ἔξωθεν κατασκευῆς οὐκ ἐνθυμηματικῶς, ἀλλὰ σὺν καταστάσει παραβεβλημένης, ποικιλώτεροι καὶ οἱ σχηματισμοὶ γίνονται τοῦ λόγου ταῖς προειρημέναις παρενθέσεσι καὶ ἐπαναγωγαῖς. ἐὰν δὲ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ προάγωμεν, μέλλει τὸ ἐπιχείρημα τὴν προαγωγὴν ἁπλῶς πολιτικὴν λαμβάνειν. 249. τὸ δὲ ἐνθύμημα πολλάκις μὲν καὶ ἁπλῇ λέξει προάγεται, ἡ δὲ οὖν οἰκεία λέξις αὐτοῦ κατὰ τὰς παρισώσεις καὶ τὰς ἀντιστροφάς ἐστι· ταῦτα γὰρ τὰ δύο σχήματα τοῖς ἀντιθετικοῖς ἁρμόζει. ἐνθυμηματικώτερον δὲ τῶν περὶ τὴν διάνοιάν ἐστι σχημάτων τὸ ἀντιθετικόν, συνακτικὸν καὶ βιαστικὸν τοῦ προκειμένου. 250. τὸ δὲ ἐπενθύμημα ποτὲ μὲν ὁμοίως ἄν, φησίν, ἐξενεχθείη τῷ ἐνθυμήματι στρογγύλως καὶ πυκνῶς, ποτὲ δὲ εἴωθεν ἐκλύεσθαι. ἁρμοδιώτερον μέντοι ἐστὶ καὶ αὐτό, φησίν, ἐπισυναχθῆναι μὴ μακρὰν τὴν ἐπὶ τῷ ἐνθυμήματι κατασκευὴν ἐκτεῖνον. 251. παράδειγμα δὲ τούτων φέρειν οὐκ ἀναγκαῖον, φησί· τὸν γὰρ χαρακτῆρα τῆς λέξεως, οὐ τὸν τρόπον τῆς μεταχειρίσεως λέξειν ἐπηγγειλάμεθα.

5. προσάγεσθαι P, corr. Sp | αὐτὰ Gr ‖ 8. ἐνθύμημα P, corr. Wilamowitzius ‖ 9. σὺν καταστάσει] Finckhius, συγκαταστάσει P ‖ 10. συσχηματισμοὶ P, corr. Finckhius ‖ 11. παραθέσεσι P, corr. Finckhius ‖ 12. μένει P, corr. Seg ‖ 15. αὐτοῦ] Seg, αὕτη P ‖ 17. ἐνθυμηματικώτατον Wilamowitzius ‖ 18. ὂν τοῦ idem ‖ 26. λέξιν P, corr. Seg

252. *Τοὺς δὲ ἐπιλόγους, φησίν, ἁπλοῖς μὲν ἁπλοῦς εἶναι δεῖ, ἐν δὲ τοῖς ἀμφισβητήμασι λείαν μὲν καὶ ἀφελῆ τὴν λέξιν διὰ τὰς κατασκευάς· ὁ γὰρ τοιοῦτος, φησίν, ἐπίλογος εὐμάθειαν ἐπαγγέλλεται. ὅπου δὲ δεινωσίς τις ᾖ, τροπικῇ λέξει χρηστέον· τραγικωτέραν δέ, φησί, τὴν λέξιν καὶ σφοδροτέραν ἐπιτιθέντες. ὅπου δὲ πανήγυρις, τοὺς δεσμούς, φησί, τῶν κώλων οὐ τραχεῖς, ἀλλὰ λείους ἀποδώσομεν, καὶ τὴν λέξιν ὡσαύτως οὐ* 127r *τραχεῖαν, ἀλλὰ ἱστορικὴν προθήσομεν, τὸ μὲν | κῶλον οὐ ποιητικὸν ἔχουσαν, ἐγγὺς δὲ τοῦ γλαφυροῦ καὶ ἡδέος.*

253. *Διονύσιος δὲ ὁ Ἁλικαρνασσεύς, ὃν κανόνα ἄν τις εἴποι δικαίως τῆς περὶ ῥητορικὴν μελέτης, ἐν τῷ Λυσίου χαρακτῆρι ἐπαινῶν τὸν Λυσίαν ἐπιδείκνυσιν ἅμα καὶ ποίαν δεῖ ἑρμηνείαν εἶναι ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου, καί φησιν οὕτως· ‛διαφοράς τε αὐτῶν λαμβάνει κατὰ ἰδέας τῶν πραγμάτων ἡ λέξις· ἀρχομένῳ μὲν γάρ ἐστι καθεστηκυῖα καὶ ἠθική, διηγουμένῳ δὲ πιθανὴ καὶ ἀπερίεργος, ἐπιδεικνύντι δὲ στρογγύλη καὶ πυκνή, αὔξοντι δὲ καὶ παθαινομένῳ σεμνὴ καὶ ἀληθινή· ἀνακεφαλαιουμένῳ δὲ διαλελυμένη καὶ σύντομος’.*

Τοσαῦτα περὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν.

1. *ἁπλοῖς*] Seg, *ἁπλῶς* P, *ἐν ἁπλοῖς* et 2. *ἀμφισβητησίμοις* Wilamowitzius ‖ 5. *τροπικωτέραν* Seg tacite ‖ 6. *ἔτι τιθέντες* Finckhius lacunam indicans | *δὲ*] del. Sp ‖ 7. *θεσμούς* P, corr. Sp ‖ 9. vestigia litterarum fol. 127r auctore Graeveno sunt haec: . . . *ον ου ποιητικ ἔχουσ ἐγγὺς* ‖ 11. *ἄν*] Seg, om. P ‖ 14. *δεῖ τὴν* Wilamowitzius | *εἶναι*] Seg, om. P ‖ 15. Dionys. Hal. Lys. iud. c. 9 p. 470. 5 R | *κατὰ τὰς* apud Dionys. Seg ‖ 18. *ἀπερίεργος*] Seg ex Dionys. l. c., *περίεργος* P ‖ 19. *σεμνὴ — δὲ* Seg. ex Dionys. l. c., om. P

X.

ΡΟΥΦΟΥ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ. II. 447 Walz.

1. Ἡ ῥητορική ἐστιν ἐπιστήμη τοῦ καλῶς καὶ πει- 190r
στικῶς πάντα τὸν προκείμενον διαθέσθαι λόγον.

2. Εἴδη δὲ τοῦ ῥητορικοῦ ἐστι τέσσαρα, δικανικὸν συμβουλευτικὸν ἐγκωμιαστικὸν ἱστορικόν.

Δικανικὸν μὲν οὖν ἐστιν, ἐν ᾧ κατηγοροῦμεν ἢ ἀπολογούμεθα ἢ ἄλλως ἐν δικαστηρίῳ ἀμφισβητοῦμεν.

Συμβουλευτικὸν δέ, ἐν ᾧ προτρέπομέν τινα ἢ ἀποτρέπομεν.

Ἐγκωμιαστικὸν δέ, ἐν ᾧ ἐγκωμιάζομέν τινα ἢ ψέγομεν.

Ἱστορικὸν δέ, ἐν ᾧ διηγούμεθα πράξεις τινὰς μετὰ 448
κόσμου ὡς γεγενημένας.

3. Μέρη δὲ τοῦ δικανικοῦ λόγου τέσσαρα, προοίμιον, διήγησις, ἀπόδειξις, ἐπίλογος.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ.

4. Προοίμιόν ἐστι λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐπιτήδειον. ἔργον

2. ἢ om. P ‖ 6. κατηγορούμενοι ἀπολογούμεθα P, corr. Sp ‖ 16. περὶ προοιμίου] Walzius, om. P

δὲ αὐτοῦ τό τε προσεκτικοὺς τοὺς ἀκροατὰς παρασκευάζειν πρὸς τὰ ῥηθησόμενα καὶ τὸ εὔνοιαν ἢ μῖσος ἀπεργάζεσθαι.

5. Λαμβάνεται δὲ τὰ προοίμια ἀπὸ προσώπου, ἤτοι
449 τοῦ ἰδίου, ὅταν ἑαυτοὺς συνιστῶμεν, οἷον ‘πρῶτον
6 μέν, ὦ Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι καὶ παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα’. ἢ ἀπὸ τῶν ἀντιδίκων τὰ προοίμια λαμβάνεται, ὅταν αὐτοὺς διαβάλλωμεν, οἷον ‘τὴν μὲν ἀσέλγειαν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδένα οὔθ' ὑμῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἴομαι’.

6. Ἔστι δὲ προοίμια λαβεῖν καὶ ἀπὸ τῶν δικαστῶν, ὅταν αὐτοὺς προσάγωμεν τῷ πράγματι, οἷον ‘εἰδότες ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις προθύμως βοηθεῖν εἰθισμένους καὶ τοῖς εὐεργέταις μεγίστην χάριν ἀποδιδόντας ἥκομεν ἱκετεύσοντες μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς ὑπὸ Θηβαίων ἀναστάτους γεγενημένους’.

7. Ἔστι προοίμια λαβεῖν καὶ ἀπὸ τῶν συνηγορουμένων, ὅταν αὐτῶν ὡς ἀδυνάτων ὑπεραπολογεῖσθαι
450 λέγωμεν, οἷον ‘τὴν μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν καὶ ὡς ἀδυνάτως ἔχει Φορμίων, αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε, ὦ δικασταί’.

8. Ἔτι δ' ἔστι προοίμια λαβεῖν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν, ὅταν τὴν αὐτῶν εὔνοιαν ἐκφαίνωμεν, οἷον ‘ἐπὶ πολ-

5. Dem. Ctes. 1 ‖ 6. τοῖς] P, om. Walzius Sp ‖ 8. ὑπάρξαι μοι] Dem., ὑπάρξαιμι P ‖ 10. Dem. Mid. 1 ‖ 12. οὔθ'] Dem., om. P ‖ 15. Isocr. Plat. 1 ‖ 16. ἀδικουμένοις] Walzius ex libro Mediceo, ἀδίκως P ‖ 19. ὑπὸ] Isocr., ἀπὸ P ‖ 21. ὑπὲρ αὐτῶν ὡς ἀδυνάτων ἀπολογεῖσθαι Sp ‖ 22. τοῦ] Walzius, Dem. Phorm. 1, τούτου P ‖ 23. αὐτοὶ] P, om. Walzius Sp ‖ 26. Dem. Olynth. II. 1

λῶν ἄν τις ἴδοι, ὦ δικασταί, τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν τῇ πόλει φανερὰν γιγνομένην, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασιν'.

9. *Ἀπὸ δὲ πραγμάτων λαμβάνεται τὰ προοίμια προαγγελίᾳ, συγκρίσει, μερισμῷ, ἐφόδῳ, χρόνῳ, αἰτίᾳ,* | 190v *γνώμῃ.*

10. *Προαγγελία μὲν οὖν ἐστι δήλωσις κεφαλαιώδης περὶ ὧν λέγειν μέλλομεν, οἷον 'ἀλλ' εἴπερ ἄρα ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, περὶ τοῦ Χερρόννησον ἔχειν ἡμᾶς ἀσφαλῶς καὶ μὴ παρακρουσθέντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοί ἐστιν ἅπασα ἡ σπουδή'.*

11. *Σύγκρισις δέ ἐστι προσώπων ἢ πραγμάτων* 451 *ἐξέτασις. προσώπων μὲν οὖν οὕτως· 'ἔδει μέν, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαντας μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους μηδένα μήτε πρὸς χάριν, ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτο ἀποφαίνεσθαι'. πραγμάτων δ' οὕτως· 'ἀντὶ πολλῶν, ὦ Ἀθηναῖοι'· συγκρίνει γὰρ συμφέρον καὶ χρήματα.*

12. *Μερισμὸς δ' εἰς μέρη τῆς δικαιολογίας περιγραφή, οἷον 'ἐξελέγξω πρῶτον μὲν ὡς αὐτὸς ὑβρίσθην, ἔπειτα ὑμεῖς ὅσα ἠδίκησθε, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον αὐτοῦ βίον ἐξετάσω καὶ δείξω πολλῶν θανάτων, οὐχ ἑνὸς ὄντα ἄξιον'.*

13. *Ἔφοδος δέ ἐστιν εὔλογος αἰτία διηγήσεως, οἷον* 452 *'βούλομαι δ' ἕκαστα ὧν πέπονθα ἐπιδείξας καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν, ἃς τὸ τελευταῖον προσέτεινέ μοι·*

1. ἴδοι] ἴδη P ‖ 2. οὐχ ἧστα P ‖ 7. προαγγελίᾳ] παραγγελίᾳ P ‖ 8. Dem. Aristocr. 1 ‖ 14. ἐξέταξις P | Dem. Cherson. 1 ‖ 16. μὴ δὲ P, corr. Sp ex Dem. ‖ 18. Dem. Olynth. I. 1 ‖ 21. Dem. Mid. 21 ‖ 22. ἠδίκησθαι P ‖ 26. Dem. Mid. 12 | ἐπιδείξας] P ut videtur, ἐπιδείξειν Walzius

οὐδὲν γάρ ἐστιν, ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὢν ἀπολωλέναι φανήσεται'.

14. *Τὰ δ' ἀπὸ χρόνου λαμβανόμενα προοίμια ἔστιν εὑρεῖν πανταχοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ· 'ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός'.*

15. *'Η δ' αἰτία, δι' ἣν ἐπὶ τὸν ἀγῶνά τις ἀπήντηκε, σύστασιν ἔχει τοῦ πράγματος, ὡς ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας· 'πολλὰ μὲν ἦν τὰ παρακαλοῦντα, ὦ Ἀθηναῖοι, γράψασθαι Νέαιραν τὴν γραφὴν ταυτηνί'.*

16. *'Η δὲ γνώμη σεμνοτέραν τὴν προκατάστασιν τοῦ λόγου ποιεῖ, ὡς ὁ Θουκυδίδης πανταχῇ.*

ΠΕΡΙ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ.

17. *Διήγησίς ἐστι τῶν ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων δήλωσις περὶ τὸ τοῦ λέγοντος μέρος ῥέπουσα. ἀρεταὶ δὲ διηγήσεως τρεῖς, σαφήνεια, συντομία, πιθανότης.*

18. *Σαφήνεια μὲν οὖν λέγεται, ὅταν μήτε λέξεσι ξέναις χρώμεθα μήτε διανοίαις μήτε ὑπερβατοῖς.*

453 19. *Συντομία δέ, ὅταν αὐτὰ μόνα τὰ ἀναγκαῖα διεξίωμεν μήτε πόρρω ἀρχόμενοι μήτε ἐπὶ μακρότατα παυόμενοι.*

20. *Πιθανότης δέ, ὅταν τὰ ἀληθῆ καὶ δυνάμενα πιστευθῆναι δηλῶμεν.*

21. *Τρόποι δὲ τέσσαρες, διήγησις, παραδιήγησις, προδιήγησις καὶ ὑποδιήγησις.*

22. *Διήγησις μὲν οὖν ἐστιν, ὥσπερ ἔφημεν, ἁπλῆ τῶν γεγενημένων φράσις, οἷον 'ἐπεὶ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ Πανδιονίδι φυλῇ τρίτον ἔτος τουτί,*

4. Dem. Olynth. I. 2 ‖ 8. [Dem.] Neaer. 1 ‖ 10. *δὲ*] Capperonerius, *γὰρ* P ‖ 14. *δήλωσις εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ* Finckhius ‖ 26. Dem. Mid. 13 ‖ 27. *πανδιονίδη* P

παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τὸν ἄρχοντα ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγου καὶ λοιδορίας γενομένης καὶ κατηγοροῦντος τοῦ μὲν ἄρχοντος τῶν ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἄρχοντος, παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντής'.

23. *Παραδιήγησις δέ ἐστιν ἡ πρὸς τὸ χρήσιμον τοῦ ὑποκειμένου λόγου ἔξωθεν προστιθεμένη καὶ παραλαμβανομένη διήγησις ἐν τρόπῳ ἀφηγήσεως, οἷον 'ἐπεὶ γὰρ εἷλεν Ὄλυνθον Φίλιππος, Ὀλύμπια ἐποίει· εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν πανήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἑστιῶν δ' αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας Σάτυρον τουτονὶ τὸν κωμικὸν εἶδεν ὑποκριτήν, ὃς οὐδὲν ἐπαγγέλλεται'. καὶ ὁ Ξενοφῶν·* 454
'ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη Μίδου καλουμένη τῶν Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ᾗ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἴνῳ κεράσας αὐτόν'. καὶ πάλιν· 'ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαί· διὰ τοῦτο δὲ ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας'.

24. *Προδιήγησίς ἐστιν ἡ πρὸ τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα τελούσης διηγήσεως αἰτία παραλαμβανομένη, δι' ἣν ἐπὶ τὸν ἀγῶνά τις ἀπήντηκεν, οἷον 'ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι καὶ θεῶν ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσα ὅλη προσέκρουσεν ἡ πόλις, Ἀνδροτίωνι λέγω'.*

1. *ἐν ᾗ*] Dem., *ἐπὶ* P || 6. *ἐθελοντής*] Dem., *ἐθελοντί* P || 9. Dem. F. L. 192 || 15. Xenophon. An. I. 2. 13 || 17. *θηρεῦσαι*] Sp ex Xen., *θηράσαι* P || 18. l. c. 8 | *Μαρσύαν*] *νικήσας* addit Sp ex Xen. || 24. Dem. Tim. 6

25. Ὑποδιήγησις δέ, ὅταν μετὰ τῶν πραγμάτων καὶ τὰς γνώμας τῶν πραξάντων ἑκάστου καὶ τὰς αἰτίας λέγωμεν, οἷον ʽοὐκ ἦν τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλλαγὴ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει· ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων πολεμούντων αὐτῷ, ὅμως ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυρία ἔπασχε κακά'.

455 ## ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ.

26. Ἀπόδειξίς ἐστι τῶν ἀμφισβητουμένων ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων εἰς ὁμολογίαν ἀποκατάστασις. ἀποδείκνυται δ' ἕκαστον πρᾶγμα ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων.

27. Ἐπιχείρημα δέ ἐστιν ἐπινόημα, ὃ κατασκευάζει τὸ ζητούμενον. τῶν δ' ἐπιχειρημάτων τρόποι τέσσαρες· τὰ μὲν γὰρ λαμβάνεται ἀπὸ προσώπων, τὰ δὲ ἀπὸ πραγμάτων, τὰ δὲ ἀπὸ παραδειγμάτων, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ἀτέχνων.

28. Τὰ μὲν οὖν ἐκ προσώπων λαμβανόμενα θεωρεῖται ἀπὸ τούτων, ἀφ' ὧν καὶ τὰ ἐγκώμια, γένους, φύσεως, ἀγωγῆς, τύχης, ἐπιτηδευμάτων, πράξεων, διαθέσεων.

29. Τὰ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπὸ οὐσίας καὶ ἰδιότητος. οὐσία δὲ τὸ κοινῶς καὶ γενικῶς θεωρού-
456 μενον, οἷον τί φόνος; τί ἱεροσυλία; τί μοιχεία; οὐσία δὲ καὶ τὰ θετικά, οἷον τί φύσει καλόν; ἡ εἰρήνη· τί φύσει φαῦλον; ὁ πόλεμος. ἰδιότης δέ, ὅταν τὸ ἴδιον

3. Dem. Ctes. 145 ‖ 7. ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Dem. | καὶ om. P ‖ 12. ἕκαστον ἐκ πραγμάτων. ἐξ ἐπιχειρημάτων P, corr. Sp ‖ 16. τὰ δὲ ἀπὸ παραδειγμάτων] om. P, v. p. 405. 8 ‖ 18. προσώπου P

τοῦ ὑποκειμένου πράγματος θεωρῶμεν, ἐκ μὲν τοῦ κατηγόρου κατὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐκ δὲ τοῦ φεύγοντος κατὰ τὰς εὐλόγους αἰτίας. συνεστᾶσι δὲ αἱ ὑποθέσεις ἐξ αἰτίου καὶ συνέχοντος καὶ κρινομένου. αἴτιον μὲν οὖν, δι' ὃ ἡ κατηγορία, συνέχον δέ, δι' ὃ ἡ ἀπολογία, τὸ δὲ κρινόμενον τοῖς δικασταῖς καταλείπεται.

30. *Τὰ δ' ἐκ τῶν παραδειγμάτων λαμβανόμενα θεωρεῖται ἀπὸ τριῶν χρόνων· ἢ γὰρ γεγενημένου τοῦ πράγματος μνημονεύομεν, καὶ τοῦτο καλεῖται παράδειγμα· ἢ γινομένου καὶ συμβαίνοντος, καὶ τοῦτο καλεῖται παραβολή· ἢ οὔτε γεγενημένου οὔτε γινομένου, ἀλλ' ὑποτιθεμένου τοῦ ῥήτορος, εἰ τὸ καὶ τὸ γένοιτο,* 457 *τί ἂν συμβαίη, καὶ καλεῖται καθ' ὑπόθεσιν.*

31. *Παράδειγμα μὲν οὖν ἐστι γεγενημένου πράγματος ἀπομνημόνευσις πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ζητουμένου, οἷον 'ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων, πλείω δὲ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον', καὶ τὰ ἑξῆς.*

32. *Παραβολὴ δέ ἐστιν ὄντος καὶ γινομένου πράγματος ἀπομνημόνευσις πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ζητουμένου, οἷον 'ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότερα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας'.*

33. *Τὸ δὲ καθ' ὑπόθεσιν οὔτε γεγενημένου οὔτε*

13. *γένοιτο*] Finckhius, *γένηται* libri ‖ 15. *οὖν*] Sp, *γὰρ* libri ‖ 17. Dem. Olynth. III. 24 ‖ 24. *οἷον*] om P; Dem. Olynth. II. 10 ‖ 25. *ἰσχυρότατα* Dem., v. p. 342. 17

γινομένου πράγματος δήλωσις, ἀλλ' ὑποτιθεμένου τοῦ ῥήτορος, εἰ τὸ καὶ τὸ γένοιτο, τί ἂν συμβαίη, οἷον 'φέρε, ἂν δὲ δὴ πέμψας πρὸς ἡμᾶς Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι καὶ τί μεμφόμενοι τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφῃρήμεθα, τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν;'

34. Τὰ δ' ἐκ τῶν ἀτέχνων θεωρεῖται ἐκ τῶν ἐγγρά-
458 φων, νόμων, συμβολαίων, διαθηκῶν. ἄτεχνα δὲ καλεῖται, ἐπεὶ μηδεμιᾶς ἐστι τέχνης ἀναγνῶναί τι ἔγγραφον καὶ δι' αὐτοῦ δεῖξαι τὸ πρᾶγμα.

35. Ἕπεται δὲ τῷ ἐπιχειρήματι ἐνθύμημα καὶ γνώμη. Ἐνθύμημα μὲν οὖν ἐστι τὸ τοῦ προηγουμένου ἐπιχειρήματος συμπέρασμα προσαγόμενον τῷ ζητήματι ἐν μιᾷ περιόδῳ, οἷον 'ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπεὶ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται'.

459 36. Γνώμη δέ ἐστι κοινόν τι πρᾶγμα ὅπως δέον γίνεσθαι ἀποφαινόμενον, οἷον 'πέρας μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ· δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασι τοῖς καλοῖς τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ὅ τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ γενναίως'.

37. Ταῦτα ἤρτηται ἐκ προτάσεών τε καὶ ὑποφορῶν καὶ ἀνθυποφορῶν.

2. γένοιτο] Finckhius, γένηται libri ‖ 3. Dem. Lept. 38 ‖ 5. ἀφῄρησθε Dem. ‖ 9. πρᾶγμα] Capperonerius, παράδειγμα libri ‖ 10. καὶ] Sp, ἢ libri ‖ 13. Dem. Olynth. II. 8 ‖ 16. ἐξελήλεκται P ‖ 19. Dem. Ctes. 97 ‖ 20. ἐν κίσκω P ‖ 23. ἐλπίδα, φέρειν δ'] Dem., δ' ἐλπίδα, φέρειν δ' (δ' rec. m.) P ‖ 25. τε] P, om. Sp | καὶ ὑποφορῶν] addit Sp, om. libri

38. *Πρότασις μὲν οὖν ἐστιν ἐν μὲν κατηγορίᾳ ἡ τοῦ ἐγκλήματος αἰτία, ἐν δὲ συμβουλῇ ἡ τῆς ἀξιώσεως δήλωσις.*

39. *Ὑποφορὰ δέ ἐστι τὸ ὑποβαλεῖν ἔννοιάν τινα, εἶτα ἀπαντῆσαι. προσέοικε δὲ ἡ μὲν ὑποφορὰ τοῖς συμβουλευτικοῖς λόγοις, ἡ δὲ ἀνθυποφορὰ ἤτοι τὸ ὑπενεγκεῖν τὸν λόγον, ᾧ χρῆται ὁ ἀντίδικος, τοῖς δικανικοῖς.*

40. *Διείληπται δὲ ὁ δικανικὸς λόγος καὶ ὁ συμβουλευτικὸς τοῖς κατὰ διάνοιαν καὶ κατὰ λέξιν σχήμασιν.*

ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ. 460

41. *Ἐπίλογός ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῖς ἀποδεδειγμένοις λόγος λεγόμενος πρὸς αὔξησιν ἢ ὀργὴν [ἢ περὶ τὸν δικαστὴν] ἢ τὸ ἐναντίον, ἤτοι πρὸς ἀνάμνησιν, ὅπερ ἀνακεφαλαίωσιν καλοῦμεν.*

7. *ἀνθυπενεγκεῖν* Capperonerius | *τοῖς*] Galeus, *ἐν τοῖς* libri || 12. *λόγος*] Galeus, *λόγοις* libri || 13. *ἢ περὶ τὸν δικαστὴν* del. Finckhius || 14. *τὸ ἐναντίον*] P, *τοὐναντίον* Galeus, *τὸν ἐναντίον* Walzius Sp

INDEX RHETORICUS.[1])

---

1) Hos indices lectorum usui accommodatos debere se industriae doctissimi viri Gulielmi Christii monet Spengelius.

INDEX AUCTORUM.

N9<904523719

STADT BIBLIOTHEK
ZURICH